ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי | שער תשיעי

אור התורה

מספר

דברים

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה'. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור"ה ויוהכ"פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע

— אדמו"ר ה„צמח צדק" —
מליובאוויטש

כרך ששי : דברים — ברכה

נעתק מכת"י ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת
„אוצר החסידים"
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין נ. י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וחמש לבריאה

מפתח כללי

אור התורה

•

OR HATORAH

DEVORIM

Vol. VI

Published and Copyrighted 1984 by

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213

Tel.: 493 - 9250 - 1

Printed in U.S.A.

נדפס בדפוס "עזרא"
ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הדסה

פתח דבר

ב״ה.

על פי הוראת כ״ק אדמו״ר שליט״א ובהמשך להנדפס מכבר מדרושי ורשימות כ״ק אדמו״ר ה„צמח צדק״, הננו מו״ל בזה — בפעם הראשונה מכתבי יד — מדרושיו וכו׳ לספר דברים בהוספה לאלה שנדפסו מכבר[1].

אחדים מהם נעתקו מגוף כתב יד קודש, והשאר מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים[2], כמצויין בשולי העמוד.

בסוף הספר הוספנו: א) ד״ה ציון במשפט תפדה פ׳ דברים שנת תרכ״ב הנחת מהרי״ל [מהנדפס באור התורה ויצא ריג, ב. דברים ע׳ לו]. ב) רשימת מאמרי ספר דברים [ללקוטי תורה מהדו״ק?] נעתק מגוכי״ק כ״ק אדמו״ר ה„צמח צדק״. ג) מפתח הענינים. ד) רשימה מהמאמרים ע״פ סדר תנ״ך וכו׳ מכל ו׳ כרכי אור התורה דברים. ה) פקסימיליות.

העריכה וההערות בשולי העמוד נערכו ע״י הרב התמים ר׳ אהרן שי׳ חיטריק, והרב התמים ר׳ אלכסנדר זיסקינד שי׳ פיקארסקי.

* * *

בפרטיות יותר ע״ד כתבי כ״ק אדמו״ר ה„צמח צדק״ — ראה בהקדמת כ״ק אדמו״ר שליט״א לספר אור התורה שמות (שמות—בא).

מערכת „אוצר החסידים״

וא״ו תשרי ה׳תשמ״ה, ברוקלין נ. י.

---

1) על ספר דברים ה׳ כרכים. והם: כרך א) דברים—ואתחנן (תשכ״ה). ב) עקב—תבא (תשכ״ה). ג) נצבים—יוהכ״פ (תשכ״ו). ד) האזינו—ברכה (תשכ״ו). ה) דברים—ברכה (תשל״ז).

2) רובם — רק העתקה אחת, ובכלל אפשר שגם לאחר שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ״מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע״ג וכו׳.

ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כת״י או נוסח שונה בד״ה הנ״ל יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי בו.

לוח המפתחות

דברים

ואתחנן

עקב

ראה

תצא

תבוא

נצבים

דרושים לראש השנה

דרושים לשבת שובה

דרושים ליום הכפורים

האזינו

דרושים לסוכות

דרושים לשמיני עצרת

ברכה

הוספות

פ׳ דברים

דברים בז

ידע לכתך כו׳, כי הוא ידע כו׳ איוב י״א י״א, ואמרת מה ידע שם כ״ב י״ג, שם כ״ג י׳ כי ידע, תלים לא ח ידעת בצרות כו׳, שם סט ך אתה ידעת חרפתי, קל״ט ב׳ ידעת שבתי כו׳, ידעת כולה שם פסוק ד׳, ידעת נתיבתי קמב ד׳, ירמי׳ טו טו אתה ידעת וגו׳, כי אתה לבדך ידעת את לבב בנה״א, דה״ב ו״ל, וכן במ״א חלט, כי ידעת כי הזידו נחמי׳ ט״ו, ירמי׳ י״ח כ״ג ידעת את כל עצתם, תלים מ״י אתה ידעת, יחזקאל לז ג, ירמי׳ יב ג, כט יא (השגח׳ * דברים זט, חה, טו, מל״א כיג, איוב הי״ח.

אור ליום ב׳ ערב ט׳ באב, וויטעפסק

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. כתיב והיו הדברי׳ האלה אשר אנכי מצוך היום. פי׳ היום קאי על כל יום ויום מימי שנותינו בעוה״ז משום דבכל יום

ידע לכתך: נעתק בוך 325 תתצה, ב גוכי״ק.

(השגח׳: סיום החצע״ג לא נסמן בגוכי״ק.

ציון במשפט תפדה: נדפס בקונט׳ ציון במשפט תפדה (קה״ת תשט״ו). מכ״ק אדמו״ר הזקן.

בהקונטרס שם נדפס א) המאמר ציון במשפט שנדפס בלקוטי תורה ר״פ דברים. ב) תוס׳ הגהות על הנ״ל מכ״ק אדמו״ר הצמח צדק משנת תרכ״א. [נדפסו ג״כ באור התורה דברים ס״ע כח]. ג) המאמר שלפננו שהוא הנחה אחרת מהנ״ל.

וז״ל כ״ק אדמו״ר שליט״א בהקדמה שם (בנוגע לד״ה זה):

המאמר נמצא בביכל כת״י (מעתיק) המכיל „כ״ק מגוף כתב יד אדמו״ר דלובאוויץ נבג״ם, מביהעל פערטיל והמה מאמרים דאדמו״ר הזקן נבג״מ בשנת תקע״א ובתחלת שנת תקע״ב. ומעט מזעיר מאשר הוסיף נעתקו בשנים שאח״כ״ ורשום עליו: אור ליום ב׳ ערב ט׳ באב, וויטעפסק.

. . . המאמר בנוסח שבא בביכל הנ״ל.

— (שהוא בלי הגהת הצ״צ ובכמה שינוים וכנראה שהוא מ„מניח״ אחר, ואפשר הנחת ה„צמח צדק״ עצמו, כיון שהי׳ בכתי״ק שלו. בכל אופן זהו מעיד אשר נוסחא זו יש לסמוך עלי׳) —

ואשר בו מובנים יותר הענינים והקישור שלהם אשר במאמר זה. ע״כ לשונו הק׳.

נמצא ג״כ בבוך 122 סב, א ובכותרת: בס״ד פ׳ דברים תקצ״ז. 273 קמא, א. 292 קכו, א [ושם מתחיל: כתיב והיו הדברים האלה. ונעתק רק ד׳ סעיפים]. 416 ס, ב ובראשו נרשם: שבת חזון בוחאב ישן נאמרה. 551 קלג, א. 587 נה, א. 607 שכב, א [ושם ההתחלה: והיו הדברים האלה. ונעתק רק ד׳ סעיפים]. 1322 קלב, א.

דבכל יום . . כחדשי׳: ראה ספרי עה״פ.

צ"ל בעיניגו כחדשי'. ולהבין זה איך אפשר להיות כן הנה תכלית ירידת הנשמות בגופות שמקודם היו עומדי' לפני ה' מקודם וימ"ב, כי המלאכ' בלבד הם שנתהוו בוימ"ב, י"א בשני וי"א בחמישי ע"י מאמר ועוף יעופף ועוף זה מיכאל כו', לפי שהתהוותם הוא מבחי' אותיות דיבורו ית' כדכתיב וברוח פיו כל צבאם. אבל הנשמות שנמשכי' מאותיות מחשבתו ית' שהוא נצחיות הרי הי' במציאות גם קודם וימ"ב, דהיינו גם קודם שהתחיל לגלות דיבורו ורוח פיו יתברך בע"מ יהי אור כו' וכמארז"ל במי נמלך בנש"צ, הרי שהיו קודם בה"ע ולא צדיקים בלבד אלא כל ישראל כי עמך כולם צדיקי' כתיב ותכלית ירידתן בגופות הוא צורך עלי' למעלה מעלה. ולהבין מהו ענין העלי' עוד מאחר שגם בלא"ה עבמ"ת. הנה יובן בביאור ענין הנשמה מה היא בהיות כי אנו או' בתחילת התפילה בכל יום מאמר נשמה שנתתה בי טהורה היא אתה בראת כו', פי' טהורה היא שנמשכת מבחי' טה"ע, ואח"כ אתה בראתה להיות בבחי' נברא יש מאין עד שנפחתה בי בהתלבשות הנשמה בתוכיות הגוף להחיותו, ואח"כ אתה משמרה בקרבי והיא למעלה מבחי' טהורה היא כי בחי' טהורה היא עצם הנשמה המתלבשת בבחי' אור פנימי ונגבלת בתוך הגוף ע"י השתלשלות בראת יצרת נפחת שהן ג' עולמות דבי"ע, אבל אתה משמרה בקרבי הוא בחי' עצמותו ית' שלמעלה מבחי' טהורה שאינה מתלבשת בפנימיות ובתוכיות הכלי רק בבחי' מקיף ושומר מלמעלה, והיינו ששומר פנימי' הנשמה המלובשת בגוף שלא תסתלק מן הגוף ותצא כו'. אבל מ"מ אינה מתלבשת בפנימי' ממש. וכך יובן בכללות השתלשלות דא"ס ב"ה הוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע. פי' ממכ"ע הוא האור והחיות המתלבש בהעולמות בבחי' פנימי' שנתפס בהם ממש ומחי' אותם. וסובב הוא בחי' עצמות אורו ית' שאינו יכול להיות נתפס בהן בבחי' פנימי', אבל מ"מ הוא סובב עליהם בבחי' שמירה שלא יופסק ויכלה החיות שבבחי' פנימי' ויצא מהעולמות כו'. וכך יובן בפרטי פרטיות הנבראי' שהוא ית' ממלא וסובב על כאו"א מהם. ואין פי' שסובב מלמעלה אלא שבכל אתר ובכל פנה הוא ממלא בהתלבשות החיות בתוכיות הנברא וסובב בבחי' שמירה שלא יפסיק החיות כו'. וסיום המאמר הוא כ"ז שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך כו' ואח"כ ברוך אתה הוי', פי' כי ההודאה היא שישנה בכל או"א מישראל שכולם יכולי' להודות לה' שהרי מאן דלא כרע במודי' נעשה שדרתו נחש כו', ולכן א' בל' כ"ז שהנשמה בקרבי מודה אני פי' בכאו"א מישראל מיד שיש נשמה בקרבו יהי' איך שיהי' אף שהוא מפחותי הערך יכול הוא להודות לה' ואח"כ ברוך אתה הוי' היא מדרגה גבוה יותר כו'.

המלאכ' . . וי"א בחמישי: בראשית רבא פ"א, ג. וראה הערה בספר המאמרים ה'תש"ג ע' 73.

ועוף זה מיכאל: זהר בראשית מו, ב. אור התורה חנוכה ס"ע תתקיח, ב.

במי נמלך בנש"צ: ראה בראשית רבא פ"ח, ז. רות רבא פ"ב, ג.

מאן דלא כרע במודי': ראה בבא קמא טז, סע"א.

(ב) **ולהבין** זה, גם להבין ביאור ענין ההודאה מה הוא איך יתכן בחי' הודאה וכי מחלוקת יש בינינו ובין אבינו שבשמים ח"ו עד שנצטרך להודות אליו כי בשלמא באדם לחבירו שייך לומר הודאה כמו מודי' חכמי' לר"מ, שיש מחלוקת ביניהם כו'. אך כי באמת יש פלוגת', כי הנה אנחנו שוכני מטה אומרי' שהבריאה יש מאין, פי' שהעולם נדמה בערכינו ליש ודבר ששמים וארץ ושמי השמים הם הנראים לעינינו ליש כו', ומה שלמעלה מהם נק' אין שאינו מושג אלינו, וכל שלמעלה יותר הוא בחי' אין יותר כי הוא יותר רחוק מערך ההשגה בבחי' יש שלנו. אבל לפניו ית' הוא בהיפוך, כי הרי באמת הוא ית' הוא היש אמיתי שלמטה הוא בחי' אין כי כלא חשיבא ממש כאין ואפס, ובפרטות כל בחי' שלמטה יותר היא בחי' אין לגבי שלמעלה הימנה וכידוע ולכן כל שהוא למטה מטה יותר הוא יותר בחי' אין כו'. וע"ז אנו אומרי' מודי' אנחנו לך שאנחנו מודים שהאמת אינו כפי הנדמה לנו לפי ראות עיני בשר שלנו אלא שהאמת כמו שהוא לפניו ית' שהוא ית' הוא היש וכולא קמי' כלא חשיבא כאין ממש. ואף שבהשגתינו הוא בהיפוך כנ"ל אך כל ישראל מאמיני', ולכן כאו"א מישראל אפי' פח"ע יש להם בחי' הודאה, כי ההודאה היא הגם שבעצמו אינו אצל וסמוך למה שמודה דהיינו הגם שאין הדבר מתיישב היטיב במוחו ולבו כי אילו הי' כן לא הי' שייך בחי' הודאה שהרי אין כאן דיעה אחרת כלל שיתכן ענין הודאה אלא אע"פ שבאמת מצד עצמו אינו אצל וסמוך למה שמודה ואדרבה נדמה לו בהיפוך רק שאעפ"כ מאמין הוא שהאמת אינו כמו שנדמה לו רק כמו שהוא קמי' ית', לכן הוא מודה מודים אנחנו כלומר אעפ"י שאינו יכול להשיג אמיתת הדבר מאמין אני ומודה אני כו'. (וזהו איהי בהוד בחי' מלכות אמונה מזה בא הודי' שיכול להודות ולא יותר), ובחי' אמונה ישנה בכאו"א מישראל כי אפי' גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריי', הרי שמאמין ביכולת רבש"ע אף שעושה נגד רצונו כו'. כי בעצמו' אינו נקלט כלל ונתאמת כלל להיות כאילו רואה בעין השכל או משיג בהשג' אמית' אלקותו ית' איך שהוא עיקרא ושרשא דכ"ע שאז הי' פחד ה' לנגד עיניו שלא למרות עיני כבודו ח"ו, רק שהוא מאמין בלבד, והאמונה היא בחי' עטרה

מ"ש לעיל בד"ה ציון במשפט תפדה סעיף ב' אך כי באמת יש פלוגתא י"ל ע"ד מאי מחיצה פלוגתא, והמחיצה כמ"ש אני מחצתי, וע"ד יהי רקיע ויהי מבדיל כו' מזה נמשך שלמטה היש.

מודי' חכמי' לר"מ : **בבא קמא כט, רע"א.**

פח"ע : **פחותי ערך.**

איהי בהוד : **עץ חיים שער הנסירה פ"ה. פ"ז. שער לאה ורחל פ"ו.**

גנבא אפום מחתרתא : **עין יעקב ברכות סג, א. וראה הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' ט.**

מאי מחיצה פלוגתא : **בבא בתרא ב, ב.**

ממעל, דהיינו כנ"ל שאין הדבר האמון מושג בפנימיותו כו', ואעפ"כ יכול להיות מזה בחי' הודאה שהיא ג"כ כך שמודה הגם שאינו משיג בפנימיותו כו', ולכן כאו"א מישראל יכול להודות לה', וזהו כ"ז שהנשמה בקרבי מודה אני כו', אבל אח"כ ב"א הוי', פי' ברכה הוא ענין המשכה, והיינו בחי' התגלות אותו דבר הנמשך שנמשך מההעלם לגילוי, וכמו ענין ישמעאל בני ברכני וכן ברוך ה' מן העולם ועד העולם שנמשך מעלמא דאתכסי' בעלמא דאתגלי', דהיינו להיות בבחי' גילוי ממש, והיינו שיהי' אלקותו ית' בגילוי ממש על הנבראי' שיהי' נקלט ונתאמת להם אלקות להיות כאילו רואה ממש בעין השכל והיותו ממלא ומחי' כל הנבראי' ומחדש בכ"י ובכ"ש ורגע מאין ליש כו'. והוא בחי' ומדרגה עליונה ונעלית יותר מענין בחי' הודאה שאינה בחי' גילוי כו'.

(ג) **והנה** בחי' ברכה והמשכה הנ"ל שהוא בחי' שמונה עשרה ת"י ברכאן דצלותא בא"י הכל בחי' המשכות כו', ובכדי שיגיע לבחי' זו צ"ל מקודם בחי' ק"ש ואהבת את הוי' בכל לבבך כו', שעי"ז אח"כ והיו הדברי' האלה אשר אנכי מצוך שהוא בחי' המשכות אוא"ס ע"י עסק התור' וכן בשמ"ע כו'. והנה גם כדי להגיע למעלת ומדריגת בחי' ואהבת הוא ע"י התבוננות מתחילה בפ' שמע ישראל כו' וחז"ל תקנו עוד לומר אח"כ בשכמל"ו, ואז עי"ז יבא אח"כ לקיום ואהבת, פי' שמע והתבונן איך שהוי' אלקינו אחד שהוא ית' מובדל ומרומם ומתנשא מכל העולמות עליוני' ותחתוני' רק בשכמל"ו שבחי' מלכותו ית' דהיינו מה שהוא ית' נק' שמו עליהם שהוא נק' מלך עליהם ומתנשא עליהם זה בלבד הוא המחי' כל העולמות עליוני' וממשלתך בכדו"ד שהממשלה היא גם למטה מבחי' המלוכה, כי המלוכה היא בחי' פנימי' שהרי המלך הוא כשמקבלי' אותו ברצון, אבל הממשלה הוא בחי' חיצוני' שהמושל הוא הרודה בע"כ שלא ברצון כו', ולכן נא' מלכותך מכ"ע שהן בחי' עולמות עליוני' שמקבלי' עול מלכותו ברצון עליהם, אבל בכדו"ד בעוה"ז שיש רשעים המורדי' והפושעי' שאינן מקבלי' עליהם עומ"ש לא שייך לומר אפי' מלכותך רק ממשלתך כו', שהוא בחי' חיצוני' המל' וד"ל. וכל העולמות עליוני' געה"ת שהוא תענוג נפלא עד שארז"ל מוטב דלידייני' כו' וגעה"ע ועוד בחי' רבות גבוה מעל גבוה כולם נתהוו מבחי' מלכותו ית' שבחי' המלוכה בלבד מה שנק' מלך עליהם שאינו בבחי' עצמות הוא המחי' אותם ולכן נקראת הבריאה יש מאין, כי עיקר חיות הנבראי' נק' באמת אין לגבי א"ס ב"ה, כי מאחר שעיקר חיותם הוא מבחי' מדת המל' שאף גם זאת איננה המתלבשת בתוכיותם רק בבחי' מקיף כמשל המלך שמהות הממלכה הוא ממעל להעם שנק' שמו עליהם אבל לא שנמשך ומתפשט

ישמעאל בני ברכני: **ברכות ז, א.**

וחז"ל תקנו: **פסחים נו, א.**

לקיום ואהבת: **ראה תניא פרק מט (סט, ב).**

שהממשלה . . המלוכה: **ראה לקוטי שיחות — ט ע' 237 הערה 60.**

מוטב דלידייני': **חגיגה טו, ב.**

איזה הארה בתוכיותם לכן נק' בחי' אין ואפס ממש לגבי עצמותו ית'. אך הנה כ"ז הוא בעולמות עליוני', אבל בעוה"ז שהוא עולם השינוי והתמורה יכול האדם להמשיך גילוי עצמיות א"ס ב"ה לאשתאבא בגופא דמל'. והטעם כי עולמות עליוני' הם מקבלי' מבחי' ממלא בלבד כמאמר ביו"ד נברא העוה"ב שהיו"ד הוא מורה על צמצום ההמשכ' כו' לפי שהם כבר לאחר הבירור אבל בעוה"ז שורה בחי' סוכ"ע בכדי לברר ולהפוך מחשוכא לנהורא כו'. ולכן זאת צריך האדם שישים אל לבו שבעוה"ב א"א לעלות רק בהדרגה וצ"ל מתחלה כף הקלע ואח"כ גיהנום ואח"כ בגעה"ת ואח"כ נהר דינור ואח"כ בגעה"ע כו', כמשפט הראוי לכאו"א. והתשוב' אינה מועלת כלל כ"א ישולם לאיש כמעשהו. והיינו לפי שהוא מקבל מבחי' ממלא כל עלמין שמבחי' זו א"א לשנות ולהפך מבחי' לבחי' כי אין לך דבר שאין לו מקום אלא רק כפי ההדרגה כו'. אבל בעוה"ז שיש בו בחי' סוכ"ע לכן יכול האדם לשנות את טעמו מן הקצה אל הקצה ממש ברגע א' ע"י תשו', וכמארז"ל שהמקדש את האשה ע"מ שהוא צדיק גמור מקודשת אפי' הוא רשע גמור שמא הרהר בתשוב' אותה רגע ומטעם זה ארז"ל יפה שע' א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב וזהו ג"כ פי' הפ' תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך מרב כל פי' למעלה מבחי' עוה"ב הנק' כל שאינו אלא זיו כו'.

(ד) **והנה** בהתבוננו בכ"ז בק"ש בפ' שמע ישראל כו' ובשכמל"ו אזי יבא מזה לבחי' ואהבת בכל נפשך במס"נ ממש ולא במסירת הגוף בלבד והתכלי' הוא להמשיך א"ס ב"ה הסוכ"ע למטה. והיינו ע"י תר"מ שהן רמ"ח איברי' רמ"ח פיקודין, דהיינו המשכת החיות מרצוה"ע כמשל איברי האדם שמתלבש בהם רצון שבמוח כנודע שיש גיד בכל אבר נמשך מן המוח שבו מתלבש הרצון להטות האבר כפי הנאות ברצונו כו', וכך המצות הן איברי' וכלי' שבהם מתלבש הרצה"ע, וע"י קיום המצות נמשך ומתגלה הרצה"ע כו'. ולכן אחר שא' ואהבת בכל לבבך כו' במס"נ כנ"ל אזי אח"כ יוכל לומר והי' הדברי' האלה שהוא ענין המשכות אלקות, אשר אנוכי מי שאנוכי עצמותו ית' מצוך לשון התקשרות ולא מבחי' שם בלבד. וכן הוא

לאשתאבא בגופא דמל': **זהר ויחי ריז, ב. וראה ג"כ מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' רלט. [אור התורה שמות ע' קיט]. ספר המאמרים תקס"ה ע' רס. [תורת חיים משפטים תיא, ב]. שערי תשובה ח"א שער התפלה מד, א ואילך. ח"ב שער התשובה יא, ד.**

ביו"ד נברא העוה"ב: **מנחות כט, ב.**

שבעוה"ב . . רק בהדרגה: **ראה הנסמן בלקוטי תורה (קה"ת תשד"מ) דברים א, ב במראי מקומות.**

שהמקדש את האשה: **קדושין מט, ב.**

יפה שע' א': **אבות פ"ד, מי"ז.**

רמ"ח איברי' רמ"ח פיקודין: **נסמן לקמן ע' ב'קפה.**

אנוכי מי שאנוכי: **ראה תניא מהדורא קמא (קה"ת תשמ"ב) ספמ"ט ע' תו. אבן עזרא תולדות כז, יט. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' רט.**

ענין השמ"ע שאח"כ ברוך אתה כו' כנ"ל. וזהו ענין עליית הנשמות אחר ירידתם ממקור חוצבם. שמקודם היו בבחי' מח"ע בחי' אותיות ושמות בלבד. אבל עכשיו ע"י ירידתם בעוה"ז מתעלות בעצמות א"ס ב"ה הסובב וכו' והנה פי' ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך שהוא ענין האהב' והתשוקה להיות גילוי אלקות ע"י ההתבוננות שמקודם בשית תיבין דשמע ושית תיבין דבשכמל"ו כו', ולהבין זה וענין בכל לבבך כו', הענין הוא דהפי' ואהבת את הוי' אלקיך שיהי' גילוי אלקות עד שהוי' יהי' אלקיך שלך ממש. והיכן יהי' הגילוי לזה אמר בכל לבבך כי בלב יש ב' חללי' חלל הימני מלא רוח חיים וחלל השמאלי מלא דם, ובב' חללי' אלו יתגלה בהם אלקותו ית', דהיינו שיהיו ב' החללי' ממולאים בעבודת ה' לכאו"א כפי ערכו ומהותו. וביאור זה הוא כי הנה חלל השמאלי המלא דם הוא בחי' גבורות והיינו בחי' מרירות על עוצם ירידתו מאור פני הוי' והשתקעותו בעניני עוה"ז אשר לא לה' המה, וחלל הימני מלא רוח חיים בחי' חסדי' היינו בחי' שמחה של מצוה ישמח ישראל בעושיו הם בחי' המצות שנתלבשו בעשי' ששמח בהם מצד גילוי אלקות הנמשך ע"י כו' שהם אברי' דמלכא, ואף שאין הגילוי עתה כ"א לע"ל רק עתה הוא ההמשכה ועדיין היא בהעלם עד לע"ל וכידוע בפי' זורע צדקות ומצמיח ישועות, שעכשיו היא הזריעה של המצות שכולם נק' בשם צדקה ולע"ל יהי' הצמיחה וההתגלות. וזהו ישועות שהוא ענין פנה והטייה כמו וישע ה' שע"ה נהורין כו'. מ"מ יתכן גם עתה השמחה מאחר שההמשכה היא עכשיו לכן שמח בהם ע"ש הגילוי שיהי' לע"ל. וה"ז כמו מי שבכיסו מרגליות ששמח בהם אף גם בשעה שאינו רואה אותם בפועל אחר שמובטח בהם שישנם בידו וכשיוציאם יראם ויתענג מהם. וכמ"כ הוא ענין השמחה של מצוה בחלל הימני שבלב אף שעדיין אינו כלל גילוי אלקות ואדרבה הרי הוא בבחי' מרירות מצד ירידת נפשו כו' מ"מ תהי' השמחה מן המצות שהן המשכות א"ס ב"ה, ולע"ל יהי' הגילוי כו'. והנה המרירות והשמחה אינם סותרים זא"ז כלל, כי הרי המרירות הוא על ירידתו בחומריות עוה"ז מצד עצמו, והשמחה היא מן המצות שהן רצונו ית'. וזהו חדוה תקיעה בלבאי בסט' דא ובכי' בסט' דא ואדרבה כל שתהי' המרירות יותר מן הירידה והעדר הגילוי אז יהי' יתרון השמחה אח"כ בקיום המצות כו' וד"ל. וזהו פי' ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך שיהי' גילוי אלקותו ית' בב' חללי הלב, דהיינו במה שיהיו שניהם מלאי' בעבודת ה' כל חלל מהם כפי בחינתו ומדרגתו זה בבחי' גבורות וזה בבחי' חסדים, וגם בכל איש ואיש לפי ערכו כמ"ש במ"א.

ה) **אך** הנה כל זה הוא בזמן שהוא כפי הראוי כשעובד ה' באמת להיות במרירות ובשמחה חדוה מסט' דא כו' אבל כשאינו כן ואז ב' חללי

חלל הימני מלא רוח חיים : **ראה תניא פ"ט ובליקוט פירושים שם.**

הדוה תקיעה בלבאי : **ראה תניא ספל"ד. זהר פקודי רנה, רע"א. אחרי עה, א.**

הלב הנ"ל אינן מלאי' בעבודת ה' אלא נהפוך הוא שמלאי' בתאוות העולם הזה שהמרירות שבחלל השמאלי היא בעניני עולם הזה בהעדר בני חיי ומזוני וכיוצא, וכן השמחה שבחלל הימיני היא משלימותו בתאוות עולם הזה, וזהו ענין הגלות ושעבוד מלכיות שנשתעבד בב' חללי הלב להיות מלאים מרצונות אחרים אשר לא לה' המה שבהם יהי' הצער מההעדרן והשמחה משלימותם כו', ועל זה אמר הנביא ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, ציון היא לשון סימן כמו הציבי לך ציונים כו' אנא סימנא כו', והוא בחי' פנימיות הלב שהוא בחי' האהבה הטבעית, ואהבה המסותרת בלב איש ישראל, וגם היא בגלות כמ"ש ויצא (וירד) מבת ציון כל הדרה, ותפדה במשפט הוא בחי' הלכות התורה כדת"א ע"פ כמשפט הראשון כהלכתא קדמיתא כו' וכמארז"ל אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות שנאמר גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם כו'. ושביה היינו ב' חללי הלב שהם השבוי' של ציון שנשבו ממנה, אבל ציון עצמה אינה בחי' שבוי' שהרי לא הלכה בגלות, רק שירד ממנה כל הדרה כו', והמה יפדו בצדקה, והענין כי ב' חללי הלב הם שבוי' ממש שיצאו מרשות לרשות אחר כו' שמקודם הי' המרירות והשמחה בעבודת ה', ועכשיו הרי יצאו מרשותו ונכנסו תחת רשות אחר ממש שהרי המרירות והשמחה הם בתאוות עולם הזה שהמרירות שהי' ראוי להיות על ריחוקו מה' עתה נהפוך הוא להיות על חסרוני העולם הזה וכן השמחה שהי' ראוי להיות מן המצות עתה היא בתאוות עולם הזה, והרי הם כשבוי' ממש שנכנסו ונשתעבדו תחת רשות אחר כו', אבל בחי' ציון שהוא בחי' פנימיות הלב שהוא בחי' האהבה הטבעי' המסותרת בלב איש ישראל לא נכנסי' תחת רשות אחר שתהי' בחי' אהבה זו נמצאת בבחי' תאוות העוה"ז כי אין לה לעומת זה כלל בקליפות כמ"ש דוד המלך ע"ה הצילה מכפירים יחידתי כו', רק שירד ממנה כל הדרה, שלא תהי' מאירה בגילוי להיות בבחי' מסירת נפש לאבי' שבשמים רק תהא מסותרת ונעלמת כו' אבל ומ"מ לא יצאה מרשותו לגמרי להיות תחת רשות אחר שהרי אפילו קל שבקלים יכול למסור נפשו על קדוש השם, מחמת האהבה הטבעית שבו שהיא לה' לבדו רק שהוא בהעלם, אבל כשיגיע למדה זו אזי ימסור נפשו כו', ולכן נקראת ציון לשון סימן שהיא בחי' עדות וסימן בישראל על היותם עם ה' למסור נפשם נגד ה', ולעולם לא תכבה נרה לגמרי כו', ולכן תפדה במשפט שהוא בחי' עסק התורה שהיא בחי' חכמה עילאה שמאיר בה עצמות א"ס ב"ה הפשוט וע"י עסק התורה, אזי מתקשרת נפשו שהיא גם כן עצם פשוט בעצמיות א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות המלובש בהתורה

אנא סימנא: זהר ויחי רכה, א. וראה ספר המאמרים תקס"ד ע' קו. אור התורה ויחי שנט, א.

אין הגליות מתכנסות: כן הובא בכ"מ ומהם: תורה אור שמות ב, ג. לקוטי תורה בחקתי מה, ד. מטות פג, ג [ושם מציין „ברבות פ' צו פ"ז" ג] דברים א, רע"ג. וראה ילקוט שמעוני הושע (ח, י) רמז תקכה. אור התורה הושע ע' תלח. וראה ג"כ תשובות וביאורים [קה"ת תשל"ד] ע' 13 ואילך.

כו' ואזי תהי' חוזר וניעור משנתה להיות פנימי' האהבה בגלוי לה' כו' וז"ש רז"ל המאור שבה הי' מחזירן למוטב המאור שבה דוקא כו' וכמ"ש במ"א וז"ש כי תורה אור כו' אבל שבי' בצדקה, דהיינו ב' חללי הלב שנכנסו תחת רשות אחר ונשתעבדו בהם הקליפות ואין התורה מועלת להם לעוררם, כמו שמועלת לבחי' ציון ופנימי' הלב לפי שלא נשתעבדה להקליפות רק היא בבחי' שינה בלבד כו' אבל אלו נשתעבדו ממש ונק' שבוי' כו' ואף על פי כן גם הם יפדו ע"י הצדקה כי הצדקה היא בחי' רחמנות על העני שנק' מת להחיותו ומדה כנגד מדה נתעורר מלמעלה גם כן בחי' רחמים רבים להוציאם ממאסר הקליפות שבחייהם קרויים מתים כו', וכמ"ש ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבנו בינה, שמה יהי' פעולת הרחמנות לז"א לתת בלבינו בינה ונודע דבינה ליבא והיינו בחי' התגלות לבו שהוא בחי' ב' חללי הלב שע"י התעוררות רחמים רבים העליונים שמתעוררים עליו מלמעלה ע"י הצדקה שמרחם הוא על העני למטה ניתן בו בחי' בינה וע"י הבינה ובינה ליבא מתעוררים ב' חללי הלב שיצאו ממאסר הקליפות ולהיות מלאי' בעבודת ה' כנ"ל וד"ל.

ציון במשפט. עמ"ש גבי יובל ויובל במלופם וחולם, ציון המצויינת ק"ק רצוף אהבה ובגלו' אלי ציון וכו'. בד"ה רני ושמחי כ' כי ציון הוא מלשון מסומן ומצויין אם הוא נקוד מלופם וכ"ש כשהוא בחולם שהוא גבוה. גם שם נת' ציון בחי' שומר הברית התקשרות באחדותו ית' להיות בטל נגדו כזיו השמש כי הברית נק' שמש וזרח השמש ובא השמש כו'.

המאור שבה הי' מחזירן למוטב: **נסמן לקמן ע' ב'שעד.**

וכמ"ש במ"א: **ראה מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' [רכא] רכד.**

העני שנק' מת: **ראה רש"י שמות ד, יט. זהר משפטים קיט, א. נדרים סד, ב.**

דבינה ליבא: **תקוני זהר בהקדמה יז, א.**

ציון במשפט: **נעתק מבוך 1135 [בהמפתח נרשם בגוכי"ק: בוך שנכתב ערך חורף ת"ר] מ, א גוכי"ק.**

עמ"ש גבי יובל ויובל במלופם וחולם: **נכתב ממעל לשורה ולא נסמן בפנים מקומו.**

ראה לקוטי תורה שלח מב, ד. תורה אור מגלת אסתר צז, ד. ספר המאמרים תקס"ת ע' תקנט.

ציון . . ציון וכו': **נכתב ממעל לשורה ולא נסמן בפנים מקומו.**

בד"ה רני ושמחי: לקמן מציין לד"ה זה בשם רני תקנ"ו. **נדפס באור התורה חנוכה שיא, א. ראה מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תרטו ובהערה 56.**

הברית נק' שמש: **זהר שמות ג, ב.**

בד"ה רני ושמחי תקס"ו כ' ציון מל' סימן שהמצות הגשמיות הם רמוזות להרוחניו' כו' וכשיש אתעדל"ת נק' כנ"י שהוא בחי' ציון וסימן לאור א"ס ב"ה הרוחני הנמשך בה. וא"כ י"ל אש שחורה ולבנה שבנפש זהו סימן לבחי' אלו שלמעלה בתורה. ולהעיר מענין עדות עדת כו'. בביאור שם כ' ציון ל' זכר ול' נקבה. התחברו' אש לבנה באש שחורה ביסוד דנוק' כי אודם מן האם לובן מן האב. במ"א כ' החילוק בין בנות ציון לבנות ירושלי' כי הנשמו' שהיו בגוף נק' בנות ציון ע"ש הלבושי' הנעשי' מתומ"צ. סימן לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקח' ד"ה וראיתם תקס"ה א"כ אש ה' נמשך מאש יוד זהו הסימן. רח"ר הם אש לבינה אמיתי' לפי שרחמי' אלו הם אף גם שלא הי' מכה וגבו' כלל כמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו כו'. עצם מעצמי ובשר כו' ע' מ"ש מענין עצמו' בשר וגידי'. בבהמ"ק הי' ג"כ אש שחורה ואש לבינה היינו במנורה נר הסמוך לפתילה אוכמא וע"ג חיורא, או קרבנו' אש שממט'

ביו"ד שנברא העוה"ב יש אש שחורה כמו יוד שבמו"ד ואש לבנה היו"ד שכלול בנפש וי"ל זהו ענין ב' שמות הוי' שביגמה"ר ופסיק טעמי' כו'. ע' ברע"מ פ' שופטי' מענין נהורא אוכמא כו' עצמות ובשר כו', ד"ה כי אתה נירי נת' פתילה ושמן וב' גווני אור נהורא אוכמא וחיורא היינו ב' מיני אהבה כו'. ונאוה כי ע"י התלבשו' בנה"ב וגוף יתגלה רעו"ד מטורי חשוכא הנק' באמת אש לבינה מה שלא הי' גלוי זה לבנו' ירושלי' בג"ע שמקבלי' רק מיו"ד דאש שחורה כו' וכמו באופני' רעש גדול. וכמשל בחותם שעל השעוה ניכרי' ומתגלי' האותיו' יותר כמ"ב אותיו' אש לבינה מתגלי'

בד"ה רני ושמחי תקס"ו: **תורה אור מקץ לז, סע"ב ואילך.**

ולהעיר מענין עדות עדת: **ראה אוה"ת שופטים ע' תתמז ואילך.**

בביאור שם: **תורה אור שם לז, ד.**

אודם . . מן האב: **נדה לא, א.**

במ"א כ': **ראה לקוטי תורה שיר השירים כב, ב.**

ד"ה וראיתם תקס"ה: **לקוטי תורה שלח מד, סע"ג. והנחת כ"ק אדמור האמצעי בסידור שער הק"ש פ, ב.**

בד"ה כי ההרים ימושו: **לקוטי תורה תצא מא, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' ריד.**

מ"ש מענין עצמו' בשר וגידי': **לא נדפס לע"ע. — ראה רשימת המאמרים במאמרי אדה"ז — ענינים ע' תקפב** מערכת בשר.

וראה ג"כ לקו"ת נשא כ, ד ביאה"ז קכב, א. אוה"ת (ביאוה"ז — ב) שופטים ע' תתנו (ע' תתרלב).

ביו"ד שנברא העוה"ב: **קטע זה נכתב בריש העמוד — ראה מנחות כט, ב.**

ברע"מ פ' שופטי': **ערה, א. וראה ספר המאמרים תקס"ה ע' תתיב. ביאורי הזהר שופטים קכא, ד ואילך. אוה"ת (וביאוה"ז — ב) שופטים ע' תתנב (ע' תתרכט) ואילך.**

ד"ה כי אתה נירי: **תורה אור מקץ מ, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' תרמג.**

ואש שממעלה, או קרבנו' ומנורה, וכן עכשיו בתורה יש ב' בחי' אלו, נגלה ונסתר, חיצוני' ופנימי'. תפדה ליעקב אשר פדה וע' בענין פדה בשלו'.

חשך הכסיל בחושך הולך כל עניני עה"ז החשך יכסה ארץ והולך בהן בחי' מהלך וכו' יצה"ר נק' מלך זקן וכסיל האור המאיר את החושך שכל ומדו' שבנפש. מאן דקטיל לחויא נהורא חיורא ברתא דמלכא. שלהבת אהבה בלי מבוקש להגיע לבחי' זו ע"י רחמי' בריח התיכון, ויחל משה כו' שאחזתו אש של עצמות פי' כי לובן מן האב שממנו עצמות וא"כ זהו בחי' אש לבינה עצמות עצמות האב ולא אש הבא מכליון החוש*.

למטה כו' ועמ"ש ע"פ כה תברכו וכו' ענין בהמ"ז וברכת את את דייקא יובן כנ"ל להמשיך בהאותיו' משרשם כו'. ונאוה ענין יפת תואר כו' הפך בחי' שחורה כו' וזהו אם לא תדעי להמשיך בדעת בחי' היפה בנשי' כו' כמ"ש במ"א. גם בתורה בחי' אש שחורה במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי.

ושבי' בצדקה באגה"ק אין ישראל כו' ובענין והי' מעשה הצדקה וד"ה רני תקנ"ו.

גמ' * דאמר רחמנא כי התורה רצה"ע רחמים, משפטי ה' אמת משפט דאיהו רחמי' בחי' אות אמת.

פדה בשלו' : ד"ה בשם זה נדפס במאמרי אדה"ז — הקצרים ע' רטו.
יצה"ר נק' . . וכסיל : קהלת רבא פ"ד, יג.
מאן דקטיל . . ברתא דמלכא : ראה תקוני זהר סתי"ג (כט, ב). תכ"א (מג, א). תקונים זהר חדש (צט, ד).
שאחזתו אש של עצמות : ברכות לב, א.
החוש : אינו ברור בגוכי"ק.
ועמ"ש ע"פ כה תברכו : לקוטי תורה נשא כו, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רכח.
במחשכים . . תלמוד בבלי : סנהדרין כד, א.
ושבי' בצדקה : נכתב בצד שמאל של העמוד ולא נסמן מקומו בפנים.
באגה"ק אין ישראל : ס"ד.
ובענין והי' מעשה הצדקה : ראה אגה"ק סי"ב.
וד"ה רני תקנ"ו : ראה אור התורה חנוכה שיב, ב.
גמ' : בגוכי"ק קרוע.
משפט דאיהו רחמי : נסמן לקמן ע' ב'תנא.

תורת אדמו"ר מוהר"ם שבת חזון שנת תרי"ט לפ"ק

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. משפט הוא משפט התורה כמו ואלה המשפטים. ולהבין מהו ענין ציון ושביה, הנה כתיב וירא והנה באר בשדה ומבואר במדרש באר זה ציון, ויש שם במדרש ג' שיטות ע"ז הפסוק, שיטה הא' הוא באר זה ציון בהמ"ק, ושלשה עדרי צאן זה ג' רגלים, והאבן גדולה זה שמחת בית השואבה ומשם ישקו כל העדרים שמשם היו שואבים רוה"ק. שיטה ב' באר זה ציון ושלשה עדרי צאן זה ג' בתי דינים שהי' בבהמ"ק א' על פתח הר הבית וא' על פתח העזרה ואחת בלשכת הגזית וזהו והאבן גדולה זו ב"ד הגדול שבירושלים. והשיטה הג' באר זה ציון כו' ושלשה עדרי זו ג' גליות בבל מדי ויון, ונאספו שמה כל העדרים זו גלות רביעית, והאבן גדולה על פי הבאר זה זכות אבות. וצ"ל מה שייכות לג' השיטות בהדדי. הנה באר זה ציון הוא בהמ"ק שבו הי' גילוי שכינה כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כי נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ובתחילת הבריאה הי' עיקר שכינה בתחתונים ואח"כ ע"י חטא דאה"ר נסתלקה השכינה, אך ע"י האבות היתה השראת השכינה למטה במשכן ובית ראשון ושני, אך עיקר גילוי והשראת השכינה בכללות העולם יהי' בבית שלישי שיבנה במהרה בימינו, וכן האבות עסקו בחפירות בארות באר של אברהם אבינו רמז על ב"ר ובארות של יצחק רמז על ב"ש ובאר של יעקב אבינו רומז על בהמ"ק דלעתיד, וכמארז"ל לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראה שדה אלא כיעקב שקראה בית, ולכן ציון באר.

ולהבין זה צ"ל תחילה מהו ענין דירה בתחתונים והלא אתה מחי' את כולם ובטובו מחדש בכל יום מע"ב ומלא כל הארץ כבודו אך כלליות חיות העולמות הוא רק הארה בעלמא כמ"ש כי בי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב ובה' עוה"ז, וכמשל בנפש האדם החיות שבשתי אותיות כלא נחשב

ציון במשפט תפדה: **נעתק מבוך 114 קיב, א.**
ראה ד"ה וירא והנה באר בשדה אור התורה ויצא ר, ב.
ומבואר במדרש: ראה ילקוט שמעוני ויצא (כט, ב־ג) רמז קכג. **בראשית רבא פ"ע, ח.**
ציון בהמ"ק: **ראה ערכי הכינויים [לבעל סדר הדורות] מערכת ציון.**
נתאווה הקב"ה . . בתחתונים: **ראה תניא רפל"ו ובליקוט פירושים שם.**
ובתחילת הבריאה . . בתחתונים: **ראה המשך באתי לגני בספר המאמרים תש"י ע' 111.**
האבות . . בארות . . בהמ"ק: **ראה בחיי ויצא כט, ב.**
האבות . . בהמ"ק: **ראה ג"כ לקוטי שיחות — ט ס"ע 26. שם — טו ע' 240.**
לא כאברהם: **ברש"י ויצא כח, יז:** בסוטה. **וראה פסחים פח, א.**
ביו"ד נברא העוה"ב: **ראה מנחות כט, ב.**

לגבי כללות הדיבור והמח', וגם כללות המח' ודיבור אינם רק לבושי הנפש ואין ערוך לגבי עצם הנפש, ככה יובן למעלה שמקור חיות העולמות הוא רק הארה וזיו מעצמות אוא"ס ב"ה ואין ערוך כו', אך נתאווה הקב"ה להיות לו דירה לו ממש גילוי עצמות אוא"ס שלמעלה ממקור החיות העולמות כולם בתחתונים דוקא כי הא בהא תליא כשהעולמות מקבלים חיותם והתהוותם רק מהארה ממנו ית' עפ"י השתלשלות המדריגות בריבוי צמצומים והעלמות, אזי למטה העלם והסתר לגמרי, אבל לעתיד יהי' גילוי עצמותו ית' שלמעלה מהשתלשלות ויאיר גילוי אלקות למטה כמו למעלה כמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כי עין בעין נראה כו', ומעין הארה זו הי' בבהמ"ק ג"כ גילוי שכינה בקה"ק למטה בהעולם הזה הגשמי' מה שלא הי' בכללות העולם רק בבהמ"ק וכמו למשל בנפש האדם שמשכן הנשמה הוא במוח דוקא הלא כל הגוף והאברים מקבלים חיות הנפש גם הרגל יש בו חיות הנפש, ומהו היתרון בכלי המוח, אך ההפרש הוא שכל האברים אינם מקבלים רק חיות הנפש אך אינם מקבלים לגילוי עצם הנפש רק בכלי המוחין שם גילוי פנימי' עצם הנפש כמו שכל ורצון, כך ממש יובן בבהמ"ק שם השראת אור א"ס בגילוי גמור, וזהו ענין דירה בתחתונים מלשון תרעא לדרתא שהתו' נק' תרעא לדרתא בחי' יראה עילאה מגילוי אוא"ס דקמי' כלא ממש חשיבי, וזהו ענין שנק' בהמ"ק ציון בשם באר מים חיים שנובע חדשות תמיד בלי הפסק תמיד בלי שינוי וגרעון כלל כמו ונהר יוצא מעדן לשון הווה כך גילוי אור א"ס ב"ה נק' באר מ"ח כמ"ש אותי עזבו מקור מ"ח את הוי' וכמו החכ' תחי' כי החכ' מאין תמצא מקור מים חיים, לכן כשיתגלה ח"ע למטה לעתיד ע"י ביטול כח מ"ה יהי' דירה בתחתונים.

אך לכאורה למה נק' בשם באר הלא גם מעין נובע מים חיים תמיד בלי הפסק כמ"ש מעין גנים כו' אך ההפרש בין באר למעין הוא שהמעין נובע מצד עצמו כמו מה מעין בידי שמים, והבאר הוא ע"י מעשה ידי אדם בחפירה וכרי' וכמו באר חפרוה שרים כרוה ע"י אתעדל"ת דווקא כמו ויחפרו עבדי יצחק באר ויאמרו מצאנו מים כו' לכן נק' השראת השכינה למטה במשכן ובתי מקדשו' ודירה בתחתונים לעתיד בשם באר מים חיים ע"י אתעדל"ת דווקא ומ"ש ונהר יוצא מעדן זהו ע"י אתעדל"ע כי חפץ חסד לא הי' הגילוי רק בעולמות רוחני' כמו בג"ע ולא הי' בכח להאיר למטה אך ע"י האבות שחפרו בארות ומצאו מים ע"י אתעדל"ת שלהם בזה עשו הכנה רבה שיהי' גילוי אלקות למטה בעשי' גשמי' בהיכל קודה"ק, ועיקר הגילוי יהי'

שמשכן הנשמה הוא במוח: תקוני זהר תכ"א (מט, א. נג, א). אבן עזרא משפטים כג, כה. עץ חיים שער העקודים ספ"ה מ"ק. תניא פ"ט.

שהתו' נק' תרעא לדרתא: שבת לא, ב. ראה תניא ס"פ כג. ובלקו"ת פ' ראה כד, ג.

לע"ל בכללות העולם לו דירה בתחתונים, וכמארז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש כו' יולדת נקבה שע"י אתעדל"ת אתעדל"ע יותר גבוה מאתעדל"ע מצד עצמו. ולהבין מה שנק' בשם ציון, ידוע שעיקר השראת השכינה הוא ע"י קיום ומעשה המצות כמו אשר קדשנו במצותיו דוקא, והמצות נק' בשם ציון כמו הציבי לך ציונים לשון אות וסימן על דבר, כי ל"ב חוטין שבציצית אות וסימן על ל"ב נתיבות חכ', וד' בתי תפילין היא אות על תפילין דמרי עלמא כמו הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית ורמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא בדרך רמז ועדות על דבר כמ"ש דהע"ה בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון כמו העדות על הדבר שאינו רק גילוי הנעלם והנסתר כך ע"י המצות מעשיי רמ"ח פיקודין ע"י נמשך ויתגלה רמ"ח אברין דמלכא שהוא למעלה מעלה ממקור חיות העולמות כולם שאינו אלא מזיו והארה משמו ית' כמ"ש בורא קדושים ישתבח שמך ונשגב שמו לבדו שהיא בחי' מלכותו רק הודו וזיו על או"ש ואין ערוך לגבי האברים שזו גילוי והתלבשות עצם חיות הנפש כך אינו ערך למעלה חיות העולמות שאינו אלא הארה לגבי עצמיו' אא"ס ב"ה המתגלה ע"י המצות אברי דמלכא מקור מים חיים את הוי' דבאר הנ"ל זה ציון שלכן נק' בשם באר ולא בשם מעין, כי המעין הוא מים נובעין מעילא לתתא לבד. והבאר ע"י חפירה וכרי' נובעין מים מתתא לעילא וגם מעילא לתתא למשל כמו המצות שנק' בשם ציון כי עיקר המצות היא בחי' כלי לקבל גילוי אלקות וגם האדם העושה ומקיים המצוה הוא דוקא בבחי' קבעומ"ש בביטול היש באתכפיא ואתהפכא הן בסומ"ר הן בע"ט צריך לבטל רצונו במח' ודיבור ומעשה כמ"ש בטל רצונך מפני רצונו בבחי' עבודת עבד שלא מצד טעם ודעת בהשגת טעם המצות כי עיקר טעמי המצות יתגלה לעתיד, וכל השגת הטעמים במצותיו עכשיו אינו אלא כטיפה בים לגבי כו' לכן אפי' כשיודע איזה השגה צריך לקיים המצוה דווקא בבחי' ביטול וקבעומ"ש שלא מצד הטעם והדעת

אשה מזרעת תחלה: **נדה כה, ב. לקוטי תורה תזריע יט, ג. לקוטי שיחות — יב ע' 70. שם — יז ע' 155.**

והמצות נק' בשם ציון: **ערכי הכינויים [לבעל סדר הדורות] מערכת ציון.**

ל"ב חוטין .. חכ': **ראה זח"ג שא, א. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקטז.**

תפילין דמרי עלמא .. מניח תפילין: **ברכות ו, סע"א.**

הקב"ה מתעטף בציצית: **ראה ראש השנה יז, ב. פסיקתא דרב כהנא פ"ה, פרשת החודש (נה, א) וש"נ. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"א, ה"ט. תורה אור מקץ לה, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ג ע' סד.**

ורמ"ח פיקודין דמ"ח אברין דמלכא: **בתניא פכ"ג**: ובתיקוני'. **ראה תקוני זהר ת"ל (עד, ס"א). ובאגרת התשובה רפ"א (ד, ב)**: בזהר. **וראה זהר וישלח קע, ב. בספר המאמרים תקס"ה ע' תתעו**: בר"מ. **ראה רע"מ משפטים קיח, א.**

או"ש: **ארץ ושמים.**

בטל רצונך מפני רצונו: **אבות פ"ב, מ"ד.**

טעמי המצות יתגלה לעתיד: **ראה רש"י שיר השירים א, ב.**

שלו רק כעבד המקיים גזירות מלך מלכו ש"ע ובזה היא נעשה בחי' כלי ובאר הנ"ל למים חיים שע"י המצות ממשיך גילוי אלקות ממקור חיים את הוי' ונמצא יש במצות ב' בחי' העלאת מ"ן ע"י חפירה ביטול היש מלמטה ובחי' המשכות מ"ד מלמעלה מעלה אשר קדשנו במצותיו מקור מ"ח הנ"ל כמו עד"מ באר הגשמי' לכן מצינו גם בתורה כתיב משם בארה הוא הבאר בתחילה בארה ל' נקבה בחי' מקבל ואח"כ באר ל' דכר וכמו וזכרתם את כל מצות הוי' או כמ"ש זכור את יום השבת לקדשו ששבת בעצם דמקדשא וקיימא נק' שבת בראשית ל' נקבה וע"י ישראל ששומרים את השבת נעשה בחי' זכור המשכה מאוא"ס ב"ה ככה יובן בכל המצות שנק' מצות המלך בקעומ"ש משם בארה שם אדנ"י משם היא הבאר דהר"א דאדון כל הארץ האדון ה' צבאות וכתיב הוא הבאר וקרינן היא התכללות והתחברות מ"ן ומ"ד ביחוד גמור לכן ציון נק' לפעמים לשון נקבה כמו ציון במשפט תפדה ולפעמים ל' זכר וכנ"ל, והנה הבאר זה ציון נק' באר לחי רואי לחי הוא צדיק ח"י עלמין חי ה"ע מקו"ח יהי' בבחי' רואי כמו לעתיד כי עין בעין נראה בשוב כו' שבות ציון הנ"ל.

אך מ"ש וירא והנה באר בשדה דוקא כי הנה יש ג' בחי' בית ושדה ומדבר, מדבר נק' ארץ שממה ארץ לא זרוע מדבר לא ישב אדם שם והיא מקור הקליפות שאין בו שום מח' וד' ומע' לה' רק ההיפך מחד"ם * דקדושה, ושדה הגם שאין בו דירת אדם אך עיקר הצמיחה מהתבואה ומאכל אדם שם כו', ובית נק' דירת אדם כמ"ש תפארת אדם לשבת בית והוא בחי' אותיו' דתורה ומצות שהם כלים לגילוי אלקות כמו שבתי בבית ה' אורייתא היכלא עילאה דקודב"ה ומצות רמ"ח אברין דמלכא אך בחי' שדה הוא ממוצע בין בית למדבר כי הגם שאין בהשדה דירת אדם אך שם עיקר הזריעה והצמיחה מהתבואה ומאכל אדם והיא כל המח' ודיבורים ומעשים אשר אדם עוסק בעניני עוה"ז בצורכו חי' גופו כמו במו"מ וכדומה בכל העסקים שאין בהם צד איסור ח"ו כמ"ש בפ' שני' דק"ש ואספת דגניך ותירשך כו' שעולים ונכללים אח"כ בקדושה כמו שנותן צדקה מיגיע כפו בבחי' אתכפיא שעולה לה' כעולה וכקרבן וכמ"ש בכל דרכך דעהו וכל מעשיך הגשמי' יהי' לשם שמים, וזהו עד"מ כמו השדה שמזריעה . . . צמיחה ונק' עבודת השדה בבחי' אתכפיא דוקא עי"ז נעשה באר בשדה באר מ"ח הנ"ל וכמ"ש יתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד

בארה . . דכר: ראה זהר חקת קפג, ב וברמ"ז שם.

וזכרתם . . מצות הוי': ראה לקוטי תורה שלח מה, סע"א.

ששבת בעצם דמקדשא וקיימא: ביצה יז, א. וראה תורה אור יתרו ע, ג.

המצות שנק' מצות המלך: ראה תוספתא נגעים פ"ג, ז. בבא בתרא קנט, א גזירת המלך.

וכתיב הוא הבאר וקרינן היא: ראה ניצוצי אורות לזהר חקת שם. אות ג.

מחד"ם: אוצ"ל ממחד"ם (ממחשבה דיבור מעשה).

אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה: ראה זהר ויקהל ר, רע"א.

ויש בזה ב' פירושים הא' בחי' המלך הוא בחי' התגלות רמ"ח אברים דמלכא שלמעלה ממקור חיות העולמות הוא דוקא ע"י עבודת השדה כמו ויניחהו בג"ע אם ח"ו אינו עובד השדה באתכפיא ואתהפכא אזי ואם בשדה מצאה כו', והפי' הב' שמלך נעבד לשדה שפי' מלך כדפי' קבלה הוא בחי' מדות עליונות אך להמשיך בהם מחי' החיים מקו"ח את הוי' שלמעלה מחכ' ומדות ע"י עבודת השדה דוקא שעיקר העלאת מ"ן להמשיך מלמעלה מעלה מדברים תחתונים דוקא מאתכפיא ס"א לתתא אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא כו', וזהו וירא והנה באר בשדה זה ציון והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה זה שלש רגלים, הנה עיקר הבאר הוא באר לחי רואי הוא כמ"ש שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני הוי' הם המלאכים שהם עומדים ברום עולם שרפים עומדים והעמידה הוא ברגל דוקא כמו ורגליהם רגל ישרה והנשמות הן נק' מהלכים בחי' בכל מאדך אהבה שבלי גבול מהתבוננות עצמו' א"ס ב"ה איך שאני הוי' לא שניתי ואין ערוך אליו וכלא ממש חשיבי כל העולמות כולם ועז"נ בכל יום יהי' בעיניך כחדשים ממש שלא יתישן הדברים אצלו כלל מחמת השגתו בבחי' א"ס ב"ה שלמעלה מגדר ובחי' זמן ומקום בלי גבול אמיתי ויהי' הלוך וההילוך בג' רגלים פסח הוא בזכות אברהם ההילוך הוא בקו הימין אהבה וחסד, שבועות בזכות יצחק לקו השמאל ביראה וגבורה, ויעקב קו האמצעי נסע סוכות זהו שלשה עדרי צאן רובצים על הבאר זה ציון להיות בבחי' ראי' והתגלות פני האדון ה' צבאות וכשם שבא לראות כך בא לראות וכמו לעתיד כי עין בעין נראה כו' והאבן גדולה עפ"י הבאר הוא שמחמת שמחת בית השאבה שמשם היו שואבים רוה"ק וזהו משם ישקו כל העדרים שבתחלה רבצים עליה שיהי' באר מים חיים מקו"ח כמו וזכרתם את מצות הוי', ואח"כ משם ישקו כל העדרים ושואבים ממנו רוה"ק כמ"ש ושכנתי בתוכם.

ועתה יובן פ' הבאר באר בשדה זה ציון ושלשה עדרי צאן רובצים כו' אלו ג' מלכיו' בבל מדי ויון ונאספו שמה כל העדרים זה מלכות רביעי והאבן גדולה עפ"י הבאר זה זכות אבות וי"ל מה שייכות ענין הגלות לבחי' באר מ"ח הנ"ל אך כתיב הנה שתים רעות עשו עמי אותי עזבו מקור חיים את הוי' לחצוב להם בורות בארות נשברים אשר לא יכילו המים שתים רעות כמו חטא חטאה ירושלים אחת שהיא כשתים כי הנה עיקר ענין הבאר הוא הכלי וכלי קיבול למים חיים וע"י מה נעשה בית קיבול וחלל ריקן לקבל המ"ח ע"י חפירה וכרי' לחפור בעומק האדמה ככה יובן בבאר זה

כדפי' קבלה: כ"ה בהכת"י.

מאתכפיא . . אסתלק יקרא דקוב"ה: ראה זהר תרומה קכח, ב. הנסמן באור התורה שלח ע' א'תשעב.

פסח . . אברהם . . יצחק . . ויעקב: זהר פינחס רנז, ב. טור אורח חיים הלכות ראש חודש סתי"ז בשם אחיו הר"י. לקו"ת ר"ה נח, א.

וכשם שבא לראות: ראה חגיגה ב, א.

ציון דבנ"י כתיב באר חפרוה שרים כרוה כו' שע"י חפירה וכרי' בעפר דחומר הגוף בעומק ההתקשרות לאלקות בביטול הרצון מכל וכל באתכפיא נעשה כלי וחלל ריקן מחזיק ברכה גילוי אלקות ממקור מ"ח את הוי', כך להיפך כתיב אותי עזבו ולשון אות ברית והתקשרות לאלקים חיים עזבו לחצוב להם בורות כו' וילכו אחרי ההבל ויהבלו בעומק ההתקשרות דתענוגי' גשמי' דמים הרעים דבורות נשברים שנפלו משבה"כ בעמקי הקליפות דמדבר העמים נחש שרף ועקרב ג' גליות דג' עדרי צאן הנ"ל וגלות הרביעי הוא צמאון אשר אין בו מים וזהו והבור רק אין בו מים רק נחשים ועקרבים דג' גליות ובורות נשברים בלא א' אשר לא יכילו המים כלל גלות הרביעי צמאון אשר אין בו מים דקדושה כלל וכלל ונק' מדבר לא ישב אדם שם ולא נגה עליהם שום אור דקדושה דבית ושדה דציון וע"ז אמר הנביא ציון שדה תחרש בזמן הגליות דעדרי צאן הנ"ל ומשם ישקו כל העדרים שהם מקבלים כל השפעה ברוב הצלחתם ודרך רשעים צלחה ורישא שכיבת לעפרא וזנבא אך אעפי"כ והאבן גדולה עפ"י הבאר זה זכות אבות לא תמו ומשם רועה אבן ישראל ת"א אב ובנין כי אבן הוא לשון תוקף וחוזק כאבן גשמי' וכך כח האבות שהם חפרו הבאר הנ"ל ועשו הכנה רבה להיות גילוי אלקות בנשמות ישראל ע"י תומ"צ כמו קיים א"א כל התורה כולה עד שלא ניתנה מאיר בהבנים גם בהגלות הנ"ל והגם שאמר ונאספו כל העדרים וגללו את האבן כו' ומשם ישקו כו' אך אח"כ והשיבו את האבן למקומה ומשם רועה אבן ישראל ע"י הגלות כי לא גלו ישראל לבין אוה"ע אלא כדי שיתוספו עליהם גרים וזרעתי לי בארץ וכלום אדם זורע כו' אלא להוסיף כו', אך הלא קשה גרים לישראל כו', אך עיקר המכוון דגליות הגרים הם ניצוצי הקדושה שנפלו ממקום גבוה יותר לעמקי הקליפות דמדבר העמים הנ"ל וע"י הג' גליות שאנו גולים מפוזר ומפורד בין העמים נתבררים כל הניצוצים הנ"ל ע"י שאנו מקיימים תומ"צ בכל יום תמיד ביניהם בצר לך ומצאוך כו', ויצעקו אל ה' בצר לך, ומן המצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה והשיב לב אבות על בנים ולב בנים כו', ומשם רועה אבן מאתעדל"ת דבחי' המל' ואבן מאסו הבונים היתה לראש פינה יוסד בציון אבן בין פינת יקרת כו', ועין בעין נראה בשוב ה' שבות ציון הנ"ל, אך כל הנ"ל הוא ע"י פי' הג' דשלשה עדרי צאן הם שלשה בתי דינין דמשפט

ורישא שכיבת לעפרא וזנבא: ראה זהר במדבר קיט, ב. עץ חיים שער הקליפות פ"ג. אתהלך — לאזניא ע' קמו. ביאורי הזהר בחוקותי קמג, א־ג. תורת חיים שמות נח, א. דרך חיים שער התפלה פל"ח (מו, ד). אמרי בינה שער הק"ש ספצ"ג (עז, ב). פירוש המלות ספצ"א (נח, א־ב).

זכות אבות לא תמו: ראה שבת נה, א. סידור שער הק"ש פא, ד. הנסמן בלקוטי תורה תצא מ, ד. שם במראי מקומות דרושים לסוכות פג, ב.

קיים א"א כל התורה: יומא כח, ב.

לא גלו ישראל . . וכלום אדם זורע: פסחים פז, ב.

קשה גרים לישראל: יבמות מז, ב.

התו' דוקא כמו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם דוקא כי מה שבגליות הם מקבלים כל ההשפעה ומשם ישקו כל העדרים הנ"ל שהם מקבלים מבחי' רם על כל גוים וקמי' כחשיכא כאורה שלמעלה מהחכ' ומדות דתומ"צ רמ"ח אברים הנ"ל וכמו אם צדקת מה תתן לו וכמו ויחפרו עבדי יצחק באר ויריבו רעי עם עבדי יצחק ויאמרו לנו המים כי גם אנו יכולים, אך ע"י ג' בתי דינין הנ"ל דמשפטי התורה אשר שם בישראל כמ"ש מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל ומשפטים בל ידעום ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם דוקא ומשם רועה והיתה לראש פינה וזהו ציון במשפט תפדה מהגלות שע"י שכל א' מישראל נוהג עצמו עפ"י משפט ודין תורה כמו צדיקים יצ"ט שופטן בבחי' אתכפיא ואתהפכא עד מתי ישפטו עול כו' אלא משפטי אמת כו' וכמו שם דרך כל השם אורחותיו בעוה"ז במדה ומשפט כמו פלס מעגל רגליך ויראה אלקים בציון ושבי' בצדקה דוקא הנה כתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותינו צלמינו היא ציון ושבית שבי' ע"י צדקה בחי' דומם ג"כ שעי"ז יתעוררו רח"ר חומת בת ציון מקיפים רחמים ודינים.

בס"ד פ' דברים תרכ"ה

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, בישעי' א' כ"ז.

וכתב הב"א וז"ל שבת קל"ט א'. סנהדרין צ"ח א'. רבות קמ"ו ד'. קמ"ז ג'. רצ"ב ג'. זוהר פ' צו דל"ה ע"א. ילקוט ח"א כ"ד ג'. ח"ב ס"ד ב'. עמה"מ נ"ז ח"י. של"ה ר"ז א'. רצ"ו ב'. שכ"ג ב. ווי העמודים נ"ג ד'. שי"ט

צדיקים יצ"ט שופטן: ברכות סא, ב.

ציון במשפט תפדה: נעתק מבוך 992 שפב, א. נמצא ג"כ בבוך 178 יג, א.

קטע המתחיל ויש להעיר נמצא (חוץ מהנ"ל) בבוך 543 קכו, א. 1079 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: במדבר דברים בשעה שהקדימו] קסט, א ובראשו נרשם: הועתק מבוך דברי'.

נוסח שני מקטע זה נמצא בבוך 1120 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: תרכב תרכג תרכד תרכה חורף] רכה, א.

קטע המתחיל עוי"ל נמצא בכל הנ"ל.

ד"ה זה הוא התחלה וסיום לד"ה ציון הנדפס באור התורה ויצא ריג, ב. דברים ע' לו. וראה ג"כ ד"ה זה שנדפס לקמן בהוספה ע' ב'תקצו.

שני קטעים הראשונים [ציון — וכתב] שייכים בתחלת המאמר שם. קודם התיבות ות"י בציון.

ומקטע ויש להעיר שייך בסיום מאמר הנ"ל.

נ"ב א' וז"ל הגמ' שבת קל"ט א' אמר עולא אין ירושלים נפדה אלא בצדקה שנאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. וכ"ה בסנהדרין פרק חלק דצ"ח ע"א. מד"ר משפטים פ"ל קמ"ו ד', רבי אומר כשם שהזהיר הקב"ה על הדברות כך הזהיר על הדין שנאמר מלך במשפט יעמיד ארץ כו' ובו ציון נבנית שנאמר ציון במשפט תפדה, ובו צדיקים מתגדלים שנאמר אשרי שומרי משפט כו'. מד"ר שם קמ"ז ג' ד"א ואלה המשפטים הה"ד ועוז מלך משפט אהב, אמר להם משה לישראל כו' עתיד הקב"ה להחזיר לכם בתי דינים שלכם שנאמר ואשיבה שופטיך כבראשונה מה כתיב אחריו ציון במשפט תפדה עכ"ל. ובפרדס ערך משפט שהת"ת נק' משפט. אמנם העיר מפסוק ויגבה ה' צבאות במשפט והעלה דשרש המשפט מהחכמה, ולכן יקרו רחמים. ע' במד"ר פ' עקב דרצ"ב באריכות מענין משפט.

ויש * להעיר מפסוק שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה שדרשו רז"ל ס"פ שני דברכות דקאי על הצדיקים הגדולים שניזונין בזרוע וא"צ לצדקה. וזהו ציון במשפט תפדה, רק [ו]שביה בצדקה. ואבירי לב ע"ד אשר נדר לאביר יעקב ע"י הנדר פרישות יבא לקדושה וחסידות, ע"ד והי' ה' לי לאלקים אשר נאמר גבי וידר יעקב נדר, וא"צ לצדקה ע"ד יחוד זו"ב כי הם מעלים

נוסח שני

עוד יש להעיר לענין ציון במשפט ממשארז"ל ס"פ שני דברכות דף י"ז ע"ב ע"פ שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה בישעי' סי' מ"ו פסוק * רב ושמואל כו' חד אמר כל העולם ניזונין בצדקה (בצדקתו של הקב"ה ולא בזכות שבידן) והן ניזונין בזרוע, וקאי על הצדיקים הגדולים כמו ר' חנינא בן דוסא, וכ"ה בירושלמי פ"ה דמעשר שני, ויש להעיר מפסוק אשר נדר לאביר יעקב תלים סי' קל"ב, ואיתא במדרש ויצא פ"א * תלה את הנדר במי שפתח בו תחלה שנאמר וידר ישראל נדר אם יהי' כו' והי' הוי' לי לאלקים פ' ויצא והיינו שע"י נדרים סייג לפרישות יבוא לקדושה עד שבחי' הוי' יהי' באלקים נחשב ובפרדס ערך אביר איתא וז"ל אביר הוא תפארת וכן אביר יעקב וכן אביר ישראל ואפשר שנק' כן ביסוד אבירותו להכרעת הדין אל הרחמים כנודע עכ"ל, והיינו כי התפארת עולה עד הכתר וממשיך הכח משם להכרעת הדין אל הרחמים.

ויש : קטע זה נמצא בבוך א' בנוסח שונה ונעתק כאן (בנוסח שני).
פסוק : יב.
במדרש ויצא פ"א : ראה בראשית רבא פ"ע, א.
וידר ישראל נדר אם : בויצא כא, ב. וידר יעקב נדר לאמר אם.
נדרים סייג לפרישות : אבות פ"ג, מי"ג.

מ"ן לאימא. כמו ר' עקיבא שאמר מתי יבא לידי ואקיימנ(ה)[ו] והוא בחי' העשיר עמודא* דאמצעיתא אין עשיר אלא בדעת, וא"צ לצדקה שהוא בחי* דל ועני שהם יסוד ז"א ונוק'. ועכ"ז צריך לחסד ולגמ"ח דא"א והם נק' ציון שהם עצ[מ]ם שבהם נעשה היחוד כמ"ש בענין בנימין ובניהו בד"ה והנה רבקה יוצאת.

עוי"ל* ושביה בצדקה דקאי על בע"ת, ע"ד טוב וישר ה' ע"כ יורה חטאים בדרך. דאיתא בילקוט תלים דצ"ט ע"ב ע"פ זה שאלו לחכמה חוטא מהו ענשו כו' עד שאלו להקב"ה א"ל יעשה תשובה. הרי עפ"י החכמה והנבואה והתורה לא נמצא תיקון לחוטא (כו') [במזיד כלל אלא ע"י טוב וישר ה'] שהוא [ע"ק דלית שמאלא בע"ק* משם נמשך התיקון לחוטא כי הוא] בחי' סוכ"ע שמשם דווקא הכח שיהי' מועיל תשובה בלקו"ת ר"פ פינחס יעו"ש.

נוסח שני

זהו אביר לשון תוקף ועד"ז הצדיקים הגדולים נק' אבירי לב שמכריעי' היצה"ר אל היצ"ט ששרש היצ"ט ויצה"ר ג"כ מחו"ג כו', ולכן א"צ לצדקה ע"ד יחוד זו"נ כי הם מעלים מ"ן לאימא כמו רע"ק שאמר מתי יבוא לידי ואקיימנו, גם שא"צ לצדקה ע"ד עדא"צ שנק' העשיר לא ירבה מעשר ואין עשיר אלא בדעת הדעת בסוכ"ע, ולכן א"צ לצדקה שהיא לבחי' דל ועני שהם יסוד ומל', ועכ"ז צריך לגמ"ח מא"א, וזהו ציון במשפט תפדה שאעפ"י שא"צ לצדקה מ"מ צריכים לעשות משפט כדי להמשיך בחי' לעשות משפט עבדו ומשפט עמו יש' דבר יום ביומו כו', ואפר* נק' ציון שבהם עצמם נעשה היחוד כמ"ש בענין בנימין ובניהו בד"ה והנה רבקה יוצאת.

קיצור. עוי"ל ציון במשפט ע"ד אבירי לב כמו אשר נדר לאביר יעקב והי' הוי' לי לאלקים, אבירי לב שמכריע היצה"ר ליצ"ט כמו ע"י ת"ח יסוד חו"ג, לכן נזונין בזרוע ומ"מ צ"ל משפט כדי לעשות משפט עבדו.

ר' עקיבא: ברכות סא, ב.
העשיר עמודא דאמצעיתא: ראה זהר (רעיא מהימנא) תשא קפז, ב. ביאורי הזהר תשא נד, ב.
עמודא: בבוך 543 דא עמודא.
אין עשיר אלא בדעת: כתובות סח, א.
בחי: בבוך 1079 לבחי'.
בד"ה והנה רבקה יוצאת: מאמרי אדה"ז — מארז"ל (זהר) ע' רח.
עוי"ל: בבוך 1120 ליתא.
בע"ק: בבוך 543 בהאי עתיקא.
עדא"צ: עמודא דאמצעיתא.
ואפר: כנצ"ל ואפשר.

וזהו ושביה בצדקה שהוא הצדקה שעו[ו]שה* הקב"ה. והיינו לך ה' הצדקה (ולנו בושת פנים. וזהו נמשך מבחי' טוב ה' לכל*. וזהו הצדקה שיהי' מהני תשובה). ועמ"ש ע"פ כן* יצמיח צדקה ותהלה [כמ"ש בלק"ת בד"ה כי כארץ תוציא צמחה פ"ד].

(ציון במשפט תפדה)

(א) **ציון** סימן, אשה מאיש לוקחה, חלק אלוק ובזמן בהמ"ק יראה כו' ועכשיו ע"י עסק התורה שנק' שערי ציון, וזהו במשפט תפדה.

(ב) **אשה** אש ה' בה' בראם, מלכות יחיד חה"ע מלך, הוא ושמו, וכל כו' הוא שמו, כמו גוון, זאור וזיו, ונק' אור המאיר את החושך, עוטה אור כשלמה, כי יש בנברא גוף ונשמה, והתהוות הגוף אינו מהאור כ"א מבחי' ישת חשך סתרו, ובתוכו מתלבש האור, ולכן נק' שערות, וזהו בה' בראם הבל ובתוכו צורת האותיות, וזה נק' אש שחורה, אבל אש לבינה מה שאינו מתלבש במקום החשך כלל ונק' איש אש יו"ד.

(ג) **וכן** בעבודה כי הנשמה נק' נר שמאיר את החושך והיינו ע"י שהלב מתפעל, וזהו ע"י כי מאיש, אש יוד רחמי', ברחמיך הרבים כו', וזהו אש שחורה ע"ג כו'.

(ד) **אך** בחי' תהי' לאיש כשהוא איש אש לבינה, בחי' עולה, ויחל משה אש של עצמות עצמיות נהורא חיוורא משא"כ בשר.

שעו[ו]שה: בבוך 1120 נוסף עמנו.
ה' לכל: שם וישר ה'.
ועמ"ש ע"פ כן: שם וזהו כן אד' הוי'.
ציון: נעתק מבוך 1135 [בהמפתח נרשם בגוכי"ק: בוך שנכתב ערך חורף ת"ר], מב, ב. קיצורים לאור התורה דברים ע' א'תתקפס.

פ׳ ואתחנן

ואתחנן אל ה׳ כו׳, ארז״ל תקט״ו תפלות התפלל משה שיכנס לארץ כמנין ואתחנן, וצ״ל מהו״ע מספר תקט״ו. והענין כי הנה תפלה גימט׳ תקט״ו, ובמלאכי׳ כתיב ורגליהם רגל ישרה ואי׳ בתוס׳ (חגיגה י״ג ע״א) בשם ירושלמי ישרה גימט׳ תקט״ו. והנה רז״ל למדו מפסוק זה לענין תפלה שהמתפלל צריך שיכוון את רגליו (זו אצל זו) שנאמר ורגליהם רגל ישרה (נראי׳ כרגל א׳) ובירושלמי (פ״ק דברכות ד״ב ע״א) מפרש שאין להם קפיצין דהיינו לפי שהן עומדי׳ תמיד א״צ קפיצה ארכובות, ובזהר (תצוה קפ״ג) בצלותא אצטריך לקיימא על רגלוי ירכין וגופא כחדא כו׳ לקיימא כדכורא דקיימי׳ בחילי׳ ולא כנוק׳ דאורחהא למיתב, היינו כי ירכין נה״י וגופא חג״ת ובבחי׳ ישיבה יש הפרש בין חג״ת לנה״י אשר הגוף הוא על הכסא ורגליו נשפלו למטה מהכסא, והיינו בחי׳ בי״ע גבי אצי׳ ונק׳ בכלל בחי׳ נה״י בחי׳ רגל שלמטה מהכסא, כי כסא הוא בחי׳ פרסא המפסיק בין אצי׳ לבריאה כסא כס א׳ ולכן יחזקאל לא ראה אלא בבי״ע כמ״ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם שהוא בבריאה בע״ג כי ז״א נק׳ בשם אדם התחלקות קוין כו׳ וזהו״ע באשה קראו מושב שבי״ע נק׳ עלמא דנוק׳ אכן בעלמא דדכורא אצי׳ שם הכל איהו וגרמוהי חד ע״כ אין הפרש בין נה״י לחג״ת וזהו ירכין וגופא כחדא איגון לך ה׳ הגדולה עד וההוד, וזהו ההפרש בין ק״ש לתפלה שק״ש נק׳ מיושב לפי שהיא בבריאה אבל שמו״ע שהיא באצי׳ צ״ל בעמידה דוקא, ועד״ז מובן ענין רגל ישרה שאין להם ארכובות הרגליים כי הנה ג׳ פרקי הרגל הם ג״כ ג׳ בחי׳ חב״ד חג״ת נה״י שבנה״י עצמן ובחי׳ פרק העליון שברגל גבוה יותר ונק׳ חמוקי ירכיך וי״ל כי ג׳ פרקי הרגל הם ג׳ עולמות בי״ע שהבריאה נק׳ עלמא דאתכסי׳ ולמעל׳ מעל׳ מן היצי׳ והעשי׳ וכנודע מענין השרפים שבבריאה לגבי החיות והאופנים וכן יצי׳ למעל׳ הרבה מן העשי׳ אכן פי׳ רגל ישרה היינו שהגילוי יהי׳ בעשי׳ ממש כמו בבריאה שהוא געה״ע כך יהי׳ גילוי זה בעשי׳ ולכן א״צ לקפיצין והיינו ע״י העמידה בחי׳ ביטול שבאצי׳ (והוא ע״ד שנת׳ במ״א

ואתחנן אל ה׳ : **נעתק מבוך 998 תיט, א.**

חלק (בשינויים) בתוס׳ הערות וכו׳ נדפס באור התורה ואתחנן ע׳ קיג — קטז (שורה אחרונה — עוי״ל). וחלק נדפס שם ע׳ קיז (ס״א).

ארז״ל תקט״ו תפלות : **דברים רבא פי״א, י.**

תפלה גימט׳ תקט״ו : **מגלה עמוקות אופן לה. פענח רזא ר״פ ואתחנן.**

בשם ירושלמי : **ראה ירושלמי ברכות פ״ט, ה״א.**

כי כסא . . התחלקות קוין כו׳ : **לשון התורה אור משפטים עח, ב (ד״ה והנה ההפרש — בשינוי קל).**

באשה קראו מושב : **פסחים ג, א.**

איהו וגרמוהי חד : **תקוני זהר בהקדמה (ג, ב).**

בענין פקודי ה' ישרים שהפי' הוא שבהם וע"י נמשך אוא"ס ב"ה למטה כמו למעלה ממש כי הם חכמתו ורצונו ית' ממש ולכן הם משמחי לב האדם למטה בהגלות נגלות אוא"ס ב"ה) לכן בתפי' צ"ל ג"כ בחי' כיון הרגלים להיות רגל ישרה ולכן נא' ואני בצדק אחזה פניך בחי' חמוקי ירכיך וכמ"ש ותומכיה מאושר.

והנה ישרה מנין תקט"ו, והענין כי עיקר התפי' להמשיך בחי' יה"ר מה שלמעל' מהחכ' והוא המשכות בחי' ורב חסד דא"א שלמעל' מבחי' חסד עולם דז"א הנמשך מהחכ', והנה בחי' ורב חסד שהחסד הוא בריבוי עצום, וא"כ מה שלמטה בחסד עולם הן ה"ח ה"פ אור שבמע"ב ה"פ מים כו' שם בא"א הם חמשה מאות כי הם כלולים כ"א מיו"ד ויו"ד מיו"ד אחר מחמת ריבוי החסד נמשך שיהי' ההשפעה בבחי' רבות מאד כמו השפעת חכ' והשפעת עושר והשפעת חיים והכל בריבוי ע"כ ההתכללות בריבוי מאד ולכן נק' ארך אפיים משא"כ המדות דז"א הנק' זעיר אנפין בחי' קטנות שאין מהם ריבוי השפע כ"כ בבחי' רבות מאד וראי' לדבר ממ"ש רז"ל ע"פ היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים כמה לקו באצבע כו' אמור מעתה במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו תק"נ* מכות הרי נמשך ריבוי השפעות מבחי' ה' אצבעות היד עד"מ חמשים מכל אצבע והיינו לפי שנמשכו מבחי' היד הגדולה וכמ"ש ימינך ה' תרעץ אויב כמשל מרוב אהבת בנו מכה שונאיו ואויביו וכנודע שיצמ"צ הי' ע"י או"א שהלבישו לזרועות דא"א ולית שמאלא בהאי עתיקא, אלא הגבורה דא"א הוא כמו גבורה שבחסד כמו שמיסר בנו בשבט מוסר מרוב אהבתו אותו לכן מכה את שונאיו של בנו ואויביו מחמת אהבתו של בנו והנה זה הי' בחי' גבורות על מצרים הנמשך מבחי' ימינך וכמ"כ בודאי ביתר שאת השפעת החסדים שמבחי' ימינך וכנודע דלית שמאלא בעתיקא וב' הידים חשובות יד א' היינו הכל בחי' ימין, וזהו"ע ארבע הידות כו' והחמישית כו' וע"כ ב' הבחי' יחד הם חמשה מאות כי אם שהם בחי' יד א' היינו הכל ימין מ"מ יש בהם ב' בחי' ימין הנ"ל והוא עד"מ השולט בב' ידיו שגם השמאל אינו יד כהה כ"א כמו ימין ממש והיינו עשר אצבעות הידים שהם כ"א חמשים א"כ הם חמשה מאות, וזהו מר דרור חמש מאות וארז"ל מרדכי מה"ת שנא' מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא, וידוע כי

פקודי ה' . . אוא"ס ב"ה: לשון הלקוטי תורה פינחס עט, ב (בשינוי קל).

ממ"ש רז"ל: מכילתא בשלח יד, ל — לא.

תק"נ: צ"ל ר"ן.

או"א שהלבישו לזרועות דא"א: פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ז.

ולית שמאלא בהאי עתיקא: זהר נשא קכט, א. ועייג"כ שם רפט, א. וראה אור התורה פינחס ע' א'קעט. תורת חיים וירא קיד, א.

וב' הידים חשובות יד א': ראה ג"כ אור התורה פינחס ע' א'קעט.

מרדכי מה"ת: חולין קלט, ב.

מרדכי הוא בחי' ורב חסד חושבנא דדין כחושבנא דדין ובמ"א נת' דמרדכי מירא דכיא כענין שמן המור והכל א' דכתיב ושמן ימינו יקרא, והרי מובן שבחי' ורב חסד הנ"ל הנק' מרדכי מירא דכיא מר דרור הוא בחי' חמש מאות, והנה בינה נק' דרור עולם החירות ומרדכי יסו"א ונק' איש ימיני מה"ט בחי' חסד, ועד"ז יש לפרש ג"כ מ"ש בנח ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח כו' שדוקא אחרי היותו בן חמש מאות שנים ואזי ויולד נח כי נח הוא יסו"א וג' בניו הם ג' גווני קשת שלהיות המשכה זו נמשך ג"כ מבחי' הנ"ל כי יסו"א מקבל ממו"ס ע"י ונוצר חסד ולכן נא' אלה תולדות נח אלה פסל את הראשונים וע"כ י"ל שהמתין ת"ק שנה מלהוליד עד שישתלמו עצם ה' המדות כ"א כלול ממאה והן ה"ח מחסד עד הוד אזי אח"כ נמשך ההשפעה מבחי' יסוד. והנה עכ"פ המשכות מבחי' ורב חסד שלמעל' מהחכ' נק' חמש מאות כנ"ל וזהו ג"כ ענין עה"ח מהלך ת"ק שנה.

אך הנה המשכה זו מבחי' ורב חסד צ"ל מתלבש בחו"ב דוקא וכמבואר בענין עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלקינו ע"י שאו"א הלבישו לזרועות דא"א אזי נמשך השפע בבחי' יאר ה' פניו אליך וידוע שאו"א הם בחי' י"ה וזהו"ע תקט"ו תפלות דוקא להמשיך מבחי' ורב חסד בבחי' י"ה שהם חמש מאות עם י"ה ועד"ז הוא מ"ש קלעים לכתף חמש עשרה אמה כתף גימט' ת"ק וחמש עשרה אמה הם י"ה שמלבישים לבחי' כתף דא"א. וזהו כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו ופי' הרמ"ז (ר"פ תרומה) שיעקב שרומז לזעיר מקבל מאו"א שנק' י"ה אבל ישראל התחתונים אינם משיגים כ"א מל' הנק' סגולתו ע"ש. והנה מבואר למעל' דלית שמאלא בהאי עתיקא ושני הידים הם כמו יד א' הכל ימין וכדי להמשיך בחי' זו זהו ע"י ורגליהם רגל ישרה נראים כרגל א' היינו ג"כ בחי' לאכללא שמאלא בימינא בבחי' עמידה וביטול אמיתי.

מרדכי . . ורב חסד: ראה תורה אור מגלת אסתר צג, א. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' שעט ובהנסמן לשם.

מרדכי . . שמן המור: תורה אור מגלת אסתר צ, סע"ד.

בינה נק' דרור: עמק המלך שער או"א פמ"ה (עח, סע"ג).

נח הוא יסו"א: ראה לקוטי תורה [להאריז"ל] בראשית ו, ח. ר"פ נח.

וג' בניו . . קשת: ראה אור התורה וישב — ה תתפה, ב.

אלה פסל את הראשונים: זהר נח נט, ב.

שאו"א . . י"ה: ראה אגרת התשובה פ"ד.

כתף גימט' ת"ק: ראה מאורי אור מערכת כ אות יז. עמק המלך שער או"א פ"ל (עד, א).

לאכללא שמאלא בימינא: ראה זהר וארא כו, ב. כז, א. תרומה קסב, ב. ויקהל רטז, א. ויקרא כד, א. קרח קעו, א. קעח, א.

עוי"ל ע"ד ט"ו שיר המעלות שאמר יעקב (כמבואר במד"ר פ' ויצא) והיינו כדי להמשיך בחי' י"ה שיהי' השם שלם וכן ט"ו שבחים דישתבח, וזהו"ע תקט"ו תפלות להמשיך בחי' י"ה בהעולמות שהם בחי' מהלך ת"ק שנה ע"י שנמשכו מהמדות הגדולה והגבורה עד וההוד כי יסוד ומל' הן כללות ה' מדות הנ"ל, וא"כ בחי' י"ה הוא למעלה מבחי' ת"ק אלא שממשיכי' י"ה בהמדות ע"ד הללוי' שפי' הללו י"ה ופסוק את הוי' האמרת היום יש בו ט"ו תיבות, ברכת כהנים יש בהם ט"ו תיבות, ט"ו ווי"ן דאמוי"צ, ט"ו פעמים בכמה מעלות טובות למקום עלינו הכל שיהי' חיבור י"ה בו"ה הפך מה שאין השם שלם כי יד על כס י"ה, וזהו יהא שמיה רבא מברך שיגדל בחי' שם י"ה ולכן שירה תפלה ג"כ גימט' תקט"ו גם היו"ט פסח וסוכות הם בחמשה עשר לחדש להמשיך בחי' י"ה בו"ה וע"כ נק' מועדי ה' וכן שלמה הי' דור הט"ו מאברהם ע"כ קיימא סיהרא באשלמותא, בני כרכים קוראין את המגילה בט"ו דוקא כו', ולפי פי' זה בחי' י"ה הוא המשכה גבוה יותר מבחי' ת"ק אבל לפי פי' הראשון הוא להיפך שת"ק הוא בחי' ה"ח דא"א ומה' הוא שצריך להמשיך אח"כ בבחי' י"ה חו"ב וכמ"ש סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו שעיקר המכוון צ"ל לרוכב בערבות שהוא בחי' כתר רק בי"ה שמו שהולך עד י"ה כו', וזהו ט"ו אמה בקלעים לכתף וכן לכתף השנית שב' כתף ב"פ ת"ק הנ"ל נר דנשמה ונר מצוה ואור התו' מר דרור ת"ק כו'.

עוי"ל מר דרור חמש מאות וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים ופירש"י נמצאו כולם חמש מאות כו' והיינו ב' בחי' ר"ן היינו הא' נר הוי' נ"א שמאירה חשך עוה"ז הדומה ללילה והיינו ע"י התפי' וכמ"ש כל הנשמה תהלל י"ה שתהלל ותאיר המשכת י"ה, והב' נר מצוה וב' בחי' ר"ן אלו הם קנמן בשם כי בתמיד נא' ריח ניחוח ותפילות כנגד תמידין תקנום וכתי' את ריח בגדיו ריחא דלבושיכו, התו' היא מר דרור ל' חירות שאין לך בן חורין אלא מי כו' חרות על הלוחות חירות ממ"ה ודרור יובל שער החמשים ובו נתנה התו' בנ' לספה"ע והוא חמש מאות

במד"ר פ' ויצא: **פע"ד, יא.**

יהא שמי' רבא: **לקוטי תורה ראה יח, ד.**

שירה.. גימט' תקט"ו: **ראה פענח רזא שם.**

נק' מועדי ה': **ראה אור התורה דברים ע' ב.**

שלמה הי' דור הט"ו מאברהם: **שמות רבא פט"ו, כו.**

קיימא סיהרא באשלמותא: **זהר ויצא קנ, א. וראה הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקפט הערה וזוז.**

בני כרכים.. בט"ו: **ראה מגילה בתחלתה.**

ותפילות כנגד תמידין תקנום: **ברכות כו, ב.**

שאין לך בן חורין: **אבות פ"ו, ב.**

חרות.. ממ"ה: **זהר בראשית לז, סע"ב.**

נתנה התו' בנ' לספה"ע: **ראה שו"ע אדה"ז סדר תפלת חג השבועות סתצ"ד, ס"א נ"ב יום לצאתם ממצרים שהוא יום נ"א לעומר.**

עה"ח חמש מאות שנה כי האור כולל ב' נרות הנ"ל ותו' אור גם שער החמשים כלול מיו"ד עולה ת"ק גם יומו של הקב"ה אלף שנה נמצא הלילה ת"ק והיינו ב' נרות הנ"ל להאיר חשך הלילה ולאור יום בחי' תו' והיינו ת"ק וזהו ואתחנן תקט"ו להאיר אור התו' בי"ה כו'. וזהו שמשה ביקש אעברה נא נ' שער החמשים א' למעל' ממנו היינו פלא א"א וזהו ולאן אתה הולך שהוא למעל' מבחי' מאין וזהו כענין וקדשתם את שנת החמשים להמשיך קדש חכ' בשער החמשים דבינה שהוא יובל שמו ונהר היוצא מעדן וע"כ הא' עדן ואזי ואראה הלבנון כתר והיינו כי משה ת"ת בריח התיכון העולה עד הכתר ע"כ ביקש אעברה נא אתה החלות להראות את עבדך גדלך חסד וגדולה ויד החזקה גבורה מי אל היינו בחי' ת"ת כי זהו מדת יעקב שקראו אל ולזאת אעברה לראות בינה ירושמ"ע ומשם אראה את הכתר, ואפ"ל גדלך אינו חסד די"ס כ"א חסד דא"א הנק' גדולה כו' וכמ"כ ידך החזקה גבו' דא"א כו'.

והנה ע"פ כל שנת' בענין תקט"ו תפלות עד"ז יובן ענין חמשה עשר שארז"ל לא היו יו"ט לישראל כט"ו באב וכיוהכ"פ כו' עד בעטרה שעטרה לו אמו כו' ואיתא בפע"ח לפי שבחמשה עשר הוא שלימות מילוי הלבנה אך הרי יש בכל חדש ט"ו ואינו יו"ט רק פסח וסוכות, וגם ט"ו דקריאת המגילה בכרכים המוקפים חומה הוא מצד שלימות מילוי הלבנה ולכן תלו הדבר בכרכים המוקפים חומה מימות יב"ן כי פני יהושע כפני לבנה אך י"ל דאם המעלה מט"ו באב הוא מצד מילוי הלבנה הרי יש בכל חודש ט"ו ואינו יו"ט רק פסח וסוכות, והענין כי ישראל מונין ללבנה ולכן בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא וכן איתא בזהר (תשא דקצ"ד א') בענין אוה"מ מה מועד דאיהו יום חדווא דסיהרא כו', וע"כ בחורבן בהמ"ק זהו פגימו דסיהרא ועו"ד שנת' בזהר (חיי שרה דקכ"ב) ע"פ ושפחה כי תירש כו', וע"כ אין מקדשין הלבנה

עה"ח חמש מאות שנה: **בראשית רבא פט"ו, ז.**

יומו של הקב"ה: **בראשית רבא פ"ח, ב.**

וזהו שמשה ביקש: **עד סיום הקטע — אור התורה ואתחנן ע' קיז (ס"א) בשינוי קל.**

נא נ' . . א' למעל': **ראה מגיד משרים ואתחנן ד"ה אבל רזא (קכח, ד).**

ולאן . . למעל' מבחי' אין: **ראה אתהלך לאזניא ע' רעז־ח.**

לא היו יו"ט: **תענית כו, ב (במשנה).**

ואיתא בפע"ח: **ראה שם שער חג השבועות, דרוש . . ט"ו באב.**

הרי יש בכל חדש ט"ו ואינו יו"ט רק פסח וסוכות: **ראה בד"ה נחמו — עת"ר פ"י ע' רל וז"ל שם: הגם שבכל ט"ו לחדש הוא מילוי הלבנה מ"מ לא הי' אז הירידה כ"כ וממילא העלי' ג"כ אינה עלי' ביותר.**

פני יהושע כפני לבנה: **ספרי פינחס כז, כ. בבא בתרא עה, א. וראה ג"כ אור התורה איכה ע' א'צו.**

אין מקדשין הלבנה: **ראה רמ"א הלכות ר"ח סתכ"ו, ס"ב. פרי עץ חיים שם — כוונת ט"ב.**

עד אחר ט"ב, והנה אחר הירידה יש עלי' והירידה צורך עלי' והוא מ"ש לע"ל והי' אור הלבנה כאור החמה וע"כ ט"ו באב דוקא הוא יו"ט שהוא שלימות מילוי הלבנה שאחר מיעוטה העצום שבט"ב שלפ"ע גודל הירידה כך ערך גודל העליי' וע"ד ענין חול ושבת שלפי שבגלות הירידה ביומין דחול למטה יותר ע"י מרכבה דסוסים יותר ממה שהי' בזה"ב לכך עי"ז גם העליי' למעל' יותר בשבת כו', ועד"ז ט"ו באב גדלה מעלתו הרבה יותר משאר חמשה עשר דשאר חדשים שבו עליית הלבנה למעל' מעל' מפני שגם הירידה שלה בט"ב הי' יותר הרבה כו' ולכן לפי"ע זה גדלה העליי' וי"ל שזה מרומז בגמ' באמרם טעם ליו"ט דט"ו באב מפני שאז תשש כחה של חמה אשר לכאו' אין זה שוה בכל השנים שהם שני הלבנה שאין חדשי החמה שוין לערך חדשי הלבנה בכל שנה בשוה וא"כ איך שייך קצבה דדוקא בט"ו באב לחדש הלבנה תשש כחה של חמה, ועוד דמה טעם הוא לעשות יו"ט על שתשש כחה של חמה דהגם שהוא מפני שאז גמר מצוה דכריתת עצים למערכה מ"מ הלשון מפני שאז תשש כחה של חמה משמע דזהו עצמו טעם דהיו"ט. אך הענין כי אוה"ע מונין לחמה והיינו כי יש ג"כ חמה בישא שעז"נ ובושה החמה ולכן לפי שבט"ו באב הוא שלימות מילוי הלבנה ע"כ ממילא תשש כחה של חמה בישא ואפשר דכנגד חמה בישא צ"ל ג"כ בסוכות צלתה מרובה מחמתה, ולכן סוכות מתחיל ג"כ בט"ו לחדש השביעי שאז חדווה דסיהרא.

והנה עוד טעם אמרו בגמ' על יו"ט דט"ו באב שאז כלו מתי מדבר שמיתתם הי' בט"ב עד שבא ט"ו לחדש וראו הלבנה במילואה הנה עיקר מילוי הלבנה בט"ב* י"ל הרמ"ז שלע"ל יהי' ו"ה שהן זו"נ כמו או"א שנק' י"ה וכמ"ש ביום ההוא יהי' ואיתא (בלק"ת בזכרי') שפי' יהי' ב"פ י"ה אך ענין ט"ו באב דוקא הוא כי דוקא במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי שיתרון האור הוא מן החשך דוקא ע"כ דוקא במקום כו', וכמו תשו' באותו מקום דוקא כו', ועד"ז בזמן שבחדש אב דוקא שבו נחרב הבית בט"ב אח"כ יתראה הנחמה בט"ו באב שההארה מבחי' ביום ההוא יהי' ואז יהי' אהל בל יצען כי י"ה הם תרדל"מ ויהי' ירושמ"ט כמו ירוששמע"ל פרזות תשב ירושלים ע"ד שבבינה אין שום יניקה, והנה ביוהכ"פ עליית המל' באימא לכן הוא ג"כ בחי' ה' תפי' ה' עינויים שעי"ז עולה ה' תתאה בה' עילאה, והוא ג"כ בחי' י"ה בעשור לחדש בחי' יו"ד וה' תפי', והנה מה שנחרב הבית בחדש אב לכאו' י"ל אב בחי' חכ' שנק' אב.

מרומז בגמ': תענית לא, א.
אוה"ע מונין לחמה: סוכה כט, א.
כלו מתי מדבר: תענית ל, סע"ב וברש"י שם.
בט"ב: אוצ"ל בט"ו.
תשו' באותו מקום: יומא פו, ב.
אב בחי' חכ': תניא פ"ג.

וי"ל ע"ד מוסר אביך ואוהבו שחרו מוסר אך עוד י"ל כי אב ג"כ ל' בכור וכמו החדש האביב פירש"י שהוא ל' אב בכור וראשון לבשל פירות והנה עשו הי' הבכור בלידה ויעקב נטל הבכורה ממנו וידו אוחזת בעקב עשו כו' ופירש"י שבא לעכבו שיהא ראשון ללידה כראשון ליצי' ויטול את הבכורה מן הדין כו', ולכן בעוונות שניתן לידה לעשו והידים ידי עשו כו' הי' זה בחדש אב שיש לו טענה שהוא בכור אך עכ"ז הוא רק עד ט"ב כי בקדושה עשר ולא תשע עשר ולא י"א ובקליפו' י"א ויניקתם מבחי' ו"ה והן גרמו ג"כ בקדושה בחי' ט' ולא עשר דהיינו שהמל' ירדה בגלות איכה ישבה בדד כו' ה"ז כאלו נשארה לבד וכמ"ש בזהר (ויחי דרל"ז) בענין חטא עה"ד ויגרש את וי"ל ר"ת את תשעה אב אזי ויגרש את כו' שעל אדה"ר נא' ג"כ איכה וכמ"ש ויאמר לו איכה ואיתא בזח"א כ"ט שרמז לו חורבן הבית איכה אי כה פי' שבחי' כה ירדה ונתלבשה בק"נ ששם אי' י"א כתרין דמסאבותא וזהו ואתה תשופנו עקב נחש כרוך על עקבו עוון עקבי כו', אך לפי שבאמת יעקב הבכור ולקח הבכורה ע"כ דוקא בחדש אב יש יו"ט ט"ו באב שהוא כיוהכ"פ בחי' אהל בל יצען וזהו ע"ד תקט"ו תפילות שהוא התלבשות ה"ח דא"א שהם ת"ק כ"א כלול ממאה עה"ח מהלך ת"ק שנה שמתלבשים באו"א הנק' י"ה וכן קלעים לכתף ט"ו אמה כנ"ל וכמ"כ בט"ו באב כי בט"ב השיב אחור ימינו ובט"ו באב נמשך גילוי הימין ומתלבש בי"ה, והיינו ביום ההוא יהי' וזהו שיש קלעים לכתף ט"ו אמה מכאן וכן מכאן היינו ב"פ י"ה שהוא בחי' יהיה שזו"נ יהי' כמו או"א, גם פי' אב ל' רצון וכאב את בנו ירצה ושיומשך הרצון בחו"ב זהו"ע ט"ו באב גם אב י"ל ח"ע ומילוי ו"ד צורת ה' שהם או"א עילאין והם מתגלים ט"ו באב.

והנה יניקת עשו מבחי' אב זהו אבות נזיקין אבות הטומאה ואח"כ מה שיעקב נטל ממנו הבכורה נמשך מבחי' אב הרחמים אב הסליחה, והנה במא"א איתא דחדש אב הוא בהוד כי ניסן חסד כו' סיון ת"ת אב הוד וכתי' ויגע בכף ירכו והיינו בהוד ומבחי' הוד נעשה דוה נתנני שוממה כה"י דוה כי הפגם הי' בהוד כו', ולכן בט"ב נחרב הבהמ"ק שנגע בכף והנה תומ"י אח"כ ויזרח לו השמש ואיתא בזהר (פ' מקץ דר"ג) מאן שמש ההוא דאית ביה אסוותא דכתי' ויבא יעקב שלם

פירש"י: משפטים כג, טו. וראה ספר חקירה צא, ב.

עשר ולא תשע: ספר יצירה פ"א, מ"ד.

ובקליפו' י"א: ראה עץ חיים שער המלכים פ"א. פרי עץ חיים שער הקדישים פ"ד.

ר"ת את תשעה אב: ראה ג"כ דרך מצותיך מצות איסור גיד הנשה (יד, א), בשם הזהר (וראה זהר וישלח קע, ב. ערכי הכינויים [לבעל סדר הדורות] מערכת את).

נחש כרוך על עקבו: ברכות ל, ב.

אב ל' רצון . . ח"ע: ראה ספר חקירה צ, א מערכת אבה.

במא"א: מערכת א אות פד.

הוד נעשה דוה: ראה פרדס שער ירך יעקב ספ"א. פע"ח שער ט פ"כ (ברכת תקע) וראה לקו"ת מהאריז"ל לוישלח לב, כו.

דאתסי כו' שהוא המשכה מבחי' ע"י וא"א שמשם נמשך בחי' אסוותא ע"ד תשו' שמביאה רפואה לעולם שלמעלה מהמזון וזהו שמש צדקה ומרפא והנה בגילוי בחי' זו נא' והי' אור הלבנה כאור החמה, וזהו ויזרח לו השמש לבחי' יעקב ממש שהוא בחי' לבנה האיר לו השמש דהיינו להיות כאור החמה והנה עלי' המל' הוא ג"כ בבחי' הוד וכמבוא' ברמ"ז (תולדות קל"ה) ע"פ ואיש משענתו בידו שהוא הוד דעתיק שהוא בחי' שלמעלה מהשכל שאינו מושג רק בבחי' הודאה ולכן כל הקרבנות עתידים להבטל חוץ מן התודה והנה תודה הוא יחוד או"א כמבואר בסידור ע"פ מזמור לתודה וזהו"ע ט"ו באב שהוא מילוי הלבנה בחדש אב שהוא בחי' הוד והוא רמז למה שיתגלה בה בחי' מל' דא"ס הנק' הוד דעתיק ואז יהי' ו"ה כמו י"ה ע"כ זהו ט"ו באב דוקא וזהו ג"כ כענין תקט"ו תפילות דמשה שהם המשכות ה"ח דעתיק שהוא בחי' מר דרור חמש מאות להתלבש בחו"ב י"ה וזהו תקט"ו וכמ"כ בחדש אב לאחר שנתקן הוד ע"י שמש צדקה כנ"ל מתגלים בו ה"ח שמחסד עד הוד ושרשם הם ת"ק הנ"ל ומתלבשים בחו"ב וזהו חמשה עשר באב ולכן לא הי' יו"ט כו' כחמשה עשר באב שבהן בנות ישראל כו' עד במלך שלמה מלך שהשלום שלו גילוי מל' דא"ס במל' דאצי'.

והנה נת' למעל' שאחר ט"ב שהוא הירידה אח"כ העלי' ג"כ בחדש אב בט"ו באב והוא הניחום ולכן נא' נחמו נחמו ב"פ ואיתא בילקוט שהוא כנגד ב' בכיות דבכה תבכה חורבן ב"ר ובי"ש ע"כ גם הנחמה היא כפולה וי"ל ע"ד מ"ש כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם וכתיב אנכי אנכי הוא מנחמכם והענין כי פי' אשר אמו תנחמנו הוא בעטרה שעטרה לו אמו שהוא ע"ד דכתי' שאו ידיכם קדש וברכו את ה' כמו שהאם מברכת בנה ועד"ז אמרו לא זז מחבבה עד שקראה אמי אך לפעמים נק' כנס"י בשם בת שהוא למטה מבחי' אמי שהיא אדרבה בחי' מקבל היינו כשהנה"ב ממשיך ועז"נ תתן אמת ליעקב וזהו דלפעמים נק' שישראל הם למעל' מהתו' והיינו בהיותן בבחי' אמי ולפעמים הם מקבלים מהתו' בזו' בת אך לע"ל כתי' רני ושמחי בת שתתעלה למעל' מבחי' בינה והיינו כמ"ש בענין מעין גנים באר מ"ח כי מעיין גנים הוא בחי' בינה אמי ונהר יוצא מעדן שישקה גן סדרים דאורייתא אך בת היא באר מ"ח ונק' בת עין אישון עיניו שבו עיקר הראי' ח"ע שלמעל' מהבינה וזהו יצאו מ"ח מירושלים אל הים הקדמוני מצד המשכת כתר וחכ' דתהו וזהו כן אנכי אנחמכם כתר ממש שלמעל' מהבינה זהו ב"פ נחמו הא' העליי' ע"ד אשר אמו תנחמנו שהמל' מתעלה במקום אימא כמו ביוהכ"פ עד נעילה הב' ע"ד כן אנכי אנחמכם

תשו' שמביאה רפואה לעולם: **יומא פו, סע"א.**

כל הקרבנות עתידים להבטל: **ראה ויקרא רבא פ"ט, ז.**

ואיתא בילקוט: **ישעי' מ רמז תמה.**

לא זז מחבבה: **שמות רבא ספנ"ב.**

גן סדרים דאורייתא: **זהר וירא קד, ב. תקוני זהר תי"ג (כט, רע"ב) ובהנסמן בנצוצי זהר שם.**

עליתם למעל' מאימא בכתר ממש וכמו בנעילה דיוהכ"פ והנה בכתר יש ב' בחי' ע"י וא"א וזהו דברו על כו' שע"י מאיר בבחי' מקיף וקראו אליה א"א מאיר בבחי' פנימי' ופי' עמי כי כ"ז נמשך ע"י בחי' עמי הוא בחי' עבד שהוא בחי' בת כו' כי מלאה צבאה הוא כי הנה רפ"ח ניצוצים שנפלו כו' הנה בירור ר"ב ניצוצי' הי' במצרים פ"ו נשאר להתברר וכשיושלם הבירור זהו"ע כי מלאה צבאה כו' נרצה עוונה ע"ד זדונות נעשו כזכיות ע"י התשו' וזהו"ע צדקת פרזונו כו' צדקה עשה כי לעורר בחי' כתר הוא דוקא ע"י ממעמקים קראתיך ואין כח ביד כ"א לבוא לבחי' עומקא דליבא כ"כ אלא ע"י שפיזרן ונמשך עי"ז אתכפיי' נצח ממשיך ג"כ בחי' אוצרות סדכ"ס הון ביתו ונמצא זהו"ע נחמו נחמו שע"י שפיזרן עי"ז דוקא יומשך בחי' אשר אנכי אנחמכם מה שנמשך ע"י התשובה אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך ועד"ז י"ל ב"פ נחמו כנגד ב"פ אנכי ע"י וא"א ב' כתרים וזהו ג"כ ענין כי מלאה צבאה כנודע דשם צבאות הוא בנו"ה וע"י והנצח אתכפיי' זהו כי מלאה צבאה והנצח זו בנין ירושלים או י"ל ב"פ נחמו נגד כתר דתיקון וכתר דתהו וזהו ג"כ ענין אנכי אנכי הוא מוחה כו' כי נרצה רעדכ"ר.

תרט"ו

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר כו'. הנה ענין בקשת משה שיכנוס הוא לארץ ויכנסו בנ"י על ידו דוקא הוא שאז אם משה היה מכניסם ובונה הבהמ"ק לא היה נחרב הביהמ"ק לעולם והיה לו קיום נצחי כמו שיהי' לע"ל, כ"כ באור החיים ובמגלה עמוקות (ועי' בילקוט ח"ב בשמואל ב רמז

ר"ב . . במצרים: כנפי יונה ח"ג סנ"ו. מגלה עמוקות אופן נח.

זדונות נעשו כזכיות: יומא פו, ב.

צדקה עשה: פסחים פז, ב.

צבאות הוא בנו"ה: ראה פרדס שער השמות פי"ב.

והנצח זו בנין ירושלים: ראה ברכות נח, סע"א.

ואתחנן אל ה': נעתק מבוך 1058 קעב, א גוכי"ק. 1065 [בוך תרטו"ב] קסב, א גוכי"ק.

המאמר הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בספר המאמרים תקס"ג ע' תרסו. ובתוס' הערות וכו' באור התורה ואתחנן ע' סה. [וקיצורים בכרך ה' ע' א'תתקצו]. וכאן בתוס' הגהות וכו' על הנדפס באור התורה שם.

מאמצע קיצור סעיף וא"ו [באור התורה שם שו"ה שהכל — ומ"מ] עד אמצע סעיף יב נדפס באור התורה שם ע' עז־פז ולא הועתק כאן.

באור החיים: דברים א, לז. ואתחנן ג, כה.

ובמגלה עמוקות: אופן קפה. וראה לקוטי שיחות — יט ע' 346 בהערה.

קמ"ה כה"ג על דוד ושם י"ל ע"ד רמה קרני כנזכר בת"א פ' יתרו בהביאור ע"פ זכור ושמור וכש"כ משה), ולא היה שעבוד, ועמשל"ק ססע"י י"א בהגה. משא"כ ע"י יהושע הבין והשיג שלא יתקיים קיום נצחי ויצטרכו לבוא בגלות בבל כו'. ושרש הענין מובן בלשון הבקשה ואתחנן לשון מתנת חינם או ע"י מציאות חן, ולא מצד העלאת מ"ן כלל. כי הנה עד"מ שני בני אדם אחד עומד על הגג ואחד עומד למטה על הארץ (הגה יש ב' אופנים ביחודם וחיבורם יחד אם שירד העליון למטה אם שהתחתון יעלה למעלה, וכמשנ"ת בד"ה ושמתי כדכד שמשותיך דרוש הראשון פ"ד שזהו ענין חד אמר שוהם וחד אמר ישפה, ובהביאור שם ספ"ג, ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה והתהלכתי בתוככם, והנה בענין שהתחתון יעלה למעלה עכ"ה) ורוצה וחפץ התחתון לעלות למעלה אל העליון הרי לא בכל פעם יוכל התחתון לעלות במסלות העולות מארץ לגג כי נסתרו דרך הילוכם וגם לפעמים יש דברים המעכבים את התחתון שלא יוכל לעלות כגון שמלובש בבגדים צואים או מניעה אחרת וכדומה כו'. (הג"ה וע"ד מ"ש מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו, דהיינו העלייה לג"ע כמ"ש בזח"א פ' וירא דצ"ט ע"א ודף קוף ע"ב ובפ' מקץ דר"א א' שצ"ל מתחלה הטבילה בנהר דנור כמ"ש ענין זה בת"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם, ור"פ מקץ. ועיין עוד מפסוק מי יעלה בזח"א פ' חיי דקכ"ג סע"ב ובפ' משפטים דק"כ ע"ב ובפ' תזריע דמ"ה סע"ב. ובמד"ר פ' חיי פנ"ט מי יעלה בהר ה' זה אברהם שנאמר בהר ה' יראה ע"ש בידי משה שכך גירסת רש"י וישלח ר"פ פ"ב והיינו לפי שהאבות נקראו הרים שהם מגביהים לכנס"י הנק' ארץ כמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו וסד"ה אתם נצבים בפירוש ושקל בפלס הרים. נמצא מובן מזה שהעלייה מלמטה למעלה שהתחתון יעלה למעלה הוא ע"י טורח רב. ויש נשמות שאין זוכין לג"ע העליון, וגם בכל עלייה יש דין תחלה אם ראוי להתעלות. ועמ"ש בבה"ז פ' שלח דקע"א בענין הינוקא, ומ"ש בביאור ע"פ את קרבני לחמי שג"ע נבנה על קו הדין כו' ע"ש והוא מהטעם שכדי שיהי' העלייה של התחתון למעלה אינו בנקל כלל עכ"ה) משא"כ העליון אין לו מניעה משום צד שלא ירד

ועמשל"ק . . בהגה: **אור התורה ואתחנן ע' צב.**

ואתחנן לשון מתנת חינם: **רש"י ואתחנן ג, כג. וראה ספרי שם.** לקמן בפנים ס"ג בהג"ה.

ואתחנן . . מציאות חן: **ראה לקמן בפנים ס"ג בהג"ה.**

ובהביאור שם ספ"ג: לקוטי תורה ראה כז, ד.

בכ"מ נקרא מאמר זה [ושמתי כדכד הב'] ביאור על ושמתי כדכד הא'.

בד"ה והתהלכתי בתוככם: **ראה ד"ה זה בהנחות הר"פ ע' קנו. ספר המאמרים תקס"ט ע' קלא. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תרג.**

בד"ה כי ההרים ימושו: לקוטי תורה **תצא מ, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' רח.**

וסד"ה אתם נצבים: לקוטי תורה **נצבים מה, א.**

בביאור ע"פ את קרבני לחמי: לקוטי תורה **פינחס עו, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור לד, ב.**

לארץ אל התחתון כי לא נסתרו הדרכים לפניו, וגם אם ירד בלתי הכנה יקובל בטוב אל התחתון המקבל כו' וא"כ לא היה שום מניעה ועיכוב לעליון לירד בכל עת וזמן. ואופן התגלות ההשפעה מעליון לתחתון אין הפרש בין כשהתחתון עולה למעלה ומקבל ובין כשהעליון יורד למטה ומשפיע לו, אדרבה שפע העליון בירידתו למטה גבוה הרבה, וכמשנ"ת בד"ה והתהלכתי בתוככם וז"ל כי כדי שיתגלה גלוי גדול כזה שיוכל להשתלשל לגוף למטה ממש צ"ל מקור ושרש הגילוי להיות ממקום גבוה יותר כו' עכ"ל, וכאן כ' מפני שהוא מצד עצמות חפץ ירידתן להשפיע (ע"ד כי חפץ חסד הוא) ולא מצד אתעדל"ת של המקבל כלל, וא"כ אז השפע הוא בתכלית עילוי העצמות, משא"כ כשהשפע בא לפי ערך בקשת המקבל והכנתו לבד, ועמ"ש בביאור והיה לכם לציצית ספ"ג בפירוש קדושים תהיו יכול כמוני, ומ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי בענין אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת. (הג"ה ועמ"ש סד"ה כי ההרים ימושו הרים הוא מלמטה למעלה כנ"ל בענין מי יעלה בהר ה'. ולע"ל אלקי כל הארץ יקרא שיהיה הגילוי למטה דוקא ולא בבחינת קימה ועליה מלמטה למעלה. ולכן כי ההרים ימושו כו' והיינו שיהי' הגלוי מלמעלה מסדר ההשתלשלות ששם מעלה ומטה שוין והיינו שיהי' ההמשכה מבחי' כתר ע"י יסוד דא"א, וזהו וברית שלומי לא תמוט. וכן עד"ז נתבאר בלק"ת ס"פ שלח סד"ה אני ה' אלקיכם אשר הצאתי אתכם מארץ מצרים דרוש הראשון בענין כפל ב"פ אני, שזהו ההפרש בין קבלת השכר בג"ע ובין תחה"מ דלע"ל, שבג"ע השכר לנשמות בלי גופים דוקא משום ששרש הגלוי מבחי' ממכ"ע היינו מבחי' חכמה, לכן גלוי זה א"א להיות כ"א לאחר עליית הנשמה ע"ד מי יעלה בהר ה' כנ"ל. אבל לע"ל שיומשך הגלוי מבחי' סוכ"ע בחי' כתר יוכל להיות נמשך גם בגוף גשמי, ועיין באג"ה סי' י"ז בד"ה נודע דבאתעדל"ת, ועיין בת"א פ' יתרו סד"ה ענין האבות הן הן המרכבה וכמ"ש ג"כ במ"א ע"פ צדקתך כהררי אל ומשפטיך תהום רבה, צדקתך היא מ' הנק' צדק כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש השני בפי' וצדקתך ירננו, ולכן היא כהררי אל הרים הוא עליות מלמטה למעלה. אכן ומשפטיך משפט הוא ת"ת בריח התיכון, ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים, לכן הוא תהום רבה שנמשך מלמעלה למטה דוקא ע"ד כי ההרים ימושו כו', ועיין מזה בזוהר פ' אמור דצ"א ע"א, וזהו ג"כ מ"ש במ"א בד"ה אין ערוך לך. דהנה אין זולתך לחיי העוה"ב קאי על עולם הנשמות, וכן פירשו בכהאריז"ל ההפרש בין עוה"ב ובין לעתיד לבוא כמ"ש במא"א אות ע' סי"ב, ועולם הבא נקרא תבונה ונמשך תדיר בז"א. אך לעתיד לבוא הוא הבינה שעתיד לבוא בזמן הגאולה

וכאן כ': ספר המאמרים תקס"ג ע' תרסז.
משפט הוא ת"ת: ראה פרדס שער ערכי הכינויים בערכו.
ע"פ ואלה המשפטים: תורה אור עה, סע"ג.
בד"ה אין ערוך לך: ראה מאמרי אדה"ז — מארז"ל (תפלה) ע' תעג.

עכ"ל. ופי' אין זולתך לחיי העוה"ב, היינו כי עוה"ב הוא תבונה, וחיי עוה"ב זהו ענין ביו"ד שהוא חכמה נברא העוה"ב, ונק' אין זולתך ע"ד והחכמה מאין תמצא והיינו שגם חיי החיים של העולם העליון מכולם הוא ג"כ כלא וכאין נגד אור א"ס ב"ה, כי הוא רק יו"ד צמצום כו'. וגם כי החכמה הנק' עדן יונק ממזלא בחי' שערות. ופי' אין זולתך ע"ד זולתי אין אלקים בישעי' סי' מ"ה ה'. וכן ואין אלקים זולתיך ד"ה א' סי' י"ז ד' ועמש"ל דף ב' בד"ה הנה הרמב"ם מנה שלשה מצות באמונת ה' או ע"ד עין לא ראתה אלקים זולתיך יעשה למחכה לו, בישעי' סי' ס"ד ג'. וזהו ואין זולתך לחיי העוה"ב שיעשה למחכה לו הבחינה דעין לא ראתה אלקים זולתך, ואח"כ אפס בלתיך לימות המשיח, היינו כי בג"ע הוא בחי' עליות מלמטה למטה, אכן לימות המשיח יהי' ההמשכה מלמעלה למטה, וזהו ענין אפס בלתיך שהוא גילוי עליון יותר גם מהגלוי דבחי' אין זולתך. וביאור הענין דהנה ארז"ל צדיקים אין להן מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל. והיינו כי בהשתלשלות העולמות כל אחד גבוה מחבירו ומחיה את חבירו בהשפעתו אליו והוא מקבל מהגבוה ממנו עד למעלה מעלה, ע"ד כי גבוה מעל גבוה שומר, וכל אחד בראותו את הגבוה ממנו כלתה נפשו אליו ובטל במציאות נגדו, וכמארז"ל פ"ה דב"ב דף ע"ה סע"א מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתן של חבירו כערך פני לבנה לגבי פני חמה יעו"ש. ולכן כלתה נפשו אליו, עד שיוצא ממקומו כמו כלות הנפש שבאדם התחתון כן כל אחד נגד הגבוה ממנו כו'. אבל לימות המשיח יהיה אפס בלתיך שיהי' ההמשכות מלמעלה למטה דוקא התגלות אלקות בזה העולם הגשמי וכמ"ש ויאמר כל אשר נשמה באפו כו'. וזהו אפס בלתיך, אפס גבוה מאין כמ"ש במא"א א' קי"א אפס נקרא הא"ס כי אין בו תפיסא ובו אפיסת הרעיון עכ"ל. ולא יתעלו עוד להיות עולים למעלה מאחר שעיקר השראתו יהיה בתחתונים. וענין ואין דומה לך מושיענו לתחה"מ י"ל ע"ד שארז"ל במד"ר פ' וישלח ע"פ ויותר יעקב לבדו, מה הקב"ה כתיב בו ונשגב ה' לבדו כו', וזהו אין כאל ישורון ומי כאל ישורון, והיינו ע"ד עתידים שצדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, ומ"מ ואין דומה לך וכמ"ש אין קדוש כה', קדושתי למעלה מקדושת' אות הוא ברבבה שלו כו'. וזהו כתפוח בעצי היער שאין ערוך עצי היער להתפוח כן דודי בין הבנים היינו

ביו"ד שהוא חכמה: ראה זהר בראשית לא, א. משפטים קכג, ב. האזינו רצ, ב. וראה פרדס שער האותיות פי"ג.

ביו"ד . . נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

החכמה הנק' עדן: זהר האזינו רצ, א. יתרו צ, א.

החכמה . . יונק ממזלא: ראה עץ חיים שער א"א ספ"ט. ועוד.

ועמש"ל . . הנה הרמב"ם: נדפס באור התורה בראשית — ז תתשסד, ב.

צדיקים אין להן מנוחה: ראה ברכות בסופה. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות לע' תשע.

עתידים שצדיקים . . קדוש: בבא בתרא עה, ב.

קדושתי למעלה מקדושתי: ויקרא רבא פכ"ד, ט.

אות הוא ברבבה שלו: חגיגה טז, רע"א.

בחי' וכל בניך למודי הוי' ועכ"ז ואין דומה לך כו' גם עדמ"ש מי כמוך באלים הוי', פי' באלים קאי על המלאכים וכמ"ש מי בשחק יערוך לה' ידמה לה' בבני אלים כו', וזהו ואין דומה לך כו'. וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, וזהו אין ערוך לך בעוה"ז שהבחינה דאין ערוך לך ממש שאצילות ועשייה שוין זהו נמשך ע"י תומ"צ שעוסקים בעוה"ז משא"כ ימוה"מ נקרא ימים אשר אין לי בהם חפץ בגמרא פכ"ג דשבת, וזהו ענין מרוב כל. עכ"פ למדנו מזה שבחי' ההמשכה וגלוי מלמעלה למטה נמשך מבחי' הגבוה יותר מהעליות של מלמטה למעלה.

קיצור. ענין בהיחוד ב' אופנים מלמעלה למטה שהעליון יורד ומלמטה למעלה שהתחתון עולה. מי יעלה בהר ה'. ולע"ל כי ההרים ימושו. ענין צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה. ענין ג"ע ותחה"מ. ענין אין זולתך אפס בלתיך, עכ"ה).

ועוד משל אחר כענין זה מן השמש והלבנה שאנו רואים הלבנה במהלכה נגד השמש פעמים מתקרבת אל השמש ופעמים מתרחקת ולפי אופן ריחוקה או קירובה כן ימעט או ירבה בה אור וזיו השמש. וסיבת הריחוק או הקירוב הוא מצד שפלות עצמותה שלא תוכל לסבב לכוין נגד השמש בכל עת מן העיתים כ"א פ"א בחודש כו' כמבואר בספרי התכונה, משא"כ מצד השמש אין מניעה בכל עת וזמן להיות מאיר בכל כדור גלגל הירח כו', (הג"ה וכמ"ש שמש ידע מבואו, תלים סי' ק"ד י"ט. ופי הראב"ע כי ללבנה שינויים רבים באורה ותנועותיה ודרך אחד לשמש לזרוח ולשקועה כו' ומ"ע ספורנו כתב עשה ירח משונה בתנועתו מכל שאר הכוכבים שהיא פעמים בהקף אחר בעצמו בגובה רום גלגלה והפכה כו' ובגמרא פ"ב דר"ה הובא בפירש"י בתלים פעמים שבא בארוכה פעמים שבא בקצרה, וכן ע"פ הקבלה עליית המ' הנק' ירח הוא שמתחלה נעשית אב"א וזהו בחי' לא ידע מבואו וגם אח"כ נעשית נקודה תחת היסוד וכמ"ש בד"ה אז תשמח בתולה במחול, וזהו כענין הנ"ל במשל התחתון כשרוצה לעלות אצל העליון לפעמים נסתרו ממנו דרכי ההילוך ולא ידע איך לעלות כו' משא"כ השמש אין בו שינויים. (הגה ועיין בזהר ויחי דרכ"א והוא כפול בזהר אמור דף ק"ז גבי שושנה דאשתניאת מגוונא לגוונא משא"כ אילנא דחיי הוא אתר דלא משתני, וכמ"כ שמשא עילאה שמש הוי' אין בו שינויים כלל אבל הירח יש בו שינויים רבים עכ"ה).

יפה שעה אחת: **אבות פ"ד, מי"ז.**
בגמרא פכ"ג דשבת: **קנא, ב.**
ועוד משל אחר: **אולי כאן צ"ל ס"ב.**
ובגמרא פ"ב דר"ה: **כה, א.**
בד"ה אז תשמח בתולה במחול: **ספר המאמרים תקס"ה ע' רטו.**

קיצור. משל לזה גם מענין שמש וירח שמש ידע מבואו, דהיינו יחודו עם הירח משא"כ ירח לא ידע מבואו לכן כשהחיבור ע"י עליית הלבנה לקבל אור השמש יש בזה שינויים רבים ורק פ"א בחודש משא"כ מצד אור השמש אין שינויים (הגה ואע"פ שישראל מונין ללבנה עכ"ז הרי פני משה כפני חמה דוקא, והיינו שממשיך אור השמש בהלבנה מלמעלה למטה ולכן נקרא איש האלקים, איש מראה ופי' בזח"א ד"ו ע"ב בעלה דההוא מראה. וזהו ע"ד מה שפירש באו"ת בענין ועינינו מאירות כשמש וירח, שצ"ל בב' הבחי' דשמש וירח, כמו משה הי' בחי' שמש שלא היה מקבל, והיה אוחז את עצמו שהוא מקבל שזהו בחי' ירח, ע"ש ברמזים פסוקים מלוקטים דף ג'. ועיקר בחי' ירח זהו ענוה משום דסיהרא לית לה מגרמה כלום וכמ"ש בר"ח שער הענוה פ"א וז"ל כל מדת ענוה ימצא יותר בשכינתו של הקב"ה ונקראת לבנה כו' וארז"ל פא"ט ד"ס שאמ"ל הקב"ה צדיקים יקראו על שמך יעקב הקטן כו' ע"ש, ועד"ז ישראל מונין ללבנה דלית ליהון מגרמן כלום כמ"ש בת"א פ' יתרו סד"ה בחדש השלישי, ואעפ"כ אין זה מניעה שלא יוכל להיות ג"כ בחי' שמש, ע"י עסק התורה שהיא ג"כ לעילא מן שמשא, שהרי מרע"ה שהי' בבחי' פני חמה נאמר בו והאיש משה ענו מאד, הרי הי' במדת ענוה מאד שזהו ענין ירח. וע' באגה"ק בד"ה קטנתי מכל החסדים, דכל הקרוב קמיה יותר הוא יותר כלא חשיב. ולכן ארז"ל לא זז מחבבה עד שקראה בתי, אחותי אמי. הנה בתי זהו בחי' מקבל והוא לבנה ואחותי אינו מקבל וכש"כ אמי שהיא ג"כ משפיע, הרי בכנ"י יוכל להיות ב' הבחי', וזהו ענין יפה כלבנה ברה כחמה, ועיין ביאור ענין ג' בחינות הנ"ל דבתי אחותי אמי בת"א פ' מקץ ד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון, ושם דבחי' אחותי שאינו מקבל זהו מארי תורה שתורתם אומנתם, כי במעלת התורה מצינו שוויתר הקב"ה על ע"ז כו' ולא וויתר על ביטול תורה, כי ע"י התורה ממשיך דירה בתחתונים. וע' מזה ג"כ בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני בענין אכלו ריעים וע' בכי"ק אדמ"ו נ"ע בת"א ס"פ תרומה כשהנוק' היא כנס"י עומדת פב"פ עם ז"א ושוין בקומתן ומקבלת ג"כ המוחין דאו"א וכתר אחד לשניהם (היינו מתפארת דאימא שנעשה כתר לזו"נ) אזי נקראים אחים וזה הי' ע"י קבלת התורה דנפקא מחו"ב פנים בפנים עכ"ל. וא"כ בחי' זו י"ל זהו ועינינו מאירות כשמש וירח, שהרי היא בחי' שמש שמקבלת המוחין מאו"א עצמם, ולא מז"א, וזהו ענין שוין בקומתן ואעפ"כ היא ג"כ בחי' ירח, שהרי נק' נוק' דז"א, ולכן ישראל מונין ללבנה, ויוכלו להיות ג"כ ברה כחמה, וזהו ע"י התורה כנ"ל.

שישראל מונין ללבנה: סוכה כט, א.
פני משה כפני חמה: ספרי פינחס כז, כ. בבא בתרא עה, א.
באו"ת . . דף ג': בהוצאת קה"ת פד, ד.
לא זז מחבבה: שמות רבא ס"פ נב.
שוויתר הקב"ה: ראה ירושלמי חגיגה פ"א, ה"ז. פתיחתא דאיכה רבא ב.
וע' בכי"ק . . ס"פ תרומה: פא, א. וראה אוה"ת ויקרא כרך — ב ע' תסה.

קיצור. אשר מה שישראל צ"ל מונין ללבנה אין זה מונע מלהיות כפני חמה, וכמאמר המגיד נ"ע בענין ועינינו מאירות בשמש וכירח, כי ענין לבנה זהו ענוה ופני משה כפני חמה והאיש משה ענו מאד, וגם ענין סיהרא שהיא בחי' מקבל זהו המדרגה דלא זז מחבבה עד שקראה בתי, בת היא בחי' מקבל, והרי ג"כ לא זז מחבבה עד שקראה אחותי. אשר בחי' אחותי זהו שאינה מקבל וזהו ענין מארי תורה שממשיכים אור א"ס למטה, וא"כ זהו ענין יפה כלבנה ברה כחמה שני הבחי' יחד, והמגיד נ"ע פי' דזהו בחי' עליונה יותר מבחי' שמש לבד. וע"פ קבלה נק' אחותי כשמקבלת המוחין מאו"א עצמן ושוין בקומתן עם ז"א. והנה יעקב נק' ג"כ שמש כמשארז"ל במד"ר פ' ויצא ע"פ כי בא השמש וגם ארז"ל שמשון נקרא ע"ש הקב"ה שנאמר כי שמש ומגן כו' עכ"ה).

(ג) **וע"פ** ב' משלים אלו יובן שרש וכלל ענין בקשת משה שיכניס הוא את בנ"י לארץ, דהיינו שיהא השפע אלקות נמשכה מסוכ"ע לממכ"ע מצד עצמו מלמעלה למטה בלתי סיבת העלאת מ"ן כלל. וזהו ואתחנן לשון מתנת חנם או לשון נשיאת חן (הג"ה וכן במד"ר פ' שמות ר"פ ב' פי' וחנון שנתן חן העם בעיני מצרים לכן כמ"כ ואתחנן שהוא מענין התעוררות בחי' חנון שמשם נמשך מציאת חן, וכמו ונח מצא חן בעיני ה' ואיתא במד"ר ס"פ בראשית ר"פ כ"ט ואפילו נח לא הי' כדאי אלא שמצא חן בעיני ה' ור"ל האתעדל"ע שלמעלה מערך האתעדל"ת עכ"ה). כי אין ערוך כלל בין שפע הוי' לאלקים מצד עצמו בלא העלאת מ"ן מפני שע"י ענין העלאת מ"ן לא בכל פעם אכשר דרא שיהיו ראוים לגילוי אלקות ואדרבה לפעמים גורמים במעשיהם סילוק וצמצום אלקות כמשל ריחוק הלבנה מן השמש (כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דכ"ט ע"ב בענין שזפתני השמש דלא אסתכל בי שמשא לאנהרא לי כדקא יאות, ועיין שם דף ע"ד סע"ב וכד אתרחקא מטרוניתא כו') או כמשל הראשון שנסתרו דרכי העלייה מן התחתון או שארי מניעות המעכבים וכנ"ל, משא"כ ירידות השפע מהוי' דאצילות מצד עצמן אין בו שום שינוי כלל (ע"ד אני הוי' לא שניתי) כי גם שלא יהיו ראויים כלל מצד מעשיהם יכול העליון להתצמצם ולירד בהתחתון ומי ימנע לו כו' (וע' במד"ר פ' אחרי ר"פ כ"ג בענין לקחת לו גוי מקרב גוי שזה היה שלא ע"פ מדה"ד) וזהו ענין פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה (ע' בגמ' דב"ב פ' הספינה דע"ה סע"א ובזח"ג פ' ואתחנן דר"ס סע"ב דהא זימנא דסיהרא מטא ובהרמ"ז שם וכ"ה ר"פ וילך דרפ"ג ע"ב ובהרמ"ז שם) וכמו שאין מניעה לשמש לזרוח אורו בתמידות בכל חלקי הירח כן לא היה מניעה ועיכוב בשום פעם לגלוי אלקות בביהמ"ק כשהיה משה מכניסם לא"י. משא"כ ע"י יהושע שהוא כפני לבנה פעמים מתקרבת ופעמים מתרחקת כנ"ל. וזה היה עיקר כוונת ובקשת משה ליכנס לא"י כדי שיתקיימו בה קיום נצחי בלתי חורבן ביהמ"ק. (הג"ה וביאור הענין

שמשון נק' ע"ש הקב"ה: סוטה י, א.

הנה מ"ש בפירוש ואתחנן לשון מתנת חנם כן פי' במד"ר כאן שביקש חנם עשה עמי, ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ואתחנן ובהביאור ענין חנם בלא מצות מבחינה שאין אתעדל"ת מגעת לשם כלל ועמ"ש מזה ע"פ חנון ורחום ה' דבחי' רחום שייך במקום שיש מדה"ד אלא שאעפ"כ מרחם, אבל חנון הוא במקום שאין דין כלל וכמ"ש בפרדס ערך חנון והוא בחי' עתיק. ועיין בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי, ובהביאור אשר עד חכמה מגיע אתעדל"ת אבל הכתר אין אתעדל"ת מגעת שם ולכן ואתם תחרישון, וזהו ענין סוסים זכרים כו'. ואפ"ל זהו הטעמים זרקא מקף שופר כו', ועמ"ש בסד"ה האזינו השמים דרוש הראשון שזהו ההפרש בין בחי' ויבא כגשם לנו ובין בחי' אהיה כטל לישראל כו', ועד"ז היה בקשת משה מתנת חנם, ועמ"ש בד"ה ואמרת להם זה האשה כו' כבשים בני שנה, דאיתא בילקוט פלוגתא דב"ש וב"ה ב"ש אומרים מלשון יכבוש עוונותינו וב"ה אומרים כבשים לשון כבוס ע"ד כשלג ילבינו כו' כצמר יהיו שזהו ג"כ ע"ד ההפרש בין ויבא כגשם שזהו בחי' בית שמאי כי שמאי לשון שומא וכן ענין שמים ארז"ל במד"ר פרשה בראשית פ' ה' ששמים מעשיהם של בריות ע"ד והיה אם שמוע תשמעו כו' ונתתי מטר כו' אבל בית הלל בחי' חסד זהו ע"ד אהיה כטל כו'.

ועוי"ל יותר ע"ד הפלוגתא דב"ש וב"ה בענין כיצד מרקדין לפני הכלה ב"ש אומרים כלה כמות שהיא, ר"ל לפי ערך הסור מרע כך יהי' ההמשכה אח"כ מבחינת כלה כלות הנפש. וב"ה ששרשו מבחי' חסד שהוא מלמעלה למטה חולק על ב"ש שלא יהי' ההמשכה לפי ההעלאה כ"א אדרבה שיהי' ההמשכה תחלה מלמעלה ואז ממילא יפול הרע כי מעט אור דוחה הרבה מן החושך ויהי' ממילא כלה נאה וחסודה. ועד"ז ביקש משה ואתחנן מתנת חנם וענין שלא יהי' ההמשכה מלמעלה תלויה בהאתדל"ת כענין ויבא כגשם כו' ע"י ואד יעלה כו', אלא אדרבה שיהי' מקודם ההמשכה מלמעלה כמו בחי' שמש המאיר תמיד בלי שינוי, ויאיר בחי' זו בכנ"י המונין ללבנה וממילא יאירו ויזדככו ויסור החושך דנה"ב. גם כמו שנת' בפי' מארז"ל בענין שכפה עליהם הר כגיגית מכאן מודעא רבא לאורייתא דהפי' הר הוא אהבה וכפה עליהם הר שהמשיך עליהם אהבה עליונה אהבתי אתכם אמר ה' וזהו בחי' חתן חות דרגא, ואזי ממילא נתעורר בם הרצון והאהבה ע"ד

ע"פ חנון ורחום ה': ראה אור התורה (יהל אור) תהלים ע' תרעז.
בד"ה ואמרת להם . . שנה: אור התורה פינחס ע' א'קב. ע' א'תתקכא.
דאיתא בילקוט: פינחס (עה"פ) רמז תשעז.
כיצד מרקדין לפני הכלה: כתובות טז, סע"ב. וראה הנחות הר"פ ע' מה. [נדפס בתוס' הערות וכו' ב]לקוטי תורה שיר השירים מח, רע"ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' קפז. וראה גם כן מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' שמח.
בפי' מארז"ל: שבת פח, א.
חתן חות דרגא: ראה יבמות סג, א.

כמים הפנים לפנים, וזהו המודעא שהרצון נמשך ע״י ההמשכה מלמעלה ועיין מזה בלק״ת פ׳ ראה בהביאור ע״פ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו ושם סעיף ה׳, א״כ עד״ז י״ל אם הי׳ ההמשכה תמיד מלמעלה מבחי׳ שמש הוי׳ בכנס״י הנק׳ ירח הי׳ ג״כ ממילא כנס״י מקושרים בקשר אמוץ להיות יפה כלבנה ברה כחמה כו׳, ר״ל שיהיו בלי שינויים, גם פי׳ ברה כחמה כמ״ש בבחיי שהדבר הדבק נק׳ על שם הדבר והכח שהוא דבק בו, וע׳ בת״א פ׳ מקץ בד״ה רני ושמחי דרוש השני בפירוש כי הנני בא.

קיצור. שע״פ שני משלים אלו הא׳ מענין ב׳ בנ״א האחד עומד על הגג כו׳ והמשל השני מענין השמש והירח יובן ענין בקשת משה שיהי׳ הוא המכניס את ישראל לארץ כדי שיהא ההמשכה מלמעלה למטה בלא העלאת מ״ן ולכן לא יהיה שינויים. וזהו ואתחנן לשון מתנת חנם. ובהג״ה ע״ד אהיה כטל לישראל שלמעלה מבחי׳ ויבא כגשם לנו. וכענין זה ההפרש בין בית שמאי ובית הלל בענין כבשים דתמיד או יכבוש או כשלג ילבינו כו׳ כצמר יהיו, וכן פלוגתא דב״ש וב״ה בענין כיצד מרקדין לפני הכלה כמ״ש בלק״ת בשה״ש בסופו בד״ה כיצד מרקדין דב״ה אומרים שיוקדם ההמשכה מלמעלה וממילא האור דוחה את החשך ותהי׳ יפה כלבנה וברה כחמה, ענין כפה עליהם הר וימינו תחבקני בלק״ת פ׳ ראה סוף הביאור ע״פ אחרי.

ד) **וזהו** אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון. כי הנה ב׳ דרכים הנ״ל אם העליון ירד למטה או התחתון יעלה למעלה ישנם בעבודת ה׳. והוא ההפרש שבין תורה לתפלה (הג״ה וכמ״ש בד״ה כי אתה נרי הוי׳ בת״א פ׳ מקץ, בפי׳ ארוממך אלקי המלך ובהביאור שם. הנה בארוממך לשון נוכח יש שני פירושים הא׳ מלמעלה למטה הרוממות שלמעלה יומשך למטה, והיינו ע״י התורה שהוא חכמה שבכתר או חכמה שבמ׳ דא״ס ומקור זה נמשך בתורה שלפנינו בגשמיות נעוץ תחלתן בסופן דייקא, וזהו יחיד חי העולמים מלך ע״ד ואולם חי אני וימלא כבוד ה׳, והיינו ארוממך אלקי המלך מלמעלה למטה להמשיך הרוממות מבחי׳ יחיד בבחי׳ מלך ע״י חי העולמים, וזהו התורה שנקרא תורת חיים. והב׳ ארוממך אלקי המלך מלמטה למעלה וזהו ע״י התפלה שהוא במקום קרבנות היינו בירור נפש הבהמית. ושרשה מעולם התוהו ששם הי׳ ריבוי האור לכן ע״י בירור נה״ב מעלים המ׳ לבחי׳ יחיד וזהו מלך יחיד.

והנה ידוע מענין והחיות רצוא ושוב, שצ״ל תחלה מלמטה למעלה ואזי אח״כ הוא בחי׳ שוב. והתפלה שהיא מלמטה למעלה זהו בחי׳ רצוא אזי אח״כ ממשיכים ע״י התורה בבחי׳ שוב, וכמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה יונתי בחגוי

התורה שנקרא תורת חיים: אדר״נ לד, י.

הסלע ושם פ"ב בפי' קומי לך רעייתי, שמתחלה צ"ל קומי לך ע"י התפלה הנק' סולם, אזי אח"כ תהיה רעייתי בעסק התורה לכו לחמו בלחמי ע"ש הטעם. משא"כ כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו, אלא תורה וגמ"ח, **ופרש"י פרק מפנין דתפלה היא בכלל גמילת חסדים, אך מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה לפי שזהו ע"ד בחד קטירא אתקטרנא כמשנ"ת קצת מזה בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת ושם רפ"ג, נמצא מי שתורתו אומנתו עיקר המשכתו מלמעלה למעלה* ע"י התורה לכן א"צ לתפלה, ובחי' זו רצה משה להמשיך שיהי' בכל ישראל. והנה מלמעלה למטה ההמשכה מאור א"ס ב"ה באצי' הוא ג"כ בבחי' והחיות רצוא ושוב, ונק' מטי ולא מטי, אך שם כיון שהוא מלמעלה למטה ע"כ המטי קודם ואח"כ לא מטי. וכמ"כ כשהי' משה ממשיך העבודה בנש"י ע"ד מלמעלה למטה הי' ג"כ תחלה השוב שהוא ההמשכה שע"י התורה ואח"כ ממילא הי' הרצוא, ועמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה וכל העם רואים דענין שקיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה זהו ע"י שהי' בבחי' הלוך ונסוע שהוא ענין רצוא ושוב, ולנו ניתנה התורה במתנה שאע"פ שאין בכחינו לבוא לבחי' ומדרגת רצוא ושוב דאברהם הנה המצות עולין במקום רצוא ושוב, כמ"כ ביקש משה עוד שיהי' השוב קודם לרצוא כו' עכ"ה).**

והנה **מבואר במשנה וגמרא פ"ק דשבת גבי מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה דקאי על מי שתורתו אומנתו שפטור מן התפלה** (הג"ה ועמ"ש מזה בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לשמו"ע, ושם פי' דק"ש **הוא יחוד או"א ותורה ותפלה הם בזו"נ, אלא שהתפלה נקרא חיי שעה היינו תיקון המ' הנק' שעה ששם מקור הזמן ותורה היא חיי עולם תיקון ו"ק דז"א הנק' עולם שממשיכים בו חיות מאו"א, ע"כ מי שתורתו אומנתו וממשיך חיי עולם בז"א א"כ בכלל מאתים מנה, ור"ל ממילא יומשך מז"א לנוק' חיי שעה וע"כ פטור מהתפלה כו' עכ"ד. וזהו ע"ד אורך ימים בימינה. וכ"ש עושר וכבוד דהיינו שזה יומשך ממילא. וזהו כענין מ"ש בילקוט במלכים א' בסי' ג' רמז קע"ג גבי שלמה שלא שאל כסף וזהב אלא החכמה וממילא הכל בכלל, ואמר שם משל ששאל מהמלך שיתן לו בתו לאשה ואז ממילא הכל בכלל כו' ע"ש. כך ע"י התורה שממשיך חיי עולם אזי ממילא חיי שעה**

התפלה הנק' סולם : **זח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. ת"ז תמ"ה (פג, א).**
כל האומר . . תורה וגמ"ח : **יבמות קט, ב. וראה ספר המאמרים תש"ח ע' 266 הערה ז.**
ופרש"י פרק מפנין : **שבת קכז, רע"ב ד"ה ה"ג.**
מי שתורתו אומנתו : **שבת יא, א. וראה לקוטי שיחות — יז ע' 305 הערה 22.**
בחד קטירא אתקטרנא : **זהר האזינו רפח, א.**
למעלה : **כ"ה בגוכי"ק.**
שקיים אברהם כל התורה : **יומא כח, ב.**
במשנה וגמרא פ"ק דשבת : **ט, ב. יא, א.**

בכלל וא"צ לבקש ע"ז בפרט שהרי כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה. וכאן יבאר התירוץ באופן אחר לכאורה והוא כי התפלה היא מלמטה למעלה וכיון שע"י התורה נמשך האור מלמעלה למטה א"צ לעליה מלמטה למעלה עכ"ה) והטעם לזה ידוע בהיות התפלה הרי עיקר ענינה רק להיות בבחי' התלהבות והסתלקות מלמטה למעלה ברשפי אש התשוקה לאלקים חיים (הג"ה ע"ד ואל אישך תשוקתך בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם ובד"ה והיה מספר בנ"י גבי אש ורוח ולכן נק' התפלה סולם מוצב ארצה וראשו כו' גם תפלה לשון חבור והיינו חבור המ' הנק' שם והארה לרוממה בעצמות אור א"ס בד"ה ועבדתם את ה' אלקיכם עכ"ה) וזה נקרא העלאת מ"ן כידוע. וכל תשוקה אינו אלא מרחוק דוקא, אבל כשבא מקרוב (הג"ה י"ל כשקיבל טפת מ"ד דמ"ה ע' ד"ה שינייך בעדר בפירוש שעלו מן הרחצה ומ"ש בד"ה עיני כל אליך ישברו גבי ומשביע לכל חי רצון, וע' בד"ה וידעת היום דרוש השני וזהו קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה שעי"ז ממשיך מלמעלה למטה עכ"ה) הרי לא יתכן אז התשוקה כ"א הביטול מן העצמות מכל וכל כמ"ש במ"א (הג"ה עיין בד"ה ושאבתם מים דרוש הראשון ההפרש בין ניסוך היין ובין ניסוך המים עכ"ה). וזה היה מדריגת משה שאמר ונחנו מ"ה בחי' ביטול עצמותו מכל וכל (הג"ה עיין סד"ה וארא אל אברהם גבי ושמי הוי' לא נודעתי להם בענין ביטול זה דמשה שלמעלה מבחינת אהבה בתענוגים דאברהם כו' ושזהו ענין עסק התורה. ועמ"ש בענין מן שירד בזכות משה שהוא בחי' אשר לא ידעון אבותיך בת"א ס"פ בשלח ובסידור שער בהמ"ז עכ"ה) והיינו מפני שהיה בבחי' ראיה מקרוב לאלקים חיים (הג"ה עמ"ש מענין משה נתנבא בזה ובענין וירא ראשית לו עכ"ה). ולכן היה בו הביטול עד ששכינה מדברת מתוך גרונו, ולכן* אמר ונתתי מטר כו' עכ"ה). והוא למעלה

כל העולם . . לצוות לזה: ראה ברכות ו, סע"ב. זח"ג מח, א.

בד"ה כי תבואו: לקוטי תורה שלח מ, ב. אור התורה שלח — ו ע' א'תשצב.

ובד"ה והי' מספר בנ"י: ראה לקוטי תורה במדבר ה, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תקעט.

תפלה לשון חבור: ראה אור התורה משפטים ע' א'קצח. הערה בספר המאמרים תש"ט ע' 75.

בד"ה ועבדתם את ה' אלקיכם: ספר המאמרים תקס"ח ס"ע תב ואילך.

ד"ה שינייך כעדר: לקוטי תורה שיר השירים לז, ג ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' רצט.

בד"ה עיני כל אליך ישברו: הנחות הר"פ ע' פו. [נדפס בתוס' הגהות וכו' ב]לקוטי תורה מטות פה, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' נד.

ואין אמת אלא תורה: ירושלמי ראש השנה פ"ג, ה"ח. איכה רבא פתיחתא ב. ילקוט שמעוני דניאל (ח, יב) רמז תתרסו. תקוני זהר תכ"א (נ, א). וראה ברכות ה, ב.

סד"ה וארא אל אברהם: תורה אור וארא נו, א.

ששכינה מדברת מתוך גרונו: ראה זהר פינחס רלב, ב. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' רלא.

ולכן: אוצ"ל (ולכן.

ממדרגת התפלה (הג"ה ותפלות אבות תיקנום ומשה זהו בחי' תורה בחי' אשר לא ידעון אבותיך כנ"ל עכ"ה). על כן חפץ משה ורצה שיהי' רק ההמשכה מלמעלה למטה ע"י תורה אף גם בלתי הכנת המקבל שמלמטה למעלה שבתפלה. ולכן מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה שע"י התורה נמשך גלוי אלקותו שבחכמתו ורצונו מלמעלה למטה מצד עצמות חפץ ורצון ה' שמתגלה בתחתונים באמרו זה כשר וזה פסול ולא ע"י העלאת מ"ן כלל, ולכך פטור מן התפלה, כי מה שע"י התפלה בהעלאת מ"ן נמשך בחי' ברכאן דצלותא מלמעלה למטה כידוע כל זה נמשך ע"י התורה בדברו ההלכה בלתי העלאה מקודם (הג"ה וזהו ע"ד שיש אותיות נוקבין ואותיות זכרים שאותיות התפלה נק' אותיות נוקבין שהם מלמטה למעלה, ועי"ז נמשכו אח"כ אותיות התורה שהן אותיות דוכרין הנמשכים מלמעלה למטה. ויש עוד אותיות זכרים שלמעלה מבחי' העלאת אותיות נוקבין בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי. ומפרש זה כאן על התורה, ואפ"ל שזהו ההפרש בין חיי עולם לחיי שעה כי בחיי שעה יש ג"כ מ"ן ומ"ד אך המ"ד דחיי עולם גבוה ממ"ן ומ"ד דחיי שעה עכ"ה). והיינו ע"ד הידוע ומבמ"א ההפרש בין יו"ד שבשם הוי' לאות ה' שבשם (ע' ד"ה ויצוום אל פרעה ובענין כי טובים דודיך מיין ערבים עלי ד"ס ובד"ה מצה זו ובענין ניסוך המים) שיראה עילאה הוא בחי' ביטול במציאות בחי' מ"ה דמשה וההא הוא האהבה שבתפלה כו' (הג"ה ועוי"ל דוגמא לדבר בענין מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה וגם מזה מובן גודל ענין מעלה זו שרצה משה והיינו עדמ"ש בד"ה ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב בפירוש מה שארז"ל כל המועדים בטילים לע"ל לבד פורים והלכות. כי הנה המועדים הם בחי' עליות כנס"י והוא עליית חג"ת לקבל אור הבינה ונקרא מוחין דאימא. אבל לע"ל יתגלה אלקותו מבחי' שלמעלה מעלה מעלייה זו ויהי' הגילוי גם למטה כו' דאתהפכא חשוכא לנהורא, והיינו ע"י ההלכות, ועמ"ש בענין והוי' עמו שהלכה כמותו בכל מקום. והנה ענין ביטול זה של המועדים

ותפלות אבות תיקנום: **ברכות כו, ב.**

אותיות נוקבין . . זכרים: **זהר ויצא קנט, א.**

ד"ה ויצוום אל פרעה: **ראה אור התורה וארא ע' רי. ע' קמו.**

ובענין כי טובים דודיך: **ראה תורה אור שמות נג, ב. ספר המאמרים תקס"ה ע' רד.**

ובד"ה מצה זו: **ראה לקוטי תורה צו יא, ד.**

ובענין ניסוך המים: **ראה לקוטי תורה דרושים לסוכות פ, א.**

בד"ה ויושט המלך לאסתר: **ראה תורה אור מגלת אסתר צד, א־ב.**

כל המועדים בטלים . . והלכות: **ראה מדרש משלי ט, ב. ירושלמי מגילה פ"א, ה"ה. וראה רמב"ם סוף הלכות מגילה.**

ועמ"ש בענין והוי' עמו: **סנהדרין צג, ב. ראה ג"כ מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' שכז. (אור התורה אמור ע' תתעה). ועם הגהות באור התורה יתרו ע' תתצג. תהלים ע' תתקפא.**

לע"ל וכן כל הנביאים עתידים להבטל פי' בד"ה יביאו לבוש מלכות דאין הפירוש שיבטלו לגמרי, אלא שיהיו ע"ד ביטול זיו השמש בשמש, ואפ"ל ע"ד שרגא בטיהרא. וגם כי כל הנביאים נתנבאו בכה אסשא"מ וכשיהי' לע"ל הגלוי באסה"מ בתכלית האור ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, לכן יהי' ביטול בחי' זו דכה כשרגא בטיהרא. ועד"ז הוא מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה כי בתורה נאמר לאמר זה הדבר כמ"ש בלק"ת פ' מטות בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות בענין לאמר זה הדבר, משא"כ התפלה היא ע"ד כה, בחי' כדמותנו, כי התפלה שהיא בחי' התבוננות שזהו ענין מוחין דאימא ונק' דמות לגבי אור החכמה מוחין דאבא כמ"ש במא"א אות ד' סל"ו דמות נקרא מוחין דאימא והם שייכים לנוק' לכן צלם לדכר ודמות לנוק' כו' עכ"ל. ואפ"ל שזהו ענין ואמרתם כה לח"י כי בשמו"ע נמשך ח"י ברכאן דצלותא בבחי' כה.

וכענין ביטול המועדים והנביאים לגבי הגלוי דלע"ל כך ערך ביטול העלאה וההמשכה שע"י תפלה לגבי ההמשכה שע"י התורה ועמ"ש בפי' להקריב לי במועדו בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו את בנ"י דרוש הראשון בסופו, כי חי' עולם בא ההמשכה מע"ק כמ"ש במד"ר פ' קדושים ר"פ כ"ד ע"פ ואתה מרום לעולם ה' רוממות אתה נוהג בעולמך כהונה לעולם כו' ור"ל שבחי' לעולם ע"ד נצח סלה ועד אין לו הפסק נמשך מבחי' רוממות כתר כענין כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם כו' כי אני הוי' לא שניתי ונק' אמת, אשר לא יכזבו מימיו בד"ה הנה גבי המסעות פ"ד וזהו ענין חיי עולם. משא"כ חיי שעה בא מז"א שהוא חיות של המ' הנק' שעה מקור הזמן, כי ו"ק דז"א הם שרש הזמן יומו של הקב"ה אלף שנה, אבל ע"י המתנשא מימות עולם לכן מבחי' זו נמשך חיי עולם בלי הפסק ע' בד"ה מי אל כמוך, ולכן בכלל חיי עולם הוא חיי שעה. וזהו ותלמוד תורה כנגד כולם, כי הגם אשר אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז כו' הן התלויין בע"ק כמו כבוד או"א שג"ר חשובין כא' וכן גמ"ח משום דלית שמאלא בע"ק וכן הבאת שלום הנמשך מבחי' מלך שלמה שהשלום שלו עכ"ז ות"ת כנגד כולם כי הוא חב"ד דעת"י והן

בד"ה יביאו לבוש מלכות: **תורה אור מגלת אסתר צ, ד. צב, א. הנחות הר"פ ע' קכה.**

כל הנביאים נתנבאו בכה: **ספרי ר"פ מטות.**

נצח סלה ועד: **ערובין נד, א.**

כ"מ שנאמר לי: **ויקרא רבא פ"ב, ב. וראה מדרש שמואל פי"ט. ספרי בהעלתך יא, טז. לקוטי תורה במדבר ט, ג.**

יומו של הקב"ה אלף שנה: **בראשית רבא פ"ח, ב.**

בד"ה מי אל כמוך: **לקוטי תורה דרושים לר"ה סא, סע"ב.**

ותלמוד תורה . . אלו דברים: **פאה רפ"א.**

דלית שמאלא בע"ק: **נסמן לעיל ע' ביקצד.**

מז"ת דע"י, והטעם שלהיות אוכל פירותיהן בעוה"ז הוא דוקא ע"י המצות שתלוים בג"ר, י"ל ע"ד במצרים אני ולא מלאך ובד"ה ועתה יגדל נא ארך אפים שמתארך שפע הפנים שיהי' נמשך גם למטה משא"כ בזעיר אנפין, ובד"ה כי אברהם לא ידענו המשל מפני אריה. וכן מענין משלי שלמה בד"ה לך לך. וכן נת' במ"א דבחינת האהבה שבתפלה ובירור נה"ב זהו בחי' אסשא"מ כמ"ש ע"פ הראיני את מראיך וע"י התורה נמשך הגלוי בבחי' אסה"מ כו'. וגם תפלה הוא בחי' נר והתורה היא אור א"כ בטילה כשרגא בטיהרא כו'. ומה שהתפלה נק' נר כי תפלה נקרא לילה ותורה נק' יום בלק"ת בד"ה תחת אשר לא עבדת וע' * מענין נר בת"א פ' מקץ בד"ה המגביה לשבת. ומכ"ז יובן ג"כ מעלת הגלוי שביקש משה מלמעלה למטה היינו ע"ד הגלוי שלע"ל שלכן כל המועדים והעליות בטילים לגבי גלוי זה שמלמעלה למטה. והנה ג' מועדים הם ג"כ נגד ג' אבות, אמנם בחי' משה זהו בחי' שבת שלכן אומרים בשבת ישמח משה במתנת חלקו שארז"ל שבגלות מצרים פעל משה מפרעה שינוחו ביום השבת כמ"ש הרד"א. גם אמרז במד"ר אמור פכ"ט שמשה הוא דור שביעי מאברהם וכל השביעים חביבים שבת ושמטה כו'.

קיצור. ב' אופנים הנ"ל זהו ענין תפלה ותורה. ב' הפירושים בענין ארוממך וזהו ענין והחיות רצוא ושוב שצ"ל תחלה רצוא ואח"כ דוקא ושוב קומי לך כדי שתוכל להיות רעיתי אכן מא"ס ב"ה באצי' תחלה מטי ואח"כ לא מטי. ומי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה ע"ד בכלל חיי עולם הוא חיי שעה. התפלה עלייה ותשוקה והוא מרחוק, אבל וגחנו מ"ה ע"י מקרוב וירא ראשית לו. ומזה נמשך שכינה מדברת מתוך גרונו. ושמי הוי' לא נודעתי להם. וכן מן ירד בזכות משה. ותפילות אבות תיקנום. וע"ד כל המועדים שהם עליות בטילים כשרגא בטיהרא לגבי הגלוי דלע"ל למטה כן ביטול בחי' תפלה לגבי מי שתורתו אומנתו. וכן הג' מועדים הם נגד ג' אבות ושבת הוא בחי' משה. וכן התפלה מוחין דאימא להקריב לי במועדו ומוחין דאימא נק' כדמותנו לגבי מוחין דאבא *.

ובד"ה ועתה יגדל נא: לקוטי תורה שלח לט, ב. והנחת כ"ח אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רנא.

ובד"ה כי אברהם לא ידענו: תורה אור מגלת אסתר צג, ג.

בד"ה לך לך: הגהות הר"פ ע' ו. נדפס בתורה אור לך יא, ג.

וע': בגוכי"ק מקום פנוי כשתי תיבות.

ג' מועדים . . ג' אבות: נסמן לעיל ע' ב'קפז.

שארז"ל: שמות רבא פ"א, כח.

כמ"ש הרד"א: אבודרהם סדר שחרית של שבת ופירושה (ע' קע).

דאבא: באור התורה ואתחנן ס"ע עג דאבא עכ"ה).

(ה) **ומעתה** יובן ג"כ ההפרש בין חסידים הראשונים שהיו שוהים בתפלתם תשעה שעות ביום ובין רשב"י שהיה תורתו אומנתו ולא היה מפסיק לתפלה. ורז"ל אמרו מתוך שחסידים הם תורתן משתמרת, וא"כ קשה על רשב"י היה לו להפסיק לתפלה ומתוך שבודאי חסיד היה יהי' תורתו משתמרת, והתירוץ כי תורתם משתמרת שייך על ידיעת התורה, אבל רשב"י היה מוסף ואוד ידיעת חידושי תורה ע"ד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. ועמ"ש ע"פ אביטה אורחתיך, ומ"ש בד"ה מזוזה מימין בפירוש וידבר שלשת אלפים משל, שהשיג בהשגות ג' אלפים מדריגות זו למעלה מזו שכל אחת רק משל לבחי' העליונה ממנה. נמצא רשב"י השיג בפנימיות התורה לפי שהיה בחי' מוחין חב"ד וחסידים הראשונים עיקרם בבחי' מדות חג"ת ע"ד הנ"ל בההפרש בכלל בין אבות העולם ובין משה. ומ"מ ידוע שהמדות של אצילות עד"מ גבוה מחב"ד דבריאה. וזהו מתוך שחסידים הן תורתן משתמרת ועמ"ש כה"ג בענין יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים. אבל רשב"י היה מבחי' מוחין וחב"ד של עולם העליון ממש שגבוה גם ממדות העליונות לכן לא הפסיק לתפלה. ועד"ז היה בקשת משה ליטע כן בישראל בחי' זו ע"י שיכניסם לארץ כו', וזהו ואראה את הארץ. כי חסידים הראשונים היו שוהים בתפילתם לבוא מבחי' שמיעה לבחי' ראיה ע"ד וחכם בבינה, משא"כ בחי' ואראה היא ראיה ממש. ועד"ז בחי' רשב"י שתורתו אומנתו, כי אור שנברא ביום ראשון היה אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו והיכן גנזו בתורה, וע"י תורתו אומנתו דרשב"י שגבהה מדריגתו מתורתו אומנתו דר' יוחנן בגמ' פ"ק דשבת דף * הי' משיג בחינת מאור זה הגנוז בתורה כמ"ש בלק"ת בד"ה ואהיה אצלו אמון פ"ד. א"כ עי"ז יכול לבוא לבחי' ראיה מה שלמעלה מבחינת שמיעה. וזהו אעברה נא ואראה את הארץ פי' אעברה נא מצד עצמות החפץ והרצון בלתי התעוררות מלמטה. כי משה הוא בחי' יסוד דאבא ויכול לירד ולהשפיע גם בראייתו שרואה את הארץ הוא בחי' מל' דאצילות הנקרא לבנה ולהאיר

חסידים הראשונים . . מתוך שחסידים: **ברכות לב, ב. וראה ג"כ מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' שי. לקוטי שיחות — יז ע' 375.**

רשב"י שהיה תורתו אומנתו: **שבת יא, א.**

ועמ"ש ע"פ אביטה אורחתיך: **ראה ספר המאמרים תקס"ב ע' רפד. אור התורה עקב ע' תפז. ספר המאמרים תקס"ב ע' תקלג. [נדפס בתוס' הערות וכו' ב]אור התורה תשא ע' ב'מז.**

ומ"ש בד"ה מזוזה מימין: **תורה אור מקץ מב, רע"ג.**

יפה שיחתן: **בראשית רבא פ"ס, ח. וראה ספר המאמרים תקס"ג ע' לו.**

וחכם בבינה: **ספר יצירה פ"א, מ"ד.**

אור שנברא ביום ראשון: **ראה חגיגה יב, א.**

והיכן גנזו בתורה: **ראה מאור עינים שמות ב, ו. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תשמו.**

דף: **יא, א.**

משה . . יסוד דאבא: **ראה לקוטי שיחות — ו ע' 244 ואילך.**

אותה בכל חלקיה בלתי שיגוי כלל מטעם הנ"ל, ולהיות נקרא על ידו ההר הטוב (במא"א ה' סעיף ו' הר ציון יסוד דנוק' בולט כהר כו', ובזח"ב פ' תצוה דק"צ ע"א הר בית ה' כוס דברכה והיינו הך שהיא בחי' כוס לקבל יין הטוב ששרשו ממו"ס, וא"כ ביקש משה שיהי' תיקון המ' אשה יראת ה' על ידו. ועד"ז ביקש משה שיהי' כה"ג שהוא שודמ"ט המתקן המ' כמ"ש אתה כהן לעולם על דברתי כדפי' זח"ג מצורע דנ"ג סע"ב ואהרן ממשיך בה ה"ג. אבל אילו היה התיקון ע"י משה היה מתקנה שתהיה כמו אימא עילאה כו'. ועמ"ש מזה ע"פ ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך. ועוד יש להעיר לענין אעברה נא ממ"ש בפע"ח בפי' ויעבור מרדכי אור יסוד אבא מאיר במלכות שלא ע"י ז"א וזהו מעלת פורים וכן יוהכ"פ. אלא שבפורים נמשך מזה נס המלובש בטבע. אבל בחי' אעברה נא דמשה היה ודאי בחינה גבוה יותר מבחי' ויעבור מרדכי. כי כמה מדריגות יש בהארת יסוד אבא, עכ"ה) והלבנון, פי' לבנון היינו כח"ב כי לבנון היינו ל"ב נתיבות חכמה ונו"ן שערי בינה, וכללות לובן העליון זהו הכתר וזהו שנקרא לבנון ע"ד כשלג ילבינו כו', וג' בחי' אלו כח"ב רצה משה להמשיכם במל' (הג"ה ואז היה קבועות בה הג"ר תמיד כמו באימא והיינו כנ"ל שתקבל המ' ממוחין דאו"א בעצמה שלא ע"י ז"א ואז תהי' ברה כחמה דהיינו שיהיו זו"נ כמו או"א תרין ריעין, שהכח לזה זהו אם הי' ע"י משה שהוא פני חמה. ועמ"ש מענין ואצלתי מן הרוח אשר עליך כו' אשר ע' זקנים לגבי משה כמו עד"מ אצילות לגבי המקור המאציל אותם, וז"ס מופלא שבסנהדרין מבחי' פלא, עכ"ה) והיינו ע"י אעברה נא ואראה שהראיה הוא המשכה מחכמה עילאה יסוד אבא (הג"ה * ולפ"ז פי' אעברה נא ע"ד ויעבור הוי' על פניו ויקרא כו' וכן ע"ד והוא עבר לפניהם וידוע פי' והוא היינו דא עתיקא ע"ד והוא רחום כו' וכן ע"ד עד יעבור עמך הוי', עובר לסוחר ועי"ז היה פועל ישועות בקרב הארץ כי הרי גם באנשים ששלח משה לתור את הארץ הפירוש ויתורו שיעשו בה יתרון להעלות שם ב"ן משבה"כ ע"ד ויתרון ארץ בכל היא מכש"כ בענין אילו משה בעצמו היה מכניסם לארץ. וזהו ואראה את הארץ ע"ד גבי כוס של ברכה ונותן עיניו בו כי המל' נק' עולימתא שפירתא דלית לה עיינין בזח"ב ר"פ משפטים דף צ"ה ע"א ופירש בהג"ה שם שזהו אספקלריא שאינה מאירה וע"י ונותן עיניו בו ממשיך בה אור. ועד"ז היה משה ממשיך בה שתהיה אספקלריא המאירה. וכן פי' האריז"ל דפנימית המל' הנק' כלת משה היא אסה"מ כמ"ש בסה"מ סי' קנ"ו שהיא כמו בינה וכמ"ש בזהר הרקיע ר"פ בראשית על המאמר

ע"פ ואתה הקרב אליך : **אור התורה תצוה ע' א'תקפז.**

ממ"ש בפע"ח : **שער הפורים פ"ה.**

ועמ"ש מענין ואצלתי מן הרוח : **ראה אור התורה חנוכה רצ, א.**

(הגה : **בגוכי"ק לא נסמן סיום המוסגר.**

והוא היינו דא עתיקא : **זהר קרח קעח, ב.**

כוס של ברכה : **ברכות נא, א.**

כשושנה כו' כן רעייתי כו' שהיא הנק' שכינתא עילאה, וא"כ היה משה ממשיך בחינה זו בארץ שהיא רחל כו' מל' החיצונה שתהי' ג"כ בבחי' זו ממש ועמ"ש ע"פ לעשות הישר בעיני ה' ובענין עין ה' אל יריאיו. אך עוי"ל בפי' אעברה נא דהיינו את הירדן שהוא ק"נ ע"כ יעבור ק"נ ליכנס לארץ ששם שולט ההשפעה מאצילות כנודע בפירוש שמלכך בן חורין כו'.

קיצור. [ההפרש בין חסידים הראשונים לרשב"י*] שהם היו ממדות דאצי' ולכן מתוך שחסידי' כו' כי מדות דאצי' הם למעלה מכח"ב דבי"ע אבל רשב"י המשיך ג"כ מוחין דאצילות ע"ד וארא אל כו' ושמי כו', לכן חסידי' הראשונים היו שוהים לבוא מבחי' שמיעה לבחי' ראיה ורשב"י מוחין בחי' ראייה. אעברה נא מלמעלה למטה להמשיך בה ג"ר כח"ב שתהי' בחי' ההר הטוב והלבנון כו'. ובהג"ה ענין ויעבור מרדכי, והוא עבר לפניהם, ענין ויתורו וענין דלית ליה עיינין ומשה ממשיך בה עיינין אספה"מ ואזי נק' שכינתא עילאה ע"ד תרין ריעין.

(ו) **ויש** לפרש ענין ואראה את הארץ שימשיך בה בחי' ראיה, דהיינו ע"י עסק התורה שהיא מלמעלה למטה. כי הנה ארז"ל במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי, והקשה בשל"ה בכמה מקומות הלא התורה היא מאור עינינו ואיך נקרא מחשכים ותירץ ע"ד כתנות אור וכתנות עור כו', ע"ש דט"ז ודף ד* ובמסכת שבועות שלו דף*. והענין כי אורייתא סתים וגליא כמ"ש מזה סד"ה ועשו להם ציצית בפירוש עוטה אור כשלמה פנימי' יסוד אבא הוא פנימי' ע"י והתורה נק' נובלות חכמה שלמעלה אחוריים דיסוד אבא וכמ"ש באג"ה ד"ה עוטה אור כשלמה. וזהו ענין דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאביי ורבא, פי' דבר גדול ה' עילאה ודבר קטן ה' תתאה כו', ע"ד ה' גדולה לאה ה' קטנה רחל, כי בה"א עילאה התגלות עתיק מל' דא"ס כו' ופי' בשל"ה כי תלמוד א"י היה רוב עסקם בפנימיות בבחי' דבר גדול

ע"פ לעשות הישר בעיני ה' : ראה לקוטי תורה ראה כג, ד ואילך.

הירדן שהוא ק"נ : לקוטי הש"ס [להאריז"ל] מסכת חגיגה (י, א). [על מארז"ל בבא מציעא כב, רע"א ירדן נוטל מזה ונותן לזה]. שער מאמרי רשב"י פ' ויקהל רג, ב. שער מאמרי רז"ל מסכת בבא מציעא.

[ההפרש . . לרשב"י] : אינו ברור אם שייך כאן לכן הושם בין חצאי ריבוע. ראה אוה"ת ואתחנן ע' עה.

במחשכים הושיבני : סנהדרין כד, א.

ד : אוצ"ל לה, ב.

דף : קצח, א.

אורייתא סתים וגליא : זהר אחרי עא, ב.

סד"ה ועשו להם ציצית : סידור ה, ד.

והתורה נק' נובלות חכמה שלמעלה : בראשית רבא פי"ז, ה.

דבר גדול . . דאביי ורבא : סוכה כח, א.

ופי' בשל"ה : בית חכמה טז סע"ב.

ובבבל היה רוב עסקם בחלק גליא. וצ"ל איך בתלמוד א"י השיגו בנגלה האמת שלא ע"י במחשכים כו'. אך הנה איתא ר' זירא צם מאה תעניות דלישכח תלמוד בבלי, ופי' בת"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם שזהו ע"ד כשעולים מג"ע התחתון לג"ע העליון צריך לשכוח לגמרי ההשגה שבג"ע התחתון כו'. והענין כמ"ש במ"א בפירוש ורב להושיע שארז"ל כל רב מבבל כל רבי מא"י, ופי' במא"א אות ריש ס"ז ז"א כשמאיר בו מבחי' בינה נק' רב וכשמאיר בו חכמה נק' רבי בתוס' יו"ד המורה על חכמה. וכן פי' במא"א מם סמ"ד מלך רב נק' בינה כו'. והענין י"ל כמ"ש בלק"ת בד"ה מצה זו שמוחין דאימא זהו מקור סדר ההשתלשלות עילה ועלול, ומוחין דאבא זהו המשכה מלמעלה מסדר ההשתלשלות. וזהו ג"כ ההפרש בין קדושה וברכו ע' בה"ז פ' בלק על המאמר שם בזהר דק"ץ ע"ב ע"פ ברכו ה' מלאכיו. וזהו ג"כ ענין רב ורבי כי רבי נק' הסמוך איש מפי איש עד מרע"ה אז דוקא נק' רבי, משא"כ בבבל אין שייך סמיכה כדפירש"י פב"ת דגיטין דף פ"ח ע"ב גבי מאמר אביי לרב יוסף אנן הדיוטות אנן, וע"י הסמיכה מפי משה נמשך הארת יסוד אבא בהנסמך כמ"ש בבה"ז ר"פ כי תשא. ויובן זה עוד עם מש"ל בפי' ואצלתי מן הרוח כו' אשר ע' זקנים הם לגבי משה כמו בחי' ע"ס דאצילות לגבי הכתר שהוא בחי' מאציל לגבי אצילות. ולכן ע"י הסמיכה איש מפי איש מפי משה נמשך הארת האצילות ממש, וע"כ נקרא רבי בתוספת אות יו"ד ולכן בכחו להשפיע מבחינת חכמה ומוחין דאבא כנ"ל. אבל בבבל נק' רב כלומר שהוא ג"כ משפיע אבל מקור השפעה זו מבחינת בינה שנקרא סדר ההשתלשלות עילה ועלול. וע"כ כיון בא"י כשהיו סמוכים האיר מבחי' חכמה שנקרא אור וראיה ע"כ כיוונו אל ההלכה, ע"ד והוי' עמו שהלכה כמותו, כי הוי' בחכמה. אבל בבבל שאין מאיר החכמה אף שמאיר בחי' הבינה נק' במחשכים הושיבני, כי אוא"ס שורה בחכמה דוקא כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה. ולכן בינה נקרא כדמותינו כו' ונק' שמיעה ואינו דומה שמיעה לראיה שהיא החכמה. ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ בנישין פ"ג איך כשהחכמה מאירה בגלוי כמו הבינה זהו ענין שמע"צ שזהו ע"י עשי"ת כו'. ועיין בלק"ת פ' תזריע בד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיעא כו' איך בהסתלק אור אבא אף שהבינה מאירה יוכל להיות התהוות הנגע, ולכן במחשכים הושיבני ע"ד ובורא חושך עולם הבריאה נק' חושך אף שבינה מקננא בבריאה רק כי חכמה דאצילות אינו יכול להתגלות בבריאה. וע' מזה בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ ששים המה מלכות ד"ה הנה ענין מדלג פ"ב, ומ"ש מזה בד"ה ואלה שמות בנ"י שלכן המשנה נק' מלכתא ששים המה מלכות ששים מסכתות כמו יחוד המלך עם המלכה שמיוחדים ממש כו' יחוד מ"ד

ר' זירא צם מאה תעניות: בבא מציעא פה, סע"א.

כל רב מבבל: נסמן באור התורה איכה ע' א'מו.

מכאן השוה תורה אור מגלת אסתר קיז, ד. וסה"מ תקס"ח ע' צד.

בד"ה ואלה שמות: תורה אור שמות מט, ב.

ומ"ן והיינו המשכות מ"ה בב"ן משא"כ עלמות הם מימרות שנק' עלמות שלא קיבלו עדיין אור שם מ"ה, וזהו עצמו ענין במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי כו'. אבל בא"י שהיו סמוכים איש מפי איש האיר בחי' אצילות וזהו רבי ביו"ד, ועמ"ש בד"ה מהיכן זכו ישראל לק"ש בענין ויבדל בין האור ובין החושך, ע"ד שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך ושכל אנושי נקרא סכלות. ועיין במד"ר ר"פ וארא שאפילו שכל של שלמה המלך נק' סכלות לגבי חכמה שבתורה. וענין ויבדיל י"ל זהו הפרסא בין אצילות שהוא אור לבריאה שנקרא חושך. ועד"ז תלמוד בבלי שהוא מבריאה נקרא במחשכים ולכן צם ר' זירא כו'. וזה קרוב למ"ש השל"ה. וא"כ ע"ד שיש הפרש בין תלמוד א"י לגבי תלמוד בבלי עד"ז לאין קץ יובן אם היה משה מכניסם לארץ אז היה הגילוי בעסק התורה הרבה יותר גם מבחי' רבי דא"י והיו משיגים בחי' הסתום שבתורה בחי' דבר גדול כו' וכמארז"ל ע"פ לא ידע אנוש ערכה שאילו ניתנו פרשיות של תורה על הסדר כו'. וזהו ואראה את הארץ שימשיך בה בחי' ראיה בכנס"י מה שביקש דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך. ועפי"ז י"ל מה שהשיבו רב לך כלומר ע"ד כל רב מבבל.

ועוי"ל כי הנה בבחי' חתונתו זו מ"ת יש ב' בחי' אירוסין ונישואין כמ"ש בלק"ת בד"ה תורה צוה לנו משה והנשואין זהו גלוי פנימי' התורה שיהי' לע"ל כמשנ"ת בסידור בד"ה מהרה ישמע בערי יהודה, ובהביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה, וזה יהי' ע"י האתעדל"ת עכשיו, עמ"ש מזה סד"ה וארא דתקע"ב. ומשה רצה להמשיך בחי' זו בכנס"י ע"י שיכניסם הוא לארץ וזהו ואראה את הארץ. עמ"ש בלק"ת בד"ה והניף ידו על הנהר.

קיצור. ענין ואראה, צ"ל תחלה ענין במחשכים הושיבני. עוטה אור כשלמה זהו סתים וגליא. והנה ר"ז צם. רב מבבל בינה רבי מא"י חכמה. סדר ההשתלשלות עילה ועלול ובחינה שלמעלה מהשתלשלות והיינו ע"י שהיו בא"י סמוכים איש מפי איש משה כענין ואצלתי מן הרוח והוי' בחכמה ועי"ז הלכה כמותו ובינה מקננא בבריאה נקרא בורא חושך ומשם נמשך תלמוד בבלי. והפרסא מפסיק בין אצילות ששם חכמה ובין בריאה זהו ויבדיל בין האור ובין החושך ענין חכמה וסכלות נמשך ג"כ מאור וחושך. ולכן בחי' ואראה להמשיך בחי' אור שלמעלה מבחי' חושך וביתר שאת. ואולי ע"ד אשכולות איש שהכל בו. גל עיני ואביטה. והשיבו רב לך. גם כי ביום

בד"ה מהיכן זכו ישראל לק"ש: אור התורה ואתחנן ע' שסו.
שאילו ניתנו . . על הסדר: מדרש שוחר טוב רפ"ב.
חתונתו זו מ"ת: תענית כו, ב.
סד"ה וארא תקע"ב: אור התורה וארא — ז ע' ב'תקנד. ע' ב'תקנח.
אשכולות איש שהכל בו: סוטה מז, סע"ב.

חתונתו זה מ״ת זהו אירוסין ולע״ל יהיו נישואין וכשהי׳ משה מכניסם לארץ הי׳ ממשיך בחי׳ זו עכשיו.

והנה סעיף וא״ו שייך קודם סעיף ה׳ כי בסעיף וא״ו נתבאר דרך כלל ענין ההפרש בין תלמוד בבלי לתלמוד א״י שהם סמוכים איש מפי איש מפי משה. אח״כ יבאר גם בתלמוד א״י גופא מהו מדרגת תורתו אומנתו שפטור מן התפלה והרי חסידים הראשונים היו שוהים בתפלתם תשעה שעות ביום, והיינו שחסידים הראשונים שהיו שוהים ט׳ שעות ביום בתפלה הם מתקנים המ׳ ע״ד עושי דברו שנתבאר בזהר פ׳ בלק דקצ״א ע״א, להמשיך בה הט׳ ספירות הבאים בה בסוד תוספת ולא בסוד שורש, ולכן היו שוהים ט׳ שעות בדוקא, וכענין ט׳ ברכות דר״ה שהוא להיות בנין המ׳. ואפ״ל ע״ד ג׳ קוין חח״ן דמ׳ קו ימין נתקן ע״י ג׳ שעות דתפלת שחרית, בג״ה דמ׳ נתקן ע״י ג׳ שעות דתפלת המנחה, דת״י דמ׳ נתקן ע״י ג׳ שעות דתפלת ערבית שתקן יעקב, וע׳ זח״א פ׳ חיי קל״ג א׳. וזהו ענין עושי דברו ועי״ז יומשך לשמוע בקול דברו שהדבור יהי׳ בבחי׳ קול הפך כרחל לפני גוזזיה נאלמה וכמ״ש בלק״ת סד״ה שוש אשיש בענין ונשמע קולו בבואו אל הקדש שזהו כשבא ההמשכה בעוה״ז נק׳ ונשמע קולו יעו״ש. ואפ״ל שע״י שמעו ותחי נפשיכם יזכו ג״כ לבחי׳ ונשמע קולו. ורשב״י שתורתו אומנתו הי׳ ממשיך גלוי רצון העליון בהדבור ע״י עסק התורה שלו, וכמשנ״ת בלק״ת בד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע פ״ד מפני שא״צ הכנה. ועיין ג״כ בלק״ת פ׳ תזריע בד״ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא ושם פ״ב. ונמצא מה שחסידים הראשונים היו עושי דברו מלמטלמ״ע המשיך זה רשב״י מלמעלמ״ט ע״י התורה. וזהו ואתחנן כו׳ לאמר פי׳ לאמר לתקן המ׳ הנק׳ לאמר ע״ד עושי דברו. ועמ״ש במ״א על מאמר הזהר פ׳ אחרי דנ״ט ע״ב בענין דהוו צריכי עלמא למטרא שהיו מתענין י״ג תענית על המטר ורשב״י המשיך זה תומ״י ע״י עסק התורה. כי מלמטלמ״ע צ״ל י״ג תענית לעורר יג״מ הרחמים אבל רשב״י המשיך מלמעלמ״ט. וכענין ההפרש בין תפלה שהיא מלמטלמ״ע לברכה שהיא מלמעלה למטה, כענין יברכך ה׳, שזהו כמו ציווי וזהו מפני שהמברך הוא כבר למעלה. וזהו ג״כ כענין ותגזר אמר ויקם לך צדיק מושל ביראת אלקים בזח״ג פ׳ בהר דק״י ע״ב, ועמ״ש ע״פ ובניהו בן יהוידע בן איש חי ועי״ז הוא רב פעלים כו׳. וזהו ענין המד״ר פ׳ נח פל״ה גבי קשת שנאמר לדרת עולם, לדרת חסר אשר ב׳ דורות לא הצטרכו לקשת וחזקיה שם אומר שהוא דורו של רשב״י. ביום הגשם קשת כי ויבא

ועמ״ש במ״א על מאמר הזהר: **ביאורי הזוהר [לכ״ק אדמו״ר הצ״צ] אחרי — ב ע׳ תתקכב.**

י״ג תענית על המטר: **תענית יב, ב.**

ע״פ ובניהו בן יהוידע: **ראה ג״כ אור התורה שמואל ע׳ גא ואילך.**

כגשם ע"י ואד יעלה, וכאשר אין אתעדל"ת ע"ז מהני הקשת ורשב"י לא נצרך לזה כי המשיך מלמעלמ"ט כנ"ל.

והנה * אפ"ל דמה שלא פעל משה מבוקשו אף שזהו לכאורה מניעות טובה גדולה עכ"ז י"ל שמהירידות שנמשכו בגלות הארץ יהיה עלייה גדולה יותר. וכה"ג מצאתי במדרש תלים סס"י ס"ב גבי דוד שאמר לו מוטב שאפיג בו חמתי הרי זהו מוטב יותר משאם היה בונה דוד ולא היה נחרב. וכה"ג י"ל כאן.

והענין דמבואר לעיל שמשה רצה להמשיך בכנס"י בחי' ראיה ע"ד גל עיני ואביטה והיינו ע"י התורה. ואחר שלא פעל בקשתו נאמר ועתה ישראל שמע אל החוקים כו', כלומר כשלא אפשר להמשיך בחי' ראיה עכ"פ צ"ל בבחינת שמיעה. ואיתא במד"ר פ' יתרו ס"פ כ"ז וכל הגוף מלוכלך בעבירות והאוזן שומעת (ד"ת ומוסר) וכל הגוף מקבל חיים שמעו ותחי נפשכם כו'. והענין כי בשע"ת להרר"י במעלת השמיעה הביא משארז"ל בב"ק פ' החובל דפ"ה ע"ב סימא את עינו נותן לו דמי עינו כו' חירשו נותן לו דמי כולו, הרי דזה שחרשו ואינו שומע גרע ממה שאינו רואה. ואף שאדרבה אין דומה שמיעה לראייה מ"מ יתירה מעלת השמיעה מה שיוכל לשמוע לציווי זולתו ממה שאינו שומע שלא יוכל לשמוע ציווי זולתו ואינו יכול להשתכר כלל, כך הוא ע"פ פשוטו כמ"ש המפרשים שם. ועד"ז י"ל בהנשמל * דמעלת השמיעה ששומע לציווי של הקב"ה יש לו שכר יותר מן הראייה. כי הנה התחברות הקב"ה עם הנבראים הוא ע"ד אין מלך בלא עם, והיינו ששומעים לציוויו, וזהו ענין מדת מל' דשמיעה בהאי אתר תליא תליא בזח"ג פ' בהר דק"ח ע"ב ובפרדס ערך שמע, ובחי' מל' הוא נעוץ סופן בתחלתן בכתר. וזהו בזאת דוקא יבא אהרן אל הקדש כמ"ש בהביאור ע"פ וירא ישראל את היד הגדולה בענין יראו את ד' קדושיו כי אין מחסוריו * ליריאיו, דע"י היראה שהוא שמיעת הציווי עי"ז דוקא נמשך בחי' כי אין מחסור ליריאיו אין הוא כתר. וכן נת' בענין הלא שמוע מזבח טוב, שע"י

והנה: **בגוכי"ק נשאר שלשה רבעי העמוד פנוי. וממשיך ההגהות בע"ב על אמצע סי"ב באור התורה ואתחנן ע' פז. וראה הערה בריש המאמר.**

אין דומה שמיעה לראייה: **ראה מכילתא יתרו יט, יט. לקח טוב שלח יג, יח.**

בהנשמל: **אוצ"ל בהנמשל.**

אין מלך בלא עם: **שער היחוד והאמונה רפ"ז. וראה הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תרלא.**

בהביאור ע"פ וירא ישראל: **אור התורה בשלח ע' תמח ואילך.**

מחסוריו: **בתהלים לד, י. מחסור.**

אין הוא כתר: **ראה תקוני זהר תמ"ב (פא, ב). ת"ע (קכז, א).**

בענין הלא שמוע מזבח טוב: **ראה אתהלך — לאזניא ע' קטו. לקוטי תורה ראה כ, ב. ספר המאמרים תקס"ה ע' תשצו. ספר המאמרים תקס"ו ע' שעב. אור התורה נח תרנ, א־ב. חנוכה שלא, א. בשלח תלט.**

שמוע דוקא שהוא הביטול בבחי' עבד ולא לילך אחר טעם עי"ז ממשיך מבחי' שלמעלה מהזבח והקרבן. וע' בד"ה ועתה יגדל נא כח אד', וזהו אבדתם נעשה כי נעשה זהו ענין מדרגת ועשיתם אתם כאילו עשאוני ועי"ז לא זז מחבבה עד שקראה אמי, מאחר שהוא כאילו עשאוני. ועכ"פ הזהרו בנשמע בחי' שקראה בתי שעי"ז נעוץ סופן בתחלתן, ועמ"ש סד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון שלע"ל נאמר כי הנני בא ושכנתי בתוכך בבחי' בת, והיינו ע"י השמיעה להציווי וביטול רצון.

ועוי"ל במעלת השמיעה על הראיה כי הנה ע"י חוש הראיה אף שמעלתו גדולה שבו ועל ידו משיג המהות ממש משא"כ בשמיעה לא ישיג המהות רק המציאות, מ"מ בחוש הראיה אינו רואה רק ענינים גשמיים וחומריים, אבל השגת השכל ואפילו קול ודבור לא יוכל להשיג בחוש הראיה רק במ"ת היו רואין את הנשמע. אבל ע"י השמיעה ישיג קול ודבור וכל עניני השכל מה שלא יוכל להשיג כלל בראיה. ומיהו ע"י הראיה ג"כ יוכל ללמוד השכל ע"י אותיות הכתב, אבל אינו דומה כלל למה שיוכל להשכיל מרבו ע"י הדבור. והנה השגת השכל אף שאינו משיג המהות גדול הרבה מהשגת המהות שע"י ראיה שהוא דברים גשמיים, לכן חרשו נותן לו דמי כולו, שמה שהפסידו השמיעה גדול יותר. ועד"ז ארז"ל חכם עדיף מנביא וכמ"ש באג"ה סי' י"ט ד"ה עוטה אור כשלמה, דאף שהנבואה היא בחי' ראיה כמ"ש ואראה את ה' והיא השגת המהות, משא"כ החכם אינו משיג רק המציאות ולא ראיית המהות, מ"מ חכם עדיף מנביא לפי שמשיג המציאות ממדרגות עליונים מאד שלא יוכלו להתגלות כלל בבחי' ראיה. כי שורש הנבואה נמשך רק מבחי' נהי"מ, אבל בבחי' החכמה שהיא ידיעת המציאות יוכל להשיג גם במדרגות עליונות מאד ואפילו בג"ר שהם כח"ב. ועד"ז בענין ההתבוננות מה שהוא ע"י ראיה ע"ד שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה לא יוכל להשיג רק ביטול היש של העשיה שהוא יחודא תתאה יש ובטל, אבל בבחי' שמיעה יוכל להשיג גם הביטול דיחו"ע שהוא ביטול אמיתי. נמצא בזה יש יתרון בבחי' שמיעה על הראיה. וא"כ עד"ז ע"י ועתה ישראל שמע אל החוקים שמע ישראל כו' ימשיכו גלוי ממדרגות עליונות יותר מבחי' ואראה את הארץ עם שהי' ממשיך בהם הראיה ע"ד מי יתן והיה כל עם ה' נביאים לא ישיגו רק מבחי' נהי"מ שהרי גם במשה נאמר כי לא יראני האדם וחי, רק וראית את אחורי כו'. אבל

בד"ה ועתה יגדל נא: לקוטי תורה שלח לט, א. מ, א. ספר המאמרים תקס"ו ס"ע רמו. ע' רנד.

אבדתם נעשה . . הזהרו בנשמע: ראה שמות רבא ס"פ כז. דברים רבא פ"ג, י. אגדת בראשית פע"ד.

רואין את הנשמע: ראה לקוטי שיחות — ו ע' 120 הערה 5־6 ובע' 416.

חכם עדיף מנביא: בבא בתרא יב, סע"א.

ע"י שמע אל החוקים יגיעו לבחי' כח"ב כמו הלא שמוע מזבח וטוב. ולע"ל יומשך בחי' זו בבחי' ראיה וזהו עין בעין יראו. וזהו ע"ד רואין את הנשמע שהבחי' שלא יוכלו להתגלות עכשיו בבחי' ראיה כ"א בבחי' שמיעה יומשך לע"ל בבחי' ראיה וכמ"ש כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, אראנו דוקא, וזהו שמעו ותחי נפשיכם.

קיצור. שי"ל שמ"מ ע"י מלמטלמ"ע יהי' עליה יתירה, כי בקשתו ואראה ואח"כ נאמר ועתה ישראל שמע, וכתי' שמעו ותחי נפשיכם. חירשו גרע מסימא את עינו, ע"י השמיעה יש לו התחברות לזולתו. וכך למעלה לשמוע לציוויו של הקב"ה הלא שמוע מזבח טוב, בזאת יבא אהרן, ייראו את ה' קדושיו כי אין מחסור ליריאיו, גם ע"י השמיעה משיג דברים עליונים שא"א להשיגם ע"י הראיה, כמו ביטול דיחו"ע. ועד"ז חכם עדיף מנביא, אף שבנביא נאמר ואראה, דמ"מ אפילו במשה רק וראית את אחורי כו'.

(יג) **וביאור** הדבר הנה מבואר לעיל ענין בצלמנו זהו יחו"ע, וכדמותינו זהו יחו"ת, והיינו ע"ד אסה"מ משה נתנבא בזה ואסשא"מ כל הנביאים נתנבאו בכה ומבואר בת"א פ' מקץ בד"ה ת"ר מצות נ"ח שעם היות שאסה"מ גבוה הרבה מבחי' אסשא"מ עכ"ז יש ג"כ מעלה באסשא"מ שבה רואים מה שא"א לראות באסה"מ וכדאיתא ביבמות פ' החולץ דמ"ט ע"ב לא קשיא כאן באסה"מ נאמר כי לא יראני וכאן באסשא"מ נאמר ואראה כו', ולכן אף משה שנתנבא בזה נתנבא ג"כ בכה וכן בעבודה שע"י בחי' אסשא"מ זהו בחי' בכל מאדך כו' מה שא"א להשיג ע"י אסה"מ כו'. וזהו ענין צדקת פרזונו צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן כו' שעי"ז יבואו לבחי' והנצח כו'. ועמ"ש ע"פ וזאת התרומה זהב שארז"ל במד"ר זהב זו בבל כו' שעי"ז נעשו מנרות * זהב כולה. וזהו ע"ד עזר כנגדו שהעזר נמשך מבחי' כנגדו, ועי"ז יהיה עליה יתירה. וזהו למנצח על השמינית שבבהמ"ק היה הכינור של ז' נימין ע"ש שובע שמחות ולימוה"מ יהי' של שמונה נימין. וזהו

בד"ה מצות נ"ח משתשקע החמה נת' שנ"ח זהו המשכת אלקות מלמעלמ"ט ולכן משתשקע החמה החמימות שבהעלאה מלמטלמ"ע תקנו מצות נ"ח, וע' בת"א בהביאור כי אתה נרי.

מבואר לעיל: אור התורה ואתחנן ע' פה ואילך.
צדקה עשה .. שפיזרן: פסחים פז, ב.
ע"פ וזאת התרומה: ראה אור התורה תרומה ע' א'תט.
במד"ר זהב זו בבל: שמות רבא פל"ה, ה.
מנרות: אוצ"ל מנורת.
שבבהמ"ק הי' הכינור .. שמונה נימין: ערכין יג, ב.
בד"ה מצות נ"ח: ראה אור התורה חנוכה — ה תתקמא, ב.

ג"כ ענין ביום ההוא יהיה הוי' אחד חיבור הוי' דע"ק בהוי' דז"א, והיינו ג"כ ענין השמינית והיינו ג"כ ושמו נכתב שיהיה נקרא כמו שנכתב ולא יכנף ויהי' הקרי מורה על הוי' דז"א והכתיב על הוי' דע"ק. וכ"ז נמשך ע"י למנצח על השמינית שהן דמל' כמ"ש במדרש תלים סי' ו', נמצא עי"ז יהיה עלייה יתירה כו'. והוא ענין והיה אור הלבנה כאור החמה כו'. גם עכשיו בצלמנו נקרא ז"א, וכדמותינו זהו מ' דמות כמראה אדם כמ"ש בלק"ת בד"ה ראשי המטות פ"ג אכן בזח"ב משפטים דקכ"ב ע"א פי' שז"א נקרא כמראה אדם, ופי' כי אדם ממש זהו א"א וז"א הוא ע"ד כדמותינו דמות כמראה אדם, ולע"ל יהי' גלוי א"א, וזהו ענין ב"פ זה שבפסוק ואמר ביום ההוא. וע' במד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ג וזהו ענין הוי' אחד ושמו אחד וכל העליות אלו נמשך הכל ע"י אתעדל"ת אשה יראת ה' היא תתהלל כו', עמ"ש בהגהות ע"פ הבאים ישרש כו', גם כי עה"ח זהו בחי' שאין בו שינויים כמ"ש ואכל מעה"ח וחי לעולם ועה"ד אתר דאשתני ומתהפך * מגוון לגוון בזח"א ויחי דרכ"א ופ' אמור דף ק"ז. וזהו ענין משה עה"ח פני החמה כמו השמש אין בו שינויים. והלבנה יש בה שינויים וחסרונות דוגמת עה"ד. אך על * בירור עה"ד הי' עלייה למעלה מעה"ח ע"ד ויעקוד אותו ממעל לעצים למעלה מעה"ח ועה"ד, והיינו ע"ד היש בה עץ אם אין, פי' בזח"ג פ' שלח דקנ"ח ע"ב דבחי' עץ זהו עה"ח אם אין זהו הכתר שלמעלה מעה"ח. וגילוי זה יהיה ע"י בירור עה"ד דוקא. וז"ש בספר התמונה גבי אות שין אני הוי' לא שניתי כו', שעיקר בחי' זו הוא בע"ק כו'. וי"ל שזהו ע"ד שארז"ל פ"ק דעירובין די"ב נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא והקשו ע"ז שהרי נאמר וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וצ"ל הפי' דנוח לו אין ר"ל שטוב לאדם יותר שלא נברא, אלא שנוח וקל היה לו יותר, ועמ"ש מזה באריכות בלק"ת פ' ראה סד"ה ושמתי כדכד. ועד"ז י"ל אלו משה הי' מכניס לארץ הי' נוח יותר מטעם הנ"ל שלא היה הטורח והג'. אבל מ"מ עי"ז יהיה עלייה יותר כמו שהבריאה היא ירידה צורך עלייה כו'.

קיצור. וכמו שגם בבחי' ראיה יש מעלה ג"כ בבחי' אסשא"מ ומזה נמשך בכל מאדך, צדקת פרזונו בחי' והנצח, למנצח על השמינית נמשך משעבוד דמל', גם ע"י בירור עה"ד אתר דמשתני יומשך מבחינה שלמעלה מעה"ח אתר דלא אשתני בחי' אין שלמעלה מבחי' היש בה עץ כו'. וזהו ביום ההוא יהי' הוי' אחד, ולכן יאמרו ב"פ זה כו' רק זהו ע"ד נוח לו לאדם כו'.

ובזה יש לתרץ דכאן נתבאר שאילו הי' מתקיים הבקשה של משה שיומשך הכל מלמעלמ"ט הי' בחי' עליונה יותר מבחי' העליי' מלמטה למעלה

נקרא כמו שנכתב: פסחים נ, א.

בהגהות ע"פ הבאים ישרש: ראה אור התורה שמות ע' פד־פה. ע' ב'תתסג.

ומתהפך: בזהר שם ומתהפך.

על: באור התורה ואתחנן ע' פח ע"י.

והרי בסידור סד״ה אד׳ שפתי תפתח גבי ההפרש בין מתן תורה ובין הגלוי שיהי׳ לע״ל שבמ״ת הי׳ הגילוי ע״ד מלמעלה למטה ולע״ל יהי׳ הגילוי ע״ד מלמטה למעלה עד״מ ב׳ בנ״א אחד עומד על הגג כו׳, ע״ש, נמצא מלמטה למעלה גבוה יותר. גם לכאורה זהו ענין ב׳ שילובים שילוב הוי׳ באד׳ ושילוב אד׳ בהוי׳ הנזכר בביאור שובה, משמע ג״כ מלמטה למעלה גבוה יותר. ועיין ג״כ בת״א בד״ה אלה תולדות יצחק דבחינת אברהם זהו המשכות מלמעלה למטה ולכן הי׳ מכניס אורחים, ויצחק עיקר ענינו מלמטה למעלה ולכן היה חופר בארות. ולע״ל יאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו, כי בחי׳ זו גבוה יותר. ולכאורה יש ליישב דזה הגלוי שלע״ל הרי יהיה הגלוי למטה בעשיה וא״כ אין שייך לומר בו שהוא מלמטה למעלה ממש, דמלמטה למעלה זהו כשהגלוי ע״ד ג״ע ועולם הנשמות בלי גופים כנ״ל, או ע״ד מי עלה שמים ומשה עלה אל האלקים. משא״כ לע״ל יהי׳ הגלוי בארץ ולא בבחי׳ שמים, רק הענין שיזדכך העוה״ז ולא ע״ד במ״ת כו׳ וזהו ע״ד דירת ארעי ודירת קבע, עיין בד״ה מה טובו. א״כ בחי׳ זו הוא הגלוי מלמעלה למטה, אלא שגם הבחי׳ מטה נזדכך ונעשה בבחי׳ מעלה, ואפשר שזהו פי׳ כדכד כדין וכדין, ר״ל שגם ההמשכה מלמעלה למטה יש בו כמו בחי׳ מלמטה למעלה ממש, והיינו ע״ד שמלמטה למעלה המ׳ היא כתר עד דוד הגדיל כו׳. וזהו ע״ד משרים אהבוך בחי׳ ישר יחזו פנימו, ועמ״ש סד״ה כי תשמע בקול בפירוש לעשות הישר בעיני ה׳ ועמ״ש ע״פ ושנתם לבניך בפי׳ ובקומך ע״ד ביום ההוא אקים את סוכות כו׳. וזהו אמן ואמן אמן בעוה״ז אמן לעוה״ב פי׳ אמן הוא חיבור הוי׳ אד׳ אך חיבור זה ישנו בשני אופנים ע״ד מ״ת וע״ד תח״ה כו׳, ולכן נאמר בו אמן בתוספת וא״ו.

אך באמת א״צ לזה די״ל שמלמטלמ״ע זהו בחי׳ עליונה יותר אבל זהו ע״י טורח גדול מי יעלה כו׳ וע״י שעבוד דמל׳ לכן ביקש שיהי׳ ההמשכה מלמעלמ״ט כו׳. וזהו שארז״ל בסנהדרין פרק כה״ג דף ד׳ ע״א ע״פ שקר החן זה דורו של משה והבל היופי זה דורו של יהושע אשה יראת ה׳ היא תתהלל זה דורו של חזקיה או דורו של ריה״ו בר אילעא, יעו״ש. שלפ״ז נשמע כי ענין החן זהו מבחי׳ אתעדל״ע הבאה מצד עצמה בבקשת משה ואתחנן כו׳ אבל אשה יראת ה׳ היא תתהלל זהו כשבא ע״י אתעדל״ת,

---

בביאור שובה: לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סה, ד. ספר המאמרים תקס״ה ע׳ תתקיז.

ליצחק . . אבינו: שבת פט, ב.

בד״ה מה טובו: לקוטי בלק עד, ד.

כדכד כדין וכדין: בבא בתרא עה, א.

ע״פ ושננתם לבניך: ראה ג״כ אור התורה בלק ע׳ מט.

אמן בעוה״ז ואמן לעוה״ב: תנחומא צו ז.

אמן הוא חיבור הוי׳ אד׳: זהר תרומה קעח, א. תקוני זהר תי״ח (לד, ב). תנ״ח (קי, ג).

עמ"ש בפירוש אשה יראת ה' בד"ה הבאים ישרש יעקב, ואשה מזרעת תחלה יולדת זכר ע' באוה"ת ר"פ תזריע וע' זח"ב פ' בא דל"ח מאן פני האדון כו'. וא"כ י"ל שמה שלא פעל משה להיות ע"י מציאת חן אף שזהו דבר הקשה יותר עכ"ז יהיה מזה עלייה יתירה לע"ל ועמ"ש מזה לקמן. וגם ישראל מונין ללבנה דוקא שיש בה שינויים ועי"ז יהי' עלייה שתקבל מפנימית השמש וכמ"ש במ"א ע"פ מחר חדש ונפקדת.

תחנונים ידבר רש זה משה ועשיר יענה עזות זה עשירו של עולם (מדרש רבה ואתחנן) ונדחק בס' יפ"מ להוציאו מפשוטו, ואיננו צריכי' לזה אלא ע"פ מ"ש בענין גדולה וחסד שלפני האריז"ל קראו גדולה לפי שדברו בי"ס שלפני האצי' בעולם הנקודי' שהם בלי כלים עדיין והאריז"ל קרא מדה זו חסד לפי שרוב דבריו בעולם התיקון ששם מיעוט האור ורבוי הכלים כו' וביאור זה כי ההפרש בין חסד דאברהם לחסד ישמעאל שיצא ממנו עד שלא נימול הוא כי חסד דאברהם בא מצד הענוה והשפלות שלו באמרו אנכי עפר ואפר והוא משים עצמו כשיריים ומותר בעולם וע"כ יאמר שלי שלך כו' משא"כ חסד ישמעאל הי' מצד הגאוה שרוצה להיות יש ודבר ושיסתופפו בצלו, ואמנם שרש התהו' בחי' זו הוא ע"י שבירת הכלים מבחי' חסד דעולם התהו שלפני האצי' ששם החסד באמת מצד הגדולה כי גדול ה' מאד באמת והוא יש האמיתי דאין

בד"ה הבאים ישרש יעקב: **תורה אור שמות נג, ד.**

ואשה מזרעת תחלה: נסמן לעיל

ועמ"ש מזה לקמן: **באור התורה ואתחנן נמצא קטע זה בסעיף ג.**

ע"פ מחר חדש ונפקדת: **ראה ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ז. אוה"ת בראשית ד, ב.**

תחנונים ידבר רש: **נעתק מבוך 1052 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: מלוקט „ויהי כל הארץ שפה" — ע"ש התחלתן] עד, א גוכי"ק.**

בע' זה באו שלשה קטעים והם.

א) ד"ה זה תחנונים ידבר רש.

ב) ד"ה גוזל אביו ואמו — יודפס בעזה"י באור התורה נ"ך עה"פ.

ג) ד"ה מ"ש ולא נתן . . ואזני' לשמוע — נדפס לקמן פ' כי תבוא ע' ב'שצו.

מדרש רבה ואתחנן: **פ"ב, ד.**

שלפני האריז"ל קראו גדולה: **ראה אור התורה וירא צ, א ובלשון המקובלים הראשונים (שלפני הפרדס והע"ח). וראה [ובהבא לקמן] לקוטי תורה עקב יז, ד הגהות הר"פ ע' קלד. אור התורה הנ"ל משם ואילך. ואתחנן ע' תכ. עקב ע' תרכג. מים רבים — תרל"ו סעי' מז. סה"מ תער"ב — א סעי' רמ. ספר המאמרים עטר"ת ע' קכג.**

שלי שלך: **אבות פ"ה, מ"י.**

עוד ממש ע"כ מגדולתו האמיתי' טבעו להטיב, משא"כ כשנפל זה למטה בישמעאל הוא גנאי וחסרון כי הרי ישמעאל אינו יש באמת ואין ואפס הוא אלא שעושה עצמו יש לי יאורי כו' (ואמנם אברהם שהי' מרכבה לבחי' האצי' שם יש בחי' הכלים יתכן בחי' הביטול בכלי' דמ"ה כמש"ש), וזהו ג"כ ענין העזות והחוזק כדכתי' ועזוז נוראתיך שמדת הת"ת יש בה עוז מצד שרשה בכתר כי הוא מבריח מן הקצה כו' והיינו כי בחי' המדות שלפני האצי' שהם למעלה מהחכמה הם תקיפי' מאד כי החכמ' שליט על הלב ומחלשת כחן משא"כ המדות דתהו וז"ס עשיר יענה עזות בחי' עשירו של עולם מדת ת"ת כמ"ש העשיר לא ירבה ומהיכי תיתי שירבה אלא לפי שעולה עד הכתר וכמש"ש ובענין רך בקנה כו' ע"ש ובנפול ממדה זו למטה יהי' העזות עזות לגנאי מאחר שבאמת אינו עשיר ולכן אמרו ועשיר יענה עזו' זה קרח שדימה שהוא עשיר ובאמת אין עני אלא מן הדע' ועשיר בדעת כמרז"ל עתיר נכסין זה שונה כו' פ"ח דב"ב לפי שהדעת ות"ת הן בקו האמצעי שמכתר.

(כי מי גוי גדול)

ג' בחי' דגימ"ל וי"ו יו"ד שבתיבת גוי י"ל זהו ענין אחותי רעייתי תמתי היינו מעשה דבור ומח' ועמ"ש ג' יחודים דזו"נ וזהו אלקים קרובים אליו משכונא דילי גבייכו ע"ד קרובי' כו' יומם ולילה כמו ע"י בחי' אחותי יחוד הב' דעות הרי א"כ שם אלקי' מתייחדים עם ש' הוי' שיהי' הגילוי גם בשם אלקי' דיעה עליונה שבשם הוי' א"כ אלקי' קרובי' אליו וישראל העיקר כו' וכן בבחי' רעייתי ע"י התו' ממשיכים יחוד זה בבחי' עליונה יותר כו' עמש"ש וע' סד"ה וארא, וזהו ענין קרובי' יומם ולילה אשר גם בחי' לילה וחושך בי"ע יהי' גילוי דבחי' יומם ולכן נא' בתו' והגית בו יומם ולילה וכמ"ש בזח"ב

ובענין רך כקנה: תענית כ, סע"א. וראה לקוטי תורה אמור לז, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' רנז. והנחה אחרת בהנחות הר"פ ע' צט. לקוטי תורה מטות פז, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רצד. ספר המאמרים תקס"ח ע' ו ואילך. ע' רכג.

אין עני . . בדעת: כתובות סח, א.

פ"ח דב"ב: ראה שם פ"ט קמה, ב.

כי מי גוי גדול: נעתק מבוך 462 קפ, ב.

ראה ג"כ אור התורה ואתחנן ע' קנו. ע' שצא.

ועמ"ש ג' יחודים דזו"נ: ראה ג"כ אור התורה שיר השירים ע' תקיג.

משכונא דילי גבייכו: ראה זהר פקודי רמא, א. בחקתי קיד, א־ב.

אחותי יחוד הב' דעות: ראה ג"כ אור התורה שיר השירים ע' תקא.

סד"ה וארא: תורה אור וארא נו, א.

מ״ו א׳, וכן יונתי עינך יחוד ב׳ השגחות, והבחי׳ הד׳ * תמתי זהו ע״י איליו ולא למדותיו ע׳ בסידור ד״ה אד׳ שפתי תפתח בענין אלקי׳ חיים כו׳, ובפרדס בעה״כ קמ״ז סע״ב צ״ע מפסוק דרשו כו׳ בהיותו קרוב מרחוק כו׳ נראה לי ואתה אל תרחק כו׳ בזח״ב קע״ט ב׳ למה ה׳ תעמוד ברחוק וי״ל מ״ש בזוהר שם דנהורא עילאה ז״א מסתלק לפעמים ממל׳ כמ״ש בזהר ויקרא ד״כ ע״ב בויגש דר״י, ומ״ש אלקים קרובי׳ היינו מל׳ נהורא תתאה כו׳ ומ״ש כהאל * בצבור או בעשי״ת אך כתיב קרוב כו׳ לכל קוראיו ובמ״א פי׳ אשר יקראוהו ואין אמת אלא תורה.

ואתחנן ה יב

שמור **את יום השבת לקדשו, פ״ג דברכות ד״כ ע״א פ״ג דר״ה כז״א, פ״ט דשבת פז״ב כאשר צוך ה׳ אלקיך כאשר צוך במרה, יש לדקדק למה נאמר כן גבי שמור ולא גבי זכור, אפשר דשמור זהו ל״ת וזהו שייך במרה שהיא ק״ב שמזה צ״ל השמירה.**

רבות **בראשית ס״פ ט״ז ולשמרה כד״א שמור את יום השבת לקדשו. זח״א לגב ח״ב לאג מאד.**

זח״א **בראשית דמ״ח ע״ב ת״ח שבת ליליא ויומא זכור ושמור איהו כחדא. ח״ב יתרו צ״ב א׳ שמור איהו לנוקבא, ושם שיש ג׳ בחי׳ שבת שמור מ׳ זכור ז״א עוד שבת עילאה בינה שבה התגלות עתיק וכ׳ המק״מ שכ״כ בפ׳ ויקהל דר״ה ריש ע״ב, ואפ״ל שמצד שבת עילאה זכור ושמור בדבור א׳ נאמרו, וע״ש בפ׳ ויקהל שכנגד זה ג׳ תפלות אתה קדשת ישמח משה אתה אחד, י״ל ע״י שמור וזכור ממשיכי׳ גלוי אצי׳ בבי״ע עיין בת״א פ׳ בראשית ביאור כאשר השמים החדשי׳ שע״י תומ״צ ממשיכים זה וצ״ל בזה מ״ן ומ״ד וזהו שמור**

הד׳ : **כ״ה בהכת״י.**

איליו ולא למדותיו : **ספרי הובא בפרדס שער הכוונה פ״ב. וראה הנסמן באור התורה מסעי ע׳ א׳תתקעז.**

כהאל : **כ״ה בהכת״י — וראה ר״ה יח, א.**

ואין אמת אלא תורה : **נסמן לעיל ע׳ ב׳ריא.**

שמור את יום השבת לקדשו : **נעתק מבוך 1031 [על הכריכה נרשם בגוכי״ק כ״ק אדמו״ר מהר״ש : שמות ח״ב יתרו עד תצוה] רסז, א גוכי״ק. נמצא ג״כ בבוך 168 קנב, א. 241 שא, א.**

במרה שהיא ק״נ : **אור התורה מסעי ע׳ א׳שפ.**

ואח"כ זכור, ואמנם בשרשן אחעט"ב ולכן שמור שהם ל"ת ממשיכים י"ה בחי' ג"ר איהו וחיוהי חד וע"י זכור ממשיך ז"ת איהו וגרמוהי ו"ה, אך זה שיהי' אחעט"ב דוקא אחר הנשואין והיחוד שאחר שמתייחדים זכור ושמור ימצא בשמור מעלה יתירה כו', וכ"ז גלוי אצי', אבל שבת עילאה בחי' אנת הוא חד שלמעלה מבחי' אצי' הנק' חיוהי וגרמוהי כו'.

ובילקוט פ' יתרו בשם המכילתא זכור מלפניו ושמור מלאחריו כו'.

ילקוט ח"א עהא עטג פאד פבב ז"ג ד' ש"ך, של"ה יזב קלזב קלטב קמזא רנגא, בחיי יבד כוב פטד צזג קכוא קנדג קצגב רג"ד, ממ"י ל' ג' סא"ר ד"ו.

שייך לפסוק שמור את יום השבת

בחיי פ' בראשית ע"פ לעבדה ולשמרה הביא הרבות לעבדה שנאמר ששת ימים תעבוד ולשמרה דכתיב שמור את יום השבת, עו"ש לעבדה ה' עילאה, ולשמרה ה' אחרונה שבשם, וצ"ל הרי לעבדה זהו ענין גדול ואיך שייך לששת ימים תעבוד אך לפמ"ש מהרמ"א פ' יתרו דפי' ששת ימים תעבוד היינו שיהיו ימי החול בחי' חולין שנעשו על טהרת הקדש של יום השבת א"ש שזהו לעבדה, וכ"כ בילקוט זכור מלפניו כו' ע"ש א"ש ששת ימים תעבוד זהו ענין זכור.

פ' בשלח ע"פ ראו כי ה' נתן לכם השבת, כל עיסקא דשבת כפול זכור ושמור כו'.

פ' יתרו גבי שבת דע כי השבת היא הספירה האחרונה כו' מטרונה כו' ומה שהזכיר הכתוב בכאן זכור הכוונה על השבת הגדול הוא מדת יסוד שמשם נמשכים רמ"ח מצות רמז בו זכור יה והוא יום השבת, וכשהזכיר במשנה תורה שמור על הכוונה בשבת הנק' מקדש והוא הכבוד שמשם נמשכים שס"ה מל"ת שהנשים חיבות בכולן עכ"ד ואפ"ל כי זכור ושמור הם ב' יסודות דזו"נ ושניהם בדבור א' נאמרו כי עיקר ענין היסוד הוא ההתקשרות בין לקבל בין להשפיע והכל נמשך מבחי' ביטול דחכמה כו'.

שייך לפסוק שמור: נעתק מבוך 1031 [על הכריכה גרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: שמות ח"ב יתרו עד תצוה] רסו, א גוכי"ק. נמצא ג"כ בבוך 168 קנב, ב. 241 שא, ב. פ' בשלח . . פ' יתרו . . בפ' ויקהל: הכוונה לפי' רבינו בחיי.

בפ' ויקהל דרך אגב, פ' פנחס שני כבשים נגד זכור ושמור, בפ' ואתחנן ענין זכור ושמור בדבור אחד נאמרו.

פ' ואתחנן בד"ה למען תירא עמוד י"ט משא"כ * אופן התהוות בי"ע מבחי' מל' כו' וזהו שנק' מאין המוחלט ליש וכו' וזהו הטעם שהג"ע הוא בבחי' מל' דוקא * דהיינו צמצום האור וכו' עכ"ל לכאורה זה סותר למ"ש בת"א פ' חיי ד"ה להבין משארז"ל יפה שעה א' בתומע"ט, דלשם כ' דזיו השכינה בעוה"ב אינו כמו התפשטות חיות אלקות בתוך העולמות שהחיות אלקות המתלבש תוך עלמין אינו מושג ונראה וכו' אבל ענין עוה"ב שנהנין מזיו השכינה הוא השגת מהות ועצמות התפשטות החיות אלקות בבחי' גילוי עכ"ל א"כ אפילו בעולם הבריאה אינו מושג המהות רק המציאות, כ"א בג"ע מושג המהות, וכ"מ ממשארז"ל במד"ר ס"פ נשא פי"ד ע"פ כי לא יראני האדם שם פי' שאפילו החיות הנושאות את הכסא אינן רואים את הכבוד, מיהו הא ביבמות ס"פ החולץ דמ"ט ע"ב הקשו על שישעי' אמר ואראה את אד' ממ"ש כי לא יראני האדם וחי ותירצו לא קשיא כאן באספקלריא המאירה כאן באספקלריא שאינה מאירה, וא"כ אפ"ל דגם חיות הקדש רואים באספקלריא שאינה מאירה כמו ישעי' דהא מ"ש כי לא יראני האדם וחי שממנו למדו שהחיות אינן רואים את הכבוד קאי רק על אספקלריא המאירה, וא"כ מ"ש בת"א פ' חיי דבג"ע שנהנין מזיו הוא השגת המהות, זהו כמו באספקלריא המאירה וכן פי' בת"א פ' מקץ בד"ה ת"ר מצות נ"ח, דנר מצוה הוא אספקלריא המאירה, וא"כ אפ"ל זה שבג"ע נהנין מזיו ומושג מהות אלקות זהו ע"י המצות שהן הן נר מצוה בחי' אספקלריא המאירה משא"כ בג"ע מצד עצם אין מושג המהות רק ע"ד אסשא"מ כמו שמשיגי' הנביאי' וחיות ומלאכים כו', וא"כ אפ"ל שזהו פי' לעשות בארץ, וזהו הנמשך ע"י ייחודים העליונים שהמ' מצד עצמה נק' אסשא"מ, והת"ת נק' אסה"מ לכן ע"י יחוד תו"מ מאיר בחי' אסה"מ. ועיין קרוב לזה בלק"ת בד"ה במדבר סיני באוהל מועד בפי' מאין באת הוא ג"ע העליון ולאן אתה הולך בג"ע *

פ' ואתחנן בד"ה למען תירא: נעתק מבוך 1056 רלד, א גוכי"ק. ללקוטי תורה ואתחנן ד"ה זה י, ב.

משא"כ: בלקוטי תורה שם שורה המתחלת וא"כ.

דוקא: בלקוטי תורה שם (קה"ת תשד"מ) דייקא אבל בלוח התיקון לשם [נדפס בספר מפתחות והערות לספר לקוטי תורה קה"ת תשי"ט ע' קיחן] שצ"ל דוקא.

ד"ה להבין משארז"ל: תו"א טז, א. וראה גם אוה"ת בראשית — ג דף תקל, א. סה"מ — תרכ"ח ע' ג ואילך.

בג"ע: אינו ברור בגוכי"ק.

התחתון בענין שבחי׳ אצי׳ המאיר בג״ע התחתון גבוה ממהות ג״ע העליון וכו׳, י״ל ג״ע העליון מצד עצמו הוא עולם הבריאה ומ״מ זהו בחי׳ העלם כמ״ש בד״ה למען תירא או השגת אסשא״מ כנ״ל אבל ע״י קיום המצות שממשיכי׳ בחי׳ אצי׳ בגעה״ת זהו כענין אסה״מ כנ״ל, וע׳ בכ״י אדמו״ר נ״ע פ׳ חיי ד״ה עיין בע״ח שמ״ט, גבי והנה געה״ע הוא מבריאה וא״ש הא דתנן יפה שעה א׳ כו׳. או אפ״ל באופן אחר דמ״ש בת״א פ׳ חיי ד״ה להבין ענין משארז״ל יפה שעה א׳, אבל ענין עוה״ב שנהנין מזיו השכינה הוא השגת מהות ועצמיות, זהו אפילו בג״ע מצד עצמו וכמ״ש ויטע ה׳ אלקים גן בעדן מקדם ועמדו ע״ז במד״ר פ׳ בראשית פט״ז מה שבבריאת העולם נאמר רק שם אלקים ובנטיעת הג״ע נאמר שם מלא הוי׳ אלקים, ובזח״ג נשא קל״ז משמע דפי׳ שם מלא היינו ע״ק וז״א והיינו סוכ״ע וממכ״ע, גם במד״ר פ׳ קדושים ס״פ כ״ד ארז״ל מה הקב״ה נתעסק במטע תחלה ויטע ה׳ אלקים, ע״ד כי האדם עץ השדה, והיינו האדם העליון נק׳ עץ השדה והרי בג״ע הוא עץ החיים שהוא תפארת דאצי׳ או חכמה דאצילות, א״כ ודאי בג״ע העליון מאיר המהות מבחי׳ אלו, וא״כ ע״כ פי׳ לעשות בארץ דהיינו לעשות לתקן זהו רק להוסיף אורות באצי׳ בתוספת מרובה וכמ״ש במ״א ע״פ להבין ענין מצות פרה אדומה.

תורת אדמו״ר מ״מ שי׳ [תק״ץ בפסח] תקב״ץ לפ״ק

להבין מה שאמר האריז״ל דק״ש הוא יחוד או״א [ותפלת ש״ע הוא יחוד זו״ן], גם להבין ענין ב׳ פ׳ דק״ש שמע והי׳ א״ש, דמבואר

פ׳ חיי ד״ה עיין בע״ח: תו״א טז, ד וראה אוה״ת פ׳ תצוה ע׳ א׳תשסט ובכרך — ז ע׳ ב׳תשעב.

געה״ע הוא מבריאה: ראה לקו״ש שה״ש מח, ד.

להבין ענין מצות פרה אדומה: תקס״ב. הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי — בתורת חיים בשלח שא, ב. [ובתוס׳ הערות וכו׳ באור התורה חקת ע׳ תשפד]. והנחה אחרת [הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?] בספר המאמרים תקס״ב ע׳ שסח.

להבין מה שאמר האריז״ל: נעתק מבוך 998 תכז, א. נמצא ג״כ בבוך 723 שמא, ב. 743 קעו, א (ונרשמו ה׳ אותיות). 755 שיג, ב (ולא נסמן אות ה). 791 קסב, א.

ובלי הקיצורים וחלק מהגהות (ונרשמו ה׳ אותיות) בבוך 98 קסט, א (ובכותרת: בעזה״י ובכתב (מאוחר ?) ניתוסף: תורת אדמו״ר מנחם מענדל שליט״א). 223 עא, א. 504 (עלים נפרדים ובסיומו נרשם: סליק זאת התו׳ אשר דרש אדמו״ר מהר״מ (?) יחי׳). 592 קסה, א (ובכותרת נרשם: תורת אדמו״ר מו״ה מנחם מענדיל תק״ץ בפסח — בסופו ניתוסף עוד קטע (שנמצא בבוך 998) בכת״י מאוחר). 753 קלו, ב. 950 צט, א. 982 צב, א (ובכותרת: תורת אדמו״ר מ״מ שי׳ תקב״ץ לפ״ק).

בבוך 98. 592. 743. 753 982 בא המשך ד״ה הא לחמא (שנדפס באור התורה

בזוהר בכמה דוכתי ומכללן בפ' ואתחנן דשמע דא* בחסד והי'* הוא בגבורה, ולכן נאמר בה השמרו כו' וחרה כו'. ובכהאריז"ל מבואר דבשמע הוא שם מ"ב וזהו המ"ב תיבו' מואהבת עד ובשעריך, ובוהי' הוא שם ע"ב, ונודע דשם מ"ב הוא מבחי' גבורה ושם ע"ב מבחי' חסד. אך הנה כ"ז יובן בהקדים דהתהוות עולמות בי"ע הוא מבחי' כלים דאצי', דהיינו שלמ"ד כלים דז"א ונוק' דאצילות* נעשים נשמה לבי"ע. ופי' שלמ"ד כלים היינו כי עשר כלים דע"ס יש בכל אחד [ג'] בחי' פנימי' אמצעי חיצוני' ראש תוך סוף, ומבחי' ע"ס פנימי' נעשה נשמה בבריאה ומאמצעי ביצירה ומחיצוני' לעשי'. ופי' נשמה היינו שהן בחי' אלקות המחיה ומהווה מאין ליש עולמות בי"ע והמלאכים שהם נבראים ונמשכים מבחי' אור נשמה דבי"ע הנמשך [מ](ב)כלים דאצילות. ולהבין למה התהוות המלאכים דוקא מהכלים דאצי' ולא מהאורות. הענין כי הנה המלאכים יש בהם בחי' נשמה וגוף וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט דקאי על גופות המלאכים שנמשכים מבחי'

ויקרא — ב ע' תרגג וראה בהערה שם) בתור סעיף וא"ו. בבוך 98 בכותרת: דרוש שני. ובבוך 743 מתחיל אות ו' (אחר ד"ה כהא לחמא) מד"ה וביאור הדברים.

הבא בפנים בחצאי ריבוע ניתוסף מבוך 755.

הכותרת שבריש המאמר נעתקה מבוך 982 והחצאי ריבוע מבוך 592. ולהעיר שבבוך 587 קסט, א על ד"ה הא לחמא הנ"ל נרשם: בעזה"י חג הפסח דשנת תקצדי"ק לפ"ק.

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי [ליל ב' פ' וישלח תקס"ז — ראה רשימת המאמרים בריש ספר המאמרים תקס"ז ע' VII ובהערה 9. ושם בסופה צ"ל תתפח]. בסידור שער הק"ש עג, ג.

קיצור באור התורה ואתחנן ע' שצו. הערות וכו' שם ע' שצה. שבת שובה ע' א'תקמז סי"ד.

ולהעיר שהד"ה (בסידור) הוא להבין ההפרש בין ק"ש לתפל' וכ"ה באור התורה ואתחנן ע' שצה. אבל בגוכי"ק [וכן באור התורה שם ע' שצו. בהר ע' תתפח] הוא להבין . . ק"ש לשמ"ע.

דק"ש הוא יחוד או"א: פרי עץ חיים שער הק"ש פ"ד. שער הכוונות ענין כוונת ק"ש דרוש ו.

בפ' ואתחנן: רסב, ב.

דא: בבוך 755 הוא.

והי': בבוך 743 והא"ש.

ובכהאריז"ל: ראה פרי עץ חיים שער הק"ש פי"ח. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תשח.

דשם מ"ב . . ע"ב: ראה זהר תרומה קלב, ב. פרדס שער פרטי השמות פ"ה. פי"ב.

שלמ"ד כלים דז"א: ראה עץ חיים שער השמות.

ונוק' דאצילות: בבוך 743 ליתא.

גופות המלאכים: בסידור ערה, ד בספר הגמול להרמב"ן. וראה הנסמן בספר המאמרים תקס"ה לע' תשכט. ראה תו"א ד, ב ובאוה"ת בראשית — ג תקנו, ב. בלק ע' תתקמ, א. סה"מ תרמ"ג ע' מא.

רוחניות שני יסודות אש ורוח, ויש להם ג"כ בחי' נשמה. ונמצא הם ג"כ כלולים משני בחי' הפכים נשמה וגוף (רק שאין הגוף רחוק כ"כ מהנשמה כריחוק גוף האדם מנשמתו כמ"ש במ"א הטעם לזה). ולכן אנו מוצאין בהם ג"כ התכללות ב' בחי' דהיינו שיש בהם בחי' הביטול כמ"ש וצבא השמים לך משתחוים ואעפ"כ יש ג"כ דין ומשפט עליהם כמאמר לפקוד על צבא מרום בדין כי לא יזכו כו' אך * אפקוהו למט"ט כו' וכמ"ש הן שמים לא (י)זכו בעיניו והוא שאין הביטול כדבעי, וזהו מצד הגוף והכלי שלהם והביטול הוא מצד הנשמה. והתהוות ב' בחי' אלו בהם הוא מצד שרשן ומקורן שנבראו ונמשכו מהן שהם הכלים דאצי' שיש בהן ג"כ ב' בחי' שונות, כי הרי הכלי מיוחדת עם האור כמאמר איהו וחיוהי הם האורות וגרמוהי שהם הכלים כולא חד. וכיון שכן הרי בהכלי יש ג"כ הארה מבחי' האור והם ב' בחי'. והענין כי הנה ענין אורות וכלים שהאור הוא גילוי והמשכה מבחי' א"ס ב"ה והכלי מגביל את האור שיהי' הגילוי האור רק בבחי' גבול (ועוד זאת פעולת הכלי כי מצד האור הי' בבחי' ביטול לגמרי לא"ס ב"ה כטבע האש שעולה ונכלל במקורה ולא הי' יכול להיות שום השפעה מהאור למטה, וזש"א כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא ושיהי' השפעה למטה הוא בחי' יש נחשב לגבי טבע ביטול האור, והיינו ע"י הכלים דאצילות, עמ"ש בביאור שני ע"פ וקבל היהודים וע"פ יביאו לבוש מל') כי מצד עצם האור הוא בחי' בלי גבול כמ"ש בס' היכלות שיעור קומה רל"ו אלפים רבבות פרסאות כמנין ורב כח שזה בבחי' הכלים כמ"ש באגה"ק (ד"ה איהו וחיוהי) ולכן הם מגבילים את האור (שלא נמשך בבי"ע רק אור של תולדה שאינה עצמיות האור ועצמיות האור נפסק ונסתיים באצילות, כך מצאתי כתוב מכהאריז"ל *. וצ"ל דמש"ל שיש ג"כ הארת האור בכלים דאצי' שבבי"ע זהו אור של תולדה, וצ"ע) ומחמת זה שורה אוא"ס בבריאה בבחי' גבול. והנה הגם שהאורות דאצי' הם בחי' א"ס והכלים

כמ"ש במ"א: ראה תורה אור בראשית ד, ב. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' רז.

לפקוד על צבא מרום בדין: פיוט (לימים נוראים) ונתנה תוקף.

אך: בבוך 743. 755. ועוד. ליתא.

אפקוהו למט"ט: חגיגה טו, א. וראה ג"כ מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תתקטז ובהנסמן לשם.

איהו וחיוהי . . חד: ראה תקוני זהר בהקדמה ג, ב.

כטבע האש שעולה: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ד, ה"ב.

בביאור שני ע"פ וקבל היהודים: תורה אור מגלת אסתר צז, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' קנג.

וע"פ יביאו לבוש מל': ראה תורה אור מגלת אסתר צב, ג.

בס' היכלות: בעץ חיים שער דרושי אבי"ע פ"ב. לקוטי תורה הוספות לויקרא גד, ב. שלח ג, ג בפרקי היכלות. בספר המאמרים תקס"ב ע' קפט. ספר המאמרים תקס"ז ע' מג. ספר המאמרים תקס"ט ע' מה. שערי אורה שער חנוכה לו, ב. בס"י. בפרדס שער עצמות וכלים רפ"א. מקדש מלך לזהר בשלח נו, א (קס, ב). בספר היכלות. וראה של"ה שכה, סע"ב ואילך.

מכהאריז"ל: שם מ(ב)כ"י הרי"ל.

בחי' גבול אעפ"כ הם מתיחדים כנ"ל לכן מצד היחוד של הכלים שהן שורש הגבול עם האורות הבלתי בע"ג בתכלית היחוד, [ל]כן גם בנבראי' הנמשכי' ונתהווים מהן ועל ידן יש ג"כ ב' בחי' כפי שרשן וכח הפועל [(דאע"ג דכלים דאצי' לבד נעשים אורות ונשמות לע"ס דבי"ע כנ"ל מ"מ כיון שהכלים דאצילות מתיחדים עם האור כענין הוא היודע והוא הדיעה עצמה כו' א"כ ממילא מובן דבכלי' דאצי' שנעשי' נשמות לבי"ע יש מבחי' אורות דהיינו בחי' זו שהאור מיוחד עם הכלי)], והיינו שיש בהנבראי' ג"כ בחי' גבול ובחי' למעלה מהגבול, והיינו בחי' האור והכלי של המלאך הנ"ל. [ו]הגבול הוא מצד הכלי והגוף שהוא בחי' יש ונפרד יש בו * ג"כ אהבה [לגוף זה] שהרי גם הגוף רוחני אך האהבה מוגבלת כו') ובחי' שלמעלה מהגבול הוא שנשמות * המלאך שנמצא בהם הביטול למעלה * מהגבלת הכלי וכענין זעות מחיל כסא (כו') [מיכאל באהבה אהבת א"ס ממש ובלי קץ וכן גבריאל ביראה הוא יראת א"ס ממש ביראה ופחד ר"ל למעלה מגבול של הגוף שלהם ע' לקמן אות ב'], רק אעפ"כ האור והכלי מקושרין אחד. ושורש ב' בחי' אלו הוא בבחי' הכלים דאצי' ומבחי' האורות המיוחד בהכלים דאצילות כנ"ל.

(נת' להבין ענין ק"ש וב' פרשיות שמע והא"ש חו"ג ומ"ב וע"ב. יקדי' בי"ע התהוותן מלמ"ד כלים כו' המלאך יש בו גוף ונפש, והיינו לפי ששרשן ג"כ כלים מכלים המיוחדים עם האור א"ס והכלי מגביל ע"כ המלאך יש (לו) ביטול).

(ב) **ובזה** יובן שההתהוות בי"ע הוא דוקא מהכלים דאצי' ולא מהאורות עצמן כ"א היתה ההמשכה מעצמות האורות שהן בלי גבול איך הי' אפשר שיתהווה מן הכלי * הנבראי' הבע"ג. ולא זו בלבד שלא הי' יכול להיות התהוות הגופי' והכלי' דבי"ע ששרשן מהכלים דאצי' לבד שהן שרש הגבול כנ"ל, אלא אפי' האורות ונשמות הנבראים הגם ששרשן מהאורות דאצילות כנ"ל, מ"מ לא הי' יכול להיות התהוותן מהאורות דאצי' רק מבחי' הארת האור שמיוחד עם הכלי ולא מעצם האור ממש. והיינו משום שאף בהאורות ונשמות הנבראים יש בהם בחי' גבול ואינן ערוך לאורות דאצי' הבלי גבול. ולכן באורות בנבראים לא נמצא מעלת ומדריגות רק חמשה הן

הוא היודע והוא הדיעה עצמה : רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב, ה"י.
יש בו : בבוך 743 (ויש לו.
שנשמות : שם האור ונשמת.
למעלה : בבוך 755. (למעלה.
זעות מחיל כסא : בפיוט (מוסף לר"ה אחר קדוש) והחיות.
(נת' : קיצור סעיף א נכתב ביחד עם קיצור סעיף ב אחר ס"ב. ונסדר כאן במקומו. וניתוסף חצאי עיגול בסוף הקיצור שבא בבוך 755 אחרי קיצור ס"ב.
מן הכלי : שם מהן כל.

בחי' נרנח"י אבל למעלה בעצמות האורות דא"ס אין קץ למדריגות רבות שלמעלה הרבה אין קץ מבחי' נרנח"י. וזהו לפי שגם אורות ונשמות הנבראים עם היותן ששרשן מהאורות דאצילות, היינו רק מבחי' הארת האור שבכלי שיקבלו * ע"י הכלי, ואין ערוך לעצם האור שבבחי' א"ס. ולכן אמרו שהתהוות בי"ע הוא מהכלים דאצי' דוקא ולא מעצם האורות, רק כיון דבאצי' האור מיוחד עם הכלי דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד א"כ ממילא הרי בכלים דאצי' היורדים להיות נשמה בבי"ע מלובש בהן הארת האור אעפ"י שאינו ערוך לעצם האור דאצי' ממש. לכן מבחי' הארת האור נתהוה נשמת הנברא שהוא בחי' בלי גבול לגבי גבול של כלי הנבראים (כענין מאדך המאד שלך, דהיינו לגבי כלי וגוף, ונחשב האהבה לבחי' מאד ובלי גבול שאין הכלי מגבלת האהבה אף שלגבי עולמות עליונים לבחי' גבול תחשב וכמבואר במ"א) המתהווה מצד עצם הכלי דאצי' שורש הגבול ממש ולכן לפ"ע מעלת הקירוב של הכלים דאצי' (מקור דבי"ע) להאורות שלהן כך ימצא יותר מעלת הביטול בהנבראי', דהיינו המלאכים דבריאה נמצא בהן מציאות הביטול יותר מבמלאכים דיצירה מצד שנמשכו מעשרה כלים פנימי' דאצילות שמיוחדים בקירוב ואחדות יותר להאורות דאצי' יותר מקירוב של היו"ד כלים תיכונים של המלאכים שהם שרש המלאכים דיצי' כו' (והמשל לנו מג' * כלים הנ"ל י"ל כמו עד"מ במחשבה שאותיות המחשבה הם כלים לגבי השכל, יש בחי' מחשבה הבטילה בתכלית להשכל ואינה יש בפ"ע כמו כשטרוד בעומק איזה סברא אז אין האותיות המחשבה נרגשים כלל כי גבר עליהם אור השכל זהו בחי' כלי פנימי', וזהו בחי' מחשבה שבמחשבה. ויש בחי' דיבור שבמחשבה שחושב איך שידבר, אז האותיות נרגשים ליש יותר, וזהו בחי' כלים תיכונים. ויש בחי' מעשה שבמחשבה בחי' כלים חיצוניות. ונת' ג' בחי' אלו ע"פ אני ישנה תקס"ח *.

(הג"ה לכאורה צ"ע מ"ש לעיל דרק בבי"ע לא יש יותר מבחי' נרנח"י דלכאורה גם באצילות נמצא רק ה' בחי' כנ"ל, דבחי' יחידה הוא הכתר. וצ"ל דכוונתם על אורות שלפני אצי' שאין מלובשים בכלים שם יש

נרנח"י: בראשית רבא פי"ד, ט. וראה קונטרס נר"ן בשערי זהר שם. בכמה דפוסים במדרש שם וכן בפיוטים הוא בשינוי הסדר אבל בעץ חיים שער דרושי אבי"ע בראשיתו. ספר (ושער) הגלגולים פ"א (הקדמה א). ובדא"ח מובא ובדיוק בסדר זה.

שיקבלו: שם שנגבל.

וכמבואר במ"א: ראה תורה אור מקץ לט, ד. ספר המאמרים תקס"ב ע' קצה. ע' תלו. דרך מצותיך קכג, ב. קמ, ב. קס, ב.

לנו מג': שם לב' מיני.

ע"פ אני ישנה תקס"ח: לקוטי תורה שיר השירים לד, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' יח. והנחה אחרת בהנחות הר"פ ע' צא.

תקס"ח: אוצ"ל תקס"ח).

מדריגות אין קץ, אבל [א"כ] האורו' דאצי' כיון שמלובשי' (מ)[ב]כלים מוגבלים עד שנמצא בהם רק ה' בחי' הנ"ל, וא"כ הם כבר בחי' גבול, ובחי' בלי גבול הוא למעלה מהאצי' וכמו שית' לקמן בענין עולם התהו, ולכן נודע דאצי' נק' אדם דעשי'. ולפי"ז קשה למה בי"ע התהוותן רק מהכלים דאצי' לבד ולא גם מהאורות דאצי' ממש המלובשת בכלי. ואפשר באמת כוונתו כך דכיון שנמשכים מהאורות שבכלים ע"כ הנשמה בבחי' גבול. ויותר נראה לומר, דמ"מ א"א להיות הנברא נמשך רק מבחי' אור של תולדה, והיינו הארת האור שבכלי', וכנודע שהקו מסתיים באצי' והוא בחי' האור וז"ס באורך נראה אור הארה דהארה, וע' בע"ח שער מ"א פ"י ש"ב * כי הג' חלקים של נר"נ בלבד של האצילות האירו חותמם בבי"ע, אך החיה א"[א] להחתים כו' ע"ש. נמצא בבי"ע לא יש רק ג' בחי' באמת, היינו נר"ן, משא"כ באצילות יש נרנח"י וע"ס דנר"נ הם כגוף לנשמה לגבי חיה והוא בחי' איהי וחיוהי כו' ע"ש. אך צ"ע בע"ח דמשמע דלמעלה מעקודים לא יש רק נפש רוח לבד והן עיגולים ויושר ע"ש. ועם שיש ליישב מ"מ הנראה עיקר דר"ל דבבי"ע לא יש נרנח"י כמו באצילות וכמ"ש בע"ח שער מ"א, ע"כ הגה"ה).

(ב) ([נת' *] משא"כ מהאורות עצמן לא הי' יכול להיות התהוות בע"ג ואפי' נשמות הנבראים נרנח"י רק ע"י הכלים, אך בריאה מכלים פנימים מיוחדים עם האור יותר כו' *.

(ג') **והנה** כל זה הוא נעשה בבחי' התקון דאצי' להיות התלבשות אורות בכלים שהאור שהוא מצד עצם בלי גבול יהי' מלובש ומתיחד בכלי המגבילים, והיינו ע"י שבתיקון האורות מועטים והכלים מרובים לכן יכול להיות התכללות זו, ועי"ז נמשכו ונתהוו נבראים בעלי גבול מבחי' הכלים עם הארת האור המתאחד עמהן כנ"ל. אבל בתהו שהיו האורות מרובים והכלי' לא הי' רק * בחי' התכללות שלא הי' האור נתפס בהכלי ומתלבש בה מצד גודל ריבוי האור וגם מצד מיעוט הכלי. ולפי שלא יכלו הכלים לסבול האורות נסתלקו האורות מהם ונשברו הכלים ונפלו למטה, וכנודע ענין שבה"כ.

דאצי' נק' אדם דעשי' : ראה עץ חיים שער סדר אצילות למוהרח"ו פ"ג. מאמרי אדה"ז — ענינים בתחילתו ובהנסמן לשם. אור התורה — ענינים ע' עז ובהנסמן לשם.

שהקו מסתיים באצי' : ראה עץ חיים שער סדר האצילות פ"א. שער סדר אבי"ע פ"ב. (וראה שער דרוש עגולים ויושר ענף ד'). וראה ג"כ לקוטי שיחות — טו ע' 472.

פ"י ש"ב : שם פ"ו שכ' — לפננו שער דרושי אבי"ע ספ"ה.

[נת'] : תיבת נת' וכן התחלת החצע"ג ניתוסף מהמו"ל — שני הקיצורים א, וב נכתבו ביחד (וכנ"ל בקיצור א'). וכאן נרשם בהכ"י (קיצור) (ב).

כו' : שם כו').

רק : שם ליתא.

והנה* זאת היא תכלית ירידת האדם בעוה"ז לברר ולתקן בחי' ניצוצים וכלים דתהו שבשבירה להמשיך גילוי והמשכת אורות דתהו שבלי גבול שיהי' נמשכים ומתגלים ג"כ בתיקון ע"י שנעשה התרחבות הכלים, והיינו ע"י כלים מכלים שונים דתורה ומצות, והוא בחי' גילוי והמשכת אוא"ס ממש שלמעלה מבחי' אורות דאצי' מצד עצמן המוגבלי' כנ"ל*. והמשכה זו הוא דוקא ע"י האדם, שהרי המלאכים גופם ונפשם שרשם מהכלי' דתיקון כנ"ל, היינו שהם לאחר הבירור ע"כ א"א להם להמשיך אור שלמעלה משרשם ומקורם. אבל האדם עם היות נשמתו ג"כ מהתיקון אבל גופו ונה"ב הוא ממה שנפל בשבה"כ וע"כ ע"י אתכפיא ובירור נה"ב מתקן כלים דשבירה ומעורר המשכת אורות דתוהו. וע' אגה"ק סד"ה והמשכילים שהעליונים אין בהם כח לברר כו', ע"כ הג"ה).

ומעתה יובן כללות ענין ק"ש וההפרש שבין פרשה ראשונה לשני'. דהנה ארז"ל למה קדמה פ' שמע לוהי' א"ש כדי שיקבל עליו עול מ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות. והענין כי מצות ק"ש הוא להיות המשכה ממקורא דכולא מאור א"ס ממש, לכן הק"ש הוא יחוד או"א שבחי' או"א הם מקור ההתהוות של העולמות מאין ליש החכ'* מאין תמצא ובה שורה אור א"ס, ויש הוא בחי' בינה להנחיל אוהבי יש, וא"כ המשכה זו הנק' יחוד או"א הוא התחלת המשכת ההשתלשלות מריש כל דרגין מאא"ס ב"ה שלמעלה מעלה מהאצילות להיות התהוות ההתחדשות מאין ליש, וראשית ההמשכה שבאצילות היא בחו"ב אין ויש. ולפי שההמשכה זו צ"ל תמיד בכל יום מחדש כמאמר עושה בראשית, ע"כ צ"ל בבוקר ובערב ק"ש. וזהו פי' הוי' אלקינו חו"ב [אחד] א' כתר ח' היינו שמנה ספירות מחכ' עד מל' ד' דאחד הוא המל', וע"ז אמר בשכמל"ו כי מלכותך היא מלכות כ"ע כו' ועי"ז נמשך להיות ואהבת כו' בכל מאדך כו' בלי גבול מחמת המשכת אור א"ס ממש שלמעלה מהאצי' שהוא בלי גבול אלא שנמשך בבחי' גבול בעולם התקון. אבל בעולם התהו קודם התלבשות האור בכלי' הי' האור בלי גבול ממש בעולמות עקודים נקודים, כי התיקון מתחיל מברודים בחי' יעקב כו', ובק"ש שממשיכים המשכה חדשה ממקורא דכולא צ"ל בזה שני בחי' הא' לעורר בחי' אור א"ס שבבחי' אורות דתהו שלמעלה מעלה מהתקון, הב' להמשיך אח"כ הארה משם בכלים דתקון. וזהו ענין ב' פרשיות שמע והי' אם שמוע (כו', פי') [כי פ'] שמע הוא להיות [בחי'] התעוררות אורות דתהו ולכן נקראת קבלת עול מ"ש הוא בחי' מל' דא"ס ב"ה שלמע' מאצילות וכלים, ולכן

והנה: שם (והנה).
כנ"ל: בבוך 734 בכלים כנ"ל.
למה קדמה פ' שמע: ברכות יג, ב.
החכ': שם כי החכ'.

נק' מלכות שמים, כי שמים הוא בחי' מקיפים דהיינו קודם התלבשות האור בכלים, ולכן ע"י קבלת אור א"ס בבחי' זו נמשך להיות העלאה ממטה למעלה בבלתי גבול וזהו בכל מאדך, ולכן נק' קבלת עומ"ש דוקא. אבל פ' שני' נק' קבלת עול מצות, כי שרש התומ"צ הוא מבחי' תיקון, דהיינו התלבשות אורות וכמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל ויעקב וישראל הוא מבחי' ברודים דתיקון כו'.

(נת' דכל הנ"ל בהתכללות האו"כ זהו בחי' תיקון. אבל תהו אורות מרובים א"א להתלבש בכלים. וזהו ב' פ' דק"ש שמע קבלת עומ"ש מל' דא"ס אורות דתהו שנמשך להיות יחוד או"א מאין ליש ועי"ז בכל מאדך בלי גבול, ובחי' והי' א"ש עול מצות מכלים דתקון כו', ועמ"ל בהג"ה).

(ד') **ובזה** יובן הא דפ' שמע יש בה שם מ"ב ונאמר בה בכל מאדך ולא נאמר בה ולעבדו, ופ' והי' הוא בחי' שם ע"ב ולא נא' בה בכל מאדכם כמו שנאמר בכל נפשיכם, אך כתיב בה ולעבדו. והענין כי שם מ"ב אנא בכח הוא להעלות ולכן מיוסד לומר קודם השכיבה להעלות נשמתו וכן קודם לכה דודי עליות שבת וכן תקיעת שופר ובכל מקום העלאה כי שית תיבין של כל שם משבעה שמות שבו הן בחי' בשתים יכסה פניו ובשתים כו' ובשתים יעופף פי' יעופף למעלה, ולפי שפ' שמע קבלת עול מ"ש היא בחי' העלאה לכן בה הוא שם מ"ב. וזהו ענין אור החסד בכלי הגבורה, כי שם מ"ב שהוא בגבורה שהרי הוא בחי' העלאה הוא הכלי לאור החסד שבואהבת, והיינו להיות העלאה והסתלקות האור מן הכלי למעלה בבחי' בכל מאדך. אך פ' שני' שם ע"ב הוא כלי החסד, דהיינו המשכה מלמעלה למטה ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשיכם, ולא כתב ובכל מאדכם, כי מלמעלה למטה היינו דוקא דרך התלבשות אורות בכלים שכל (יום) [מה] שהאור יורד למטה מטה הוא מתעלם ומתלבש בבחי' גבול ולכן האור הוא בחי' גבורה שהאור יורד ומתצמצם. משא"כ פ' הא' נאמר בה בכל מאדך שהוא עליות והסתלקות האור מלמטה למעלה מבחי' גבול לבלתי גבול. וכן בנפש האדם הוא העלאה כנ"ל. ולכן כתיב בפ' שני' השמרו לכם כו' שלא ליתן מקום ליניקת החיצונים מרוב הצמצומים. וכן בנפש לפי שהוא המשכה למטה ואספת דגנך כו' בירור ק"נ צריך ליזהר פן יפתה כו' שלא להתמשך אחריהם ח"ו רק כדי לברר כו'. וזהו דפ' והי' נק' קבלת עול מצות שהוא בחי' ולעבדו בכל לבבכם כמו העבד שמקיים מצות המלך לשרתו ולחלוץ מנעליו שהוא דבר שאין למלך לעשות כן בעצמו נעשה ע"י עבדיו הנאמנים. וכך הוא ענין כל המצות שהן המשכה מלמעלה למטה בגשמיות כתפילין וכאתרוג להיות

אנא בכח . . תקיעת שופר: ראה סידור שער הק"ש עה, א [אגרות קודש (כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ) — ד ע' קמב. היום יום ע' צב] אור התורה אמור ע' א'קג. מסעי ע' א'שנ.

שם השראת אור א"ס והוא דבר שאין באור א"ס מצד עצמו שהוא רם ונשא מהמשכה זו הגם שהוא עפ"י התורה, שהתורה ג"כ נמשכה ע"י ישראל דוקא ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל ועשיתם אותם אתם כתיב. וזו היא עבודה להכין לו מקום ודירה בתחתונים, והוא כמשל המזמן את המלך לביתו שצריך לכבד ולרבץ הבית ולהכין לו שם מטה ושולחן כו', והרי זה דרך עבודה ושירות. משא"כ פ' ראשונה שממטה למעלה אין זו בחי' עבודה שהוא כמשל ההולך מביתו לבית המלך שאין זו בחי' עבדות אלא אדרבה תענוג ונח"ר הוא לפניו כו'. ולכן פ' שני' הוא בשם ע"ב ע"ב גשרים כמו הגשר עד"מ שעושין בנין מאבנים ועצים חדרים ומי הנהר הרבים מתצמצמי' ועוברים דרך החדרים. וכך למעלה הן בחי' אבנין נקובין הנזכר בזוהר בשלח ד"נ בתוספתא אבנים מפולמות שבהן עוברים מימי החסד וההשפעה ע"י צמצום אור הגבורה בכלי החסד כנ"ל. והנה האבנים הם המקיפים את המים, כך אור א"ס המלובש במצות הנה המצות מקיפי' את אור א"ס הנמשך בתוכם (ומת[ו]רץ קושי' דלעיל אות א' איך שמע והי' הן חו"ג והשמות הן מ"(ה)[ב] וע"ב כי זהו ענין התחלפות האורות אור החסד בכלי הגבורה כו'. ובמ"א נת' דשמע הוא בחי' אור הגבורה בכלי החסד וכתבתי מזה במ"א).

(נת' דלכך בפ' שמע נאמר מאדך ושם מ"ב העלאה לכן נק' כלי הגבורה אך אור חסד ואהבת ובוהי' שם ע"ב כלי החסד המשכה ע"ב גשרים והאור גבורה צמצומי' וזהו עבודה משא"כ העלאה, וזהו לאהבה ולעבדו. ובזה יש לפרש מ"ש והי' א"ש תשמעו כו' אשר אנכי כו' מהו כפל לשון שמוע תשמעו (וא(פ)[רז]"ל אם שמוע בישן תשמעו בחדש) * ומהו אשר אנכי מצוך דלכאורה המצות נק' ע"ש הוי' מצות הוי' רק מצות תשובה נא' עלי' כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך שהיא לבדה הנמשכת מבחי' אנכי שלמעלה משם הוי' כמבואר אצלינו ע"פ הנ"ל באריכות. והענין כמבואר אצלינו במ"א ע"פ * בפ' ציצית דכתיב וזכרתם את כל מצות הוי' ואח"כ כתיב מצותי. והענין כי פי'

ועשיתם אותם אתם כתיב: ע"ד סנהדרין צט, ב (ר"ה כד, א). וראה יפה תואר לויקרא רבא פל"ה, ז.

ע"ב גשרים: פרדס שער פרטי השמות פ"ה. שער ערכי הכינויים מערכת חסד. שיעור קומה סצ"ד.

דשמע . . אור הגבורה: ראה מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תשח ובהנסמן לשם.

וכתבתי מזה במ"א: ראה דרך מצותיך שרש מצות התפלה פי"ב (קכ, ב).

(וא(פ)[רז]"ל . . בחדש): שם וארז"ל . . בחדש — ברכות מ, א.

ע"פ הנ"ל באריכות: לקוטי תורה נצבים מה, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תתעט.

במ"א ע"פ: בבוך 755 ליתא ובבוך 743 באריכות.

בפ' ציצית: ראה ד"ה ועשו להם ציצית [תקס"ד — ראה רשימת המאמרים בספר המאמרים תקס"ד ע' שנ ובהערה 66] סידור שער הציצית ג, ג. ד, ד. ה, סע"ב. (ובתוס' הגהות באור התורה שלח ע' תקעו (ע' א'תריד) ואילך). מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' (תרלז) תרמב.

אנכי הוי' היינו בחי' הוי' הוא האור הנמשך ומתלבש בכלי שזהו ע"י יו"ד צמצום אבל בחי' מקור האור הבלתי מתלבש בכלי נק' אנכי, ועד"מ בנפש האדם המתלבשת בתוך הגוף בבחי' או"פ ממש, והיינו בחי' נר"נ מתלבש בתוך הגוף הנשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד. אך שרש ומקור של בחי' נר"נ אין מתלבש כלל בגוף בבחי' או"פ רק מקיף מלמעלה ונק' מזלי' חזי והנה שורש ומקור המצות הוא מבחי' אנכי שהוא בחי' רצה"ע ב"ה אשר משם שורש ומקור המצות, ובהיות המצות בשרשן נק' מצותי שלי ממש מהו"ע ית' וכאשר הם כבר נמשכו למטה אז נק' בחי' מצות הוי' רמ"ח איברי' דמלכא בחי' כמראה אדם שהוא בחי' ז"א. והנה מבואר למעלה אות ג' ענין למה קדמה פ' שמע לוהי' א"ש שיקבל עול מ"ש תחילה דהיינו הקבלת עול מ"ש בחי' מל' דא"ס שלמעלה מהאצי' שהוא הכלים והוא בחי' אנכי שלמעלה משם הוי' והוא בחי' אורות דתהו שלמעלה מכלים כנ"ל. ולזאת אח"כ כשמקבל עליו עול מצות בפ' והי' א"ש אזי ממשיך אורות דתהו שלמעלה מהכלים שיתלבשו בכלים דתיקון כנ"ל, והמשכה זו הוא דוקא ע"י שיקבל עליו עומ"ש תחלה לעורר בחי' מל' דא"ס ע"י מאדך כו', משא"כ בקבלת עול מצות בלי קדימת בחי' מאדך לא ימשוך מבחי' שלמעלה מהתיקון רק מבחי' כלים דתיקון בלבד. וזה פי' והא"ש תשמעו וארז"ל אם שמוע בישן תשמע בחדש, כי הנה האצילות דתיקון נק' שם מ"ה החדש בע"ח [ועולם התהו שקודם לעולם התיקון נק' ישן], ולכן אם שמוע בישן להעלות רפ"ח ניצוצין ע"י מאדך בגבורת רשפי אש דס"ג שזהו ענין פ' שמע אזי אח"כ תשמע בחדש להמשיך הארה זו דאורות דתהו ממש בכלים דתיקון הנק' חדש, ולכן אמר תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה כו'. שאז ימשיך בחי' מצותי ממש אשר אנכי כו' שהוא בחי' מקורן ושרשן שלמעלה מהאצי' שימשכו ויתגלו למטה. וזהו משארז"ל שכר מצוה מצוה שהמצות נק' מצות הוי' והשכר הוא שיומשך מבחי' מצותי אשר אנכי כו'. היינו שזהו מקור ושרש של כל מצות ברמ"ח איברי ז"א. הנה שרשן ומקורן בכתר ומשם יומשך הגילוי למטה וזה מבואר בפי' האריז"ל על ספרא דצניעותא דקי"ד סע"ב).

(ה) וכל זה הוא ענין ק"ש שהוא יחוד או"א (אעפ"י דנתבאר למעלה דקבלת עול מ"ש היינו מל' דא"ס והוא למעלה מעלה מאו"א. אך באמת מבואר בלק"ת פ' לך לך דיחוד זה דק"ש הוא המשכה שאו"א מקבלים מא"א וא"א מעתיק עד א"ס כו'. אך צ"ל מה שייכות פ' שני' שהוא עול מצות ליחוד או"א. וי"ל דהא נת' דע"י עומ"ש נמשך אח"כ מבחי' מצות

בע"ח: ראה שער התיקון פ"א — ד.

[ועולם . . ישן]: ניתוסף מבוך 743.

שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד, מ"ב.

אשר אנכי כו'. והיינו ג"כ ע"י או"א ומ"מ י"א דפ' שמע לבדה היא דאורייתא פ' והי' רק דרבנן כי המשכה זו ע"י קבלת עומ"ש דשמע).

(וא"ו) **אך** התפילה שהוא שמ"ע הוא יחוד זו"נ. ולהבין פי' וענין יחוד זו"נ, הנה תחילה יש להקדים ההפרש בין תפלה לתורה שהתפלה נק' חיי שעה והתורה נק' חיי עולם, ולכן ארז"ל מי שתורתו אומנתו פטור מן התפילה, ואעפ"כ מפסיקין לק"ש. פי' כי התפלה הוא תיקון המלכות שנקראת שעה בחי' זמן ולכן מ"ע שהזמ"ג נשים פטורות שבחי' זמן לא שייך רק בבחי' מלכות מלך מלך וימלוך משא"כ באהוי"ר ושכל לא שייך בהם בחי' זמן כו' (עי' בלק"א פכ"ט עיקר תשובה בלב כו' ויותר נראה דר"ל במדות עליונות דאצי' וחו"ב לא שייך זמן כו') וכל יסוד התפלה מיוסד על תיקון המל' מחי' מתים (ומה שהמל' נשפלת לברר ניצוצו' דתהו בחי' וימלוך וימת כו') רופא חולים כו' מקבץ נדחי כו' (כנודע שעל המל' בגלות נאמר כי חולת אהבה אני) לבלתי היות רגליה יורדות כו'. אבל התורה נק' חיי עולם הוא ז"א כמ"ש עולם חסד יבנה ופי' יבנה כי אור א"ס לאו מכל אינון מדות איהו כלל וכדי להמשיך שיהי' התלבשות אוא"ס בחסד נק' יבנה, וזהו ע"י התורה א"ת בנייך אלא בוניך, והיינו שיתא סדרי משנה להמשיך האור בו"ק זרעים חסד כו' כשר טהור מסט' דחסד כו', וזהו שמי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה, כי הנה פי' אומנתו כאומן העושה מלאכתו ומצייר מלאכתו ושתהא מכוונת יפה כמו שמצייר בשכלו כו'. כך עד"מ התורה להיות המשכת אור א"ס בחסד בסדר זרעים כו' היא אומנתו להיות מכוון ההמשכה בענינים גשמיים, ע"כ הוא פטור מן התפילה, דהא התפלה הוא יחוד זו"נ להמשיך למל' הנק' שעה למלאות החסרונות והפגמים, וההמשכה זו מבחי' ז"א. וא"כ אלו שתורתן אומנתן שממשיכי' אא"ס בז"א ועי"ז מהפכי' מדה"ד למדה"ר א"כ הם מתקנים הדבר בשרשו במדות דז"א, וממילא יומתקו דיני' המל' מה שאלו מתקני' ע"י תפילה כו'. (ולכאורה צ"ל דבמ"א נת' דהתפלה להיות שינוי רצון הוא מהכתר שלמעלה מהחכ', ועוד דאפי' יש מי שאין (לו) תורתו אומנתו למה יפסיק יותר טוב להמשיך כאשר* בשרשו כו'. אך הענין בקצרה הוא כך

שמע . . דאורייתא: ראה שו"ע אדה"ז ריש הלכות ק"ש.

שהתפלה . . חיי עולם: שבת י, א. וראה אור התורה שבת שובה ס"ע א'תקמז (סי"ד).

מי שתורתו אומנתו: ראה שבת יא, א. לקוטי שיחות — יז ע' 305 הערה 22.

מ"ע שהזג"מ נשים פטורות: קדושין כט, א. וראה הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' קלח.

לאו מכל אינון מדות: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

א"ת בנייך אלא בוניך: ברכות בסופה.

זרעים חסד: פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד. שער וטעמי המצות ואתחנן.

דבמ"א נת': ראה סידור שער חנוכה רעג, ב ואילך. תורה אור מקץ מג, ב.

כאשר: בבוך 743 האור.

כי עד"מ לרפאות החולה בגשמיות צריך להמשיך צירוף חדש מדבר ה' שהוא המל' כמ"ש ישלח דברו וירפאהו, ושינוי הצירוף בדבור מדין לחסד תלוי בהמדות שהוא בחי' ז"א, ושינוי המדות ממדת הדין למדה"ר הוא ע"י מוחין דגדלות והיינו מבחי' כתר דז"א. ולכן אלו שתורתן אומנתן הן ממשיכין גילוי אור א"ס בכתר [ו]בחב"ד דז"א, משא"כ מי שאין תורתו אומנתו ולומד תורה לפרקים ברפיון די לו שימשיך מהחכמה המלובשת בז"א דאורייתא מחכ' [נפקת] **ולא שיומשך גילוי אור א"ס בחכ'. וזהו שנק' אומנתו כי החילוק בין מלאכת הדיוט לאומן שהאומן עושה בהידור יותר מלאכה זו עצמה, שזה ממשיך מחכ' והאומן ממשיך א"ס בחכ' ממילא פטור מן התפילה, שע"י המשכה זו ממילא מתהפכי' המדות כו'. ועי' בדרוש בהרת בענין הטעם שהתנאי' ואמוראים עשו ניסים גדולים כמ"ש גבי רפב"י גינאי כו' וע' בסידור בברוך שאמר בפי' פודה ומציל). אמנם אף מי שתורתו אומנתו חייב בק"ש יחוד או"א, כי גם המשכת התורה תלוי ביחוד זה. כי הנה כל התורה היא למעלה ברוחניות המשכת אוא"ס, וכל התורה שלומדין בג"ע אם בהרת קדמה לשער לבן דמעשה דרבה בר נחמני היינו ברוחניות הבהרת כמו שהוא למעלה סגירו דנהורא** דאבא כו', אלא שהתו' נשתלשלה וירדה למטה בדברים גשמיים, **והמשכת אור** א"ס שבתורה למ(על)[ט]ה הוא ע"י האדם ויקם עדות ביעקב כו', **ואיך יומשך** אם יהי' מקושר למטה כו'. **לכך צ"ל** תחלה יחוד או"א העלאה ממטה למעלה [בק"ש] **(שהוא לעורר בחי' א"ס מלכות שמים מקיפי' כו' שזה גבוה מבחי' התורה, וזהו דוקא ע"י העלאת** מאדך כנ"ל רק בבחי' המשכה שמלמעלה למטה **אחר** העלאה זו אזי מי שתורתו אומנתו שממשיך האור **בז"א הוא פטור מן התפילה** כו' כנ"ל אבל מ"מ חייב בק"ש *.

(נת' (לעיל) ק"ש יחוד או"א ותפילה יחוד זו"נ חיי שעה תיקון המל' ותורה חיי עולם חסד יבנה תיקון הז"א, לכן מי שתורתו אומנתו ממתיק דיני ז"א פטור מן התפלה אבל חייב בק"ש יחוד או"א העלאה בא"ס, שא"א להיות (להם) המשכות אוא"ס בלי העלאה זו. ולכן אמר(ו) על תפילת' שתהא סמוכה כו').

ובכל הנ"ל יובן מ"ש בפ' צו וביער עליה הכהן עצים בבוקר כו', והוא מלבד אש הצריך לקרבן הי' מצות סידור שני גזרי עצים

דאורייתא מחכ' [נפקת]: **זהר משפטים קכא, א. יתרו פה, א. קדושים פא, א. אור התורה בראשית — ו תתרכג, ב.**

בדרוש בהרת: **לקוטי תורה תזריע כב, ג.**

רפב"י: **חולין ז, א.**

דמעשה דרבה בר נחמני: **בבא מציעא פו, א.**

בק"ש: **בבוך 755 בק"ש).**

תפילת' שתהא סמוכה: **ראה ברכות ה, ב.**

מצות סידור שני גזרי עצים: **ראה רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ב, ה"ב.**

שידלקום הכהן. ולכאורה בחי' האש שהוא גבורה זהו היפך ממדריגת הכהן שהוא איש החסד. וכן צ"ל אש שלמעלה שהי' יורד בדמות ארי' ופני ארי' אל הימין שהוא בחי' חסד ואש הוא בחי' גבורה. אך הענין כדפי' הרמ"ז בפ' צו שהוא מצד התכללות אור החסד בכלי הגבורה מבחי' זו נמשך ענין וביער עליה הכהן עצים כו' כי הכהן הוא מבחי' אור החסד המלובש בכלי הגבורה ומבחי' אור הגבורה המלובש בכלי החסד נמשך אש שלמעלה שיורד בדמות ארי' כו'. והיינו ע"ד הנ"ל בשמע והי' א"ש שהן בחי' אור החסד שבכלי הגבורה ואור הגבורה שבכלי החסד. וענין בי(א)[ע]ור שני גזרי עצים הוא להמתיק הגבורות ולכן הוא בבוקר דוקא שאז החסד גובר כו' וכמ"ש בזוהר.

ענין ב' פרשיות דק"ש שמע והי' אם שמוע, [להיות כי] בפ' שמע יש בה מ"ב תיבין מן ואהבת עד ובשעריך כידוע ומבואר בכהאריז"ל שהוא לנגד שם מ"ב שהוא מבחי' הגבורות דוקא. וכידוע בענין שם מ"ב דאנא בכח שהוא מבחי' הגבורות ג"כ. והיינו שהוא בחי' ההעלאה למעלה, כי כל בחי' העלאה מלמטה למעלה הוא ע"י שם מ"ב דוקא. וע"כ אומרים אנא בכח קודם השינה מפני שאז הוא זמן העלאת הנה"א בהעלותה במקור חוצבה באלקים חיים וכמ"ש רוח האדם היא [העולה] כו' והרוח תשוב אל האלקים כו'. ולכך אומרים קודם השינה

האש שהוא גבורה: זהר בהעלתך קנב, ב. פינחס רנה, א. רנז, א. תקוני זהר תי"ב (כז, א). תס"ט (קה, א). פרדס שער ערכי הכינויים מערכת אש. אגרת הקדש סי"ב.

הכהן שהוא איש החסד: ראה זהר נשא קמה, ב. צו כז, א. מערכת האלקות פ"ד (נט, א). פרדס שער ערכי הכינויים מערכת כהן. תניא רפ"ג. אגרת הקדש סי"ב (קיח, א).

אש .. בדמות ארי': יומא כא, ב.

הימין .. חסד: ראה זהר ח"א כו, ב. תקוני זהר בהקדמה יז, א. שער היחוד והאמונה פ"ה. אגרת הקדש ס"י.

כדפי' הרמ"ז בפ' צו: כז, א (כא, סע"ב).

וכמ"ש בזוהר: צו כז, ב.

ענין ב' פרשיות דק"ש: נעתק מבוך 77 רץ, א [והבא בפנים בתוך חצאי ריבוע ניתוסף מבוך] 670 צז, א. נמצא ג"כ בבוך 173 סא, א. 812 עב, א.

נדפס בתוס' קיצורים והערות וכו' בתוך ד"ה ויקחו לי תרומה, אור התורה תרומה ע' א'שסו ואילך.

ובחלקו (ובשינויים) נדפס בתוך ד"ה בשעה שהקדימו ישראל [להר"ה מפאריטש] אור התורה דרושים לשבועות ע' קלח.

בכהאריז"ל: ראה פרי עץ חיים שער הק"ש פי"ח. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תשח.

בידך אפקיד רוחי אותיות באר כמ"ש עלי באר כו' וכידוע, וכמ"כ בבחי' העלאה כללית מכל ימי החול בעליות המ' בעש"ק כידוע אומרים ג"כ בקבלת שבת אנא בכח כו' להיות בחי' שם מ"ב שהוא בחי' הגבורות, וכמ"ש שש כנפיים לא' כו' וז"פ ששה הוא מספר מ"ב, והוא מ"ב תיבות דאנא בכח כמ"ש בספרי הקבלה. אבל שרש בחי' פ' השני' דק"ש והי' א"ש כו' הוא בבחי' שם ע"ב כי יש בה ע"ב תיבות עד ושמתם כו', ובחי' שם ע"ב הוא בבחי' החסדים כי חסד בגימ' ע"ב כידוע בענין ע"ב גשרים של חסד כו'. [והנה לכאורה יש סתירה לזה ממ"ש בזהר להיפך (בזוהר פ' ואתחנן בענין ד' פרשיות של תפילין כמ"ש במ"א) שפ' שמע הוא בחי' אור החסד שהרי נאמר בה ואהבת כו' ופ' שני' הוא בחי' אור הגבורה שהרי נאמר בה וחרה אף ה' כו']. ולהבין כ"ז הנה יש להקדים דהנה יש עוד להבין למה נאמר בפ' שני' ואספת דגנך כו' שזהו היתר לעסוק בצרכי הגוף וכמארז"ל והגית בו יומם ולילה יכול דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך כו', והלא כל עיקר ענין הק"ש הוא רק קבלת מ"ש במס"נ להיכלל באחד ומה שייכות יש בה להזכיר היתר זה לעסוק בצרכי גופו כו'. אך הנה ארז"ל במשנה אריב"ק למה קדמה פ' שמע לוהי' א"ש כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות כו'. ויש להבין מהו עומ"ש ולמה עשה הפרש בין עומ"ש לעול מצות, דלכאורה גם במעשה המצות העיקר הוא קבלת עומ"ש שאמר ונעשה רצונו כידוע. והנה ידוע דעיקר מצות ק"ש בפ' ראשונה הוא למסור נפשו באחד, ולכאורה יש להבין דהא מצות מס"נ הוא באמרו ואהבת בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך, וא"כ למה אומר למסור נפשו באחד דמשמע בשעה שאומר אחד שעדיין לא אמר בכל נפשך, והל"ל למסור נפשו באמרו בכל נפשך. אך הענין [הוא] דבאמת כפי פי' העולם שמפרשין מס"נ הוא דוקא באמרו בכל נפשך, אך פי' למס"נ באחד אין זה כמו מס"נ שמפרשים העולם, אלא ר"ל להיכלל וליבטל ממש באחדות הפשוטה. (הג"ה * עי' מזה בת"א בד"ה רני ושמחי בת ציון דרוש הראשון פי' שמס"נ הוא מסירת הרצון, כי נפש פירושו ג"כ רצון כמו אין נפשי אל העם הזה, והיינו

בידך אפקיד רוחי אותיות באר: **שער הכוונות ענין דרושי הלילה דרוש י. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' נט.**

חסד בגימ' ע"ב: **פרדס שער ערכי הכינויים מערכת חסד.**

ע"ב גשרים: **נסמן לעיל ע' ב'רלט**

בזוהר פ' ואתחנן: **רסב, ב. וראה ד"ה שלפנ"ז.**

וכמארז"ל: **ראה ברכות לה, ב. ילקוט שמעוני עקב (יא, יד) רמז תתסג.**

ארז"ל במשנה: **ברכות יג, א.**

למסור נפשו באחד: **באור התורה בהר — ד ע' א'קמא מבואר בזהר וש"נ.**

מס"נ . . בכל נפשך: **ראה שו"ת הרשב"א ח"א סנ"ה. ב"ח הלכות ק"ש ר"ס סא.**

אפי' נוטל את נפשך: **ספרי ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א. סא, ב.**

(הג"ה: **בהכת"י לא נסמן סיום החצע"ג.**

נפש . . רצון כמו אין נפשי: **ראה מפרשים ירמי' טו, א. לקוטי שיחות — ב ע' 456 בהערה.**

להגביר רצונו ותשוקתו לה' אחד עד שיתפשט רצונו מכל דבר זולתו ית', דהיינו שלא יחפוץ לשום דבר מעניני העולם מפני ריבוי התשוקה שבלבבו למעלה לדבקה בו ית', וכל התשוקות זולתו כלא הם בעיניו לחשוק בהם. וזהו ועמך לא **חפצתי בארץ שלא יהי' לו שום רצון כלל בשום דבר ממילי דעלמא רק בבחי'** בע"כ אתה חי כו' בעל כרחו ממש, וע"ד מארז"ל כאלו כפאו כו', מפני שאין **רצונו מתיישבת ומתקבלת בשום דבר מעניני העולם רק תשוקת לבבו אליו ית' שנאמר צמאה נפשי לאלקים לאל חי מתי אבא ואראה פני אלקים. והנה** להבין קצת ההתבוננות בשמע ישראל שממנו נמשך למס"נ ורצונו באחד, יש להקדים ענין והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק. פי' והחיות קאי על בחי' חיי כל **החיים העליונים ותחתונים שהוא בחי' חיות אלקות שמחי' לכל העולמות מאין ליש כידוע וכמ"ש ואתה מחי' את כולם כו' שזהו נמשך ובא בעולמות להחיותם הנה הוא נשפע ונמשך בבחי' רו"ש כמראה הבזק. וענין רו"ש זה היינו כמו בחי' רו"ש שבאדם כלפי מעלה כמ"ש בס"י אם רץ לבך שוב כו', שזהו מלמטה למעלה בתחלה רץ לבו בבחי' הסתלקות רוח התשוקה כו', ואח"כ יכול להיות בחי' שוב כמשי"ת. כך מלמעלה למטה בחיות אלקי הנמשך ויורד בעולמות הוא נמשך ג"כ בבחי' רו"ש כזה, דהיינו בחי' התפשטות והסתלקות. ועד"מ דפיקא דליבא באדם שהלב שולח חיות לכל האברים הנה הוא דופק ב' דפיקות א' בבחי' המשכת והתפשטות החיות, ותומ"י הוא דפיקא ב' בהסתלקות החיות וחוזר חלילה, כן תמיד בבחי' התפשטות והסתלקות, וכמ"ש ג"כ מזה בת"א פ' בראשית סד"ה כי כאשר השמים החדשים. וב' דפיקות הללו באין בב"א, ומהם בא סיבת המשכת החיות לכל האברים. כך למעלה נאמר והחיות רצוא ושוב ונק' מטי ולא מטי ומן המאציל עצמו לנאצלים בחי' שוב קודם לרצוא, וזהו מ"ש תחלה מטי ואח"כ לא מטי בבחי' הסתלקות ובבחי' והחיות המרכבה רו"ש הרצוא קודם לשוב. ולהבין ביאור זה יש להקדים תחלה ביאור ענין מה שכינו המקובלים שפע האלקות שמחי' כל העולמות בשם אור א"ס ב"ה כידוע. דהנה מבואר בכמה**

בע"כ אתה חי: **אבות ספ"ד.**

כאלו כפאו: **נדרים כ, ב.**

בס"י: **פ"א, מ"ח.**

שכינו המקובלים שפע האלקות . . בשם אור: **ראה ג"כ תורה אור ויקהל פז, סע"א. ספר המאמרים תקס"ב** (ע' מב, ובתוס' הערות וכו' באור התורה — **ענינים ע' שמב). ע' שע. אור התורה** — ענינים ע' קי (רק לפעמים . . לשון **שפע . . על הרוב . . לשון אור . .** ובפרט בעולמות הגבוהי' יותר מאצי' רק לשון אור — **וראה בהנסמן שם ע' קי־קיא). ע' קמג.** [ספר המאמרים תקס"ג ע' שלה. **אור התורה — ענינים ע' קמז וש"נ].** ספר המאמרים תקכ"ז ע' כב [והנחה אחרת במאמרי אדה"ז — ענינים ע' נגן]. ובתוס' הערות וכו' שם ע' תכג. מאמרי אדה"ז — ענינים (ע' ק — **המשך תרס"ו ע' לו). ס"ע שיט. ע' שכז** (ובשינויים באור התורה דרושים לסוכות **ע' א'תשלד). (ע' שלו. ע' שנז).** דרך מצותיך מצות האמנת אלקות פ"ה **(נ, ב). מצות הלל קנב, ב.**

דוכתי בפי' אור שענינו הוא רק בחי' התגלות העצם ואינו נוגע ומתייחס כלל בערך אל העצם. עד"מ אור הנר הגשמי שאינו מתייחס לגבי עצם האש רק גילוי שלו הוא הנק' אור המאיר ממנו ועצם האש ועצם השמש נק' מאור ולא אור כו' [(כמו כח הראי' שבעין שנק' מאור עינים והתגלות הראי' ממש נק' אור הראי')]. וממילא מובן שאין שינוי המתהווה באור עושה שינוי בעצם המאור כלל כמו אם לא יתפשט אור השמש בכלי המונע מלקבל כמסך מבדיל וכה"ג אין זה שינוי כלל בעצם השמש (וגם לא באור מצד עצמו רק השינוי מצד הכלי כמ"ש במ"א) (ועי' בפרדס שער עצמות וכלים פ"ד) כי בכח המאור להאיר לכל רק שהאור אינו מתפשט לפי מניעת הכלים או ישתנה לפי אופן קבלתם, וכ"ז אינו שייך לעשות שינוי בעצם אלא הרי הוא כבתחלה ממש (וגם האור לא נשתנה כלל רק שהכלים עושים שינוי מצד עצמם בלבד כנ"ל). ויובן זה בתוס' ביאור ממשל חיות הנפש באברי הגוף שנק' ג"כ בשם אור ע"ד הנ"ל. דהנה ידוע ומבואר במ"א שחיות הנפש המחי' את הגוף אין זה מעצם ומהות הנפש רק בחי' גילוי אורה בלבד, וכמבואר במ"א באריכות בסדור שער השבת בד"ה להבין מאמר כד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כו' ע"ש היטיב, רק שעכ"ז גם עצם הנשמה מלובשת בהגוף. משא"כ למעלה שהוא ית' קדוש ומובדל וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ונקדשתי בתוך בנ"י ובד"ה ה' לי בעוזרי. (הג"ה והנה המשכת האור והחיות בעולמות הוא ע"י צמצומים רבים, ועמ"ש בלק"ת בד"ה את קרבני לחמי דרוש השני בענין והוא ירידה גדולה לגבי האור והזיו שמתחלה הי' כלול בהמאור כו', ולכן אור זה אינו נמשך כ"א בבחי' מטי ולא מטי, דהיינו תומ"י כשנמשך בבחי' מטי חוזר להיות לא מטי דהיינו בחי' הסתלקות למקורו. וזהו ענין והחיות רצוא ושוב. ועי' בת"א בד"ה וכל העם רואים בענין היא מהלכת בין החיות, ובלק"ת בדרושי שבועות בד"ה וספרתם לכם ובלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון בענין הלא* דברי כאש, ובס"י ודברו בהן ברצוא ושוב, ועי' בע"ח שער מטי ולא מטי, ועי' באדר"ז דרפ"ח ע"ב בענין והחיות רו"ש, ועי' מ"ש בלק"ת בד"ה אתם נצבים בענין כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא ומ"ש מזה בד"ה הודו לה' כי טוב כל"ח דרוש שבת חנוכה תקס"ד, עכ"ה).

וזהו ענין למס"נ באחד, והרי במשנה דרשו זה על ובכל נפשך, אך כי מס"נ באחד ענינו מסירת הרצון, דהיינו להיות ועמך לא חפצתי, עי' בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישינה ולבי ער, ועי' בסש"ב ס"פ מ"ט בענין בעל כרחך אתה חי. וזהו ענין שכינתא עילאה ע"ד כלה שארי שמכלה כל התאוות דוגמת בקרבנות עולה שכולה כליל, והיינו ע"י התבוננות והחיות רצוא ושוב, כמו

הלא: כ"ה בכל הכת"י. ובאור התורה תרומה ע' א'שסט נוסף כה.
ובס"י: פ"א, מ"ו.
בד"ה הודו . . תקס"ד: נדפס בספר המאמרים תקס"ד ע' לה.
בסש"ב ס"פ מ"ט: ראה שם ספ"ג.

שמלמטה למעלה יש רו"ש כך החיות אלקי הנמשך מלמעלה אינו נמשך אלא בבחי' רו"ש ע"ד הלא דברי כאש כמו שהאש טבעו להסתלק למקורו רק ע"י שנאחז בפתילה וכמו עד"מ דפיקו דלבא הבל הלב אותיות להב. וביאור זה הנה אוא"ס ר"ל הגילוי כמו אור וזיו השמש וכן חיות הנפש המתפשט בגוף, ולכן אני הוי' לא שניתי, ומתחלה הי' האור כלול בהמאור וכמ"ש ג"כ מזה בת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו, ושם מבואר שצ"ל [ג"כ] צמצום [עצום] תחלה בהאור עד שיומשך רק בבחי' קו כדי שיוכלו העולמות לקבל. ועי' מזה ג"כ בהביאור השני ע"פ יביאו לבוש מלכות, ובד"ה להבין מ"ש באוצ"ח. ע"כ גם אחר ירידתו להחיות העולמות הוא בבחי' רצוא ושוב. ומהתבוננות זו יומשך ג"כ באדם הרצוא כו'.

(ב) **וזהו** שרפים עומדים ממעל לו ואומרים קדוש קדוש כו'. פי' קדוש הוא בחי' עצמות אור א"ס שהוא קדוש ומובדל ומרומם מכל העולמות מטעם הנ"ל בפי' אור כו'. אך מה שהעולמות מקבלים חיות ושפע אינו רק מבחי' הארה דהארה מאוא"ס עצמו וז"ש כי עמך מקו"ח באורך נראה אור, שהוא אור הנראה מתוך האור שנק' הארה דהארה כידוע, וכמ"ש הודו על ארץ ושמים, הודו דשם הוי', וכמ"ש יהללו את שם הוי', ובחי' שם הוי' הוא רק הארה בעלמא כי אינו רק שמו בלבד, וגם הוא בא בבחי' צמצום ואח"כ התפשטות ואח"כ המשכה ואח"כ התפשטות, והן ד' אותיות דהוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות ו"ה המשכה והתפשטות כמ"ש במ"א, ורק הארה א' משם הוי' מחי' כל העולמות. וז"ש הודו על ארץ הודו וזיו דשם הוי' מחי' ארץ ושמים מאין ליש, וז"ש באורך נראה אור כו'. (הג"ה ועי' מזה בת"א בד"ה [לכן אמור לבנ"י ובלקו"ת בד"ה ונקדשתי בתוך בנ"י ובד"ה] אחרי הוי' אלקיכם תלכו עכ"ה). וזהו מ"ש קדוש כו' הוי' צבאות, פי' צבאות הן ריבוי הנבראים נשמות ומלאכים שבכל עולם מג' עולמות בי"ע וריבוי ההיכלות, ע"כ אמר צבאות לשון רבים. וכולם מתהווים מבחי' שם הוי' מבחי' אור וזיו הנמשך ממנו כמ"ש כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ כו' כנ"ל. וזהו הוי' צבאות שמהוה רבוי צבאות (ומה שצבאות נחשב מז' שמות היינו בשרש כללות הנבראים מהבחינה שהם מתהווים כמ"ש בזהר פ' בראשית דכ"א ע"ב וצדיק צבאות אקרי בגין דכל צבאות ומשיריין עילאין מיני' נפקין, ועי' בפרדס ערך צבא ובמא"א אות צדיק סעי' ב' דנה"י נק' צבאות, והיינו כמ"ש באגה"ק סי' י"ט ד"ה עוטה אור כשלמה שנה"י

הבל הלב אותיות להב: ראה לקוטי תורה [קה"ת תשד"מ] אחרי כה, ג. ובהנסמן במראי מקומות שם.

בהביאור השני . . מלכות: תורה אור מגלת-אסתר צב, ב.

ובד"ה להבין מ"ש באוצ"ח: לקוטי תורה ויקרא נא, ב.

צבאות . . נשמות ומלאכים: ראה לקוטי תורה דרושים ליוה"כ סט, ב.

שצבאות נחשב מז' שמות: רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ו, ה"ב.

הן הם כלי ההשפעה והורדת החיות מהעליון לתחתון, ועי׳ ברע״מ פ׳ אמור דצ״ג ע״א משמע המ׳ נק׳ צבאות, וע״כ פסיק בין הוי׳ צבאות ובין מכה״כ כי ה׳ צבאות הן בחי׳ זעיר זנוק׳ ומלא כה״כ הוא בחי׳ הארה דהארה הנ״ל המתלבש בעולמות בי״ע כנ״ל וד״ל). והנה על השרפים הוא אומר שעומדים ממעל לו ואומרים קדוש כו׳, אבל האופנים וחיות ברעש גדול מתנשאים לעומתם ואומרים ברוך כו׳. ויש להבין מהו שמתנשאים האופנים לעומת השרפים. אך הנה פי׳ שרפים היינו מפני שכלתה נפשם וצורתם ומתבטלים גם מבחי׳ החומר שלהן לעוצם בחי׳ הביטול במציאות שלהם, וע״כ ה״ז נחשב כמו שנשרף לגמרי בחי׳ הישות שלהם ולכך נק׳ שרפים וכמ״ש בע״ח דשרפים בבריאה, והוא בבחי׳ ביטול דחכמה כו׳, וגם כי אימא מאירה בבריאה והיא שכינתא עילאה כלה שארי כו׳ וחיות ביצי׳. וישעי׳ שראה והשיג בבריאה נמשל לבן כרך שראה את המלך, ויחזקאל שלא השיג רק בחיות שביצי׳ נמשל לבן כפר שראה את המלך כמ״ש במ״א בד״ה והי׳ מידי חודש בחדשו. וז״ש שרפים עומדים בבחי׳ ביטול ממעל לו בבחי׳ המוחין ואומרים קדוש, אך האופנים והחיות להיותם יותר רחוקים בהשתל׳ מאור האלקי כי השרפים בבריאה וחיות ביצי׳, או גם בעולם א׳ השרפים [ב]בחי׳ חב״ד וחיות ואופנים בבחי׳ חג״ת נה״י כו׳ *, ע״כ ממילא המה בחי׳ ישות ביותר מן השרפים ואין להם בחי׳ הביטול כ״כ כשמשיגים לבחי׳ קדוש הנ״ל כמו השרפים, ע״כ האופנים מתנשאים לעומת השרפים בבחי׳ רעש גדול, דהיינו שניכר ומורגש גודל ההתפעלות בהם ברעש גדול והוא מפני בחי׳ ריחוקם יותר, משא״כ השרפים להיותם קרובים יותר ויש בהן בחי׳ הביטול יותר לא ניכר ומורגש בהן ההתפעלות ברעש גדול להיותם בבחי׳ ביטול תמיד. ועד״מ הבן כרך שרואה את המלך להיותו רואה תמיד את המלך ותמיד הוא בבחי׳ הביטול אליו לא יתפעל במורגש כ״כ כשרואהו כי אין זה דבר חדש אצלו, אבל בן כפר להיותו מרחוק יותר מן המלך והוא יש ודבר תמיד וכשבא אל המלך ורואהו מפני שהוא דבר חדש יתפעל במורגש יותר. וכך יובן הטעם באופנים שהן ברעש גדול להיותם רחוקים יותר, ע״כ ביטול ישות שלהם באה ברעש גדול. אבל השרפים שקרובים יותר בחי׳ ביטול שלהם אינו ברעש אלא אדרבה בבחי׳ הביטול הפנימי׳ בהעדר הרגשת עצמותם לגמרי, ולכך אמר לעומת השרפים, כי הרעש הוא לעומת

וכמ״ש בע״ח: **שער פנימיות וחיצוניות דרוש יג.**

וישעי׳ . . ויחזקאל . . לבן כפר: **חגיגה יג, ב.**

ויחזקאל . . רק בחיות שביצי׳: **ראה ספר המאמרים תקס״ה ס״ע תנג. ספר המאמרים תקס״ח ע׳ קעה.**

בד״ה והי׳ מידי חודש בחדשו: **לקוטי תורה ברכה צז, א־ב. לקמן ע׳ ב׳תקנט.**

כי השרפים בבריאה: **ראה לקוטי שיחות — יט ע׳ 408 ובהערה 6.**

כי השרפים . . נה״י כו׳: **בבוך 812 כו׳) ולא נסמן התחלת המוסגר. ובאור התורה תרומה ע׳ א׳שעא (כי השרפים . . נה״י).**

ולנגד בחי' ביטול דשרפים כו'. ועמ"ש מזה בד"ה האזינו השמים דרוש השלישי, ובד"ה שחורה אני ונאוה דרוש הראשון ודרוש השני, ובד"ה אני ה' אלקיכם דפ' ציצית ספ"א. והנה עד"ז יובן ג"כ בנה"א ונה"ב שבאדם, דהנה שרש הנה"א מבחי' חכמה דמל' דאצי' וע"כ היא תמיד בבחי' הביטול לאלקות ועד"מ בן כרך כנ"ל וכמו בחי' השרפים הנ"ל. אבל הנה הנה"א שמתלבשת בנה"ב ושרש נה"ב מבחי' שמרי האופנים כידוע שהיא בחי' יש דנוגה שמעורב טו"ר כו'. אך ע"י ההתבוננות דניצוץ האלקי בגדולת הבורא איך שהוא קדוש ואין בו שינוי כו' ומתפעל הנה"א אזי תמשיך ותגיע התפעלות זו גם בחומר הנה"ב, דהיינו להתפעל גם במד[ו]ת שבלב בשר גשמי כמו התפעלות הלב הגשמיות וכמ"ש לבי ובשרי ירננו כו', כמה לך בשרי כו', ואז מפני ששרש נה"ב רחוקה מאור ה' להיות שורשה בבחי' יש גמור דנוגה ע"כ התפעלות שלה באה ברעש גדול מטעם הנ"ל באופנים למעלה ואז ע"י בחי' רעש ההתפעלות מתברר הרע מן הטוב * שבנפש זו המעורבת טו"ר כנ"ל ונדחה חלק הרע ונפל לחוץ ובחי' הטוב עולה ונדבק בה' כו'. והוא שרש ענין פסוד"ז כמו שנאמר רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות [בידם] לעשות נקמה בגוים, פי' ע"י רוממות אל בשבחו של מקום בהתבוננות [אזי] עי"ז נדחה חלק הרע ששרשו מע"ש דנוגה הנק' גוים, דהיינו בחי' גיאות שבנה"ב ונעשה להן חרב פיפיות למעלה להכרית שרש יניקתם מן הקדושה. ולכן נק' פסוד"ז מלשון זמיר עריצים כרמך לא תזמור, שהו"ע כריתה כידוע, וכמ"ש בפע"ח דבפסוד"ז נכרתו יניקות החיצונים, וזהו זמיר עריצים כו' וד"ל. והנה כל פסוד"ז אינו אלא הכנה לק"ש, כי בפסוד"ז ע"י התפעלות נה"ב ששורשה משמרי האופנים עי"ז נעשה הכנה והארת האהבה שבק"ש שהוא בניצוץ האלקי עצמו למס"נ זאת * באחד ממש. והענין הוא שבחי' מס"נ באחד דק"ש היינו במהות ועצמות אוא"ס דוקא ולהבטל ולהכלל [באח"פ] ממש וכמ"ש מי לי בשמים כו' ולא בבחי' האור והזיו בלבד אלא במהותו ועצמותו דוקא וכמ"ש מזה בת"א ס"פ וישב בד"ה בכ"ה בכסליו יעו"ש. וזהו למעלה מבחי' ההתבוננות שבפסוד"ז בשבחו ש"מ שאינם רק בבחי' זיו והוד דשם הוי' שהוא רק הארה דהארה כנ"ל (וז"ש * בפע"ח דפסוד"ז ביצי' וק"ש בבריאה כו' *, וזהו בפסוד"ז עד ק"ש אומר השבחים של המלאכים שרש הנה"ב, ובק"ש אומר שמע ישראל דוקא, וכמ"ש במ"א.

ושרש נה"ב מבחי' שמרי האופנים : ראה עץ חיים שער קיצור אבי"ע פ"ט.

הרע מן הטוב : בבוך 670 הטוב מן הרע.

פסוד"ז מלשון זמיר עריצים : ראה זהר וילך רפד, א.

זאת : בבוך 670 ליתא.

(וז"ש : בבוך 812 וז"ש.

כו' : באור התורה תרומה ע' א'שעב כו').

(ג) **אך** הנה יש להפלא האיך אפשר שיוכל להיות בחי' ביטול כזה בניצוץ האלקי להבטל ולהכלל באחד ממש מאחר שהניצוץ האלקי מלובש בחומר הגוף הגשמי. אמנם הענין הוא שע"י עסק התורה דוקא תוכל להגיע לבחי' ביטול באחד ממש כמו בקדה"ש שאינו אלא ע"י אור ה' המאיר בבחי' חכמה שבנפש האלקית כידוע (ועי' מזה בלק"ת פ' בהעלותך בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב כולה ושם פ"ה בענין והחכמה תחי' בעלי', פי' איך שע"י החכמה דוקא שהיא התורה יוכל לבא לקבלת עומ"ש דפי' שמע ישראל שהוא ענין למסור נפשו באחד ובחי' בכל מאדך ולכן תחי' בעלי' שהם המצות. וכה"ג ביאר בד"ה אני לדודי דרוש השני בענין הרועה בשושנים א"ת שושנים אלא ששונים, דהיינו שלבא לבחי' והחזירנו בתשובה [שלימה*] לפניך זהו ע"י ששונים בהלכות כו', וכמו שתלמוד גדול שמביא לידי מעשה, כך הוא מביא לבחי' תשובה ורעותא דלבא. ועי' בד"ה כי תצא דרוש השני בענין לך אמר לבי בקשו פני, והיינו ע"י את פניך הוי' אבקש. ועי' בלק"ת ר"פ במדבר בד"ה מבן עשרים שנה, ועוד יתי' לקמן עכ"ה). והטעם הוא כי הנה ידוע דאורייתא מח"ע נפקת כי הוא חכמתו העצמי' חכים ולא בחכמה ידיעא כו' בחי' חכ' דא"ס עצמו ואין התלבשות עצמות אוא"ס רק בחכמה דוקא כמ"ש ה' בחכמה כו', לפי שהחכמה הוא כח מה בחי' ביטול בלתי נראה ליש כלל וע"כ יוכל לשכון בה בחי' אין האמיתי שהוא עצמות אוא"ס כמו שהוא ממש, דהיינו כמו דקמי' ממש כלא חשיב כו' וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' כנ"ל. אך הנה אנו רואים שהתורה ירדה למטה בסתר המדרגה מאד עד שנתלבשה בענינים גשמיים דעשי' כמו בצמר דציצית וסכך דסוכה וכל חלקי דצ"ח דעשי' הגשמי', ואיך אפשר לומר שבחכמה המתלבשת בדברים גשמי' דעשי' ישכון עצמות אוא"ס ממש כנ"ל. אבל הענין הוא כידוע שהתורה ג"כ ירדה בבחי' השתל' מעצמות א"ס ב"ה בבחי' קו כו' ובכלל היינו בד' עולמות אבי"ע, ויש תורה דאצי' ותורה דבריאה כו' עד תורה הנגלית לנו בעוה"ז כי חכמה שבתורה באה בהתלבשות בכל עולם ועולם לפי ערכו כידוע. ועי' מזה בת"א בד"ה מזוזה מימין בענין וידבר

א"ת שושנים אלא ששונים: **שבת ל, ב.**

[שלימה]: **ניתוסף עפ"י בוך 173.**

שתלמוד גדול: **קדושין מ, ב.**

דאורייתא מח"ע נפקת: **נסמן לעיל ע' ב'רמב.**

חכים ולא בחכ' ידיעא: **זהר חדש יתרו לד, ד. תקוני זהר בהקדמה יז, ב.**

שהחכמה הוא כח מה: **זהר צו כח, א. לד, א.**

דקמי' ממש כלא חשיב: **ראה זהר בהקדמה יא, ב.**

שניתי כו' כנ"ל: **באור התורה תרומה ע' א'שעג נוסף (הג"ה ועי' בסש"ב פל"ה בהג"ה ובלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ואהבת את עכ"ה).**

תורה דאצי' ותורה דבריאה: **בשער הכוונות בפי' ברוך אלקינו שבראנו לכבודו** בזוהר בראשית. **וראה תקוני זהר ד, סע"ב. מדבר קדמות להחיד"א מערכת תורה אות ט. הערה בספר המאמרים ה'ש"ת ע' 68. לקוטי הש"ס ברכות בסופו ד"ה ת"ח (ה, א).**

שלשת אלפים משל. וראי' לזה ממה שמצינו בדברי רז"ל דאברהם אע"ה קיים כל התורה אפי' ע"ת כו'. וזה פלאי איך קיים מצות שתלויות ביצי"מ ובבהמ"ק וכה"ג. אך הענין ידוע שקיים כל התורה כמו שהיא בבחי' הרוחני' דהיינו כמו שהתורה הוא בבחי' האצי' קודם שבאה למטה בהשתל' בי"ע עד עוה"ז הגשמי כו'. ואמנם הנה אנו רואים שגם בבחי' חכמה שבתורה הנגלית לנו בדברים גשמי' הוא למעלה משכל אנושי, כמו כל דיני ההלכות כשר פסול טמא וטהור שהן למעלה מן השכל האנושי לגמרי רק שאור בחי' חכ"ע יש בהן. וכמו ענין דיני כרמלית ורה"ר ורה"י או דיני הקרבנות שאין שכל אנושי משיג למה יחייב אופן רה"ר וכרמלית בכך ורה"ר אינו תופס אלא עד עשרה טפחים, ורה"י עולה עד לרקיע כו'. וכמו הקרבנות שמקריבין בהמות גשמיות שיעלו לריח ניחוח להוי' שלמעלה מכל העולמות מפני החלב והדם הגשמי' שמקריבין כו' שאין זה מובן בשכל כלל וכן איסור אכילת בשר בחלב ושעטנז אלא הוא בחי' חכ"ע. ומאחר שכל בחי' חכמה הוא בחי' ביטול כח [מ"ה] אין הפרש בין בחי' ח"ע דתורה דאצי' לבחי' חכמה שבתורה דעשי' בעוה"ז כי מאחר שהחכמה הוא בחי' ביטול בכל מקום שהוא הרי גם למטה מטה בחכמה שבתורה הנגלית לנו יש בחי' גילוי אוא"ס בתורה כמו שיש בחי' גילוי אוא"ס בח"ע שבתורה דאצי' ממש, כי אין בבחי' הביטול דחכמה חילוק מדריגות כלל, ולכך מכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו וד"ל. וזהו שע"י עסק התורה דוקא יוכל להיות בחי' ביטול והתכללות דניצוץ האלקי באחד ממש כנ"ל. דהנה התלבשות אוא"ס הוא בבחי' החכמה שבתורה בכל עולם לפי מה שהוא, וע"כ בעסקו בתורה תכלל נפשו ממש באוא"ס שבחכ' [(כי בכל עולם אין התלבשות אוא"ס רק בבחי' החכ' שבאותו עולם כידוע במ"ש כולם בחכ' עשית)] וזה"ע למס"נ באחד, פי' למסור נפשו ממש שלא יהי' בחי' יש ודבר נפרד מאלקות כלל רק ליכלל נפשו באחד ממש [(ועד"ז הי' לימוד תנאים ואמוראים כמ"ש ר"ש לך קראי כו')] אך מתחלה צ"ל ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך כו' ואח"כ ודברת בם כו' שהוא בחי' רעותא דליבא בתחלה קודם שיבא לבחי' ביטול בחכמה שבתורה שנק' למסור נפשו באחד כנ"ל. כי פי' ואהבת לשון אבה והוא הרצון וזהו הנק' קבלת עומ"ש בהסכם הרצון בלבד כמו פי' קבלת תענית שהוא רק הסכם ברצון גמור שיתענה למחר ועדיין לא התחיל להתענות רק שמקבל עליו להתענות למחר כידוע. וכמ"כ כאן פי' קבלת [עול] מלכות שמים הוא ההסכם ברצון גמור

דאברהם אע"ה קיים כל התורה: יומא כח, ב.

עוה"ז הגשמי כו': באור התורה תרומה ע' א'שעג גוסף (ע' מזה בביאור ע"פ אני דפ' ציצית השני פ"ד).

אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א.

כמ"ש ר"ש: פסחים סח, ב.

ואהבת לשון אבה: ראה שרש ישע הובא בספר חקירה צב, רע"א. לקוטי תורה ואתחנן ב, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' קצט.

מלב ונפש ומאד להיות כלול באחד ע"י עסק התורה כנ"ל. וזהו ענין ואהבת בכל לבבך כו' שקודם ודברת בם כו'. והנה כ"ז בבחי' רצוא שלפני בחי' שוב. ואע"פ שמבואר במ"א שהתורה היא בבחי' שוב [(כי פי' קורא בתורה לשון המשכה מלמעלמ"ט כידוע)], בכאן מ"ש ודברת בם ר"ל בחי' ביטול והתכללות באחד ממש עי"ז כנ"ל שהיא בחי' ההעלאה למעלה שהוא בחי' רצוא דהיינו להיות כמו שהתורה למעלה בבחי' הפנימי' ולא נמשך וירד אורה עדיין בהלבשה חיצוני' למטה מטה (וכמ"ש במ"א בענין דוד הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה כו') וד"ל.

(ד) **וזהו** שארז"ל למה קדמה פ' שמע לוהא"ש כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות. דהנה כל ענין פ' ראשונה דק"ש בואהבת ודברת בם כו' הכל בחי' ביטול והתכללות באחד ע"י קבלת מ"ש תחלה שנק' בחי' רצוא וא"כ כל ענין פ' זו גם במצות ת"ת ודברת בם הוא בחי' רצוא, וכנ"ל בענין והחיות רו"ש כמראה הבזק שהוא כמשל הדפיקא דלבא בתחלה בחי' הסתלקות ואח"כ בחי' התפשטות. כך בקבלת מ"ש בפ' הא' היא בחי' הסתלקות והתכללות הנפש בתשוקה למעלה כמ"ש אם רץ לבך כו' ואח"כ יקבל עליו עומ"צ בפ' שני' והא"ש שהוא בחי' השוב בחי' התפשטות מלמעלה למטה כו'. וזהו שרש ענין המצות שהוא בחי' המשכת אלקות להיות גילוי אוא"ס בא בהתלבשות בענינים גשמיים כמו בל"ב החוטין דציצית של צמר ובקלף גשמי דתפילין וסכך דסוכה וכה"ג. ושרש הענין הוא לפי שידוע בזהר דרמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברים דמלכא [(ע' מזה בד"ה משה ידבר ובהביאורים לשם ובלק"ת פ' במדבר בד"ה להבין ענין המצות ובד"ה וידעת היום בדרוש הראשון ובד"ה כי תשמע בקול)], ועד"מ אברי האדם למטה הנה בחי' פנימי' חיות הנפש מאיר במוח ובלב כו' ורק בחי' חיצוני' החיות נמשך מן המוח והלב אל כל האברים דרך גידים ועורקים דקים הנק' מותרים ועצבים כידוע, וע"י אמצעות הגידים הללו יש חיבור וקשר לאברים עם עצם פנימי' חיות הנפש שבמוח כו' לפעול כל רצונה ופעולתה ע"י האברים. ונמצא גם שהאברים אינם מקבלים רק בחי' חיצוני' אור וחיות מן הנפש מ"מ פועלת הנפש כל בחי' פנימי' רצונה ע"י

דוד הי' מחבר תורה שלמעלה: ראה זהר פינחס רכב, ב. אור התורה תהלים ע' תתקיד.

במצות ת"ת ודברת בם: ספרי דברים ו, ז. יומא יט, ב וברש"י. וראה לקוטי שיחות — ז ע' 286 הערה 2. שם — יט ע' 39 הערה 16. שם — טו ע' 463.

דרמ"ח פקודין . . דמלכא: נסמן לעיל ע' ביקפה.

בד"ה משה ידבר: תורה אור יתרו סז, ד. סח, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רה. ע' רטז.

ובד"ה כי תשמע בקול: לקוטי תורה ראה כב, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שכב.

פעולת האברים. וככה יובן בבחי' רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברים דמלכא כביכול היינו שהן בחי' כלים חיצוני' מלובשים בענינים גשמיים. אבל בחי' פנימי' אוא"ס מתלבש בהן ע"י החכמה שבראש לפעול בגילוי כל בחי' רצה"ע של המאציל, והיינו בכל מצוה שמלובש בה רצה"ע בבחי' הלבשה חיצוני' ויש לה חיבור וקשר עם בחי' פנימי' אוא"ס כמובן ממשל אברי האדם למטה וזהו שעיקר המצות הוא בחי' המשכת רצה"ע בחיצוני' דוקא מלמעלמ"ט, והוא הנק' בחי' שוב. וזהו כל עיקר ענין פ' שני' דוהא"ש כו'. וזהו הטעם ג"כ מה שנאמר ואספת דגנך בפ' זו דוקא, והגם שכל עיקר הוא להדבק באחד ולא להתיר העסק בצרכי הגוף. אך הענין הוא דפי' אסיפה זו אינו בגשמיות, אלא ר"ל לאסוף ולקבץ בחי' הניצוצות דתהו שנפלו בשבה"כ שמזה נמשך כל התהוות דצח"מ דנוגה כי כל הדברים הגשמי' דנוגה שורשם מפני ארי פני שור כו' ששרשם מבחי' ניצוצות דתהו שנפלו למטה כידוע, ובחי' ההעלאה הזאת מלמטה למעלה להביאם בבחי' יחוד העליון נק' אסיפה מרה"ר לרה"י כי הע"ש דנוגה נק' טורי דפרודא ענפין מתפרדין וכמ"ש ומשם יפרד כו' בבחי' הפירוד והיש מעורב טו"ר כו'. וכאשר נעשה איזה מצוה בדברים גשמי' דנוגה כמו בציצית של צמר כבשים וכה"ג הרי מתברר ומתעלה אותו החיות שבדבר הגשמי דדצח"מ דנוגה ועולה ונכלל באחד ע"י בחי' רצה"ע המלובש במצוה זו, וזהו הנק' רה"י ביחידו של עולם כו'. ונמצא ה"ז אסיפה וקיבוץ מרה"ר טורי דפרודא לרה"י. וזהו ואספת דגנך פי' אסיפת והעלאת שרש דצח"מ שנק' דגנך לרה"י העליון ע"י המצות שנעשה בהן בכללותם הוא רק לאהפכא חשוכא לנהורא כו' בסו"מ וע"ט כו' שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כידוע. וע"כ בפ' זו שמקבל עליו עול מצות בבחי' שוב שהוא המשכת אלקות בדברים גשמיים כנ"ל אמר ואספת דגנך שהוא בחי' הבירורים דדצח"מ דנוגה שנעשה עי"ז. משא"כ בפ' הא' שלא מדבר מענין המצות רק בקבלת מ"ש בבחי' רצוא שלפני השוב כנ"ל.

(ה) **וזהו** כי נר מצוה ותורה אור, דר"ל המצוה הוא הנר שבה נותנין השמן והפתילה והאור. וא"כ הפתילה נק' בכלל ג"כ נר ועליו נתלה האור. ועמ"ש מזה בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב כולה, והיינו שע"י בחי' נר מצוה נמשך אור דתורה למעלה בבחי' תוס' אור, כי יש ביכולת מעשה המצוה להמשיך מעצמות אוא"ס תוספת אור תוספת מרובה על העיקר עד שיתוסף האור עד למטה מטה כו' וד"ל. ויובן זה עד"מ מאור הנר שאינו מאיר כ"כ למרחוק, וכדי שיאיר למרחוק יותר צריך שיוסיפו ויגדילו אור הנר בעצמו תחלה ואז ממילא לפי ערך הגדלת האור בעצם כן יתרבה התפשטות ההארה מן האור למרחוק יותר. ואם אין הגדלת והוספת האור

בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב כולה: [תקנ"ה. תקס"ט. — מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תריג. ספר המאמרים תקס"ח ע' תתמו]. לקוטי תורה בהעלתך לג, ג.

בעצם כ״כ או עד״מ ממעיין הנובע שכאשר יבש ויחרב מקורו צריכין לחפור במקור חוצבו כדי שיתרבה במקורו יותר ואז ממילא יהי׳ התפשטות המשכתו בריבוי יותר כידוע, והכל עולה לענין אחד. דהנה שרש המצות למעלה משרש התורה כנ״ל, דשרש המצות בבחי׳ עצמות אוא״ס שנק׳ מאד בלי גבול כו׳, וכאשר נגדל האור בעצמות אור א״ס ע״י מעשה המצות להיותם בחי׳ בית קיבול רחב מאד כנ״ל אזי ממילא נמשך תוספת הארה גם בחכמה שבתורה עד למטה מטה גם בירידת אור חכמה למטה מטה כמו בתורה הנגלית לנו כשר ופסול כו׳, כי הנה בחי׳ חכמה שבתורה הוא רק הארה בעלמא לגבי עצמות אור א״ס שנק׳ חכים ולא בחכמה ידיעא, וכל החכמה שבתורה אינו אלא בערך כד אחת מן הים הגדול כמ״ש ותמלא כדה כ״ד ספרים דאורייתא כידוע ונק׳ נובלות חכ׳ שלמעלה בחי׳ נובלות חיצוני׳ ההארה כו׳. אמנם ע״י מצות גשמיות דוקא מטעם שהן בחי׳ בית קיבול לעצמות אור א״ס עי״ז נמשך תוספת אור בחכ׳ דתורה שנק׳ כד כו׳ כי כאשר ניתוסף אור בעצם ממילא מתפשטת ההארה בתוספת יותר וגם למרחוק יותר כנ״ל, דהיינו ג״כ מה שאור דתורה מאיר בהתפשטות למטה מטה ביותר עד שמתלבשת בענינים גשמיים כשר ופסול כו׳. וזהו שע״י נר מצוה דוקא יאיר אור דתורה משרשה הראשון עד למטה מטעם משל הנ״ל וע״י המצות בגשמיות דוקא כי נעוץ סופן בתחילתן, ע״כ יש בכחם להגדיל ולהוסיף אור בעצמות אור א״ס שנק׳ תחילתן בכלל כידוע וד״ל. וזהו ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם בפ׳ אחרי י״ח ה׳, פי׳ שהמצות ממשיכים בחי׳ האדם העליון שעל הכסא וחי בהם שיומשך החיות מעצמות אור א״ס להיות נמשך בבחי׳ האדם וכמארז״ל ע״פ ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני כמשנ״ת בלק״ת בד״ה אני ישינה ולבי ער. וגם כאן יש לפרש אשר יעשה אתם יעשה אתם, דכיון דכתיב [אתם] חסר וי״ו יש לדרשו ג״כ אתם כמ״ש בגמרא פ״ב דר״ה דכ״ד ע״א ודכ״ה ע״א. ועי׳ במשנה פ״ג דאבות משנה י״ג ובפי׳ הרע״ב שם בענין מסורת סייג לתורה. וא״כ כאן יש לפרש שאתם בעשיית המצות עושים וממשיכים בחי׳ האדם שעל הכסא, כי רמ״ח פקודין שממשיכים רמ״ח אברים דמלכא ונק׳ יעשה כי גם החכמה נק׳ עשי׳ לגבי אור א״ס ב״ה וחי בהם היינו המשכת מוחין דאבא בז״א וכמש״ל ממשל גידי המוח שנמשכים בכל הרמ״ח אברים. וכך למעלה זהו ענין המשכת מחכ״ע שהוא למעלה מבחי׳ כמראה אדם שעל הכסא שיהי׳ נמשך משם מוחין לז״א. ועמ״ש מענין מוחין

כדה כ״ד ספרים דאורייתא: **ראה תקוני זהר תכ״א (מו, ב). תורה אור תולדות יח, א. והגחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ט ע׳ ב. ד׳ תורה אור מקץ לח, ד. לקוטי תורה ברכה צד, סע״א. ספר המאמרים תקס״ה ס״ע שז. תקס״ו ס״ע קיב. ביאורי הזהר וישב כה, א.**

נובלות חכ׳ שלמעלה: **בראשית רבא פי״ז, ה.**

מעלה אני עליכם כאלו עשאוני: **ראה זהר בחקתי קיג, א. ויקרא רבא פל״ז, ה.**

דאבא בסידור ע"פ והגדת לבנך ובחי' זו נק' וחי בהם כי החכמה נק' חיים כמ"ש והחכמה תחי'. ועי' במד"ר בקהלת דצ"א א' בד"ה מה יתרון העושה בפי' וצדיק באמונתו יחי'. וברע"מ ס"פ יתרו דף צ"א ע"ב. וגם י"ל וחי בהם דמבואר לעיל בענין והחיות רו"ש דקאי ג"כ על החיות הנמשך מאוא"ס ב"ה באצילות שנמשך ע"י רצוא ושוב. וכבר נת' דרצוא ושוב היינו ב' פרשיות דק"ש, ובכלל היינו קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצות. לכן ע"י המצות ממשיכים וחי בהם שיומשך מאוא"ס החיות באצי' ע"י והחיות רצוא ושוב. וגם קאי על האדם שלמטה, שעשיות המצות צ"ל ע"ד וחי בהם דהיינו בבחי' והחיות רו"ש שמלמטה למעלה. והנה עי"ז וחי בהם חיי עולם כמ"ש הת"א ורש"י, והוא שע"י המצות יומשך האור והחיות מא"ס ב"ה בגילוי למטה בתחה"מ כנ"ל בענין רחבה מצותיך מאד. וכמ"ש הרקאנטי בשם הרמב"ן דהא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא א"כ הפי' וחי בהם היינו חיי עולם ועיקרו תחה"מ. ועי' במד"ר פ' משפטים פ"ל דקמ"ז ג' משל לרופא כו' אבל זה שהוא לחיים כו' חקתי ומשפטי כו' וחי בהם. וכן יש במד"ר פ' שמיני פי"ג ע"פ זאת החי' אשר תאכלו כו' משל לרופא שנכנס אצל שני חולים כו' וז"ש ותורה שם בישראל, שע"י ישראל נמשכה התורה למעלה מפני מעשה המצות שהן עושין כנ"ל הטעם, ולכך נק' המצות בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו' וגם הצדקה נק' מצות, וכמ"ש והעמדנו עלינו מצות לתת שקל כו' עד"מ הצדקה הגשמיים שנותנים לעני ודל דלית לי' מגרמי כלום שהוא נפשו ממש ומבלעדו זה אין לו חיות כלל כידוע כך כל המצות היינו להמשיך מעצמות אור א"ס אור וחיות מריש כל דרגין עד סוף כ"ד ומבלעדי זה אין אור וחיות בבכל העולמות כמאמר וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כגופא בלא נשמתא כו'. ולכך נק' המצות בשם צדקה להחיות רוח שפלים למאן דלית לי' מגרמי' כו'.

וכמ"ש הרקאנטי: אחרי שם (ירושלים תשכ"א סג, א).

בשם הרמב"ן: כ"ה גם באור התורה תרומה ע' א'שעט. דרושים לשבועות ר"ע קנא. וראה רמב"ן עה"פ ובהמובא ברקאנטי שם.

וכד אנת תסתלק: ראה הקדמת תקוני זהר יז, ב.

שמע ישראל כו׳ באַדאַרף מען פאַרשטיין צו וועמען זאָגן מיר שמע ישראל. בשלמא משה רבינו האָט דאָס געזאָגט צו די אידן אַז זיי זאָלן הערן אַז ה׳ אלקינו ה׳ אחד. אָבער מיר צו וועמען זאָגן מיר שמע ישראל. באַדאַרף מען פריער פאַרשטיין מהו וואָס איז איין יהודי, און וואָס איז דער ענין פון תלמוד תורה און פון מצוות, און וואָס איז עבירות, און וואָס איז דער ענין פון תשובה.

וואָס איז די זאַך פון אַ יהודי, ער האָט אין זיך אַ נשמה וואָס הקב״ה האָט אין אים אַריינגעבלאָזן, אַזוי ווי מיר זאָגן ואתה נפחת בי, דאָס מיינט מען דו הקב״ה האָסט אריינגעבלאָזן די נשמה אין מיר, למשל* אַזוי ווי ביי איין מענשן וואָס בלאָזט*. ווי איז פריער איידער ער בלאָזט, איז דאָך דער רוח גאָר איינס מיט אים אַליין געוועזן, איז דאָך נישט ניכר קיין אָפּטייל דער רוח

שמע ישראל: נדפס בקונטרס שמע ישראל נ. י. תרצ״ט (ראה שו״ת צמח צדק חאו״ח ע׳ 156 מס׳ 18). והוצאה מתוקנת מהנ״ל (ראה דרך מצותיך ע׳ 410). קונטרס (מח) ה„צמח צדק״ ותנועת ה„השכלה״ (קה״ת תש״ו) ע׳ 58.

נמצא ג״כ בבוך 141 קמ, ב. 154 מח, א. 432 רכז, א. 503 (דפים בודדים) רק קטע. 546 קנב, א. 613 קג, א. 694 קמה, א. ובאגרות קודש [שנסמן לקמן] שנמצא בכתי״ק.

בכמה ביכלאך (הנ״ל) בא מאמר זה בין קבוצת מאמרים — באידיש — והם: א) ד״ה מחיתי כעב פשעיך [נדפס בקונטרסים הנ״ל]. ב) ד״ה מזמור שיר ליום השבת [קה״ת תשט״ז — וראה בהקדמה שם]. ג) ד״ה דער עסק הפרנסה [פוקח עורים ח״ב — אגודת חב״ד נ. י. ת״ש ע׳ 51]. ד) ד״ה להבין צו פארשטיין דעם ענין פון קבלת מ״ש — נמצא רק בבוך 141.

מאמר זה בלה״ק נדפס לקמן. וראה בהנסמן לשם.

המאמר נאמר ביום ב׳ כ״ב מנחם אב בשנת תר״ג [אבל באגרות קודש כ״ק אדמו״ר מהוריי״ץ נ״ע כרך ב׳ ע׳ קד־ה ג׳ או ה׳ אלול ת״ר] לפני שלש מחנות של חיילים יהודים מגדודי הספנים [מאטראזען] הרוכבים והרגלים (יותר משש מאות איש) שנתקבצו בהככר אשר במבצר הפטראפבלי בפעטערבורג (ראה קונט׳ הנ״ל ע׳ 2—31).

ולהעיר ממכתב כ״ק אדמו״ר שליט״א: שמאז השתמשו האדמו״רים בל׳ המדוברת — אידית — דמלבד דכל התורות ומאמרי דא״ח נאמרו בל׳ זה, הנה אחדים מהמאמרים גם נכתבו וניתנו להעתקה ופרסום באידית דוקא וכמו פוקח עורים לאדהאמ״צ, שמע ישראל, מ״ש ליוה״ש, אחת שאלתי להצ״צ [רשימותי רצב, פולין] — ואפשר יש עוד — עכ״ל.

וראה ג״כ לקוטי שיחות — כא ע׳ 446.

צו וועמען זאגן מיר שמע ישראל: ראה ג״כ מאמרי אדה״ז — פרשיות ע׳ תשנג. ע׳ תשנו.

תלמוד תורה: בד״ה שלאח״ז תו״ת, וראה ג״כ לקמן בד״ה וואס.

די זאך פון א יהודי: בד״ה שלאח״ז נוסף: באיזה דבר ניכר שהוא יהודי במילה גם קדר גימול וגם יש להם זקנה [זקן] ואפי׳ הכי קל שבישראל חשוב יותר מחשובים שבעכו״ם אעפ״י שיש בהם ג״כ טובים וג״ח מ״מ חשוב ישראל יותר מפני. וראה בהערה בריש המאמר דלקמן.

הקב״ה . . אריינגעבלאזן: ראה תניא רפ״ב.

למשל: בבוך 141 ליתא.

בלאזט: בבוך 141 נוסף: און לאזון מיר דאש פארשטיין פון איין גראבע משל חי איז באם מענשין. וראה ד״ה שלאח״ז.

פון מענשן, אַזוי כביכול אין רוחניות איז אײדער הקב"ה האָט אַרײַנגעבלאָזן די נשמה, איז דאָך די נשמה געווען אײנס אײניג מיט הקב"ה, און זי האָט געטראַכט וואָס הקב"ה טראַכט. און וואָס איז די מחשבה און דיבור פון הקב"ה איז תורה, אַזוי ווי עס שטײט וידבר ה' אָדער ויאמר ה', אָדער ווי די תנאים וואָס לערנען אײן דין, דער זאָגט אַזוי און דער זאָגט אַזוי, און דער אמת זײַנען דאָך בײדע ערלײ רײד אַלץ גאָט'ס ווערטער. און דאָס איז די מצוה פון תלמוד תורה, איז אײן מענש אַז ער לערנט און דאַוונט און טראַכט וואָס ער רעדט, פאַרבינדט ער זײַן מחשבה מיט דער מחשבה של הקב"ה, און דאָס איז דער ענין פון יחוד קב"ה ושכינתי', דער פירוש דערפון איז אַזוי: די שכינה, מײנט מען די נשמה, אַזוי ווי עס שטײט ושכנתי בתוכם איז דער פירוש איך וועל רוען אין זײ, אָדער ווי עס שטײט השוכן אתם איז אויך אַזוי דער טײַטש וואָס רוהט אין זײ, דאָס איז דער טײַטש פון שכינה, די נשמה וואָס רוהט אין זײ ווערט זי פאַר אײנס מיט הקב"ה, מיט דעם וואָס ער טראַכט און רעדט אין דער תורה, וואָס דאָס איז די מחשבה און דיבורים של הקב"ה.

און דאָס איז דער ענין פון מצוות, כי וואָרום מצוה איז דער לשון צוותא, דער פירוש איז אײן ביהעפטונג, וואָרום אַז אײן מענש אַז ער טוט אײן מצוה, פאַרבינדט ער דעם פונק לעבן, וואָס אין דעם אבר וואָס ער טוט מיט אים די מצוה, אָן דעם שורש פון דער מצוה ווי זי איז אויבן. דאָס איז גערעט געוואָרן בדרך פרט אויף איטליכער מצוה באַזונדער, און אין כלל, איז די מצוה פון צדקה, וואָרום אַ מענש אַז ער פאַרדינט געלט, איז ער דאָך עוסק מיט זײַנע אַלע צווײ הונדערט און אַכט און פערציק איברים, נאָכדעם נעמט ער די געלט און איז דערמיט מחי' דאָך די צובראָכענע גימיט אָרימע לײַט, פאַרבינט ער די נשמה זײַנע פון אַלע רמ"ח איברים אין זײער שורש אויבן.

און דאָס איז דער פירוש פון עבירות. עס איז פראַנען אַזעלכע עבירות וואָס עס קומט אויף זײ כרת, און וואָס איז כרת, עס ווערט אָפּגעשניטן די נשמה פון אים און ער בלײַבט נאָר אַזוי ווי אײן בהמה, ער האָט נאָר אײן רוח הבהמיות פון קליפות. און עס איז פראַנען קלענערע עבירות וואָס עס קומט אויף זײ קײן כרת ניט, דהײנו, כעס אָדער ליצנות אָדער נאָך אַזוי

בײדע ערלײ רײד: ראה עירובין יג, ב.

מצוה פון תלמוד תורה: בד"ה שלאח"ז ענין תו"ת (תורה ותפלה). וראה עד"ז לעיל בריש המאמר. (ולהעיר שלקמן בד"ה און חושב ק"ש ותפלה ותורה און מצות).

מצוה פון צדקה: ראה תניא פל"ז.

רוח הבהמיות פון קליפות: בד"ה שלאח"ז נוסף: כמו נכרי. וראה בהערה בריש המאמר שם.

איין גלייכנס השם יתברך זאָל היטן ר"ל, און זיי זיינען נאָך האַרבער אַז די עבירות וואָס עס קומט אויף זיי כרת, אַז ער טוט זיי אַ סך מאָל, וואָרום זיי מאַכן מער פאַרשטאָפּונג אין דער נשמה.

און דאָס איז דער פירוש פון תשובה, תשובה איז תשוב—ה', זאָלסט אומקערן דעם ה' דאָס איז די שכינה, זי איז אַ חלק פון הוי', און דאָס איז דאָך אויבן געשטאַנען אַז דאָס איז די נשמה זאָלסט זי אומקערן צו דער מחשבה פון השי"ת. וואָרום חרטה אַליין, זיינען אַלע רשעים פול מיט חרטות, נאָר תשובה עילאה דאָס מיינט מען איין רעכטע תשובה, מי זאָל זיך אומקערן צו ג־ט ברוך הוא צו זיין נאָענט צו דעם אויבערשטן ע"י ק"ש ותפלה ותורה און מצוות דאָס מיינט מען די שכינה, די נשמה, צו צובינדן זי צו הקב"ה און צו דער תורה.

(ב) **היינט** וועלן מיר פאַרשטיין דעם פירוש פון שמע ישראל: שמע איז דער פירוש זאָלסט פאַרשטיין, ישראל ווערט גערופן די נשמה, זאָגט מען, דו זאָלסט פאַרשטיין מיין נשמה, אַז ה' אלקינו, אַז גאָט ברוך הוא איז אונזער גאָט, מיט וואָס ווערסטו דאָס פאַרשטיין, מיט דעם גופא וואָס ער האָט אין אונז די נשמה אַריינגעבלאָזן און ער איז אחד, ער איז נאָר איינס, וואָרום אַלץ איז פאַראייניגט מיט אים. ואהבת און דו זאָלסט האָלט האָבן, ווי זאָל מען אים האָלט האָבן, דאַרף מען פאַרשטיין פון איין מענטשן, אַז איין מענטש האָט האָלט געלט אָדער עפּעס איין מין מאכל, איז ער דאָך די זאַך מקרב און גינעהענט צו זיך, אַזוי זאָל ער האָלט האָבן דעם הקב"ה און זאָל אים מאַכן גינעהענען צו זיך. און ווי מאַכט מען גינעהענען השי"ת צו זיך, שטייט שוין ווייטער אין פסוק ודברת בם, דו זאָלסט ריידן אין זיי, דאָס איז אין דער תורה, וקשרתם מיינט מען מצות תפילין און אַזוי אַנדערע מצוות,

---

נאָך האַרבער . . כרת: ראה אגרת התשובה פ"ז.

אז די . . כרת: בד"ה שלאח"ז: מאותן שבכרת.

תשובה איז תשוב־ה': זהר נשא קכב, א. וראה מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תקפד.

אלע רשעים פול מיט חרטות: להעיר מתניא ספי"א.

רשעים פול מיט חרטות: במאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תיג בגמרא. וראה נדרים ט, סע"ב. ראשית חכמה שער היראה פ"ג ד"ה וראיתי (תל אביב — יג, סע"א): בספר חסידים . . חרטה. שבט מוסר פכ"ה (קושטנדינא תפ"ח קלד, ב) כארז"ל רשעים מלאים חרטות. ובהוצאת לעמבערג (תר"י מג, א) חרטה. ובהוצאת לובלין (תרמ"ב י, א. תרמ"ח תרע"ד) רשעים כל ימיהם מלאים חרטה. וראה תניא מהדו"ק (קה"ת תשמ"ב) ע' פ ובהנסמן שם. אור תורה על אגדות חז"ל (קה"ת תשל"ג — קיג, רע"ד) ד"ה זכה נוטל חלקו . . בג"ע. מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תקמג. תניא — ליקוט פירושים ע' רכו.

שמע . . פאַרשטיין: זהר נשא קלח, ב.

ודברת בם . . תורה: נסמ

וואָרום אַלע מצוות זיינען גיגליכן גיוואָרן צו תפילין. וכתבתם על מזוזות ביתך כו׳ לאָמיר זעהען איין מענש וואָס ער * האָט באַהאַלט ער איין שטוב און שרייבט איין מזוזה אויפן טיר. וואָס שטייט אין דער מזוזה, ה׳ אחד כו׳, נעמט ער דאָך וואָס ער האָט און ענטפערט איבער צו אחד, צו דעם איניגן גאָט ב״ה און דאָס איז צדקה.

און דאָס איז דער פּירוש פון יסורין ממרקין, יסורים שווינקען אויס, איז דער פּירוש אַזוי ווי עס שטייט אין פסוק ומורק ושוטף במים, איז דער פּירוש ער ווערט אויסגעשייערט און אויסגעשווינקט ווערן אין וואַסער, וואָרום אויף איטליכער עבירה דאַרף מען אַ סך תעניתים האָבן און אונדזער כוח קען ניט ליידן די תעניתים, לכן שיקט הקב״ה צו יסורים אויסצושייערן די עבירות, דעריבער גיהער מען צוצונעמען די יסורים * מיט רעכט ליבשאַפט, וואָרום עס איז דאָך פון איין טובה ועגן וד״ל והמשכיל יבין.

שמע ישראל כו׳ להבין למי אנו אומרים שמע ישראל בשלמא משה אמר לישראל אבל אנו למי אומרים, ויש להשיב מתחילה גבין מה הוא ענין יהודי ומה הוא ענין תו״ת ומצות ועבירות ותשוב׳ ומה הוא ענין יהודי באיזה

אלע מצוות . . תפילין : ראה קדושין לה, א.

ער : ניתוסף עפ״י בוך 141. ועוד.

ענטפערט : בד״ה שלאח״ז מוסר.

דאס איז צדקה : בד״ה שלאח״ז נוסף : וכך יתנהג האדם תאמר פעם אחד בחודש.

יסורים : ניתוסף עפ״י בוך 141. ועוד.

שמע ישראל : נעתק מבוך 855 טו, ב.

מאמר זה — באידיש — נדפס לעיל וראה בהנסמן שם.

ולהעיר אשר לפנינו ארבעה מאמרים שנכתבו באידיש ונמצאים ג״כ בלה״ק והם : א) ד״ה מחיתי כעב פשעיך [ראה הנסמן בד״ה שלפנ״ז — נדפס במאמרי אדה״ז — הקצרים קמו־ח עיי״ש]. ב) ד״ה מזמור שיר ליום השבת [ראה הנסמן — בד״ה שלפנ״ז — נדפס במאמרי אדה״ז — הקצרים ע׳ רכג עיי״ש]. ג) ד״ה צו פארשטיין דעם ענין פון קבלת מ״ש [נדפס במאמרי אדה״ז — הקצרים ע׳ תז. אור התורה ואתחנן ע׳ שצב]. ד) ד״ה זה.

ואולי מאמר זה הוא מכ״ק אדמו״ר הזקן ונאמר עוה״פ — באידיש — ע״י כ״ק אדמו״ר הצמח צדק [ראה בהקדמת כ״ק אדמו״ר שליט״א לד״ה מזמור שיר ליום השבת הנ״ל]. או הנחה ממאמר כ״ק אדמו״ר הצמח צדק שנאמר בפעם אחרת.

טעם לחלק ההשמטות שבמאמר אידיש אולי אפשר לומר עפ״י המובא בקונט׳ הנ״ל (ע׳ 31) : מבית הפקידות המשטרה הראשית . . מזהירים אותו — את הרבי —

דבר ניכר שהוא יהודי במילה גם קדר נימול וגם יש להם זקנה ואפי' הכי קל שבישראל חשוב יותר מחשובים שבעכו"ם אעפ"י שיש בהם ג"כ טובים וג"ח מ"מ חשוב ישראל יותר מפני שיש לו נשמה שנפח בו הקב"ה כמאמר ואתה נפחת בי כאדם שנופח ונבין ממשל גשמי האדם קודם שנפח היה הנפיחה עצם אחדות עמו כך ברוחני קודם שנפח הקב"ה היה הנשמה עצם אחדות עם הקב"ה והי' חושב מה שהקב"ה חושב ומהו מחשבה ודיבור של הקב"ה תורה כמו וידבר ה' או ויאמר ה' או אלו ואלו דברי אלהים חיים וזהו ענין תו"ת כשאדם לומד או מתפלל וחושב מה שדובר הוא קושר מחשבה שלו במחשבה של הקב"ה וזהו ענין יחוד שכינה עם קב"ה כי שכינה זו נשמה כמאמר ושכנתי בתוכם או השוכנת אתכם וזהו ענין מצוה כי מצוה הוא צוותא לשון חיבור כי כשעושה מצוה הוא מקשר ניצוץ האבר המגיע לאותו מצוה בשרשה זהו בדרך פרט ובדרך כלל הוא צדקה כי אדם כשהוא משתכר ממון הוא עוסק בכל רמ"ח איבריו ואח"כ הוא מחי' רוח שפלים באותו ממון הוא מקשר הנשמה של כל רמ"ח אבריו בשורשם וזהו ענין עבירה כי יש עבירה בכרת מה הוא כרת שנכרת הנשמה ממנו ונשאר רוח הבהמית מהקליפה כמו נכרי ויש עבירות קטנות שאינן בכרת כמו כעס וליצנות וכדומה ר"ל והם יותר חמורות מאותן שבכרת כשעשה אותן פעמים רבות כי הסתימה יותר גדולה בהנשמה וזהו ענין תשובה תשוב הא היא השכינה חלק מהשם והיא הנשמה כנ"ל למעלה במה במחשבה כי חרטה כל הרשעים מלאים חרטות רק תשובה עילאה היא תשוב ה' כנ"ל. וזהו שמע ישראל שמע הוא לשון הבנה וישראל נק' הנשמה בין * תבין אתה הנשמה שה' אלהים * במה בהנשמה שנפח בנו והוא אחד כי הכל הוא אחדות אחד עמו ואהבת האיך לאהוב אותו נבין מאדם כשאדם אוהב ממון או מיני מאכל הוא מקרבו אצלו כך יאהב להקב"ה ויקרבו לעצמו וזהו לשון התקרבות ואמר אח"כ האיך יקרב אותו ודברת בם בתורה וקשרתם הוא מצות וכתבתם על מזוזות כי אדם כל מה שיש לו הוא מטמין בביתו וכותב מזוזה על פתח ביתו מה כתוב שם אחד הוא מוסר כל מה שיש לו לאחד זהו צדקה וכך יתנהג האדם תאמר פעם אחד בחודש נ"א * וזהו יסורין ממרקין כי ממרקין הוא לשון ומורק ושוטף במים כי על כל דבר צריך תענית מרובה ואין כוחינו יכול לסבול שולח הקב"ה יסורין למרק עונותיו וצריך לקבלם באהבה גמורה וד"ל.

אשר דבריו פעלו שערורי' בקרב אנשי החיל, ושרי המלוכה שמו עיניהם עליו. ולכן ידע אשר לפניו.

ראה בהמ"מ בד"ה שלפנ"ז.

השוכנת אתכם: בד"ה שלפנ"ז השוכן אתם.

בין: אולי מיותר.

אלהים: אוצ"ל אלקינו.

נ"א: אינו ברור בצילום הכת"י.

בס״ד לפ׳ ואתחנן

שמע ישראל כו׳, עיין מ״ש רבינו ז״ל בביאור שני שע״פ זכור את יום השבת, בשבועות תקס״ט, כי נש״י עלו במחשבה היינו בחי׳ איהו וגרמוהי חד והגם דענין ס״ר נש״י הן מו״ק דז״א ולכן י״ב שבטים כי הן ששה וששה כמ״ש ששה משמותם כו׳ והיינו י״ב גבולי אלכסון, אך המכוון א׳ כי המדות הן מקור האותיות של המחשבה וזהו אתם קרוים אדם הוא בחי׳ ז״א, משא״כ מלאכי׳ נמשכי׳ מבחי׳ דבור לבוש הנפרד ולאו איהו וגרמוהי חד ועמ״ש בביאור ע״פ וספרתם בענין שעורה מאכל בהמה שהמלאכי׳ נמשכי׳ ממל׳ ש׳ ב״ן בהמה ונש״י מז״א אדם כו׳ והיינו דבור ומחשבה שעור ה׳ מוצאות הפה וחטה כ״ב אותיות המחשבה, וירידת נש״י בגוף ונה״ב צורך עליי׳ לבחי׳ איהו וחיוהי והוא בחי׳ והחכמה תחי׳, כי האבות שהן הן חג״ת דאצי׳ הן הן בחי׳ מרכבה לבחי׳ ה״ע הנק׳ אדם קדמאה כמו שחיות דבי״ע הן מרכבה לזו״נ דאצי׳ מפני שנמשכו מבחי׳ לפני מלוך מלך, וכן שורש חג״ת למעלה מחו״ב דז״א בעתיקא אחיד ותליא, ולכן כמו שהחיות נושאות בחי׳ אדם שעל הכסא להמשיך בו מבחי׳ כי לא אדם ע״י יחוד חיצוני דאו״א כן האבות ממשיכי׳ לאו״א להיות יחוד פנימי דהיינו יחוד או״א עילאין, וזהו ג״כ עבודת נש״י מה יפה ירושתינו אך היינו דוקא ע״י בירור נה״ב משא״כ במלאכי׳ כלום יצה״ר יש ביניכם כי שרשה גבוה כנ״ל והכח לברר רק לנש״י שהן בחי׳ אדם, וזהו שמע ישראל פי׳ שם ע׳ זהו העלאה ובירור נה״ב כי שם ב״ן רפ״ח ששרשו מז״ת דאי׳ שנפלו בשבירה וזהו הע׳, ואח״כ ישראל מרכבה של נה״א ע״ד האבות חג״ת הן המרכבה כנ״ל

שמע ישראל: **נעתק מבוך 477.**

אולי מאמר כ״ק אדמו״ר הצ״צ — כנראה לא נגמר.

בביאור שני . . תקס״ט: **תורה אור יתרו עג, א. ספר המאמרים תקס״ט ע׳ קע.**

נש״י עלו במחשבה: **בראשית רבא פ״א, ד.**

איהו וגרמוהי חד: **ראה תקוני זהר בהקדמה ג, ב.**

מו״ק . . י״ב גבולי אלכסון: **ראה ספר המאמרים תקס״ז ע׳ ג.**

י״ב שבטים . . אלכסון: **ראה הנסמן במאמרי אדה״ז — פרשיות לע׳ תקיז.**

אתם קרוים אדם: **יבמות סא, א.**

אדם הוא בחי׳ ז״א: **עץ חיים שער רפ״ח פ״ה.**

בביאור ע״פ וספרתם: **ראה לקוטי תורה במדבר יא, ב. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בסידור שער חג השבועות שט, ג.**

האבות . . חג״ת: **ראה מאורי אור מערכת אבות סכ״ז. סידור שער הסוכות רנז, ג.**

האבות . . מרכבה: **בראשית רבא פמ״ז, ו. פפ״ב, ו.**

דז״א בעתיקא אחיד ותליא: **זהר האזינו רצב, א. וראה הנסמן באור התורה קרח — ו׳ ע׳ א׳תתמג.**

כלום יצה״ר יש ביניכם: **ראה שבת פט, א.**

שמע . . שם ע׳: **זהר פינחס רלו, ב.**

שם ב״ן רפ״ח: **פרי עץ חיים שער הק״ש פ״ט.**

וישראל ת"ת כולל חו"ג כמ"ש אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי, לכן בו וע"י נמשך אח"כ להיות יחוד או"א עילאין וזהו הוי' אלקינו והוא ההמשכה מבחי' איהו לבחי' חיוהי, ע"י המרכבה מבחי' גרמוהי ובירור נה"ב ואח"כ נמשך ג"כ המשכה זו ממש בגרמוהי ו"ק דז"א שיהי' ג"כ חד חהו הוי' אחד ונעשה התכללות שלא יהי' ענפין מתפרדין וכו', ועי"ז מתעלות נש"י ג"כ מבחי' יחוד דאיהו וגרמוהי שזהו שרשן הראשון ליחוד דאיהו וחיוהי שהמשיכו יחוד זה ממש באיהו וגרמוהי כנ"ל בענין אחד והיינו ע"י בירור נה"ב וכ"ז בנשמות דאצי' שהן בחי' איהו וגרמוהי חד ונק' אחים או בנים למקום, אבל שיומשך ג"כ בנשמות דבי"ע זהו בשכמל"ו שהוא אחד בחילופי אתוון דהיינו שיומשך יחוד זה ג"כ בבי"ע להיות ג"כ איהו וגרמוהי חד וכענין שם צבאות המבואר במ"א ע"פ בעצם כו' צבאות כו' בפ' בא, וכענין המבואר אצלינו בביאור לזוהר ויצא אפי' במאנין דילי לא אשתמש אלא במאנין דילך כו', והוא ענין המשכה ממקום עליון יותר והיינו ע"י קבלת עול מלכות שמי' ואתכפיא כו', שמעורר למעלה יותר מבחי' אתהפכא דהיינו שמע ישראל אה"ע ואה"ר הנ"ל.

הכח להתעלות באיהו וחיוהי דוקא ע"י נה"ב הוא כי גרמוהי עצמות גידי' ובשר נר"נ מודו"מ זהו מהות הנשמה אבל איהו וחיוהי חי' יחידה זהו ע"י רעו"ד ובחי' * א"א לנשמה להגיע כ"א ע"י התלבשותה בנה"ב כדפי' וישב יעקב.

וישראל ת"ת: ראה פרדס שער ערכי הכינויים בערכו.

ת"ת כולל חו"ג: ראה זהר צו כח, סע"א. תוספת זח"ג שב, א.

בנשמות דאצי' .. אחים או בנים: ראה לקוטי תורה שיר השירים יט, סע"ב ואילך.

בשכמל"ו: פסחים נו, א.

אחד בחילופי אתוון: נסמן לקמן ע' ב'תפא.

בביאור לזוהר ויצא: ראה אור התורה ויצא קפב, ב ואילך.

ובחי': כ"ה בהכת"י.

וישב יעקב: ראה תורה אור וישב כז, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' קפו.

שייך לפסוק ואהבת את הוי' אלקיך

עד אות ח' הוא בנייר שבתוך בוך שימני כחותם תקס"ז כ"י דו"ח.

(ח) **בת"א** פ' תולדות בד"ה אלה תולדות יצחק, ולהבין זה הנה כתיב ואהבת, אשר לכאורה לא שייך בזה לשון ציווי לאהוב (עיין מזה בפ' תשא בד"ה זה יתנו כל העובר ובלק"ת פ' ואתחנן בד"ה שמע ישראל ובמ"א נת' שזהו ע"י כי חביבין הנשמות שנקראו בנים למקום, וא"כ יש אהבה טבעית כאהבת הבן אל האב * וע' מענין האהבה טבעית בלק"ת פ' בהר בד"ה ושבתה הארץ ובשה"ש בד"ה אני ישנה גבי אחותי) אך הוא שבתחלה כתיב הוי' אחד כו' (נ' שצ"ל שבתחלה כתיב הוי' אלקינו הוי' אחד, וצ"ל מה ענין כפל שמות הוי' וענין אלקינו) ובהתבוננות ענין אחד איך שאין ערוך אליו כלל כו' (ר"ל פי' אחד ע"ד אנת הוא חד ולא בחושבן וכן פי' בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת) והנה בברכת אבות בשמו"ע אומרים הוי' אלקינו ואלקי אבותינו, אלקינו זהו בחי' צמצום כי מקורו ש' אלקים, ולכן בכל השבע שמות שאינן נמחקין לא נזכר לשון כזה כמו אלקינו שהוא הפירוש אלוה שלנו, מפני שבחי' זו שיהיה שלנו זהו א"א כ"א ע"י צמצום והיינו מבחי' ש' אלקים דוקא שהוא מדת הצמצום עי"ז דוקא יוכל להקרות אלקינו ממש, ועמ"ש כה"ג במ"א בפירוש אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום וכנודע דיש בחי' שנאמר אם צדקת מה תתן לו כו' ורצון אותיות צנור בחי' צמצום עיין בד"ה ויאבק איש עמו ובד"ה בשלח פרעה ובד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, ועפ"ז י"ל שלכן

שייך לפסוק ואהבת: נעתק מבוך 1035 [בגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש נרשם על הכריכה: בראשית ב ח"ב ויצאן תיג, ב גוכי"ק.

בנייר שבתוך בוך: אינו תח"י.

בוך שימני כחותם תקס"ז: נסמן בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א במספר 1196. תיאורו ראה בספר המאמרים תקס"ז ע' תקא ס"ב.

האב: בגוכי"ק יש כאן סימן להגה.

אנת הוא חד: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

השבע שמות שאינן נמחקין: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ו, ה"ב.

אלקינו . . אלקים דוקא: ראה לקוטי תורה בלק עג, ב. נצבים נג, ג.

אנכי ולא יהי' לך: מכות כד, רע"א. וראה אור התורה דרושים לר"ה ע' א'שלח.

ורצון אותיות צנור: מקדש מלך תרומה קנו, א (קצא, א). מאורי אור מערכת צנור סל"ו. זהר הרקיע בראשית נא (כה, ב).

בד"ה ויאבק: תורה אור וישלח כו, ב.

ובד"ה בשלח פרעה: תורה אור סא, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ב ע' קמו.

ובד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה: תורה אור כו, א. והנחות אחרות בספר המאמרים תקס"ה ע' עב־ג.

במ"ת נאמר וידבר אלקים, וכן עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו, צור לבבי וחלקי אלקים לעולם, אלא י"ל שזהו ע"ד הוי' הוא האלקים ע' בד"ה ביום השמע"צ כנישין יהא לכון וע"ד שנתבאר בד"ה וידבר אלקים כו' וארא בפירוש והייתי לכם לאלקים יעו"ש, וזהו ענין אלקינו ואלקי אבותינו כי אבותינו היינו חכמה ובינה שהם הנקראים אבא ואימא, והם אבות לבחי' ז"א הנקרא ישראל, כי ס"ר נש"י השרשין נמשכו מו"ק דז"א וחו"ב הם אבות של המדות וכמ"ש בד"ה שובה ישראל עד, דרוש השני בפירוש מ"ש כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני, ועמ"ש בסידור בדרושי החתונה בפירוש על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו כו', ובמא"א אלף סעיף ב' אב נקרא חכמה דאצילות והוא נקרא אצלינו פרצוף אבא כו' וסעיף קל"ז כתב אתה נקרא אבא עילאה וסימן כי אתה אבינו והנה הוא מלביש חסד דאריך ולכן גם חסד נקרא אתה עכ"ל ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה הנך יפה רעייתי פ"ב בפירוש ישראל מפרנסין את אביהם שבשמים, ובמא"א א' פ"ט אם נקרא אימא עילאה כו', ואמנם שם סעיף כ"ז כתב אבות נקרא חג"ת כי האבות אברהם יצחק ויעקב מרכבה לחג"ת עכ"ל ואפ"ל ע"ד הנ"ל אבא מלביש חסד דא"א ובינה גבורה דא"א, והדעת מקבל מת"ת דא"א ועמ"ש בפירוש בעבר הנהר ישבו אבותיכם דהיינו חג"ת דא"א בביאור אם בחקתי, וע' מזה בזח"ג אמור צט"א ובפירוש הרמ"ז שם וע' בהרמ"ז פ' תשא דף קפ"ט ע"ב בפי' אברהם סבא היינו חכמה יעו"ש, ולכן כדי שיתהוה בחי' אבותינו חו"ב אנת חכים כו' שזהו השפלה וירידה גדולה לפניו ית' כמ"ש בת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו, כי החכמה אין ערוך כלל לגבי מהותו ועצמותו ית' וכמ"ש והחכמה מאין תמצא, ע"י צמצום עצום אבא יונק ממזלא בחי' שערות כמו השער שאין נוגע כלל לעצמות המוחין ע' בד"ה ועשית בגדי קדש, וסד"ה בהעלותך דרוש הראשון ובד"ה למען תזכרו בענין חוטי הציצית

בד"ה ביום השמע"צ: לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פה, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תתקסג. והנחה אחרת (נוסחא שני') שם ע' תתקסו.

בד"ה וידבר . . וארא: תורה אור וארא נו, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' רלא.

בד"ה שובה ישראל עד: לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סז, א.

ישראל מפרנסין את אביהם שבשמים: ראה זהר ויקרא ז, ב.

בביאור אם בחקתי: לקוטי תורה בחקתי מז, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' קטז.

אנת חכים: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

אבא יונק ממזלא: ראה עץ חיים שער א"א ספ"ט. שער או"א ספ"ח. שער הזיווגים ספ"ב. שער הולדת או"א זו"נ פ"ו. שער העיבורים פ"ב שער הנסירה ספ"ג.

בד"ה ועשית בגדי קדש: תורה אור תצוה פב, ב.

וסד"ה בהעלותך: לקוטי תורה בהעלתך ל, ג.

ובד"ה למען תזכרו: לקוטי תורה שלח מה, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער הק"ש פא, ב.

ששרשם מבחי' ושער רישיה ובד"ה את שבתותי תשמרו בפירוש בורא קדושים ישתבח שמך, שהתהוות החכמה רק מבחי' שם והארה בחי' אותיות, אשר אין ערוך כלל לגבי מהותו ית' אנת הוא חד ולא בחושבן עיין בד"ה פתח אליהו, בפ' וירא, ובביאור אתה הצבת גבולות ארץ גבי ברכה והודאה פירש שיותר ממה שאין ערוך העשייה לגבי חכמה עילאה, יותר מזה אין קץ אין ערוך החכמה עילאה לגבי מהו"ע יתברך, וזהו אלקינו ואלקי אבותינו שצ"ל קודם בחי' אלקינו שהוא בחינת צמצום, ואח"כ ואלקי בחי' ואו המשכה שיתהוה בחינת אבותינו חו"ב, ואפ"ל הואו זהו השערות דת"ד א"נ הקו וחוט הנמשך אחר הצמצום ומקום פנוי, וזהו ג"כ ענין הוי' אלקינו שבפסוק שמע ישראל, שהוא הצמצום כדי שיומשך מקור ההשתלשלות שהם האבות, ואפ"ל כי האבות נק' ישראל כמ"ש במד"ר ר"פ תולדות אברהם נקרא ישראל כו' והיינו לי ראש ג' מוחין חב"ד, וכדי שיומשך בחי' זו זהו ע"י הצמצום והמשכה וזהו ענין הג' שמות הוי' אלקינו הוי', אך הוא ית' הוא אחד אנת הוא חד ולא בחושבן כנ"ל, ולכן בהתבונן בכ"ז בודאי כל איש ישראל יהיה חפצו ורצונו תמיד ליכלל בה' אחד, ולא שירד למטה במקום חושך, וענין ליכלל בה' אחד דהיינו בחי' חד ולא בחושבן ואיך אפשר שיגיע אדם לבחי' זו כיון דגם חכ"ע נמשך ע"י צמצום עצום, אך כי הכתר הוא המחבר המאציל א"ס ב"ה בהנאצלים והוא הנק' חד ולא בחושבן שאינו נמנה במנין ע"ס והנה בת"ת מאיר הארת הכתר, וכן ג"ר חשובין אחד, גם תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור, גם סד"ה ועשו להם ציצית שהתורה היא הממוצע שבה ועל ידה נמשך אוא"ס להחיות העולמות והממוצע יש בו ב' בחי' היינו שכלול מבחי' תחתונה שבהעליון ומשורש ומקור של התחתון וזהו ענין אורייתא סתים וגליא, והוא פנימי' אבא וחיצוניות אבא, וכמ"כ ישראל סתים וגליא, לכן ע"י עסק התורה תוכל הנשמה להתכלל באוא"ס ממש כיון שהיא הממוצע כו' ועמ"ש על הסש"ב פכ"ג, שעי"ז תוכלל הנשמה בבחי' איהו וחיוהי חד ממש שלמעלה מבחי' איהו וגרמוהי חד, וזהו ואהבת את הוי' אלקיך שיהיה אלקיך ממש ע"ד שהוא אלקי אברהם כו'.

ובד"ה את שבתותי תשמרו: לקוטי תורה בהר מא, ד.

ובביאור אתה הצבת: ראה סידור שער הל"ג בעומר שו, א. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תקפו.

ישראל . . לי ראש: דרך מצותיך (מצות ציצית) טו, ב בשם הזהר. וראה שער הפסוקים וישלח לב, כט. ספר הליקוטים ויחי מז, כח. מח, ב.

הכתר הוא המחבר: ראה עץ חיים שער דרושי אבי"ע פ"א. סידור שם שו, ב.

הכתר . . שאינו נמנה במנין ע"ס: ראה המשך תרס"ה ע' רסו.

תרי"ג מצות דאורייתא: מכות כג, סע"ב.

ז' מצות דרבנן: ראה לקוטי שיחות — כא ע' 401.

תר"ך עמודי אור: נסמן לקמן ע' ב'תו.

סד"ה ועשו להם ציצית: ראה סידור שער הציצית ג, ד ואילך. ה, ד.

אורייתא . . ישראל סתים וגליא: ראה זהר אחרי עג, א.

ועמ"ש על הסש"ב פכ"ג: קיצורים והערות לתניא ע' קה.

בכל לבבך י"ל זה אברהם כמ"ש ומצאת את לבבו נאמן לפניך, ועוד כי בכל לבבך היינו בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר וזהו בחי' אברהם שארז"ל במד"ר פ' חיי ע"פ ואברהם * בירך את אברהם בכל שהשליטו ביצרו, ובכל נפשך זהו יצחק שהוא עקדת יצחק, ובכל מאדך זהו יעקב כמ"ש בזהר וארא דכ"ז ע"א להיות כי יעקב בחי' רחמים הנמשך מבחי' ת"ת שעולה עד הכתר לכן מזה נמשך האהבה ובכל מאדך בלי גבול ועמ"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים בלק"ת סוף שה"ש, ובענין הנך יפה ע"י התכללות ג' גוונין שהטעם ע"ד כי בתפארת מאיר הכתר וז"ש ביעקב ויפרוץ האיש מאד מאד, וב"פ מאד י"ל מלמטלמ"ע ובכל מאדך ומלמעלמ"ט ע"י התומ"צ ע' בד"ה ונתתי לך מהלכים ב' הילוך כו' ועמ"ש ע"פ טובה הארץ מאד מאד.

קיצור. **ואהבת ע"י ההתבוננות ענין ה' אלקינו ע"ד מ"ש בברכת אבות הוי' אלקינו ואלקי אבותינו, שצ"ל צמצומים כדי שיתהוה חו"ב ועיין מזה בביאור ע"פ ולא אבה, אחד אנת הוא חד ולא בחושבן, וממילא נמשך ואהבת ליכלל באחד, בכל לבבך אברהם ובכל נפשך יצחק ובכל מאדך יעקב היינו שיהי' ע"ד אלקי אברהם כו', זה שמי לעלם כו'.**

(ט) **לענין ואהבת עיין בת"א פ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים שהדעת ממשיך פנימיות המדות לכן מבחי' שמע ישראל יומשך ואהבת דוגמת מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך, ויש ד"ת וד"ע מבחי' ד"ת ההתבוננות איך שהוא א' בז' רקיעי' והארץ וד' רוחות העולם נמשך אהבה זוטא ומבחי' ד"ע ההתבוננות ממהו"ע ית' איך שאינו בגדר עלמין כלל נמשך אה"ר, עיין בד"ה ויקהל משה, שזהו ענין העבודה בששת ימי המעשה מבחי' ד"ת ובשבת נשמה יתירה מבחי' ד"ע, ועיין בד"ה אתם נצבים.**

בכל לבבך היינו בשני יצריך: **ברכות נד, א.**

ואברהם: **כ"ה בגוכי"ק.**

בד"ה ונתתי לך מהלכים: **תורה אור וישב ל, ג.**

ע"פ טובה הארץ מאד מאד: **לקוטי תורה שלח לח, רע"ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' רלד.**

בביאור ע"פ ולא אבה: **לקוטי תורה תצא לט, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שלט.**

בת"א פ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים: **יט, ב.**

בד"ה ויקהל משה: **תורה אור ויקהל פז, ג ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' שמ.**

בד"ה אתם נצבים: **ראה לקוטי תורה נצבים מד, סע"ב ואילך והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער אלול רלא, ד. והנחה אחרת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] בספר המאמרים תקס"ב ע' תקכז.**

ואפ"ל זהו ואהבת ל' ציווי ול' הבטחה, הציווי על ד"ת וההבטחה על גלוי ד"ע דוגמת מי שטרח בע"ש יאכל בשבת, גם זהו ענין ואהבת גימ' ב"פ אור.

ועיין בפ' תולדות בד"ה ראה ריח בני גבי כריח שדה, העלאת מ"ן ויש בזה ב' בחי' להפנימי שנמשך מהקו ולהמקיף וזהו ענין ריח בוגדיו בחי' תשובה והעלאת מ"ן כזה שהוא בחי' מקיף הוא מפני שמתבונן בגדולת א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו ויובן ענין תשובה ע"ד מ"ש בד"ה מי אל כמוך בפירוש תשובה קדמה לעולם שנמשך ע"י התבוננות במה שקדם לכל בחי' עולם דהיינו מה שלמעלה מהזמן ומסדר זמנים כו' המתנשא מימות עולם כו' והיינו מש"כ מפני שמתבונן בגדולת כו' ואפ"ל ב' העלאת מ"ן הנ"ל זהו מבחי' ד"ת ומבחי' ד"ע וזהו ג"כ ענין בכל לבבך א"פ ובכל מאדך אר"מ, וכיון שבחי' בכל מאדך הנקרא ריח בוגדיו נמשך ע"י ד"ע דוקא לכן זה היה טעות יצחק דקסבר שבעשו יש בחי' זו וזה אינו כי הדעת נמשך בקו האמצעי דוקא דת"י וזהו בחי' יעקב.

בפ' ויצא בד"ה אם לא תדעי לך היפה בנשים, בענין ורחל בחי' ונפשי כעפר לכל תהיה היתה יפת תואר שנמשכו בחי' המדות העליונות אהוי"ר ורחמים הנמשכים מתג"ת ע' בד"ה כי תצא, בפי' אשת יפת תואר ובד"ה הנך יפה רעייתי, היופי כלול מג' גוונין דוקא שהם אהבה ויראה ורחמים, ולכן היפה בנשים כחשבון שני חיי האבות, וזהו נעשה אדם בצלמנו בחי' יפת תאר, אך ויפ"מ זהו רעו"ד עמ"ש ע"פ ומראך נאוה, סד"ה יונתי בחגוי, שם נת' שזהו אור חוזר בחי' תשובה, ואפ"ל ג"כ ב' בחי' אלו נמשך ע"י ד"ת וד"ע וזהו אם לא תדעי לך כו' ועכ"פ המכוון ויפ"מ ע"י הארת הכתר ע' בה"ז ר"פ בראשית

מי שטרח בע"ש: עבודה זרה ג, א.

ואהבת גימ' ב"פ אור: תניא ספמ"ג. פרי עץ חיים שער הק"ש פכ"ג. שער הכונות ענין כונת ק"ש דרוש ז. סידור האריז"ל במקומו.

בד"ה ראה ריח בני: תו"א כ, ד. ראה בסה"מ תקס"ה ע' יז ב' נוסחאות אחרות.

ריח בוגדיו: ראה בראשית רבא פס"ה, כב ובמפרשים שם. ראה גם אגדת בראשית פמ"ב.

בד"ה מי אל כמוך: לקוטי תורה דרושים לר"ה סא, א. והנחה אחרת במאמרי אדה"ז — הקצרים ע' של.

בד"ה אם לא תדעי ילך: תו"א כג, ב. בסה"מ — תקס"ד ע' יא בנוסחא שני'.

בד"ה כי תצא: לקוטי תורה תצא לו, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תתכד.

הנך יפה רעייתי: לקוטי תורה שיר השירים יד, א.

בנשים כחשבון . . האבות: ראה ג"כ אור התורה ואתחנן ע' תלג. שיר השירים ע' קלו.

ע"פ ומראך נאוה: ראה לקוטי תורה שיר השירים יז, ג.

בענין י"ג עלין דסחרין לשושנה, וע' סד"ה ועשית בגדי קדש בענין והם יקחו את הזהב ואת התכלת שהם גוונין עילאין כו', וע' בלק"ת בשה"ש סד"ה קול דודי בענין ומקפץ על הגבעות שהם האמהות ולכן היו יפ"ת ויפ"מ ע"ד הנ"ל.

בד"ה וישכם לבן, והנה האבות הן הן המרכבה כו' ומדותיו הן המתגלים בנפשם כו' נ"ב ע' בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם, ובד"ה וארא אל אברהם, ובד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה עכ"ה, ולא כל נפש תוכל שאת גילוי זה כו' הוא ע"י בחי' ומדרגת השבטים כו' י"ב שבטים כנגד ד' חיות המרכבה כו' נ"ב ע' בד"ה כנשר יעיר, ובד"ה ויקהל משה בענין כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד ועיין ביאור ואלה המשפטים בענין וזרעתי את ב"י זרע אדם וזרע בהמה, וע' בה"ז פ' במדבר על המאמר דקי"ח ע"ב וע' בד"ה מחר חדש בענין פי' י"ב גבולי אלכסון שעי"ז דוקא יוכל לבוא המשכות אהוי"ר למטה.

קיצור. ואהבת בכל לבבך ע"י ד"ת ובכל מאדך ע"י ד"ע, ב' בחי' העלאת מ"ן של א"פ של א"מ, נ"ב ע' בד"ה נשא את ראש בני גרשון, דרוש השני עכ"ה, ורחל ונפשי כעפר, היתה יפ"ת הנך יפה רעייתי ג' גוונין אהוי"ר ורחמים, ויפ"מ ובכל מאדך, ענין האבות הן הן המרכבה וענין השבטים מרכבתא תתאה.

(י) **פ'** וישלח, בד"ה ויקח מן הבא בידו, וז"ל ויובן זה בעבודת ה' שבלב זו תפלה ברשפי אש שכאשר האהבה באה מהתבוננות כי הוא חייך, וחיי החיים של כל העולמות (נ"ב לכאורה חיים חו"ב וחיי החיים כתר וצ"ע עכ"ה) נמשך מזה תשוקת הנפש כאשר תוכל שאת לפי מזגה ותכונתה (נ"ב ע' בד"ה שמאלו תחת ראשי בפ' כי תשא שזהו האהבה דבכל לבבך עכ"ה) משא"כ כשהאהבה באה מחמת שישים אל לבו ויעמיק בעומקא דליבא כי אני הוי' לא

בד"ה וישכם לבן: תו"א כג, ד.

ובד"ה וארא אל אברהם: תורה אור וארא נה, א. נו, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ב ע' קלד. ע' קלו.

ובד"ה להבין ענין האבות: תורה אור יתרו עג, א.

בד"ה כנשר יעיר: לקוטי תורה האזינו עז, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' ריט.

ביאור ואלה המשפטים: תורה אור משפטים עו, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' רסב (נוסחא שני'). והנחה אחרת (נדפסה ג"כ בתורת חיים) שם ע' רעא (נוסח א').

בד"ה מחר חדש: ספר המאמרים תקס"ז ע' מט ואילך.

בד"ה ויקח מן הבא לידו: תו"א כה, ג. בסה"מ תקס"ה ע' ס ב' נוסחאות אחרות, ראה אוה"ת יתרו ע' תשצא.

שניתי כתיב ולמת"ב כלל *, אשר על כן תכלה אליו נפש כל חי להבטל במציאות ולהתכלל באחד ממש (נ"ב והגם שצ"ל איך אפשר שהנפש תכלל בבחי' אני הוי' לא שניתי שהוא אור א"ס שלמעלה מחיי החיים, מיהו במ"א בדרוש המילויים כתבתי שי"ל ע"ד ענין המילויים של השמות ועמ"ש בד"ה תקעו בחדש, דרוש השני פ"א, וע' בסש"ב פי"ט הגם שתהיה אין ואפס כו' ע"ש עכ"ה) ולכן כאשר ישים אל לבו ג"כ ריחוקו מאור א"ס ב"ה אשר ירדה הנפש ותרד פלאים בעלמא דפרודא כו' תהי התגברות האהבה ביותר מאשר תוכל שאת עד שאין כח בנפש לכלוא את האהבה רבה וזהו בחי' בכל מאדך בחילא יתיר כו', וע"ש סד"ה שמאלו תחת לראשי, והנה מבואר שזהו משל לבחי' אורות המלובשים בכלים בבחי' פנימיות שהאור לפי ערך הכלי, ולאורות מקיפים דהיינו שאינו מוגבל בכלי, ועיין מזה סד"ה ראה ריח בני, בד"ה ועתה יבואר, ובד"ה כריח שדה, ובד"ה הנה איתא במדרש, וזהו ענין צדיקים ובעלי תשובה יעו"ש.

בענין ואהבת עיין בד"ה וישב יעקב בענין רעותא דלבא שהיא תכלית הירידה בעוה"ז כי למת"ב כלל כ"א ברעו"ד הוא נתפס ונזכר מזה בלק"ת ד"ה האזינו השמים דרוש השני ובהביאור שם שזהו ענין כי ז"א שהוא המדות בחי' רעו"ד בע"ק אחיד ותליא שלמעלה מהשכל כי או"א במזלא אתכלילן שהוא רק בחי' שערות דע"ק ועיין מזה ג"כ בהביאור ע"פ שימני כחותם בענין רצועות דתש"ר כו' וע' בת"א פ' יתרו בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה בענין יפה כח הבן מכח האב, ורעו"ד זו תגיע לה הנשמה דוקא בעוה"ז ע"ד במקום שבעלי תשובה עומדים, ורעו"ד זו נמשך ג"כ מההתבוננות שהרי לידת ז"א הוא ע"י או"א, והיינו מההתבוננות בבחי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו' דאע"ג שאמרנו למת"ב מ"מ היינו שאין מושג מהותו בחו"ב אבל ידוע מציאותו, ועי"ז

כלל: בתורה אור שם כו'.

במ"א בדרוש המילויים: דרוש המילואים בספר המאמרים תקס"ז ע' עדר. וראה מאמרי אדה"ז — ענינים ע' קלד ובהנסמן לשם.

סד"ה ראה ריח בני . . במדרש: תורה אור תולדות כ, סע"ג ואילך.

בענין ואהבת: נעתק מבוך 1014 [על הכריכה נרשם בראשית א ב לך לך] אחר רמ, ב גוכי"ק.

בד"ה וישב יעקב: תורה אור וישב כז, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' קפו.

ז"א . . בע"ק אחיד ותליא: זהר האזינו רצב, א. וראה הערה באור התורה קרח־ו ע' אתתמג.

בהביאור ע"פ שימני כחותם: לקוטי תורה שיר השירים מו, ד.

יפה כח הבן: שבועות מח, סע"ב.

נתעורר הרעו"ד ואפ"ל ג"כ שרעו"ד זו בנפש נק' וקדם צרתני שנתבאר בד"ה ביום השמיני שלח.

וענין אני ראשון ואני אחרון עיין מזה במד"ר פ' וישלח פרשה פ"א, ובפ' דברים דרפ"ו ע"ב ובשה"ש בפסוק לסוסתי ברכבי, יעויין שם, ובת"ז תקון י"ט דמ"א ע"ב פי' שזהו תמונת אלף אלף יו"ד למעלה ויו"ד למטה וקו באמצע וכ"ה בפרדס ערך אבן שלימה. והנה משמע במד"ר ר"פ תולדות פס"ג שלע"ל יהיה גלוי לצדיקים מבחי' אני ראשון ממש כמש"ש בזכות ולקחתם לכם ביום הראשון אני נגלה לכם ראשון שנאמר אני ראשון כו', וכן י"ל ע"י כל המצות עפמ"ש בלק"ת ד"ה לבאר ענין יוהכ"פ בענין אני כברוש רענן, שע"י קיום המצות מעלים בחי' המ' הנק' אני לבחי' אנכי שהוא ענין בחי' אני ראשון כו' ותלמוד תורה כנגד כולם שהתורה נק' אמת, ופי' אמת היינו אני ראשון ואני אחרון כו'. ועמ"ש מענין אני ראשון ואני אחרון בת"א בד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון ובלק"ת ר"פ מטות, ובד"ה שיר השירים פ"א ובד"ה נאוו לחייך בתורים פ"ג שם פי' ע"ד שפירש בד"ה לבסומי בפוריא הנ"ל.

———●———

(שייך ללקו"ת פ' ואתחנן ד"ה ואהבת לסופו)

וביאור ענין שם ע' * [ד]דווקא שם ב"ן הוא המעלה רפ"ח ניצוצים, יובן ע"פ מ"ש (ל)[ב]ביאור למאמר הזוהר פ' וישב דקפ"א ע"פ אל הפרוכת כו',

---

בד"ה ביום השמיני שלח: **לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פו, סע"א ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ב ע' תקנז. והנחת הר"מ (?) בן כ"ק אדמו"ר הזקן שם ע' תקסג.**

המ' הנק' אני: **פרדס שער ערכי הכינויים מערכת אני. פרי עץ חיים בתחלתו.**

ותלמוד תורה כנגד כולם: **פאה רפ"א.**

שהתורה נק' אמת: **ברכות ה, ב.**

ופי' אמת: **מד"ר שנזכר בפנים.**

שייך . . ד"ה ואהבת: **נעתק מבוך 723 רצט, ב. [והבא בתוך חצאי ריבוע ניתוסף מבוך] 1223 קנט, ב. נמצא ג"כ בבוך 98 פג, ב [בסיום ד"ה להבין מ"ש האריז"ל דפ' ראשונה דק"ש הוא שם מ"ב]. 423 פח, א [כנ"ל 98]. 1219 כא, א [כנ"ל 98]. 1316 קסא, א [כנ"ל 98].**

ד"ה להבין מ"ש האריז"ל גדפס בתוס' הגהות וכו' בלקוטי תורה ואתחנן יב, ד [ד"ה ואהבת]. סיום אחר נדפס באור התורה ואתחנן ע' רלד. ובלקוטי תורה [קה"ת תשד"מ] ברשימת הכת"י לואתחנן יב, ד [קלז, ב]. גרשם בטעות שלא נדפס לע"ע.

שם ע': **זהר פינחס רלו, ב.**

ע': **בבוך 1316 ע"ב.**

מ"ש . . הזהר: **ספר המאמרים תקס"ו [הנחת הר"מ בן כ"ק אדה"ז ? —**

שיש ב׳ מיני בירורים, הא׳ שהמל׳ שהוא שם ב״ן יורדת לבי״ע לברר, והוא בירור דמ״ג, והב׳ הוא דאח״כ בחכ׳ אתברירו בירור דמ״ד. וההפרש בין ב׳ בירורים אלו שהם ב׳ בחי׳ בטול ע״ד ההפרש בין אלי׳ למשה שלהיות הביטול בחיצוני׳ הוא דוקא ע״י בחי׳ אליהו * שם ב״ן, ועמ״ש במ״א בענין שנק׳ מלאך הברית. ולהיות הביטול בפנימי׳ וזהו ע״י משה שם מ״ה. וממוצא דבר למדנו שלהגיע תחילה הביטול בחיצוני׳ צ״ל ע״י בחי׳ שם ב״ן דוקא. וזהו שנאמר הנה אנוכי שולח לכם את אלי׳ הנביא לפני בוא יום ה׳, פי׳ קודם שיתגלה הפנימי׳ צ״ל תחילה הביטול בחיצוני׳, וזהו ע״י אליהו דוקא. וביטול בחיצוני׳ היינו בחי׳ אתכפי׳ שבפנימיותו עדיין לא נהפך, וביטול בפנימי׳ זהו כמו אתהפכא (כו׳) [כי] ב׳ בחי׳ אלו הם בינוני וצדיק והו״ע מ״נ ומ״ד. וזהו שם ע׳ [ש]להיות בירור דמ״נ העלאת רפ״ח מנוגה הוא ע״י שם ב״ן בחי׳ אליהו. ואח״כ פי׳ ישראל נהירו דחכמתא היינו בחי׳ בחכ׳ אתברירו בחי׳ אתהפכא כי שרית כו׳ וע״ז ב׳ בחי׳ אלו נמשך גילוי יחוד או״א שזהו הוי׳ אלקינו. דהנה אין ויש נק׳ תרין ריעין ואיך הם ריעין הלא היש היפך האין, ולא * משום שצ״ל תמיד התהוות היש מהאין. אמנם במקורם הם תרין [ריעין] ממש דכתי׳ ונהר יוצא מעדן יוצא תמיד כו׳, והוא כשמבואר במ״א ע״פ והגדת לבנך ענין מוחין דאבא ומוחין דאימא, שבחי׳ מוחין דאימא זהו בחי׳ השגה מה שאלקות מושג ע״ד נהנין מזיו השכינה, ונק׳ בחי׳ זו בריאה שבאצי׳ בריאה הוא יש. וכן ג״ע נק׳ להנחיל אוהבי יש. אבל מוחין דאבא זהו הביטול שלמעלה מההשגה וזהו בחי׳ חכ׳ אצי׳ שבאצי׳ בחי׳ אין שלמעלה מהיש בי״ע דאצי׳ ולכן יחוד זה דאו״א נק׳ מאין ליש והם תרין ריעין ממש. ואח״כ הוי׳ אחד הוא ההמשכה בזו״נ שהם יצי׳ ועשי׳ שבאצי׳ ואח״כ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד זהו ההמשכה בבי״ע ממש, ועמ״ש [במ״א] בענין חיוהי וגרמוהי כו׳.

ראה אור התורה דרושים לפסח — ד ע׳ תתקצא הערה כי״ה] ס״ע צב. והגחת כ״ק אדמו״ר האמצעי במאמרי אדה״ז — מארז״ל [זוהר] ע׳ ריח. וקיצורים בביאורי הזהר — מכ״ק אדמו״ר הצמח צדק — ע׳ קלה.

בחכ׳ אתברירו : באגרת הקדש סכ״ח בזוה״ק. וראה זהר פקודי רנד, ב. הנסמן בלקוטי הגהות (קה״ת תשל״ד) לאגה״ק שם.

אליהו : ניתוסף עפ״י בוך 1219. אבל בבוך זה נמחק.

ועמ״ש . . מלאך הברית : פרקי דרבי אליעזר פכ״ט. ספר המאמרים תקס״ה ע׳ תתקנה —תתקנז. אור התורה מיכה ע׳ תעט—תפ.

ולא : בבוך 1219 אלא.

ע״פ והגדת לבנך : ראה אור התורה חקת — ו ע׳ א׳תתצד במאמר והגדת לבנך הנזכר אצלינו כמה פעמים. הנסמן באור התורה דרושים לפסח הנ״ל הערה והגדת.

קיצור ושננתם

ענין שבפ׳ שמע נאמר תלמוד קודם תפילין היינו ושננתם ואח״כ וקשרתם

ובפ׳ והא״ש נאמר תפילין קודם ת״ת כמ״ש וקשרתם לאות ואח״כ ולמדתם את בניכם וי״ל הפלוגתא שבגמרא אם תלמוד גדול אם מעשה גדול ונמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה והנה קודם פ׳ ק״ש אמר וזאת המצוה ובהג״ה פי׳ וזאת המשכת הואו שהוא תפארת לאתחברה במל׳ הנק׳ זאת ומעלת המשכה זו יובן מההפך ממ״ש בזהר ויגש דר״י ע״א בענין רחל מבכה כו׳ כי איננו בגין דוא״ו אתרחיק ואסתליק מינה והואו נק׳ אות אמת ופי׳ אמת ע״ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים כמ״ש פ׳ וישלח פ׳ פ״א ו׳ של והנורא אל עליון היינו שהואו הוא המשכה מבחי׳ אל עליון שלמעלה מהשתלשלו׳ ואתה מחיה המשכת הואו בבחי׳ אתה, וזהו מי האיש החכם ויבן את זאת על שלא ברכו ולא נמשך הואו בבחי׳ זאת והוא כענין קל בלא ואו הנזכר בזהר ויגש שם וזהו פי׳ לעשות ולקיים תחלת לעשותה שהאדם הוא העושה את התורה שממשיך אותה להמשיך מבחי׳ שהתורה קדמה אלפיים דהיינו אאלפך חכמה אאלפך בינה ואהי׳ שעשועים יום יום, וזהו עוטה אור כשלמה שנמשך אוא״ס להתלבש בתורה, וזהו שנאמר ותורת חסד על לשונה וארז״ל דהיינו תורה לשמה דכתיב כי עם ה׳ החסד דלית שמאלא בהאי ע״ק לכן כשעוסק בתורה לשמה ממשיך בה מע״ק וזהו אורך ימים בימינה אורך ימים הוא מא״א והיינו בימינה דוקא ותורת חסד וזהו וזאת התורה וכמ״כ נק׳ וזאת המצוה שית תיבין דיחודא המשכת הואו בבחי׳ מל׳ וזהו הוי׳ אחד וזהו אל יתהלל החכם בחכמתו וכו׳ כי אם בזאת יתהלל דהיינו בהתורה הנק׳ זאת כשעוסק בה לשמה דהיינו השכל וידוע אותי וגם בזאת מה שמלובש בזאת וגם בזאת גימט׳ קדוש.

קיצור ושננתם : **געתק מבוך 1256 לא, א.**

נוסחא שני׳ מהקיצור — אור התורה ואתחנן ע׳ רנד.

הפלוגתא שבגמרא : **קידושין מ, ב.**

פ׳ וישלח : **במדרש רבא.**

וארז״ל : **סוכה מט, ב.**

דלית שמאלא בהאי ע״ק : **נסמן לעיל ע׳ ב׳קצד.**

קיצור דקיצור מד"ה ושננתם לבניך שבבוך תרטו"ב ח"ב דקצ"ח ע"א

(א) ענין שבפ' שמע נאמר ושננתם ואח"כ וקשרתם קדם תורה לתפילין ובפ' והא"ש נאמר וקשרתם ואח"כ ולמדתם ועיין בגמרא ספ"ק דב"ק דף י"ז ע"א, וזאת המצוה, שמע ישראל פי' ע"י ק"ש ממשיך הוא"ו בבחי' זאת, וה"ס הייחוד, וע"ז רומזים שית אתוון דיחודא, ואגב יבאר ענין מי החכם ויבן את זאת.

(ב) כי הנה כל המצות הוא שיהי' עי"ז יחוד קבה"ו, (וע' מענין היחוד בעה"ק שער היחוד ספ"ה, ופרק וא"ו, ופרק י"א וח"ב פי"ד, וסוף חלק התכלית פרק ס"ט ועיין מזה בלק"ת בדרושים לשמע"צ בד"ה הוי' לי בעוזרי ושם ספ"א גבי וזהו ענין יחוד קב"ה ושכינתיה דהיינו שיהא השראת קדושתו שהוא קדוש

קיצור: במפתח שבריש הבוך נרשם:

ועיין עוד מענין ושננתם, בבוך דברים דס"ג ע"א עד דף פ"ד סע"ב ובבוך שמות ויקרא ס"פ ואתחנן מראה מקומות מהפסוק וגם אח"כ ג' דפין ע"ז, ועמ"ש ע"פ כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו כו' ועמ"ש ע"פ והגדת לבנך.

ע"פ ושננתם ילקוט פ' אמור סוף רמז תרמ"ב. ילקוט ח"ב בשופטים סי' ד' תוך רמז מ"א דף ט' ע"א לכל הרגשה והרגשה נתן הקב"ה תורה מה לעשות, ומה לא לעשות כו' ללשון לא תשא את שם כו' ולא תשקרו כו' הרי ל"ת, ומה לעשות, ללשון ושננתם לבניך. במיכה סי' ה' רמז תקנ"ד דפ"ב ע"א כמ"ש בפ' אמור סוף רמז תרמ"ב. במשלי סי' ה' ע"פ יפוצו מעיינותיך חוצה דף קל"ג סע"ד ודברת בם עשם עיקר כו'.

במלכים ב' סי' ב' ע"פ ויגשו בני הנביאים מכאן לתלמידים שקרוים בנים וכה"א ושננתם לבניך אלו תלמידיך, דף ל"ד סע"ג תוך רמז רכ"ד.

קיצור . . ושננתם לבניך: נעתק מבוך 229 כז, א. נמצא ג"כ בבוך 1256 לג, א.
בריש הע' בבוך תרטו"ב נרשם בגוכי"ק: עמ"ש קיצור דקיצור מכ"ז בבוך תרי"ט ג' דכ"ב ע"א.
בוך תרי"ט ג' מסומן בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א במספר 1098 ושם חסרים דפים אלו. ונעתק כאן מבוך 229 שהוא העתק מבוך הנ"ל.
המאמר נדפס באור התורה ואתחנן ע' רנב.
בבוך דברים דס"ג . . סע"ב: נדפס באור התורה ואתחנן ע' רלח־רמט. רעט־רפא. רמט־רנט. רצו־שט.
ובבוך שמות . . ואתחנן: נדפס באור התורה ואתחנן ע' רלז.
ג' דפין ע"ז: אור התורה ואתחנן ע' שי.
ע"פ כי ידעתיו: ראה אור התורה וירא צח, ב.
ע"פ והגדת לבנך: נסמן לעיל ע' ב'רעא.

ומובדל כו' תוך עלמין כו' וע"ש בהקיצור סעיף א', ועיין בד"ה והיה מדי חדש בחדשו ושם ספ"ב בענין אבל בשבת הוא בחי' שמש צדקה ומרפא תבין ג"כ שזהו ענין הייחוד ע' בזהר פ' נח דס"ו ע"ב ע"פ וירפא את מזבח ד' ההרוס, ובלק"ת בדרושי עשי"ת ד"ה להבין פי' הפסוק מי, ושם פ"ב שענין הייחוד הוא שיומשך מזה בחי' עין בעין יראו כו' וראו כל בשר כו' וע"ש רפ"ג, ועיין בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון רפ"א בענין וחשך זה יתהפך לאור לע"ל כי עין בעין יראו כו' והיינו ע"י וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים כו' הוא ענין יהודא עילאה ויחו"ת כו' ושם בהביאור ד"ה איתא במ"ח יובן משם ענין יחו"ע ויחו"ת ע"ד שילוב הוי' באד' ושילוב אד' בהוי' וע' בסידור שער ר"ה סד"ה אד' שפתי תפתח שזהו ענין מלכיות וזכרונות, וע' בפ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר השני פ"ב ופ"ג בענין יחו"ע ויחו"ת וע' בפ' ואתחנן סד"ה וידעת היום דרוש הראשון פ"ד בענין ומלאה הארץ דעה את ה' שזהו ג"כ סוד הייחוד וסד"ה וידעת היום דרוש השני ובד"ה וזאת המצוה ספ"א גבי וזהו ענין לשם יחוד קבה"ו שע"י המצות ממשיכים בחי' סוכ"ע בחי' קדוש להיות בגילוי בבחינת ממכ"ע כו' ושם בד"ה למען תירא את ספ"א, ועיין בסש"ב פמ"א גבי וייחוד זה הוא רצונו האמיתי כו' וע"ש פרק מם בהג"ה המתחלת ושם מאיר ומתגלה כו', והנה כדי להמשיך הייחוד יש בו העלאה והמשכה ע"ד ריח ניחוח להוי' ריח העלאה ניחוח המשכה כמ"ש בעה"ק דלעיל חלק שני פי"ד) והעלאה זו זהו ענין לך הוי' הגדולה והגבורה כו', דהיינו יחוד מדותיו וביטולן בו יתברך דלאו מכל אלין מדות איהו כלל והוא קדש ומובדל מלה בגרמיה, ושם גדולה זו כלא חשיביה כי ולגדולתו אין חקר, וע"י העלאה זו בחי' לריח ממשיכים בחי' ניחות מלמעלה למטה והיינו פי' שני בענין לך הוי' הגדולה והגבורה היינו מה שהוא ית' מאיר במדותיו כו' ובהם ועל ידם לך ה' הממלכה כו' גדול בעיר אלקינו, וזהו ענין יחוד סובב וממלא, הנקרא יחוד קודבה"ו, וזהו ע"י המצות שהם בבחי' עבד וביטול רצון ע"ד הלא שמוע מזבח טוב, ולכן ממשיך כמו"כ מלמעלה שיצמצם את אורו הגדול הסוכ"ע להיות ניחות להוי' להאיר ע"י יו"ד צמצום כו' עד וא"ו המשכה בבחי' ה' תתאה ממכ"ע שהמשכת קדושה זו נמשך ע"י שם הוי', אתה גבור לעולם ה' ונמשך ע"י איזהו גבור הכובש את יצרו (הג"ה ואפ"ל ביחוד זה יש ג"כ ב' בחי' הא' ע"ד שילוב הוי' באדנות, וזהו הנק' חותם שוקע, הב' ע"ד חשף ד' את זרוע קדשו כו' ולא יכנף כו' ודוגמת שאל לך אות כו' העמק שאולה או הגבה למעלה שנתבאר בבה"ז ר"פ ויקרא, ובחי' הראשונה י"ל זהו ע"י מ"ע ובחי' הב' זהו ע"י מל"ת כמ"ש בסידור ובלק"ת בשה"ש בד"ה שימני כחותם עכ"ה), ולהיות כי עיקר

בד"ה והיה מדי חדש בחדשו : לקוטי תורה ברכה צז, ב.

בדרושי עשי"ת ד"ה להבין פי' הפסוק : ראה אור התורה בלק — ו ע' א'תתקיד בהערות.

איזהו גבור הכובש את יצרו : אבות רפ"ד.

יחוד זה הוא ענין ק"ש וזהו כל הקורא ק"ש בעונתה גדול מן הקורא בתורה ע' בספר עה"ק חלק התכלית בסופו פרק ס"ט דפי' עונתה ע"ד שארה כסותה ועונתה, ועיין בפי' עונתה בזח"ב פ' משפטים דף צ"ז ע"ב ושם במק"מ ענתה גימטריא הוי' צבאות דהיינו שגם בבי"ע הנק' צבאות הוי' יאיר האור כמו באצילות ע"ד למען חייך המבואר בהביאור ע"פ בעצם היום הזה נמול, שיהי' בבי"ע ג"כ בחי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד, וזהו כי בועליך עושיך ד' צבאות שמו בישעי' סי' נ"ד ה' שארז"ל ע"ז במד"ר פ' בא ס"פ ט"ו שהוא ענין שלעתיד יהיו נשואין לכן נאמר לשון בועליך משא"כ מ"ת היו עדיין רק אירוסין ועיין מזה בסידור בד"ה מהרה ישמע בערי יהודה וע' בת"א פ' בא בפי' שם צבאות שגם בנשמות יהי' איהו וגרמוהי חד כמו באצי' זהו ענין הנישואין ולכן נאמר בזה ה' צבאות שמו כי ד' צבאות גימ' ענתה כנ"ל ועמ"ש עוד מענין ענתה בבוך תרטו"ב דרי"ד ע"א ע"פ בעשור לחדש תענו את נפשותיכם שיש לפרשו ג"כ עד"ז עפמ"ש בלק"ת פ' תצא סד"ה ביאור ענין כי תצא בפי' ואח"כ תבא אליה ובעלתה, ולכן וותיקין קורין ק"ש עם הנץ החמה דוקא להמשיך בחי' וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא הנז' לעיל, לכן נאמר על ק"ש וזאת המצוה, המשכת הוא"ו בבחי' זאת כו' ועמ"ש ע"פ וזאת ליהודה כו', ומאומרם ז"ל גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהעוסק בתורה הגם כי בתורה נאמר ג"כ וזאת התורה המשכת הוא"ו בבחי' זאת וגם ארז"ל וויתר הקב"ה כו' ולא וויתר על ביטול תורה וכמ"ש בד"ה עולת תמיד ובכמה דוכתי, מ"מ גדול הקורא ק"ש בעונתה כו' ע"ש בעה"ק, וגם פי' ענתה גימט' הוי' צבאות שע"י יחוד זה נולדים נשמות גבוהות והן הנק' צבאות וכמ"ש בזח"א פ' בראשית דכ"א ע"ב, ועמ"ש במ"א בענין אלה תולדות מלא בשני ווין, והוא ע"פ אחרי הוי' אלקיכם תלכו סעיף י"א בבוך תרטו"ב ח"ב בדף רל"ג, גם שם לעיל מיני' דף רל"ב רל"ג, י"ל וזאת התורה ממשיך ואו אחד אבל וזאת המצוה דק"ש ממשיך בחי' ואו עליון שית תיבין דיחודא ומ"ש במ"א בד"ה כל המשמח את החתן בענין הנזכר בזח"ג בלק קפ"ו בהינוקא שהכיר בריחא דלבושייכו שלא קרו ק"ש והשיבו שזהו מצד שהיו עסוקין במצות הכנסת כלה צ"ל דהכנסת כלה שהוא במעשה גשמיות ממשיך היחוד עליון דבחי' וזאת יותר גם מק"ש כי

כל הקורא ק"ש בעונתה: ראה לקמן הערה גדול.

בהביאור ע"פ בעצם היום: ספר המאמרים תקס"ג ע' יז.

בבוך . . בעשור לחדש: אור התורה אחרי ע' רצה.

וותיקין קורין ק"ש: ברכות ט, ב.

ע"פ וזאת ליהודה: לקמן ע' ב'תקנו.

גדול הקורא ק"ש: ברכות י, ב.

וויתר הקב"ה: נסמן לעיל ע' ב'רו.

בד"ה עולת תמיד: ספר המאמרים תקס"ט ע' רי.

ע"פ אחרי . . סעיף י"א: כנראה הכוונה לאור התורה ראה ע' תשה.

בד"ה כל המשמח את החתן: ספר המאמרים תקס"ב ע' נו ואילך. אתהלך — לאזניא ע' רכט (ושם ע' רסג דרושים דלאזניא כ"י מו"ת והוגהו מר' ליב מאהליוּוער). ועם

ק״ש הוא בדבור וזהו במעשה, ולכן הירושלמי ס״ל דמי שתורתו אומנתו אינו מפסיק לק״ש לפי שזה שנון וזה שנון אבל מפסיק הוא למצוה מעשיות ללולב ולסוכה וה״ה בהכנסת כלה וכ״ז לפי שהמעשה יש בהו כח יותר מהדבור כו׳.

קיצור סעיף ג׳, פי׳ ה׳ אחד שבפסוק שמע ישראל ע״ד שנאמר לע״ל ביום ההוא יהיה הוי׳ אחד שיאיר ע״ק בז״א ולכן יהי׳ ושמו אחד שיהי׳ נקרא כמו שנכתב, ואז ושם העיר מיום הוי׳ שמה היינו מה שעכשיו נק׳ עיר אלקינו כו׳, יהי כבוד הוי׳ לעולם, ועמ״ש בבוך תרטוב בתחלתו דף ב׳ בפי׳ מצות לייחדו שהוא הרחקת השיתוף כו׳, היינו כי הוי׳ הוא אלקים אין עוד כו׳ ועמ״ש בענין ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד ושמו אחד בהגהות לד״ה הבאים ישרש כו׳.

לסעיף ד׳ רמ״ח תיבין דק״ש גימ׳ לריה וגם רמ״ח אברים כי הוא״ו זהו אדם ז״א שיש בו רמ״ח אברים וממשיכי׳ בו אור עת״י שזהו פי׳ הוי׳ אחד כנ״ל, הוקשה כל התורה לתפילין תש״י ותש״ר חותם שוקע וחותם בולט.

סעיף ה׳, נק׳ המצות צדקה לפי שענינם להמשיך האור בהכלים כי ע״י הכלים יומשך הגילוי בבי״ע.

סעיף וא״ו, וזהו מ״ד מעשה גדול שעי״ז ממשיך מהכתר והוא שורש יחוד קובה״ו.

סעיף ז׳ מ״ד תלמוד גדול כי כדי שיהי׳ המשכת אור א״ס בהכלים זהו ע״י התלבשותו תחלה בחכמה.

סעיף ח׳ עוי״ל מעשה גדול ע״ד עשיי׳ לעילא ע״ד מ״ש בזהר וירא דקט״ו ע״פ ויעש ד׳ לשרה עשייה לעילא מבחי׳ דבור כו׳.

סעיף ט׳ וזהו ושננתם ואח״כ וקשרתם ע״ד מ״ש בסעיף ז׳ דתלמוד גדול וזהו ענין וויתר כו׳ ולא וויתר על ביטול תורה כו׳, ענין גדר את הפרוכת ועמ״ש מענין ולא ויתר בד״ה עולת תמיד.

הגהות מכ״ק אדמו״ר הצמח צדק בתקס״ב שם ע׳ רצה (והשמטה בעי׳ תרצא). וקיצורים מכ״ק אדמו״ר (מהריי״צ) נ״ע שם ע׳ תריז.

הירושלמי ס״ל: ברכות פ״א, ה״ב.

בבוך . . מצוה לייחדו: כנראה הכוונה לאור התורה בראשית — ז תתשסד, ב.

בהגהות לד״ה הבאים ישרש: אור התורה שמות ע׳ פד־פה.

הוקשה כל התורה לתפילין: קדושין לה, א.

סעיף יו"ד, ומ"ש בפ' והא"ש תחלה וקשרתם כי פ' זו מדברת מה שיהי' אחר הגליות ולע"ל יהי' מעשה גדול וגם שלא יצטרך שהתלמוד יביא לידי מעשה שהמל' תהי' אחעט"ב, והיה ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים.

סעיף י"א, ע"ד ראה מעשה ונזכר הלכה וגם כי ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ לכן לא יצטרך המעשה לקבל מהתלמוד.

שייך לפסוק וכתבתם על מזוזות, בבוך תרטו"ב דף
שם נכתבו ו' סעיפים

(סעיף ז) **והנה** יש להעיר לענין מזוזה ממ"ש רז"ל ע"פ ואם אמר יאמר העבד כו' והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדוניו את אזנו במרצע כו', ר"פ ואלה המשפטים, וארז"ל בגמרא פ"ק דקדושין דכ"ב ע"ב מה נשתנה אזן מכל האיברים שבגוף אמר הקב"ה אזן ששמעה קולי על הר סיני בשעה שאמרתי כי לי בני ישראל עבדים כו' מה נשתנה דלת ומזוזה מכל כלים שבבית אמר הקב"ה דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות כו' ולהבין ענין דלת ומזוזה שהיו עדים, ושלכן בם נרצע האוזן יש להקדים מ"ש בזח"ג פ' בהר דק"ח סע"א וז"ל אל הדלת או אל המזוזה בגין דהאי אתר פתחא הוא דלעילא ומזוזה אקרי (ובמק"מ בשם הרח"ו מזוזה גימטריא אדנ"י) כו' את אזנו אמאי, שמיעה תלי בהאי אתר כו' שמיעה בהאי שמיטה תליא, וע"ד הוא פגים להאי שמיעה יתפגים שמיעה דיליה כו' עכ"ל, ומהמבואר מזה דשמיעה תליא במ' שהיא בחי' הדלת והמזוזה, ופי' אדמ"ו נ"ע דענין שמיעה היינו כמ"ש שמואל לשאול הלא שמוע מזבח טוב וכמ"ש לשמוע בקול דברו, דהיינו עשיית המצות בבחי' קבלת עול דוקא מבלתי שיבקש שום טעם וזהו כי לי בנ"י עבדים דהיינו כמו שהעבד מקיים פקודת המלך אף שאינו יודע טעמו של המלך, וזהו חטאו של שאול שהלך אחר הטעם ושינה מהציווי כו' ולכן אמ"ל שמואל הלא שמוע מזבח טוב כו', וזהו שהעבד שקיבל עליו עול בשר ודם ואמר אהבתי את אדוני כו' פגם בשמיעה הנ"ל וע"כ ורצע אדוניו את אזנו כו', אל הדלת או אל

ראה מעשה ונזכר הלכה: פסחים סו, א.
שייך לפסוק וכתבתם: נעתק מבוך 1058 קעו, א גוכי"ק.
המשך לאור התורה ואתחנן ע' שנה. השוה אור התורה חנוכה שכח, א.
ופי' אדמ"ו נ"ע: ראה ביאורי הזהר בהר פב, ד. והנחה אחרת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] בספר המאמרים תקס"ב ע' תעג.

המזוזה כי הנה ענין שמיעה הנ"ל הוא כמ"ש לשמוע בקול דברו, שהיא מדת מלכותו ית' כמ"ש שום תשים עליך מלך להיות בבחינת עבד לבטל רצונו מפני רצון המלך הקדוש א"ס ב"ה בלי שידע שום טעם כלל כ"א רק גזירת המלך ופקודתו שעי"ז דוקא מקבל עליו עול מלכותו ית' משא"כ אם עושה רק מפני הטעם ואף בשביל להמשיך אור כו' זהו כענין סגולה ורפואה ואין זה קבלת עול מלכות, ולקבל עליו עול מלכותו ית' זהו דוקא ע"י לשמוע בקול דברו בביטול רצון בלי שום טעם כו', ובחי' מל' היא הנק' דלת ומזוזה כי היא פתחא דלעילא, כמו עד"מ הדבור הוא בחי' פתח ושער שבו ועל ידו נמשך ההתגלות לזולתו ולכן נק' בחי' מלכות בשם דבור וכמ"ש באשר דבר מלך שלטון כמ"ש באגה"ק סי' ועמ"ש במ"א ע"פ והוא יושב פתח האהל, ובזח"ג פ' אחרי דע"א סע"ב ע"פ ותשב בפתח עינים כו' ע"ש. וביאור הענין יובן ע"ד מ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד', בפי' אדון עוזינו צור משגבינו כו' שע"י קיום המצות בבחי' עבד ממשיכים בחי' כח אד' הוא ההמשכה ממל' דא"ס שהיא בחינת הכח והמקור הנעלם של שם אד' שהוא מל' דאצילות, ועי"ז נמשך להיות צור משגבינו בחי' מקיפים להעלות נר"ן כמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה כו', וזהו ג"כ ענין אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי לשמור את מזוזת פתחי, שע"י שיהי' שומע ע"ד שמוע מזבח טוב, את הברכה אשר תשמעו עי"ז יהיה לי והיינו ע"י דלתותי ומזוזות ששם מקום השמיעה כנ"ל וזהו כי לי בנ"י עבדים שע"י שהם עובדים בבחי' עבד עי"ז הם לי ממש ובחי' לי היינו עצמות אור א"ס כמ"ש ברבות ויקרא פ"ב כ"מ שנאמר לי אינו זז לא לעוה"ז ולא לעוה"ב כו' כי הוא בחי' אני הוי' לא שניתי, וזהו ג"כ ענין לשמור מזוזות שארז"ל מה מזוזה זו אינה זזה מהפתח כו' כי המזוזה הוא ג"כ המשכה על הפתח מבחי' זו שאינו זז, בחי' אני הוי' לא שניתי, והוא ענין כח אד' כנ"ל בשם הרח"ו דמזוזה גימ' אד', וא"כ מזוזה פירושו לשון הזזה, ר"ל שלא יהיו זזים משם.

קיצור. וענין מזוזה ודלת יובן ע"ד מה נשתנה אזן כו' מה נשתנה דלת ומזוזה, כי אוזן ע"ד הלא שמוע מזבח טוב ושמיעה היא לשמוע בקול דברו בחי' מלכות, שהוא בחי' מזוזה גימטריא אד', ועי"ז השמיעה ממשיכים בחי' יגדל נא כח אד', כי לי בנ"י עבדים ועמ"ש ע"פ ראה כו' את הברכה אשר תשמעו כו' ועמ"ש מזה בד"ה ואתחנן אל ד' בענין ועתה ישראל שמע

באגה"ק סי' : ה (קח, רע"א).
ע"פ והוא יושב פתח האהל : ראה אור התורה בא ע' ב'תרלט.
בד"ה ועתה יגדל נא : לקוטי תורה שלח לט, א ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רמו ואילך.
שארז"ל : דברים רבא פ"ז, ב.
ע"פ ראה : ראה לקוטי תורה ראה יט, ב. אור התורה ראה ע' תרסא. ע' תרסח.
בד"ה ואתחנן אל ד' : אולי הכוונה לאור התורה ואתחנן ע' א'תתקצט.

אל החוקים, מ״ש הרר״י מהגמרא ב״ק פ׳ החובל בענין סימא את עינו נותן לו דמי עינו חרשו נותן לו דמי כולו הרי מזה מובן מעלת השמיעה שזהו ענין אשרי אדם שומע לי, אשרי הוא בחי׳ ההפך מבחי׳ הוי ומשה סיים באשריך ישראל כו׳, ומזה מובן ענין אזן ששמעה על הר סיני איך גדול כח החטא בפגם השמיעה כו׳.

(ח) **וענין** דלת ומזוזה שהיו עדים, והענין דהיינו שבמצוה ראשונה ביציאת מצרים היה ג״כ על המזוזות כדכתיב אל שתי המזוזות והמשקוף וברבות בא פי״ז אמרו אל המשקוף בזכות אברהם ואל שתי המזוזות בזכות יצחק ויעקב והרמ״ז אמור דצ״ה סע״א פי׳ המשקוף ושתי מזוזות הם כח״ב שבמל׳ הנמשכים מתפארת נו״ה דז״א כו׳, לפ״ז היה ראוי לומר דשתי המזוזות הם אברהם ויצחק שהם ב׳ קוין חסד לאברהם ופחד יצחק והם מקור דנו״ה והמשקוף הוא קו האמצעי תפארת בחי׳ יעקב, ובזה היה נכון שהקב״ה הקדים המזוזות למשקוף כמ״ש שמות יב״ז ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, שכן אברהם ויצחק קדמו ליעקב, ומה שמרבע״ה אח״כ הפך הסדר ואמר והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות זהו ע״ד שנאמר וזכרתי את בריתי יעקב ואח״כ נאמר ואת בריתי יצחק כו׳, והרמ״ז שם פי׳ בע״א. וברבות סדר שמות ס״פ א׳ איתא עוד בהדיא דהמשקוף הוא אברהם והענין דבספר שושן סודות ראיתי בענין שיעור ב׳ פתחים שבינה נק׳ משקוף וחו״ג הם ב׳ מזוזות, וגם כתר נק׳ משקוף וחו״ב הם ב׳ מזוזות ע״ש דף ז׳ סע״א וכ״כ שם דכ״ח, והנה אברהם ע״י שנתנסה עשר נסיונות י״ל שהגיע עד כתר עליון שהוא הספירה העשירית היותר עליונה, וכ״מ במד״ר פ׳ כי תשא פמ״ד דעשרה נסיונות דאברהם הם כנגד יוד הדברות אשר דבור אנכי הוא בכתר כמ״ש במ״א, ולכן נקרא אברהם האדם הגדול בענקים, ואפ״ל ע״ד שאברהם נקרא האדם הגדול בענקים ואמרו ברבות פ׳ נשא פי״ג דף רנ״א ע״ג שהוא גדול מאדם הראשון ואדה״ר הוא אבא א״כ אדם הגדול היינו א״א שנק׳ עתיק יומין סבא וכן אברהם הוא סבא ליעקב שהוא ז״א ויצחק אביו הוא אבא וכמו שיאמרו ליצחק כי אתה אבינו וגם בד״ה וישב יעקב בארץ מגורי אביו פי׳ מגורי אביו היינו ח״ע שנק׳ אביו ואף שיצחק הוא דין הרי החכמה נק׳ דין לגבי הכתר לכן אברהם נק׳ משקוף שהוא הכתר

מ״ש הרר״י: בשערי תשובה שער שני סי״ב.

ב״ק פ׳ החובל: פה, ב.

אשרי . . ההפך מבחי׳ הוי: ראה מדרש תהלים פ״א הובא באבודרהם סדר תפלת שחרית (אשרי . . ובא לציון — ירושלים תשכ״ג ע׳ קכ). אור התורה תהלים ע׳ תתקיא. ס״ע תתקיג.

דבור אנכי הוא בכתר כמ״ש במ״א: ראה אור התורה דרושים לשבועות ע׳ קכח.

בד״ה וישב יעקב: תורה אור וישב כז, ב. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי במאמרי אדה״ז — פרשיות ס״ע קפט ואילך.

החכמה נק׳ דין: עץ חיים שער א״א פ״ו.

ויצחק ויעקב שהן אבא וז"א הן ב' המזוזות או **יעקב הוא חכמה יוד עקב ויצחק בינה** ע' זח"ג דרמ"ז בפי' נהר כבר, וזהו **השקיפה ממעון קדשך מן השמים** וכתי' מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה ולכן **אברהם שנאמר בו בעצם** היום הזה נמול זכה לבחי' מילה זו דמי יעלה לנו **השמימה** עיין **בת"א** ס"פ לך לך בד"ה בעצם היום הזה נמול ע"כ ממשיך מבחי' **השקיפה ממעון קדשך** מן השמים וברך כו' וזהו **ענין שהמשקוף הוא אברהם** ועיין **מ"ש בת"א** ס"פ ויצא סד"ה וישכם לבן בבקר שהתגלות לובן העליון **דע"ק הוא בבקר דאברהם**, עכ"פ המשקוף ושתי המזוזות **הם ג' אבות** וזהו **ופסח ה' על הפתח שהוא ענין** מדלג על ההרים שהם האבות, והדילוג **הוא המשכת אור** א"ס ב"ה **שלמעלה** מסדר ההשתלשלות שיהיה מתגלה ונמשך **לישראל**, כנזכר **בד"ה** קול דודי בענין פי' עד שנגלה אליהם מלך מלכי המלכים כו' **ודילוג זה הוא על ההרים** שהם האבות ג' קוין שבאצילות, אמנם **שם מבואר דהפתח הוא מל' זה השער** לה' בחינת יראה ונמשך לשם התגלות מל' **דא"ס** כו' כי **נעוץ תחלתן בסופן** דוקא ולכן רמה קרני דוד שנמשח **בקרן הוא** בבחי' **רמה**, ולכן **אבן מאסו** הבונים היתה לראש פנה, והנה **הדלת עצמו שבהפתח** י"ל **שזהו בחי' דוד כמ"ש** ארוממך ה' כי דלתני, **ומבואר במ"א** הפי' ג"כ **לשון דלת שהמלכות היא הדלת** והפתח שבה ועל ידה הוא ההמשכה וההתגלות **מאצילות** לבי"ע ע"י **פתיחת** הדלת וכן ההעלאה מבי"ע לאצילות, אך **מבואר במ"א ענין פתחו של אולם** שלא היה לו דלתות וז"ל **בד"ה אני ישנה**, כי הנה השערים **הם שערי ההשפעה** להמשיך חיים * ומזון לעולם, והדלתות הם לסגור השער כו' כי לפעמים **נסגרים** השערים * לפי מעשה התחתונים אבל פתח האולם לא היה לו * **דלתות שתמיד היה**

א"כ דלת ומזוזה שהיו עדים שבהם נמשך מבחי' ופסח דלוג ע"כ עכ"פ ע"י השמיעה שומע לי יומשך מבחי' כי אין מחסור ליראיו כו' והיינו אשרי אדם כו'.

מי יעלה . . ר"ת מילה: תקוני זהר תכ"ב (סה, ב. סו, א). ת"ל (קלא, א). בעל הטורים **נצבים ל, יב.**

בד"ה קול דודי: לקוטי תורה שיר השירים יד, ד ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ט ע' מד ואילך.

נעוץ תחלתן בסופן: **ראה ספר יצירה פ"א, מ"ז.**

דוד שנמשך בקרן: **ראה מגילה יד, א.**

ומבואר במ"א הפי': **ראה אור התורה עקב ע' תרכג.**

פתחו של אולם: **מדות פ"ב, מ"ג.**

בד"ה אני ישנה: **לקוטי תורה שיר השירים לד, סע"ד.**

חיים: **בלקוטי תורה שם: חיות.**

נסגרים השערים: **שם: השערים נסגרים.**

לו: **שם: בו.**

פתוח לפי שהוא רומז להשפעה היוצאה * תמיד בלי הפסק ובלי מעצור ממעשה התחתונים שאין אתעדל"ת מגעת שם * עכ"ל, נשמע לפ"ז הדלת הוא לסתום הפתח והרמ"ז אמור צה"א כ' וז"ל א"נ ידוע סוד ב' דלתות שביסוד הנוק' הנסתמות ונעשות מם סתומה וכמ"ש ויסך בדלתים ים עכ"ל ומדבריו יובן מ"ש ברבות ר"פ תזריע כשם שיש דלתות לבית כך יש דלתות לאשה כו' ובמא"א אות ד' סט"ו כ' דלת נק' המלכות כי היא דלת וכניסה דאצילות ויש ד' רברבא לאה וד' זעירא רחל עכ"ל וע' בפרדס ערך פתח, ואפשר כי הפתח הוא ג' קוין שבמל' והדלת הוא מל' שבמל' והוא ענין המסך והפרסא כענין והבדילה הפרוכת כו' וה"ע שם אלקים שנק' מגן ונרתק לשם הוי' כו', ועכ"פ ע"י המצוה ממשיכים בחי' ופסח ה' על הפתח שיהי' בחי' המשכה לשם מבחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות כנ"ל גם במ"א נת' דפי' ופסח ה' על הפתח הענין שנמשך בחי' אתעדל"ע מעצמו מבחי' כי חפץ חסד הוא בלי אתעדל"ת שזה היה ענין יצ"מ שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה ולא היו יכולים להעלות מ"ן אלא שנמשך אתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת ע"ד אתה החלות כו', והיינו ופסח על הפתח כי ענין הפתח היינו שבו נכנסים ובו יוצאים זהו ענין אתעדל"ת ועי"ז נמשך אתעדל"ע אבל כאשר האתעדל"ע נמשך מעצמו נק' ופסח ה' על הפתח ועמ"ש ע"פ ואתחנן, אשר בקשת משה ואראה את הארץ היינו שיומשך האתעדל"ע מצד עצמו ע"ד אתה החלות כו' והשיב לו הקב"ה שצ"ל אתעדל"ת וזהו ועתה ישראל שמע כו' וכבר נת' שהשמיעה היא בבחי' מל' הנק' דלת ומזוזה, ולכן כותבים במזוזה ב' פרשיות שנזכר בהם ענין השמיעה פ' שמע ישראל ופ' והיה אם שמוע תשמעו וע' מד"ר פ' יתרו ס"פ כ"ז בענין שמעו ותחי נפשכם, וזהו דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות, היינו שאז נמשך בהם הדילוג מבחי' אתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת כלל לכן ק"ו שע"י בחי' שמעו לי, הזהרו בנשמע יומשך מבחי' גלוי רצון העליון להיות אשרי אדם שומע לי, וכמ"ש במ"א בהביאור ע"פ וירא ישראל את היד הגדולה בענין ייראו את ד' קדושיו כי אין מחסור ליראיו, ע"ד בזאת יבא אהרן אל הקדש שע"י היראה ביטול היש עי"ז ממשיך מבחי' אין שהוא ע"ק כו'.

קיצור. ענין המשקוף ושתי המזוזות הם ג' אבות, והם ג"כ כח"ב, וזהו ע"ד בעבר הנהר ישבו אבותיכם למעלה מבחי' ונהר יוצא מעדן, ופי' ופסח ה' על הפתח יש בו ב' ענינים הא' שנמשך ממל' דא"ס בהפתח שהוא מ' דאצי'

היוצאה : שם : היוצאת.
שם : שם : עד שם.
גם במ"א נת' : ראה אור התורה בא ע' ב'תרמא.
שקועים במ"ט שערי טומאה : ראה זהר חדש יתרו לא, א.
ע"פ ואתחנן : ראה אור התורה ואתחנן ע' גב ואילך.
בהביאור ע"פ וירא ישראל : אור התורה בשלח ע' תמח ואילך.

הב' שנמשך באתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת, ופי' מדלג על ההרים הם האבות בהם ועל ידם נמשך על הפתח, וענין הדלת כי דלתני, וענין כל הפתחים היו להם דלתות חוץ משל אולם (י"ל שערי בהכ"נ ובהמ"ד יש בהם הארה מזה ע"כ א"צ מזוזה, צ"ע) ולכן דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי כו' מכ"ש וק"ו שע"י שמעו לי ותחי נפשכם כו'.

(ט) **והנה** בת"א פ' מקץ פי' כי מזוזה היא בחי' העלאה ממטה למעלה כמו בחי' המצות, וענין המזוזה הוא שכותבין פ' שמע והיה אם שמוע שכתוב שם אחד ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בחי' העלאה, וקובעין בפתח הבית להעלות הבית וכל אשר בו כל רכושו וקנינו בכל התיבות להיות בטלים לאהבת ה' בכל מאדך בכל ממונך, ולכן קובעין המזוזה בימין כי וימינו תחבקני כאדם החובק את חבירו שמקרבו אצלו כך נמשך ימין מקרבת להעלות אליו ית' כל הבא לקרב אליו ית' עכ"ל. והנה מ"ש כי המזוזה היא העלאה זה כמשנת"ל ססעי' ה' בשם השו"ס שהיא להעלות נו"ה לחו"ג ומשם לכ"ע, ועיין בסידור שער החנוכה סד"ה להבין שורש ענין מזוזה מימין, גבי ומעתה הנה יובן שורש ענין משארז"ל דמזוזה מימין, שם פי' זה איך שהיא העלאה לבחי' כתר עליון כמ"ש השו"ס, ואיך שע"כ נמשך משם בחי' או"מ במצות מזוזה שנקרא שומר לשמור את האדם וכל רכושו מהיזק קטרוג החיצונים ובבחיי פ' ואתחנן שזהו ענין והיה שדי בצריך, וע' מענין פסוק זה במד"ר פ' כי תשא ס"פ מם.

קיצור. בת"א כי המזוזה היא העלאת מלמטה למעלה ע"ד בכל מאדך בכל ממונך, והעלאה זו היא עד כתר עליון ומשם נמשך בחי' או"מ להיות שומר, וע' במד"ר פ' תרומה ס"פ ל"ד ואני שומר שנאמר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל עשה סוכה לשומר שישמור אתכם, וקאי על בהמ"ק שהוא בחי' סוכה לשומר יעו"ש, ובמקדש נאמר מקדש אד' כוננו ידיך, כמ"כ מזוזה גימ' אד' היא בחי' סוכה לשומר גם כי סוכה גימטריא הוי' אד' כמ"ש בפע"ח שער הסוכות, ובמזוזה יש שם הוי' וגם מזוזה גימ' אד' לכן היא סוכה לשומר.

(י) **והנה** ברע"מ ואתחנן רסג"ב איתא מזוזה כללא דדכר ונוקבא כחדא, והרמ"ז שם במחכ"ת נדחק לפרש איך הוא כללא דדו"נ, ולפעד"נ פשוט, כי מזוזה הוא ב' תיבות זו זה, אשר פירושם שוה אלא דזו לשון נקבה וזה לשון זכר, והנה כנס"י נקראת זו כמ"ש נחית בחסדך עם זו גאלת נהלת בעוזך אל נוה קדשך, ועמ"ש ע"ז ברבות נשא פי"ב רמטב גבי ביום כלת משה איך שבזה הפסוק מרומז גמ"ח ותורה ובהמ"ק כו' וכמ"כ הם מרומזים בפסוק

בת"א פ' מקץ: מב, ג.
בפע"ח שער הסוכות: פ"ג.

ואשים דברי בפיך כמ"ש בירושלמי פ"ד דתענית ואשים דברי בפיך הוא תורה ובצל ידי כסיתיך זו גמילת חסדים לנטוע שמים וליסוד ארץ אלו הקרבנות ועי"ז ולאמר לציון עמי אתה ר"ל שע"י ג' דברים הנ"ל נקראו כנס"י ציון ונקרא' עמי ומבואר בת"א בביאור ע"פ רני ושמחי בת ציון וז"ל הנה ציון לשון זכר ולשון נקבה שהוא בחינת דכר ונוקבא כו' והיינו שהוא יחוד ז"א ונוק' וכמש"ש כי ציון מלשון סימן וחותם לפי שאז היא מקבלת כל האורות שלמעלה ממש הנמשכים בז"א בבחי' יסוד דילה נקודת ציון כו' דהיינו בחי' תורה ומצות יעו"ש ולכן ע"י יחוד זה נעשית היא ג"כ כמו בחי' דכר מאחר שנמתקה גבורותיה ע"י החסדים וכמ"ש הרמ"ז ר"פ תזריע וכמ"ש במ"א בפי' למען תזכרו שתהיו בבחי' זכרים, סד"ה והיה לכם לציצית, וזה נעשה ע"י ג' דברים תורה וגמ"ח ועבודה כי ימינא ושמאלא הוא להיות שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ועצם היחוד וביניהו כלה זהו ע"י תורה כו' ועיין זח"א חיי קלג א, וכמ"כ ע"י נחית בחסדך זה גמ"ח, בעזך זה תורה, נוה קדשך בהמ"ק קרבנות עי"ז עם זו גאלת כו' אל נוה קדשך, להיות יחוד בחי' זו עם זה, וע' מענין נוה קדשך פ"ו דב"ב צחא, וזהו עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו בישעי' סי' מ"ג ד"א, וע' מזה בזח"ב ר"פ תשא, ובפ' שופטים דער"ה סע"א ובהרמ"ז שם האריך פי' זו שמחברים הז' שהוא מ' עם הוא"ו שהוא ת"ת או יסוד, וע"פ חסידות י"ל כי הנה ידוע ענין אין מלך בלא עם, וזהו שורש התהוות העולמות ממה שעלה במחשבה אנא אמלוך כמ"ש בד"ה ואולם חי אני, והנה עם ל' עוממות שהוא בחי' יש ונפרד להתהוות בבחינת ביטול ואין, איכה יועם זהב, ופרש"י יועם כהה, דתרגום כהה עמיא, וכן ביחזקאל ל"א ח' ארזים לא עממוהו, לא כהו תארו, והמ"צ כ' עממוהו ענין הסתר וכסוי, ולפרש"י כהה, זהו כענין מ"ש לא כהתה עינו, בפ' הברכה ל"ד, ותכהין עיניו מראות תולדות כ"ז א', אך עם זו יצרתי לי והענין כי הנה הרי העם מערך המלך, שהם נקראים במדרגת עמו שהם בערך אנשים כמותו ומתייחסים אליו בערך מה רק שהם הפחותים שבמדרגות והוא גבוה מעליהם ולכן נקרא מלך עליהם כו' כמ"ש בד"ה אתם נצבים פ"ה, והיינו ע"י שהם בחי' עם זו שהם בטלים לבחי' זה, היינו זה אלי ואנוהו ונמצא שעם היותן בחי' עם עוממות אינן נפרדים לגמרי אלא שהם בביטול לא"ס ב"ה כי חלק הוי' עמו, שבבחי' עם זו מאיר חלק משם הוי' ממש הנק' זה כמ"ש בלק"ת בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם, וזהו ולאמר לציון עמי אתה שע"י שהם בבחי' ציון נעשה אדם בצלמנו כדמותינו עי"ז נקראו עמי, ונק' ג"כ כי עם קדוש אתה, והנה ענין זה מבואר

בח"א בביאור ע"פ רני ושמחי: לז, ד.
סד"ה והי' לכם לציצית: לקוטי תורה שלח מה, ב.
אין מלך בלא עם: בחיי וישב לח, ל. וראה הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תרלא.
בד"ה ואולם חי אני: ספר המאמרים תקס"ט ע' קפד.

במ"א בד"ה ראשי המטות בענין זה הדבר משה נתנבא בזה, אשר זה הוא גלוי יחו"ע ועמ"ש סד"ה בחדש השלישי גבי ביום הזה באו מדבר סיני, ועד"ז נאמר ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, משא"כ בחי' מל' מצד עצמה נק' כה שהוא בחי' כדמותינו אספקלריא דלא נהרא, אך ע"י היחוד נקראת זו, שפירושו ג"כ כמו זה ממש רק שהוא בלשון נקבה דהיינו שגם במל' נמשך גלוי יחו"ע ממש, ובחי' זו זה ג"כ גימטריא כה, אך זה מורה על היחוד, א"נ זו היינו פרצוף פנימי דמל' שנק' אספקלריא המאירה כו', ומכ"ז יובן מה שמנהג ישראל לכתוב בקישורי תנאים לא יבריחו ולא יעלימו לא זו מזה ולא זה מזו רק שישלטו בנכסיהן שוה בשוה, דהיינו שלא להיות ובפשעיכם שולחה אמכם וקב"ה סליק לעילא לעילא כמו שקובלת למה ה' תעמוד ברחוק תעלים לעתות כו' והוא נמשך מפני שלמטה ג"כ אין תוכם כברם כו' והיה במחשך מעשיהם כו', ושוה בשוה היינו שזו"נ יהיו שוין בקומתן ע"ד והיה אור הלבנה כאור החמה, וזהו ענין מזוזה פי' ההעלאה מבחי' עם זו לבחי' זה אלי, והמשכה בחי' הנה זה בא מדלג והיינו לבחי' עם זו כו', ובמד"ר ס"פ במדבר דר"כ ע"ד איתא ע"פ עם זו כו' שעל כן ותהלתי אחטם לך לבלתי הכריתך בגלות, וכ"ז הוא ענין המזוזה, שהיא כללא דדו"נ היינו יחוד העליון, וזהו ענין קול דודי הנה זה בא מדלג כו' פי' בחינת זה נמשך מלמעלה מסדר השתלשלות, מבחי' סוכ"ע ומשם מדלג ונמשך בבחי' מל' כמ"ש ופסח ה' על הפתח כו' והיינו ענין מזוזה, זו זה כנ"ל וזהו ענין ותהלתי אחטם לך פי' ע"י עם זו יצרתי תהלתי יספרו לכן ותהלתי אחטם לך, חוטמא בחי' רוחא שהוא בחי' מקיף עליון שלמעלה מהכלים, נמשך לך והיינו כמש"ל סעיף ט' בשם הסידור שנמשך אור מקיף מבחי' כתר להיות שומר ובמד"ר שם פירשו ג"כ אחטום לשון חותם היינו כנ"ל בענין ציון כו' ועמ"ש בת"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות בענין מטבע ארוך פותח בברוך וחותם בברוך ושם ג"כ מענין החותם דיוהכ"פ.

קיצור. והמשכה זו נרמז בתיבת מזוזה, זו זה, נחית בחסדך עם זו כו' אל נוה הוא בחי' זה, והיינו ע"י גמ"ח תורה ועבודה, ואשים דברי ובצל ידי ולנטוע שמים אזי ולאמר לציון, ציון ל' זכר ול' נקבה כמו זו זה, עם זו יצרתי לי, כי עם ל' עוממות שהוא יש ודבר נפרד אך עם זו היינו שהם בטלים לבחי' זה, וזהו כי חלק הוי' עמו, וזהו ולאמר לציון כשהם בבחי' ציון ג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח עי"ז נק' עמי אתה, והנה בחי' משה נתנבא בזה וכשנמשך בחי' זו במל' נקרא זו, קול דודי הנה זה בא מדלג כו' והיינו ופסח על הפתח כו', וזהו מזוזה, ועיין מענין בחי' זה במא"א אות ז' שהביא מפסוק זה ינחמנו, עם זו כו' תהלתי יספרו ועי"ז ותהלתי אחטם לך ל' ריח ולשון חותם ע"ד

בד"ה ראשי המטות: ראה לקוטי תורה מטות פב, סע"א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' קצ. ספר המאמרים תקס"ז ע' רצד.

משה נתנבא בזה: ספרי ר"פ מטות.

סד"ה בחדש השלישי: תורה אור יתרו סז, ג.

חותם בברוך, שומע לי י"ל שמע ישראל, והיה אם שמוע תשמעו, בפ' תבא י"ל ע"י השמיעה לי תשמעו ג"כ ע"ד במעיל צדקה ונשמע קולו פירותיהן בעה"ז.

(יא) **והנה** עפ"ז יש לפרש משארז"ל ע"פ אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזת פתחי במשלי סי' ח' ל"ד וארז"ל בירושלמי רפ"ה דברכות וברבות ר"פ תבא מהו אשרי אדם שומע לי, אשריו לאדם בשעה ששמועותיו לי פי' המ"כ ששמועותיו בשעה שהוא מבקש לשומעם הם לי לשם שמים וכבר נתבאר לעיל ססעי' ח' פי' וענין השמיעה, ופי' שומע לי הוא ע"ד מ"ש ברבות ר"פ תרומה ע"פ ויקחו לי תרומה נתתי לכם את התורה כו' בית אחד עשו לי כו' נמצא פי' לי הוא שימשיכו אור א"ס בעסק תורתם, וזהו ענין על שלא ברכו בתורה תחלה, וזהו שומע לי וכמ"ש בד"ה כי תשמע בקול מה שמלובש בתוך הקול כו' ע"ש, מהו לשקוד על דלתותי אמר הקב"ה אם הלכת להתפלל בבהכ"נ אל תעמוד על הפתח החיצון להתפלל שם אלא הוי מתכוין להכנס דלת לפנים מדלת על דלתי אין כתיב כאן אלא על דלתותי, והענין י"ל עפמ"ש בזח"ב פ' בשלח סג"ב ע"פ ממעמקים קראתיך, כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא בעי לכוונא דעתא ורעותא מעיקרא דכל עיקרין לאמשכא ברכאן מעומקא דבירא בגין דינגיד ברכאן ממבועא דכולא כו' ודא אקרי ממעמקים, דהיינו יסודות דאו"א שבהם מלובש הארת אור א"ס ב"ה מבחינת כתר עליון שהוא המחבר א"ס ב"ה אל הנאצלים ומהכתר עצמו א"א לקבל כי אם ע"י שנמשך באו"א וזהו ענין ממעמקים קראתיך (ועיין מ"ש מזה בלק"ת בד"ה ראה אנכי נותן פ"ג בין שני חצאי עגולים, שבחי' ממעמקים ב' עומקים הם חו"ב נקודה בהיכלא, הנזכר שם פ"ב והם גורמים שיומשך מלמעלה ג"כ מבחי' ב' עומקים מו"ס וגלגלתא, ואפ"ל שהם ג"כ ב' המזוזות חו"ב כדלקמן בשם השו"ס והמשקוף כתר ע"ד השקיפה ד' ממעון קדשך כו' והיינו מו"ס וגלגלתא שהם פנימי' וחיצוניות הכתר) ואומרו כל ב"נ דבעי בעותיה כו' להיות כי ענין התפלה והבקשה שיומשך הרפואה או הפרנסה והגאולה אף שע"פ החכמה והדין אין ראוי לזה כו' וכנזכר בד"ה מזוזה מימין ובד"ה מה יפו פעמייך בענין קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל והיינו להמשיך הכתר לז"א מתפארת דאו"א ומא"א שעי"ז יהי' הרצון מה שלמעלה מחב"ד דז"א שהוא התורה כו' ועיין בהרמ"ז פ' ואתחנן דרס"ה ע"ב שהאריך בזה אך כדי להמשיך המשכה זו צ"ל ע"י מס"נ באחד בק"ש יש קונה עולמו בשעה

על שלא ברכו בתורה תחלה: נדרים פא, א.

בד"ה כי תשמע בקול: לקוטי תורה ראה כג, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שכו.

ובד"ה מה יפו פעמייך: לקוטי תורה שיר השירים מג, ג.

מס"נ באחד: באור התורה בהר — ד ע' איקמא מבואר בזהר וש"נ.

יֵשׁ קוֹנֶה עוֹלָמוֹ בְשָׁעָה אחת: עֲבודה זרה י, סע"ב.

אחת, וזהו ענין הוי מתכוין להכנס דלת לפנים מדלת, כי הדלת החיצון הוא בחינת מלכות הנק' זה השער לה' שהוא המקור המחיה בי"ע מאין ליש כו' ואעפ"כ נק' רק דלת ופתח החיצון כי הנה מה שנק' הבריאה יש מאין היינו לפי שמקור התהוותם רק מהארה בעלמא כמ"ש כי עמך מק"ח שהמקור חיים הוא עמך טפל ובטל לך וכנזכר בלק"ת בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו, ובד"ה כי תשמע בקול נתבאר שזהו ענין מפתחות החיצוניות, ונק' ג"כ חצר החיצונה, אבל מפתחות הפנימית הוא גילוי בחי' פנימיות היינו אור א"ס ב"ה שאינו בגדר עלמין כלל וכמ"ש אתה הוא ה' לבדך כו' יעו"ש באריכות, וזהו ענין ממעמקים קראתיך שהמשכה זו היא מבחי' כתר עליון המלובש באו"א כו' כנ"ל ולכן בחי' יסוד אימא הוא הדלת והפתח הפנימי, וע"ז ארז"ל הוי מתכוין להכנס דלת לפנים מדלת כו' ובאור הענין יובן ע"ד מארז"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות פי' מאמר אחד הוא המחשבה מה שעלה במחשבה לברוא העולם שנק' ג"כ מאמר ע"ד בראשית נמי מאמר הוא ובראשית היינו חכמה עילאה שלגבי א"ס ב"ה נק' רק מאמר ועמ"ש מענין מאמר אחד בד"ה כי תצא למלחמה ובהרמ"ז פ' תולדות דקל"ה ע"א דפי' מאמר אחד הוא אריך אנפין כו' וזהו ממש ענין כשעלה ברצונו וכל אשר חפץ, והנה מאמר אחד זהו ענין דלת רבתי דאחד שהוא שרש ומקור הדבור מה שעלה במחשבה ורצון וזהו ענין מחשבה א' הנ"ל, ואח"כ דלת זוטרא דועד היא בחינת הדבור, והנה ענין שתים לפניה דק"ש זהו הכניסה לשתי דלתות הנ"ל כי ביוצר אור אומר מענין המלאכים שהשגתם עולה עד בחי' מלכות דאצי' שהיא מקור דבי"ע ושרשו וזהו ומקדישים וממליכים את שם כו' ואח"כ ברכת אה"ע שהיא ענין ישראל עלו במחשבה וכתיב כי תהיו אתם ארץ חפץ, זהו ענין דלת הפנימי, והיינו ע"י שיפתח בלבו ג"כ פתח לפנים מפתח להיות ממעמקים קראתיך מעומקא דליבא, היינו כי בהלב יש ב' בחינות חיצוניות ופנימיות (ד"ה אתם נצבים) אשר חיצוניות הלב הוא נמשך מן הדעת וההתבוננות בגדולת ה' והתפשטותו אור א"ס ב"ה על הנבראים להוות מאין ליש כל צבא השמים העליונים והארץ וכל אשר בה כו' וזהו ענין אחרי ה' ילכו כאריה ישאג כו' וזה נק' חיצוניות הלב שנלקחה מבחינת התפשטות זיו והארתו ית' על הנבראים ששם עלו השגת הנבראים, אבל הקב"ה רם ומתנשא כו' וכדכתיב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא כטבע האש שמסתלק למעלה עד"מ כו' ולכן נק' אל עליון כו' ומשם נמשך לו לאדם בחי' צעקה בפנימיות הלב למעלה מן הדעת שלא ליפרד מיחודו ואחדותו ית' כו' ולהשתפך נפשו אל חיק אביה ולמסור נפשו באחד כו' והוא בחי' בכל

והלא במאמר אחד : **אבות רפ"ה.**
בראשית נמי מאמר הוא : **ראש השנה לב, א.**
ובראשית היינו חכמה : **תרגום ירושלמי עה"פ.**
בד"ה כי תצא למלחמה : **לקוטי תורה תצא לה, סע"א.**
ישראל עלו במחשבה : **בראשית רבא פ"א, ד.**
ד"ה אתם נצבים : **לקוטי תורה נצבים מד, סע"ב.**

מאדך ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה ועתה יגדל נא, וזהו ענין דלת לפנים מדלת, וכמ"ש ג"כ ברע"מ פ' בהר דק"ח סע"ב גבי בתי ערי חומה דתרי בתי אית בלבא, היינו ע"ד בתי גוואי ובתי בראי שהם פנימיות וחיצוניות כנזכר בד"ה ואתחנן ומתחלה צ"ל בתי בראי וזהו ענין פסוד"ז ויוצר אור כו' ואח"כ אהבת עולם ושמע ישראל בחי' פנימיות, ולשון דלת לפנים מדלת י"ל שזהו ד' רבתי דאחד ודלית דועד כי אחד הוא ועד בחלופי אתוון, וכמ"ש בד"ה שיר השירים בענין ב' בחי' מס"נ בק"ש האחד בפסוק ראשון למס"נ באחד הב' ע"י שמפסיקין בבשכמל"ו צ"ל אח"כ עוד ובכל נפשך דהיינו בחי' יחו"ע ויחו"ת כו' ע"ש, והגם שהסדר הוא תחלה דלת החיצון זהו ממטה למעלה כי התפלה נק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, וכניסת דלת החיצון זהו ע"י פסוד"ז ויוצר אור כנ"ל ואח"כ דלת הפנימי הוא ע"י אה"ע ושמע ישראל כו' אמנם אח"כ חוזר וממשיך מלמעלה למטה מבחי' פנימיות אור א"ס ב"ה שע"י מפתחות הפנימיות להמשיך גלוי זה בבחינת מלכותו ית' מקור דבי"ע וכמש"ל בענין ופסח ה' על הפתח כו', וזהו אשרי אדם שומע לי היינו ענין ק"ש שמע ישראל כו' והיה אם שמוע תשמעו והיינו לשקוד על דלתותי דלת לפנים מדלת כנ"ל ולשון לשקוד הוא מלשון מהירות כי כשההשפעה נמשכה ממקום עליון הוא הולך במהירות כמ"ש במ"א בענין ויגמול שקדים ועמ"ש בסידור ע"פ יום ליום יביע אמר כו' ע"ש וכענין מדלג על ההרים כו' וכן ופסח על הפתח שהדילוג הוא שההמשכה נמשך במהירות וכמ"ש וחש עתידות כו' בעתה אחישנה כו' שוקד אני על דברי ובספר שושן סודות ד"ז סע"א כ' סוד הנכנס לבה"כ צריך לשהות שיעור ב' פתחים כו' שישים לבו וכוונתו בבינה ובחכמה לקשרם בכתר עליון שהוא המשקוף והם הפתחים מן המזוזות עכ"ל ובדף כ"ח ע"א בענין סוד המזוזה כ' כי חו"ג הם ב' מזוזות ובינה הוא המשקוף, ועוד כ' שם ג' בחי' פתח הא' שחו"ב הם ב' מזוזות וכתר עליון הוא המשקוף הב' כי חו"ג כו' כנ"ל הג' כי נו"ה הם ב' מזוזות ותפארת המשקוף שעליהם וכנס"י היא האסקופה כו' שקביעת המזוזה להעלות נו"ה לחו"ג ועד הכתר עליון, א"כ לדבריו מובן שיעור ב' פתחים הא' תנה"י הב' בינה חו"ג כו' כדי להיות ממעמקים קראתיך כו' וכן היכלות הם רק עד הבינה היינו היכל קדה"ק הוא בבינה וכולל כל הג"ר כח"ב, ושמו"ע הוא ענין היכל קדה"ק כמ"ש בזח"ב ס"פ פקודי נמצא כדי שיכנס להיכל הנ"ל שה"ע ממעמקים כו' יש ב' פתחים נו"ה

בד"ה ועתה יגדל נא: לקוטי תורה שלח לט, סע"ג.

בתי גוואי ובתי בראי: חגיגה ה, ב.

בד"ה ואתחנן: לקוטי תורה ואתחנן ב, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' קצח.

אחד הוא ועד בחלופי אתוון: נסמן לקמן ע' ב'תפא.

בד"ה שיר השירים: לקוטי תורה שיר השירים א, א. והנחה אחרת בהנחות הר"פ ע' קלט.

התפלה נק' סולם: נסמן לעיל ע' ב'רי.

בענין ויגמול שקדים: לקוטי תורה קרח נה, סע"ד.

ות"ת הוא פתח א' ולפנים ממנו חו"ג ובינה וזהו דלת לפנים מדלת כנ"ל וענין יום יום היינו כמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בפי' ואהיה שעשועים יום יום כי בכל יום נעשה האדם בריה חדשה ע"כ בכל יום צ"ל ק"ש ולמס"נ באחד כו' ע"ש, ועיין ברבות בשלח פכ"ה ע"פ לשקוד על דלתותי יום יום שפי' שעי"ז יומשך לחם מן השמים יום ביומו כו' שהוא ההמשכה הבאה מלמעלה מהזמן כמ"ש במ"א בביאור ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום, גם י"ל יום יום הם חו"ב וזהו ענין יום יום יעמוס לנו, והנה זה שיהי' בחי' שומע לי בעסק התורה נמשך ע"י לשקוד על דלתותי שה"ע אחד ועד בק"ש, ועי"ז נמשך יום יום כמ"ש ואהיה שעשועים יום יום כו', ועוי"ל בענין על דלתותי דלת לפנים מדלת כי הנה דלת יש בו שני פירושים א' לשון עניות ודלות ושפלות והב' לשון רוממות כמו דלו עיני למרום בישעי' סי' ל"ח וכמ"ש בסידור שער החנוכה סד"ה מזמור שיר חנוכת הבית, ואפ"ל ד' לשון דלות זהו סיהרא לית לה מגרמה כלום, ודלת לשון רוממות זהו בבינה וכן מצאתי בפרדס שער האותיות פרק זיין וז"ל ולכן ע"פ הזהר השכינה נקראת דלת ונקראת כן כשהיא דלה במסכנות וקוצו של הד' רומז ליסוד המחברה עם התפארת כו', גם הדלת היא תרמוז בבינה כו' ולשון דלת בבינה לא תהי' לשון דלות אלא לשון דלו עיני למרום וכן לשון משנה פ"ד דפאה בדלית ובדקל שהוא לשון גובה עכ"ל ועמ"ש במ"א מענין ב' בחי' מצה, דמצה לחם עוני זהו המ' ומצה עשירה שנילושה ביין ושמן ודבש זהו הבינה והיינו ענין ב' בחי' דלת הנ"ל ועפ"ז י"ל ד' רבתי דאחד זהו הבינה וא"כ אחד כולל ג"ר א' כתר ח' חכמה ד' רבתי בינה כו', והנה כמ"כ י"ל דלת לשון רוממות ג"כ במל' היינו בעליות המ' בבינה ע"ד יוהכ"פ שעלייתה במל' דא"ס, וזהו ענין ארוממך כו' הנה ישכיל עבדי ירום כו' ולכן דוד המלך יש בו שני דלתין ואות ו' המחברם ע"ד מ"ש ברע"מ ר"פ כי תשא ו' ממוצע בין שני ההין כו', וכמ"כ ע"י המזוזה נעשה רוממות המל' מבחי' דלות ושפלות לבחינת רוממות ע"י הנה זה בא מדלג, ולהיות עם זו יצרתי לי כו' וזהו כי דלתני כו', והיינו ע"י כללות המצות, ואפ"ל דלכן נק' הקב"ה דודי ע"ש ב' דלתין הנ"ל שנכנסי' אליו כנ"י דלת לפנים מדלת והיינו ג"כ ב' בחי' ו' יו"ד שהם המשכות שנמשכו עי"ז מלמעלה למטה ולכן נק' ג"כ ידיד שיש בו ג"כ ב' דלתין וב' יודין היינו היוד הוא המשכה שנמשך בהדלת כענין מזוזה ונר חנוכה ועיין בהרמ"ז ס"פ לך לך וע"י המשכה זו נעשה מב' דלתין ב' ההין דשם ובאו"ת מהמגיד נ"ע ר"פ בלק ע"פ הן עם לבדד ישכון כ' וז"ל ד"ד נק' ע"ש ב' דלתין כנזכר במ"א והיינו כי יעקב נק' בריח התיכון שמחבר ב' בחי' דלת הנ"ל וזהו בדד ישכון ר"ל הבית מורה על חיבור ב' דלתין כו'.

בד"ה ואהי' אצלו אמון: לקוטי תורה במדבר יח, ג.

בביאור ע"פ ויאמר משה: ספר המאמרים תקס"ח ע' מ. והנחה אחרת בהנחות הר"פ ע' עח.

סיהרא לית לה מגרמה כלום: ראה זהר תולדות קלה, סע"ב. ויחי רלו, ב. רמט, ב. ויקהל רטו, א. בחקתי קיג, ב. מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' שפג.

(קיצור. וזהו ענין אשרי אדם שומע לי, והיינו לשקוד על דלתותי, כי התפלה צ"ל ממעמקים בינה, והיינו ע"י מס"ג בק"ש, וזהו דלת לפנים מדלת כי מל' מקור דבי"ע, אבל בינה בה התגלות עתיק העוה"ב, וזהו אשר מרבע"ה הזכיר ב' שמות אד' הוי' אתה החלות כו' שארז"ל שזהו ענין סידור שבחו כו' ואח"כ התפלל אעברה נא כו' והיינו כי צ"ל ממעמקים קראתיך שהם או"א ע"כ הקדים תחלה פתח החיצון ש' אד' אח"כ הוי' בנקוד אלקים חו"ב כו' בחי' ממעמקים, והיינו ע"י שבאדם יהי' ג"כ פנימית הלב הנמשך מההתבוננות במהו"ע והיינו ע"י שמתחלה חיצונית הלב מהתבוננות איך כי עמך מק"ח, וזהו ענין ב' דלתין דאחד ועד כי אח"כ ממשיך במל' ופסח על הפתח, וזהו לשקוד על דלתותי במהירות כענין מדלג כו' ופסח כו', ומזה יומשך אח"כ בעסק התורה שיהי' אשרי אדם, אשרי בחי' כתר והיינו שיהי' שומע לי ממש ויקחו לי תרומה וכ"מ שנאמר לי כו' ברבות ויקרא פ"ב גם ב' דלתין אלו א' דלת לשון דלות ע"ד תפלה לעני, הב' לשון רוממות כמו דלו עיני למרום, וחיבור ב' דלתין אלו זהו ענין הן עם לבדד ישכון ד' בדד ינחנו, וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב).

(יב) **וסיפיה** דקרא לשמור מזוזת פתחי, וארז"ל ברבות פ' תבא שם וכי יש מזוזה בבתי כנסיות אלא מה המזוזה הזו אינה זזה מהפתח כך לא תהא זז מבתי כנסיות ומבתי מדרשות כו' כי הנה לשקוד על דלתותי הוא ענין ממעמקים קראתיך בתפלה ובחינה זו צ"ל בה שמירה (בד"ה ושאבתם מים בששון) שכדי להיות בחינת ומדרגה זו קבועה ונטועה בלב האדם כל היום שלא תמוט * מזה, צריך האדם לשית עצות בנפשו, והעצה האמיתית הוא עסק התורה והלכותיה כו' לבטל ולהכלל אליו ית' כו' ובבחינה זו הנה עסק התורה שוה ממש לבחינת * תפלת שמו"ע ויכול האדם שיהיה רושם בחינת הביטול שבשמונה * עשרה קבוע ונטוע במסמרות בל ימוט לנצח כל היום בעסקו בתורה עכ"ל, וזהו ענין לשמור מזוזת, שהשמירה של בחינת ביטול הנ"ל, דלשקוד על דלתותי הוא ע"י שלא תהא זז מבה"כ ומבהמ"ד שהוא עסק התורה והלכותיה, וכמ"ש ג"כ ע"פ לחמי לאישי תשמרו להקריב לי וז"ל אך תשבע"פ ע"ז נאמר תשמרו כי שמור זו משנה כו' שבה על ידה יהיה נשמר לאדם בחי' לאישי ולא יהי' מאבד שם מ"ה שנותנין לו כו' כי הנה עיקר תשבע"פ הוא השגת רצון העליון כו' ע"ש, עוי"ל דפי' לשמור מזוזת ע"י שלא תהא זז

שארז"ל: ברכות לב, סע"א.

בד"ה ושאבתם מים בששון: לקוטי תורה דרושים לסוכות עט, ג.

תמוט: בלקוטי תורה שם: ימוט.

לבחינת: שם: כמו.

שבשמונה: שם: שבתפלת שמונה.

ע"פ לחמי לאישי: לקוטי תורה פינחס עו, ב.

מבהכ"נ ובהמ"ד, ר"ל שע"י עסק התורה נשמר בחי' מזוזת פתחי שהם נו"ה והיינו כמ"ש באג"ה בתחלתו ע"פ חגרה בעוז מתניה אשר מתניה הם נו"ה ופי' נו"ה עיין בלק"ת בד"ה אלה מסעי דרוש השני פ"ב, וא"א להתפלל כל היום כו' ולכן צ"ל בחי' נצחון כו' וע' בת"א פ' תצוה סד"ה ועשית ציץ בענין והיה על מצח אהרן כו' הסכמת הלב כו' ע"ש וזהו כענין בחי' נצח, ועיין בת"א שם בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק בענין וזהו לעשותה לאהבה כו' המוח השליט על הלב זהו ג"כ בחי' נצח רק שזהו נו"ה דאימא הנמשכים להיות מוחין לז"א לכן שולטים על הלב שהוא המדות כו', ומה שנו"ה צריכין שמירה מפני כי ויגע בכף ירך יעקב כמ"ש בלק"ת בד"ה אלה מסעי הנ"ל שם ובת"א פ' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו, ושמירה זו היינו ע"י התורה שנק' עוז וזהו חגרה בעוז מתניה, כי התורה שרשה מהכתר ומו"ס ומשם נמשך הכח בנה"י ע"ד המגביהי לשבת המשפילי לראות ועיין מזה בלק"ת בהביאור ע"פ אלה מסעי הנ"ל פ"ג, ועי"ז נמשך שיהי' בחי' וגם נצח ישראל לא ישקר ועיין מזה בלק"ת פ' תזריע בד"ה למנצח על השמינית פ"ג, וכמ"כ י"ל שמירה זו הוא ע"י המזוזה, וזהו כענין משנ"ת בד"ה קול דודי גבי ומצה זו צריכה שימור כו' ע' במא"א אות שין סנ"ז, וכ"כ השושן * שקביעות המזוזה להעלות הנצחים כו') * והיינו ע"י עסק התורה שהברייתות הם ג"כ בחי' נו"ה לבר מגופא כו' (ביאור אלה מסעי תקס"ג), וזהו שארז"ל כל שמעשיו מרובים מחכמתו חכמתו מתקיימת, דהפי' אף בעסק התורה עצמו שייך מעשיו מרובים שילמוד יותר מרגילותו כמארז"ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, ובחי' זו היא נק' נצח שבחכמה, שעושה ולומד בבחי' נצחון יותר מעצם חשקות חכמתו כו' ועי"ז דוקא חכמתו מתקיימת כי נצח הוא לשון נצחיות, ששרש הנצח גבוה מאד מבחי' שלמעלה מהחכמה עצמה, וזהו לשמור מזוזת שלא תהא זז מבהמ"ד בבחי' נצח ועי"ז הוא השמירה כו', וע' בהרמ"ז פ' ואתחנן דף רס"ג ע"ב כתב והבחינה שנקרא שומר ה"ס הארת או"א כו' מזיווג התדירי המוכרח לקיום העולם כו' והמשכת אור או"א זהו ע"י עסק התורה כו' כמ"ש בת"א ע"פ ויהי מקץ שנתים ימים, ועמ"ש בסד"ה וכל בניך גבי בצדקה תכונני בענין אם ה' לא ישמור עיר כו' ויותר נ' דענין השמירה הוא כמ"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ה' שומרך וארז"ל מנחות דל"ג ע"ב דקאי על המזוזה והיינו כי שומר ישראל הוא מ"ש במזוזה שמע ישראל ה' אלקינו כו'

השושן: **אוצ"ל השושן סודות.**

כו'): **בגוכי"ק לא נסמן התחלת תצע"ג.**

ביאור אלה מסעי תקס"ג: **[וכן צ"ל באור התורה חנוכה של, רע"ב — ספר המאמרים תקס"ט ע' שמג הערה א]. ספר המאמרים תקס"ג ע' תרנה־ו נוסחא שני'.**

כל שמעשיו מרובים: **אבות פ"ג, מ"י.**

אינו דומה שונה פרקו: **חגיגה ט, ב.**

בסד"ה וכל בניך: **לקוטי תורה ראה ל, ד. לא, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' שכד. ע' שכט.**

וישראל היינו ישראל דלעילא כמ״ש בזח״ג קכ״ט ב׳ דהיינו ז״א ושומר ישראל היינו ע״ק בחינת סוכ״ע וכמ״ש ברבות בלק ע״פ ה׳ אלקיו כו׳ שומר ישראל כו׳ והנה כתי׳ עין ה׳ אל יריאיו והיינו המזוזה שהיא קבלת עול בחי׳ יראה עי״ז נמשך להיות עין ה׳ וזהו ענין ולא יישן שומר ישראל ומ״מ י״ל ששמירה עליונה זו נמשך ע״י השמירה שלמטה כמ״ש ברבות תצוה ס״פ ל״ו והקב״ה משמר עולמו כו׳ ואמר לישראל שישמרוהו כו׳ ע״ש והיינו כמ״ש ושמר ה׳ לך את הברית כו׳ ר״פ עקב דאל״כ הא כתיב עת לשמור כו׳ וכן ארז״ל נרי בידך ונרך כו׳ אם אתה משמר כו׳. והנה כ״ז הוא ביושבי בהמ״ד דענין לשמור מזוזת הוא ע״י עסק התורה, אך בבעלי עסקים ג״כ שייך בחי׳ זו ע״ד שנתבאר סד״ה ועשית ציץ גבי וזהו והיה על מצח אהרן שגם אחר התפלה כו׳ נשאר רשימו על בחי׳ מצח כו׳ וה״ע רצון פשוט כו׳ הסכמת הלב כו׳ ורצון זה והסכמה זו יכול להיות תמיד, והכח בבחי׳ זו נמשך מהרצון שלמעלה מהשכל ה״ס מצחא דא״א, והנה מצח ונצח הכל אחד כי הכל ענין הסכם הנשאר אחר הסתלקות המוחין כו׳ וכמ״ש באדר״ז דרצ״ג סע״א גבי מצח ואוקימנא דאקרי נצח כו׳ וזהו ענין לשמור מזוזת שהם נו״ה, שיהי׳ בחי׳ זו תמיד, ע״ד מ״ש והיה על מצחו תמיד לרצון להם כו׳.

קיצור. פי׳ לשמור מזוזת פתחי שע״י עסק התורה נשמר בחי׳ מה שנותנין לו בתפלה, או י״ל לשמור מזוזת נו״ה חגרה בעוז מתניה שע״י עוז שהיא התורה ניתן הכח בבחינת מתניה שהם נו״ה שיהי׳ בבחי׳ וגם נצח ישראל לא ישקר, או י״ל השמירה ע״י מזוזת כענין מעשיו מרובין מחכמתו אינו דומה שונה פרקו כו׳ ובבעלי עסקים השמירה בחי׳ מצח ונצח.

ויש להעיר לענין על מזוזות ביתך מענין מ״ש בזהר וישלח דקע״ב ע״פ ויבן לו בית ומענין מ״ש ע״פ בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן כו׳ גם נת׳ במ״א בית הוא בית רבתי דבראשית, אך אם ד׳ לא יבנה בית י״ל זהו ההמשכה מבחי׳ כתר עמ״ש בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש השני וסד״ה השמים כסאי בענין איזו בית המשכת חי׳ יחידה, וזהו למעלה מבחי׳ בחכמה יבנה בית, ועמ״ש מזה ג״כ בהביאור ע״פ וכל בניך, והמשכה זו ע״י המזוזה כו׳, ועכ״פ מטענת קרח נ׳ כי המזוזה להבית כמו הציצי׳ להטלית עמ״ש בהגהות על מאמר זהר ר״פ ויגש בענין בית דבראשית.

ארז״ל: ראה דברים רבא פ״ד, ד.

בהגהות על מאמר זהר: באורי הזהר [לכ״ק אדמו״ר הצמח צדק] ע׳ תשיד ואילך.

ענין מזוזה זו יראי׳ זה אהבה כמ״ש זהר ואתחנן כללא דדכר ונוק׳ ומניחי׳ סוף שליש העליון כי שם סיום יסוד אי׳ ההתבוננו׳ מזה נמשך אהוי״ד וזהו ונקדשתי בתוך כו׳ כמ״ש במ״א לכן ב׳ פרשיו׳ שמע והי׳ שהן חו״ג אהוי״ר הנמשכי׳ ממוח הדעת שביסוד אי׳.

ענין ועשית הישר זה בן המצר ע׳ לקוטי הש״ס להאריז״ל בב״מ, ולפע״ד י״ל דז״א נק׳ בן מצר לא״א כי זעיר ל׳ מיצר קטנות לגבי ארך אפים כו׳ ואי׳ ג״כ בכוונות והבאת שלום בין אדם לחבירו כו׳ ועוד כי ט׳ ת״ד דז״א מתחילי׳ בפסוק מן המצר כו׳ וע״י הארת א״א נעשי׳ לו י״ג ת״ד (ומצר אותיו׳ צמר בחי׳ י״ג בריתו׳ שבזקן התחתון דא״א כו׳) וזהו ועשית הישר כי גלוי א״א בז״א ה״ע הישר שב׳ דיעות שוים וזהו ההבאת שלום כו׳ ות״ת כנגד כולם במה הארכת ימי׳ ע״י לפנים משוה״ד ועשית הישר המשכת א״א וזהו פירותיהן בעוה״ז הבאת שלום כו׳.

תורת אדמו״ר הרב מ״ה מנחם מענדיל שיחי׳

כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחוקי׳ והמשפטי׳ וגו׳ ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרי׳ וגו׳ וצדקה תהי׳ לנו וגו׳ להבין ענין שאלה

ענין מזוזה: נעתק מבוך 1114 פז, א גוכי״ק. נמצא ג״כ בבוך 426 קעב, א. 744 שפז, א. 898 (עלים בודדים).

זהר ואתחנן: רסג, ב. וראה לעיל ע׳ ב׳רפב.

סוף שליש העליון: מנחות לג, א וברש״י שם.

שמע והי׳ שהן חו״ג: ראה לעיל ע׳ ב׳רמג ואילך ובהנסמן שם.

ענין ועשית הישר: נעתק מבוך 1114 קנב, ב גוכי״ק. נמצא ג״כ בבוך 61 קע, ב. 169 רצז, ב.

ועשית.. המצר.. בב״מ: קח, א.

בכוונות והבאת שלום: פאה רפ״א. וראה פרי עץ חיים שער הברכות פ״ז.

ות״ת.. פירותיהן: פאה שם.

במה הארכת ימי׳: ראה מגילה כז, ב ואילך.

כי ישאלך בנך: נעתק מבוך 592 נו, א.

המאמר (בלי הגהות וכו׳ ובשינויים) נדפס במאמרי אדה״ז — פרשיות ע׳ תשעג. ונוסח אחר שם ע׳ תשסט.

זו מה העדות וגו' ומהו למחר דוקא ומהו לאמר (ולפי המבואר באגדה היא שאלת בן חכם וצ"ל מהו חכמה בשאלה זו לשאול מה העדות כו' על מצות השי"ת ויותר יפלא לפמ"ש האריז"ל דבן חכמה* היא מבחי' אצי' כי ד' בנים הם כנגד ד' עולמות אבי"ע והבן חכם הוא מבחי' אצי' וכיון שכן תמוה לכאורה איך שייך לנשמה דאצי' לשאול מה העדות וגו' עוד צ"ל דהרי בבן רשע לפי שאמר מה העבודה הזאת לכם הנה משום שאמר ל' לכם דמשמע ולא לו חשבוהו לרשע ומדוע לא הקפידה התורה כלל בבן חכם כששאל מה העדות אשר ציוה אתכם דלשון אתכם הוא ג"כ כמו לכם) אך התירוץ מבואר ברוקח והוא לפי שא' אשר ציוה הוי' אלקינו כו' ומ"מ צ"ל מהו ענין שאלה זו. הנה ארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב להבין איך היא יפה הלא תשובה הוא יסורים ועוה"ב הוא תענוג (ויותר מזה צ"ל מארז"ל חיי צער תחי' כו' אשריך בעוה"ז כו' מהו האושר בעוה"ז מחיי צער ועמל בתורה בשלמא מ"ש אח"כ וטוב לך לעוה"ב אתי שפיר אבל מהו אשריך בעוה"ז) אך הענין כי הנה להבין איך כל העולם ומלואו כאין ותוהו נגדו ית' ובטלים נגדו אין לזה משל בעוה"ז אלא בעוה"ב כי הנה ארז"ל צדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה וארז"ל צדיקים אין להם מנוחה בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל פי' שעוה"ב הוא עולם התענוג שנשמות צדיקים מתענגים ומתבטלים ממש מחמת השגת אחדות א"ס ב"ה ועוצם בהירותו כמארז"ל מיכאל עומד ומקריב נשמותיהן של צדיקים ע"ג המזבח של מעלה שזהו ענין השגתם והתכללותם באחדות א"ס ב"ה דהנה יש ג"ע העליון וג"ע התחתון ועמוד מג"ע לג"ע פי' ג"ע התחתון שבו השגה מועטת אעפ"כ הם מתבטלים ומתכללים בהשגה הקטנה ואח"כ הם מתעלים לג"ע העליון שבו השגה ביתר שאת עד שהשגה הראשון שבג"ע התחתון כאין נגדו ואין ערוך אליו וככה הם הולכי' ומתעלים מעלה מעלה עד רום המעלות דהיינו השגה רבה ועצומה אין תכלית וקץ ממש וזהו אין להם מנוחה כי הם הולכים מחיל אל חיל מהשג' להשגה מיכאל עומד ומקריב כנ"ל (ע' בספר

המבואר באגדה: **ראה הגדה של פסח עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' ה.**

לפמ"ש האריז"ל: **פע"ח שער חג המצות פ"ז. סידור האריז"ל פסקא ברוך המקום.**

חכמה: **כנצ"ל חכם.**

מבואר ברוקח: **סרפ"ג (ירושלים תשכ"ז — ע' קנג ד"ה כוס).**

ארז"ל יפה שעה אחת: **אבות פ"ד, מי"ז.**

מארז"ל חיי צער: **אבות פ"ו, מ"ד.**

צדיקים יושבים: **ראה ברכות יז, א.**

צדיקים אין להם מנוחה: **ראה סוף מועד קטן. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תשע.**

מיכאל עומד ומקריב: **ראה מנחות קי, א. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' שפג.**

ועמוד מג"ע לג"ע: **ראה זח"ב ריא, א. זח"א ריט, א. הנסמן במאמרי אדה"ז שם לע' תשעג.**

מ״מ להרב״י דמתמן ואילך לית רשו לגלאה כו׳ * ואעפ״כ כל השגתם והתכללותם וכלות הנפש הוא רק מזיו השכינה פי׳ כמו זיו השמש ואורה המתפשטת להאיר על כל העולם כולו והיא מתבטלת נגד גוף השמש כך הם אין משיגים רק זיו והארה ולא כבוד עצמותו ממש כי למ״ח תפיסא בי׳ כלל רק דבר שאין בו מח׳ כמו שית׳ לקמן (וכן בנפש האדם הוא ע״י בחי׳ רעותא דלבא כמ״ש במ״א) זהו ענין עוה״ב אבל עיקר ביאת האדם בזה העולם ותכלית העבודה לא שיתכוין כדי להיות צדיק או עובד ואפי׳ בשביל זכות לעוה״ב באמת אין זה דרך לשכון אור כי זהו נק׳ לגרמי׳ עבדי ומקרא מלא דיבר הכתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו פי׳ שכל תכלית בריאת האדם הוא רק לכבודו ב״ה כלומר להמשיך אלקותו מעצמותו למטה (כי זהו פי׳ לכבודו כמו ר״י דקרא למאנא מכבדותא וכך פי׳ לכבודו הוא בחי׳ לבושי׳ ור״ל לעשות לבושי׳ שבהן יוכל להיות המשכות עצמו׳ א״ס ב״ה למטה ע״י שמתלבש בהם) והלבושים אשר בהן ישכון אור א״ס ב״ה הוא תשובה ומע״ט דהיינו תו״מ) * (כי התורה נק׳ לברש כמ״ש עוטה אור כשלמה וגם הצדקה נק׳ לבוש כמאמר הפייט לבושו צדקה רק התורה היא בחי׳ לבוש הפנימי וצדקה הוא לבוש החיצון וכמ״ש ביאור זה במ״א ע״פ ושמתי כדכוד כו׳ * אותיו׳ התורה גשמיי׳ ומצות מעשיו׳ גשמיות כמו ציצית ותפילין וצדקה ודומיהם שאין בהם מחשבה כלל רק דומם צומח חי שרוב המצות הם נעשים מבחי׳ דומם צומח חי זולתי * מצות התלוים בגוף האדם עצמו כמו אהוי״ר וכיוצא בזה ואעפ״כ גם מצות אלו אינם שייכים רק כשהנשמה מלובשת בגוף משא״כ לנשמה עצמה אין שייך ציווי על אהוי״ר במכש״כ ממלאכי׳ שאצ״ל ציווי ע״ז נמצא הוא דוקא מצד הגוף שהוא חומרי ולמטה מטה ממח׳ רוחניו׳) בזה שורה אחדותו ועצמותו ממש כי דוקא למתב״כ אבל דבר גשמי תפיסא (וכמ״ש הטעם במ״א באריכות ע״פ ביום השמיני עצרת כו׳ וע״פ יביאו לבוש מלכות כו׳ איך ששורש התהוות העשי׳ גשמי׳ מהרוחניו׳ אינו ע״י בחי׳ השתלשלות עו״ע כמו ברוחניות עצמן שיש השתלשלות עו״ע שנה״ב נמשך מפני שור שבמרכבה ע״י השתלשלות עו״ע וכן נפש השכלית מפני אדם שבמרכבה וכו׳ אבל להיות התהוות העשי׳ גשמי׳ שאינו ממהות הרוחניו׳ א״א להיות כלל ע״י השתלשלות רק ע״י א״ס ב״ה עצמו הסוכ״ע שהוא

כו׳ : לכאו׳ צ״ל כו׳).

למ״ח תפיסא : **תקוני זהר בהקדמה יז, א.**

ר״י דקרא : **שבת קיג, סע״א.**

תו״מ) : **כנצ״ל תו״מ.**

כמאמר הפייט : **פיוט אתה הוא אלקינו — לימים נוראים.**

ע״פ ושמתי כדכוד : **לקו״ת ראה כה, ג.**

כו׳ : **כנצ״ל כו׳).**

זולתי : **אוצ״ל (זולתי.**

ביום השמיני עצרת : **דשנת תקע״ב (לא נדפס לע״ע). אוה״ת דרושים לשמ״ע ע׳ א׳תשפא ואילך.**

וע״פ יביאו לבוש מלכות : **תורה אור מגלת אסתר צ, א.**

כל יכול וכמ"ש כל אשר חפץ עשה ע"כ דוקא מעשה המצות שבעשיי' גשמיו' מעורר וממשיך גילוי א"ס ב"ה הסוכ"ע דלמ"ח הרוחניות תפיסא בי' כלל כמבואר שם באריכות יעו"ש *.

וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב פי' מכל חיי תענוגי העולמות מג"ע התחתון עד רום המעלות שכל השגתם הוא רק זיו והארה המתפשט' מאחדותו ית' והוא שיונקי' מבחי' מ"ש ושער ראשי' כעמר נקא כו' ומבשרי אחזה אלוה כמו באדם ששערות ראשו יונקים מהמוח ואעפי"כ אין מגוף האדם ואין מתכללים עמו כי הלא אפי' אם יגלחם לגמרי לא יכאב לו כלל כך כל העולם ומלואו וכל הג"ע הוא רק זיו והארה מא"ס ב"ה לכן הם בטלים ממש נגדו כמ"ש אני הוי' לא שניתי כמשל זיו השמש שמתבטלת ממש נגד גוף אור השמש וגם אם יאפיל נגד אור השמש בכדי שלא יגיע אליו האור הנה בוודאי משום זה לא יגרע * האופל במאור כלל אבל תשובה ומע"ט אינם זיו והארה כי אינם בחי' זיו השכינה רק נק' שכינה ששוכנת פי' שכבודו ועצמותו שוכן בהם ומהם נמשך ונתהווה התענוג קבלת שכר כי הם מקור ההשראה (והג"ע והתענוג הוא רק הזיו מהתורה ועבודה כמ"ש) לכן ארז"ל יפה שעה אחת כו' מכל חיי העוה"ב כי הם מתהוים ממנו ומבטלים * לגמרי נגד תורה ומע"ט וזהו שכר מצוה מצוה פי' שמן המצוה עצמה נתהווה קבלת השכר כנ"ל ובזה יובן ענין מארז"ל אשריך בעוה"ז כו' כי ארז"ל אין מוסרים ס"ת אלא למי שליבו דואג בקרבו ופי' הדאגה הוא מחמת ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה איך שאפי' בעולמות עליוני' למחתב"כ וכולא קמי' כלא חשיב ולזאת יכאב לו מאד על ריחוקו מה' ותהי זאת נחמתו כי אמרתך חייתני שע"י אותיות התורה וע"י מעשה המצות נמשך בחי' מו"ע אא"ס ב"ה וזהו אשריך בעוה"ז כו' כי אמרתך חייתני ממש לשמח נפשו מדאגה זו וכמ"ש במ"א ע"פ כי ביום הזה יכפר. וזהו ענין השאלה והתשובה כי ישאלך בנך מחר דוקא פי' בשלמא האבות שהיו מרכבה שהיו בטלים ממש נגדו ית' כולם לפי מידותיהם אברהם במדת האהבה יצחק כו' כידוע א"כ עד"ז שייך שפיר לומר שימשיכו גילוי אא"ס ב"ה ע"י ביטול זה שהי' בהם ממש כל היום ולא פסקו מלקשר דעתם ומחשבתם בביטול זה לרבון העולמי' אפי' שעה א' שלכן נק'

יעו"ש: כנצ"ל יעו"ש).

יגרע: במאמרי אדה"ז שם יגע.

ומבטלים: שם ובטלים.

אין מוסרים ס"ת: ראה חגיגה יג, א.

מו"ע: מהותו ועצמותו.

האבות שהיו מרכבה: ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

אברהם במדת האהבה: ראה זח"א פה, א. זח"ג רסג, ב. רסז, א. אגה"ק (תניא קיט, ב) סי"ג.

יצחק . . רוח: שם ליתא.

מרכבה וכמ"ש בתניא פ' ל"ד מש"ה א"ש להיות עי"ז המשכות וגילוי אלקותו יתי' כי רות איתי רות ואמשיך רות וגם במעמד ה"ס שייך לומר כך אבל לע"ע אשר אין התגלות אלקותו כלל א"כ מה העדות והחוקים והמשפטים שג' בחי' אלו הם המשכות בחי' מוחין עליוני' שנחלקים לג' בחי' חב"ד כו' כנודע אשר צוה אתכם פי' אתם קטני המוח איך אפשר שבעדות וחוקים ומשפטים גשמי' תמשיכו כבודו ית' ועצמותו ממש אבל באמת נהפוך הוא כי הנה צ"ל עצם מעמד ה"ס שהי' עם ה' פנים בפנים והשיגו את כבודו ית' ועצם אחדותו עין בעין והוא ב"ה אמר להם לא תרצח לא תגנוב לא תנאף ולכאורה יפלא הדבר שדיבר ה' אל עמו ואל נביאו הבאים לחזות בנועמו פב"פ אמר להם כדברים קטנים האלו אך כי באמת דוקא בדברים קטנים שורה עצמותו ממש כנ"ל מטעם הנ"ל ועוד ששרשם מאוד נעלה בבחי' לפני מלוך מלך לבנ"י כו' ודוקא ממקום נמוך ושפל כידוע וכמ"ש ובקשתם משם את הוי' כו' משם דייקא פי' ענין ובחי' שם הוא ע"ד מ"ש קראו שם פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד כי ל' שם הוא מקום פרעה וסט"א דהיינו מקום ומשכן הקליפות נק' בלשון שם כי מלת זה הוא דבר שיכול ממש להראות עליו באצבעו אשר יאמר עליו כי זה הוא וא"א לומר כך רק על הקב"ה כמ"ש זה אלי ואנוהו כי מלא כל הארץ כבודו אבל מקום ומשכן הקליפות הוא רחוק מאוד לכן נק' שם כלו' עמוק מאוד למטה וזהו שדרשו רז"ל במ"ק דף ט"ז ע"פ קראו שם שהוא לשון שמתא וידוע דמאי שמתא שם מיתה שהוא מקו' הטומאה והיינו על שהעביר המועד ר"ל הדרך של מועד ושמחה העביר לשמחה של הוללות וזהו ובקשתם משם את הוי' ומצאת וגו' והטעם שומצאת כאשר תבקשנו מבחי' שם הוא כי הקב"ה ממכ"ע וסוכ"ע כידוע פי' סובב עד"מ כאשר יהי' האופן שהוא בחי' עיגול אשר כל מה שהוא גבוה למעלה יותר מגיע למטה אל מקום נמוך יותר ויותר וכך בחי' אא"ס ב"ה כתיב בי' ומתחת זרועות עולם וכתיב גם חושך לא יחשיך ממך כחשיכה כאורה לכן ובקשתם משם כו' ומצאת כו' ואדרבה דוקא ובקשתם משם כי העלאת ניצוצין מבחי' שם יקר מאוד בעיני הוי' להוציא יקר מזולל וזהו עיקר המס"נ בנפ"א כמ"ש בזוהר ע"פ במדבר הזה יתמו ושם ימותו וזהו דמתחילה במדבר הזה יתמו דבחי' יתמו היינו בחי' תמים תהי' נמשך מבחי' זה אלי כמ"ש תמים תהי' עם הוי' כו' ואח"כ צ"ל בחי' נפ"א בחי' ושם כו' וכך דכתיב שם בפי' ושם ימותו כמו דחמינן דעבדין בכל יום י"נ * דר"ל על ענין נפ"א דכתיב בי' אליך הוי' נפשי אשא ומבואר בפע"ח בשער

רוח איתי רוח: ראה זהר תרומה קסב, רע"ב. וירא צט, רע"ב. אור התורה חנוכה רפו, א.

העדות . . בחי' חב"ד: ראה פע"ח שער חג המצות פ"ז.

ובקשתם . . משם דייקא: השוה לקו"ת חקת נו, סע"ד.

כמ"ש בזוהר: שלח קסג, ע"ב.

י"נ: אוצ"ל י"ל.

נפ"א פ"ב שענין שהאדם צריך למ"ע * למיתה ושיתכוין ליחיד * עד מקום מיתה שהם הקליפות ומוציא למעלה משם אותן הבירורים כנ"ל כדרך שהצדיק עושה לאחר מיתה ממש כעד"ז יכוין האדם בנפ"א כו' ולכן נק' נפ"א כאדם שנופל מראש הגג עד הקרקע כו' יעו"ש באריכות א"כ משם ראי' דלשון שם הוא מקום הס"א כמארז"ל שם מיתה אלא דענין השבח דושם ימותו היינו ענין המס"נ למיתה כדי להוציא הניצוצים משם וכך שמע מהרב המ"ץ ר' אברהם בן הה"מ ז"ל ענין ופי' הפסוק ויט יהודה עד איש עדולמי ושמו חירה שמחמת מעשה דיוסף אזי ויט יהודא היינו שנטה למטה בהיכלות הקליפות עד איש עדולמי כדי להעלות ניצוצים משם, וזהו ענין הכוונה דנפ"א עכ"ל והענין כי ראובן ושמעון הם ב' פרשיות דק"ש שמע והי' אם שמוע כי ראובן בחי' ראי' מצד הראי' נמשכה האהבה פני ארי' אותיות ראי' אל הימין וזהו ואהבת כו' ושמעון כי שמע ה' כי שנואה אנכי בחי' לעולם ירגיז אדם יצ"ט כו' שיהי' נבזה בעיניו נמאס וזהו פי' והי' אם שמוע השמרו כו' וחרה כו' ולוי בחי' אמת ויציב ט"ו ווין התקשרות בבחי' הדבר בזה שנא' בק"ש אחד ואהבת כו' ויהודה הודאה וביטול בחי' שמ"ע השתחוואה ואחר שמ"ע צ"ל נפ"א היינו ויט יהודה כו' ונאמר על זה ויט לפי שבחי' זו היא הירידה עמוק מאד למטה כנ"ל ועד"ז נמי יתפרש ענין ותקבר שם מרים שהרי מבואר מהאריז"ל שע"י מיתת הצדיק הוא מעלה הניצוצות משם ונפ"א הוא דוגמא לזה א"כ א"ש לשון שם כו' והנה בקדושה שייך בחי' זה כנ"ל כמ"ש זה אלי כו' אמנם בקדושה לא שייך לשון שם רק לשון נסתר היינו בחי' הוא כמ"ש ועבד הלוי הוא וכמאמר ואמר ביום ההוא כו' אלא הענין הוא כי הוא ג"כ הרגשת המציאות ר"ל על שההעלם מצד עומק רום משא"כ לשון שם מורה על עומק תחת שהוא בחי' הקליפות כנ"ל וזהו תשובה על שאלת הבן חכם מה העדות כו' איך ע"י מצות מעשיות בעניני' גשמי' תמשיכו גילוי אא"ס ב"ה והתשובה ע"ז דאדרבה ע"י ענינים גשמי' דוקא כשמתבררים ממשיכים ממקום גבוה יותר וזהו שבא בתוך התשובה לשון זה ואותנו הוציא משם כו' לחיותינו כהיום הזה דהיינו שהוציא אותנו מבחי' זו הנק' שם שהוא מקום הקליפות להיות בבחי' זה כמ"ש זה אלי כו' וע"י בירור זה אנו ממשיכים גילוי עצמותו א"ס ב"ה וכדלקמן אי"ה.

למ"ע : **למסור עצמו.**

ליחיד : **בפע"ח לירד.**

כאדם שנופל מראש הגג : **הובא בפע"ח שם לפנ"ז.**

וכך שמע מהרב המ"ץ : **השוה אוה"ת וישב תתרפה, ב.**

ראובן ושמעון : **ראה ג"כ תורה אור ר"פ ויחי.**

ארי' אותיות ראי' : **תקוני זהר ת"ע קכב, א.**

לעולם ירגיז אדם יצ"ט : **ברכות ה, רע"א.**

מבואר מהאריז"ל : **ראה פע"ח שם.**

והנה באמת בחי׳ המשכה זו שאנו ממשיכים ע״י תו״מ מעשיות היא גבוה יותר מהמשכה שהי׳ ע״י האבות הגם שהיו בטלים ממש אליו ית׳ בבחי׳ מרכבה מ״מ הי׳ ההמשכה ע״י זה ר״ל מבחי׳ זיו השכינה כו׳ כי לא ניתן להם התורה עדיין אבל תומע״ט ממשיכים א״ס ב״ה בעצמו ובכבודו ממש וזהו התשובה על שאלת הבן ששאל מה העדות כו׳ אשר צוה ה׳ אתכם דבשלמא האבות שהן הן המרכבה יכולים להמשיך ע״י הביטול אבל אתם קטני הערך איך יכולים להמשיך והתשובה לו הוא שע״י תו״מ מעשיות שניתן לנו ממשיכים מאא״ס ב״ה עצמו שלמעלה מההמשכה שע״י האבות שהוא רק מבחי׳ זיו כו׳ כנ״ל והכח הזה במצות מעשיות יותר מבקיום המצוה ברוחניות שאם יהי׳ בתכלית הביטול ברוחניות לא ימשיך כלל כמו שממשיך ע״י אכילת מצה בגשמי׳ הוא מטעם הנ״ל לפי שההעלאה מדברים גשמי׳ שהוא מבחי׳ שם כנ״ל שרשם מאד נעלה לפני מלוך מלך כו׳ אך באמת א״כ יפלא מדוע לא זכו האבות להנתן להם התורה וע״ז התחלת התשובה עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה׳ כו׳ ועי״ז זכינו לקבלת התורה מה שלא זכו לזה האבות כי הוא מעלה ומדרגה גבוה אלא דדוקא אנו זכינו לזה ע״י כי עבדים היינו כו׳ וביאור דבר זה מבואר ע״פ מ״ש במ״א ע״פ וכל העם רואים את הקולות כו׳ כי באמת עם היות ששרש המעשים גשמי׳ שמהם נעשה המצות ששרשם גבוה מאוד לפני מלוך כו׳ ולכן האדם מקבל חיות מהמאכלים כו׳ אך עכ״ז הרי המאכל נפל למטה בשה״כ וירד תחת ממשלת נוגה ולכן נתגשם מאד ומגשם את האדם האוכלו שמוריד את נפשו להמשך אחר גשמי׳ העולם ואפי׳ הצדיק שאוכל לשובע נפשו ומעלה ניצוצים מהמאכל עכ״ז נשאר רישומה מההנאה שנהנה גופו וכו׳ ולכן לא אכל משה בהר מ׳ יום כו׳ ולכן לא ניתנה תורה בימי אברהם כי בימי אברהם לא נתברר ולא נזדכך חומריות העולם להיות המשכות אא״ס ע״י מעשה המצות גשמי׳ שנלקחו תחת ממשלת נוגה ולא היו יכולים לקבל הארות אא״ס ב״ה להיות נק׳ עליהם שם מצות עד אחר יצ״מ והענין שמצרים הוא הנק׳ כור הברזל פי׳ דענין כור הוא כמ״ש מצרף לכסף וכור לזהב דהיינו כדי להיות בירור הסיגים שיבדלו מן הכסף שנתערבו עמו מתחלה הוא ע״י שמכניסים אותו בתוך הכור שהכור הוא המפריד הסיגים דהיינו שלא יהא תערובות פסולת בכסף וזהב וכך מצרים הוא כור הברזל שזיכך את ישראל ע״י קושי השעבוד בחומר ובלבנים להיות נפרד הרע מן הטוב ויתפרדו כל פועלי און והיינו משום שע״י שהרע עשה פעולות רשע היא כלה ונאבד ונפרד מן הטוב כמ״ש חצי אכלה בם חצי כלים וכמשל עלוקה שכאשר מוצצת דם האדם מיד מתה וכאשר נזדככו ישראל נזדכך ג״כ העולם מחומריותו וגשמיותו כי כל העולם תלוי בישראל וכמ״ש כי גם את העולם נתן בלבם וכמ״ש בתניא

ע״פ וכל העם: תורה אור יתרו עד, א ואילך. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ה ע׳ תרלז ואילך.

הבא לקמן — הוא מאמר התורה אור בשינויים.

ח"א פל"ז וז"ל ומאחר שכללות נפש הבהמית * שבכללות ישראל תהי' מרכבה קדושה לה' אזי גם כללות החיות של עוה"ז שהיא ק"נ עכשיו תצא אז מטומאתה וחלאתה ותעלה לקדושה להיות מרכבה לה' עכ"ל הרי דבירור ק"נ של כללות העולם תלוי בבירור נפש החיונית שבישראל הלכך לע"ל שיהי' גמר ושלימות הבירורים עד שהנפש החיונית שבישראל תהי' מרכבה קדושה לה' אזי גם ק"נ תעלה להיות הנפש החיוני' מרכבה כו' ובגלות מצרים לא היה שלימות הבירורים באופן כזה להיות הנפש חיוני' מרכבה כו' שזה יהי' עד ביאת המשיח אבל בגלות מצרים נזדככו ישראל בענין שיהי' ביכולתם לברר ק"נ כ"כ ג"כ ק"נ נתעלה בענין שתוכל להתברר ולהתעלות כשיעשו ממנה מעשה המצות ושאר צרכי האדם לש"ש משא"כ קודם יצ"מ לא הי' יכול להיות הבירור כ"כ מק"נ במצות מעשיות ממש לכן לא הקריבו האבות שלמים שהם הנאכלים כו' ולכן נשא יעקב שתי אחיות ועמרם נשא דודתו כי עדיין לא נזדכך העולם שיהי' אתעדל"ת מענינים גשמי' ממש מעורר אתעדל"ע רק ע"י גלות מצרים וכור הברזל כו' שנזדכך העולם עי"ז זכו לזה יוכל להיות בירור והעלאה מדברים גשמי' ממש להיות באתעדל"ת נתעורר למעלה ממש ואז עי"ז מעורר למעלה ממקום גבוה יותר מהמשכה שע"י הביטול והרוחני מטעם הנ"ל דלפני מלוך מלך כו'.

וזהו התחלת התשובה עבדים היינו לפרעה ועי"ז זכינו לתו"מ מה שלא זכו לזה האבות וזהו התשובה עבדים היינו לפרעה במצרים היינו כבר אבל ויוציאנו ה' ביד חזקה פי' שהוציאנו מתחת יד הקליפות ממקום הנק' שם כנ"ל שנוכל לדבקה בו ולהמשיך אחדות ממש וזהו ביד חזקה פי' אף רשע גמור ח"ו שרוצה בעצמו להיות במצרים מקום תאוות הקליפות מ"מ הוציא הוי' אותנו ביד חזקה אף שלא ברצונו שכשהוא רוצה לשוב בתשובה יכול להמשיך אחדותו ממש כי ובקשתם משם כתיב כנ"ל ונ' דפי' שלא ברצונו ר"ל שלא בפנימי' רצונו דהיינו שהתענוג שלו הוא במקום התאוות רק שרוצה לצאת מזה הרי אף שרצון זה הוא רק בחי' כמו שהוא אין לו עדיין פנימי' ותענוג בזה כלל מ"מ מיד יכול להמשיך כו' והיינו ע"י יד חזקה שהוציאנו ממצרים אף שאין לנו פנימי' רצון לצאת ממצרים ועיין בפ' זכור אות ד', ויתן ה' אותות ומופתים במצרים כו' לעינינו פי' שכל יסורים הבאים על האדם הוא רק להכות בחי' פרעה שיש בכל אדם שהוא העורף דקליפה כ"ש במ"א פי' עוונותיו ולשבר כחם להיות יתפרדו כל פועלי און והוא ע"ד שנתבאר אות ד' בכללות ענין גלות מצרים שהוא כח * הברזל לזכך

הבהמית: לכאורה מקודם הי' כתוב בהכת"י החיונית ומחקו וכתב בין השיטין הבהמית ובתניא (מז, ב — וכן במהדורא קמא ע' רפ) החיונית.

בפ' זכור אות ד: אור התורה שמות (פ' זכור) ע' ג'צ.

ע"ד שנתבאר אות ד': אולי הכוונה להקטע שלפנ"ז.

כח: כנצ"ל כור.

ישראל והעולם ע״י השעבוד כי ע״י זה שהרע עשה פעולתו הוא נפרד כו׳ ולכך אח״כ הוא שיכול להיות מתן תורה וכך עד״ז ממש בפרט בכל אדם היסורין שלו הם לזכך מצותיו אשר יעשה אותן האדם שיהי׳ מתוקנים להיות עולה ונכלל בא״ס ב״ה וזהו פי׳ לעינינו דהיינו שמראים לו שלא ירצה להיות תחת יד פרעה מקום ותאוות הקליפות כי באמת ואותנו הוציא משם פי׳ מבחי׳ שם הוציאנו כנ״ל. ויצונו ה׳ לעשות אפי׳ בבחי׳ עשי׳ דוקא שזכינו לזה ע״י כל הנ״ל מה שלא זכו לזה האבות למצות מעשיות כו׳ מטעם הנ״ל וזה שכתב ליראה את הוי׳ כו׳ שתכלית כל המצות ליראה ולכאורה תמוה דאדרבה יראה היא תרעא לעילא וכמ״ש ראשית חכ׳ יראת הוי׳ ואיך אמר שהמכוון מהמצות הוא להגיע לבחי׳ יראה אך הענין כמ״ש במ״א ע״פ מארז״ל בשעה שהקדימו כו׳ מי גילה כו׳ דהענין שהי׳ הגילוי למטה כמו שהוא למעלה קמי׳ ית׳ שהוא היש האמיתי וכולא קמי׳ כלא חשיב כך יהי׳ הגילוי למטה ולא כמו שנדמה לנו שלמטה הוא היש כו׳ ובחי׳ גילוי זה הוא בחי׳ גילוי ביטול יראה עילאה ובחי׳ שלמעלה מאהבה אותיו׳ ראי׳ שהוא גילוי יחו״ע ממש שלמעלה מעוה״ב שיושבים ונהנין כו׳ והיינו ע״י מעשה המצות שעי״ז לע״ל וראו כל בשר ובאו במערות צורים כו׳ מפני פחד כו׳ וז״ש לחיותנו כהיום הזה דפי׳ לע״ע * שיהי׳ גלוי זה כמ״ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כנ״ל דלשון זה הוא מורה על בחי׳ גלוי ולכן ארז״ל שמשה נתנבא בזה כו׳ כמ״ש במ״א ואח״כ וצדקה תהי׳ לנו וגו׳ פי׳ שאף שאנחנו אין ראוים מצד עצמינו שישרה ה׳ בית שכינתו בנו ואיך הוא זה שיהי׳ בנו ההמשכה הזאת למעלה מבחי׳ עוה״ב וג״ע רק כי באמת אין זה מצד עצמינו כי אין אנו ממשיכים מצד עצמינו רק וצדקה תהי׳ לנו וגו׳ לפני ה׳ שאנו עושים כלים שיהי׳ בהם ההמשכה והגילוי והן התו״מ שהן לבושים וכלים לגילוי זה מבחי׳ לפני ה׳ כאשר ציונו כי הוא בתכלית העבודה. כלל העולה מדברים האלו זה הדרך אשר ילך בה כל האדם וישכון אור ה׳ ובשבילה בא האדם על הארץ וזהו תכלית הבריאה לחשוב בכל המצות שהם רק כדי להמשיך אחדות א״ס ב״ה ואף שאנו באמת למטה מאד ואיך יכול להיות משכן ה׳ בתוכינו האמת שב״י אינו שורה רק מיום שחרב בהמ״ק אין להקב״ה אלא ד״א של הלכה וזהו משכון ומקומו אשר הוא שורה בה בעצמו ובכבודו וזהו המדרגה מכל חיי העוה״ב ויותר ממדריגת האבות שהי׳ בטלים ממש נגדו ומרכבתו אבל לא הי׳ רק זיו כו׳ כי לא ניתן להם התורה עדיין אבל תומע״ט ממשיך א״ס

בשעה שהקדימו : שבת פח, א לקוטי תורה במדבר יג, ב.

יראה . . אותיו׳ ראי׳ : ערכי הכינוים — לבעל סדה״ד — מערכת יראה.

לע״ע : אוצ״ל לע״ל.

שמשה נתנבא בזה : ראה ספרי ר״פ מטות.

מיום שחרב בהמ״ק : ראה ברכות ח, א.

ב"ה בעצמו ובכבודו ממש כו' ולא לעשות הרע ח"ו בעיני הוי' כי הוא טהור עינים מראות ברע ואין שוכן בהם שכינתו ח"ו. והנה החילוק בין שאלת החכם מה העדות כו' לשאלת הרשע מה העבודה כו' הוא כמ"ש ברוקח שבשאלת החכם נזכר ה' אלקינו כו' והענין כי הרשע אומר מה העבודה הזאת שא"צ כלל לעבודה כמ"ש אם צדקת מה תתן ואם רבו פשעיך מה תעשה לו והוא ע"ד מ"ש רם על כל גוים ה' כו' שאומרים שמצד הרוממות אין העבודה תופס מקום כלל אצלו רק נק' אלהא דאלהיא ולכן משיבים לו בעבור זה עשה ה' בצאתי ממצרים כי בעבור זה דוקא דהיינו ע"י אתעדל"ת מבחי' קיום מצות מצה לי ולא לו וכמ"ש ונפלינו אני ועמך כו' אילו הי' שם לא הי' נגאל כי דוקא אותנו הוציא מבחי' שם כנ"ל וזהו התשובה על דבריו חד דאף שמצד עצמותו כולא קמי' כלא חשיב מ"מ כך עלה ברצונו להיות דוקא אתעדל"ת והיא תכלית בריאות כל העולמות כמ"ש לעבדה ולשמרה לעבדה זה רמ"ח מ"ע כו' עד שאפי' ביצ"מ שהי' הגילוי מבחי' עצמות א"ס ב"ה כמ"ש עד שנגלה עליהם ממ"ה מ"מ הי' לי ולא לו והיינו בעבור זה ע"י אתעדל"ת וז"ש ה' אלקינו דפי' אלקינו שלנו היינו ע"י אתעדל"ת אז שייך לומר שהוא שלנו רק תמיהתי הוא אשר צוה אתכם שבאמת זה אינו מובן איך שאפי' נשמות נמוכות כמונו ופחותי ערך ימשיכו גילוי אא"ס ב"ה ממש ובפרט ע"י עשיה גשמי' ולכן שאלה זו היא דוקא של החכם ששרשו מבחי' אצי' לכן נדמה לו דדוקא נשמות הגבוהות שהן בבחי' ביטול ממש כי חכם בחי' חכמה כח מה הוא בחי' ביטול הן שיכולים להמשיך אבל איך קטני הערך כמונו ימשיכו ע"י עשי' גשמי' ולכן התשובה לו דאדרבה ע"י קיום התורה ומצות מעשיות ממשיכים מבחי' גבוה יותר שלא היו יכולים להמשיך אפי' נשמות הגבהות ע"י ביטול בלא התו"מ כנ"ל דלמתב"כ רק ע"י תו"מ מעשיות אך איך זכינו לזה היינו ע"י עבדים היינו לפרעה כו' ויוציאנו כו' לחיותנו כיום הזה כנ"ל.

טהור עינים מראות ברע: ראה חבקוק א, יג ובמנחת שי שם. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' שמו.

אלהא דאלהיא: מנחות בסופה.

לעבדה זה רמ"ח מ"ע: ראה זהר בראשית כז, א.

חכמה כח מה: זח"ג כח, א. לד, א.

לאו דלא תחנם מתנת חנם לז׳ אומו׳ דבימי יהושע שהיו בא״י כי יש אתעדל״ע שאין אתעדל״ת מגע׳ שם ונק׳ מתנת חנם וז״ש וחנותי אשר אחון אע״פ שאינו כדאי כחשכה כאורה אך משה ביקש ונפלינו כו׳ וז״ש אם תגביהי כנשר לקבל מבחי׳ הנ״ל משם אורידך ע״י נאום הוי׳ כמ״ש ע״פ ויאבק כו׳ לכן הוזהרנו לא תתן מתנת חנם שלא לגרום להם השפעה מבחי׳ הנ״ל.

לאו דלא תחנם: נעתק מבוך 1114 פז, א גוכי״ק. נמצא ג״כ בבוך 426 צ, א. 744 שפז, ב.

דלא תחנם . . דבימי יהושע: כ״ה בגוכי״ק.

ע״פ ויאבק: תורה אור וישלח כו, ב.

פ׳ עקב

[והי׳ עקב תשמעון]

ה) **וזהו** והי׳ עקב תשמעון כו׳ שהוא בחי׳ מדו״מ ועי״ז ושמר לך כו׳ את הברית כו׳ זהו בחי׳ עושין וממשיכין רצונו ית׳ בבחי׳ מקום וזהו את הברית ואת החסד שענין כריתות ברית הוא ג״כ לקיום הדבר שלא עפ״י השכל והטעם לבד ועד״ז הוא ענין ברית בין הבתרים והוא המשכות הרצה״ע הנ״ל . . . ומזה נמשך להיות ואת החסד וכמ״ש זכר רחמיך וחסדיך לכן ע״י כריתות הברית נמשך בחי׳ ואת החסד כו׳ דהנה אברהם הי׳ מרכבה לבחי׳ חסד דאצי׳ ולכן נק׳ אברהם אוהבי אך כיון דא״ס ב״ה לאו מכל אינון מדות איהו כלל לכך איך יעורר וימשיך עי״ז מא״ס ב״ה אלא שזהו ע״י הברית שהוא גילוי בחי׳ רצה״ע שלמעלה מהחכ׳ כנ״ל ועפי״ז יובן ג״כ מה שתחלה נא׳ תשמעון ושמרתם ועשיתם דהיינו מדו״מ כסדרן ואח״כ נאמר תחלה מעשה ואח״כ מו״ד והוא כמ״ש את הברית ואח״כ ואת החסד כו׳, כי הנה מבואר למעלה דבחי׳ בכל לבבך זהו האהבה הנולד ונמשך מההתבוננות ונק׳ רצה״ת ובחי׳ בכל מאודך זהו נק׳ רצה״ע והוא שלמעלה מהשכל וכמ״ש בזוהר דאית רצון ואית רצון כנ״ל, אך בין ב׳ אהבות האלו נאמר ובכל נפשך והוא התקשרות לבושי הנפש מדו״מ במדו״מ של הקב״ה דהיינו בתו״מ וכמ״ש לעיל ומזה יובן שא״א להיות גילוי בחי׳ רצון ואה״ר בנפש כ״א ע״י התו״מ. והענין הוא דכמו שיש בנפש האלוקית בחי׳ עצמיות הנפש שלמעלה מהשכל עד שהשכל ומדו״מ נק׳ רק לבושים לבחי׳ זו כך הנמשל למעלה באלף אלפים הבדלות לאין קץ כו׳ שיש למעלה ג״כ בחי׳ מדו״מ כמ״ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם וכתיב וברוח פיו כל צבאם כו׳ על כל שבח מעשי ידיך והם רק בחי׳ לבושים כמא׳ לבושין תקינת לון דמיניהו פרחין נשמתין דהיינו דגם בחי׳ נשמות ישראל שנמשכו מבחי׳ מח׳ מ״מ נק׳ רק לבושין וכ״ש העולמות הנמשכין מבחי׳ דבור ומעשה כו׳ אבל התו״מ שהן בחי׳ רצה״ע שכל המצוות הן רצה״ע ב״ה הרי הן כביכול מבחי׳ עצמיות אור א״ס ב״ה וכו׳ שהרצון זהו עצמיות והמדו״מ הן רק לבושין איך ומה יבא הרצון לידי פועל וכך הוא למעלה שתכלית בה״ע הוא בשביל ישראל והתורה שנק׳ ראשית וכל העולם לא נברא רק לצוות לזה

והי׳ עקב תשמעון: נעתק מבוך 127 קמה, א.

ד׳ סעיפים נדפסו באור התורה עקב ע׳ תצא־תצו. ומס״ה ואילך בבוך זה בשינוי.

לאו מכל אינון מדות: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

דאית רצון ואית רצון: נסמן לקמן ע׳ ב׳שעג.

לבושין תקינת לון: תקוני זהר שם יז, א.

בה״ע הוא בשביל ישראל והתורה: ראה רש״י בראשית א, א.

וכל העולם . . לצוות לזה: ראה ברכות ו׳ סע״ב.

והוא רק בחי׳ לבושים שבהן ועל ידם יתקיימו הרצון כו׳ ולכן על ידי בכל נפשך שהוא התקשרות מדו״מ של האדם במדו״מ של הקב״ה שבהן מלובש רצה״ע ממש הנה רצה״ע זה מוציא לאור וגילוי את בחי׳ אהמ״ס ורעו״ד שבנפש שהוא ניצוץ מבחי׳ רצה״ע שיתגלה בבחי׳ גילוי והוא בחי׳ בכל מאודך וכמ״ש במ״א על פ׳ לך אמר לבי בקשו פני היינו פנימיות הלב הנה הוא ע״י את פניך ה׳ אבקש שהוא בחי׳ רצה״ע שבתו״מ כו׳ וזה״ש אנכי עומד היום ביניכם ובין ה׳ כי משה הוא בחי׳ דעת והיינו שע״י דעת . . . התורה ממשיך גילוי רצה״ע בנפש וזהו והי׳ עקב תשמעון את המשפטים דתרגום של כמשפט הראשון כהלכתא קדמיתא ופי׳ שהתורה נק׳ ארחות ה׳ שהוא בחי׳ אורח והילוך והמשכה משם הוי׳ בנפש ולכן צריך להתבונן בזה בעת עסקו בתורה וכמ״ש ואביטה ארחותיך ועמ״ש במ״א ע״פ ואלה המשפטים כו׳ וע״פ ציון במשפט תפדה כו׳ ותשמעון ג״כ לשון אסיפה שיקבלו מלמעלה גילוי רעו״ד וכמש״ל ג״כ בפי׳ ואהבת שהוא ג״כ הבטחה שלסוף בחי׳ עקב יבואון לבחי׳ אה״ר כו׳ והנה ידוע שיש מ״ד בגמ׳ דמעשה גדול מתלמוד והיינו שלפי שעיקר הרצון העליון הוא בקיום המעשה אלא שנמנו וגמרו דמ״מ תלמוד גדול והיינו משום שמביא לידי מעשה וזהו בעבודת האדם ולכן נא׳ בוהי׳ עקב תשמעון תחלה מו״ד ואח״כ מעשה כי מו״ד זהו תלמוד ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה ופי׳ שממשיך גילוי רצה״ע בהמעשה אך כיון שגילוי רצה״ע הוא בהמעשה לכן באמרו ושמר ה׳ אלקיך לך הקדים המעשה כי ע״י המעשה נמשך גילוי רצה״ע וזהו את הברית ואח״כ את החסד ואת השבועה כו׳ והנה ענין ואספת דגנך הוא לאסוף את כל העסקים דבחי׳ אחד ואהבת ע״ד תורתן קבע ומלאכתם עראי פי׳ עראי שיהי׳ בקרירות כאילו כפאו כו׳ וזהו מ״ש אם יהי׳ נדחך כו׳ יקבצך כו׳ מבחי׳ פיזור הנפש להיות רק רצון א׳ כמ״ש ועמך לא חפצתי בארץ וכמא׳ אין בלבינו אלא א׳ אך מה שצריך ציווי על זה הוא כשעדיין אין עושין רצש״מ כ״א האהבה בבחי׳ בכל לבבכם שהוא ע״פ ההתבוננות לבד ונק׳ האהבה אהבת עולם ואז שייך שבחי׳ אהבה

וכמ״ש במ״א על פ׳ לך אמר לבי: ראה לקוטי תורה תצא לו, ב. נצבים מד, סע״ב ואילך.

משה הוא בחי׳ דעת: ראה לקוטי שיחות — ו׳ ע׳ 244.

וזה״ש אנכי . . ואביטה ארחותיך: השוה אור התורה הנ״ל (בריש המאמר) ע׳ תצח ס״ה.

ע״פ ואלה המשפטים: ראה תורה אור משפטים עה, ג. ספר המאמרים תקס״ב ס״ע קנו.

וע״פ ציון במשפט תפדה: ראה לקוטי תורה דברים א, סע״ב.

מ״ד בגמ׳: קידושין מ, ב.

תורתן קבע ומלאכתם עראי: ברכות לה, ב.

כאילו כפאו: נדרים כ, ב.

אין בלבינו אלא א׳: פסחים נו, א.

אין עושין רצש״מ . . כשעושין רצונו ש״מ: ראה ברכות שם.

אחרת יהי' מנגד כי לאום מלאום יאמץ ולכן צריך ציווי להיות ואספת כו' משא"כ כשעושין רצונו ש"מ בחי' אה"ר דמאודך אין לעו"ז נגד בחי' זו כלל ועוד כי ואספת דגנך זה לברר בירורים וג' בחי' דגנך תירושך ויצהרך נגד ג' בחי' ישראלים לוים כהנים כי שמן בחי' חכ' ויין בחי' בינה ודגן בחי' דעת כמאמר אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן דוקא והבירורים צ"ל ע"י ג' בחי' אלו כו' אבל כשיהי' בחי' ישכיל עבדי כו' וגבוה מאד ע"י אהבת בכל מאדך לא יצטרכו הם . . . ולא א"ע לברר שזהו בחי' קטנות ויניקה כי יהי' נעשים בחי' אלו ע"י ושרותיהם מניקותיך אלא והי' עקב תשמעון את המשפטים כי תשמעון ל' אסיפה דהיינו תושבע"פ מל' פה קרינן לה שהוא ג"כ בחי' גלות ופיזור שאין הלכה ברורה במקום א' ובעקב יהי' הסוף שתשמעון להיות קובץ ההלכות שלא יהי' בבחי' פיזור כו' (ובירור זה הוא למעלה מעלה מבחי' בירור דואספת דגנך כו' שהוא הקיבוץ רק מבחי' פיזור הנפש אבל בירור זה הוא קיבוץ וגילוי רצה"ע כו' והנה פיזור זה שאין הלכה ברורה במקום א' נמשך ע"י שבירת לוחות ראשונות שזהו כענין שבה"כ ולעת"ל יתוקן כל זה).

(ע' באגה"ק ד"ה והמשכילים יזהירו) וזהו והי' עקב תשמעון . . .

ביאור

והנה להבין שרש הדברים הנ"ל, ע"פ והי' עקב, הנה ענין הד' רבתי הוא בבחי' קשר של תפילין שהוא בחי' ד' והוא בחי' לאה שנבני' מאחוריים דאימא שהיא מל' דתבונה ולכן הוא בחי' דבור שבמח' משא"כ מחשבה עצמה

שמן בחי' חכ': ראה זהר ויקרא ז, ב ובמקדש מלך שם. אמור פח. ב ובהגהות הרח"ו שם. מאורי אור אות ש סמ"ה.

ויין בחי' בינה: ראה הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תשסו.

אין התינוק יודע לקרות אבא: ראה ברכות מ, א. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקפא.

(ע' באגה"ק: שורה זו נרשמה בסוף המאמר.

והנה להבין שרש הדברים: נעתק מבוך 593 טז, א [והבא בחצאי ריבוע ניתוסף מבוך] 416 קצו, ב.

ביאור על ד"ה והי' עקב הנדפס באור התורה עקב תצא־תצט עד שורה המתחלת אנכי — והוא [ומשם ואילך ליתא]. ובבוך 593 נמצא תיבת סליק ואח"כ הביאור. ובבוך 416 בא בהמשך אחד.

בכ"מ כנראה שהלשון צריך תיקון.

היא בחי' בינה ותבונה כו' משא"כ לאה היא אחוריים דאימא וזהו ענין מאמר דבראשית כי פי' בתיקוני' ב' ראשית נקודא בהיכלא ר"ל הבית הוא היכל לבחי' ראשית שהיא חכ' הנק' נקודא, וההיכל הוא המח' כו' ובענין קשר של תפילין צ"ע במצות שמורים. וע' עוד מענין הד' רבתי בזהר פ' פנחס ד' רל"ו ע"פ אנכי אשמח נדפס בסידור שער הק"ש אבל בחי' ישראל עבמ"ח הוא מח"ע ע' מ"ש ע"פ אם בחוקותי וענין עושין רש"מ שהוא ע"י בחי' מאדך כדמוכח מפ' והי' אם שמוע וגם משמעות הש"ס דברכות כו' שהוא ע"י עסק התורה כמו שכתוב שם תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל ערש"מ כו' יש להקדים מ"ש באד"ר דקכ"ט א' ההוא ארחא מתפרש לתרי"ג ארחין דאורייתא כו' דהיינו בכתר דז"א והוא ע"י המשכה (מקוצי צ"ע דשערי) דא"א בגולגלתא דז"א ועי"ז אתפלג לתרי"ג ארחין כו' ופי' כי א"א הוא רצה"ע ושיהי' המשכת הרצון במדות דז"א זהו ע"י המשכה מעצמו' וכללות הרצון עליון עמ"ש עפ"י מאמר הזהר פ' [שמות] בפסוק תשורי מראש אמנה כו' ולכן [כל] המשכת תרי"ג ארחין דאורייתא עם ז' מצות דרבנן בגימ' תר"ך שהוא כתר דז"א הוא ע"י המשכה מא"א וצריך להמשיך בחי' כתר זה ע"י אתדל"ת וכמארז"ל סנדל קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל כו' ונת' הענין במ"א שהוא כי המדות דז"א הם המדות הנמשכים ע"פ השכל עד"מ ולכן מצד זה יהי' צמצומים והסתרים וגם החסד מוגבל בכלים וגם מצד מדת הגבורה שכנגדו שמגבלת ומונעת החסד רק לפי המדה כו' משא"כ ע"י המשכה מבחי' רצה"ע שהוא בחי' ורב חסד כו' וזהו קושר כתרים לקונו שהוא ז"א ע"י תפילותיהן של ישראל במס"נ בק"ש בבחי' בכל מאדך שעי"ז ממשיכי' מכתר דא"א בכתר דז"א וכמו שעד"מ בגשמיות מעשה הכתר שעושין למלך הוא מאבנים טובות וזהב שהן דומם גשמי רק שמתקנים ומזככים אותו עי"ז נותנים בראשו של מלך כן הם אותיות התפילה שהן דומם רק ע"י מס"נ ואהבת בכל מאדך אזי נעשים מהם כתרים כו' וזהו עושים רש"מ להמשיך הכתר לז"א הנק' מקום וכן מז"א יומשך כתר דנוק' הנק' מקומו של עולם בי"ס ממכ"ע וסוכ"ע.

בתיקוני': רת"ה (יט, א), ועוד.
ישראל עבמ"ח: בראשית רבא פ"א, ד.
אם בחוקותי: לקוטי תורה בחקותי מה, א. והגהת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' קס.
הש"ס דברכות: לה, ב.
הזהר פ' [שמות]: ביאורי הזהר שם לו, ד ואילך.
ז' מצות דרבנן: ראה לקוטי שיחות — כא ע' 401.
בגימ' תר"ך: ראה תניא פנ"ג ובליקוט פירושים שם.
סנדל קושר כתרים: ראה זהר וישלח קסז, ב. הנסמן בספר המאמרים תש"ח ע' 202 בהערה.

אך צריך להבין הלא גם כשאין עושים רש"מ בבחי' בכל מאדך עכ"ז וודאי לא נחסר ח"ו כתר דז"א * (שהרי כתר דנוק' נאצל בסוד שרש ואינו מסתלק אפי' בעת החטא דהיינו ע"י החטא ממש ומכל שכן בקיום בכל לבבכם ובכל נפשכם) אך הענין ידוע שהמשכת הכתר בנוק' הוא רק [שליש] משליש ובשנה הרביעית יהי' כל פריו קודש הילולים כו' ע"ש משא"כ בב' בחי' שלישי העליונים הם מה שלא יוכלו לבא בהשפלה למטה כ"א הם בחי' תפארת שבמהו"ע ועד"ז ג"כ בהמשכת כתר ז"א מת"ת דאימא כו' וכ"ז נמשך ע"י אהבת בכל לבבכם ובכל נפשכם שהיא בחי' א"פ ע"כ עי"ז לא יומשך האור מלמעלה ג"כ רק משליש התחתון כו' אבל ע"י אהבת בכל מאדך שהוא בחי' מקיף עי"ז יומשך הכתר מב' שלישים העליונים שהוא בחי' הת"ת מצד מהו"ע וזה נק' עושין רש"מ או ע"ד אחר כי הנה הכתר כלול מב' בחי' ע"י וא"א והוא בחי' התענוג ובחי' הרצון ונק' אחורי קדם כי התענוג הוא פנימי' הרצון וזהו ג"כ ענין חצי העליון וחצי התחתון ולכן שיומשך הכתר מבחי' חצי העליון דהיינו מבחי' ע"י זהו הנק' עושין רש"מ כו' ועמ"ש במ"א שמבחי' זו נק' קדושתי למעל' מקדושתכם והיינו ע"י תשובה תשוב ה' פי' תשוב ויומשך ה' עילאה בינה להיות כתר לז"א מעצמו' הבינה ולא מחצי התחתון כו' וזהו בחי' עושין רש"מ ע"י תשו' ומאדך וע"י התו' והיינו כמבואר למעל' בשם האד"ר ההוא אורחא מתפשט לתרי"ג ארחין דאורייתא כו' שזהו בחי' כתר דז"א ונמשך מא"א ע"י התורה הכלולה מתרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן וכמ"ש ג"כ בפע"ח בכוונת ליל שבועות להמשיך הכתר דז"א ע"י עסק התורה כו' ועמ"ש במ"א ע"פ צאנה וראנה בעטרה שעיטרה לו אמו ביום חתונתו זו מ"ת ועמ"ש לקמן בפסוק ראה אנכי נותן כו' הקב"ה נותן לו מלא עומסו כו' ש"י עולמות כו' שם מבואר ג"כ ענין חצי התחתון שבבחי' כתר שהוא ענין ש"י עולמות כו' מחצה מתר"ך כו' וענין חצי העליון ג"כ ע"ש (ג' * מיני אדם והבחי' ד' כתר והממוצע דעת וד"ל.

דז"א: בבוך 416 דזו"ן.
לקמן בפסוק ראה: ראה אור התורה ראה ע' תרמד ואילך.
(ג: בהכת"י לא נסמן סיום החצע"ג.

שייך לד״ה ואכלת ושבעת — והוא מה״ק *

וכמ״ש במ״א ע״פ לך לך מארצך כו׳ ועמ״ש ע״פ ואהיה אצלו אמון כה״ג דמשה אמר כי תאמר אלי שאהו כו׳ כאשר ישא האומן כו׳ והתורה משבחת א״ע ואהיה אצלו אמון כו׳ וז״ש במדרש רבה ע״פ אלה הדברים אשר דבר משה שע״י התורה זכה משה לדבור כו׳ ע״ש נמצא צ״ל שזהו מעלה יתירה מבחי׳ כבד פה דמשה והיינו מטעם הנ״ל, ולכן גם כאן להיות ההמשכה מבחי׳ ברכת הזן בברכת הארץ אשר ברכת הזן זהו בחי׳ משה, וברכת הארץ זהו בחי׳ מל׳ שנק׳ פי ה׳ וזהו ג״כ ענין וברכת את, את דוקא שהם בחי׳ האותיות דבור העליון מאלף עד תיו וכמ״ש במ״א, הנה המשכה זו הוא ע״י התורה) וזהו שהתורה שהיא נובלות חכמה היא הממוצע המחבר וממשיך מבחי׳ עצמיות ח״ע חכמה סתימאה בבחי׳ ח״ת שהיא בחי׳ מל׳ ועמ״ש כה״ג ע״פ יונתי שהתורה הוא המחבר בחי׳ מקור נש״י שעלו במחשבה עם בחי׳ הנשמה המתפשטת בגוף ולמעלה זהו התחברות והמשכה מבחי׳ ח״ס וכתר במל׳ דאצי׳ שהתחברות זו הוא ע״י התורה שהיא חכמה דאצילות, ועד״ז הוא כאן שההמשכה מבחי׳ ברכת הזן שהוא בחי׳ מן שנמשך ממו״ס טלא דבדולחא שיומשך במל׳ דאצילות שהיא בחי׳ הארץ זהו ע״י התורה שמבחי׳ חב״ד דז״א כו׳ זהו ע״י מו״ס וזהו אנכי אהי׳ עם פיך כו׳ ועד״ז יובן המדרש רבה פ׳ ויחי פרשה צ״ח ד״א יששכר חמור גרם פירותיו של יששכר גסין היו כו׳ ע״י שהיו עוסקים בתורה כו׳ ע״ש והיינו כי ברכת הארץ הוא ע״י תורה דייקא מטעם הנ״ל.

וענין ברית היינו כמ״ש בזהר פ׳ מקץ דקצ״ח ע״א ע״פ ויוסף הוא השליט על הארץ, ונהיר לה וזן לה הוא המשביר לכל עם הארץ דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק מיניה אתזנו כולהו, דהיינו כי עיקר הממשיך ומשפיע בבחי׳ הארץ שהיא המל׳ הוא יוסף צדיק עליון וכמ״ש ג״כ עוד בזהר פ׳ וישלח דקס״ח ואי תימא יוסף אמאי יתיר מכולהו, אלא ודאי יוסף בלחודוי ככולהו, בגין דאקרי צדיק, ודא הוא דאנהר לסיהרא יתיר מכולהו כו׳ ע״ש ובזהר ויצא דקס״ב סע״ב, וזהו שארז״ל דמזוני במזלא תליא פי׳ מזלא הוא בחי׳ נהר דנגיד ונפיק שהוא בחי׳ יוסף יסוד דאצילות כמ״ש בזהר פ׳ ויגש דר״ז

שייך לד״ה ואכלת ושבעת: נעתק מבוך 1122 קנא, א גוכי״ק. [חסר התחלה וסיום]. השוה לקוטי תורה עקב טו, א שו״ה במ״א — בד״ה.

שייך . . מה״ק: נרשם בגוכי״ק כ״ק אדמו״ר מהורש״ב נ״ע.

ע״פ לך לך: [הנחות הר״פ ע׳ ו׳. נדפס ב]תורה אור לך יא, ג.

ע״פ ואהי׳ אצלו אמון: לקוטי תורה במדבר יז, ג.

שהתורה שהיא נובלות חכמה: בראשית רבא פי״ז, ה.

ע״פ יונתי: ראה לקוטי תורה שיר השירים טז, ד. יח, ב.

וענין ברית היינו: לקוטי תורה עקב שם שו״ה בחי׳ — וענין.

סע"ב ודר"ח ע"א ע"ש ובפ' וירא דקט"ו ע"א ואע"ג דארץ היא דמפקא מזון היינו דמפקא מזון מפקא דייקא אבל שרש ההמשכה צ"ל מלמעלה מעלה שמשם נמשך הכח בארץ להוציא מזון כדפי' בזהר תרומה דק"ע ע"ב ועיין בזהר פ' ויחי דרמ"ו ע"א ע"פ מאשר שמנה לחמו שצ"ל המשכה מבחי' לחם מן השמים בבחי' הארץ ועי"ז נמשך תוספת הברכה למטה והמשכה זו הוא ע"י ברית שהוא יסוד ז"א וזהו אם לא בריתי כו' חקות שמים וארץ לא שמתי, כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא כו' דהיינו שממשיך מבחי' יח"ע ביחו"ת. וזהו ואכלת ושבעת והיינו כמ"ש פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון שהוא המשכת רצון העליון שמשם מקור השפעת המזון והוא עיקר בחי' מזלא כנודע והמשכה זו היא לכל חי בחי' צדיק שהוא בחי' ברית. ועי"ז וברכת את היא בחי' מל' וכמ"ש בזהר ויגש שם ובפ' תרומה דקנ"א ע"ב ועמ"ש בפי' פותח כו' ומשביע כו' בד"ה כי ההרים ימושו כו' שהוא המשכת הרצון עליון בנפש להיות בחי' רצון ותשוקה לה' וכנ"ל בענין ההמשכה מיחו"ע ביחו"ת להיות ביטול היש כו' ועיין עוד מענין הזכרת ברית ותורה בברכת הארץ בזהר תרומה דקס"ח ע"ב.

אך הענין כדאיתא במשנה פ"ק דכלים עשר קדושות הן א"י מקודשת מכל הארצות כו' עד לפנים מן החומה הימנה מקודש כו' והיינו כי א"י זהו כללות בחי' המל' כולה שהוא ג"כ מדרגות אחרונות שבה וכעין מ"ש בזהר שלח דקע"א סע"א דרגין בתראין דילה ובמק"מ שם פי' בי"ע, אבל ירושלים וזה שער השמים היא בחי' מדרגות היותר עליונות שבמל' ועמ"ש בדרוש דתקיעת שופר בר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה, ובמ"א כ' דבא"י ההשפעה ע"י יצירה ובירושלי' מבריאה, ואפשר ג"כ ע"ד

ענין יסוד מזלא כי ז"א לגבי מל' הנק' ח"ת חכמה בסוף ככתר לח"ע כי מת"ת דז"א כתר לנוק' לכן היסוד מזלא דחכמה זו כמו מזל הח' לח"ע. וכרות כו' דברך כו' צדיק כו'. כימי השמים כו'. יסוד כללו' גם יסוד שרשו מא"א בכוונו' קונה הכל.

ותורה נק' הארץ הטובה כו'.

הטובה זהר תרומה שם ונהי' טובי' והיינו כמ"ש בזהר פ' בהר ע"פ ועשה טוב ועי"ז דווקא שיהי' ארץ כו' לכן אחר ברכת הארץ ע"י . . .„

בד"ה כי ההרים ימושו: לקוטי תורה תצא מ, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' ריב.

בדרוש דתקיעת שופר: ראה לקוטי תורה דרושים לר"ה נז, ג.

מ"ש במ"א בפי' בנות ירושלים דירושלי' עצמה זהו מל' דאצילות דאיהו וגרמוהי חד ובנות ירושלים הם חיצוניות הספירות דמל' כו' ועי"ז נאמר כן רעייתי בין הבנות וע' בזהר בראשית דף י"ג סע"א ע"פ תוצא הארץ נפש חיה כמה אכסדראין ואדרין דא לגו מן דא אית לה להאי ארץ ע"ש. וע"פ כ"ז יובן ענין הטובה זו בונה ירושלים כי ירושלים נק' ההר הטוב והיינו כמ"ש הזהר הר בית ה' דא טוב בלא רע כו'. ועיין עוד בזהר שלח דקע"א ע"א ירושלים כל דרגין קדישין דילה כו' לגו מכל אינון דרגין אית חד נקודה כבודה בת מלך פנימה, והוא בחי' כתר מל'. ועיין מענין כבודה כו' בזהר ויחי דרל"ז א'. ועד"ז יובן כאן בברכת בונה ירושלי' כפל הלשונות על ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך בחי' כבודה בת מלך פנימה כנ"ל וזהו ועל הבית הגדול והקדוש כו'. ועיין עוד מענין סדר ברכות דבהמ"ז בזהר תרומה דקס"ח ע"ב ודקס"ט ע"א.

ואחכ"ז יובן ג"כ ענין לחם משנה דשבת דהיינו שבשבת הוא בחי' חיבור והתכללות ב' הלחמים הנ"ל דלחם מן השמים ולחם מן הארץ שהוא בחי' חיבור יחו"ע ויחו"ת דהיינו שיחו"ע ויחו"ת שוין כאחד וכענין זכור ושמור בדבור אחד נאמרו וכ"ה בזהר ויחי דרמ"ו ע"א מאשר שמנה לחמו דא לחם שבת כו' מאי לחם משנה אלא תרי לחם, לחם מן השמים ולחם מן הארץ כו' ובשבת אתכליל לחם תתאה בלחם עילאה וכ"כ בזהר בראשית דמ"ז ע"ב מאן דהוה לחם עוני אתהדר למהוי לחם פנג כו' כי לחם עוני זהו יחו"ת בחי' הודאה לחם מן הארץ ולחם פנג זהו לחם מן השמים יחו"ע בחי' ברכה ובשבת הוא יחו"ת ג"כ במדרגת יחו"ע, והטעם לזה

ועוי"ל כי הנה ברכת הארץ זהו ההמשכה מבחי' שמים ז"א לארץ מל' להיות בה כח לברר בי"ע שיהי' ביטול היש וזהו כענין ימי חיה דעץ החיים שדר לה חיים כו' ואח"כ היא בחי' הארץ הטוב דהיינו מ"ש גמלתהו טוב שהיא מבררת הטוב מעה"ד טו"ר ומעלהו למעלה כנ"ל וזהו ענין ברכה דבונה ירושלים.

ע' ביאור זכור ושמור הנה ג"ע עליון ותחתון נק' שמים וארץ ותח"ה למעלה מב' בחי' אלו ע"כ אין שם התחלקו' ב' בחי' כמו כנ"ל כ"א הכל א' ועד"ז בדבור א' וזהו ג"כ לח"מ וכ"פ בזהר שם משבתה עילא' דהיינו בינה וזהו והוא יתן והוא דא עתיקא.

ואחכ"ז יובן: לקוטי תורה עקב שם טו, סע"ד שו"ה ואחכ"ז.
זכור ושמור בדבור אחד: ראש השנה כז, א.

(לדרוש ואכלת כו' על הארץ)

אות א'. על הארץ נ"ב וע' בפרש"י בקדושין דל"ז ע"א ד"ה חובת הגוף שכ' וז"ל היינו אינה תלוי' בארץ אינה מוטלת לא על הקרקע ולא על גידוליו אלא על גופו של אדם כגון שבת כו' חובת קרקע שמוטלת על הקרקע או גידוליו כגון חלה כו' ע"ש, והשתא קשה הרי ברהמ"ז ל"ד לשבת ודמי טפי לחלה, דה"נ מברך על שאכל גידולי קרקע, וצ"ל דברהמ"ז חשוב ג"כ חובת הגוף כיון שהמעשה נעשה בגופו לבד דהוא המברך כו' והמאכל כבר נאכל, משא"כ חלה מפרישי' מהעיס' ממש, אלא דמ"מ קשה הרי המקרא צווח וברכת כו' על הארץ, וא"כ הרי עכשיו כשאין שרוי' על אדמתם איך שייך לומר כן, וע' בהרמב"ן פ' עקב שפי' ועל הארץ שנתן לך שינחילנה לך לעולמים, וצ"ל דא"כ הל"ל שנתן ושעתיד ליתנה, וכמ"כ על הרבה מצות שהן חובות הגוף ונוהגות בח"ל ומ"מ מצינו שתלה אותן הכתוב בארץ שהרי אפי' בק"ש כתי' וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ שמע ישראל כו', ובתפילין ופטר חמור כתי' והי' כי יביאך אל הארץ ואעפ"כ נוהגות בח"ל כיון שהן חובת הגוף וא"כ קשה למה כתי' והי' כי יביאך אל הארץ כו' ופרש"י ס"פ בא שי"א שלא קדשו בכורות הנולדים במדבר וא"כ קשה למה עתה נוהג אפי' בח"ל ודברי הרמב"ן שם גבי פטר חמור הוא לכאורה נגד סוגי' דקדושין הנ"ל, לדעת התוס' פ' התכלת דמ"ה ע"ב ד"ה קרבו.

שם לענין המילה נ"ב ועתוס' דברכות די"ט ע"ב דפירשו דהספק אם נשים חייבות בבהמ"ז כיון דלא שייך בהו ברית כו' ע"ש אך באמת ק' אהתוס' דהא אמרי' אתתא כמאן דמהילא דמי כדלקמן.

אות ב' שנתן לאברהם נ"ב יש להסתפק מאימתי חשוב הנתינה ברוחני', אם אפילו קודם כניסתם לארץ הגשמי' או משנכנסו, דלכאו' י"ל אחר שנכנסו דוקא ולכן א"ש מה דתלה קצת המצות בארץ אף שנוהגו' בח"ל דמ"מ המצות ההן לא נהגו עד כניסתן לארץ שאז ניתן הכח הזה, או שמא אפי' קודם דתימא לומר שק"ש לא ינהגו קודם כניסתן לארץ. ומל' הכתוב בראשית י"ז ח' ונתתי לך משמע דמיד חשוב נתינה, וע' שם י"ג ז' בפרש"י משמע שאברהם לא זכה עדיין וע' ברמב"ן שם כ' המתנה שנאמר לאברהם לזרעו היתה, וצ"ע דלקמן כתי' ונתתי לך ושמא י"ל דונתתי לך הוא דוקא אחר המילה, אבל מקודם שמל נאמר רק לזרעך אתן כו'. וצ"ל ודאי התחלת הנתינה ברוחני' הי' גם קודם כניסתם לארץ ולכן נהגו המצות גם במדבר וז"ש בק"ש וזאת המצוה כו' בארץ

לדרוש ואכלת כו': נעתק מבוך 1114 צג, ב גוכי"ק.
ראה לקוטי תורה עקב טז, ג. סידור שער בהמ"ז קיא, א.
אתתא כמאן דמהילא דמי: עבודה זרה כז, א.
כדלקמן: לקוטי תורה שם יז, רע"ב. סידור שם קיג, סע"א.

דהיינו בארץ העליונה שניתנה ברוחניות לאברהם ע"י המילה ולזרעו אחריו. אכן מ"מ הואיל והיות א"י מכוון לנגד ארץ העליונה ע"כ בא"י ודאי יש הארה יתירה וגם הרבה מצוות לא קיימו כלל עד כניסתן לא"י אע"פ שאין תלויות בארץ כמו קרבנות שבת"כ ע' מנחות שם. וצ"ע בדרושי' אחרי' כמו במרגלים וכה"ג וגם צ"ע באם אמרו ברכת הארץ בימי מרבע"ה.

(ואכלת ושבעת — הוספה לאוה"ת עקב ע' תקלז)

ואחר כל הנ"ל נ"ל לפרש הפסוק הנצני' נראו בארץ שנדרש בזהר ר"פ וירא על ענין המילה וע' עוד בזהר בראשי' בהקדמה בתחלתה פסוק זה והאריך שם בזהר הרקיע ובמק"מ ובויקרא ד"ד ע"ב ובזהר וירא פי' הנצני' דרגין תתאין שהם י"ס דבי"ע הנמשכי' מהמל' אבל בויקרא פי' הרמ"ז שהם נה"י חדשי' דז"א שמהם נעשה חב"ד לנוק' ונק' נצני' כענין גומל חסדי' טובים ל' ויגמל שקדים כו' וכן בז"ה בבראשי' מבואר שהם גלוי המדו' שלמעלה מהחכמ' ע"ש, והיינו ג"כ בענין המילה שמתגלי' החסדי' ביסוד ז"א וממנו למל' וזהו נראו בארץ והיינו כמ"ש בזהר בראשי' שם אתייליד יוסף כו' ע' בפע"ח בדרוש הלולב ביאור דבר זה, וזהו עת הזמיר הגיע כריתת הערלה ל' כרמך לא תזמור זמר עריצים שעי"ז מתגלים החסדי', וקול התור פי' הרמ"ז שם בויקרא דתורה ל' נקבה ותור ל' זכר והיינו תורה דאצי' ונמצא עת הזמיר וקול התור הם ברית ותורה דאו' בברכת הארץ שעי"ז ממשיכי' מיחו"ע ביחו"ת כנ"ל, וגם למ"ש הנצני' דרגין תתאין היינו כי ההשפע' מהמל' למטה תלוי ע"י שמקבלת תחלה מלמעלה, וענין נשמע בארצנו י"ל דקאי אא"י שלמטה לכן אמר כאן נשמע וכאן נראו וע' בזהר בראשי' פי' נשמע כענין נעשה ונשמע. והנה במדרש שה"ש נדרש הפסוק על הגליות, והענין שיש ערלה גשמי' וערלת הלב וכמו שבמצרים הי' מילה ואח"כ מ"ת וזהו מילה גשמי' ואח"כ קול התור כו' כמ"כ לע"ל ע"י ומלתם את ערלת לבבכם יהי' וקול התור נשמע פנימי' התורה שיתגלה לע"ל. וגם הנצני' נראו כי עכשיו כל המוחי' וה"ח הנ"ל הם הנמשכי' מחיצוני' ע"י אבל פנימי' ע"י יתגלה לע"ל וזהו דלע"ל כתי' ומל ה' את כו' התגלות חדשה ממש וזהו הנצני' נראו וכו'. והנה אנו אומרי' גואל ישראל בכל יום הוא הגילוי פנימי' הלב שזהו בחי' משיח והיינו ע"י עת הזמיר הגיע בפסוד"ז

ואכלת ושבעת: נעתק מבוך 1114 קה, א גוכי"ק. נמצא ג"כ בבוך 169 כח, א. בגוכי"ק בא בהמשך להנדפס באור התורה עקב ע' תקלז. ובבוך 169 הכותרת שייך לדרוש מדרושי המילה.

בפסוד"ז זמור עריצים: ראה זהר וילך רפד, א.

זמור עריצים ועי"ז אח"כ וקול התור נשמע התייר הגדול יסוד אבא שמתגלה בשמ"ע לכן מברכי' גואל ישראל וכן באמת ויציב גאל ישראל כי יסוד אבא מאיר בתהלות לאל עליון כו'. וגם י"ל הנצני' נראו זהו אה"ר בק"ש והיינו ע"י מתחלה עת הזמיר בפסוד"ז, ואח"כ שמו"ע קול התור יסוד אבא וכמ"ש במ"א ע"פ אלה תולדות נח כו' ענין ק"ש ושמ"ע.

ועתה ישראל כו' כ"א ליראה. ע' הפי' בביאור נחמו תקס"ח דהקולא הוא שימשוך ע"ע היראי' מבחי' הוי' אלקיך מדת מל', דאם הי' מכביד עליהם להיות היראי' כמו שצ"ל מבחי' כתר סוכ"ע לא היו מכילי', וע' תורת שבועות הנ"ל. ומענין ה' אלקיך ע' סוף ביאור ואתחנן תקס"ד (בכי"ה) וע' פע"ח סוף היכל הו' (בערך של"א) בפי' ואתם הדביקי' בה' אלקיכם דלבאי הארץ קא' שמקבלי' מנוק' דז"א אבל הוא שרשו עם דה"מ, ועמ"ש איך דואהבת לא שייך ציוי רק במשנה תורה לבאי הארץ. ולהסביר ענין ב' שמו' הוי' הנ"ל ידוע ענין סוכ"ע וממכ"ע ע' ע"פ היושבת בגני', ושייכו' משה להוי' דסובב עמ"ש במשפטי' תקס"ה איך דשרשו משמט' ראשונה מן המים משיתיהו בחי' עגולי'

ע"פ אלה תולדות נח: ראה ספר המאמרים תקס"ג ע' ד ואילך.

ועתה ישראל: נעתק מבוך 1114 קלח, ב גוכי"ק.

בביאור נחמו תקס"ח: לקוטי תורה ואתחנן י, ג [ד"ה למען תירא הוא ביאור לד"ה וזאת המצוה]. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' שצה.

תורת שבועות הנ"ל: לקוטי תורה במדבר טז, א ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' רכט ואילך.

סוף ביאור ואתחנן תקס"ד (בכי"ה): [כי"ה — אינו תח"י]. והנחה אחרת בלקוטי תורה ואתחנן ג, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' רד.

(בכי"ה): כן נקרא בכ"מ בדרושי כ"ק אדמו"ר הצמח צדק הנחות (הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?). וראה הערה באור התורה ויקרא (דרושים לפסח) — ד ע' תתקצא.

פע"ח . . של"א): כנראה הכוונה לעץ חיים סוף היכל ה [של"א — בדפוס שקלאוו. ובדפו"א של"ב] שער הארת המוחין זו"ן ספ"ג.

דה"מ: דור המדבר.

דואהבת . . לבאי הארץ: ראה דרך מצותיך ע' קצט. אור התורה ואתחנן ע' שצז.

ע"פ היושבת בגני': ראה אור התורה שיר השירים ע' תשסד. ע' תשעא. ע' תשפ. ע' תשפה.

במשפטי' תקס"ה: תורה אור משפטים עו, סע"ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' עדר (נוסחא שני'). והנחה אחרת שם ע' רסב, ואילך. (נדפס ג"כ בתורת חיים משפטים תיב, א — ואינה לכ"ק אדמו"ר האמצעי, ראה ספר המאמרים תקס"ה ע' א'קיג הערה 62).

סכ״ע, אך א״ת מ״ה אלא מאה המשכו׳ סובב בממלא, וגבי ויצונו כתי׳ ג״כ ליראה את ה׳ אלקינו דזה מדבר מיראה עילא׳ וע׳ מזה שבועו׳ תקס״ב, וגם יובן ענין ימי׳ נוראי׳ דהקדמוני׳ נתנו סי׳ אריה שאג מי לא ירא ר״ת אלול ר״ה כו׳, דנוסף ירא׳ בימי׳ אלו צ״ל משום דאז יש על כל אדם להמשיך על עצמו ירא׳ עילא׳ מבחי׳ מזליהו חזי, כי אז ממעמקי׳ קראתיך הוי׳ בנין חדש ממקור הראשון.

ענין ההפרש אם היראה׳ נמשכ׳ ממל׳ או מכתר ידוע כי בכתר מדו׳ טורי חשוכא אה״ר כמ״כ ירא׳ מורא גדול בלי גבול מפני שנמשכ׳ מצד א״ס ממש וע״ד שכתבתי במ״א בפי׳ במה הארכת ימי׳ שכדי שיהי׳ מרכבה לכ״ע הוא ע״י ויתור השפע׳ בלי צמצומי׳ כו׳ וע׳ מענין מורא גדול בביאור קול דודי תקס״ט.

(**ענין** בר מצוה יובן עפ״י הנ״ל בביאור דמים רבים יתרו תקס״ט מענין הדעת וידוע דאז כשנעשה בר מצוה נמשך בחי׳ דעת כי קטן אין לו מוח הדעת כנז׳ בדרוש דקטן אינו כשר לקדש מי חטאת וזהו ענין אין לו מח׳ בחולין י״ב ולכך הבירור דוקא ע״י דעת פנימי׳ המדות, עוד ברמ״ז באיזה מקום י״ד ספי׳ עשר דעשי׳ וד׳ דיצי׳ כשנעשה בר מצוה יום א׳ בי״ד נמשך בבחי׳ הנ״ל ומרוחק מהקליפו׳ וע׳ בענין דעת נפל ביצי׳ ובענין תחום שבת).

עוי״ל בענין לגבי משה מילתא זוטרתי עפמ״ש במשפטי׳ תקס״ו משה משפיע דעת גם לנשמו׳ הנק׳ זרע בהמה שיהיו בבחי׳ אדם ומרבע״ה עצמו שרשו מעיגולי׳ למעלה מבחי׳ אדם, נמצא יש ג׳ בחי׳ זרע בהמה בי״ע, זרע אדם אצי׳, ועיגולי׳ למעלה מאצי׳, וכן יש עבדי׳, אם כבני׳ (ויש אחיי וריעיי ובחי׳ אחי׳ לז״א לכן אין שייך לומר ה׳ אלקינו כי הוא בחי׳ אח לז״א וד״ל), אחי׳

א״ת מ״ה אלא מאה: ראה רש״י ותוס׳ מנחות מג, סע״ב. פי׳ הר״מ בוטריל לספר יצירה פ״א, מ״א (ירושלים תשכ״ב — טו, א).

המשכו׳ סובב בממלא: ראה ג״כ לקוטי תורה עקב טז, א. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בסידור שער בהמ״ז קי, סע״ג ואילך.

שבועו׳ תקס״ב: ספר המאמרים תקס״ב ע׳ רו.

דהקדמוני׳ נתנו סי׳: של״ה ריש מס׳ ר״ה ריג, א בשם הקדמונים. שם תושב״כ שופטים שעה, ב. ובסידורו דינים והנהגות של ראש השנה (רפד, א).

בביאור קול דודי תקס״ט: ספר המאמרים תקס״ט ע׳ נה.

בביאור דמים רבים יתרו תקס״ט: תורה אור תולדות יט, א ואילך. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ט ע׳ יג ואילך.

בדרוש דקטן אינו כשר לקדש מי חטאת: לקוטי תורה חקת ס, ג. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי במאמרי אדה״ז — פרשיות ע׳ תרעא ואילך.

לגבי משה מילתא זוטרתי: ברכות לג, סע״ב.

במשפטי׳ תקס״ו: אוצ״ל תקס״ה — ראה ד״ה ואלה המשפטים בתורה אור עד, ג. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי. (והנחה אחרת) בספר המאמרים תקס״ה ע׳ רמז.

ודיעי' ע' בביאור נחמו תקס"ח ולהיו' כי נש"י ג"כ שרשן מעה"נ ע"כ לגבי משה שבכל א' מילתא זוטרתא היא.

נמצא יש לבאר התורה פסוק ועתה עפ"י ב' אופני', אופן הא' כנ"ל, הב' כמ"ש עוי"ל והוא כללו' תורה משפטי' הנ"ל. עיין מענין ב' יראות ע"פ וכל הלבבו' יראוך, וע"פ וידעת היום תקס"ו, ובביאור וע"פ כי עמך הסליח' למען תורא, וע"פ אחרי ד' תלכו ואותו תיראו, גם בפסוק כי תשמע בקול ארי' שאג מי לא ירא, ארי' דבי עילאי (פא"ט) מרכבתא עילא' בהמה רבה למעלה מאדם א"כ מי לא ירא, בקשה אחת ליראה תתא' וממילא יבא ולאהבה כי דרכו של איש כו' וממילא אח"כ תומ"צ כי אהוי"ר שרש לעשי' ול"ת וממילא תבא האם רחימו עילא' כו' וזהו כל העושה מצות אחת היא ירא' הן יראת הן אחת, מטיבי' לו הטבה והמשכ' מלמעלה, ומאריכין לו ימיו גלוי מדו' עליונו' מא"א (כי פחד כו' ושאתו לא אוכל, שאת ל' גבוה י"ל ירא' עילא' וע' חרדים במצות ירא'. עקרי' היראה כשתשער הנפש בזהר נודע בשערי' דמשער בליבי' ובאמת הפי' הפשוט ל' שער אך הענין מה שתשער ותצייר הנפש זהו התקרבו' לבא לידי התפעלו' כי זהו בחי' דעת והרגשה שמצייר אבל כשאינו עד"ז הוא רק בינה ועיקר הולדת המדו' מהדעת וזהו ל' שערי' המשכו' במדות דעת מתחלק לכמה אכסדראין כמ"ש פ' ויקהל תקס"ז, ע' בהר"ן סי' י"א להגיע לירא' ע"י הכנעת החומר לכן כתי' כה' * ירא' עיניכם הרואות ועמ"ש בפ' מקץ זכאי קשוט כו').

ע"פ וכל הלבבו' יראוך: **ראה אור התורה אחרי ע' תקמב.**

וע"פ וידעת היום תקס"ו: **ראה לקוטי תורה ואתחנן ז, ד ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שיא ואילך. ע' שיז ואילך.**

וע"פ כי עמך הסליח': ראה לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סה, ב. סו, סע"א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תתקטו. ע' תתקכה. לקוטי **תורה שם סז, סע"א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי (ביאור) בספר המאמרים תקס"ח ע' תלט.**

וע"פ אחרי . . ואותו תיראו: לקוטי תורה ראה יט, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תשפ.

גם בפסוק כי תשמע בקול: **לקוטי תורה ראה כב, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שכב.**

פא"ט: **חולין נט, ב.**

כי דרכו של איש: **קדושין ב, ב.**

כל העושה מצוה אחת: **קדושין לט, ב.**

ושאתו לא אוכל: **באיוב לא, כג ומשאתו.**

בזהר . . דמשער בליבי': **זהר וירא קג, רע"ב.**

פ' ויקהל תקס"ז: **ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' פג.**

כה': **בגוכי"ק נחתך הגליון.**

קיצור

אחת שאלתי, ממך למדתי, שאל דבר א' והדברים הנוספים מסתעפים מזה, פי' וענין ועתה ישראל כי בחי' שריתי עם שייך בו' אלפי שני ולע"ל נשמות חדשות שלמעלה מהשבירה והתיקון.

(ב) **והנה** באדם ד' בחי' אז ראה ויספרה כו' וכן למעלה והדבור נמשך מהחכמה והחכמה מהרצון וזהו בראשית ברא וענין עושה בראשית כי גם חכמה נק' עשיה.

(ג) **ושיהי'** אתעדל"ת לבחי' צמצום זה הוא ע"י הרצון שלמעלה מהשכל ונק' רובע ישראל הבחי' הרביעית שר אל מושל ועי"ז נמשך כן מלמעלה רצון העליון להיות חסד אל כו'.

(ד) **וגילוי** רצון זה מתגלה בביטול רצונות הזרות ועי"ז ג"כ כביכול למעלה מניח א"ע על הצד ומצמצם להיות בחי' חכמה נקודה בהיכלי' כמו שהביטול שלמטה הוא בחי' נקודה כו' כח מ"ה כו'.

(ה) **וזהו** שבחי' מה שהוא ביטול שואל מעמך וא"ת מ"ה אלא מאה ברכות כי יש הודאה וברכה ותחלה הוי' אלקינו מחשבה ואח"כ מלך העולם דבור, וזהו כ"א ליראה את כי את הטפל הוא ביטול הנ"ל וע"י ביטול הנ"ל והחכמה (כח מה) תחי' ההתבוננות והמדות ומודומ"ע.

(וא"ו) **ולכן** אמר דוד ג"כ שאלתי מאת הוי' בחי' את הנ"ל והנה אורי וישעי א"פ וא"מ וטבע האור להסתלק כא"ש אלא ע"י שבתי בבית ה' בחי' כלים ואותיות התורה עי"ז יומשכו ממילא האורות כי נעוץ תחלתן בסופן וזהו ממך למדתי כו'.

קיצור: נעתק מבוך 1079 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: במדבר דברים בשעה שהקדימון] קו, א.

קיצורים לד"ה אחת שאלתי אור התורה עקב ע' תקעח (מסעי ע' א'תטז).

(כי ה״א הוא אלקי האלקים)

ועניו אדוני האדוני׳, נת׳ בבוך דברים על פסוק זה כי ד׳ אלקיכם הוא אלקי האלקים. האל הגדול הגיבור והנורא, הם שורש לד׳ פנים של ד׳ החיות פני ארי׳ פני שור פני נשר פני אדם, ועז״נ אשר לא ישא פנים, אכן ישא ה׳ פניו אליך, כי נש״י שרשן מבחי׳ אדם שעל הכסא, וע״י ירידתן בגוף ע״י המצות נושאי׳ לו פנים שממשיכים מפנים דעת״י בז״א כמש״ש.

שייך לעיל. הגדול צדקתך כהררי אל, לא כמו באדם די מחסורו מאורות חסר חוסר כל, והצדקה למלאות החסרון ואין חייבי׳ לעשרו עיין מזה בד״ה מי יתנך, אבל צדקתך הוא כהררי אל, והיינו לפי שלמעלה נמשך החסד מצד הגדולה כי ולגדולתו אין חקר, לכן הצדקה שלו להמשיך דירה בתחתונים ולהחיות רוח שפלים הוא לעשותן כהררי אל כו׳.

כי ה״א הוא אלקי האלקים: **נעתק מבוך 1210 רכח, א. שם נמצא המאמר דאור התורה עקב ע׳ תקצח־תר. ותיבה האחרונה [שבאור התורה — בלקו״ת] ליתא שם. ואח״כ מקום פנוי לערך שתי שורות. ומתחיל קטע זה.**

נת׳ בבוך דברים: **אור התורה דברים ע׳ תקצה־ו.**

בד״ה מי יתנך: **לקוטי תורה שיר השירים מד, ג. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ה ע׳ תפז ואילך.**

פ׳ ראה

סד״ר ש״ק פ׳ ראה

אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמורו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו ובו תדבקון, הנה מונה בכאן ששה דברים, תלכו, תיראו, תשמרו, תשמעו, תעבודו, תדבקון, והנה בפי׳ אחרי ה׳ תלכו יש ג׳ פירושים, בגמ׳ ובמדרש ובילקוט, כי הנה (בגמ׳ סוטה) אחרי ה׳ תלכו וכי אפשר להלוך אחר הקב״ה, אלא הלוך אחרי מדותיו מה הוא מלביש ערומים אף אתה מ״ע, מה הוא חנון אף אתה חנון מה הוא רחום אף אתה רחום והנה במד״ר פ׳ קדושים אומר ע״פ אחרי ה׳ תלכו וכי אפשר להלוך אחר הקב״ה אותו שכתוב בו דרכך ושבילך במים רבים, איך אפשר לילך אחריו אלא מה אני לא נתעסקתי אלא במטע תחלה כמ״ש ויטע גן בעדן מקדם אף אתם לא תתעסקו אלא במטע תחלה כמ״ש וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל, והנה צ״ל מהו אם יתעסקו במטע מה יקיימו בזה אחרי ה׳ תלכו, והנה בילקוט פי׳ על אחרי הוי׳ תלכו בשעה שא׳ משה לבנ״י אחרי ה׳ תלכו א״ל ישראל איך אפשר לילך אחר הקב״ה, ואמר להם כל ארחות ה׳ חסד ואמת אין אמת אלא תו׳, נמצא שיש ג׳ פירושים באחרי ה׳ תלכו הלך אחר מדותיו ומטע וכל ארחות ה׳ חסד ואמת ולהבין כ״ז הנה צ״ל פי׳ אחרי ה׳ תלכו, והנה כי הנה האדם צריך להחזיק שהוא בבחי׳ אחור, כי הנה אצל כה״ג הי׳ חושן ואפוד, והנה באפוד הי׳ ב׳ אבנים והי׳ חקוק עליהם שבטי בנ״י כמ״ש ששה משמותם על האבן הא׳ וששה משמותם על האבן הב׳ ושניהם הי׳ באחור של כ״ג כי הי׳ בכתפים והחושן הי׳ מלפניו והי׳ ג״כ חקוק עליו שבטי בנ״י כמ״ש ונשא אהרן את שמות בנ״י לפני ה׳, והנה כמו שאצל כ״ג הי׳ חקוק שמות שבטי בנ״י בבחי׳ כתפים ואחור כמו״כ צריך כל האדם להחזיק אותו בבחי׳ אחור, כי הגם שיש פנים, וכמ״ש יאר ה׳ פניו אליך, ובמ״ת פב״פ דבר הוי׳ עמכם וכ״ז הפנים שלמע׳ הי׳ לפי שהי׳ פנים מלמט׳ מישראל, הנה מ״מ לא הכל אפשר לבוא

סד״ר: **סעודה ראשונה.**

אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו: **נעתק מבוך 998 תלה, א.**

הנחה מאור התורה ראה ע׳ תרפו.

בגמ׳ סוטה: **ראה שם יד, א.**

מה הוא חנון: **הלשון ראה שבת קלג, ב. ומכילתא עה״פ (בשלח טו, ב) זה אלי ואנוהו.**

במד״ר פ׳ קדושים: **ראה ויקרא רבא פכ״ה, ג.**

בילקוט: **ראה ילקוט תהלים (כה, י) רמז תשב.**

להחזיק אותו: לקמן להחזיק עצמו.

לבחי' פנים, ולכן צריך האדם להחזיק עצמו בבחי' אחור וזהו"ע שמאלו תחת לראשי שמאל דוחה, כי הנה פסוק זה דשמאלו תחת לראשי כתי' בשה"ש ב"פ מקודם כתי' בסי' ב' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, ואח"כ בסוף שה"ש נאמר שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני, רק דשם בסוף כתיב ראשי ומקודם כתיב לראשי בלמ"ד וצ"ל למה כתיב פסוק זה ב"פ.

אך כי יש ב' בחי' שמאל וימין כי יש שמאל וימין דמקבל ויש שמאל וימין דמשפיע, כי למע' כתיב הכל ימין, כמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב, ב"פ ימין, והנה שמאל דמקבל הוא מה שמשפיל א"ע, כי אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש שכובד ראש הוא הכנעה וביטול שצ"ל קודם התפי' כי תפי' כנגד קרבנות תקנום וכמו בקרבן היה מצות תה"ד כמ"ש והרים את הדשן ובעבודה הוא שפלות ואנכי עפר ואפר ונפשי כעפר לכל תהי' והנה ע"י מה יבוא להכנעה ושפלות הוא ע"י מארי דחושבנא מכל המח' ודיבורים אשר לא לה' המה, ואיך שהוא רחוק מאלקות, כי אל ידמה האדם שכשהוא מתפלל הוא טוב כו' כי איננו כן והוא ע"י התבוננות במ"ש שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר, כי יש אמת ויש שפת אמת, כי אמת הוא כמ"ש ואמת ה' לעולם כי הנה כתי' כי אל דעות הוי' שיש ב' דיעות כי מלמע' למטה למעלה יש ולמטה אין, כי להנחיל אוהבי יש וכולא קמי' כלא וכאין חשיבי, והנה מלמטה למעלה למטה יש רק שנתהוה מאין, והנה ואמת ה' לעולם, היינו שיהי' גילוי דיעה עליונה למטה ג"כ איך דכולא קמי' כל"ח, זהו נק' אמת, אך הנה לבחי' אמת זה א"א להגיע עתה, ולכן מבקשים ע"ז תתן אמת ליעקב כי אם יש שפת אמת, ופי' שפת אמת הוא שפה לבגד כמו"כ שפת אמת הוא ביטול היש לאין שבחי' זו אינו נק' אמת עדיין כי אמת הוא איך דכולא קמי' כל"ח אבל מה שהוא יש וביטול היש לאין אינו נק' אמת רק מ"מ נק' שפת אמת, כי אמת הוא שלא יהי' בזה שינוי כלל, וע"כ כאשר הוא שפת אמת הנה תכון לעד, כי הנה אם בשעת התפי' יש לו אה' ואהבת את ה' אלקיך ואחר התפילה נמשך לגשמי' הרי אינו אמת ונק' ועד ארגיעה לשון שקר, אבל שפת אמת תכון לעד וז"ש ר"ע כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, כי פי' מים מים הוא ב' בחינת מים כי יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים כי יש מים עליונים שמעל לרקיע שהוא בחי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן בחי' תענוג עליון באלקות ויש מים תחתונים שהוא בחי' מקור השפעה בגשמיות כי מים מגדלים כל מיני תענוג, והנה אל תאמרו מים

אין עומדים להתפלל: ברכות ל, ב.
תפי' כנגד קרבנות תקנום: ברכות כו, א־ב.
מארי דחושבנא: ראה זהר קרח קעח, א.
ב' דיעות: ראה הנסמן באור התורה בהעלותך — ו' ע' א'תשנג.
וכולא קמי' כלא: ראה זהר בהקדמה יא, ב.
וז"ש ר"ע: חגיגה יד, ב.

מים שהם ב' בחי' מים כי אינם נפרד כי הגם שרקיע מבדיל מ"מ מים תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא, ולכן נק' זה דובר שקרים, והנה זה צ"ל מארי דחושבנא שאם בשעת התפי' יש לו אה' ואחר התפי' נמשך לגשמיות הרי עושה יש ודבר נפרד, וזהו סימן שאינו שפת אמת וע"כ צ"ל שפלות וכובד ראש, והנה עי"ז כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו אם נבלת בהתנשא, כי העליי' הוא בבחי' סוכ"ע, וכמשל עיגול שאין בו מעומ"ט. וזהו אחרי ה', ואח"כ יבוא לבחי' תלכו הלוך ונסוע הנגבה מדרגא לדרגא. והנה כ"ז הוא באדם וכמו"כ על למע' הנה אחרי ה' תלכו היינו שבחי' תלכו נמשך מהתבוננות באחרי ה' שכל מה שנעשה מקור לעולמות הוא רק בחי' אחרי ה' כי וישב ה' מלך לעולם, עד"מ אדם יושב על הכסא ה"ה יושב רק באחור כמו"כ למע' וישב ה' מלך כי מלוכה הוא ג"כ רק הארה, כי מלך שמו נקרא כי אין עצמות המלך מתפשט במדינה כ"א רק שמו, ולמע' הוא בחי' מל' מל' כ"ע, וזהו"ע יג"פ ב"ש והי' העולם, ברוך הוא כו', שענין י"ג איתא בפרקי דר"א שהוא י' מאמרות וכללן בג' בחכ' ובתבונה ובדעת, כמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו ומסיים בברוך שמו, כי כ"ז הוא רק בבחי' שמו לבד, כי משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, וזהו ב"ש והיה העולם להתבונן איך כי באמירה א' ברא העולם כי בהבראם בה' בראם, אות ה' הוא אתא קלילא דלית בי' משש וקל לאומרו וענין שאו' ברוך היינו שע"י שיתבונן יומשך גילוי זה בנפש ב"ש והי' העולם ברוך הוא עד ב"ש, וכ"ז הוא בחי' אחרי ה' והנה מבחי' אחרי ה' מזה נמשך תלכו הלוך ונסוע הנגבה, כי הנגבה הוא תוקפא דדרום, והנה כ"ז הוא שמאל וימין דמקבל.

מים תחתונים בוכים: **ראה מדרש עשרת הדברות ס"ב. בחיי ויקרא ב, יג. תקוני זהר ת"ה (יט, ב). תוספות השלם בראשית א, ח ד.**

כל המשפיל עצמו: **לשון הגמ' ערובין יג, ב. (ומביא ראי' מהכתוב עפ"י) ברכות סג, ב. וראה סידור שער התפלה כד, א. נעתק באור התורה ראה תרפז רע"א**: שנאמר. **ובע' תרפח (השורה שנשמטה — נעתק בסמוך)** ע"ד. **ולהעיר משערי תשובה שער התפלה רפ"ב (כג, א)** שאמרו רבותינו . . כל המשפיל . . **מגביהו** וכמו שכתוב **אם נבלת.**

ובאור התורה שם ע' תרפח שו"ה ההם — וארז"ל צ"ל**: והנה כל המשפיל א"ע הקב"ה מגביהו ע"ד אם נבלת בהתנשא במשלי סי' למ"ד ל"ב וארז"ל.**

יג"פ ב"ש: **ראה אור התורה שם ע' תרצ ב"ש י"ג פעמים ברוך. ראה פרי עץ חיים שער הזמירות פ"ד. שער הכוונות ענין תפלת השחר (ענין ברוך שאמר). סידור האריז"ל במקומו. וראה לקוטי תורה ואתחנן ב, א. ביאורי הזהר [לכ"ק אדמו"ר הצ"צ] במדבר ע' תנה. אור התורה ואתחנן ע' מז [ומ"ש שם** ובע"ח **שער יוד כנצ"ל** ובפע"ח **כבביאורי הזהר. והוא שער חזרת העמידה].**

בפרקי דר"א: **ספ"ג .**

בהבראם בה' בראם: **מנחות כט, ב.**

אות ה' הוא אתא קלילא: **אגה"ק ה (תניא קז, ב). אקדמות לשבועות. אור התורה אמור — ג ע' תתגב־ג.**

והנה אח"כ ואותו תיראו הוא שמאל וימין דמשפיע כי ואותו הוא יראה הנמשך מעצמותו ומהותו ית' שהוא בחי' שמאל שלמע' ואח"כ ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו, הוא ג' דברים שהעולם עומד, תו' ועבודה וגמ"ח כי תעבודו הוא עבודה הוא הקרבנות ועתה הוא תפי' כנגד תמידים תקנום, ומצותיו הוא גמ"ח ובקולו תשמעו הוא תו' קו האמצעי והענין כי מצותיו תשמרו הוא כי במצות כתיב אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי רמ"ח פקודין רמ"ח איברים דמלכא והנה מ"מ כתיב אח"כ ובקולו תשמעו ובקולו הוא תו' כי מצות עם שהם רמ"ח איברים דמלכא מ"מ הם איברים כמו עד"מ אברי חיצוני', אבל תו' הוא מאברים הפנימים, ועד"מ קול יוצא מריאה והבל הלב שהם אברים פנימים, וזהו ובקולו תשמעו, השמע לאזניך מה שאתה מוצא מפיך, אתה הוא בחי' ואתה מחי' את כולם, אתה ה' לבדיך שהוא מוצא מפיך כי כל הקורא בתו' הקב"ה קורא ושונה כנגדו, ולכן תען לשוני אמרתך שהתו' היא אמרתך והאדם הוא רק כעונה אחר הקורא, והנה ואותו תעבודו הוא תפי' כי צריך להמשיך אוא"ס כי על מה אבדה הארץ על שלא ברכו בתו' תחלה, פי' שלא המשיכו בתו' והוא ע"י תפי' כי הנה תפלה כנגד קרבנות תקנום וצ"ל הלא ח"י ברכאן דצלותא הוא כנגד ח"י חוליות השדרה, אך הענין כי ח"י חוליות השדרה מחבר ממוחין עד ירכי' וכמו"כ הוא ח"י ברכות דשמו"ע ולכן יש בה אבות והודאה שהוא המשכה ממוחין עד ירכים אך מ"מ תפי' כנגד תמידין תקנום, כי ע"י ממשיך המשכה במוחין מקודם, כמ"ש את קרבני לחמי כי מקודם צריך לחזק המוחין ואח"כ ממשיכי' ממוחין ועד ירכי' וזהו ובליליא מאי קעביד קוב"ה רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עולמות כי ח"י אלף עולמות הנה שרש המשכה בהם הוא ע"י ח"י ברכאן דצלותא בכדי שיגיע המשכה למט' ג"כ וזהו ובליליא כי מהו בליליא דוקא, אך הענין כי לילה הוא גלות שנמשל ללילה, ולכן ובליליא מאי קעביד רוכב כו' ושט בח"י אלף עולמות, כי ע"י ח"י ברכאן דצלותא דיום ממשיכים הגילוי למטה ג"כ בבחי' לילה שהוא גלות והסתר והעלם, וזהו ואותו תעבודו שהוא תפי' שכנגד קרבנות תקנום.

והנה ובו תדבקון קאי על נפ"א שאחר התפי' שאז הוא ובו תדבקון, כי דבקות הוא בחי' שאין בה שינוים, כמ"ש דבקה נפשי אחריך, וארז"ל בג' לשונות של

ג' דברים : **אבות פ"א, מ"ב.**

תפי' כנגד תמידים : **ברכות כו, ב.**

אנכי מי שאנכי : **ראה הנסמן באור התורה במדבר ו' ע' א'תרצו.**

רמ"ח . . איברים דמלכא : **נסמן לעיל ע' ב'קפה.**

השמע לאזניך . . מפיך : **ברכות יג, א.**

כל הקורא בתו' : **ראה תדא"ר רפי"ח.**

שלא ברכו בתו' תחלה : **נדרים פא, א. בבא מציעא פה, סע"א.**

ח"י ברכאן . . חוליות השדרה : **ברכות כח, ב.**

ובליליא מאי קעביד : **עבודה זרה ג, ב.**

בג' לשונות של חבה : **ראה בראשית רבה פ"פ, ז. מדרש תהלים פכ"ב, ט.**

חבה חבב הקב"ה את ישראל בדביקה חשיקה חפיצה וכולם אנו למדין מפרשתו של אותו רשע, דביקה ותדבק נפשו כי דבקה הוא כמו שמחברים ב' דברים נפרדים ועי"ז נעשו א' כמו"כ הוא ובו תדבקון בנפ"א שאומרים אליך ה' נפשי אשא, בך ה' בטחתי, כי בטחתי ל' טוחה ודבוק, וע"כ אל יעלצו אויבי לי, כי ימינך ה' נאדרי בכח ימינך תרעץ אויב. והנה בפסוק זה אחרי ה' תלכו יש ט"ו תיבין וכמו"כ יש ט"ו תיבין בבר"כ, וכן ט"ו ווין באמוי"צ גם ט"ו שבחים בישתבח, והוא כנגד ט"ו שיר המעלות שבתהלים והענין כי ט"ו הוא י"ה, כי הנה כתיב שאו ידיכם קודש וברכו את ה' כי ידיכם הוא ב' ידות שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ועי"ז שאו ידיכם קודש וברכו את ה' כי הנה יש קודש ויש קדוש בויו כי הנה קדש פירושו מובדל כי יש ב' מדריגות ממכ"ע וסוכ"ע, כי מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא כל העולם הוא בחי' ממכ"ע אבל יש בחי' סוכ"ע והנה קדוש בויו הוא המשכה מבחי' סוכ"ע בממכ"ע אך הוא המשכה רק מבחי' הארה אבל שאו ידיכם קדש היינו להמשיך בחי' עצמיות סוכ"ע ולא רק הארה, וזהו ע"י שאו ידיכם שהוא בחי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

והנה עוד יש כאן ויו בפסוק, כמ"ש ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו כו' ובכלל יש כאן ה' ווין ואותו תיראו, ואת מצותיו, ובקולו, ואותו, ובו, והנה ה' ווין הוא כנגד ו"ה, ולכן ה' ווין כי מרמז על ו"ה, כי הנה עכשיו כתי' כי יד על כס י"ה, וארז"ל שאין השם שלם ואין הכסא שלם, וא"כ צ"ל יהא שמיה רבא מברך, שם י"ה רבא שיומשך י"ה בו"ה והוא ע"י תומ"צ כי מצוה יש בה אותיות ו"ה ואותיות י"ה הוא מ"צ בחילוף א"ת ב"ש, כי י"ה א"א לבוא בבחי' המשכה כ"א ע"י חילוף אותיות וע"י תו' שהוא לחמו בלחמי ועי"ז קדוש שורה בתוך מעיו. והנה להבין יותר ענין ה' ווין הנה וזכרתי את בריתי יעקב כתי' יעקב מלא בוי"ו, ופירש"י שם בפ' בחוקותי שיעקב נז' בתו' ה"פ מלא וכנגד זה נז' אלי' ה"פ חסר וי"ו כי יעקב נטל את הוי"ו משכון מאלי' שיבא ויבשר גאולת בניו. והענין כי כתיב ואדם אין לעבוד את האדמה, ואי' במדרש פ' בראשית ע"פ זה ואדם אין כאלי' וכחוני המעגל לעבוד את האדמה להעבוד את הבריות להקב"ה והענין כי הנה אלה תולדות השמים

בבר"כ: **בברכת כהנים.**

מה הנשמה ממלא את הגוף: **כ"ה בכ"מ בדא"ח. וראה ויקרא רבא פ"ד, ח. ברכות י, א.**

שאין השם שלם: **תנחומא ס"פ תצא.**

י"ה הוא מ"צ: **ראה תקוני זהר תכ"ט.**

קדוש שורה בתוך מעיו: **תענית יא, רע"ב.**

במדרש פ' בראשית: **ראה בראשית רבא פי"ג, ז.**

והארץ בהבראם כתי׳ תולדות מלא כי כל תולדות שבמקרא חסר לבד אלה תולדות השמים, ואלה תולדות פרץ. והענין כי הנה וי״ו הוא המשכה דקדוש בו׳ מדות אך יש עוד וי״ו גבוה יותר, והנה אלה תולדות השמים תולדות מלא כי העולם במלאותו נברא בעין יפה רק אח״כ נתקלקלו, אבל ואלה תולדות פרץ מלא כי מפרץ יוצא משיח, וקאי על לע״ל, כי המלך פורץ גדר לעשות לו דרך שהוא להיות המשכה וגילוי אלקות למטה, ולכן תולדות זה מלא בשני ווין והנה לע״ל יהי׳ בגילוי ועתה צריך להמשיך זה, והוא ע״י שית תיבין דיהודא דק״ש וע״י שס״מ שעי״ז נמשך שני ווין אלו, וזהו אחרי הוי׳ תלכו וכי אפשר לילך אחר הקב״ה אלא מה אני לא נתעסקתי אלא במטע אף אתם לא תתעסקו אלא במטע כי פי׳ נטיעה מורה על גילוי אלקות, וכמו באברהם כתי׳ ויטע אשל בבאר שבע, ומה כתי׳ שם ויקרא בשם ה׳ אל עולם, וזהו כמו שמתחילת ברייתו ש״ע לא נתעסקו אלא במטע שהוא גילוי אלקות כי ברייתו ש״ע הוא העלם אבל אח״כ ויטע גן בעדן מקדם הרי המשיך גן ועדן וקדם ועכ״ז לא תתעסקו אלא במטע להמשיך בחי׳ ועה״ח בתוך הגן, ובתו׳ כתי׳ וח״ע נטע בתוכינו, והנה וי״ו עם המילוי הוא עם א׳, והוא י״ג מדה״ר שמאירים בחודש אלול, כי על אלול נאמר הרועה בשושנים מה שושנה אית תליסר עלין ואית בה סומק וחיוור כו׳ והנה מאחר שמפרשים זה על חודש* הנה צריך ליישב כל פסוק זה על חודש אלול שכמו שבפרט יש זה בכ״י אחרי ה׳ תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו כו׳ כמו״כ בכלל יש כ״ז בחודש אלול, והוא כי אחרי ה׳ תלכו הוא בחדש אלול, כי כתיב אחרי ה׳ ילכו כארי׳ ישאג שקאי על אלול והוא שמאל וימין דמקבל, והנה ואותו תיראו הוא ימים נוראים שהוא מדת יראה בחי׳ שמאל הנמשך מלמעלה כי מגורא נמשך יראה, וזהו שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני קאי על שמאל וימין דמקבל ופסוק שני דשמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני קאי על שמאל וימין דמשפיע ולכן בפ״ר כתי׳ שמאלו תחת לראשי בלמ״ד כי לראשי משמע תחת ראשי ולא ראשי כי יש חב״ד חג״ת והנה לראשי הוא רק בחי׳ חג״ת ולא חב״ד וכ״ז הוא ע״י שמאל דמקבל, אבל שמאלו תחת ראשי שהוא בחי׳ שמאלו שמאל דמשפיע שהוא בחי׳ יראה הנמשך בר״ה עי״ז נעשה תחת ראשי שהוא נשיאת ראש ומוחין בחי׳ חב״ד, וזהו שמאלו תחת ראשי שהוא ר״ה, והנה ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו הנה בקולו הוא קול שופר שלמע׳ כמ״ש וה׳ אלקי׳

כל תולדות שבמקרא חסר: ראה בראשית רבא פי״ב, ו.

העולם במלאותו נברא: ראה בראשית רבא פי״ד, ז. פי״ג, ג.

מפרץ יוצא משיח: ראה בראשית רבא פפ״ה, יד ובמפרשים שם.

המלך פורץ גדר: פסחים קי, א.

שס״מ: ששה סדרי משנה.

מה שושנה: ראה זהר בהקדמה א, א.

חודש: צ״ל חודש אלול.

כארי׳ . . אלול: נסמן לעיל ע׳ ב׳שיד הערה דהקדמוני׳.

בשופר יתקע ולכן מברכים לשמוע בקול שופר שצריך רק לשמוע בקול שופר, כי השופר הוא מלמע', והנה ואותו תעבודו הוא עי"ת כי הנה דרשו את ה' בהמצאו אלו עשי"ת, והקשו בגמ' והא כתי' בכל קראינו אליו ותירצו כאן ליחיד כאן לצבור, והנה מ"מ צבור הוא ג"כ בעשי"ת טוב יותר כי מ"מ דרשו ל' רבים והגם שצבור הוא בכל קראינו אליו מ"מ בעשי"ת הוא טוב יותר כי בהמצא כתי' רק שצריך לחפש ולמצוא כי הגם שבר"ה הוא בחי' יראה שנמשך מלמע' והוא בחי' שמאל שהוא בחי' הסתר והעלם הנה מ"מ הוא כמו עד"מ אב הסתיר א"ע מבנו שאין המכוון הסתר אמיתי כ"א רק שבנו מחפש אותו, וזהו ואותו תעבודו והנה אח"כ ביו"כ ובו תדבקון כי מה שבפרט בכ"י הוא נפ"א כו' הנה בכללות הוא נעילה דיו"כ שאזי ובו תדבקון ואז ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב כו'.

אחרי ה' תלכו אחרי היא בחי' מל' שהיא רק הארה וזיו וע"כ נק' אחרי ומלכותך מכ"ע וזהו כי עמך מק"ח לכן מהתבוננות זו נמשך רצוא וזהו תלכו, ואותו היינו מהו"ע מזה נמשך שוב בחי' תיראו וזהו בחי' השתחוואות דשמו"ע, ואת מצותיו כי המצות הם רצה"ע ועי"ז נולד הרצון בנפש לה' כמאמר עשה רצונו כו' כדי שיעשה רצונך כו' ותשמרו שלא להיות עבירה מכבה אור המצוה והיינו ע"י התורה ובקולו תשמעו כו' השמע לאזנך כו', ואותו תעבודו שצ"ל ג"כ בבחי' עבד ועי"ז ובו תדבקון דביקות כל הגר"ן היינו בחי' עשיי' ג"כ וזהו הנון פשוטה שיהי' גם בעשיי' הגילוי.

מברכים לשמוע בקול שופר: **ראה שו"ע אדה"ז הל' ראש השנה סתקפ"ה, ס"ד.**

בהמצאו . . בגמ': **ראש השנה יח, א.**

אחרי ה' תלכו: **נעתק מבוך 1039 נג, א גוכי"ק.**

עשה רצונו: **אבות פ"ב, מ"ד.**

עבירה מכבה אור המצוה: **ראה סוטה כא, א. לקוטי תורה ראה כ, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תשפג.**

השמע לאזנך: **ברכות יג, א.**

(ובקולו תשמעו)

ובקולו תשמעו דאחרי, בקולו של משה, השמיעני את קולך, תורה בה' קולות.

בס"ד

כי תשמע בקול ה' אלקיך לשמור את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום לעשות הישר בעיני ה' אלקיך. להבין מהו ענין לעשות הישר בעיני ה' דהא כבר אמר כי תשמע בקול ה' לשמר את כל מצותיו וא"כ לכאורה הכל בכלל ומהו עוד לעשות הישר. והן אמת דכבר פי' הרמב"ן בפ' ואתחנן ע"פ ועשית הישר והטוב דהיינו גם באשר לא צוך בפי' בתורה תן דעתך לעשות הישר והטוב כו' ואפילו מה שאמרו פרקו נאה ודבורו בנחת עם הבריות הוא בכלל בציוי זה הכללי דועשית הישר והטוב, וכ"מ ממשארז"ל פ"ט דב"מ ועשית הישר והטוב זה בן המצר. אכן עוד יש מילין לאלוה בזה, וית' לקמן אי"ה. וגם להבין מהו לשון בעיני ה' דוקא בלעשות הישר כו'.

הנה כתי' הנה עין ה' אל יריאיו וכתי' עיני ה' אל צדיקים, וצ"ל מפני מה גבי צדיקי' כתי' עיני ה' אל צדיקים משמע ב' עינים של המקום ב"ה וגבי יריאיו לא כתי' רק עין ה' דמשמע רק גילוי מבחי' עין א'. ומצינו בגמ' רפ"ק דחגיגה גבי מצות ראיה דרשו רז"ל כדרך שבא לראות כך בא ליראות מה לראות בשתי עיניו של מקום כו' ע"ש, הרי מובן דגבי ראיה הגילוי ג"כ מלמעלה מבחי' ב' עיניים, וא"כ מהו דגבי יריאיו כתי' עין ה' כו' ולא כתי' עיני ה'.

והענין יובן בהקדים ענין מעלת התורה ומעלת היראה, כי הנה התורה נקראת מפתחות הפנימית ויראה נק' מפתחות החיצוניות, ואמרז"ל בפ"ב

ובקולו תשמעו: נעתק מבוך 1114 קנב, א גוכי"ק. נרשם בשולי העמוד.

תורה בה' קולות: ברכות ו, ב.

כי תשמע בקול: נעתק מבוך 1114 קמט, א גוכי"ק.

המאמר דלקוטי תורה ראה [נדפס ג"כ לקמן] כב, ד ב[שינויים קלים וב]תוס' הערות וקיצורים וכו'. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בספר המאמרים תקס"ו ע' שכב.

הרמב"ן בפ' ואתחנן: ו, יח.

פ"ט דב"מ: קח, א.

דשבת כל מי שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ולא מסרו לו כו'. וביאור ענין זה הנה נודע דרמ"ח פיקודין אינון רמ"ח איברין דמלכא, שכמו שהאיברים ממשיכים החיות של הנפש כך המצות ממשיכות חיי עוה"ב לצדיקים שיושבין ונהנין מזיו השכינה, שהנאתם ותענוגם על ה' אור א"ס ב"ה שאין לו סוף כו' ואין ערוך אליו ית' כלל אין זה אלא זיו והארה בעלמא (כי במהותו ועצמותו ית' לא ניתן ליהנות בהשגה כו' דלית מחשבה תפיסא בי' כלל רק מה שיושבין ונהנין הוא מבחי' הזיו לבד שהוא הארה בעלמא הנמשך) להיות גילוי השגה בנשמות שהן בחינת נברא ומחודש יש מאין.

והגורם להמשכה זו הם המצות שהם הממשיכות הזיו הזה בג"ע וזיו זה הוא זיו המצות עצמן וכמארז"ל שכר מצוה מצוה, ועל בחי' זיו הנמשך בג"ע מהמצות נאמר ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה במצות עשה כו' שע"י המצות עשה הוא עובד את הג"ע שממשיך בו את הזיו.

והנה לפי שיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי בקיום המצות בעוה"ז נמשך למעלה בחי' גילוי אור א"ס ב"ה מקור הזיו שבג"ע וכמ"ש במ"א בפי' רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס וזשארז"ל מצות לאו ליהנות ניתנו פי' שאין תכליתן רק בשביל ההנאה שנהנין בג"ע מזיו כו' דהא זהו רק זיו לבד אבל עיקר ענין המצוה הוא שבה ועל ידה נמשך גילוי אור א"ס ממש ולכן יפה שעה א' כו' וכיון שכן שע"י המצות נמשך גלוי א"ס ממש, אי לזאת מכ"ש וק"ו שצריך להמשיך המשכת הזיו לעבודתו ית' בעוה"ז, ומה גם שעוה"ז דומה לפרוזדור בפני עוה"ב והתקן עצמך בפרוזדור כו', אלא בעוה"ז אינו בבחי' נהנה מהשגה ותענוג נפלא כבעולם הבא דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא רק בבחינת באמונתו יחיה כמ"ש במ"א. אבל עכ"פ יש כל גילוי

כל מי שיש בו תורה: **ראה שבת לא, סע"א — בגמ' כל אדם. ובר"ת ת"ח. אבל בכ"מ בדא"ח מובא כבפנים ומהם בלקוטי תורה, וספר המאמרים תקס"ו הנ"ל.**

דרמ"ח . . איברין דמלכא: **נסמן לעיל ע' ב'קפה.**

שיושבין ונהנין מזיו השכינה: **ברכות יז, א.**

דלית מחשבה תפיסא בי' כלל: **תקוני זהר בהקדמה יז, א.**

שכר מצוה מצוה: **אבות פ"ד, מ"ב. תניא פל"ט.**

לעבדה במצות עשה: **זהר בראשית כז, א.**

שיפה שעה א': **אבות פ"ד, מי"ז.**

וכמ"ש במ"א: **ראה אגרת הקדש סי"ז.**

מצות לאו ליהנות ניתנו: **ערובין לא, א.**

שעוה"ז דומה לפרוזדור: **אבות פ"ד, מט"ז.**

דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא: **ראה קדושין לט, ב.**

כמ"ש במ"א: **לקוטי תורה ואתחנן ד, ג (כן מצוין בלקו"ת כג, א). והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תשלב.**

בחי' אלו בעבודה וכיון שיש בעבודה וקיום המצות בחי' המשכת אור א"ס ממש מקור הזיו כך במכש"כ וק"ו שיש ג"כ גילוי בחי' הזיו רק שהוא ע"ד עבודה ולא בחי' נהנה כבג"ע כנ"ל, אבל מ"מ צ"ל גילוי בחי' זו בעבודה ג"כ, ולא לומר כיון שנמשך מקור הזיו א"צ כלל להמשכת הזיו, דהאור כלול במאור ג"כ כמ"ש בלק"א ח"ב שזה פשוט שאור וזיו הזה ישנו ג"כ בהמקור כו' ע"ש וכמו שיש ב' בחי' אלו למעלה כך ישנו ג"כ בעבודה ב' בחי' הא' היא המשכת הזיו להיות גלוי בנפש ואח"כ המשכות המקור כו'.

(נת' שצ"ל מהו ענין לעשות הישר וענין בעיני ה', בצדיקי' עיני ובירי‍איו עין, במצות ראי' ג"כ עיני, יראה מפתחו' חיצוני' ותורה פנימי', הענין בג"ע נמשך זיו מהמצות ומזה נהנין, וא"כ כיון דיפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכ"ש שצריך להמשיך הזיו ג"כ (ולא שא"צ כלל להזיו כו' כי זהו מפתחות החיצוני' שצ"ל קודם הפנימי' וכן למעלה הזיו כלול ג"כ במאור עצמו אלא שבטל וכשאין ג' המקור הזיו יש כו' א"כ בעבודה תחלה גילוי הזיו אח"כ המקור)).

ב) והנה בעוה"ב שהוא משכן הנשמות בלא גופים מתגלה בחי' הזיו מן המצות בבחינת גילוי, אבל בעוה"ז שהנשמה מתלבשת בגוף צריך לשית עצות בנפשו להיות המשכה זו בגלוי הנפש, והיינו ע"י שיתבונן איך שהוא; ית' ממלא כל עלמין אתה עשית את השמים ושמי השמים כו' יוצר משרתים ואשר משרתיו כולם עומדים ביראה ומשמיעים בקול כו' והאופנים וחיות הקדש כו' * ברעש גדול כו', ומזה תפול על האדם ג"כ אימה ויראה, והיא בחי' מפתחות החיצוניות, שיראה זו לקוחה מבחי' חיצוניות היא בחי' זיו והארה בעלמא להיות התהוות העולמות כל צבא מעלה, שבהם ועל ידם נמשכה בחי' היראה וכמ"ש כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך כו' שאו מרום עיניכם וראו מי בראה אלה כו', וזהו ברוך שאמר והי' העולם דפי' ברוך הוא בחי' גילוי כנודע מענין ברכה שהיא בחי' המשכה וגילוי בנפש שתתפעל הנפש לצאת מנרתקה כו' ובחי' ברוך וגילוי זה בלקח ממה שאמר והי' העולם שאין זה אלא זיו כו' שמבחי' זו נלקח' ההתפעלו' והיא בחי' מפתחות החיצוני' שזהו בחי' פסוד"ז כמשי"ת לקמן, וזהו שמתחיל בברוך שאמר שזה אנו ממשיכי' ברכה והמשכה להיות כח לאתעדל"ת והמשכה זו צ"ל ההתחלה ממפתחות החיצוני' דהיינו מתחלה להמשיך מבחי' גילוי הזיו וזהו ברוך שאמר והי' העולם כו' ובס' עה"ק שער א' פרק כ"ה פי' דמפתחות החיצוניות היא הא אחרונה

בלק"א ח"ב: פ"ג.

כו': כ"ה בגוכי"ק. וכ"ה בד"ה שלאח"ז. אבל בלקוטי תורה וספר המאמרים תקס"ו (שנסמנו בריש המאמר) ליתא.

שבשם כו׳ והיינו הך כי בה׳ בראם אתא קלילא כו׳ היא בחי׳ הזיו והוא מדת מלכותו ית׳ כנודע.

אבל העיקר הוא בחי׳ מפתחות הפנימית בחי׳ מפתח לפתוח בגילוי בחי׳ פנימית דהיינו גילוי אור א״ס ב״ה ממש שאינו בגדר עלמין כלל וכמ״ש אתה ה׳ לבדך לבדך ממש כמו קודם שנברא העולם שהי׳ הוא לבדו ית׳ ואני ה׳ לא שניתי וגו׳ והיינו משום דכולא קמי׳ כלא וכאין ממש חשיבא, כי הנה כתי׳ בי״ה ה׳ צור עולמי׳ ביו״ד נברא העה״ב ובה׳ נברא העה״ז שהן כמו אותיות היו״ד וההא שבמחשבתו של אדם שבטלות לגבי כללות מחשבתו ושכלו ומכש״כ לגבי מהותו ועצמותו, כן ויותר מכן בטלות כל בחי׳ העה״ז והעוה״ב לגבי אור א״ס ב״ה בעצמו ובכבודו ואין עולות בשם עולמות כלל שהן כאין ואפס ממש והי׳ כלא הי׳ רק לשכך את האוזן עד״מ גשמי בביאור רז״ל שהוא כדמיון טיפה אחת בים אוקיינוס כו׳ ולכן גם עתה הוא לבדו ית׳, ואותו אנו מבקשים שיהי׳ בגילוי הנפש וכמ״ש ואהבת את הוי׳ אלקיך פי׳ ואהבת מלשון אבה שהוא לשון חפץ ורצון שיהי׳ הוי׳ אלקיך בגילוי לנוכח וכמ״ש בזהר ע״פ ויקחו לי תרומה כי לי פירש אותי כו׳ (ותרומה תרגום אפרשותא הוא בחי׳ הזיו שהוא הארה וזהו לי תרומה והל״ל לי ותרומה אלא משום דכולא חד כו׳) דהיינו שיהי׳ גילוי אור א״ס ב״ה ממש על כן להיות ביטול הנפש אליו ית׳ בכל לבבך וגו׳.

(נת׳ ענין גלוי הזיו בעבודה ע״י התבוננו׳ ממכ״ע ומלאכי׳ עומדי׳ ביראׄ שעי״ז תפול אימה על האדם ונק׳ מפתחו׳ חיצוני׳, אבל העיקר לפתוח בחי׳ גילוי פנימי׳ אור א״ס ממש ויקחו לי כו׳).

ג) **והיינו** ע״י התורה והיו הדברי׳ האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי ממש ולא בחי׳ שם בלבד שהוא בחי׳ זיו והארה אלא עצמותו ומהותו כביכול מתגלה ע״י התורה, כי התורה נק׳ קול הקל קול יעקב כמו שהקול הוא ממשיך מהלב אל הדיבור והוא המחבר רוחניות עם גשמיות כך התורה היא המשכת גילוי בחינת פנימי׳ שהוא אור א״ס ב״ה ממש להתלבש בגשמיות התורה ומצותיה הכתובים בה (וז״ש קול יעקב כי יעקב אותיות יבקע ע״ש יבקע צורים כי קול והמשכה זו בוקע כל המסכים והפרסו׳ שיש

בה׳ בראם : מנחות כט, ב.
אתא קלילא : נסמן לעיל ע׳ ב׳שכ.
דכולא קמי׳ כלא : ראה זהר בהקדמה יא, ב.
ביו״ד . . העה״ז : מנחות שם.
בביאור רז״ל : וכ״ה בד״ה שלאח״ז. אבל בלקוטי תורה בכתבי האריז״ל.
ואהבת מלשון אבה : נסמן לעיל ע׳ ב׳רנא.
בזהר . . תרומה : ראה שם קמ, ב.
יעקב אותיות יבקע : עץ חיים שער הארת המוחין ספ״א. שער הכללים פ״י.

בהשתלשלו' העולמות שכדי שיהי' התהוות עולמו' הוא ע"י רבוי צמצומי' והסתרות הנק' מסכים ופרסות עד"מ וקול זה דתורה נמשך מלמעלה מההשתלשלו' עד למטה שלא כסדר ההדרגה וזהו בחי' יבקע והיינו מ"ש ויהי קול מעל לרקיע כו' כמבואר במ"א על פסוק זה, וע"פ מאמ' קול מצהלות חתנים מחופתן כו') ולכן נק' קורא בתורה כאדם *.

ב"ה יום ש"ק פ' כי תצא תקפ"ט לפ"ק

כי תשמע בקול ה' אלהיך לשמור את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום לעשות הישר בעיני ה' אלהיך. הנה כתי' עין ה' אל יריאיו וכתי' עיני ה' אל צדיקי', והענין יובן הנה התורה נקראת מפתחות הפנימיות ויראה נק' מפתחות החיצוניו' ואמרו כל מי שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לידו מפתחות הפנימית ולא מסרו לידו כו'. וביאור ענין זה הנה נודע ענין המצות דרמ"ח פיקודין אינון רמ"ח איברי' דמלכא שכמו שהאברים ממשיכי' חיות של הנפש כך המצות ממשיכים חיי עולם הבא לצדיקי' שיושבי' ונהנין מזיו השכינה שהנאתם ותענוגם על ה' אור א"ס ב"ה שאין לו סוף כו' ואין ערוך אליו ית' כלל אין זה אלא זיו והארה בעלמא להיות גילוי השגה בנשמות שהן בחי' נברא ומחודש יש מאין, והגורם להמשכה זו הם המצות שהם הממשיכי' הזיו הזה בגן עדן וזיו זה הוא זיו המצות עצמן וכמארז"ל שכר מצוה מצוה וע"ז נאמר ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה במ"ע כו' שע"י המ"ע הוא עובד את הגן עדן שממשיך בו את הזיו. והנה לפי שיפה שעה אחת בתשוב'

ויהי קול . . פסוק זה : **אור התורה דרושים לשבועות — ו ע' א'תשכד וש"נ.**

כאדם : **ע"כ נמצא.**

כי תשמע בקול : **נעתק מבוך 1101 [לקוטי תורה מהדו"ק ?] שפט, א כת"י מעתיק וסופו מגוכי"ק.**

המאמר [חוץ מהוספה בסוס"ד ובסופו] נדפס בלקוטי תורה ראה כב, ד בתוס' הגהות וכו'. ושם נחלק לד"פ. וראה ד"ה שלפנ"ז וש"נ.

הקיצורים שנדפסו לקמן הם כפי שנחלק המאמר כאן ח"פ (ט"פ).

בריש הע' נרשם בפ' ראה [והכוונה שנדפס בלקוטי תורה שם].

ואמרו כל מי : **נסמן לעיל ע' ב'שכו.**

דרמ"ח . . איברי' דמלכא : **נסמן לעיל ע' ב'קפה.**

לצדיקי' שיושבי' ונהנין : **ברכות יז, א.**

שכר מצוה מצוה : **אבות פ"ד, מ"ב. תניא פל"ט.**

לעבדה במ"ע : **זהר בראשית כז, א.**

שיפה שעה אחת : **אבות פ"ד, מי"ז.**

ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב אי לזאת מכ״ש וק״ו שצריך להמשיך המשכת הזיו לעבודתו ית׳ בעוה״ז ומה גם שעוה״ז דומה לפרוזדור בפני עוה״ב שדומה לטרקלין והתקן עצמך בפרוזדור כו׳ אלא בעוה״ז אינו בבחי׳ נהנה מהשגה ותענוג נפלא כבעולם הבא דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא רק בבחי׳ באמונתו יחי׳ ממש כמ״ש במ״א.

ב) **והנה** העוה״ב שהוא משכן הנשמות בלא גופי׳ מתגלה בחי׳ הזיו מן המצות בבחי׳ גילוי אבל בעוה״ז שהנשמה מתלבשת בגוף צריך לשית עצות בנפשו להיו׳ המשכה זו בגילוי הנפש והיינו ע״י שיתבונן איך שהוא ית׳ ממלא כל עלמין, אתה עשית את השמים ושמי השמים כו׳ יוצר משרתים ואשר משרתיו כולם עומדים ביראה ומשמיעים בקול כו׳ והאופנים וחיות הקדש כו׳ * ברעש גדול כו׳ ומזה תפול על האדם ג״כ אימה ויראה והיא בחי׳ מפתחו׳ החיצוניו׳ שיראה זו לקוחה מבחי׳ חיצוניו׳ היא בחי׳ זיו והארה בעלמא להיות התהוות העולמות כל צבא מעלה שבהם וע״י נמשכה בחי׳ היראה, וכמ״ש כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך כו׳ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו׳ ברוך שאמר והי׳ העולם שמה שברוך נלקח ממה שאמר והי׳ העולם שאין זה אלא זיו כו׳.

ג) **אבל** העיקר הוא מפתחות הפנימיו׳ בחי׳ מפתח לפתוח בגילוי בחי׳ פנימי׳ דהיינו גילוי אור א״ס ב״ה ממש שאינו בגדר עלמין כלל וכמ״ש אתה הוא ה׳ לבדך לבדך ממש כמו קודם שנברא העולם שהי׳ הוא לבדו ית׳ ואני ה׳ לא שניתי וגו׳ והיינו משום דכולא קמי׳ כלא וכאין ממש חשיבא, כי הנה כתיב בי״ה ה׳ צור עולמי׳ ביו״ד נברא עוה״ב ובה׳ נברא העוה״ז שהן כמו אותיו׳ היו״ד וההא שבמחשבתו של אדם שבטלות לגבי כללות מחשבתו ושכלו ומכל שכן לגבי מהותו ועצמותו כן ויותר מכן בטילו׳ כל בחי׳ העוה״ז והעוה״ב לגבי אוא״ס ב״ה בעצמו ובכבודו ואין עולו׳ בשם עולמות כלל שהם כאין ואפס ממש והי׳ כלא הי׳ רק לשכך את האוזן ע״ד משל גשמי בביאור רז״ל שהוא כדמיון טפה אחת בים אוקיינוס כו׳ ולכן גם עתה הוא לבדו ית׳ ואותו אנו מבקשים שיהי׳ בגילוי הנפש וכמ״ש ואהבת את הוי׳ אלקיך, פי׳ ואהבת מלשון אבה שהוא לשון חפץ ורצון שיהי׳ רצון הנפש שיהי׳ הוי׳ אלקיך בגילוי

שעוה״ז דומה לפרוזדור: **אבות פ״ד, מט״ז.**
דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא: **ראה קדושין לט, ב.**
כמ״ש במ״א: **נסמן לעיל ע׳ ב׳שכו.**
כו׳: **ראה לעיל ע׳ ב׳שכז הערה כו׳.**
דכולא קמי׳ כלא: **ראה זהר בהקדמה יא, ב.**
ביו״ד . . העוה״ז: **מנחות כט, ב.**
בביאור רז״ל: **ראה הערה לעיל ע׳ ב׳שכח.**
ואהבת מלשון אבה: **נסמן לעיל ע׳ ב׳רנא.**

לנוכח וכמ"ש בזוהר על פסוק ויקחו לי תרומה כי לי פי' אותי כו' דהיינו שיהי' גילוי אוא"ס ב"ה ממש ע"כ להיו' ביטול הנפש אליו ית' בכל לבבך וגו'.

ד) **והיינו** ע"י התורה והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי ממש ולא בחי' שם בלבד שהוא בחי' זיו והארה אלא עצמותו ומהותו כביכול מתגלה ע"י התורה כי התור' נקראת קול הקל קול יעקב כמו שהקול ממשיך מהלב אל הדיבור והוא המחבר רוחניו' עם גשמיו' כך התורה היא המשכת גילוי בחי' פנימי' שהוא אוא"ס ב"ה ממש להתלבש בגשמיו' התור' ומצותיה הכתובים בה ולכן נקרא קורא בתורה כאדם הקורא את חבירו שיבא אצלו כי כל התורה שמותיו של הקדב"ה פי' כי כמו שע"י שם האדם קורין עצמותו ומהותו כך ע"י התורה קורין וממשיכי' עצמו' אור א"ס ב"ה כי היא שמו ית' שהיא חכמתו ורצונו ית' שאינו מובן ומושג בשכל אנושי שעפ"י שכל אנושי לא הי' הדין נותן כך כמ"ש בתורה אלא שכך עלה ברצונו ית' וכך היתה חכמתו ית' שהוא למעלה משכל והשגת הנבראי' ולכך נק' בבחי' שמו שבה ועל ידו יקראוהו להמשיך גילוי אוא"ס ב"ה ממש פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון שנמשך רצה"ע לכל חי ורחמיו על כל מעשיו ארך אפי' וגדל חסד להיו' קרוב לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת יקראוהו דייקא אותו בעצמו ולא בחי' שם כו', וזהו כי תשמע בקול ה' אלקיך דכתי' בקול ולא קול וכמ"ש ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך כו' קול היינו המשכה מההעלם אל הגילוי ולקול פי' השמיעה וההבנה והמשכה זו והיינו לבחי' המשכה עצמה שהיא בחי' חיצוני' אבל בקול היינו בפנימי' הקול כי תשמע שתהי' השמיעה בבחי' פנימיו' המשכה מה שנמשך מהעלם דהיינו בחי' אור א"ס ב"ה ממש שיומשך גילוי זה ע"כ להיות בבחי' ביטול כו' (ועוי"ל בפי' ענין בקול כי הנה ידוע שהתורה ניתנה בה' קולות וביאור הה' קולות בפרטיות, הקול והמשכה הא' הוא להיות התהוות בחי' חכמה מלמעלה מהחכ' כי הגם דאתמר בה בחכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא שאינה בערך וסוג בחי' חכמה ידיעא דבי"ע מ"מ לגבי אא"ס ב"ה שלמעלה מהחכמה אינה ערוך כלל וצ"ל ההמשכה מבחי' אא"ס הנק' שמו הגדול כנ"ל להיות התהוות החכמה וזהו הקול הראשון שבתורה כי

וכמ"ש בזהר . . תרומה: **ראה שם קמ, ב.**

כל התורה שמותיו של הקדב"ה: **ראה זהר יתרו פז, א. פתיחת הרמב"ן עה"ת. דרשת הרמב"ן תורת ה' תמימה [ירושלים תשכ"ד ע' קסז]. שיעור קומה [להרמ"ק] סג"ח (סג, ג). יונת אלם פכ"ט. הנסמן במראי מקומות ללקוטי תורה (קה"ת תשד"מ) מסות עו, ב.**

(ועוי"ל בפי' ענין בקול: **מכאן עד פ"ה ליתא בלקוטי תורה.**

שהתורה ניתנה בה' קולות: **ברכות ו, ב. וראה ספר המאמרים תקס"ה ע' מד. אור התורה יתרו ע' תתקסא.**

חכים ולא בחכמה ידיעא: **זהר חדש יתרו לד, ד. תקוני זהר בהקדמה יז, ב.**

אוריתא מחכמה נפקת כנודע, אך הנה נודע שגופי התורה הן הן מדותיו ית' חג"ת שמהם נמשכי' כל גופי הפסקי' וההלכות שבתורה הכשר ומותר וטהור נמשך מבחי' חסד והפסול ואסור וטמא מבחי' גבורה והת"ת הוא הממוצע כו' אך אעפ"כ אוריית' מחכמ' נפקת שהחכמה נמשכת ומתלבשת להיות מוחין למדות והם טעמי' של הפסקי' מפני מה אסור או מותר שהם מוחין דחו"ג כו', והנה המשכה זו דחכמ' שתומשך להתלבש במדות נק' ג"כ קול והוא הקול השני שבתורה, ואח"כ המשכה ממדות למחשבה כמשל האדם שהטיית המדות שבלב אם לחסד או לדין עולה אח"כ במח' להרהר זה כו' וזהו בחי' קול ג' ואח"כ המשכה ממחשבה לדיבור מתניתן מלכתא כמלך הגוזר אומר ויקום שאינו כ"א כשנשמע ממוצא שפתיו בדיבור דוקא דבר מלך הוא השלטון משא"כ מחשבתו לא תפעול כלום ואפי' יחשוב היפוך ממה שמדבר אין לקיים אלא דיבורו כו' וכך למעלה עיקר גילוי דבר ה' זו ההלכה הוא בבחי' דיבור העליון וההמשכה שממחשב' עילאה לדיבור נק' ג"כ קול והוא הקול הרביעי, אך עוד צ"ל המשכה מדיבור למעשה כי הגם שדבר מלך שלטון מ"מ הא אשכחן בש"ס דאין למידין לעשות מעשה מהלכה דלמא להלכה אמרה ולא למעשה אבל מעשה רב וזהו בחי' הקול החמישי, והנה כל הה' קולות מלובשי' זב"ז לכן אמר כי תשמע בקול היינו תוכות הקולות והוא קול ה' על המים שזהו קול הא' המשכת אור א"ס בח"ע שמלובש בתוך תוך כל הקולות כו').

ה) **אך** צריך להיות כסדר המדרגות תחלה המפתחות החיצוניו' ואח"כ מפתחות הפנימיו' כי הנה יש חצר החיצונה וחצר הפנימית, כמ"ש במגילת אסתר ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית, והמן בא לחצר בית המלך החיצונה, וחצר החיצונה היא בחי' פסוד"ז שהם המדברים בשבח גדולת יוצר הכל והתפשטותו על כל הנבראים ואשר עשה את הנפלאות ואת הגדולות הללו את ה' מן השמים כו' אתה עשית את השמי' כו', כן ענין המורה על קריעת י"ס התגלות הנס הנפלא בעוה"ז, וחצר הפנימי' הוא ק"ש וברכותיה, והמלך יושב על כסא מלכותו בבית המלך היא בחי' תפלת שמ"ע שהוא בחי' ביטול וכו' ומשם ויושט המלך את שרביט הזהב היא בחי' ומעלת הזהב דהיינו רשפי אש האהבה כו' שהושיט והמשיך מבחי' בית לבחי' חצר הפנימי' דהיינו שיהא גילוי אהב' זו גם בק"ש בקיום ואהבת כו', וזהו אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך ב' חצרות חצר החיצונה וחצר הפנימית והדר נשבעה בטוב ביתך בחי' בית בתפלת שמ"ע שהוא בחי' ביטול כו'. והנה המשכת ביטול זה היינו ע"י התורה שנאמר בם ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך כו' וזהו אשר יקראוהו באמת

אורייתא מחכמה נפקת: **נסמן לעיל ע' ב'רמב.**
מתניתן מלכתא: **ביצה כח, סע"ב.**
דאין למידין לעשות מעשה מהלכה: **ראה בבא בתרא קל, ב.**

ואין אמת אלא תורה כו' שפת אמת דוקא תכון לעד כי האהבה המתגלה בתפלה לפי שהיא בזמן לכך חולפת ועוברת אחר התפלה אבל התורה היא למעלה מן הזמן אשר אנכי מצוך אנכי ממש הוא אוא"ס ב"ה הסוכ"ע ולכך נא' בה היום כי כל מקום שנא' היום פי' לעולם ולעולמי עולמי' שאין לו ביטול והפסק.

ו) **אך** הנה יסוד התור' יסוד של מ"ע ומל"ת הכתובי' בה ולכך אין אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה על פי התורה להיו' קבוע בלב ונפש כ"א בקיום מ"ע ומל"ת ובערת הרע וכו' כי לא יגורך רע וטהור עיני' מראות ברע וכמשל הבית שרוצה להכניס שם את המלך שצריך כיבוד וריחוץ שיהי' מנוקה מכל דבר מלוכלך שלא ימצא בו שום ניוול ואשפה כך כדי שיהי' הלב משכן ומכון להשראת גילוי אוא"ס בתוכו ובפנימיותו צריך לטהר את הלב מכל רע הן בסור מרע גמור באיסור וכו' והן בכיבוש מדו' רעו' בנפש כמו כעס כו' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים כו' שקראם הכתוב בל' זונים כמו זונה שאסורה לבעלה אחרי אשר הוטמאה וגו', ולכן אמרו רז"ל כל האומר אין לי אלא תור' אפי' תור' אין לו כי התורה בבחי' זו אשר אינה בטהרת הלב נק' בחי' תרעא לדרתא שהיא למטה ממדרגת היראה כו' וזהו לשמור את כל מצותיו את פי' כמו עם (כמו הולך את חכמים יחכם פי' עם חכמי') דהיינו שעם המצות תהי' בחי' שמירה לבחי' המשכת אשר אנכי מצוך היום הנמשכת ע"י התורה להיות לה שמירה וקיום בלב בל תמוט עוד, כי הנה במצות יש ב' בחי' כי המצות הם רמ"ח איברין הממשיכי' חיות של הנפש, והב' שהם כלים לאור הנאחז ודולק שם שמבלעדי השמן והפתילה אין האור מאיר כלל וכן מבלעדי המנורה ישפך השמן ולא יומשך אחר הפתילה ויסתלק האור כך המצוה היא בחי' נר לאור התור' שאוא"ס ב"ה הנמשך ומתגלה בתורה אין לו קיום אמיתי כ"א ע"י קיום המצות שהן בחי' שמירה וקיום לאור התור' שיהא נשמר ומתקיים ע"י בקיום המצו' במעשה בפ"מ וע"ז נא' והי' מעשה הצדקה שלום מעשה דוקא שצדקה היא כללות המצות ולכן נקרא בשם מצוה סתם וכמ"ש בנחמי' והעמדו עלינו מצות לתת השקל * וגו' כי כמו שהצדקה היא השפעו' והמשכו' החיו' להחיו' רוח שפלים כך הוא קיום כל המצות כולם נקראי' ע"ש צדקה וכתי' בצדקה תכונני פי' תכונני שע"י הצדקה תיעשה מכון ומשכן להשראת אא"ס ב"ה שאין לו קיום ומצב לעמוד על כנו אלא ע"י הצדקה שהיא בחי' כללי' שהן הן השומרי' ומקיימי' את האור ולכן ארז"ל כל האו' אין לי אלא תור' כו' הפשוט * הוא שצריך שיעסוק בתור' ובגמ"ח

ואין אמת אלא תורה: **נסמן לעיל ע' ב'ריא.**
היום . . שאין לו ביטול והפסק: **ראה אור התורה ראה ע' תרלה.**
וטהור עינים מראות ברע: **נסמן לעיל ע' ב'שא.**
כל האומר אין לי אלא תור': **יבמות קט, ב.**
השקל: **בלקוטי תורה כאן שלישית השקל.**
הפשוט: **שם שבפירוש הפשוט.**

ולא בתור' לבדה והענין כי תורה לבדה הוא אור בלא כלי ואין לה קיום כ"א ע"י גמ"ח כללו' המצות.

ז) **ובזה** יובן מ"ש כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה חסד משפט וצדקה בארץ ולכאור' אינו מובן כי השכל וידוע אותי היינו להיו' דעת אלקי' אצלו ומאי מסיים כי אני ה' עושה חסד וגו'. אך עם הנ"ל יובן כי השכל וידוע אותי פי' אותי ממש הוא אוא"ס ב"ה ממש עצמותו ומהותו כביכול המתגלה בתור' אך אין לזה קיום אמיתי כ"א ע"י עשיית חסד משפט וצדקה שהם בחי' כלים והטעם שהם דוקא בחי' כלים מפרש הכתוב כי באלה חפצתי כלומר שכך עלה ברצונו ית' להיו' המצות דוקא בחי' כלים וגילוי אא"ס ב"ה אשר אנכי מצוך היום שבבחי' היום לעשותם הוא גילוי אנכי ממש דהיינו מהותו ועצמותו כביכול משא"כ עולם הבא הוא גלוי זיו והאר' בעלמא. ובזה יובן מ"ש מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפי' וגו' שלא כל האדם זוכה לעוה"ב כ"א ע"י יסורי' של גיהנם ונה"ד כו' וכמארז"ל שלש מתנות טובו' נתן הקב"ה לישראל וכולם לא נתנו אלא ע"י יסורים, עוה"ב, תורה, וא"י, ויסורי עוה"ב הם כפלי כפליי' מיסורי עוה"ז עד שאין ערך וכו' ולכאור' אינו מובן שהרי א' יפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב ולמה בעוה"ז יכול להיו' תשו' ומע"ט ואין צורך יסורי' כ"כ כמו לחיי עוה"ב אך הענין הוא לפי שעוה"ב הוא גילוי הזיו שהגילוי הזה הוא דרך ירידת והשתלשלות המדרגו' שהן רבו' ושונות וכדי להיו' גילוי זה לכל א' וא' כראוי לו לפי מעשיו ומדרגתו מוכרח הוא לסבול יסורי' כ"כ לפ"ע כו' אבל בעוה"ז שהוא גילוי אנכי ממש הנה עליו ית' נא' גם חשך לא יחשיך כו' וקרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת כי הוא השוה ומשוה קטן וגדול והמלאכי' שואלי' אי' מקום כבודו היינו אוא"ס ב"ה ממש שאינו מושג כו' (משא"כ בחי' הזיו הרי והאופני' ברעש גדול כו' יהללו את שם ה') ואו' מלא כל הארץ כבודו הלזו הגשמיו' כו'.

ח) **אך** הנה תכלית המכוון דכי תשמע בקול ה' אלקיך המשכת בחי' אוא"ס ב"ה בגילוי ובשמירת כל מצותיו להיו' כלי ואור לגילוי זה הוא כדי להיו' בחי' ביטול כו' וזהו לעשו' הישר בעיני ה' כו'. וביאור ענין זה הנה כתי' אל דיעו' ה' ב' דיעות יחו"ע ויחו"ת. יחו"ע ממעלה למטה דכולא קמי' כלא כו' ויחו"ת ממטה למעלה בחי' יש מאין כמ"ש במ"א ושתיהם הם כחו' אלקי' יחו"ת בשם אלקי' המצמצם ומכריח להיו' עלמא דפרודא כמו יש כו' שיהי' ביטול היש דוקא ויחו"ע בשם הוי' כו' וזהו משמי' הביט ה' השקיפה ממעון קדשיך מן השמי' ה' משמי' השקיף כו' פי' שנתלבש במדה זו להשגיח משמי'

שלש מתנות טובו' : ראה ברכות ה, סע"א.
כבודו הלזו הגשמיו' כו' : בלקוטי תורה כאן הלזו הגשמיות, כבודו.
ב' דיעות : ראה הנסמן באור התורה בהעלתך — ו ע' א'תשנג.

מלמעלה למטה דהיינו בחי׳ יחו״ע שלפעמי׳ יתלבש במדה זו ולפעמי׳ מתלבש ומשגיח במדה שממטה למעלה בחי׳ יחו״ת, וזהו עין ה׳ אל יריאיו שליריאיו שהן בבחי׳ מפתחות החיצוני׳ הוא משגיח בבחי׳ עין אחת או יחו״ע או יחו״ת משא״כ אל הצדיקי׳ שהן בבחי׳ התקשרו׳ עמוד אחד וצדיק שמו כי כל בשמי׳ ובארץ ות״א דאחיד בשמיא וארע׳, בבחי׳ עיני ה׳ שב׳ בחי׳ עיניי׳ שוות ממט׳ למעלה כמו מלמעלה למטה, וכמ״ש ישר יחזו פנימו ישר ממש שגם ממטה למעלה מתגלה בחי׳ ביטול דכולא קמי׳ כ״ח כו׳ וכמ״ש כי עין בעין יראו וכו׳ דהיינו עין שמלמעלה למטה בעין שמלמט׳ למעלה וכמ״ש בזוה״ק למהוי א׳ בא׳ שבבחי׳ יחו״ת שור׳ ומתגלה יחו״ע (כי בלא גילוי בחי׳ יחו״ת תחלה אינו שורה ומתגלה יחו״ע כמ״ש קוב״ה אחד לעילא לא יתיב כו׳) וע״ז אומרי׳ מודי׳ אנחנו לך כו׳ כאדם שמוד׳ לחבירו שאמת הוא כמו שהוא אומר כך מודי׳ אנחנו לך שאמת הוא דכולא קמי׳ כלא כו׳ ולא כאשר נראה לעיני בשר יש מאין כו׳ ומאן דלא כרע במודי׳ כו׳ שצריך להיות בבחי׳ הודיה עכ״פ אך להיו׳ גילוי ממש בבחי׳ ביטול זה למטה כמו למעלה הוא ע״י התור׳ כי תשמע בקול ה׳ אלקיך בפנימי׳ הקול שפנימי׳ זו היינו אוא״ס ב״ה ממש שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלו׳ ושם מעלה ומטה שוים ולכך נמשך משם להיו׳ גילוי ביטול זה למטה כמו למעלה וזהו לעשות הישר בעיני ה׳ אלקיך פי׳ הישר כמו ישר יחזו פנימו דהיינו לעשו׳ ב׳ בחי׳ עיניי׳ בבחי׳ ישר בהשווא׳ א׳ למהוי אחד באחד ועין בעין יראו וגו׳.

ובזה יובן מ״ש הרועה בשושני׳ א״ת שושני׳ אלא ששונים דלכאורה מה ענין שושני׳ שהם י״ג מדה״ר תליסר עלין דסחרין לשושנה שבזוה״ק ר״פ בראשית, לבחי׳ ששונים שהוא התורה דאוריי׳ מחכמה נפקת, אך הענין ע״ד מש״ל בפי׳ בקול מה שבתוך הקול שהוא בחי׳ אור א״ס המאיר ונמשך בח״ע שזהו ע״י י״ג מדה״ר כמ״ש בע״ח דחו״ב מקבלים מב׳ מזלות ונוצר ונקה וזהו משרז״ל הכל תלוי במזל אפי׳ ס״ת בהיכל כו׳, ובחי׳ י״ג מדה״ר מתגלים באלול

עמוד אחד וצדיק שמו: **זהר בראשית בהשמטות רנג, ב ס״ח. ספר הבהיר ס(מ״ד) קב.**

ות״א דאחיד בשמיא וארע׳: **ראה הנסמן [במראי מקומות] בלקוטי תורה [קה״ת תשד״מ] ראה כג, ד.**

למהוי א׳ בא׳: **זהר תרומה קלה, סע״א.**

קוב״ה . . לא יתיב: **זהר שם לעיל.**

ומאן דלא כרע במודי׳: **ראה בבא קמא טז, סע״א.**

ובזה יובן מ״ש: **מכאן ואילך מגוכי״ק. — עפ״י הקיצור שנדפס לקמן צ״ל כאן (פרק) נ.**

א״ת שושני׳ אלא ששונים: **שבת ל, ב.**

כמ״ש בע״ח: **ראה שער הכללים פ״ה. שער א״א ספ״ט. שער או״א פ״ג. פ״ח.**

הכל תלוי במזל: **ראה זהר נשא קלד, א. דברים נחמדים ממהר״ם שיף [בסוף מס׳ חולין] בתחלתו. הנסמן במאמרי אדה״ז פרשיות לע׳ קכז.**

ולכן יש שם אל באלול כי הוא תיקון הראשון מי"ג תיקונים כמ"ש אל רחום וחנון, וע"ז נאמר כי אל דיעות הוי' דשם אל זה בחי' אל עליון כולל ב' דיעות הנ"ל ולפי שמאיר ומתגלה באלול לכן אז החדש המיוחד לתשובה להיות גלוי הביטול בנפש כמו דקמי' כלא חשיב עד שעי"ז יומשך אח"כ בתשרי אותיות ישרת להיות ישר יחזו פנימו וכ"ז ע"י הרועה בשושני' שהוא מ"ש כי תשמע בקול כו' וז"ש היום אם בקולי תשמעו בקולי דוקא כנ"ל.

ובכל הנ"ל יובן מ"ש אני חומה ושדי כמגדלות אני חומה זו תורה כו', כי הנה נז' בזהר פ' בהר ענין בתי החצרים שהם תרי בתי דליבא, ואם איגון ממארי תורה נק' בתי ערי חומה ע"ד והמים להם חומה מימינם ומשמאלם יעו"ש, ופי' דכבר נת"ל ענין חצרים שהם חצר החיצונה פסוד"ז וחצר הפנימי' ק"ש ובכל א' יש ב' בתים היינו בחי' שמחה ומרירות או אהוי"ר כמ"ש ע"פ ציון במשפט תפדה כו', אך כדי שיהי' קיום לאהוי"ר זו להיות נשמר כל היום כולו הוא ע"י תורה דוקא, משא"כ בלא עסק התורה כל היום כולו אזי האהבה חולפת ועוברת ויוכל להיות בחי' והמן בא אל החצר החיצונה וכמ"ש ויאמר המן בלבו שמטיל מחשבות זרות בלבו כו' ואפי' בבחי' חצר הפנימי' מ"מ יוכל להיות האהבה חולפת, אבל ע"י עסק התורה יהי' שמירה שלא יפול ח"ו כי תורה מגינא ומצלא כו' וזהו שנק' חומה שמגין על בתי הלב שלא יתקרב אליהם השונא וכתי' אשר לא חומה כתי' לא וקרי לו הם בחי' עשין ול"ת וזהו המים להם חומה מימינם זו רמ"ח מ"ע ומשמאלם הם שס"ה, וכן נאמ' ג"כ בפסוק כי אל דעות, ולא נתכנו עלילות ולא ולו קרי וכתיב בחי' עשין ול"ת שבתורה.

והנה כמו שהוא בעבודת ה' כך ג"כ למעלה התורה נק' חומה כי להיות שי"ג מדה"ר כתי' בהו נושא עון כו' והיינו לפי שאם צדקת מה תתן לו כו' לכן מזה נמשך סליח' עונות, וכדי שלא יהי' יניקת החיצוני' מבחי' זו כיון שהוא למעלה מאתעדל"ת בחי' בתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת וכמ"ש איזה בית אשר תבנו לי כו' שלמעלה מאתעדל"ת לכן צ"ל חומה לבתים הנ"ל שלא יומשך לחיצוני' וזהו ענין החותם דיוכ"פ כי חומת אותיות חותם תחום כמ"ש במ"א ע"פ והנצח זו ירושלים כו' וחומה זו נעשה ג"כ מאותיו' התורה

אל באלול: **ראה ג"כ לקמן ע' ב'שג.**

אל . . תיקון הראשון: **ראה לקוטי שיחות — ד ע' 1348.**

בתשרי אותיות ישרת: **ראה ג"כ לקוטי תורה דרושים לר"ה נד, ד. והגהת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער ר"ה רלה, ג. לקמן ע' ב'תג.**

אני חומה זו תורה: **פסחים פז, א.**

בזהר פ' בהר: **קח, סע"ב.**

תורה מגינא ומצלא: **סוטה כא, א.**

לא . . לו . . עשין ול"ת: **ראה ג"כ תורה אור יתרו סח, רע"ב. והגהת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רח.**

ע"פ והנצח זו ירושלים: **ספר המאמרים תקס"ה ע' תתקצח.**

כו'. ושדי כמגדלות הוא בחי' פנימי' התורה שנמשלה לחלב כמ"ש דבש וחלב תחת לשונך.

קיצור כי תשמע בקול שבלק"ת

המצות ממשיכי' זיו לנשמו' בג"ע שא"א לנברא לקבל רק זיו וזיו זה הוא זיו המצות עצמן. וכיון דיפה שעה א' בתשו' כו' מכ"ש שצריך להמשיך הזיו (כי האור כלול במאור) רק שאינו בבחי' נהנה.

ב. **והנה** עוה"ב הזיו בגילוי אבל בעוה"ז צריך לשית עצות להיו' גילוי הזיו בנפש והיינו ע"י שיתבונן איך שהוא ממכ"ע (עלמא דאתגליא ע' ונקדשתי) ומזה תפול על האדם יראה מפתחות החיצוני' שלקוחה מבחי' הזיו (וזהו כעין גילוי הזיו בג"ע שמתפעל הנפש מהזיו רק ששם נהני' מהשגה כו').

ג. **אבל** העיקר לפתוח הפנימיות דהיינו גילוי אור א"ס שאינו בגדר עלמין, אתה ה' לבדך, כי בי"ה צור עולמי' כו', ואותו אנו מבקשי' שיהי' בגילוי אלקיך לנוכח.

ד. **והיינו** ע"י התורה, אנכי מצוך אנכי ולא שם לבד אלא מהו"ע כי התורה נק' קול מחבר רוחני' עם גשמיות, היינו גילוי בחי' פנימית שהוא א"ס ממש להתלבש בגשמיו' התורה קורא בתורה ויקחו לי תרומ' אותי וע' מדרש. פותח את ידיך (היינו מפתחות הפנימי') רצון העליון יקראוהו ממש וזהו כי תשמע בקול, במה שבתוך הקול, ולקול היינו המשכה עצמ' חיצוני' (ונ"ל דבקול ה"ע המאור שבה אא"ס שבחכמ' וכענין תר"ך עמודי' והעמוד יש בו חלל, וזהו קולך ערב. וי"ל דהיינו מ"ש יעננו בקול שמשפיע לו תוך הקול. ונמצינו למידי' הקול ג"כ פנימי' לגבי הזיו הנ"ל אות ב'. אך בקול מלובש עוד פנימי' לפנימי'

קיצור כי תשמע בקול שבלק"ת: נעתק מבוך 1114 קנא, א גוכי"ק.
הכותרת נכתבה בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.
קיצורים לד"ה שלפנ"ז. [שנדפס בלקוטי תורה — ראה ד"ה שלפנ"ז וש"נ].
ע' ונקדשתי: לקוטי תורה אמור לא, ב. והנחת הר"מ (?) בן כ"ק אדמו"ר הזקן בספר המאמרים תקס"ג ריש ע' שנו. וראה ג"כ הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי שם (נוסחא שני').
תר"ך עמודי': נמנו בפרטיות בשיעור קומה [להרמ"ק] סצ"ג [צ, ד].

וזהו שנק' התורה מפתחו' לפנימי' האמיתי, והיינו מ"ש פנים בפנים דבר ה' הפנימי' האמיתי הי' מלובש בהקול הנק' ג"כ פנימי' ע' זהר ח"ג דרס"א סע"א והרמ"ז. וע' בענין תורה בה' קולות. לפ"ז י"ל קול הוי' אלקיך זו"נ הם ד' קולו' כנגד ש' הוי' אבל בחי' קול על המים התלבשו' ע"י בחכמ' זהו קול הפנימי המלובש בקול ה', וקודם מ"ת במרה א"ל שישמעו לקול ה' לגוף ההמשכה וכאן הוסיף בקול כו' נשמה לנשמה כו' ענין פנימי' וחיצוני' י"ל ג"כ מענין תלת עלמין הנז' שלח קנ"ט.

ה. אך צ"ל כסדר המדרגות תחלה מפתחו' החיצוני' חצר החיצונה פסוד"ז השבח מהגדולה מביטול העולמו' ונס קי"ס, אח"כ חצר הפנימי' ק"ש, בית המלכות שמ"ע ומשם נמשך שרביט הזהב לק"ש (י"ל ג"כ מפתח פנימי' ל' פתוחי חותם שנחקק בעומק הלב מפתח חיצוני' הלב בתי בראי בתי גוואי) ישכון חצריך אח"כ בטוב ביתיך (וע' ע"פ השמים כסאי כו' איזה בית מקיפי' ועמ"ש ע"פ תדין את ביתי, וע"פ וארשתיך כו') ביטול שמו"ע השתחוואות, והמשכת הביטול הוא ע"י התורה יקרואהו* באמת שפת אמת תכון לעד כי בתפלה בזמן לכן חולפת ועוברת משא"כ תורה למעלה מהזמן. צ"ע אם שייך אבני' אותיו' דבתי' ואבני' דחצר בענין אותיו' נקבו' ואותיו' זכרי' וא"ש דתורה אותיו' דוכרן ג"כ שייך לתפלה, לפ"ז אל דיעו' אותיו' עליוני' יותר מב' הבחי' כמו ואתם תחרישון. נס דחנוכה הדליקו נרות בחצרו' שהמשיכו הגילוי למטה ג"כ, חצר ג"כ מאבני' אותיו', שדה אם בשדה מצא' י"ל מעשה ידיך.

ו. אך אין אור א"ס מתגלה ע"י התורה להיות קבוע בלב ונפש כ"א בקיום מ"ע ומל"ת ובערת הרע כו' כיבוד הבית דהיינו לטהר הלב כו', לכן האומר אין לי אלא תורה כו' רק תרעא כו', וזהו לשמור את היינו עם כל מצותיו כי במצות ב' בחי' המשכות וגם כלי לאור דתורה מעשה הצדקה בצדקה תכונני.

ז. וזהו כ"א בזאת יתהלל כו' דלכאורה אינו מובן מה ענין וידוע אותי למשפט וצדקה, אלא כי אותי א"ס המתגלה בתורה דאין קיום לגלוי זה כ"א ע"י כלי' דמצות כי באלה חפצתי להיות כלי'. אנכי מצוך היום ובעה"ב רק זיו לכן ע"י יסורים אבל בגלוי אנכי גם חשך לא יחשיך והמלאכי' שואלי' ע"ז איה (דאילו על הזיו כתי' יהללו את שם) ואומרים מכה"כ.

שלח קנ"ט: בזהר.

ע"פ השמים כסאי: תורה אור בראשית א, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תשיג.

ע"פ תדין את ביתי: תורה אור וישב ל, ד.

וע"פ וארשתיך: לקוטי תורה במדבר ח, ג. ט, א ואילך.

יקרואהו: כ"ה בגוכי"ק.

ח. **אך** תכלי' המכוון בהמשכה דבקול דתורה ובשמירת המצות הוא כדי להיות ביטול (וזהו ויצונו ליראה' והיינו אם אין חכמה אין יראה' מפתחו' הפנימי' אבל אם אין יראה' אין חכמ' זהו מפתחו' החיצונית ע' ביאור שבועו' תקס"ח בענין בנין החיצוניו' ע"י יראה') וזהו לעשות הישר, כי ב' עיניי' ב' דיעות יחו"ע ויחו"ת, יחו"ת ש' אלקי' שיהי' יש וביטול היש, ויחו"ע ש' הוי' והיינו משמי' הביט כו' השקיפ' ממעון כו' כי לפעמי' הגלוי במדה זו ולפעמי' כו', וזהו עין ה' אל יריאיו מפתחו' החיצוני' או עין דיחו"ע כו' משא"כ אל הצדיקי' שהן התקשרו' יחו"ע ויחו"ת כי כל דאחיד כו' ב' עיני' שוו' ישר יחזו פנימו שגם ממטה למעלה כו' אחד באחד (שלו' ומישור וע' זהר ואתחנן בענין ושמו א') וע"ז אומרי' מודי' אך גלוי הביטול הוא ע"י התורה.

ט. **עפ"י** הנ"ל נ"ל לבאר ענין אלול הרועה בשושני' יגמה"ר ע"י ששוני' תורה, כי כדי להיות ישר ב' דיעות שוי' הוא ודאי ע"י מקור הכולל ב' בחי' הנ"ל כא' וזהו אל שכולל ב' הדיעות (ע' במשה ידבר) והוא תיקון ראשון של י"ג ת"ד המתגלי' באלול, ולא ולו קרי כתי' יחו"ע לא ויחו"ת לו (ע' אלה פקודי), ע' ויאמר אל אברם לך לך, והביאור מזה כי אברהם דאצי' פסיק טעמא בין אברהם דבריא' היינו ב' דיעות, אבל משה לפני האצי' לא פסיק טעמא שממשיך ג"כ בבי"ע כי ש' אל דת"ד מתפשט ג"כ בג' עולמו' בי"ע כמו באצי'.

בית תפלה ע' במזמור חנוכת דשקלאב בית לבוש כו' מצלי בבקתא, חצר החיצונה פסוד"ז יצי' לכן והמן בא כי ביצי' עה"ד טו"ר, פסוד"ז זמיר עריצי' המן, לפ"ז בכללו' העולמו' א"א נק' יצי' וא"ק בריא' ב' חצירות הנ"ל כי אפי' א"א מהבלי' דא"ק את"פ חיצונית ושבירה בנקודי' זהו והמן

אם אין חכמה אין יראה' : **אבות פ"ג, מי"ז.**

ביאור שבועו' תקס"ח : לקוטי תורה במדבר יז, א. **והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ס"ע רלד. וראה מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תתה. ע' תתט. ע' תתטו.**

ע' במשה ידבר : **נסמן לעיל ע' ב'שלו הערה לא.**

ע' אלה פקודי : **ראה לקוטי תורה פקודי ג, ב ואילך.**

ע' ויאמר אל אברם לך לך : **הנחות הר"פ ע' ח. נדפס בתורה אור לך יא, ד.**

אברהם . . משה . . לא פסיק טעמא : **זהר נשא קלח, א. בלק קפו, ב.**

במזמור חנוכת דשקלאב : **בבוך 1066 לט, ב [כ"ה — ראה אור התורה ויקרא — דרושים לפסח — ד ע' תתקצא בהערה] הכותרת בעזה"י יום ג' פ' שמות בחנוכת בית חומה פה שקלאב. בהנחות הר"פ ע' עט. הכותרת למז"ט חנוכת בית חומה, כ' טבת, ס"ז. [ולהעיר שבשנת תקס"ז חל כ' טבת ביום ד']. וראה ספר המאמרים תש"ט ע' 91.**

לקוטי תורה ברכה צו, ד. **והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער התפלה יט, ד. [והנחת הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ? בבוך הנ"ל] והנחת הר"פ במאמרי אדמו"ר הזקן — הנחות הר"פ ע' עט [ושם ההתחלה הטעם שעושים משתה].**

בא כו', ובית המל' עיגול שלפני הקו מקיף ומשם שרביט לחצר הפנימי' הקו המתלבש בא"ק, לכן במילה אומרי' חצירך כי מילה גלוי א"ק. י"ל פסוק שער החצר הפנימי' יפתח בשבת היכלו' דאו"א, בריא'.

[כי תשמע בקול]

בביאור. מפתחו' החיצוני' ש' אלקי', ופנימי' הוי' הן זו"נ, ויש פנימי' לפנימי' ע"י, וההסבר ועד אחד יחיד וכמ"ש בתורה שמ"ע תקס"ב להמשיך גלוי בחי' הוי' דיחיד למטה זהו ענין פנימי' דפנימי', וזהו ל' מפתחו' הפנימיו' ל' רבים, והחיצוניו' ל' רבים י"ל ג"כ מט"ט ומדת מל'.

ושמתי כדכד וצ"ל מהו שייך לוכל בניך כו' ע' בס' דירי' דקכ"ד ע"ב דשמשותיך היינו תשב"כ וע' בד"ה לריח שמניך שיש בתשב"כ מעלה כו' ומשם יובן עכ"פ דעכשיו אין הגלוי באותיו' דתשב"כ רק הארה מח"ע, משא"כ בתשבע"פ מלובש עצם הח"ת עכ"פ רק ע"י התלבשו' רבות בחכמ' דב"י כו' ולכן ע"י תשבע"פ העלא' כמו ש' מ"ב דשמע ודברת בם כו' וגם סלסלה ותרוממך, אבל תשב"כ רק המשכה כו', אך לעתיד שיהי' התגלו' עצמיו' ח"ע בתשב"כ ע' בזהר ר"פ ויקרא דרי קדמאי כו', וע' בד"ה כמשוש חתן שזהו בחי' שלמעלה מנהר יוצא כו', אך המשכה זו היינו ע"י שנש"י

בביאור. מפתחו' החיצוני' : **נעתק מבוך 1114 גוכי"ק קנב, ב.**
נדפס באור התורה מגלת אסתר ע' ב'ש [בשו"ה והוא]. ראה לקוטי תורה ראה כג, סע"ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שכט.

בתורה שמ"ע תקס"ב : **לקוטי תורה ואתחנן יא, ג. בספר המאמרים תקס"ב ע' רמט [הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי]. ע' תקיט [הנחת בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?].**

ושמתי כדכד : **נעתק מבוך 1102 [לקוטי תורה מהדו"ק ?] רז, ב גוכי"ק.**

בס' דירי' : **אינו תח"י. נזכר ג"כ באור התורה ויקרא — דרושים לפסח — ד ע' תתקעה בס' דיריד.**

בד"ה לריח שמניך : **לקוטי תורה שיר השירים ג, ג.**

בד"ה כמשוש חתן : **ראה הנחות הר"פ ע' סג.**

ששרשן מס"ר אותיו' התורה משתוקקי' ונכספי' להתבטל באור כו' ורוח אייתי רוח, ועמ"ש בד"ה וידבר דעשרת הדברות מענין ס"ר נשמו' חיילין דאוריי' והנה יש עוד בחי' בתשב"כ טעמי תורה ע' סד"ה והניף הכהן ובחי' זו למעלה מאותיו' כ"א בחי' לחכימא ברמיזא כו' ועי"ז ראי' חכמה ממש וזהו יש פה ושותק כו' ע"ד משה כבד פה כו' סייג לחכמ' שתיקה כו' וזהו ב"פ כד ב' כתרים כו'.

ושעריך כו' כי לתבונתו אין מספר למעלה מהחזה משא"כ למט' מהחזה מי אלה כו' אכן לע"ל שיהי' התגלו' אתכסיא ע"כ נמשך ושעריך נש"ב יהיו לאבני אקדח כו' שלמעלה מאש גשמי כו', וכל גבולך תשבע"פ ח"ת ונעוץ סופן כו' והי' אור הלבנה כו' שמלמטה למעלה המל' כתר ע"י א"ח בירור ב"ן שלכן נק' עה"ד טו"ר, וגם בה התגלו' רצון וחפץ עליון ארץ חפץ כו', ולכן מכ"ז מובן אשר ממילא וכל בניך יהיו למודי כו'. בענין ושעריך י"ל ע"י שיהי' גלוי שער החמישים ופי' באו"ת קרוב לסופו ד"ה מ"ט שע"ב שהוא שער איתן כו' ואותיו' איתן משמשו' לעתיד ע' ד"ה ראה ולכן לאבני אקדח כו' גם להעיר ממ"ש בד"ה עיני כל כו'. גם פי' למודי כי באורייתא ברא עלמא כמ"כ יוכלו נש"י ע"י התורה לעשו' נסי' נפלאו' כו' ועי"ז ורב שלו' כי גם בלוחו' ראשונו' חרות כו' ע' זהר ח"א ל"ז ע"פ לא ידון כו' נ"ז, קל"א ב' ושאר דוכתי, תשבע"פ ח"ת מדבור עליון דתשב"כ דח"ע נעשה מקור הח"ת ע' ד"ה תורה צוה, גם ע"י גלוי מזלי' דתורה גלוי מזלי' דנשמה כמבואר בד"ה וידבר דעשה"ד ור"פ במדבר סיני וכו'.

מס"ר אותיו' התורה: ראה זהר חדש שיר השירים עד, ד. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תשנה.

ורוח אייתי רוח: זהר תרומה קסב, רע"ב.

בד"ה וידבר דעשרת הדברות: לקוטי תורה במדבר טז, ב.

סד"ה והניף הכהן: [הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי] לקוטי תורה אמור לו, ב. וראה ג"כ ספר המאמרים תקס"ח ע' רנא.

לחכימא ברמיזא: נסמן לקמן ע' ב'תמב.

יש פה ושותק: אסתר רבה פ"ו, יב. תנחומא ויצא ו.

סייג לחכמ' שתיקה: אבות פ"ג, מי"ג.

באו"ת קרוב לסופו: [בהוצאת קה"ת] ק, ב.

ד"ה ראה: ליקוטי תורה ראה יח, א.

בד"ה עיני כל: [הנחות הר"פ ע' פה. נדפס ב]לקוטי תורה מסות פה, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' גב.

באורייתא ברא עלמא: זהר בהקדמה ה, א. כד, ב. בראשית מז, א.

בלוחו' ראשונו' חרות: אבות פ"ו, ב.

ד"ה תורה צוה: לקוטי תורה ברכה צד, א.

וכל בניך לימודי הוי' ורב שלום בניך

(א) **וצ"ל** למה הוצרכו להוכיח זה ממשארז"ל אל תקרי בניך אלא בוניך הא גם מהכתוב בניך לימודי הוי' יש להוכיח כן דקאי על ת"ח שהן למודי הוי' והן הן מרבים שלום, פי' על שלא ברכו בתורה תחלה, כי צריך לעשות בריכה והמשכה בתוך התורה ע"י התפלה שקודם לתורה וזהו על תפלתי שתהא סמוכה למטתי, פי' לימודי הוי' היינו שהם מקבלים ומלומדים משם הוי' ע"ד ואשים דברי בפיך, ויש פי' ג"כ דברי היינו מ' דא"ק מתלבשת במ' * והם מאירים בפיך, ד' אותיות דשם היוד בחכמה ה' בבינה ונק' הנסתרות כי והחכמה מאין תמצא ישת חשך סתרו ונק' ג"כ בתי גוואי והם דחילו ורחימו, וזהו ענין התפלה והוא ההתבוננות איך שהוא קדוש ואינו כדמיון שהנשמה מחיה את הגוף והיינו שכל הנמצאים נתהוו מהארה בעלמא ע"י צמצום וע"ז מורה היוד ואח"כ נמשך מהארה זו התפשטות סוכ"ע וממכ"ע וזהו הה"א ואח"כ ו"ה והנגלות זהו ענין אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו וכמ"כ באדם חו"ב אינון נסתרות במוחא ולבא והם י"ה שבנפש הה' הוא ענין ההתבוננות איך שמהוה יש מאין ושהוא ית' קדוש ומזה מתהוה התפעלו' האהבה בבחי' רצוא, ובחי' היו"ד הוא בחי' חכמה כח מה שהוא בחי' השוב והיינו בחי' יראה עילאה, ובחי' הרצוא נמשך מבחי' ממכ"ע דמצד בחי' ממכ"ע שייך מעלה ומטה לכן יתכן הרצוא לצאת מגדרי הגוף וליכלל למעלה בעולמות עליונים אבל שוב נמשך מצד בחי' סוכ"ע דקמיה מעלה ומטה שוין, וזהו פי' בניך, בניך זכר חסדו מדת האהבה בן י"ה והנה אע"ג דבחי' י"ה הם חו"ב אעפ"כ מרומז הבן בבינה כי האהבה והרצוא נמשך עיקרו מהבינה, ומ"מ גם היראה כלולה בה.

(ב) **ואחר** התפלה צ"ל וי"ו שהוא קול דתורה הוא"ו מורה על ששה מדות שיתא סדרי משנה, אך המשכת החכמה שמתלבשת במדות אלו זהו ענין היו"ד שבראש הוי"ו, וזהו ענין ברכו בתורה ועי"ז נמשך גילוי אור א"ס למטה כמו למעלה אף שהתורה מדברת בגשמיות ועז"נ כי תשמע בקול, ובחי' ה"א אחרונה זהו יראה תתאה עולה של תורה, ע"ד בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, עובד אלקים זהו על תורה, וזהו בוניך, וזהו ג"כ ענין ובניהו בן יהוידע

וכל בניך לימודי הוי' : **נעתק מבוך 1120 [נרשם על הכריכה בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש : תרכב. תרכג. תרכד. תרכה. חורף] רעג, א.**

אל תקרי בניך : **סוף ברכות.**

על שלא ברכו בתורה תחלה : **נדרים פא, א. בבא מציעא פה, סע"א.**

על תפלתי שתהא סמוכה למטתי : **ברכות ה, ב. לקוטי תורה שיר השירים כ, רע"ד.**

במ' : **כ"ה בהכת"י.**

חכמה כח מה : **זהר צו כח, א. לד, א.**

פי' ובניהו בן י"ה והוא"ו שאח"כ הוא עסק התורה והיינו רב פעלים דהיינו בחי' עול תורה, ולעומת זה חורבן ירושלים בחי' יראה מחמת ענין בקשת המותרות יותר על די הספוק, אמנם הטעם שבנין ירושלים הוא ע"י עול תורה דוקא הוא כמ"ש בחכמה יבנה בית והוא בחי' התורה דמחכמה נפקת שמשם שורש יראה שלם, והנה עם היות בניך הוא ג"כ בן י"ה שמקבל מבחי' חכמה ג"כ מ"מ עיקר קבלתו מבינה, משא"כ בוניך עיקרו מחכמה ממש, וכמו עד"מ ההפרש בין מקרא קדש ובין קדש ממש, הקל קול יעקב ע"י עסק התורה ממשיכים בהדיבור מבחי' ח"ע כל המשמח את החתן כי צריך בחינת ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו בחי' אלפים שנה שקדמה תורה לעולם כדי להיות ודבק באשתו תושבע"פ המלובשת בעשייה כי עי"ז דוקא יהי' העלייה חכמות בחוץ אזי תרונה.

(ג) וזהו ורב שלום בניך דוקא עסק התורה בקבלת עול, פי' ורב כמ"ש ורב יעבוד צעיר, ובו נאמר נפשות לשון רבים, אבל בחי' שבעים נפש דיעקב נאמר נפש לשון יחיד, ופי' ורב שלום שמבחי' הרבוי ופירוד יוכלל בבחי' הייחוד, וכענין התכללות כחות נה"ב בנה"א והוא ענין השלום (ה' ובישעי' סי' י"א ו' ע"פ וגר זאב עם כבש ת"י שזהו ענין רבוי השלום, ואפ"ל ע"פ מ"ש לקמן בלק"ת פי' וברית שלומי לא תמוט ע"י שיהי' הגילוי מיסוד דעת"י וההכנה י"ל ע"י ורב שלום בניך ע') והיינו ע"י עסק התורה דוקא כמ"ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי, וע"ד עתיד חזיר ליטהר כתיב יכרסמנה חזיר מיער חציין של אותיות ספר תלים היא עין תלויה היינו ו' מדות דקדושה הכלולים מיו"ד ז"ת דס"ג ששם הי' שבה"כ שמשם נמשך המקיף דלבונה מאיר בריחוק עליהם, ומה שהוא חציין של אותיות כי ב' חצאים הם חו"ג ובאמצע ממש מאיר ת"ת המחבר חו"ג שיהי' שמאלא אתכליל בימינא כענין וא"ו דגחון שהוא אמצע אותיות ס"ת אשר ב' חצאין הם חו"ג, והנחש נאמר בו על גחונך תלך ויניקתן מקו השמאל והוא"ו דגחון מחבר השמאל לימין ועי"ז מחליש כח יניקתו ויער זה הוא עולם המלאכים וע"י יוצר אור ההתבוננות איך שהמלאכים מקדישים וממליכים מתקנים שלא יהיה יניקת החיצונים מבחי' יער הנ"ל ונעשה אכלתי יערי יוצר אור עם דבשי ק"ש, והנה לעתיד אז אהפוך כו' שפה ברורה וראו כל בשר, וזהו ענין עתיד חזיר ליטהר שיתברר

התורה דמחכמה נפקת: נסמן לעיל ע' ב' רמב.

אלפים שנה שקדמה תורה לעולם: ראה שוחר טוב תהלים צ, ד. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקיב.

לקמן בלק"ת: תצא מא, ב.

עתיד חזיר ליטהר: ראה הנסמן בלקוטי תורה כאן ל, ב. לקוטי שיחות — יב ע' 175.

חציין של אותיות ספר תלים: קדושין ל, א.

מיער . . עין תלוייה: שוחר טוב תהלים פ, יד.

וא"ו דגחון: קדושין שם.

ק"נ ומבחי' יער יומשך להיות עיר אלקינו ובירור זה נעשה ע"י עסק התורה דוקא כי בחכמה דוקא אתברירו ומבחי' ורב נעשה שלום, וזהו ת"ח מרבים שלום, ומזה יומשך ג"כ רבוי השלום, כמ"ש בישעי' סי' י"א הנ"ל.

בצדקה תיכונני כי הנה עם בחי' בוניך צ"ל תכוננני שהוא קיום ושמירת הבנין לכן כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו כי המעלים עיניו מן הצדקה נאמר והיה בך חטא, היינו כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אך הצדקה תעביר הכתם כי ע"ז נאמר וחטאך בצדקה פרוק כי הצדקה היא להחיות רוח שפלים, וכמ"ש ע"פ והוי' יגיה חשכי שע"י הצדקה נמשך י"ג מדה"ר משם הוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות והתהוות כו'.

וביאור הענין י"ל עפמ"ש עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא במשלי סי' י"ו ל"א, וארז"ל במדרש פ' חיי ר"פ נ"ט ממי אתה למד מאברהם שכתב בו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט זכה לזקנה, והענין כי ארז"ל עד אברהם לא היה זקנה פי' אף שהיו זקנים כמ"ש באנשי סדום מנער ועד זקן, אך לא היה הלבנת השער ומאברהם התחיל ליבון השער והיינו שע"י אברהם התחילו להתגלות י"ג מדה"ר שהם הנקראי' י"ג ת"ד, והענין כי הנה תיקון הראשון מי"ג ת"ד הוא שם אל דהיינו ע"ש אל רחום וחנון, וכן ביג"מ דמיכה תיקון הראשון הוא מי אל כמוך והוא חסד כמ"ש חסד אל כל היום, והנה ע"י הצדקה זקף לו הקב"ה חסד כמ"ש במדרש פ' עקב ע"פ ואת החסד אשר נשבע לאבותיך והיינו כמ"ש וחסד לאברהם אשר נשבע לאבותינו מימי קדם והענין שהחסד הוא למעלה מן הצדקה כמ"ש בגמרא ספ"ד דסוכה מפסוק זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, וגם צדקה היא רק לעניים וגמ"ח בין לעניים בין לעשירים, ועו"ש מעלות החסד והענין שמצות הצדקה היא די מחסורו ואי אתה מצווה לעשרו, ושורש החסרון נמשך ממיעוט הלבנה, וזהו ענין בחוסר כל ר"ל שאין מאיר בחי' כל, וע"י הצדקה ממשיך בחי' כל דהיינו בחי' כי כל בשמים ובארץ, ועמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי ספ"א שהם נש"ב, וע' במא"א אות כ' סמ"ב.

ובספר טו"ב ב'* וז"ל אל תקרי בניך אלא בוניך כלומר אלו הם בכינוי ע"ד גמלים מניקות ובניהם לפי שהם צנועים כסה עליהם הכתוב כך בנים

בחכמה דוקא אתברירו : **נסמן לעיל ע' ב'רעא.**
כל האומר . . תורה אין לו : **יבמות קט, ב.**
עד אברהם לא הי' זקנה : **בבא מציעא פז, א.**
י"ג מדה"ר . . י"ג ת"ד : **ראה זהר נשא קלא, א. תרומה קעז, א. עץ חיים שער א"א פ"ט.**
תיקון הראשון . . אל : **ראה לקוטי שיחות — ד ע' 1348.**
ובספר טו"ב : **[טור ברקת] הל' לולב סי' תרמ"ה בד"ה שבתי צא, א. — מכאן ואילך השוה אור התורה ישעי' ע' תתלז.**
ב' : **אוצ"ל כ' [כתב].**

הללו הם בוניך כי זהו שאמר ורב שלום הוא שלום הבית לפי שלעתיד* יהי' גדול השלום שניתן לעמלי תורה עכ"ל, והוא מבואר במדרש וישלח פע"ו ובניהם שלשים ובנאיהם שלשים, והיינו הזכרים שהם הבונים את הנקבות מלשון אולי אבנה ממנה, והתקין לו ממנה בנין עדי עד, וא"כ אל תקרי בניך אלא בוניך היינו כאשר נה"י הם מזדוגים עם המל' ובונים אותה בנין עדי עד.

קיצור. מה שנלמד מרבים שלום מבחי' בוניך כי פי' בוניך ע"ד מארז"ל ע"פ ובניהם ובנאיהם ע"ד אולי אבנה ממנו.

ויובן זה ע"ד מ"ש בזהר הרקיע על מאמר הבא על אמו בחלום יצפה לבינה שנאמר כי אם לבינה תקרא, כי אמו של אדם היא המ' הנק' אימא תתאה ומטרוניתא וכשנתעלה האדם ע"י עסק התורה וכו' וזוכה להשיג רוח מת"ת עמודא דאמצעיתא ואזי נק' בן להקב"ה כמ"ש בזח"ב ר"פ משפטים דצ"ד סע"ב ומשפיע בה, וזהו ענין הבא על אמו בחלום, וזהו ענין בוניך ויובן זה ע"ד מ"ש בזח"ב קל"ח א' בענין נשמת כל חי תברך את שמך, ועיין מזה בסידור דקאי על נשמה יתירה דשבת שהיא מעלמא דדכורא מבחי' חי ע"כ היא יכולה לברך ולהשפיע בבחי' מ' הנק' שמך, ובתו"א בד"ה ויקהל משה פי' שהנשמה יתירה היא גילוי רצה"ע שלמעלה מהשכל מבחי' יחידה, וזהו שנק' נשמת כל חי, ומשביע לכל חי רצון, א"כ כערך מעלת הנשמה יתירה על הנשמה סתם, כך הוא ענין ההפרש בין בחי' וכל בניך למודי הוי' ובין בחי' ורב שלום בוניך שהוא בניך יש בוניך, ע' בלק"ת בשה"ש דף כ"ו ע"ב ושם פ"ג.

בלק"ת פ' ראה ד"ה וכל בניך

(א) אל תקרי בניך אלא בוניך, קשה למה הוצרכו לומר אל תקרי הלא גם מהכתיב וכל בניך י"ל דקאי על ת"ח מאחר שנאמר למודי הוי', ויש לדחות דהנה למודי הוי' פי' במא"א אות למ"ד סכ"ט שהם נצח והוד שמקבלים מתפארת שבו מאיר שם הוי' ובחי' נו"ה יש בכל א' אף שאינו ת"ח

שלעתיד: שם כי לעתיד.
בזהר הרקיע: פ' משפטים פז, א.
בלק"ת פ' ראה: נעתק מבוך 1056 רלה, א גוכי"ק.
קיצור וכו' ללקוטי תורה.
אל תקרי בניך: סוף ברכות.

כי מאן דלא כרע במודים, ועמ"ש ע"פ כי עם קשה עורף הוא, ע"כ כל בניך נק' למודי הוי', אבל ת"ח נק' ג"כ בוניך, ענין על שלא ברכו בתורה, ועיקרו ע"י התפלה, ענין למודי הוי' ע"ד ודברי אשר שמתי בפיך כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה בחודש השלישי, בפי' וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, דהאי לאמר מיותר הוא אלא דר"ל שיהי' בחי' ודברי אשר שמתי בפיך, וע"כ נקראי' למודי הוי', (קיצור. למה צריך לענין אל תקרי, י"ל למודי הוי' הם נו"ה, עיקר פי' למודי הוי' ודברי אשר שמתי בפיך וע"ד וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר), בחי' יוד שהוא יראה הנמשך מחכמה כמ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"ד יוד על רישיה דביה שריא דחילו, וההא הוא בחי' אהבה, נמצא י"ה שייך בבחי' התפלה (ועמ"ש בענין ואתחנן שארז"ל תקט"ו תפלות התפלל משה וענין תקט"ו היינו ת"ק עם י"ה כי הרקיעי' כל א' ת"ק שנה נגד לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, וממשיך בהם בחי' י"ה כדי להמשיך בחי' סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו עפמ"ש בזח"ב תרומה דקס"ה ע"ב וכן תפלה גימט' תקט"ו), ועיקר התפלה הוא ההתבוננות דהיינו בינה כמ"ש בברכת אה"ע ותן בלבינו בינה להבין כו' והיינו מה שהשרפים אומרים קדוש, היינו כי מה שהוא ית' מחיה את העולם אינו כדמיון מה שהנשמה מחיה את הגוף שהוא בחי' התלבשות כי התהוותם הוא יש מאין ע' בד"ה ואתחנן פ"ב וע"ז מורה היוד של שם בחי' צמצום, וכתי' גדול ה' כו' בעיר אלקינו, צירופי אותיות (י"ל זהו החיות המלובש בהנבראי' ונמשך מבחי' ה' תתאה הנק' עיר אלקינו), (ומ"מ גדול הוי' כו' בעיר אלקינו ע"י הגלוי מבחי' ממכ"ע), ואז שייך בחי' גדולה, הללוהו כרוב גודלו,

---

מהבינה ונהר יוצא ומשם יפרד אבל בוניך היחוד שיהי' הגלוי גם למטה ע"ד ומעיין כו' יצא והשקה את נחל השטים, ועיין בד"ה ד' לי בעוזרי פ"ב פ"ג שלפעמים נק' כנ"י עקרה שפולטת דהיינו אף שמתפעל עכ"ז אח"כ כו' והיינו מחמת הגוף ונה"ב ובשמע"צ נקלט ההשפעה, ועד"ז ה"ע בוניך כמו אולי אבנה ממנה, וזה שיהי' נקלט זהו ע"י ת"ח כי עשיית הכלי יסוד דנוק' זהו ע"י החכמה ע' בדרוש הנותן לשכוי בינה כו' ובת"א סד"ה לא תהי' משכלה ועקרה ועובד.

מאן דלא כרע במודים: **ראה בבא קמא טז, סע"א.**

ע"פ כי עם קשה עורף: **ראה תורה אור תצוה פה, סע"א. פה, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' שפה. ע' שצג. תורה אור מגלת אסתר קכג, ב.** (ספר המאמרים תקס"ח ע' פז).

שלא ברכו בתורה: **נדרים פא, א. בבא מציעא פה, סע"א.**

בענין ואתחנן: **ראה לעיל ע' ב'קצג ובהנסמן שם.**

תקט"ו תפילות התפלל משה: **דברים רבא פי"א, י.**

הרקיעי' . . ת"ק שנה: **חגיגה יג, א.**

תפלה גימט' תקט"ו: **מגלה עמוקות אופן לה. פענח רזא ר"פ ואתחנן.**

בדרוש הנותן לשכוי בינה: **ראה ספר המאמרים תקס"ב ע' שצה ואילך.**

(והקיצור שני כי י"ה היו"ד צמצום להיות סוכ"ע וכ"כ בד"ה ועשית ציץ ואח"כ ו"ה נגלות המשכה בבחי' דבור אימתי גדול כו' וא"כ לפ"ז פי' כי בי"ה צור י"ל מבחי' היוד נמשך סוכ"ע והיא ה' עילאה, והיינו הה' אחרונה ממכ"ע והמשכה זו ע"י ו' וזהו ו"ה וכמ"ש ברע"מ ר"פ כי תשא ואו ממוצע בין שני ההין), והנה כמ"כ באדם בחי' י"ה שבנפש כי הה"א הוא בינה ההתבוננות בגדולת ה' שמזה נמשך הרצוא (י"ל כמו בינה סוכ"ע כך כשההתבוננות דק במוח תבונתו ולא נוגע ללב, אין זה גלוי בפנימי' רק בבחי' מקיף עיין בסש"ב פט"ז ועיין בד"ה טוב לחסות) כי בינה ליבא, ובחי' יו"ד הוא בחי' החכמה כח מה שהוא בחי' השוב הוא ביטול במציאות שנק' אין יראה עילאה, ועוד כי הביטול הוא נמשך מצד בחי' עצמות אור א"ס דלמת"ב כלל, משא"כ הרצוא הנמשך מהבינה, כמ"ש מזה בד"ה זאת חקת התורה פ"א וז"ל ואח"כ שוב לאחד ונמשך מצד ההתבוננות בסוכ"ע אשר אין לפניו מעלה ומטה כו' וא"כ לא שייך רצוא כו' עכ"ל, ועיין מענין בינה וחכמה בד"ה מצה זו כי יש בחי' וסדר ההשתלשלות עילה ועלול ששרשו מהבינה כו' ויש בחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות והוא מוחין דאבא והוא ג"כ ההפרש בין יו"ט לשבת ע"ש, וזהו בחי' י"ה שבנפש, ועיין מזה ג"כ בד"ה ראה אנכי נותן, וזהו וכל בניך כי בינה היינו בן יה, ע"ד בן העוה"ב בן חורין, ומ"מ הוא ג"כ שמן ואעפ"כ הרי תלה הכתוב זכרים בנקבות א"כ עיקר הבן נמשך מבחי' בינה בן י"ה אלא שמאיר בו ג"כ הארת החכמה וכמו ענין יו"ט וזהו וכל בניך לימודי הוי'.

(ב) **והנה** כ"ז הוא בחי' בניך זהו ענין האהבה שבתפלה וגם היראה כלולה בה, ואח"כ צ"ל עסק התורה והוא בחי' וא"ו, ששה מדות כשר ופסול והואו יש יוד בראשו, והוא חכמה שלמעלה מהבינה, וזהו ענין בקול, (ועמ"ש בענין ואו של והנורא אל עליון בד"ה וידעת היום דרוש השני פ"ג דפירוש עליון היינו למעלה מן ההשתלשלות ומשם נמשך הואו ועיין בזהר ר"פ ויקרא בענין שעל בחי' ואו נאמר ונתתם לי אות אמת, ופי' אמת הוא מורה על אני ראשון ואני אחרון כו', ושייכות ואו והנורא לששה סדרי משנה

בד"ה ועשית ציץ: תורה אור תצוה פג, ב.

בד"ה טוב לחסות: לקוטי תורה דרושים לשמ"ע צ, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' רלז.

בינה ליבא: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

החכמה כח מה: זהר צו כח, א. לד, א.

בד"ה מצה זו: לקוטי תורה צו יא, א. וראה סידור רצו, ד. והנחה אחרת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן? — ראה אור התורה ויקרא — דרושים לפסח — ד ע' תתקצא הערה כי"ה] בספר המאמרים תקס"ה ע' תלה.

בד"ה ראה אנכי נותן: לקוטי תורה ראה יח, א.

בינה היינו בן יה: זהר נשא קכג, סע"א.

בן חורין . . שמן: ראה פרדס שער ערכי הכינויים מערכת בן חורין. בן שמן.

תלה הכתוב זכרים בנקבות: נדה לא, סע"א.

י"ל כמ"ש בד"ה בחודש השלישי בענין מה להלן באימה ויראה כו' וע' בד"ה ששים המה מלכות דרוש השני פ"ג ומ"ש ששים המה מלכות הוא נגד ששה מדות וכל אחד כלול מעשר פי' ע"י שהוא"ו נמשך בו יוד בראשו לכן הואו כלול מיו"ד ונעשה ששים המה ששים מסכתות. קיצור, ואו והנורא, ונק' אות אמת, ששים המה מסכתות ע"י שהואו יש יוד בראשו), וזהו על שלא ברכו בתורה, וברכה והמשכה זו בהוי"ו זהו ע"י רצוא ושוב שהוא בחי' יה (ועי"ז נעשה השם שלם עיין לעיל ד"ה ראה אנכי נותן ושם פ"ג), ואהבת ואח"כ ודברת בם, על עזבם את תורתי ולא שמעו בקולי כו' פי' בקול, וענין ה' אחרונה הוא בחי' יראה תתאה קבלת עול, ונאם הגבר הוקם על, גם ע"ד אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד שאזי דוקא נק' עובד אלקים אע"ג דתרווייהו צדיקי גמורים ניננהו, וצד"ג הוא ודאי בבחי' וכל בניך וזה הנק' עובד זהו בחי' עבד שלמעלה מבחי' בן וזהו בחי' בונייך שלמעלה מבחי' בן כשאינו בבחי' עבד, ואפ"ל פי' ועובד הוליד את ישי כי ישי הוא העוה"ב כנ"ל שהוא בחי' ש"י עולמות שעתיד הקב"ה לכל צדיק, ובחינת יוד דישי י"ל שהוא היוד שנברא בו העוה"ב, ומ"מ בחי' ועובד היינו ענין עובד אלקים זה מגיע בעצמות אור א"ס שלמעלה מבחי' עוה"ב עד שעובד הוליד את ישי דהיינו שמוליד וממשיך בחי' העוה"ב, וישי הוליד את דוד ויש בדוד משני הבחי' דעובד וישי. וזהו פ' והיה אם שמוע שנאמר בה ולעבדו לפי שהיא נגד ה' אחרונה, שישנו במצות כמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' וכן בעול תורה.

עיין לעיל: בלקוטי תורה.

אינו דומה שונה פרקו: חגיגה ט, ב.

ש"י עולמות . . צדיק: עוקצין בסופה.

היוד שנברא בו העוה"ב: מנחות כט, ב.

ועתה יגדל נא: לקוטי תורה שלח לט, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ר"ע רמז.

שער האלול

(א) **בלק"ת** פ' שופטים בד"ה אני לדודי, ב' דרושים בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו פרק ג' נז' יגמה"ר הנמשכים בחדש אלול, וזהו בכל השנה ענין אין עבירה מכבה תורה ועיין בהביאור שם פ"ג.

(ב) **בד"ה** ושמתי כדכד פ"ג ועיין בד"ה וכל בניך פ"ד בענין י"ג מדה"ר בצדקה תכונני.

(ג) **בד"ה** כי תצא דרוש השני פ"ג בענין י"ג מדה"ר המאירים בימי הסליחות לך אמר לבי בקשו פני כו' ושם בענין ובכתה כו' ירח ימים זהו חדש אלול.

(ד) **סד"ה** כי תהיין לאיש שתי נשים, וע' השייך לזה בלק"ת בשה"ש בד"ה לריח שמניך השני ספ"ג וקודם עשי"ת כל חדש אלול מעוררים יג"מ הרחמים שעי"ז יהיו עשי"ת פב"פ ועמ"ש סד"ה כי ההרים ימושו.

(ה) **בד"ה** משכני אחריך נרוצה, משכני ע"י יג"מ שבחדש אלול ועי"ז אחריך נרוצה כו' הביאני המלך חדריו ביוהכ"פ נגילה ונשמחה בך בסוכות ושמע"צ.

(ו) **ומל** ה' את לבבך ואת לבב ר"ת אלול, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ בעצם היום הזה נמול כו'.

שער האלול: **נעתק מבוך 649 קכח, א.**

רשימת מאמרים שבהם מתבארים עניני אלול.

בלק"ת פ' שופטים: **בלקוטי תורה לא נמצא כותרת עבור פ' שופטים.**

[**וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקוטי תורה** (קה"ת תשד"מ) **בהוספות קכג, ג].**

ודרושי אני לדודי שנזכרו כאן נכללו בלקוטי תורה בפ' ראה. אבל כמ"פ נסמן על דרושי אני לדודי פ' שופטים. לדוגמא ראה אור התורה שיר השירים ע' תקנז.

ולהעיר מאור התורה בהר — ד ע' א'קכה: בלק"ת ס"פ **ראה לא. א (והכוונה לביאור על דרוש וכל בניך).**

אין עבירה מכבה תורה: **סוטה כא, א.**

ירח ימים זהו חדש אלול: **ראה הערה באור התורה איכה ע' א'ג. זהר חדש תצא נח, ד.**

בד"ה משכני: **ראה אור התורה שיר השירים ע' ס. פח.**

את לבבך ואת לבב ר"ת אלול: **בעל הטורים נצבים כט, ו.**

בביאור ע"פ בעצם היום הזה: **ראה ספר המאמרים תקס"ג ע' יז.**

(ז) **לדוד** ה' אורי כו' אחת שאלתי כו'.

ד"ה אני לדודי. אל מאיר באלול תיקון הראשון וע' ד"ה אתם נצבים ג"כ מענין זה אך ר"ה מאיר בחי' עליונה יותר תיקון הז' כי שם אל רק נהירו דחכמתא אבל ואמת היינו חכמה ממש ונק' ג"כ ח"ס.

ד"ה אני לדודי. וזהו לחמי ותדע מו"ס משא"כ חכמה מתפתחא וכנגדן בתשו' תשו"ת ותשו"ע עד"ה זה היום, בשושנים ב' שושני' שכ"ע ושכ"ת, י"ג טרפין אחד כי י"ג מדה"ר שייך בבחי' אחד משא"כ יחיד על מי ירחם וכו', חציר לבהמה וכו' משא"כ הכא שושני' ע"י מל' לא ע"י מלאך וכמ"ש אם אין פניך כו' ובפ' משפטי' כתי' ג"כ שולח מלאך אלא שזהו בחי' מל' עצמה* ושרש' גבוה כמ"ש אם עונות כו' אד' כו' יעמוד, וזהו כח אד' כו', וגלגלת מצות חיצוני' עליון, ותשו' פנימי' עליון ההוא כי עת"י שאינו בגדר עלמין

ומקבלת רק משערה כמו מדבור הקב"ה נברא אדה"ר. ולא ויתר על ביטול תורה.

מלך א' ע' זהר בלק ד"ה המלאך הגואל וכו' עומקא דליבא גבוה ממוח.

לדוד . . אחת שאלתי: ראה אור התורה (יהל אור) תהלים ע' קב.

ד"ה אני לדודי: נעתק מבוך 1135 [בהמפתח נרשם בגוכי"ק: בוך שנכתב ערך חורף ת"ר] מ, א גוכי"ק.

נדפס באור התורה שיר השירים ע' תקנו.

ד"ה אתם נצבים: ראה ג"כ לעיל ע' ב'שלו. לקמן ד"ה ענין מלכיות ע' ב'תלה.

שם אל: כן צ"ל באור התורה הנ"ל.

אל רק נהירו דחכמתא: זהר לך צד, א. צו ל, ב. לא, א. אחרי סה, א.

ד"ה אני לדודי: נעתק מבוך 1135 [בהמפתח נרשם בגוכי"ק: בוך שנכתב ערך חורף ת"ר] מ, א גוכי"ק.

עד"ה זה היום: ספר המאמרים תקס"ז ע' שמה.

עצמה: בגוכי"ק יש סימן להגה. שתי הגהות נכתבו בשני צדדי העמוד ונדפסו בשולי הגליון כאן.

ולכן שושני' ששונים כי בח"ס הארת ע"י ומש"ה ארז"ל המאור שבה מחזירו למוטב דתורה מביא' לידי תשו' כשם שמביא לידי מעשה, אי' מ"כ תורה ומכה"כ זיו ממכ"ע מים במים רקיע חכמות בחוץ כרוב גודלו כמה בחי' ממלא וסובב ל"ב ויאמר דמע"ב ל"ב נתי' חכמ' נמצא מע"ב מחכמ' דאצי' דמתפתחא אבל תורה מ"ס או מע"ב חכמ' שבמל' ותורה ח"ע ותשו' מו"ס. ב' בחי' תשו' פנימי' ומקיפי' דע"י או ב"פ אנכי, שושנה תתא' אסתר פורים כפורים.

ללק"ת סד"ה אני לדודי, הרועה בשושנים הם יגמדה"ר, ובכל השנה ונתתי עשב קשה הא עשב י"ל בכללו שעורים שהוא מאכל בהמה כמ"ש ועשב מזריע זרע וא"כ עדיף משושנים שברכתם בפה"א או שנ"ב, ואפ"ל כי הרפואה גבוה מהמזון שהמזון רק להעמיד החיות שכבר יש אבל הרפואה ממשיך חיות חדש ואעפ"כ סממני הרפואה עשבים שאינן ראוים למאכל כלל, אלא י"ל כי מ"מ יש בהם כח חזק יותר מהכח שבמאכל עד שביכולתו להמשיך חיות חדש וה"ע בכל מאדך ע"ד יש קונה עולמו בשעה אחת, וזהו ענין הרועה בשושנים שעי"ז יבא לידי תשובה שמביאה רפואה לעולם, א"כ אף שאינן ראוין כ"כ למאכל יש בהם כח חזק שמביא בחי' רפואה ועמ"ש ע"פ רפאני הוי' וארפא, וענין שושנים ששונים י"ל אחר שהבריא צריך למאכל לכו לחמו בלחמי זהו ששונים, או י"ל כי בתורה יש ג"כ רפואה ע"ד רפאות תהי לשריך ואומר ולכל בשרו מרפא.

ועו"ש ענין י"ג מדה"ר י"ל ע"ד גדולה מילה שנכרתו עליה שלשה עשר בריתות והוא בחי' ומל ה' את לבבך שזהו למעלה מבחי' ומלתם את ערלת לבבכם ועיין בת"א ס"פ לך לך סד"ה בעצם היום הזה נמול, והמשכה

המאור שבה: נסמן לקמן ע' ב'שעד.
ב' בחי' תשו': נכתב שם רע"ב.
ללק"ת סד"ה אני לדודי: נעתק מבוך 1073 סס, ב.
ראה גם כן אור התורה ראה ע' תתי.
יש קונה עולמו בשעה אחת: עבודה זרה י, סע"ב.
תשובה שמביאה רפואה לעולם: יומא פו, סע"א.
שושנים ששונים: שבת ל, ב.
גדולה מילה: נדרים לב, ב. נמנו בפרטיות רמב"ם סוף הלכות מילה.

זו נמשך ע"י י"ג מדה"ר וזהו השלשה עשרה בריתות, שלמעלה מהתורה שנכרתו עליה שלשה בריתות, והנה את לבבך ואת לבב ר"ת אלול, שאז צ"ל מילת הלב שלמעלה ממילת ערלת הלב והיינו שיהי' גלוי פנימית הלב, ובחי' מילה זו צ"ל ע"י י"ג בריתות וזהו ענין י"ג מדה"ר המאירים ומתגלים בר"ת אלול עד יוהכ"פ שאז בעצם היום הזה נמול אברהם וכו'.

———•———

מהתורה . . שלשה בריתות : **רמב"ם שם.**

את לבבך . . ר"ת אלול : **בעל הטורים נצבים כט, ו.**

יוהכ"פ . . נמול אברהם : **פרקי דר' אליעזר פכ"ט. הובא בתוד"ה אלא ראש השנה יא, א.**

פ' כי תצא

(קיצור כי תצא למלחמה)

א. **מענין** אשר נשמה באפו ע' ברכות יד"א סוכה ד' סע"ב בשל"ה אות עיין ד"ע ע"ב, באות ק' קד"א, דק"ו ע"ב האריך בזה וע' ברש"י ורד"ק בישעי' ססי' ב' ובבלי פז שם רבות בראשית ספ"ח זח"ב תצוה קפ"ב ובהרמ"ז שם.

ב. **בענין** חלק ה' מנת חלקי, יש להעיר ממארז"ל צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, שלהיות גילוי צ"ל צמצום. ועיין רבות בראשית פ"ד אפשר אותו שכתב בו הלא את השמים כו' עד מי שאמר והיה העולם עאכ"ו, ועמ"ש סד"ה ויקח קרח בענין חוטי הציצית, וכן ש' הוי' יש בו קדושה והרי אנכי רומז על כתר שלמעלה מש' הוי' אלא כי זהו בבחי' העלם, ועמ"ש ע"פ טוב לחסות בהוי' כי העיקר שיהיה הוי' לי, וזהו ענין חוט של חסד משוך עליו חוט דוקא.

ובמ"א נתבאר שענין דור הפלגה שאמרו הבה נלבנה לבנים כו' ותהי להם הלבנה לאבן כו' נבנה לנו עיר ומגדל כו' היינו שרצו שיהי' אותיות אלקות המחיה אותם רק בבחינת מקיף לבד עליהם ושלא יאיר בפנימיות, כי כשמאיר בפנימיות ההכרח הוא שיהי' העולם והנברא בבחינת ביטול, כי במקום היש א"א שיהי' גלוי אלקות דכולא קמיה כלא חשיב ואין אני והוא יכולים לדור כו' והם לא רצו ביטול זה כ"א לילך בשרירות לבם הרע, ושאעפ"כ

קיצור כי תצא למלחמה: נעתק מבוך 1158 קצד, א גוכי"ק.

הכותרת נעתקה מהמפתח (כת"י מעתיק) שברייש הבוך.

בהבוך בא מתחלה ד' סעיפים ואח"כ דף חלק ובע' בפ"ע קטע המתחיל ויש להעיר [הנדפס לאחרי ס"ה] ובראשו נכתב שורה ונמחקה ובדף אחר סעיפי' ה, ו.

ראה ג"כ אור התורה תצא ע' תתע.

צמצם שכינתו בין שני בדי ארון: בלקוטי תורה (אמור) לד, ב. (בלק) עג, ב. ארז"ל. (קרח) נה, א. שאמרו. וראה בראשית רבא פ"ד, ד (הובא בלקוטי תורה קרח שם). תנחומא ויקהל ז.

סד"ה ויקח קרח: לקוטי תורה קרח נג, ג ואילך.

ע"פ טוב לחסות בהוי': לקוטי תורה דרושים לשמ"ע צ, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' רלט.

ובמ"א נתבאר: ראה ג"כ תורה אור נח יא, א. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' עב ואילך.

דכולא קמיה כלא חשיב: זהר בהקדמה יא, ב.

ואין אני והוא יכולים לדור: סוטה ה, א.

ימשיכו להם חיות והיינו מבחי' מקיף שאינו מאיר בפנימית וקמיה כחשכה כאורה ע"כ משפיע גם לעוברי רצונו כו' וכמ"ש במ"א בענין ועדיין א"י באיזה מהן חפץ כו' וזהו ענין ותהי להם הלבינה לאבן, ופי' בפרדס בעה"כ ערך לבינה שזהו ענין ושפחה כי תירש גבירתה, כי אבן הוא אותיות דמל' דאצי' שתי אבנים בונות שתי בתים ונק' עיר אלקינו, והאבן בריאה בידי שמים שנמשך מאותיות ש' מ"ה, אך מ' דנוגה נק' לבנה שהם אותיות שנפלו בשבה"כ משם ב"ן כו' ורצו להמשיך בחי' זו ולבנות מזה עיר ומגדל ע"י שימשיכו משורש ש' ב"ן המקיף דתהו שיאיר בבחי' מקיף עליהם והוא בחי' לבונה זכה כו' ויהי' מחיה אותם אף שבפנימיותם מאיר סט"א מ' דק"נ כו' שרש התאוות רעות, הרי מזה מובן שכשהאור מאיר רק בבחינת מקיף לבד ולא בבחינת א"פ יוכל להיות שהעולם יהי' חושך ושילכו בשרירות לבם כו' ולכן העיקר הוא שיומשך בבחי' א"פ, וזהו לדוד ה' אורי שמאיר לי בבחי' א"פ, וכמ"ש ויבדל אלקים בין האור שהם נש"י ובין החשך שהם עוכומ"ז כמ"ש כי הנה החושך יכסה ארץ כו' ועליך יזרח הוי' כו' בישעי' רסי' סמך, וזהו ענין כל האזרח בישראל כו' מה שהוא ית' עתיד להזריח בישראל כו' וזהו ענין חלקי הוי', בחי' חלק שייך לומר על האור שמאיר בבחי' אור פנימי, ודרך כלל זהו הנק' דמות כמראה אדם כו', וע' בעה"כ ערך חצי כל דבר פרוס לחצאין הוא מצד המלכות כו' מחצית השקל מחלק אותה לשנים כו'.

יש להעיר לענין חלק וזרח משעיר שערות רבוי התחלקות שכליים נבדלים בביאור ע"פ והיה להם * לציצית, וכן תורה ושער רישיה כעמר נקי כו' עמ"ש בביאור ע"פ ואלה שמות, ומ"ש גבי מאה שנה דשרה דדוקא למעלה בכתר

קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך ע' בד"ה טוב לחסות (השני) וסד"ה וארשתיך לי.

וכמ"ש במ"א . . חפץ : **ראה סידור רפח, ב. אור התורה לך תרצג, ב. ויקרא — ג ע' תתקטז.**

שתי אבנים בונות שתי בתים : **ספר יצירה פ"ד, מי"ב.**

שנמשך מאותיות ש' מ"ה : **ראה בספר הערכים חב"ד בערכו.**

כל האזרח בישראל : **ראה מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' עג.**

וע' בעה"כ : **בהפרדס.**

בביאור ע"פ והי' להם לציצית : **לקוטי תורה שלח מו, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער הק"ש פג, סע"ג.**

להם : **כ"ה בגוכי"ק.**

גבי מאה שנה דשרה : **ראה אור התורה חיי שרה ק, ב. (ביאורי הזהר [לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק] ע' עז). הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז פרשיות ע' קלג. והנחת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ? — ראה אור התורה ויקרא דרושים לפסח — ד ע' תתקצא הערה כי"ה] בספר המאמרים תקס"ו ע' ג.**

וסד"ה וארשתיך לי : **לקוטי במדבר ח, ד. ט, ג.**

הוא רבוי בחי' יותר מבחו"ב ששם מאה ובחו"ב עשרים כו' ולמעלה יותר ואתא מרבבות קדש, אלא ששם ביטול כמו ע' נפש דיעקב כו'.

ויש להעיר ממ"ש בקהלת סי' ט' ראה חיים עם אשה כו' כי הוא חלקך בחיים, ובגמ' קדושין ד"ל ע"ב משמע אשה היינו תורה וכמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורשה כו' וז"ש כי הוא חלקך כו'.

ג. **ענין** שכם אחד נתבאר במ"א שהוא הבירור מבחי' מה שהחיצונים מקבלים מעורף דא"א כנודע מענין עבדים היינו לפרעה כו' ולברר ולהפך שיומשך מזה רק בבחי' סט' דקדושה.

ד. **ענין** בחרבי שהוא התפלה שקורע ההעלם כו' יש להעיר מזה לענין וחד חרוב, שענין חד חרוב זהו ענין יום שכולו שבת, ואי"כ איך הוא חרוב אלא ע"ד אמלאה החרבה, שע"י אמלאה גלוי קומה של הקדושה נחרב היש וההסתר כו' ועמ"ש מזה אות א' בפנים, ועד"ז ה"ע וחד חרוב, וכן שבת לשון השבתה וביטול לבטל היש הגשמי.

ה. **לענין** שהאויב הוא נחש הקדמוני, הנה יש כנגד ג"כ נחש דקדושה שהוא ענין את התנינים הגדולים כו' וה"ע ושננתם לבניך ותרגום ותתנון*, וזהו ענין תנינא כו' ולכן גם משיח נק' נחש כו' וכמ"ש במ"א ע"פ את התנינים וע"פ ושננתם וע"פ מאמר הזח"ג פנחס רמ"ט בענין אילת השחר.

אות ו' ענין י' עקב לפ"ז י"ל כי תצא ע"ד אך יצא יצא יעקב דפי' בע"ח של"א ב' יציאות כו' והוא מה שממשיך היוד גם בבחי' עקב כדי שלא יהי' ואתה תשופנו עקב כו'.

א"ת מורשה אלא מאורשה: ספרי ברכה לג, ד. ברכות נז, א.

ענין שכם אחד: ראה תורה אור ויחי קב, ב. ובספר המאמרים תקס"ג [הנחת הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] ע' פ.

וחד חרוב: ר"ה לא, א.

יום שכולו שבת: סוף תמיד.

ותתנון: כ"ה בגוכי"ק.

משיח נק' נחש: ערכי הכינויים [לבעל סדר הדורות] מערכת נחש. ציצים ופרחים [להריעב"ץ] מערכת משיח ומערכת נחש.

ע"פ את התנינים: אור התורה בראשית — ג ע' תקג.

וע"פ ושננתם: אור התורה ואתחנן ע' שו. ע' שיד.

מאמר הזח"ג: ביאורי הזהר [לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק] ע' תקנו.

בע"ח של"א: שער הארת המוחין ספ"א.

ויש להעיר ממ"ש בד"ה יונתי ע"פ קומי לכי לבחי' כף יוד, וזהו כי תצא בעמה"מ שט"ז פכ"ב דקל"ו ע"ד כי תצא ה"פ אלקים וש' הוי' אד' ועמ"ש מענין ה"פ אלקים בלק"ת ע"פ ציון במשפט תפדה וכ"כ שם פל"ח וזהו ענין קווצותיו תלתלים, מנין תל, של"ה פ' בשלח שי"ד ב' פי' אשת יפ"ת היא שמחה של הוללות כו'. להעיר לכי תצא ממ"ש פן ינחם העם בראותם מלחמה ע"כ סיבבם דרך המדבר ע"כ בחי' כי תצא כו', זהו ע"י כף יוד קבלת עומ"ש כו'. של"ה ס"פ תצא שפג"ב שפד"א במלחמת הרשות י"ל לכבוש הז' מדות כו'. אשת יפ"ת י"ל על הפלסופיא מה שיש בה דבר טוב מופתים על מציאות השם וחידוש העולם ומ"מ הבל היופי כי אשה יראת ה' האמונה תתהלל, עוי"ל אשת יפ"ת ק"נ כמ"ש בפ"ק דעכמו"ז גבי ר"ג שראה ממעלה שבהר הבית אשת יפ"ת די"ל שזהו כמראה הקשת כו' מראה הנוגה כו' כמ"ש מזה ע"פ מה רבו מעשיך כו' וזהו טוב מאד זה יצה"ר כשנהפך לטוב כו' והיינו לפי שבק"נ נפלו מדות דתהו שז"ס היופי כו' אך באמת בירור ק"נ זהו שיוכלל באשה יראת ה' נה"א כו' ועמ"ש גבי יעוד דאמה כו', וזהו הבל היופי כי אשה יראת כו' דבירור ק"נ רק שיוכלל בנה"א ועמ"ש סד"ה יביאו לבוש שז"ס בעטרה שעטרה לו אמו דוקא כו'. שביו בזח"ג רצז"ב פי' את שבותך היא השכינה שנשבית בשבילנו. ברבות ר"פ משפטים קמוא ע"פ שובה ה' את שבותינו תלים קכו"ד מוכח דקאי על ציון שהיא השכינה בתו של מלך ע"ש. במדבר כאב וישב ממנו שבי זהג אמור קגא קצגא, וילך רפג"ב, שלה פחא קנזא, תצא, צאינה וראינה שיר ג יא, בדרך אחד תצא אליו, כי תבא כח כה, ונהר יוצא מעדן, בראשית בי, ה' ישמור צאתך תלים קכא ה, ויצא כברק חצו, חרב פפיות מהרש"א ברכו' ה' מכה מימין ושמאל ישמעאל ועשו ועמ"ש סד"ה שוש אשיש גבי ותהלה נגד כו' ע"י הוי' בנקוד אלקים י"ל זהו החרב, כלה עילאה מכלה היש לגמרי, חד חרוב זיי"ן שנחרב היש כמ"כ בק"ש המשכת הפנימית זהו חרב לס"מ, חד חרוב, עד"ה שה"ש.

ויש להעיר: ראה הערה בריש המאמר.
בד"ה יונתי: לקוטי תורה שיר השירים יז, א.
בלק"ת ע"פ ציון: להאריז"ל ישעי' א, כז.
וכ"כ שם פל"ח: בעמק המלך.
בפ"ק דעכמו"ז: [אוצ"ל דעכומ"ז] כ, א.
ע"פ מה רבו מעשיך: אור התורה (יהל אור) תהלים קד, כד (ע' תג).
טוב מאד זה יצה"ר: בראשית רבא פ"ט, ז.
ועמ"ש גבי יעוד דאמה: ראה אור התורה משפטים ע' א'קלב ואילך.
סד"ה יביאו לבוש: צא, סע"ב.
סד"ה שוש אשיש: לקוטי תורה נצבים מח, ב.

ד"ה כי תצא

לאשה ע' ד"ה ציון מענין אש שחורה וא"ל בנפש ותורה.

תבא אלי' יש אירוסין ונשואין גם בעבודה שבלב (לבד תורה) כמ"ש ד"ה עיני כל וכו' ע"ש.

וזהו אחר ירח ימי' דר"ח אלול כ"א בעשי"ת ממעמקי' וכו'.

וראית בשבי' דאע"פ שהי' גלוי הארת נקודת הלב אך כ"ז שלא נהפכו המדו' שבלב אין זה הגלוי קבע רק לפרקי' כו' אבל ע"י אתהפכא והבאתה כו' בגלוי ממש בהגוף בביתיך.

(כי תהיין לאיש שתי נשים)

א. **והי'** הבן הבכור להבין מאמר והי', נפש החיוני' נשתלשלה ממקום גבוה ע"י אמצעים רבים (ע' בשלח) וע"י ריחוקה כלולה מטו"ר, כי פי' אמצעי' היינו שאינן אלקות רק חשמל וק"נ.

ב. **ונפש** האלהית היא הבאה לאדם בלי אמצעים ויפח כו' ומצידה לא הי' האדם יכול לחטוא זולת שהנה"ב מלבישה בצלמנו כדמותנו.

ג. **והתלבשות** נה"א בנה"ב כדי לבררה ולאהפכא חשוכא, והיינו ישראל שרית עם אלקי' המדות, אנשי' אנוש (ע' שבועות תקס"ז),

---

ד"ה כי תצא: נעתק מבוך 1135 [בהמפתח גרשם בגוכי"ק: בוך שנכתב ערך חורף ת"ר] מב, א גוכי"ק.

ד"ה ציון: נדפס לעיל ע' קפא.

ד"ה עיני כל: [הנחות הר"פ ע' פה נדפס ב] לקוטי תורה מטות פה, סע"ב ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' גג.

ירח ימי' דר"ח אלול: זהר חדש תצא נח, ד.

והי' הבכור: נעתק מבוך 1114 קנט, א גוכי"ק.

קיצור וכו' ללקוטי תורה תצא לז, ד.

בלקוטי תורה לא נחלק המאמר לפרקים. ונסמן כאן תחלת כל פרק מקומו בלקוטי תורה.

ע' בשלח: ראה תורה אור ר"פ בשלח.

ב: בלקוטי תורה שם שו"ה ונפש.

ג: שם לח, א שו"ה דמות) — והנה.

ע' שבועות תקס"ז: לקוטי תורה שיר השירים כד, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' קע.

אל לשון חוזק לנצח המלחמה, ימי שנותינו בהם בשתי הנפשות, **לכן ועתה ישראל** (ע׳ שופטי׳ תקס״ג).

ד. **והתכלית** מירידת שתי הנפשות למה ירדה נה״ב משרשה ושנה״א תצטרך ג״כ לירד לברר״ה, צ״ל ענין שעת צלותא שעת קרבא פסוד״ז חרב של שתי פיות להעלות הטוב למעלה ולהפריד הרע למטה, כשמתבונן האיך שהוא מחי׳ את כולם כו׳ ממילא יתפרדו כל פועלי און כי הרע אין לו חיות מצד עצמו (נמצא ע״י שנוטל הטוב ממילא נפרד הרע אך א״כ למה צריך ב׳ פיות).

ה. **אך** לא די להפריד הרע (בחי׳ גרשון ויגרשהו אבל קהת אתהפכא היינו מקיף פנימי כו׳) שצריך לבטלו מכל החרם, וזהו ע״י ק״ש רמ״ח (ר״מ שופטי׳), ופי׳ כי אחד שייך אחר שנבראו עולמים כו׳ אבל לגבי מהו״ע קודם שנבראו לא שייך אחד וזהו בחי׳ הוי׳ ראשונה אלהינו דוקא משא״כ מלאכי׳ כו׳ מי גילה רז זה לבני (צ״ע דמ״ה משתמשי׳ בו ע׳ שבועות תקס״ב).

והנה שמע הבנה איך שהנית עליוני׳ ותחתוני׳ להיות ה׳ אלקינו ממש והנשמ׳ ירדה כו׳ אשר ע״כ יאות ואהבת פועל עומד פועל יוצא, שתתלהב נפשו באהבה הבא׳ מלמעלה, ומזה יבא למאדך בלי גבול, מגלה עמוקו׳ מני חשך סוד העליון עי״ז ויוציא לאור צלמת אתהפכא חשוכא כו׳ (המכוון כי לפי דק״ש גלוי פנימי׳ אלהותו עי״ז ביטול הרע מכל משא״כ פסוד״ז גילוי מביטול העולמו׳ חיצוני׳ עי״ז רק להפריד הרע עמ״ש בענין חצר חיצונ׳ ופנימי׳ דבחצר החיצונה כתי׳ והמן בא כו׳ וגם ב׳ בירורי׳ הנ״ל ע״ד מ״ש בענין מים חיים לטהרת טמא מת כענין זדונות כזכיות ע׳ אגה״ק).

ו. **בעקבות** משיחא א״א לבטלו בק״ש לבדה רק מבקשי׳ על נפשינו ברוך אתה הוי׳ אלקינו סוד הנ״ל יומשך בגילוי (עמ״ש בענין הברכות) וסלח לנו שלא יהי׳ מסך מבדיל כו׳ אלול יוכ״פ גלוי י״ג מדה״ר.

ע׳ שופטי׳ תקס״ג: ספר המאמרים תקס״ג ע׳ תשו.

ד: שם שו״ה ולהבין.

שעת צלותא שעת קרבא: בלקוטי תורה כאן מציין „בזהר". וראה הנסמן במאמרי אדה״ז — פרשיות לע׳ תשמט.

ה: שם שו״ה ל״ת — אך.

מי גילה רז זה לבני: שבת פח, א.

ע׳ שבועות תקס״ב: ד״ה בשעה שהקדימו. לקוטי תורה במדבר יב, ג. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ב ע׳ רד. והנחת (הר״מ בן כ״ק אדה״ז ?) שם ע׳ תמה.

עמ״ש בענין חצר חיצוני: לקוטי תורה ראה כג, ב. לעיל ע׳ ב׳שלב.

ע׳ אגה״ק: סכ״ח.

ו: לקוטי תורה שם לח, ב שו״ה והנה.

עמ״ש בענין הברכות: תורה אור בראשית ו, רע״ב.

ז. **והנה** אה"ר הנ"ל מאדך הגבה למעלה מאהבת הנשמה טרם בואה לעה"ז ובא' ע"י בירור נפש החיוני' מגלה עמוקו' מני חשך, כי החיוני' שרשה מאלה המלאכי' רק נפל בשבה"כ וע"י בירור תגיע לשרש' והיינו והי' בן הבכור כו' כי היו לפני מלוך מלך לבנ"י, לכן עשו ג"כ הי' בכור וכן יצה"ר מקדים ליצ"ט לפתח חטאת רובץ, כי הבכור נק' פטר רחם שפותח הרח"ם להיות לידה שכל לידה וגלוי נמשך ע"י כח עליון ביותר המחבר ההעלם והגלוי ע"ד קי"ס ע"י עתיקא כו' הפך ים ליבשה כו' וכח זה שרשו מבחי' לפני מלוך מלך רק בשבה"כ נעשה עשו וכן נה"ב כו' ולכן רצה יצחק לברך עשו ובאמת עשו א"א להתברר החרם תחרימם רק יעקב נטל הבכורה ע"י נה"ב שבו שנלקח' מבחי' הנ"ל, וזהו שיטול פי שנים מ"ה וב"ן חלק פשיטותו מ"ה והבכור' דס"ג כי הנה"א ונה"ב נעשו לאחדי', וזהו דקטיל לחויא כמבואר בזהר ח"ג דרמ"ט ענין חויא פותח הרחם כו' ע"ש.

(לא תלבש שעטנז)

והנה בבה"ז פ' תרומה על המאמר שם דקכ"ו ע"ב בענין יעקב שנשא שתי אחיות ולמטה זהו ערוה איך שלמעלה באצי' כיון דאיהו וגרמוהי חד והכל אחדות אחד ע"כ הוא יחוד עליון אבל בחי' זו למטה הוא רע גמור דוגמת מבחי' פני ארי' נעשה למטה חיה טמאה דוקא יעו"ש, ואחר שנת' לעיל ענין איסור הכלאים חיבור צמר ופשתים למטה זהו כענין מבחי' ארי' נעשה למטה חי' טמאה, א"כ ממילא נלמוד התר הכלאים בציצי' זהו לפי שלמעלה באצי' חו"ג מיוחדים ודוגמת יעקב שנשא שתי אחיות כו'.

ז: שם שו"ה הכפורים — והנה.

לא תלבש שעטנז: נעתק מבוך 61 קיז, ב.

סיום לןד"ה לא תלבש שעטנז ב]אור התורה תצא ע' תתקסב.

בס"ד תורת אדמו"ר מוהרמ"מ שליט"א
ש"ק פ' תצא שנת תרכ"א, ליובאוויטש

גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה כו', וצ"ל מה שייכות מצות ציצית לגדילי' הלא מצות ציצית כתי' בפ' שלח ועשו להם ציצית, ולמה כתי' כאן גדילים. ופי' הבחיי שגדילים הוא ע"ש הפסוק ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת, כי הנה בעשרה לבושי' נתלבש הקב"ה וא' מהם הוא לבוש דהוד והדר, ואח"כ ע"י חטא דעה"ד נתקלקל, וע"י ציצי' ממשיכי' זה שיהי' לבוש דהוד והדר, ולכן כתי' גדילי' תעשה כו', וצ"ל זה מה שייך לבוש דהוד והדר לציצי'. והענין כי הנה איתא במדרש פ' ויקהל מהיכן נבראת האורה נתעטף הקב"ה בשלמה והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו, והנה מדאמר נתעטף בשלמה משמע שהשלמה אינה דבר המאירה, כ"א רק שמ"מ ע"י השלמה הבהיק האור, והיינו כי שלמה הוא בחי' לבוש מל' כמ"ש על שה על שלמה ואמרו במדרש פ' נשא פ"ט שהמליכוהו עליהם כמ"ש שלמה לך קצין תהי' לנו. והנה בחי' לבוש מל' למעלה הוא בחי' מחשבת אנא אמלוך כי מקור השתלשלות והתהוות העולמות הנבראים מאין ליש אינו מבחי' עצמותו ית' אלא שורש התהוותם נמשך רק מבחי' הארה בעלמא, והיינו מה שעלה במח' אנא אמלוך ואין מלך בלא עם ע"כ נעשה נבראים, והנה עם הוא נפרדים הרי הוא בחי' הסתר, רק מ"מ עי"ז נמשך שיהי' אח"כ מאיר בחי' שלמעלה מבחי' מל', כי אין המכוון שישאר נפרדי' כ"א שיהי' נעשה בחי' יש, אבל אח"כ יהי' בה ביטול היש, וע"כ מאיר ע"י בחי' מה שלמעלה מבחי' מל' וכמ"ש והארץ האירה מכבודו, ומזה נמשך האור שנברא ביום ראשון שהי' מאיר מסוף העולם ועד סופו.

וביאור הדברים הוא כמו עד"מ באדם הנה מחשבה הוא העלם על השכל שהרי השכל הוא העיקר והמחשבה מצד עצמה אינה כלום אלא שדרך אותיות המחשבה יאיר אור השכל מן העלם לגילוי ההשגה, אך מ"מ בלתי התלבשות השכל במחשבה לא הי' יכול לבא לידי גילוי אור כי הי' נשאר בהעלמו העצמי

גדילים תעשה לך: נעתק מבוך 154 לז, א. נמצא ג"כ בבוך 546 קסב, א. ראה אור התורה תצא ע' תתקסז.

בעשרה לבושי' נתלבש הקב"ה: בלקוטי תורה שיר השירים מט, ד. ובעץ חיים שער דרושי אבי"ע רפ"ב בשם ארז"ל. בספר המאמרים תקס"ח ע' תסז (לקוטי תורה דרושים לר"ה נה, ב) במדרש. במאמרי אדה"ז פרשיות ע' תרפד בשם ספר הבהיר. בחרדים (המצוה העקרית) פ"ו בשם בפ' דר' אליעזר. רוממות א"ל (אלשיך) לתהלים כא, ה בשם מכילתא הובא בילקוט ישעי' [סס"א רמז תקו]. שם קד, א בשם הפסיקתא. וראה פסיקתא דרב כהנא פסקא שוש אשיש (פכ"ב). שמות רבא רפ"נ. בראשית רבא פ"ג, ד.

במדרש פ' ויקהל: ראה שמות רבא רפ"נ. בראשית רבא פ"ג, ד.

ואין מלך בלא עם: נסמן לעיל ע' ב'רפג.

כמ"כ למעלה מאחר שהוא ית' א"ס אין לו תחילה כו' ואין ערוך אליו כלל גם להיות נאצל מאתו חכמה כו' הנה אין זה כ"א ע"י שנתעטף אודו במלבוש המכסה ומעלים לגמרי ואח"כ בוקע האור דרך ההעלם, וזהו עוטה אור כשלמה כי מפני שצריך להיות האור מאיר מתוך השלמה לכך עטה הלביש את האור בבחי' לבוש והעלם, ואח"כ יבקע והאיר והנה כמ"כ הוא בתורה וכמ"ש ותורה אור, והוא מבחי' עוטה אור כשלמה, וידוע מארז"ל שהתורה נתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה (רבות בשה"ש ע"פ ראשו כתם פז זהר נשא קל"ב שופטים ער"ה) והענין הוא כי התורה יש בה ב' בחי' פנימי' וחיצוניות גליא וסתים שבתו', וזהו אש שחורה ואש לבנה כי פנימי' התו' שהוא סתום שבתורה הוא בחי' אש לבנה והוא בחי' שער רישי' כעמר נקי ואש שחורה הוא ז"א שנאמר בו קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, וזהו ג"כ אור ושלמה שיש בתו' דזהו עוטה אור כשלמה כי על פנימי' וסודו' התור' כתי' ארוכה מארץ מדה לפי שבחי' א"ס מאי' בפנימי' התורה לכך אין לה שיעור למעלה וחיצונית התורה יש לה שיעור שהן שיתא סדרי משנה שבאו לשיעורים וגבולים, וכללותם רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת ג"כ בבחי' שיעור וגבול הוא, והיינו מ"ש הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו, פי' בחי' סתים וגליא שבתורה הנסתר שבה הוא פנימי' התורה לה' אלקינו בבחי' א"ס ממש, והנגלות הוא בחי' חיצוני' התו' שניתן לשיעורים לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התו' הזאת בבחי' עשי' דוקא בצמצומי' בדקדוקי סופרים ושרשם הוא כי אית חסד ואית חסד אית חסד דז"א דאיקרי חסד עולם ממנו נמשך בחי' התורה כמו שהיא למטה בשיעורים וגבולי' ואית ורב חסד שהוא בלי גבול הוא שרש התורה והיינו פנימי' התורה, ובזה א"ש דלא סתרי אהדדי דרשות הנ"ל כי ברבות בראשית פ"ו אומר לכל יש סיקוסים (הוא מדה בל' המדרש) חוץ מדבר א' שהוא התו' שאין לה מדה, כי ארוכה מארץ מדה שאין לה מדה כלל, ואלו בג' עירובין פי' ע"פ דהעולם הוא א' מל"ב* בתו' משמע דגם התו' יש לה מדה רק שהיא ארוכה מארץ אבל יש לה מדה ג"כ אך לפי הנ"ל יובן דשני הדרשות אמת כי כל א' מדבר בענינו, דהמדרש מדבר בפנימי' התו' שהוא בחי' אש לבנה הוא בחי' א"ס ומצד הנגלו' שבתורה שהוא בחי' אש שחורה יש לה מדה רק שאעפי"כ היא ארוכה מארץ מדה כו' ולכן כתי' במשה כי קרן עור פני משה, וכתי' ויתן על פניו מסוה והם ב' הפכי', אך הענין כי משה קיבל התו' בחיצוני', אך הוא השיג הפנימיות ג"כ לכן מצד שהשיג הפנימי' כי קרן עור פני משה, ומצד החיצוניות ויתן על פניו מסוה כו'.

אית חסד ואית חסד: ראה זהר ויחי ריט, א. נשא קלג, ב. ויקרא כא, א. נשא קמ, ב. אגרת הקדש ס"י.

בג' עירובין: כא, סע"א.

פי' ע"פ . . מל"ב: פרק עושין פסין . . משלשת אלפים ומאתים.

משה קיבל התורה: ראה אגרת הקדש סי"ט.

ובזה יובן ג"כ משארז"ל פ"ב דסוכה דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא וצ"ל איך קורא להוויות דאביי ורבא דבר קטן, והלא זהו תכלית עבודת האדם וגם למה מעשה מרכבה דבר גדול הלא מעשה מרכבה הוא מרכבה דמלאכים שהתו' גבוה יותר מהם, אך הענין כי פי' קטן הוא זעיר אנפין זעיר היינו בחי' קטן כי כרוב שהוא פני אדם הנה מ"מ ברוב כרבי' ופי' קטן ע"ד דכתיב ביעקב מי יקום יעקב כי קטן הוא וצ"ל איך יעקב נק' קטן והלא יעקב הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, אך הענין כי לגבי א"ס ב"ה נק' כל כלליות החיות בשם קטן כי הגם שמבריח מן הקצה אל הקצה הנה מאחר ששייך קצה וקצה הרי יש לו בחי' גבול וה"ז בחי' קטן לגבי א"ס ב"ה אבל בחי' גדול היינו כמ"ש גדול הוי' כו' ולגדולתו אין חקר שהוא בחי' אא"ס ב"ה הסוכ"ע שהוא בלי גבול וכמו"כ התו' כמי שנמשכה למטה בבחי' שיעורים וגבולים יש לה מדה, והיינו לפי שנמשכה ע"י כלים דז"א שהן בבחי' מדה, ע"כ לגבי אוא"ס הסוכ"ע ובלי גבול נק' הכלים דז"א דבר קטן אף שהן מקור החיות שבבחי' ממכ"ע, אבל מצד פנימיות התו' שהוא מבחי' ע"י שהוא למעלה מבחי' כלים מל' דא"ס, ע"כ הוא דבר גדול שאין לה מדה כלל, וזהו דבר גדול מעשה מרכבה היינו פנימיו' התו' (ומה שמעשה מרכבה כפשוטו קאי על מלאכים שמ"מ נקראים דבר גדול היינו לא מצד עצמם כ"א מצד שהחיות נושאות את הכסא הרי מגביהי' בבחי' כי לא אדם, וע"כ מחמת זה דבר גדול מעשה מרכבה). אך אעפ"כ יש בחי' גבוה יותר בחיצונית התו' בהוויות דאביי ורבא יותר מבפנימי' התורה והוא ע"ד שנת' במ"א (בלק"ת שה"ש בביאור ע"פ שחורה אני ונאוה) דבחי' מ"ע תלוין בבחי' שער רישי' כעמר נקי שהם דיקנא עילאה דא"א ומל"ת תלוים בבחי' קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, ואעפ"כ המל"ת בשרשן גבוהים יותר כי דוקא ע"י בחי' זו דשחורות כעורב שבבחי' גבורות לדחות הרע יתגלה לע"ל בחי' עליונה יותר גם מבחי' ושער רישי' כעמר נקי וע"כ שחורה אני ונאוה דוקא ע"ש הטעם, וכמו"כ ע"י העסק דאביי ורבא בדקדוקי סופרים שהוא כדי לברר הטוב מן הרע הנה ע"י בירור זה יתגלה בחי' שלמעלה מהגילוי שע"י מעשה מרכבה והגם שבא בצמצום הנה לכוונה זו נמשכה התורה למטה בצמצומים כדי שיוכל האדם להשיג התורה אך בבחי' זו יש השגת המהות משא"כ בפנימי' התורה הוא רק ידיעת המציאות הנה הגם שזהו למטה יותר הנה השגת המהות זה בבחי' קטנה טוב יותר מידיעת המציאות שבבחי' גבוה יותר, וזהו הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התורה הזאת שצריך לעשות התורה בבחי' עשי' דווקא בצמצומים בדקדוקי סופרים כי בזה יש מעלה יותר מבבחי' פנימי' התורה כנ"ל.

פ"ב דסוכה : כח, א.

יעקב הוא בריח התיכון : ע"ד תרומה כו, כח. ראה זהר תרומה קעה, ב. בלק קפו, סע"א. זהר בהקדמה א, ב. אור התורה ויחי שפה, ב.

אך הנה כתי' הנסתרות והנגלות כו' לעשות הענין כי צריך להמשיך ולחבר פנימי' התורה עם חיצוני' התורה ואין כח זה לחבר אור א"ס מבחי' פנימי' התו' לחיצונית שלה אלא לישראל לבדם, כמ"ש לעשות את כל דברי התורה וכמ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי כל הנק' בשמי קאי על ישראל שהם ממשיכים בבחי' ולכבודי אין כבוד אלא תורה כי כבוד הוא לבוש וכמאמר ר' יוחנן קארי למנא מכבדותא כמ"כ הוא תורה כי הנה אא"ס לית מחשבא תפיסא בי"כ כ"א ע"י תו' שמלובש בתו' שע"י הלבשה זו הוא מושג, אך הנה עד"מ המלך אין הדרך שהוא ילבש א"ע כ"א שהעבד צריך להלבישו כמו"כ נשמו' ישראל הם העושים הלבוש למעלה ע"י תו', ולכן כל הנק' בשמי שהם ישראל הם ממשיכים אוא"ס להיות מלובש בתו' הנק' ולכבודי אין כבוד אלא תורה (וע' בתו' האזינו הב') והיינו מפני שישראל עבמ"ח, וכמ"ש הנך יפה רעיתי וכתי' יפה את רעייתי כתרצה, ויש בזה ב' פירושי' רעייתי מפרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כו' ופרנסה כולל מזון ולבוש, כי הנה כמו מזון מחבר הנשמה עם הגוף שהוא פעולת המאכל להמשיך התלבשות אור הנשמה בהגוף שהגוף נק' לבוש להנשמה ועד"ז נק' ע"ס מדותיו לבושים, וגם רעייתי ל' ריעות שהוא בחי' רעות' דליבא והנה ע"י רעו"ד זו ממשיכים אא"ס בתו', אך הנה יפה את רעייתי הנה יופי הוא מהתכללו' כמה גווני' דוקא, ולמעלה היינו כי יש פני ארי' פני שור פני נשר כי ארי' הוא אהבה לדבקה בו בתשוקה נפלאה כמ"ש אחרי ה' תלכו כארי' ישאג כאותו הארי' ששאג ישאג תמיד באה"ר, ופני שור הוא מהשמאל שמאל דוחה להשפיל א"ע, וכמ"ש ויראו מגשת כו', ופני נשר הוא בחי' הרחמים כמ"ש כנשר יעיר קינו, כי ע"י מדה"ר יכולים כנ"י להתעלות עד רום המעלו' דבחי' עצמיות אא"ס כו', והנה פני אדם לארבעתן הנה הוא לבושי מחדו"מ דתומ"צ, שע"ז מורה אדם, כי אל"ף מחשבה ד' דיבור מ' מעשה, והנה בבחי' פני אדם כתי' ופני אדם לארבעתן, אך כ"ז הוא מרכבתא תתאה, אך יש מרכבתא עילאה כי האבות הן המרכבה וההבדל ביניהם כי מרכבת' תתאה הוא רק מרכבה לבחי' מל' כי צריך להמשיך גם בחי' מל' כי לפעמים יש שאין מאיר בחי' מלוכה כ"א רק בחי' ממשלה אבל הנה גם בחי' מלכות הוא רק הארה כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע שבחי' מלוכה הוא רק מלך שמו נק' אבל האבות הן המרכבה הוא מרכבה דבחי' מדו' חגת"מ, להגביהם בבחי' חו"ב וגבוה יותר אך הנה ע"י מרכבתא תתאה באי' לבחי' מרכ"ע ובאדם היינו שע"י מרכבתא תתאה שהוא בחי' שהאדם עושה מצד כחו היינו שמעורר בנפשו בחי' אהבה ויראה ורחמים הנה עי"ז

אין כבוד אלא תורה: **אבות פ"ו, ג.**

ר' יוחנן קארי: **ראה שבת קיג, סע"א.**

שישראל עבמ"ח: **ראה בראשית רבא פ"א, ד.**

ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: **ראה זהר ויקרא ז, ב.**

כאותו הארי' ששאג ישאג: **ראה הנסמן באור התורה אמור — ד ע' א'קג.**

האבות הן המרכבה: **בראשית רבא פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.**

נמשך אח"כ על נפשו מלמעלה אהבה עליונה בחי' וימינו תחבקני שהוא בבחי' א"ס ממש, וע"י יר"ע דנפש מעוררי' למעלה בחי' יראה* שנופלת על האדם פתאום מלמעלה וע"י הרחמים דפ"נ מעוררי' ר"ר העליונים כו', וע"י פני אדם שבמר' תתאה היינו מה שהאדם מקשר מחדו"מ שלו בתומ"צ הנה עי"ז נמשך פני אדם שבמרכבתא עילאה היינו מה שהקב"ה קורא ושונה כנגדו וזה ע' הד' ציצית שבתוך הד' כנפות כנגד ד' חיות המרכבה דמרכבתא תתאה שבהם כתי' וכנפיהם פרודו' אבל הד' ציצית הם כנגד מרכבתא עילאה.

וזהו ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם כי בגדיהם היינו לבושי' דתומ"צ וצריך להמשיך בתו' להיות עוטה אור כשלמה, וזהו ע"י יפה את רעיתי ד' גווני והיינו ע"י ד' ציצי' ולכן הנסתרות לה' אלקינו פי' בת"ז שהם חו"ב מוחא ולבא שהם אהוי"ר והיינו שע"י אהוי"ר שהם ד' חוטי הציצית ממשיך בחי' הסתים והנסתרות שהוא פנימי' התורה להיות מאיר ומתקשר ומתחבר בהנגלות שבתו' כו', ואח"כ אומר הכנף פתיל תכלת, הנה תכלת דאכיל ושצי לבער הרע ולאכפי' לסט"א, משא"כ כאשר נהפך הרע לטוב שלא בדרך כפי' כ"א בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא זהו בחי' החוטים הלבנים אבל חוטי התכלת דאכיל ושצי הוא לאכפי' לסט"א וכמ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם כו' וזהו וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' שע"י ראי' דתכלת הנה יזכו' אל מצות ה' בחי' הארה אלקי' הבאה מלמעלה ע"י אותיות שהם הוי' צמצום והמשכה כו', וכל מה שיתפעל יותר במצות ה' יותר ירגיש בנפשו שלא יהי' כמו זונה אפי' בדקות הענינים כמו בתאות היתר, משא"כ אם לא הי' רואה אור האלקי ע"י מצות לא הי' מרגיש בעצמו לתת לב לזה לבלתי יקבל רצון ותענוג זר כו'. ועתה צ"ל מ"ש עוד למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי מהו ב' זכירות אלו. אך הענין דמקודם אומר מצות ה' ואח"כ אומר מצותי וההבדל הוא כי מצות ה' הוא ע"ד אני הוי' שאינו מובן מהו אני הוי' כי יתכן באד' שאומר ע"ע אני הוא כי עי"ז יודעי' אותו מי הוא, אבל למעלה דלית מחשבה תפיסא בי"כ, מהו שאו' אני הוי' כאלו הוא ידוע עי"ז כו', אך הענין כי הפי' אני הוי' היינו כי הוי' יו"ד צמצום כו', ואני הוא בחי' כתר כי אני אותיו' אין והחכ' מאין תמצא, והנה

יראה: **בבוך 546 יר"ע.**

שהקב"ה קורא ושונה כנגדו: **ראה תדא"ר רפי"ח.**

הד' כנפות כנגד ד' חיות המרכבה . . פרודו': **ראה אור התורה תצא הנ"ל ס"ע תתקעא ואילך.**

בת"ז: **ראה שם ת"י כה, ב. דתכ"ב סג, ב. ת"ע קכט, א.**

תכלת דאכיל ושצי: **זהר בראשית נא, א.**

מצות ה' ואח"כ אומר מצותי: **ראה לעיל ע' ב'רלט ובהנסמן שם.**

דלית מחשבה תפיסא בי"כ: **תקוני זהר בהקדמה יז, א.**

אני אותיו' אין: **ראה פרדס שער אם הא"ס הוא הכתר. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקמד.**

אני הוי' היינו שמבחי' אני נמשך להיות שם הוי' והוא ע"י אלקיכם כי ישראל עלו במחשבה אתם ממשיכים ומורידים בחי' אני להיות בבחי' הוי' ועד"ז הוא מצות הוי' שהוא בחי' צוותא וחיבור להיות שם הוי' אך כ"ז הוא בבחי' אורו' וכלים שבנאצלים, והוא הנק' מצות הוי' בזכירה ראשונה, אבל בזכירה שני' כתי' את כל מצותי דוקא דהיינו להמשיך בחי' עצמות אור א"ס מבחי' שלמעלה מכלים כו', וזהו למען תזכרו שכאשר תעשה כסדר הזה דוקא אז תוכל לבא למדריג' זו במצותי. והיינו כאשר תקבל מ"ש תחילה במצות המלך מצות הוי' דבציצית הכנף פתיל תכלת כו' ואח"כ תזכרו על כל מצותי שהן בחי' החוטין הלבנים שבציצית.

וביאור הדברים הנה כתי' עבדו את ה' ביראה וכתי' עבדו את ה' בשמחה, והענין כי במצות המלך בציצית התכלת כדי לבער הרע ע"י הראי' דתכלת דאכיל ושצי אין שם גילוי שמחה אדרבה ביראה ופחד דווקא שום תשים עליך מלך כו' אבל בעבודה דאח"כ שהוא רק להוסיף אוא"ס ע"י מצותי אין זה אלא בשמחה כי אין עצבות לפני המקום כו', והנה אח"כ אומר להיות לך לאלקים הפי' הוא ע"ד והי' הוי' לי לאלקים ששם הוי' יהי' בבחי' אלקי' ע"י גילוי עצמות אור א"ס בחי' אני הוי' כו' וזהו גדילים תעשה לך ופי' הבחי' ע"ש הפסוק ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת וכנ"ל והענין כי גדילים היינו להמשיך בחי' גדול הוי' ומהולל מאד, כי הנה אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו, משא"כ למעלה מבחי' זו אין שייך כלל לומר גדול וצריך להמשיך בחי' זו, והיינו שממשיכים זה מבחי' ומדריג' ה' אלקי גדלת מאד כי פי' גדלת מאד היינו כמ"ש כי בי"ה הוי' צור עולמים, שהעוה"ב ועוה"ז נבראו רק בב' אותיות ביו"ד נברא עוה"ב ובה' נברא העוה"ז, ואי' שם במדרש העוה"ב והעוה"ז אין שוה לפניו לכלום כו', וזהו גדלת מאד ומבחי' זו ממשיכים להיות גדול ה' ומהולל אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו כו', וזה שאומר אח"כ הוד והדר לבשת כי עי"ז מתקנים הלבוש דהוד והדר כי בעת ברה"ע נתלבש הקב"ה בלבוש דהוד והדר ואח"כ נתקלקל ע"י חטא עה"ד הפי' הוא כי ענין שנתלבש בעת ברה"ע בלבוש דהוד והדר היינו שעיקר הכוונה הי' בעת ברה"ע שיהי' גילוי אלקות למטה דוקא, וזה ע' הלבוש דהוד והדר, ומה שמ"מ העולם הוא הסתר והעלם זהו נעשה אח"כ ע"י חטא עה"ד שנתקלקל הלבוש דהוד והדר והנה ע"י ציצית מתקנים וממשיכים זה כי הציצית עושים בהכנפות שהכנפות מורה על כנפיהם פרודות, ולכן עושי'

אין עצבות לפני המקום: **חגיגה ה, ב.**

אימתי גדול . . בעיר אלקינו: כ"ה בכ"מ. וראה זהר פקודי רלה, א. ויקרא ה, א. זהר חדש תשא מד, א. חוקת נא, רע"ד.

ביו"ד נברא עוה"ב: מנחות כט, ב.

העוה"ב והעוה"ז אין שוה לפניו לכלום: **שמות רבא פט"ו, כב.**

בהם הציצית שהם מורים על מציאת האור שלא יהי' וכנפיהם פרודות ולכן עי"ז מתקנים הלבוש דהוד והדר, וזהו שארז"ל אין ציצית אלא יוצא כי הנה ומעיין מבית ה' יצא והשקה את נחל השיטים כי ונהר יוצא מעדן נעשה ומשם יפרד אבל ע"י ומעיין מבית ה' יצא עי"ז והשקה גם את נחל השיטים.

וזהו שאומרים בלבי' הציצית מה יקר חסדך אלקים ובצל כנפיך יחסיון פי' הגם דעל לע"ל כתי' ולא יכנף עוד מוריך, וא"כ מה מבקשי' ובצל כנפיך יחסיון אך הפי' הוא שלא יהי' שאר כנפיים היינו כנפי חיות הקודש שהרי נאמר בהם וכנפיהם פרודות אלא יהי' ובצל כנפיך יחסיון, וכמבואר ברבות ברות ע"פ אשר באת לחסות תחת כנפיו יש כנפיים לארץ יש כנפיים לשמש, וכמ"ש וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפי' וכמה גדול כוחן של צדיקים שאינם חסים לא בצל כנפי שמש אלא בצל מי שאמר והי' העולם כמ"ש בצל כנפיך יחסיון, והענין כי פי' ומרפא בכנפיה הנה כנפיים של השמש היינו פרישת אור השמש המאיר לארץ נק' כנפיה מל' כשחר פרוש על ההרים, והנה למעלה ענין שמש צדקה ומרפא בכנפיה הוא המשכת י"ג מדה"ר, אך ובצל כנפיך יחסיון היינו שלא יהי' גילוי האור ע"י השלמה שמזה הנה מ"מ בהשתלשלו' נמשך ע"י מסכים כ"א יהי' גילוי האור ע"ד מוציא חמה מנרתקה וממשיכי' זה ע"י שעושים הציצית בכנף שהציצי' יוצאי' מהכנף היינו מציאות וגילוי האור ע"ד מוציא חמה מנרתקה וזהו מה יקר חסדך אלקים דאינו מובן איך יגיע אלקים לחסדך הלא שם אלקי' הוא גבורות, אך הענין הוא כי אלקים זה היינו ע"ד בחי' והי' הוי' לי לאלקים, והוא כמו במנחה בשבת שאומרים ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך, ואינו מובן דמה שייך אלקים לברב חסדך אך הוא כי בשבת יש ג' מדריגו' שבתא דלילא ושבתא דיומא ויש סעודת ג' שהוא בחי' רעדכ"ר וע"כ אומרים אז ואני תפלתי לך הוי' עת רצון אלקים ברב חסדך שהוא בחי' שהוי' הוא האלקי' ע"כ אלקים ברב חסדך עננו כו', ועד"ז אומר כאן מה יקר חסדך אלקי' שהוא כשבחי' שם הוי' הוא האלקי', ועי"ז ובצל כנפיך יחסיון. והנה כ"ז ממשיכי' בהשלמה, כי להיות שלמה הוא בחי' לבוש מלכות שהוא בחי' העלם והסתר כנ"ל, אך על ידי זה יאיר אור שלמעלה מבחי' מלכות כנ"ל.

אין ציצית אלא יוצא: **ראה אור התורה שלח ע' תקנד.**

ברבות ברות: **פ"ה, ד. יב.**

מוציא חמה מנרתקה: **נדרים ח, ב.**

שם אלקי' הוא גבורות: **ראה זהר יתרו פג, ב. ויקרא יא, רע"א. אחרי סה, א. ואתחנן רסט, ב. תקוני זהר ת"ע קכג, א.**

תצא

ולא אבה, יש לפרשו ע"ד מ"ש ע"פ ה' יחתו מריביו בגרשיים חסד דא"א דוקא ע"כ ה' דז"א הנק' אלקיך ממש לא אבה לשמוע כלל אך בלעם נק' מריבו וע"י התגלו' א"א וזהו ויהפוך וכו', יחתו מריביו וכו'.

שייך לסוף הביאור ע"פ ולא אבה

ועיין מענין ויהפוך כו' פ"ט דברכות דנ"ה ע"ב ועמ"ש ע"פ הפך ים ליבשה בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה שלזה צ"ל המשכה ממקום גבוה מאד, וכמ"כ וכ"ש לענין ההפך מקללה לברכה ועיין מזה בזח"ג בשא דקמ"ז סע"ב ודק"ל ע"א ובגמרא פ"ק דברכות ד"ז ע"א ע"פ מה אקוב לא קבה אל, וע' עוד מענין ויהפוך בשל"ה ר"פ בלק בפרק תו"א, ואפשר להעיר לענין ב' שמות הוי' שבפסוק זה גבי ולא אבה, וגבי ויהפוך משני שמות הוי' שבק"ש דהנה פי' הרד"א בשם הרמב"ן אשר פסוק הראשון דק"ש הוא קבלות שני הדברות אנכי ולא יהי' לך, דהיינו מ"ש אנכי הוי' אלקיך שנמשך שם הוי' בנפש ממש להיות אלקיך, וכמ"ש מזה ג"כ בד"ה ראה אנכי נותן, ע"ז אנו אומרים שמע ישראל הוי' אלקינו וזהו מש"כ בפי' ולא אבה הוי' אלקיך, וגם י"ל שלפי שהקדימו נעשה לנשמע על כן מדה כנגד מדה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע כו', וענין הוי' אחד הוא קבלת הדבור לא יהיה לך שהוא מקור לכל שס"ה ל"ת, אשר שמירת שס"ה ל"ת גבוה מקיום רמ"ח מ"ע כמש"כ לפי שזהו עקירת הרצון מהרע וכענין בחינת תשובה ועי"ז ממשיכים להיות ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה, וזהו ענין הוי' אחד כי הנה לפעמים נאמר אלביש שמים קדרות כו' שהוא ההסתר להעלים אור האלקות וכמ"ש מזה בביאור ע"פ יונתי בחגוי הסלע, אבל פי' הוי' אחד, אחד בשבעה רקיעים

תצא: נעתק מבוך 1135 [בהמפתח נרשם בגוכי"ק: בוך שנכתב ערך חורף ת"ר] מג, ב גוכי"ק.

ע"פ ה' יחתו מריביו: לקוטי תורה נשא כה, ג. והנחה אחרת בספר המאמרים תקס"ה ע' נא.

שייך . . ע"פ ולא אבה: נעתק מבוך 1101 [לקוטי תורה מהדו"ק ?] תסח, א גוכי"ק. נמצא ג"כ בבוך 1259 פה, א.

בד"ה אשירה לה': תורה אור בשלח סג, סע"ג. וראה הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי [ד"ה אדון הנפלאות]. במאמרי אדה"ז — פרשיות [בהוספות] ע' תתקיא. [והגהות מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק באור התורה בשלח — ח ע' ב'תתקסא].

בד"ה ראה אנכי נותן: לקוטי תורה ראה יח, א.

בביאור ע"פ יונתי בחגוי הסלע: לקוטי תורה שיר השירים יח, ב. כ, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' קיד. ע' קלג.

והארץ זהו גילוי אלקותו ית׳ בלי שום העלם והסתר, ועוד זאת דהנה בק״ש ואהבת עד ובשעריך יש מ״ב תיבין שהוא כנגד שם מ״ב דאנא בכח וכנגד מ״ב מסעות שנסעו מיצ״מ, כמ״ש מזה בפ׳ ואתחנן בד״ה ואהבת את הוי׳, שהוא ענין אור הגבורה בכלי החסד דהיינו בחי׳ בכל מאדך וזהו ענין גבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים כי אריה גימט׳ גבורה ומ״מ פני אריה אל הימין, והנה בלק ובלעם הקריבו מ״ב קרבנות שרצה לקלל בשם מ״ב שהוא אור הגבורה כו׳ ואף שהוא בכלי החסד רצה להמשיך מזה הקללה ע״י הקטרוגים שקטרג ושיומשך מזה ע״ד אם רעב שונאיך האכילהו לחם כי גחלים אתה חותה כו׳ שזהו ג״כ ענין גבורה בכלי החסד, והנה מ״ב היינו ג״פ י״ד, כמ״ש בביאור דאלה מסעי, שהם יד הגדולה יד החזקה יד הרמה שהם ג׳ האבות ע״כ עשה לנגד זה ג׳ מזבחות ובכל אחד שבעה פרים ושבעה אילים, וכ״ז בכדי לקללם בשם מ״ב וכמו שמפני אריה שבמרכבה הקדושה נשתלשל למטה ע״י שבירת הכלים בחי׳ אריה הגשמי שהוא דורס ומזיק כו׳, ועד״ז ארז״ל פ״ט דסוטה דמ״ז ע״א בשביל ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק הובקעו מישראל ארבעים ושנים ילדים ועמ״ש בזה בכלי יקר במלכים ב׳ ססי׳ ב׳ ע״פ ויקללם בשם ה׳ ותצאנה שתים דובים מה שפירש בזה בשם האריז״ל, והוא מבואר ג״כ בזח״ב פקודי דף רכ״ד ע״א, והנה פי׳ ויקללם בשם ה׳ פי׳ הבחיי פ׳ שמות דהיינו ג״כ בשם מ״ב הנודע רק לנביאים, ולכן ותבקענה מהם מ״ב ילדים, אך פי׳ ויהפוך את הקללה לברכה יש לפרש דהיינו מה שרצה בלעם לקללם בשם מ״ב נהפך לברכה והוא ענין מ״ב תיבין מואהבת עד ובשעריך שהוא העלאת הנפש באהבה רבה בחינת בכל מאדך כו׳ כנ״ל, ועי״ז נמשך אח״כ בפ׳ והיה אם שמוע שם ע״ב בחי׳ חסד עליון כו׳.

(ביאור — ולא אבה)

(ואפ״ל* עוד דהחילוק בין תפיסת המחשבה לתפיסת שע״י אה׳ הטבעית הוא כנ״ל בחילוק שבין התפיסא ע״י האות לע״י קוץ ורמז שבחי׳

גבור כארי . . שבשמים: אבות פ״ה, מ״כ.
אריה גימט׳ גבורה: פירוש הראב״ד לספר יצירה פ״א, מי״ב [ירושלים תשכ״ב — לה, רע״ב].
בביאור דאלה מסעי: לקוטי תורה מסעי צב, ב.
הבחיי פ׳ שמות: ב, יב.
הנודע רק לנביאים: נכתב בצד ימין של העמוד — תיבות אלו לא הובאו בבחיי.
ביאור — ולא אבה: נעתק מבוך 1259 עג, ב.
הוספה וקיצורים לאור התורה תצא ע׳ תתר.
ואפ״ל: שייך לאור התורה שם ע׳ תתרא סוס״א.

היותר גבוה אין יכולה להתלבש בבחי' הלבשה באותיות שהוא תפיסת המהות רק בבחי' רמיזא כו', וכך הוא ענין בחי' א"ס שלמעלה מהחכמה דלמת"ב שהמח' הוא תפיסת המהות אבל בבחי' רעו"ד הוא נתפס שהוא ע"ד רמיזא וכו' שאה' זו הוא למעלה מהטו"ד כמו שבחי' כ"ע הוא למעלה מהטו"ד ה"ז בחי' רמיזא וכו' וכן הוא בשאר המצות שנק' ג"כ רמזי' לאורות דכתר עליון כמש"ש בענין הראיני את מראיך כו').

(נת' הטעם קש"י רומז לכתר כי כתר מקבל ממל' דא"ס דלמת"ב כמו הא"ס (ונת' שי"ל כמו מחוי לי' במחוג אשכל עמוק כו', וז"ש לא נצרכה אלא לקש"י כו' דקס"ד כיון שאינו רק רמז כו'), אך דוקא לית מחת"ב אבל נתפס באהבה הטבעית שלמעלה מהטו"ד (וזהו ג"כ קש"י רמיזה אכ"ע שלמעלה מהחכ' באמת ופונה למעלה כו').

(נת'* שהיו"ד הוא חכ' כי החכ' נק' נקודה בהיכלא, והטעם כי א"א להיות התהוות חכמה מא"ס רק ע"י צמצום להיות אח"כ הגילוי רק נקודה, והיינו כיון שחכ' מקור דמקור לשכל אנושי ואפי' התהוות ח"ס ג"כ ע"י צמצום והיינו גבו' דע"י וזהו כיון שהוא מקור לחכ' דאצי', וגם מח"ס לחכ' דאצי' נמשך ע"י שערות (יודי"ן כו') ומחכ' לבינה ע"י נתיבו' הכל צמצומים לכן נק' ח"ע יו"ד).

(נת'* שהאתדל"ת להמשכת היו"ד הוא ביטול רצון שעי"ז גורם למעלה ג"כ גבו' וצמצומים דע"י להתלבש במו"ס (ונת' ההפרש בין אהבה טבעית שלמעלה מטו"ד המעורר קש"י שלמעלה מעה"ד טו"ר וביטול רצון דחכ' בזה שייך הבירורים כו') (ונת' ענין ה' התרחבות ההשגה נמשך ע"י הרחבת ההתבוננות ורשפי אש ושמחה, והכלי לזה תשובה עילאה לצאת מהמיצר וכו' (ונת' ענין מעלה שיש בהרחב זה יותר מבמיצר דחכ' וטובים השנים).

(נת'* ענין ר"ה הגלוי לזולתו ע"י הדבור משא"כ י"ה הגלוי בפ"ע לכן תרין ריעין ומהיו"ד נעשה הה' משא"כ לזולתו א"א להיות הגלוי כמו שהוא וכו' ומ"מ נמשך הגלוי והיינו ענין תומ"צ, וע"י כל הנ"ל ולא אבה לשמוע כו').

(וצ"ל* דזה גבוה מקיום ל"ת והיינו כי ע"י ל"ת אין ממשיכי' רק ע"י לאו אבל כשהזדונות נהפכו לזכיות והרי הזדון הי' מעשה גמור ומעשה זה נחשב לזכיות א"כ נמשך זו ההמשכה בבחי' הן מה שלא יוכל להתמשך ע"י

נת': קיצור לסעיף ב' שם ע' תתרב.
נת': קיצור לסעיפי ג־ד.
נת': קיצור סעיף ה.
וצ"ל: לאור התורה שם ע' תתרה [לסעיף ו] בשו"ה ג"כ — וכו'.

הל"ת והמ"י שבל"ת הוא דחיי' הג"ק אבל ע"י התשובה נהפכו לטוב ממש לכן נמשך עי"ז אותו האור בבחי' הן כיון שנהפכו לטוב משא"כ ע"י ל"ת שהוא בדחי' לא נמשך האור עליון ג"כ רק בבחי' השגת השלילה ולא בהשגת המהות ע"ד המ"ע אבל ע"י התשובה הרי נמשך ג"כ זה האור הנעלם בגלוי כמו ע"י מ"ע והבן).

זכור, יצ"מ ע' אלה מסעי מי ברא אלה, ויש ג' בחי' אלה, מד"ר פ' ויקהל, ומדבר, אלה מסעי בנ"י מ"ב מסעות, וא"י טובה ורחבה רחבה מצותך אלה המצות, לבי מקבל מישראל לי ראש, עמלק יודע רבונו ומכוין למרוד עמ"ש מזה גבי נ"ח רגלא דתרמודאי תרמוד מורדת, קידוש יין בד"ה חכלילי, גם כמו אסתר קכ"ז מדינות, שודמ"ט, גם אימא עילאה, גם מדלג על ההרים על הפתח, ביום השלישי ותלבש, בחודש השלישי, רב שמואל שע"ו נהורין, בר יצחק צחוק עשה, במו שוטה משחקי' העולם, כמ"כ שטות דקדושה ממשיך צחוק כו', גם שמואל ו' שמאל ר"ל ע"י וא"ו והנורא מתקשר שמאלא בימינא ונמתקו הגבורות לחסדי', גם אדעתא דנפשיה, נפשי אויתיך בלילה, פי' במ"א זהו בחי' לילה וחושך עדיין, משא"כ ונפש כי תקרב בד"ה ושבתה הארץ, הריקוד שיהי' הכסא שלם.

זכור: נעתק מבוך 1058 רט, א גוכי"ק.
רובו של העמוד מחוק. ונעתק כאן מה שנשאר מבין המחיקות.
ע' אלה מסעי: לקוטי תורה מסעי פח, ג. והנחה אחרת בהנחות הר"פ ס"ע קו.
מד"ר פ' ויקהל: פמ"ח, ב.
מישראל לי ראש: נסמן לקמן ע' ב'תמב.
עמלק יודע רבונו: כ"ה בכ"מ. וראה אור התורה בלק — ו ע' א'תתקיא בהערה.
עמ"ש מזה גבי נ"ח: ראה אור התורה חנוכה תתקמא, ב.
תרמוד מורדת: קהלת יעקב בערכו.
בד"ה חכלילי: תורה אור ויחי מז, א. והנחה אחרת בספר המאמרים תקס"ה ע' קסז.
אסתר קכ"ז מדינות: בראשית רבא פנ"ח, ג.
פי' במ"א: תורה אור מקץ לז, רע"ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער חנוכה רעט, ג.
בד"ה ושבתה הארץ: לקוטי תורה מ, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תקצה.

לד"ה כי ההרים

הסמך ע"י המצות ע' ד"ה לי בעוזרי הבא לטהר מסייעין וכו' כי הנשמו' שרשן מפנימי' הכלי' טהורה היא והמצות מבחי' קדש וכו' וזהו הבא לטהר לזכך נה"ב שתהי' ג"כ חולין שנעשו עטה"ק וכו' מסייעין לו המצות וע' בד"ה כי תצא ע"פ ונתנו וכו' והיינו כי ע"י תומ"צ ממשיכי' אור עד בי"ע בכלי' ששם הנשמה, משא"כ בגלו' בי"ע ענפין מתפרדין כו' רק תוס' אור באצי' וגם באצי' הרי סליק לעילא כו' אבל תשו' ממשיך בחי' רצון העליון שלמעלה מהח"ע כו' ע' בד"ה תקעו ובד"ה כי כארץ כו'. אז י"ל כי הנה טוב לחסות כו' ומ"מ צ"ל ג"כ א"פ דאדם כו' נר רמ"ח איברין כו' ובגלו' אין כ"כ גלוי מבחי' זו דאדם מטעם הנ"ל דסליק לעילא כו' אלא ע"י התשובה חדש ימינו כקדם.

לד"ה כי ההרים: נעתק מבוך *1101* [*לקוטי תורה מהדו"ק ?*] *תעג, א גוכי"ק*. לד"ה זה בלקוטי תורה.

ד"ה לי בעוזרי: לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פח, ב.

בד"ה כי תצא: לקוטי תורה תצא לה, ב.

בד"ה תקעו: לקוטי תורה דרושים לר"ה נד, ב.

ובד"ה כי כארץ: לקוטי תורה נצבים נא, סע"א ואילך.

פ׳ כי תבוא

והי׳ כי תבוא ההמשכה מלמעלה למטה אל הארץ עליונה עדמ״ש בפ׳ בהר בפ׳ כי תבואו כו׳ אזי ושמת בטנא להתלבש ההמשכה בטעמי׳ נקודו׳ אותיו׳ שבכתב, כי ההמשכה מבחי׳ אותיו׳ החקיקה שלמעלה מטנת״א הגלוי׳ או מבחי׳ קול שופר שלמעלה מאותיו׳ רק ושמת בטנא כי טוב לגנוז ע״ד קחו עמכם דברים כו׳.

והיה כי תבוא וגו׳ פרי האדמה כו׳, קדש ישראל ראשית תבואתה, הנה המצות נאמר בזהר שהם בחי׳ לבושים ובגמ׳ סוף סוטה נק׳ פירות ובפסוק זורע צדקות זורעי על כל מים. והענין כי נתאוה להיות דירה בתחתונים כי יש ממלא וסובב ומאה ברכות המשכות סובב בית ישראל ברכו והיינו לפי שיש בכל א׳ בכח למס״נ, אך זהו בדבור אבל צ״ל במעשה והוא ע״י מעשה המצות וכמשל זרעוני גינה אף שאינן נאכלין נצמח מזה פרי והיינו ע״י כח הצומח שבארץ כמ״כ זורע צדקות להיות מצמיח ישועות, והיינו ע״י נש״י כי תהיו אתם ארץ חפץ, והוא כי עיקר החפץ ורצון עליון להיות דירה בתחתוני׳ והיינו ע״י מלכותך אין מלך בלא עם ביטול היש שיש בנש״י משא״כ מלאכי׳ אינן נפרדי׳ כ״כ, וזהו אשה יראת כו׳ היא תתהלל, וז״ש בא לכאן ותלמודו בידו פי׳ שנקלט בארץ, ולכן נק׳ ראשית תבואתו כח הצומח, משא״כ בחי׳ מדבר העמי׳. (ע׳ בסידור גבי בהמ״ז ומילה) וזהו ענין נתינת הארץ לאברהם, שניתן לו ולזרעו אחריו כח זה שיהי׳ בחי׳ ארץ חפץ, כי בחי׳ זו למעלה היא מדת

והי׳ כי תבוא : **נעתק מבוך 1114 קלט, ב גוכי״ק. נמצא ג״כ בבוך 169 שכח, ב.**

בטנא . . בטעמי׳ נקודו׳ אותיו׳ : **ראה מגלה עמוקות אופן נג. אור תורה (קה״ת תשל״ג) תבוא נו, ב.**

כי טוב לגנוז : **זהר בראשית מה, ב.**

והי׳ כי תבוא : **נעתק מבוך 1079** [נרשם על הכריכה בגוכי״ק כ״ק אדמו״ר מהר״ש **: במדבר דברים בשעה שהקדימון] קט, א גוכי״ק.**

קיצור וכו׳ אור התורה תבוא ע׳ ב׳גט.

המצות . . לבושים : **ראה זהר ויחי רכד, א. לקוטי שיחות — כ ע׳ 315 הערה 5.**

ובגמ׳ סוף סוטה : **מו, סע״א.**

נתאוה להיות דירה בתחתונים : **ראה תניא רפל״ו ובליקוט פירושים שם.**

אין מלך בלא עם : **נסמן לעיל ע׳ ב׳רפג.**

בא לכאן ותלמודו בידו : **פסחים נ, א.**

מלכותו ית' שנק' ארץ עילא' שיש בה הכח לחדש יש מאין והיינו משום שהיא ארץ חפץ כמ"ש כל אשר חפץ עשה כי נעוץ סופן כו' שבה גלוי חפץ ורצון העליון להיו' ביטול היש ולכן מהוה מאין ליש כנ"ל, וחפץ הוא פנימי' הרצון להיו' ביטול היש, וזה ניתן לאברהם לאחוזה שיהי' כח מסירת נפשו פועל ישועות כמו כח הצומח וגם שניתן בו בחי' רצון זה למס"נ שהוא למעלה מהשכל ונק' ארץ לשון רצון כו'. וע"ז נאמר טובה הארץ מאד מאד שע"ז נמשך בחי' גלוי אור א"ס וב"פ מאד א' הביטול בכל מאדך והב' הצמיח' רחבה מצותך מאד. וזהו ארץ אשר כו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו' ע' באגה"ק, שבכל שנה נמשך אור חדש בנש"י שהם בחי' ארץ. אך צ"ל כי תבוא אל הארץ כי הנה הגם שבחי' אהוי"ר נמשך מלמעלה מארץ העליונה לנש"י ולכן נק' ארץ החיים כי כתי' יראת ה' לחיים וכן חסדך מחיים ובאמונתו יחי', וכנ"ל שרצון זה שרשו מבחי' רצון העליון שלמעלה מהשכל, מ"מ צ"ל הכנה לזה כי תבוא כו' כי אית רצון ואית רצון אית רצון הנמשך מהשכל וההתבוננות והוא כלי לרצון העליון וע"ד מאן דקטיל לחויא יהבין לי' ברתא דמלכא והיא ארץ זבת חלב ודבש מה יפית כו' וזהו אשר אני נותן לך.

היום הזה יום כניסתן לארץ (זבת כו' ודבש שבפסוק שלפני זה) מצוך כריתות ברית, כי הארץ תושבע"פ אדם ישראל תושב"כ, וארץ הדום רגלי עשי' מ"מ רגל לאדם וממקום גבוה כי זבת כו' ס"ת סוף מעשה כ"ז ע"י גמר הפלטרין ידיעו' המכוון (להעיר ודבש שמות תקס"ב מקום * דבר יפה שעה א' כו' וגם

ארץ לשון רצון: בראשית רבה פ"ה, ח.

ע' באגה"ק: סי"ד.

אית רצון ואית רצון: דרך מצותיך פח, ב בשם הזהר. וראה זהר נשא קכט, א מצחא דאקרי רצון. תורה אור ויקהל פז, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' שמ.

מאן דקטיל לחויא: ראה תקוני זהר סוף תי"ג (כט, ב). תכ"א (מג, א). תז"ח צט, ד.

היום הזה: נעתק מבוך 135 רלה, ב.

קיצור וכו' ללקוטי תורה מא, ג.

אחר ד"ה זה בא הביאור הנדפס באור התורה תבוא ע' תתרמז [ובלי הכותרת שבאור התורה שם].

ס"ת: סתרי תורה.

שמות תקס"ב: [אוצ"ל תקס"ג] הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בתורה אור קו, ד. והנחת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] בספר המאמרים תקס"ג ע' קד.

מקום: אוצ"ל מקיים.

יפה שעה א': אבות פ"ד, מי"ז.

מהפך ממרירו כו׳ * וכן תושבע״פ המאור שבה מחזירו כו׳, בינה יתירה ניתנה באשה תושבע״פ דבור ר״ה יראה, כי העשין דד״ס כל״ת זהו ג״כ ודבש גבו׳ ומיתוק בחסדים, וצריך כריתות ברית מלמטה כמו ברכה ב׳ חותם בברוך חתום תו׳ כו׳ או י״ל כריתות ברית מלמעלה שיהי׳ ההשפלה בבחי׳ ארץ הדום שהרי משרע״ה כבד פה כו׳ והיינו ודבש כו׳, וכמו שבחי׳ תושבע״פ בעולם א״י, כך ישנה בשנה בחי׳ ר״ה (כי ר״ה עולם הדיבור מל׳ פה כו׳) גם כן כריתות ברית מחדש מצוך כי שבועות ל״ר בקולות כו׳ ב׳ אהבות ביום רק פנימי׳ לפני כבן אצל אביו ע״כ ל״א בחשאי (חסדים מכוסים) ולהגיע לזה צ״ל יראה המלך מל׳ שיר יום וי״ו (וזהו שהחודש מתכסה כו׳) כי הלבנה מאירה בריחוק מקום מהשמש מרחוק נראה אלי, כלתה נפשו, אבל ר״ה הלבנה מתכסה מצד קירוב יראה ביטול לרצון החדש, מתכסה בו נקודה שאין בה אור (רק נולד מעט הארה ע׳ בחודש השלישי) ובעשי״ת ריחוק ע״כ גילוי האהב׳ לחוץ צעק לבם כו׳ ומ״ש בהיותו קרוב שמסתיר א״ע כו׳ (ע׳ משכני אחריך נרוצה כו׳) וביוה״כ האהבה בפנימי׳ (נמצא ר״ה יראה עשי״ת אהבה בלחץ ויו״כ אהבה פנימי׳) אך להגיע לבחי׳ זו צ״ל בקשו פני לעברך בברית, נקודו׳ הלב והיינו ע״י העברת הערלה כו׳ הסירו את כו׳ ואז גם חיצוני׳ כו׳.

א) **את** ה׳ האמרת היום כו׳. האמרת ל׳ רוממות דהיינו כמארז״ל עשינוך חטיבה א׳ בעולם, ולשון פורפירא, דהיינו לבוש כמו בצע אמרתו פורפירא דיליה, ולשון אמירה ודיבור. והיום קאי על ר״ה כמ״ש בזהר ר״פ בא שלשה ספרים נפתחים בר״ה. ולכאורה אינו מובן למה צ״ל לכל

כו׳ : אוצ״ל כו׳).

המאור שבה מחזירו : **ראה ירושלמי חגיגה פ״א, סה״ז לפי גי׳ קרבן העדה שם. איכה רבה פתיחתא ב (עה״פ ירמי׳ טז, יא). מתנות כהונה שם.**

בינה יתירה ניתנה באשה : **נדה מה, ב.**

ל״ר : **לוחות ראשונות.**

ל״א : **לוחות אחרונות.**

ע׳ בחודש השלישי : **תורה אור יתרו סז, ג. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ז ע׳ קנא.**

את ה׳ האמרת היום : **נעתק מבוך 1147 רפג, א.**

מהדורא בתרא מהנדפס באור התורה הוספות לפ׳ תבוא — ד ע׳ א׳תתקטז. — המאמר שבאור התורה נמצא ג״כ בבוך 340 פ, א. 500 נא, א. ושם נרשם שהוא משנת תר״ה.

הבא מוקף בחצאי ריבוע בפנים המאמר ניתוסף מאור התורה הנ״ל.

עשינוך חטיבה א׳ בעולם : **ראה ברכות ו, סע״א.**

שלשה ספרים נפתחים בר״ה : **ראש השנה טז, ב.**

בחי' ספר בפ"ע דייקא ועיין בזהר בראשית דל"ז ע"ב מענין זה ע"פ זה ספר תולדות אדם כו' דקאי על ספרן של צדיקים. והענין כמ"ש תילים קל"ט גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו. דהיינו שכל הנשמות שעתידים לבוא בעולם כולם ראה אדה"ר בספר תולדות אדם שהראה לו הקב"ה כמבואר בגמ' סנהדרין דל"ח ע"ב, ועיין בזהר פ' לך לך ד"צ סע"ב ודצ"א א' מענין זה. ואיך הם כתובים בספר היינו כנודע דס"ר נש"י הם ס"ר אותיות התורה כו'. ולפי שקודם ירידת הנשמה לגוף היו כולם צדיקים ע"כ היה די לכולם ספר א'. ועיין בפרדס ש"ח פכ"ב, וע' בזהר פ' יתרו ד"ע מענין זה ספר, וע' בפ' ויקהל ד"ר ע"א ודרמ"ו א' שם פי' ספר העליון בינה וספר דלתתא מל' [וביתרו משמע דהוא יסוד]. והענין כי הנה מלכותך מלכות כל עולמים כתיב פי' עולמים לשון העלם שלא יהי' רק גילוי מלכותו ית' כו' מלך גאות לבש כו' כדי להיות יתרון האור מן החשך כו' (ויתרון זה י"ל ג"כ בחי' עולם שהיה בחי' וחיי עולם נטע בתוכינו, עולם לשון נצחיות, שבחי' זו נמשך מבחי' ואתה מרום במד"ר ר"פ קדושים ומ"ש ע"פ מארז"ל כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם, הרי בחי' לעולם נמשך מבחי' לי דוקא, והוא בחי' אמת ע' בלק"ת ביאור אלה מסעי המתחיל הנה גבי המסעות פ"ד דצ"ג סע"ב ועמוד ג') שכך עלה ברצונו כי אמרתי עולם חסד יבנה. ועתה תלוי במעשה התחתונים להמשיך הרצון. והדרך להמשכה זו בכל השנה הוא ע"י עסק התומ"צ שהם רצונו ית' המלובש בח"ע (הנק' סופר) וזהו בא"י א' מלך העולם ע"י אקב"ו, רמ"ח פקודין אינון רמ"ח איברין להיות מלכא, וכמ"ש כ"ז בד"ה תקעו בחדש דרוש הראשון. אך הנה עיקר זמן המשכת רצונו הוא בר"ה, כי הנה בר"ה הוא יום ברוא אדה"ר שאז דייקא שייך בחי' מלוכה כי אין מלך בלא עם. והנה בכל ר"ה הוא המשכת חיות כללי על כל השנה, שלכן נק' בשם ר"ה כמו ראש האדם עד"מ, ששם ראשית גילוי כללות החיות כו', כך בר"ה נמשך גילוי כללות החיות של כל השנה כו' וכמ"ש בד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשו"ג. והמשכה זו הוא מבחי' סוכ"ע כו', עד"מ מעצמות הנפש כו', והיינו מבחי' אני מלא לבחי' לבחי' מכה"כ, וזהו ענין יחוד קבה"ו. ובתחלת הבריאה היה המשכה זו מעצמו כי חפץ חסד הוא, ועכשיו באתעדל"ת תליא וניתן כח זה לאדם. וכח זה הוא ממאמר נעשה אדם בצלמנו. (וע' בביאור כי המצוה הזאת גבי לא נפלאת

דס"ר נש"י . . אותיות התורה : **ראה לקוטי תורה במדבר טז, ב.**

עולמים לשון העלם : **ראה כתר שם טוב [קה"ת] סכ"ד (ד, סע"ד).**

כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם : **נסמן לעיל ע' ב'ריג.**

ועתה תלוי במעשה התחתונים : **ראה עץ חיים שער דרושי הנקודות ספ"ו.**

רמ"ח פקודין . . אברין : **נסמן לעיל ע' ב'קפה.**

אין מלך בלא עם : **נסמן לעיל ע' ב'רפג.**

וכמ"ש בד"ה והי' ביום ההוא : **לקוטי תורה דרושים לראש השנה נח, א.**

בביאור כי המצוה הזאת : **ספר המאמרים תקס"ה ע' תתקמו.**

ממך כי הוא אור כללי א"ק) ואדם אתם ע"כ לכן באתעדל"ת תליא להמשיך מסוכ"ע בממכ"ע על כל השנה היינו בבחי' מלכותו ית'. וכמ"ש מזה ג"כ בד"ה שוש אשיש, ולכן ר"ה הוא יום הדין שדנין את האדם האם ראוי הוא יחול עליו מלכותו ית' וכמ"ש בד"ה תקעו בחדש הנ"ל.

קיצור. האמרת ג' פירושים רוממות לבוש דבור. היום זהו ר"ה. ג' ספרים נפתחים, מלכותך מל' כל עולמים ל' העלם. ויתרון האור יומשך מהחשך, לי לעולם, וחיי עולם נטע. ומתחלת הבריאה כי חפץ חסד הוא ועכשיו צ"ל אתעדל"ת. בכל השנה ההמשכה ע"י תומ"צ בד"ה תקעו הראשון ובד"ה שוש אשיש. אך ר"ה יום ברוא אדה"ר, והמשכת חיות על כל השנה, לכן ע"ז הוא יום הדין ונמשך ע"י השופר.

ב) **וזהו** ענין שלשה ספרים נפתחים בר"ה, שהם ג' קוין חג"ת כמ"ש במא"א אות ס' סכ"א. אך שרשם נמשך מענין ג' בחי' סופר ספר ספור שבהן נברא העולם כמ"ש בס"י. ופי' האריז"ל שהן הן הג' ספרים הנפתחים בר"ה, ועמ"ש ע"פ הפרקי ר"א בע"מ נברא העולם וכללן בשלשה חב"ד, ונז' מזה בד"ה והי' אמונת עתך, שע"י חכמ' ודעת יהי' קיום עתך. וענין וכללן בשלשה י"ל ג"כ השלשה ספרים שהם ג"כ חב"ד, כי הנה בחי' מלכותו ית' הוא בחי' דבר ה' ונק' ספור וגם נקרא מספר, ומקור המשכתה הוא מבחי' חכמה עילאה הנק' סופר, כמו שאנו רואין שהדבור נמשך ונתהווה בתינוק אחר ימי יניקה שאז יש לו מוחין דיניקה עכ"פ. וע' מזה באגה"ק ע"פ ויעש דוד שם איך שהדבור שרשו מקדמות השכל, אך המשכה זו מהחכמה הוא ע"י הבינה הנק' ספר היא בחי' מחשבה עילאה דאו"א נק' תרין ריעין, ועמ"ש בד"ה ובבואה לפני המלך גבי אמר עם הספר. ולכן התהוות העולם ובריאתו יש מאין הוא ע"י ג' בחי' הנ"ל דסופר וספר וספור. ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו נעשה שזהו ענין בראשית ברא ות"י בחכמתא ברא, כי בראשית נמי מאמר הוא שהדבור שרשו

בד"ה שוש אשיש: לקוטי תורה נצבים מז, ב.

כמ"ש בס"י: בתחלתו.

ופי' האריז"ל: לקוטי הש"ס מהאריז"ל לר"ה שם (בני ברק תשל"ב — ח, רע"ב).

הפרקי ר"א: ספ"ג.

בד"ה והי' אמונת עתך: אור התורה דרושים לשבועות ע' עד.

דאו"א נק' תרין ריעין: ראה זהר ויקרא ד, א.

בד"ה ובבואה לפני המלך: תורה אור מגלת אסתר צו, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תב.

בד"ה בשעה שהקדימו: לקוטי תורה במדבר יב, סע"ד. ספר המאמרים תקס"ב ע' רה [הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי]. שם ע' תמו [הנחת הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?].

בראשית נמי מאמר הוא: ראש השנה לב, א. וראה לקוטי שיחות — ז ע' 7.

מהחכמה, ות"א בקדמין ברא, היינו רצון העליון מקור החכמה, וע"ז נאמר לבך יהגה אימה איה סופר, בחי' איה מקום כבודו שהוא מה שעלה במחשבה הקדומה להיות אנא אמלוך לכבודי בראתיו שזהו הנק' מקום כבודו שרש ומקור המל' הנק' כבוד. הנה בחי' איה נמשך להיות סופר בח"ע שאור א"ס עצמו נמשך בחכמה עילאה, ועמ"ש מזה בת"א ס"פ שמות, ועמ"ש ע"פ הזהר וירא דק"ט ע"פ והוא מסבות, וזהו בקדמין ברא, ועמ"ש מענין ג' בחי' הנ"ל דסופר וספר וספור בלקו"ת בד"ה ושאבתם מים דרוש השני בענין ערבים עלי ד"ס, ובסידור ע"פ ושאבתם מים. ולכן בר"ה שהוא המשכת מדת מלכותו ית' עולם הדבור וכמו שרמזו ברבות אמור ר"פ כ"ט בחודש השביעי באחד לחדש הה"ד לעולם ה' דברך נצב כו' ע"ש הוא ע"י ג' ספרים הנ"ל דסופר וספר וספור. ועמ"ש ג"כ בד"ה הקול קול יעקב, שלהיות התהוות מאין ליש זהו ע"י החו"ב הנק' אין ויש, רק שנמשך אח"כ ע"י הדבור. וזהו סופר וספר חו"ב ואח"כ הדבור הנק' ספור. וע' ג"כ מזה בבה"ז פ' פנחס דרנ"ד גבי בחד צפרא ג"כ מענין הדבור ששרשו מח"ע כו'. והנה להיות התחלקות צירופי אותיות הדבור זהו ע"י הג' ספרים וכמש"ש בבה"ז הנ"ל בענין אתה פוררת בעזך ים, וגם כמו שיש התחלקו' רבוי הנבראים בדצ"ח שאין כל א' דומה לחבירו מפני שכל א' יש לו צירוף [אחר] מיוחד מזולתו, והתחלקות זו זהו ע"י ה"ג וכמ"ש במ"א בענין שעורה שעור ה'. וזהו כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו. ולכן ר"ה שהוא בנין המל' הוא יום הדין וכמ"ש בסידור בד"ה אדני שפתי תפתח. אך צ"ל מיתוק הדין אברהם אתקין לכורסייא ע"כ צ"ל ג' קוין ג' ספרים כו'. ולכן אז נפתחים ג' ספרים, היינו אם המשיך האדם ע"י עסק התורה ומצות מבחי' סופר ע"י קיום דברי סופרים ומבחי' ספר ע"י רמ"ח מ"ע כנזכר בת"א פ' שמות ע"פ זה שמי, שע"י קיום מ"ע נמשך מבחי' ספר שהוא בחי' אורות המתלבשים בכלים שהן האותיות שבספר, וע"י קיום מל"ת וד"ס נמשך מבחי' סופר שלמעלה מבחי' ספר, האור שלמעלה מהכלי, ובחי' ספור נמשך ג"כ ע"י הדבור בד"ת ובתפלה, וע"י הלולים שבתהלים לעולם יסדר אדם שבחו של מקום שהוא

הג"ה. עוי"ל ג' ספרים הם חב"ד כי העולם נברא ע"י ג' דברים בחכ' ובתבונה ובדעת כמ"ש במד"ר, וכן בהמ"ק לע"ל שעז"נ בחכ' יבנה בית ובתבונה יתכונן כו', וכן בר"ה הוא בחכ' יבנה בית עולם הדבור ע"י פסוקי תנ"ך מלכיות זכרונות ושופרו' כו' והנה פי' בדעת חדרים ימלאו שיהי' מכה"כ כמ"ש במ"א.

בד"ה הקול קול יעקב: אור התורה תולדות תתכב, ב. תתכט, א.
שעורה שעור ה': זהר בלק קפח, ב. לקוטי תורה אמור לו, א.
אברהם אתקין לכורסייא: זהר אמור צט, ב.
לעולם יסדר אדם שבחו של מקום: ברכות לב, א.
כמ"ש במד"ר: שמו"ר ויקהל פמ"ח, ד. פדר"א הנ"ל.

בחי׳ ספור, וע״י נצור לשונך מרע כו׳, אשר כל המשכות האלו נצרכים לבנין המל׳ בר״ה. וע״כ מעייני׳ בדין האדם ובאתעדל״ת [שלו] כל השנה העברה אם המשיך ג׳ בחי׳ הנ״ל. וע׳ בפ׳ בשלח נ״ו א׳ ע״פ ע״כ יאמר בספר כו׳, ומשם נמשך הדין על הרשעים (והמק״מ בראשית ל״ז ב׳ פי׳ בע״א דספרן של רשעים בבינה וצ״ל משום דשם בחי׳ תשובה כו׳ ודוחק).

קיצור. ג׳ ספרים סופר וספר חו״ב להמשיך ספור דבור. עוי״ל ג׳ בחי׳ חב״ד שבהן נברא העולם והמשכן ובהמ״ק. ומזה יומשך ולבך יהגה אימה איה סופר כו׳, וע׳ בבה״ז פ׳ שמיני גבי דובב שפתי ישנים ענין ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים כו׳ וימצא כתוב, וזהו ענין וכל מעשיך בספר נכתבים.

ג) **וזהו** ענין את ה׳ האמרת היום כמ״ש בזח״ב פ׳ תרומה דקל״ו סע״ב ע״פ יום ליום יביע אמר, ששלשה אותי׳ אמר הם מורים על המשכת ג׳ בחי׳ השכל חב״ד הנמשכים להיות מוחין למדות, ועמ״ש מזה בסדור ע״פ הנ״ל. ובמ״א ע״פ לסוסתי ברכבי [פרעה] בשה״ש נתבאר ענין כי אמרתי עולם חסד יבנה, אמירה היא בלב והוא בחי׳ רעותא דלבא. והענין כי המדות הם לפי ערך השכל כי לפי שכלו יהולל איש, והמשכת השכל בהמדות נק׳ אמר ר״ת אש מים רוח. כי יסוד האש הוא בהלב והוא ענין בינה ליבא וכנודע דיסוד אימא מסתיים בחזה דז״א, וזהו ענין בינה ליבא ובה הלב מבין וכמ״ש מזה בד״ה עיני כל. ויסוד המים הוא במוח בחי׳ חכמה, וגם בחי׳ זו מאיר בהלב היינו יסוד אבא, והרוח הוא הממוצע ביניהם. וזהו לך אמר לבי בקשו פני, אמר לבי היינו המשכות ג׳ בחי׳ הנ״ל בהלב ומזה נמשך הרעותא דלבא ועיין מזה בהרמ״ז פ׳ אמור דצ״ג ע״ב, וזהו בקשו פני פנימיות הלב. וזהו ענין כי אמרתי שהוא מאמר דוד על כנס״י ועי״ז נמשך אתעדל״ע מלמעלה להיות חסד יבנה שיומשך אור א״ס המלובש בחב״ד להיות מאיר בהמדות שבהם ועל ידם התנהגות העולמות. וזהו ענין את ה׳ האמרת

אמר ר״ת אש מים רוח: ראה הנסמן בלקוטי תורה [קה״ת תשד״מ — במראי מקומות ל]נצבים מז, סע״ב. מאמרי אדה״ז פרשיות לע׳ קכז.

יסוד האש הוא בהלב: ראה תניא פ״ג. ובמהדורא קמא (קה״ת תשמ״ב) ע׳ כח הערה 19.

בינה ליבא: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

דיסוד אימא מסתיים בחזה דז״א: קצת כללים מחכמת הקבלה [נדפס בסוף תקוני זהר — בכמה דפוסים] פי״ט. ראה עץ חיים שער הנסירה פ״ח. שער לאה ורחל פ״ב. תורה אור וארא נח, ב ואילך. והנחת (הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?) בספר המאמרים תקס״ג ע׳ קיג.

בד״ה עיני כל: הנחות הר״פ ע׳ פה. [נדפס בתוס׳ הגהות וכו׳ ב]לקוטי תורה מטות פה, ב. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ח ע׳ נב.

ויסוד המים הוא במוח: ראה לעיל הערה יסוד האש.

היום, בחי' יביע אמר. וזהו ענין לבבתיני שהקב"ה אומר לכנס"י שאתה המשכת אותי להיות בחי' לב שהוא ההמשכה להיות חסד יבנה. וזהו ענין כי כל בשמים ובארץ, כל הם נש"ב הנמשכים בשמים להיות חסד יבנה, כי שמים אש ומים, ועמ"ש בד"ה השמים כסאי, ואח"כ נמשך בארץ ובחי' כל הנ"ל נמשך ע"י לך אמר לבי, כי לך אותיות כל, וזהו לך ה' הגדולה כו', ואח"כ כי כל וגו'. והנה תחלה נאמר השמים מספרים כו', ואח"כ נאמר יום ליום יביע אמר כו', ופי' השמים מספרים מנהרין כו', מנהירו דספר עילאה בזח"ב תרומה קלו"ב, וע' בסדור ומזה נמשך יום ליום יביע אמר. וכמו"כ יובן בענין את ה' האמרת היום שצ"ל ע"י בחי' ג' ספרים הנ"ל.

והנה להבין מארז"ל ע"פ האמרת עשוני חטיבה אחת בעולם והוא ע"י ק"ש שמע ישראל כו' ה' אחד. והוא לשון רוממות וחטיבה מלשון מחוטבות תבנית היכל בתהלים קמ"ד י"ב דפרש"י ענין הלול וכן במשלי סי' ז' י"ו חטובות [אטון] והוא ענין שבח. כי הנה כתיב ביום ההוא יהי' ה' אחד וארז"ל וכי האידנא לאו אחד הוא אלא לא כהעוה"ב עוה"ז דבעוה"ז לא כשאני נכתב אני נקרא, והיינו שאין התגלות שם הוי' ממש כ"א ע"י התלבשות בשם אד' שהוא הסתר וכמ"ש מזה בת"א פ' וישב בד"ה שיר המעלות כו' היינו כחולמים. והענין דהנה כתיב אני הוי' לא שניתי שאין שום שינוי אצלו ית' בין קודם בריאת העולם ובין אחר שנברא העולם, והיינו לפי שגם עכשיו שנברא העולם אין עוד מלבדו והעולם ממש כאלו אינו וכמ"ש בתניא ח"א פ"כ כ"א ובח"ב פ"ו אין ואפס ממש כו', ואינן נקראות בשם כלל אפילו בשם עוד שהוא לשון טפל כו' ועי"ז נאמר וידעת היום כו' אין עוד. וקרוב לזה פי' ג"כ בשל"ה בפי' אין עוד. ועי"ז נאמר שמע ישראל כו' הוי' אחד, היינו שאין שום עוד כלל, וזהו ענין עשוני חטיבה אחת, ולע"ל יהי' גילוי בחי' זו עין בעין יראו עז"נ ביום ההוא יהיה ה' אחד, ועי"ז ממשיכים גם עכשיו להיות הוי' נמשך ומתלבש במדותיו ית' שזהו ענין אחד כמ"ש בת"א בד"ה וארא אל אברהם. ובזח"ג פ' פנחס דרנ"ז א' פי' א' אין סוף ח' תמניא ספירין מחכמה עד יסוד ד' מל'. והוא ענין המשכת ג' ספרים סופר ספר ספור, כי א' היינו בחי' האלף א"ס נמשך ומתלבש בחכמה ע"ד אאלפך חכמה, וזהו איה סופר, ח' היינו שחכמה נמשך ומתלבש בבינה אמר

כל הם נש"ב: ראה פרדס שער יג שערים ספ"ו. שער ערכי הכינויים מערכת כל כלה. אור התורה דברים [הוספות] — ד ע' א'תתקמ.

בד"ה השמים כסאי: תורה אור בראשית א, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תשה.

וארז"ל: ראה פסחים נ, א.

בשל"ה: נסמן בלקוטי הגהות לתניא שם.

עם הספר, וספור הוא ענין מל' והוא ד' רבתי דאחד שע"ז ארז"ל במאמר אחד יכול להבראות שהיא בחי' מחשבה א' שבה נברה"ע ונפרט אח"כ ע"י ט' מאמרות, ועמ"ש מזה בד"ה כי תצא. וכ"ז נמשך ע"י לך אמר לבי כו' רעותא דלבא בק"ש שעי"ז נמשך את ה' האמרת היום יום ליום יביע אמר, והוא ענין סופר ספר וספור. אך כללות המשכה זו הוא בר"ה וי"כ* ע"י השופר שהקול נמשך מג' בחי' [אמ"ר] אש מים רוח. וזהו אד' יתן אמר המבשרות צבא רב בתלים ס"ח י"ב שמזה נמשך חיות לצבאי צבאות ברואי' עליוני' ותחתונים הנמשכים מדבר ה'. והנה בכל השנה בחי' אמר היינו ג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח שהם בחי' אש מים רוח, וכמ"כ נמשך כן מלמעלה הקב"ה יושב ושונה כנגדו הקב"ה מניח תפילין כו' וכמ"ש [ג"כ] מזה בד"ה לסוסתי הנ"ל.

קיצור. האמרת כענין לך אמר לבי, כי אמרתי, ענין חטיבה אחת ע"ד שיהי' נק' כמו שנכתב, א"נ חטיבה א' כמ"ש בד"ה וארא אל אברהם הפך מבחי' עיבור והעלם כ"א גילוי. ועי"ל חטיבה א' ע"ד ביום ההוא יהי' הוי' אחד כולו הטוב והמטיב ע"י המשכת עת"י בז"א. והמשכה זו ע"י ג' הנ"ל.

ה)* **להיות** לך לאלקים. ברבות באיכה ע"ו ב' ס"פ חסדי ה' ע"פ חלקי ה' אמרה נפשי, רבי אבוה בשם רבי יוחנן למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין כו' והיו גדולי המדינה יושבים באמצע המדינה חד אמר אנא נסיב דוכסין לגבי כו' היה פקח אחד לשם אמר אנא נסיב למלכא, כך עובדי כוכבים ומזלות מהן עובדין לחמה ומהם עובדים ללבנה כו' עד הה"ד חלקי ה' אמרה נפשי כו', שמע ישראל כו' אחד, עכ"ל. והנה פי' אמרה נפשי היינו כענין לך אמר לבי, וזהו ואומר שמע ישראל בבחי' רעותא דלבא הנמשך מאש מים רוח. אך צ"ל ענין המדרש היה פקח אחד לשם, דלכאורה א"צ לזה פקחות כלל ומובן לכל מי שיש לו מוח בקדקדו

במאמר אחד יכול להבראות: **אבות רפ"ה.**

מחשבה א' שבה נברה"ע: **בלקוטי תורה נשא כ, ד. ובהנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' קצר** בזהר ובמדרש. **בלקוטי תורה נצבים מז, ג** ובמדרש. **בספר המאמרים תקס"ב ע' י. ע' כה. ובספר המאמרים תקס"ט ע' קפד** בזהר בראשית. **בהנחות הר"פ ע' קכח** ובזהר פ' שמות. **ובלקוטי תורה שיר השירים ט, ב (דרוש זה)** ובזהר פ' שמות (נ"א פ' בראשית). **וראה זהר שמות כ, א. תוספות שם רעו, סע"ב.**

בד"ה כי תצא: **לקוטי תורה תצא לה, א.**

וי"כ: **באור התורה** (שנסמן בריש המאמר) **ג"כ. ובבוך 340 (שהוא המאמר דאור התורה כנ"ל) ליתא.**

הקב"ה יושב ושונה כנגדו: **תדא"ר רפי"ח.**

ה): **באור התורה ובבוך 340 הנ"ל ליתא. צ"ל ד).**

שיותר טוב ליקח המלך עצמו בביתו מליקח משרתיו. והענין כמ"ש בסידור ע"פ אל תבטחו בנדיבים שסטרא דקליפה נק' נדיבים שבקל מאד להתקרב אצלם ולקבל השפע מהם משא"כ לקבל השפע דרך ע"ש * דקדושה הוא ע"י דכיותה דגרמיה וכמ"ש בזח"ב בפ' תרומה קכ"ח א'. וזהו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, וכמ"ש בזח"ג בפ' בהר דק"ח ע"א. ושרש הענין כמ"ש בד"ה בשלח פרעה שהם מקבלים מחיות אלקי שנפל בשבה"כ מבחי' ורב חסד שלמעלה מהצמצום כו', שנמשך ההשפעה דרך העלם וע"כ מקבלים שלא ע"פ חשבון מעשה ודעת וע"כ נק' נדיבים. משא"כ בסט' דקדושה שמקבלים חיות מגילוי אור פני ה' ע"כ א"א להיות הגילוי כ"א ע"י צמצום, וזהו ענין שם הוי' יו"ד צמצום כו'. וזהו ענין אם תגביהי כנשר לקבל מבחי' שלמעלה מהצמצום משם אורידך נאום הוי', ועז"נ מלחמה להוי' בעמלק וכמ"ש מזה בד"ה ויאבק איש. וע"כ לקבל מבחי' ש' הוי' הוא דוקא ע"י דכיותיה דגרמיה בחי' ביטול רצון להיות ג"כ צמצום נפשו. ולכן אומרים אם פגמתי באות יו"ד ע"י ביטול ק"ש. ולפי שעובדי כוכבים לא רצו בביטול זה ע"כ מהן עובדין לחמה כו' לקבל מבחי' שבה"כ כו' כנ"ל, ולא רצו לקבל המלך שלזה צ"ל ביטול רב. אך הפקח הבין כמ"ש אל תבטחו בנדיבים שאין לו תשועה הם ה"ח שמהם נמשך הישועה בעת צרה והנדיבים אין להם בחי' זו ולכן נאמר בהמן כי נפול תפול לפניו. משא"כ בקדושה נאמר שבע יפול צדיק וקם, כי כובע ישועה בראשו, צוה ישועות יעקב (וע' מ"ש מזה בהגהות ע"פ בשלח פרעה שהם מקבלים שלא ע"פ חשבון ומשל הנזכר ע"ז במד"ר במגלת אסתר ע"פ אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את המן והיה נותן לחזירה בלי מדה כו' ותבא שעה כו', וזהו ענין שצריך לזה פקחות גדול להבין זה ועז"נ מאד עמקו מחשבותיך כו') וזהו תצא רוחו

גם היונה אמרה יהי מזונותי מרורין כזית מידו של הקב"ה ולא מתוקי' כדבש מידו של בו"ד כדפרש"י בחומש פ' נח. עד"ז יובן ענין חלק הוי' שהוא יותר טוב הרבה אף שהמזון רוחני וכו' ממה שמקבלים מהשרים אף שבא בשפע. ועד"ז המן הי' מזון דק לפי שהי' לחם מן השמים והם הלינו עליו לפי שהי' חפצם במזון גשמי זכרנו את הדגה כו'. ולהעיר עוד ממ"ש בענין הנדרים שהם בבינה ולכן צריך לקדש ולהפריש עצמו אף מן המותר לו כי שם בג"ר ההיתר דטוב שבק"נ חשוב הסתר והעלם כו'.

ע"ש: באור התורה הנ"ל ע"ס.

בד"ה בשלח פרעה: תורה אור בשלח סא, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ב ע' מו.

בד"ה ויאבק איש: תורה אור וישלח כו, ב.

ולכן אומרים: בקשעה"ט.

בהגהות ע"פ בשלח פרעה: אור התורה בשלח ע' ב'תרנה.

היינו כשיושלם הבירור ניצוצי קדושה שנפלו בהם. אזי תצא רוחו כו' והיו כלא היו. והיינו מ"ש המדרש דכולם מתחלפין וכמ"ש ביצי"מ כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו, כי וינצלו את מצרים עשאום כמצולה כו' ובירדו הניצוצות ע"כ הגשם חלף כו' ועד"ז נאמר בסיסרא ומחצה וחלפה רקתו שופטי' סי' ה' כ"ו. וזהו כחציר יחלוף כו', ועד"ז נאמר וחפרה הלבנה ובושה החמה כו'. וזהו ג"כ ענין חלפו עם אניות אבה באיוב סי' ט' כ"ו, והיינו כדפי' בזח"א בפ' וירא קכ"ד א' שהם כחות הנחש הקדמוני שנק' אניות אבה ע"ש ואיבה אישת. ועתידין להבטל והחליף וכמ"ש בלע המות לנצח, וכמ"ש והאלילים כליל יחלוף, וע"כ אמר אל תבטחו בנדיבים אשרי שאל יעקב בעזרו שברו כו'. וזהו ומלכא אינו מתחלף פי' מלכא נק' אוא"ס המלובש בע"ס דז"א דאצי' ונק' שם הוי'. והנה אף לע"ל שיהי' גילוי עצמות אוא"ס הסוכ"ע הרי נאמר והיה הוי' לי לאלקים שיומשך זה ע"י שם הוי' שיהי' בבחי' אלקים וכמ"ש בת"א פ' ויצא סד"ה ושבתי בשלום. והיינו כי אצילות ע"ס אף שזהו צמצום שיהי' מאיר בציור בחי' אדם חסד דרועא ימינא כו' כדי להאיר לבי"ע בע"ג, מ"מ הרי אצילות לשון ויאצל גילוי ההעלם כו', וזהו אני הוי' אני עצמות אוא"ס עם ש' הוי' כולא חד ממש. וזהו עשאוני חטיבה אחת רוממו' לומר כי הוי' הוא חד ממש עם עצמותו ומהותו ית' וזהו אני הוי', וע' בת"א פ' בהר סד"ה את שבתותי תשמרו. ומכ"ז יובן ענין את הוי' האמרת להיות לך לאלקים, שלקבל מהקדושה ש' הוי' הוא ע"י ג' קוין אש מים רוח כנ"ל בדכיותא דגרמיה, ועמ"ש בד"ה מה טובו. ומ"ש סד"ה את שבתותי תשמרו בפי' כי אני הוי' דכולא חד. וע"כ נאמר וקוי ה' יחליפו כח וכתיב הוי' בדד ינחנו וכמ"ש במ"א. וגם פי' להיות לך לאלקים היינו ע"ד שלע"ל והיה הוי' לי לאלקים.

וללכת בדרכיו ולשמור חוקיו ומצותיו ומשפטיו. י"ל שהן נגד ההמשכה בד' עולמות אבי"ע. דרכיו היינו המשכת אור א"ס באצילות שנק' ושמרו דרך הוי' ונק' אורחות הוי' חסד ואמת כמ"ש בפ' נשא קכ"ט א'. ועמ"ש בביאור המאמר פ' וישלח דק"ע ע"פ כי ישרים דרכי הוי' שהוא ענין המשכת הקו מאוא"ס אורח אצילות, ואח"כ נמשך בג' קוין חח"ן מימין כו'. וזהו ענין וללכת בדרכיו. ואח"כ ולשמור חוקיו ומצותיו ומשפטיו שע"י המצות ממשיכים האור בג' בחי' בי"ע, והיינו ע"י ולשמוע בקולו ע"ד שמוע

עשאום כמצולה: ברכות ט, ב.

חסד דרועא ימינא: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

בת"א פ' בהר: הכוונה ללקוטי תורה שלפעמים נקרא כן. וראה אגרת הקדש של כ"ק אדמו"ר (מהריי"צ) נ"ע שנדפסה בסוף תורה אור. לקוטי תורה אגרות קודש שלו־ד (קה"ת תשמ"ג) ע' תקס.

בד"ה מה טובו: לקוטי תורה בלק עג, ב.

וכמ"ש במ"א: ראה ג"כ אור התורה האזינו ע' א'תרצא.

מזבח טוב וכמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא בענין צור משגבינו מגן ישעינו משגב בעדנו שהם נגד ג' מקיפים הנמשך בג' עולמות בי"ע ע"י המצות ג' פעמים קדוש, והיינו ע"י אדון עוזינו קבלת עול כו'. גם חוקיו ע"ד וחוק לנערותיה שהם שבעה היכלות דבריאה, וע' בפ' קדושים דפ"ו ע"ב, ועמ"ש בבה"ז פ' בלק דר"ג ע"ב ע"פ אספרה אל חוק חוקת שמים וארץ. והנה הרמב"ם פ"א מה' דעות פי' והלכת בדרכיו מה הוא חנון כו' מה הוא קדוש אף אתה היה קדוש. וא"כ הוא ענין תיקון ע"ס שבנפש היינו תיקון המדות, וזהו ענין וללכת בדרכיו, ואח"כ ולשמור חוקיו ומצותיו ומשפטיו, היינו כנגד ג' לבושי הנפש מחשבה ודבור ומעשה שבהן תלויים רוב המצות רובם ככולם. ויותר י"ל כמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב בענין התפלה שאינה ממנין מ"ע דאורייתא ואעפ"כ היא עיקרית ומהדברים העומדים ברומו של עולם, אלא שהוא כמארז"ל מצות צריכות כוונה, כי המצות הם רמ"ח אברים בחי' כלים, וכוונה הוא להמשיך האור בהם וכענין חוט השדרה שאינו ממנין רמ"ח אברים ואעפ"כ הוא המעמיד ומקיים את כל האיברים לפי שהוא ההמשכה מהמוח ועל ידו נמשך חיות המוח אל כל האיברים גם בבחי' ירכין. וכך המצות שהם האיברי' צריכים כוונה להמשיך בהם אור א"ס. ובמ"א נתבאר שזהו ענין שבכל אבר יש עצמו' גידין ובשר, עצמות ל' עצמיות הוא כוונה של המצוה, גידין הוא ברכה של המצוה, בשר הוא מעשה המצוה. אך כללות הכוונה הוא ענין התפלה ח"י ברכות נגד חוה"ש ח"י חוליות שחוה"ש נמשך ג"כ מהגלגלת מקור העצמות ומהמוח וכמ"ש בגמ' ובי"ד סס"י ל"א, וזהו ענין וללכת בדרכיו היא התפלה בא"י המשכות הכוונה והאור. ואח"כ ולשמור חוקיו כו' בחי' האברים והכלים, וי"ל ג' בחי' חוקיו ומצותיו משפטיו נגד ג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח, ועמ"ש בד"ה שוש אשיש גבי כי חק לישראל הוא ומשפט כו'.

קיצור. פי' להיות לך לאלקים, חלקי הוי' אמרה נפשי, פקח אחד המשל מסייח' וחמור וחזירה. וע' בד"ה ויאבק איש, ובענין את האור כי טוב זה מעשה הצדיקים, ובד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה. וגדולה מזו

בד"ה ועתה יגדל נא: **לקוטי תורה שלח לט, רע"א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רמו.**

בד"ה לא הביט און ביעקב: **לקוטי תורה בלק ע, סע"א ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ס"ע קעה ואילך.**

מצות צריכות כוונה: **ברכות יג, א.**

ח"י ברכות . . ח"י חוליות: **ברכות כח, ב.**

וכמ"ש בגמ': **חולין מה, א.**

ובד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה: **תורה אור וישלח כה, ג. ושני הנחות אחרות בספר המאמרים תקס"ה ע' סה.**

ארז״ל ע״פ וסביביו נשערה מדקדק עמהן עד כחוה״ש, ועמ״ש בענין ודרך חיים תוכחת מוסר, וזהו לא יאחר לשונאו כו׳, וענין דכולהו מתחלפין. וע׳ במד״ר ריש קהלת דכל מה שנברא שי״ב סופו לכליון ולכן נק׳ הבלים. משא״כ מלכא אינו מתחלף, וכן צדיקים עושה להם כנפים כנשרים כו׳ וכמ״ש ע״פ שיר השירים שעשאן שירים לעולם. ללכת בדרכיו ד׳ בחי׳ הם אבי״ע מודו״מ ורעו״ד. גם סולם מוצב יש בו ד׳ שליבות, בשר גידין ועצמות והנשמה.

ה) **וה׳** האמירך היום, חטיבה א׳, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ בשמואל ב׳ סי׳ ז׳ כ״ג ובד״ה א׳ סי׳ י״ז כ״א. והנה היום היינו בר״ה שאז מתחדש נשמת אדה״ר, ונאמר ע״ז נעשה אדם בצלמנו כדמותינו, בצלמנו הוא כמ״ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, לך ה׳ הגדולה והגבורה כו׳, וכך הוא בנפש האדם ז׳ מדות וג׳ שכליים. ופי׳ בצלמנו היינו שמאיר על הנפש ממדות עליונות (וכענין שיורד ע״פ מדותיו בד״ה בהעלותך) וזהו הנאמר בכנס״י ורחל היתה יפת תואר, אך בחי׳ ויפת מראה הוא רעותא דליבא בכל מאדך ונמשך מבחי׳ יאר ה׳ פניו (בחי׳ מול פני המנורה) ושני בחי׳ אלו זהו ענין בצלמנו (וי״ל יופי הנ״ל ויפת מראה נמשך ע״י השופר שיתאדם פני התוקע, שופריה דיעקב רחמים מעין שופריה דאדה״ר, א״נ כי ויפח באפיו נשמת חיים מאן דנפח מתוכיה נפח, לכן התחדשות בחי׳ זו נמשך ע״י השופר שאזי יוצא הקול מפנימיותו) ולכן נאמר בצלמנו לשון רבים כי קוב״ה סתים וגליא פי׳ גליא הוא דמות כמראה אדם אך פנימיותו הוא בחי׳ כי לא אדם הוא וכמ״ש בביאור ע״פ אדם כי יקריב ובביאור ע״פ צאינה וראינה. וע׳ בזח״ג אחרי ס״ו ב׳ נשא ק״ל ע״א בפירוש בי נשבעתי נאום ה׳ דפי׳ בי היינו באור המאיר מע״ק ומלובש בז״א ונק׳ אור הוי׳ אור המאיר בשם הוי׳ דז״א. ומשני בחי׳ אלו נמשך ג״כ בנשמת האדם שבחי׳ נר״נ זהו מבחי׳ אדם, ובחי׳ יחידה או נשמה

ארז״ל: יבמות קכא, ב.

ועמ״ש בענין ודרך חיים: ראה אור התורה משלי ע׳ תקע ואילך.

צדיקים עושה להם כנפים כנשרים: סנהדרין צב, רע״ב.

ע״פ שיר השירים: ראה אור התורה שיר השירים ע׳ יד.

בד״ה בהעלותך: לקוטי תורה בהעלותך ל, ד. ספר המאמרים תקס״ב ע׳ תנז [הנחת הר״מ בן כ״ק אדה״ז ?] וראה [הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי] שם ע׳ ריט.

שיתאדם פני התוקע: ראה פרי עץ חיים שער השופר פ״א. פ״ג.

שופריה . . שופריה דאדה״ר: בבא מציעא פד, א.

מאן דנפח מתוכיה נפח: ראה תניא רפ״ב ובליקוט פירושים שם ע׳ פח. ובליקוטי הגהות (קה״ת תשל״ד) שם ע׳ ט.

קוב״ה סתים וגליא: זהר אחרי עג, א.

בביאור ע״פ אם כי יקריב: לקוטי תורה ויקרא ג, ב.

ובביאור ע״פ צאינה וראינה: לקוטי תורה שיר השירים כג, רע״ג.

לנשמה זהו נמשך מבחי' כי לא אדם הוא וכמ"ש תחלה וגם נצח ישראל לא ישקר, ועיין בפ' ויחי דרמ"ה ע"ב. וכדמותינו היינו בחי' לבושי הנפש אותיות מחשבה ודבור ששרשן מבחי' לאה ורחל לבושי האדם כו', ועמ"ש מזה בד"ה היום הזה מצוך. נמצא דרך כלל הן ג' בחי' בהנשמה הא' בחי' יחידה שבנפש ספירת כתר שבנפש ועמה בחי' חיה בחי' חכמה. וזהו ענין אחד הי' אברהם, וע' בחי' זו נסתפק ריב"ז בגודל ענותנותו ואמר איני יודע באיזה דרך מוליכין אותו איננו יודע דוקא שבחי' זו היא למעלה מהדעת. הב' שכל ומדות שבנפש הנק' נר"נ. הג' לבושי הנפש מודומ"ע. ועיין מזה בד"ה פתח אליהו בת"א פ' וירא. והנה בכל ר"ה שמתחדשת נשמת אדה"ר ע"י תקיעת שופר נמשך מחדש מאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו היינו שנמשך אור חדש בכל ג' בחי' הנ"ל. וזה נמשך ג"כ ע"י ג' ספרים הנפתחי' בר"ה שהם בחי' סופר ספר וספור. כי הנה ישראל עלו במחשבה, והיינו בחי' ספר שהיא בינה הנק' מחשבה, אך יש מחשבה הקדומה שלמעלה מעלה מבחי' בינה וזהו נכלל ג"כ בפי' עלו במחשבה. וזהו בעבר הנהר ישבו אבותיכם למעלה מבחי' הנהר שהוא בינה. וזהו ענין אותיות החקיקה גליף גליפו בטהירו עילאה, נשמה שנתת בי טהורה היא. וזהו בחי' סופר כי הוא בחי' אבא שלמעלה מהספר דבינה ולמעלה מבחי' מחשבה, אך עכ"ז מוכרח שנמצא בו ג"כ אותיות, דאל"כ מהיכן היו מתהווים האותיות במחשבה בינה, אלא שהאותיות שבחכמה הנק' סופר הם מיוחדים בהכתר מקורו ונק' אותיות החקיקה, ולכן ע"י בחי' סופר נמשך בחי' אותיות החקיקה שבנפש בחי' חיה יחידה. וזהו כי חק לישראל הוא בחי' חקיקה. ובחי' נר"נ נמשכו מבחי' ספר, והלבושים נמשכו מבחי' ספור. וספור הוא מחשבה תתאה מל' דתבונה המתלבשת בדבור וכן הנשמה נשתלשלה ע"י מאמר נעשה אדם. וברבות בראשית פכ"ד העירו לענין זה ספר תולדות אדם מפסוק אז ראה ויספרה. ועמ"ש בד"ה האזינו השמים, שד' בחי' שבפסוק אז ראה ויספרה בבחי' בינה הנק' ספר כו'. וזהו ענין חטיבה אחת, גוי אחד וירם וירידת הנשמה מבחי' מוליה בחי' אין עד שנתלבשה בגוף, והוא ענין נשמה שנתת בי טהורה היא, ואח"כ בראת יצרתה נפחתה בי. וי"ל אז ראה בחי' יחידה וחיה, כי אז הוא כענין המרומם לבדו מאז, והוא ענין ישראל עלו במחשבה הקדומה בחי' איתן האזרחי בד"ה ראה אנכי, ומשם שרש בחי' יחידה, ראה הוא בחי' חכמה איזהו חכם הרואה, זהוא בחי' סופר, ואח"כ

בד"ה היום הזה מצוך: לקוטי תורה תבוא מב, ב.
נסתפק ריב"ז: ברכות כח, ב.
ישראל עלו במחשבה: בראשית רבה פ"א, ד.
גליף גליפו בטהירו עילאה: זהר בראשית טו, א.
בד"ה האזינו השמים: לקוטי תורה האזינו עא, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ג ע' תשנז.
בד"ה ראה אנכי: לקוטי תורה ראה יח, א.
איזהו חכם הרואה: תמיד לב, א.

ויספרה בבחי' בינה הנק' ספר כו'. וזהו ענין חטיבה אחת. גוי אחד וירם קרן לעמו וכמ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתו בד"ה יונתי. והיינו בחי' בעבר הנהר ישבו כנ"ל. כי אחד היינו ג"כ בחי' יחידה כמ"ש הרח"ו הובא במק"מ ר"פ תרומה. וכמ"ש בשה"ש רבה ע"פ אחת היא יונתי שזהו ענין ומי כעמך ישראל גוי אחד. וידוע דאחת היא יונתי זהו מצד בחי' יחידה ששרשה למעלה מהחכמה. ולכן הוא למעלה גם מבחי' ס' מלכות שהם ששים מסכתות תשבע"פ וזהו"ע חטיבה אחת בחינת אחת היא יונתי. וע' לקמן גבי ולתתך עליון עולם העקודים עקודים בכלי אחד וזהו גוי אחד. ועמ"ש סד"ה וקבל היהודים בענין וקבל לשון יחיד. והנה האמירך ג"כ לשון אמר שמשפיע בך ג' בחי' אש מים רוח. בחי' אש כמ"ש לזאת יקרא אשה אש ה' כי מאיש לוקחה זאת מבחי' אש יו"ד בד"ה והיה לכם לציצית. בחי' מים כמ"ש פקדת הארץ כו' פלג אלקים מלא מים. וזהו ההמשכה שע"י המצות וכללותן צדקה כמ"ש בד"ה והיה מספר בנ"י ובחי' אש הוא עבודה. ועכשיו תפלה במקום קרבנות. בחי' רוח היא התורה רוח דבר ה' דבר בי ודברי אשר שמתי בפיך. וזהו ענין האמירך להיות התורה בבחי' תען לשוני אמרתך ועמ"ש בד"ה האזינו השמים בפי' תזל כטל אמרתי. שזהו הנק' טל תורה. וכדי שיהי' התורה בבחי' זו זהו ע"י שיהי' מתחלה בחי' אש ומים כנזכר בד"ה נאוו לחייך בתורים ובד"ה וכל בניך תחלה בינה בן י"ה רצוא ושוב ואח"כ הוי"ו קול דתורה. וזהו ענין טל תורה. וזהו ענין וה' האמירך. וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר דהאי לאמר הוא מיותר אלא שר"ל שיהי' תמיד בבחי' תען לשוני אמרתיך כמ"ש בד"ה ששים המה מלכות. ועמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא גבי כאשר דברת לאמר.

בד"ה יונתי: **לקוטי תורה שיר השירים טז, ב.**

ס' מלכות . . מסכתות: **שיר השירים רבא פ"ו ט, ב.**

עקודים בכלי אחד: **ראה עץ חיים שער העקודים פ"א.**

סד"ה וקבל היהודים: **תורה אור מגלת אסתר צז סע"ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי (מהמאמר) בספר המאמרים תקס"ז ע' קכה.**

בד"ה והי' לכם לציצית: **לקוטי תורה שלח מד, סע"ג ואילך.**

כמ"ש בד"ה והי' מספר בנ"י: **לקוטי תורה במדבר ה, סע"ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תקפג.**

תפלה במקום קרבנות: **ברכות כו, א־ב.**

בד"ה האזינו: **בלקוטי תורה עה, סע"ג ואילך.**

בד"ה נאוו לחייך בתורים: **לקוטי תורה שיר השירים יב, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' ח.**

ובד"ה וכל בניך: **לקוטי תורה ראה כט, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' שכא.**

בינה בן י"ה: **זהר נשא קכג, סע"א.**

בד"ה ששים המה מלכות: **לקוטי תורה שיר השירים מא, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תק"ע ע' ה.**

וכ"ז פי' האמרת והאמירך ל' רוממות ואש מים רוח, אכן ברבות כי תשא ר"פ מ"ה פי' פורפירא כמ"ש ואעדך עדי והיינו לבוש וענין לבוש זה כמ"ש ע"פ יונתי בחגוי פי' יפתי שעושה לבושים יפים לממ"ה הקב"ה והוא ענין ה' מלך גאות לבש וזהו האמרת היום דקאי על ר"ה שבו אמרו לפני מלכיות. ואפ"ל דאיתא בפסיקתא שבבריאת העולם לבש הקב"ה הוד והדר כמ"ש הוד והדר לבשת כו' נוטה שמים כו' והנה אח"כ ע"י חטא עה"ד לבשו שמים קדרות ובר"ה זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון היינו כי ביום ראשון הוד והדר לבשת וזהו חדש ימינו כקדם שבימ"ב האירו ימי קדם דא"א כמ"ש מזה בלק"ת פ' צו ע"פ והיה אור הלבנה כו' כאור שבעת הימים, וזהו לבושי הוד והדר. והנה כתיב אמרתו אשר צוה מימי קדם ופי' בזח"א פ' נח דס"א ע"ב דהא פורפירא פקיד לה מאינון יומי קדמאי, כי בחי' לבוש מלכות הנ"ל הנה נעוץ סופן בתחלתן מראש מקדם נסוכה מבחי' ימי קדם דע"י שהוא מל' דא"ס וכנודע מענין מלכותך כל עולמים ומענין המלך הקדוש שאומרים בעשי"ת, ובמק"מ פי' פורפירא דיליה לבוש החשמ"ל והוא ג"כ קרוב לענין הנ"ל כי הוא המסך שבין אצילות לבריאה שבו ועל ידו נמשך להיות התהוות יש מאין ולא בדרך השתלשלות עילה ועלול, וידוע שכדי להיות התהוות יש מאין הוא דוקא ע"י המשכת הכח שלמעלה מהשתלשלות היינו מבחי' סוכ"ע כמ"ש ע"פ יביאו לבוש מלכות וזהו אמרתו אשר צוה מימי קדם דוקא, ועד"ז וה' האמירך ואעדך עדי להיות ג"כ לבושים לנפש, וכמ"ש יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך כו' והלבישו את האיש כו' והיינו שמבחי' לבוש מלכות אשר הוא בחי' ה' מלך גאות לבש, מזה נמשך ג"כ לבוש לנפש ע' בת"א בד"ה יביאו לבוש ובד"ה חנוכת הבית דרוש השני בענין מזון לבוש, שרש המשכה זו נמשך ג"כ מבחי' רצון העילון הסוכ"ע כמ"ש באגה"ק בד"ה אחעט"ב ודאשתמש בתגא כו' ובת"א סד"ה ועשית בגדי קדש, ובבחי' גבוה יותר ג' ספרים בזח"א ויחי רכ"ז ע"ב זה ספר תולדות אדם קורא הדורות מראש וידוע מראש היינו א"ק מחשבה הקדומה, וזה ספר בחי' מחשבה, והסופר בחי'' בעל המחשבה ע' ביאור דאלה מסעי מוצאיהם למסעיהם וכענין קוב"ה אור א"ס אסתכל באורייתא א"ק בזח"ב קס"א וזהו איה סופר איה העיגול הגדול שלמעלה מהקו ובחי' קורא הדורות שיומשכו מראש מא"ק להיות נמשך למטה זהו ספור, ובזח"א בראשית ל"ז ב' פי' הג' ספרים דר"ה בינה ת"ת יסוד י"ל ע"ד ג' בחי' שבנשמות נשמה רוח נפש כי יסוד הוא המשפיע במל' והם ג' בחי' בתי אחותי אמי, וע"ש במק"מ איך הם שייכים לצדיקים ובינונים כו', ובפ' תזריע ר"פ ט"ו זה ספר תולדות אין מלך המשיח בא עד שיכלו כל הנפשות שעלו במחשבה להבראות ואלו הן האמורות בספרו של אדה"ר שנאמר זה ספר תולדות כו' וכ"ה בקהלת

בפסיקתא: דרב כהנא פסקא כב שוש אשיש.

ע"פ יביאו לבוש מלכות: תורה אור מגלת אסתר צ, ב.

ביאור דאלה מסעי מוצאיהם למסעיהם: לקוטי תורה מסעי צה, ב.

רבה ס"פ הולך אל דרום פ"ד א', ועי"ש בפסוק את הכל עשה יפה, צ"ב א', ופי' זה ספר זה מנין י"ב שמר"ה שנפתח ספר הנ"ל נמשך חיות על כל י"ב חדשי השנה, וכנגדן י"ב שבטים, ושם ג"כ זה ספר קאי אתורה והיינו כנ"ל. במא"א אות א' סכ"א כ' ספר נק' בינה או מל' וזה בבחי' היסוד שלהן ששם הכתיבה והתעבות הדברים, ועמ"ש פי' יסוד דנוק' בד"ה הנותן לשכוי, גם כ' סופר ספר ספור הם ג"ר כח"ב ויותר נכון שהם חב"ד, גם כ' ג' ספרים נפתחי' בר"ה הם ג' קוין חג"ת, בב"ר ס"פ כ"ז בן עזאי אומר כו' היינו ספר יסוד דנוק' ביטול לקבל זה יסוד דדכורא לכן זה ספר מזה נמשך תולדות אדם ע"כ הוא כלל גדול בתורה יחוד עליון וכן ואהבת לרעך כמוך כו', סד"ה והי' מדי חדש גבי לפני אמר ה', השולח אמרתו ארץ בסידור, הנותן אמרי שפר זח"א רמ"ו ב', וע' מענין כי אמרתי זח"א דר"ל סע"ב, ח"ב קס"ו ב', ח"ג ע"ז סע"א, קמ"ה ב', רנ"ז סע"א, ע' ברבות בשלח ס"פ כ"ח ע"פ אד' מי יתן אמר קול א' נחלק לז' קולות כו' וא"כ הוא קלא פנימאה דבינה שנחלק לז' מדות, ולפי' המא"א אמר היינו ג"כ אור מים רקיע שהם ג' בחי' כח"ב עיין בביאור ביום השמיני שלח וזהו ג"כ כאשר דברת לאמר.

אך להבין מארז"ל האמרת היום חטיבה א' כו' ה' אחד, ל' רוממות, להבין מהו רוממות דאחד הלא אחד בז"א ויחיד בע"ק. והענין כמ"ש בד"ה ששים מלכות ענין רם על כל כו' מי כה' אלקינו המגביהי כו' שזה שמשפילי בשמים ובארץ זהו לפי שמגביהי יותר מבחי' רם כו', עד דקמיה שמים וארץ גשמיות ורוחניות בהשוואה אחת ממש, וזהו במקום גדולתו כו' כי ענותנותו ההשפלה ומספר את רובע כו' זה מורה על גדולתו וזהו אימתי גדול כשהוא בעיר כו' והיינו שזהו אני הוי' לא שניתי, וזהו בחי' אחד שמורה ההמשכה בשמים ובארץ כי ח' ז' רקיעים והארץ וד' רוחות ה"ז נמשך מבחי' המגביהי כו' גאה גאה, וזהו שנק' חטיבה א' כי יש בזה רוממות יותר מבבחי' יחיד כשהי' ח"ו בבחי' רם על כל כו' ותדע דבגלותא סליק לעילא לעילא בבחי' יחיד כנזכר בד"ה וארא, ואזי ההנהגה בבחי' הסתר ונק' שינה, וע' בד"ה כי עמך מקו"ח, וא"כ מה שהוא משפילי כו' זהו רוממות יותר, וע"ז האמירך גוי אחד בארץ ארץ אמונה ובבחי' אמונה זו שאין עוד הם אחד בארץ,

---

זה מנין י"ב: ראה ויקרא רבה פ"ח, ג.

בד"ה הנותן לשכוי: ספר המאמרים תקס"ב ע' שצה.

סד"ה והי' מדי חדש: לקוטי תורה ברכה צז, ד. סידור שער הר"ח ריא, ג. לקמן ע' ב'תקסז.

בביאור ביום השמיני שלח: ראה אור התורה דרושים לשמ"ע ע' א'תתיג ואילך.

במקום גדולתו: ראה מגילה לא, א. הנסמן בספר המאמרים ה'ש"ת ע' 40. לקוטי הגהות לתניא פ"ד.

דבגלותא סליק לעילא לעילא: זהר בשלח נח, ב. וראה שם ויגש רי, א. ויקרא כ, ב.

בד"ה וארא: תורה אור שמות נה, ב.

בד"ה כי עמך מקו"ח: תורה אור מקץ לד, סע"ד ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ג ע' סב.

וגם האמירך כי אדם אתם כו' והנה גם באצי' אדם ובחי' הנק' בהמה בי"ע אינו אפילו בערך עוד לבחי' אדם וזהו וזאת המצוה כו' לעשות בארץ כו' שמע כו' אחד כו', וזהו ענין המאריך באחד להיות גילוי א"א בז"א וע' בהרמ"ז שלח קנ"ח בפי' היש בה עץ כו' כי נסתפקו מעין כו' ובאמת הוי' ע"ק הוא האלקים ז"א כו' ועמ"ש בד"ה ויקרא אל משה בפי' אל עולם, ועמ"ש בד"ה שחורה אני ונאוה דדוקא ע"י ל"ת התלויין בשערות דז"א נמשך גילוי יותר עליון ממ"ע התלויין בדיקנא דא"א, שהוא ג"כ ע"ד הנ"ל, דההשפלה למטה יותר נמשך ממקום עליון יותר, וזהו האמרת ע"ד שאמר והיה העולם רדל"א כי הוא אמר ויהי כאילו ממילא בחי' לא שניתי, והרמ"ז תולדות קל"ה פי' במאמר אחד יכול להבראות היינו א"א הנק' אחד, וא"כ יש לדרוש ענין ה' אחד שמעלים ז"א לא"א וזהו המאריך באחד וזהו ענין חטיבה א' גם כל המשכות הנ"ל ע"י האמרת אמר ששרשו חג"ת דע"י המתלבשי' בכתר חכמה דאריך א"כ אמר היינו תלת רישין כנ"ל שאמר והיה העולם היינו רדל"א ועוי"ל הנה איתא ברבות סוף איכה ע"פ וערבה כו' כימי קדם כימי הבל שלא היה עבודת כוכבים בעולם נשמע שאז האירו ימי קדם, א"כ לעתיד דכתיב אז אהפוך כו' ויהי' ה' אחד יהי' התגלות ימי קדם למטה, וזהו ענין חטיבה א', ועמ"ש ע"פ ואני נתתי לך שכם אחד, במא"א אות א' סצ"ד פי' אמר אור מים רקיע הטפה שרשה מבחי' אור ואח"כ נעשית מים כו' והם ג' בחי' כח"ב כנזכר בסידור ע"פ הללו אל בקדשו, וא"ש לפ"ז וה' האמירך, וזהו אד' יתן אמר תלים ס"ח י"ב, וע"ש במא"א סצ"ז צ"ח.

ו) **והנה** מאמרז"ל חטיבה אחת ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ בשמואל ב' סי' ז' כ"ג ובד"ה א' סי' י"ז כ"א, הענין ע"י בחי' אמר הנ"ל ממשיכים אחד בארץ, ולהיות המשכה זו למטה זהו דוקא ע"י רוממות שניתן בהם כמ"ש וירם קרן לעמו, עיין בד"ה לך לך שכדי להיות הירידה למטה נמשך מבחי' גבוה יותר, וע' ד"ה וייצר, שכדי להגביה הגוף גשמי צ"ל נשמה יותר עליונה מהמלאכים כו', וע' בסידור גבי חנוכה בד"ה מזמור שיר חנוכת בענין כי דליתני לשון רוממות קדש ישראל לה' ראשית תבואתו כו', עיין ביאור יונתי שלכן ניתן לישראל התומ"צ שמצד שרשם בא"ק יוכלו להמשיך מאצי' לבריאה וע' סד"ה אשירה כי גאה גאה גבי ולכן רמה יש בו שני פירושים

בד"ה ויקרא אל משה: [אוצ"ל ויקרא משה] לקוטי תורה תבוא מג, ג.
שחורה אני ונאוה: לקוטי תורה שיר השירים י, ג.
ואני נתתי לך שכם אחד: תורה אור ויחי קב, ב. ספר המאמרים תקס"ג ע' פא [הנחת הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?].
בד"ה לך לך: [הנחות הר"פ ע' ו. נדפס ב]תורה אור לך יא, ג.
ד"ה וייצר: תורה אור בראשית ד, ב. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' כו.
סד"ה אשירה: תורה אור בשלח סג, סע"ג.

לשון רוממות והעלאה, ולשון השלכה כו' ע"ש, ועמ"ש בענין שאו וכו' לגולגלתם, ה"ע וירם קרן, רמה קרני, ובשה"ש רבה ס"פ אחת היא יונתי כו' ישראל גוי אחד בארץ א"כ פי' אחד היינו ע"ד יחידה וכן פי' המק"מ ר"פ תרומה בשם נ"ב מהרח"ו עמא יחידאה גוי אחד בחי' יחידה וה"ע לגולגלתם וע"י רוממות זו יוכלו להמשיך בחי' אחד בארץ. ברבות ס"פ פנחס גוי אחד סמוך לענין ביום השמע"צ פר אחד איל אחד, כי בסוכות הקריבו ע' פרים וכו' ויש להעיר מענין נפשות עשו ל' רבים, וביעקב ע' נפש ל' יחיד ועמ"ש סד"ה וקבל היהודים, והיינו כי יעקב ת"ת ועי"ז ממשיכים מעולם העקודים כו' ע' ד"ה הן עם אחד כו' ועמש"ל בשם הרמ"ז בענין במאמר אחד כו'.

בזח"א ויצא קס"ד א' משמע גוי אחד ע"ד קדוש יאמר לו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, ועמ"ש ע"פ ה' בדד ינחנו, בפ' שמות די"ו סע"ב משמע ע"ד ביום ההוא וכו' ושמו אחד משא"כ עכשיו לא כשאני נכתב כו' כמ"כ עכשיו ישראל מלובש בבחי' יעקב הבאים ישרש יעקב אכן לע"ל יציץ ופרח ישראל. יש להעיר עוד ממ"ש בזח"ג אמור צו ב' בענין והיה יום אחד הוא יודע לה', ודף קל"ד ב'.

בפ' קדושים פ"א א' אחד כד איהו שלים כו' דו"נ כו' וכן פי' שם צ"ז ב' וזהו אחד בארץ דוקא וכמ"ש ואגודתו על ארץ יסדה, שלהיות בחי' אגודה התכללות והתחברות זהו על ארץ יסדה ע' ס"פ צו ל"ה א' ועמ"ש מזה סד"ה כי ההרים ימושו, אך איך הוא בחי' זו עכשיו אלא כי כל א' יש לו ד"א בארץ (במ"א בד"ה ואתחנן) שהן ד' אותיות הוי' שיש בכל א' כי חלק הוי' עמו, ועמ"ש במ"א בענין רוחב היריעה ד' באמה וארכה כ"ח כ"ח אד' כו' גם ע"י ד"א של הלכה, גם המצות נק' ארץ כמ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי, והנה בר"ה ג"כ בחי' בחכמה יסד ארץ כמ"ש באגה"ק ע"פ ארץ אשר כו' מראשית השנה, וישראל הם גוי אחד בארץ הנ"ל ע"כ האמירך היום דוקא. והרמ"ז ר"פ תרומה פירש שאע"פ שהם למטה בעוה"ז שהוא מוקף מהקליפה מ"מ אחוזים ומושפעים מאורות קו האמצעי כו' ומ"מ היינו ע"י שמקבלים מבחי' ארץ, ועמ"ש מענין

בענין שאו וכו' לגולגלתם: לקוטי תורה במדבר א, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי באתהלך — לאוזניא ס"ע קפ.

יעקב ת"ת: זהר ויצא קנז, ב. ועוד.

ד"ה הן עם אחד: תורה אור נח יא, א.

סד"ה כי ההרים ימושו: לקוטי תורה תצא מ, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' ריד.

כל א' יש לו ד"א בארץ: ראה הנסמן בלקוטי שיחות — כ ע' 309.

בד"ה ואתחנן: מאמרי אדה"ז — הקצרים ס"ע קו. ובנוסח אחר שם ס"ע קח.

ע"פ והארץ הדום רגלי: תורה אור בראשית א, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תשיא.

כמ"ש באגה"ק: סי"ד.

היותם בחי' ארץ חפץ בד"ה הבאים ישרש. והנה י"ל פי' אחד בארץ שממשיכים האחדות מבחי' האלף פלא ע"י ח' חכ' או מילה שניתנה בשמיני יסוד גם ע"י שמיני עצרת עד ד' היינו גם בד' גליות מצרים בבל כו' וע' ברבות בשה"ש ע"פ שובי שובי השולמית, גם אחד א' שבט לוי ח' שבטים דלאה ורחל ד' בני השפחות ע' רבות וירא פנ"ז, ע' זח"א ויצא קנ"ח א', גם אחד בארץ כי גדולים מעשה צדיקים שעושים מיש אין וגדול ממעשה שמים וארץ שהוא מאין ליש שלמעלה האין ולמטה היש אבל ביטול הצדיקים שמהפכים מיש לאין היינו כמו דיעה עליונה שלמעלה היש ולמטה אין כמ"ש בת"א פ' בשלח, וי"ל שזהו ההפרש בין את ה' האמרת, שהמשכתו להיות שאמר והיה העולם והוא התהוות מאין ליש, אבל ע"י וה' האמירך אחד בארץ היינו שיהי' ביטול היש לאין שלמעלה היש ולמטה כלא חשיב והנה האמירך אש רצוא מים שוב כו' ושוב לאחד יקוו המים אל מקום אחד א"כ הרצוא שבתחלה לבחי' יחיד, רוח כשם שא"א לעולם בלי רוחות כו' הרוח נושב מלמעלה למטה להיות הגילוי למטה כמו למעלה בד"ה עולת תמיד.

ח) * **אכן** ברבות כי תשא ר"פ מ"ה פי' פורפירא לבוש ואעדך עדי, וענין האמרת כמ"ש ע"פ יונתי בחגוי פי' יפתי שערשה לבושים נאים לממ"ה הקב"ה, ועיין זח"א פ' נח דס"א ע"ב ע"פ אמרתו מימי קדם דהא פורפירא פקיד לה ואינון יומי קדמאי כו' בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה, והיינו כמ"ש בד"ה שובה ישראל עד בענין כי עמך הסליחה למען תורא, שגם המשכת הסליחה שמבחי' כי עמך ממש שהוא ענין ימי קדם דע"י הוא למען תורא להיות קיום למדת מלכותו ית', גם האמרת לשון דבור ועמ"ש סד"ה וארשתיך לי, וכעד"ז וה' האמירך תען לשוני אמרתיך כנ"ל, גם ע"ד אד' שפתי תפתח ופי יגיד בלקו"ת בד"ה שה"ש דרוש השני השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיך בסידור בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו גם ע"ד לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון, ובגדולי הצדיקים כרשב"י הוא כמ"ש ותגזור אמר ויקם, וכ"ז נמשך היום בר"ה וזהו שאומרים לפני תקיעות שש אנכי על אמרתיך, עוד פי' האמרת והאמירך בגיטין דנ"ז ע"ב ובאיכה ס"ז ד' שאין אנו ממירין אותו כו' ושלא יחליפם באומה אחרת ע' פסחים פרק ח' דפ"ז ע"ב ועד"ז ה"ע השבועה לאברהם

בד"ה הבאים ישרש: **תורה אור שמות נג, ד.**
האלף פלא: **ראה תקוני זהר ת"ע קלה, א.**
בד' גליות מצרים בבל: **ראה לקוטי שיחות — טז ע' 91.**
גדולים מעשה צדיקים: **כתובות ה, א.**
בת"א פ' בשלח: **סו, סע"א.**
כשם שא"א לעולם בלי רוחות: **תענית ג, ב.**
בד"ה עולת תמיד: **ראה ספר המאמרים תקס"ט ע' רכו ואילך.**
ח): **סעיף ז לא נסמן בהבוך.**
בד"ה שובה ישראל עד: **לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סו, ד. סז סע"א ואילך.**
סד"ה וארשתיך לי: **לקוטי תורה במדבר ח, ד.**

אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם דוקא שלמעלה מהחכמה בד"ה ביום השמע"צ וזהו פי' אמרתו אשר צוה מימי קדם בחי' אמרתו היינו וה' האמירך נמשך מימי קדם, שמשם נמשך השבועה, ומ"ש בצע אמרתו היינו בגשמיות ששפך חמתו בחורבן בהמ"ק ולא ברוחניות למעלה ח"ו, וזהו ג"כ שאומרים לפני תקיעות יבחר לנו את נחלתינו כו'.

ט) **וה'** האמירך, מבואר לעיל סוף אות ה' ואות ו' ז', היום כי היום לעשותם, וגם היום היינו ר"ה, לעם סגולה מבואר בד"ה נאוו לחייך ענין סגול וסגולתא, ולשמור כל מצותיו לכאורה זה אינו שייך כ"א בפסוק האמרת היום, אלא דר"ל שהכח שיעורר ע"י מצות גשמיות המשכת אור א"ס זהו בדרך סגולה שלא ע"פ החכ' והשכל המושג ומובן, וע' ד"ה הבאים ישרש.

ולתתך עליון, ע"ד מ"ש בד"ה כי תצא, בפי' על אויביך בבחי' שאין להם יניקה שם בחי' סוכ"ע וכו' וזהו עליון על כל כו' וע' תניא פי"ט כאין נגדו כו', וברבות פ' ע"ה שזהו כנגד הברכה הוה גביר לאחיך וי"ל כי עשו שרשו מתהו עולם הנקודים אכן יעקב ע"י התכללות שבעולם התיקון גוי אחד ימשיך מבחי' עקודים שלמעלה מהשבירה ושם אין לו שום יניקה וזהו הוה גביר, ולהיות השפחה תחי' גבירתה, וזהו ואוהביו כצאת השמש בגבורתו מוציא חמה מנרתקה צדיקים מתרפאין בה להיות הוה גביר כו'.

לתהלה, כמ"ש ותהלתי אחטם לך וכתיב והריחו ביראת ה'. לשם ע' רבות בקהלת ע"פ טוב שם משמן הטוב, אף ששמן הטוב ח"ע, והשם מל', אך כי כתר שם טוב עולה על גביהן, כי ענין השם טוב שנודף למרחוק זהו כענין הבקיעה שמרבוי האור בוקע הכלי, וכמ"ש ויצא שם דוד, ועד"ז נאמר ותעש לך שם היום הזה, בנחמי' סי' ט' י', וזהו ענין ויעש דוד שם עיין בחקתי דקי"ג ע"ב מאן עביד שמא קדישא כו' דהיינו ע"י הצדקה, ועמ"ש בד"ה את שבתותי בענין וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, כי השם אע"פ שהוא רק הארה עכ"ז הוא הוראה על עצם הדבר, והנה דוד נתרעם על שלא קראוהו

וכל ג' הפירושים א' כמ"ש בד"ה יונתי שמתחלה צ"ל קומי לך ואח"כ רעייתי יפתי כמ"כ מתחלה אמ"ר ואח"כ לבוש.

בד"ה ביום השמע"צ: לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פג, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ג ע' תשפ.

בד"ה כי תצא: לקוטי תורה תצא לו, רע"א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תתכג.

מוציא חמה מנרתקה: נדרים ח, ב.

כתר שם טוב עולה על גביהן: אבות פ"ד, מי"ג.

בשמו כ"א בן ישי, וזהו ענין לשם שיהי' בהן רבוי האור במאד עד שיהי' גם השם נמשך ומתפשט וכמ"ש כי שם ה' נקרא עליך, וזהו ענין ששה משמותם על כו' ע"ש ברבות גבי שם טוב. גם לשם ע"ד העונה איש"ר מברך בכל כחו. גם לשם ע"ד מ"ש כל הנקרא בשמי וארז"ל ב"ב דע"ה שעתידין צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה, ויובן זה ע"ד מ"ש בת"א פ' בא בד"ה בעצם היום, בענין שם צבאות שנאמר בנביאים שהוא כשנמשך בבי"ע אור א"ס ע"ד שהוא באצילות איהו וגרמוהי חד, וכמ"כ לע"ל יהי' הגילוי בנש"י ממש כמו בע"ס דאצי' וזהו והתהלכתי בתוככם ממש, ולכן יהיו נקראים בשם הוי' ממש, כי יזדככו הכלים כ"כ עד שלא יצטרכו לאכילה ושתיה, ויהיו כלים לגלוי אור א"ס ממש, וזהו לשם, שיהיו בחי' נקרא בשמי ממש, ומעין זה הוא מ"ש משה ונתתי עשב, שכינה מדברת מתוך גרונו.

ולתפארת, כמ"ש ברבות פ' בלק ע"פ ישראל אשר בך אתפאר מלך שנטל עטרה ונתנה בראשו כו', והוא כענין שכנס"י נק' עטרת בעלה, עטרת תפארת, גם כענין בעטרה שעטרה לו אמו, ובזח"א ויחי רי"ט א', ח"ב פ' בא מ"ג א' בשלח מ"ח ב' אשר בך אתפאר היינו תפילין דמארי עלמא שנאמר בהם ומי כעמך ישראל כו', והתפילין היינו מה שנמשך לז"א ד' מוחין ע"י ההמשכה מע"ק והיינו ע"י נש"י לי ראש גם י"ל לתהלה לשם ולתפארת תלת רישין שהם הגילוי בב' ימים דר"ה וביוהכ"פ, ועמ"ש ע"פ יחיינו מיומים וביום השלישי יקימנו. ועוי"ל פי' לתהלה כו' דהנה בחי' אמ"ר כי אמרתי כו' לך אמר לבי כו' זהו ע"י צדיקים שמקיימין ג' בחי' תורה עבודה גמ"ח ג' קוין, אמנם כשפגם בתומ"צ צריך להמשיך מבחי' גבוה יותר שלמעלה מבחי' סופר וספר כו' והוא מ"ש בס"י ולפני אחד מה אתה סופר, כי סופר וספר שייך באצי' ע"ס והוא בחי' אחד כנ"ל, אך לפני אחד בעצמות אור א"ס, וזהו איה סופר בחי' אמ"ה נמשך להיות סופר, וע"י התשובה בחי' יחידה שלמעלה מג' קוין מעורר בחי' זו ועי"ז נאמר מי מנה ומספר, והי' מספר בנ"י אשר לא יספר, ועי"ז והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי, ע"ד בצע אמרתו, יאמר להם בני אל חי, וזהו ימים יצרו ולו אחד בהם זה יוהכ"פ, כי בכל השנה ישראל ממשיכים אחד בארץ, אכן אם פגמו כו' נמשך מלמעלה מלוי הפגמים ביוהכ"פ ע"י התשובה וזהו ולו אחד כו' וזהו כן אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה וכמ"ש במ"א, ולתבונתו אין מספר זהו תשובה.

וצריך לקשר ענין ג' ספרים סופר וספר וספור איך שייכים לג' ספרים של צדיקים ורשעים ובינונים, ולפמש"ל שג' הספרים הם ג' קוין א"ש

העונה איש"ר מברך בכל כחו : **שבת קיט, ב.**

שכינה מדברת מתוך גרונו : **נסמן לעיל ע' ב'ריא.**

ע"פ יחיינו מיומים : לקוטי תורה דרושים לר"ה סד, **ב.**

בס"י : **פ"א, מ"ז.**

דצדיקים הם מקו הימין, ורשעים יונקים מסוף קו השמאל, וע"כ ע"י הגבורות עליונות הם נחתמים למיתה, ובאבוד רשעים רנה עי"ז מתמתקים הגבורות וע' בזח"ג פ' אמור ד"ק ע"ב ת"ח לקבל תלתא ספרין וכו' ובמק"מ שם, וז"ש בר"ה זה היום תחלת מעשיך ע"ד זה ספר תולדות אדם.

באר היטב בשבעי' לשון פ' ואלו נאמרי' כו'.

יפת **וישכון וכו' אע"פ שאין התיבה הורא' על אמיתי' הדבר רק הסכמי** ולרשב"ג יווני הורא' כמשל סדר, כל המספר בלה"ק ודר בא"י, בזוי **אין להם לשון. במגילה ללועזו' בלעז שמבין. הענין כי לה"ק אע"פ שאינו מבין מ"מ הרי צירוף זה מורה אבחי' זו כמו סו"ס העלא' והמשכה ב"פ ג"ס כו' וכן שא"ד ע"כ אפי' אינו מבין הפשט יצא דהגם לא בגבורת הסוס יחפץ כו' מ"מ כשא"א, אבל לעז שהוא רק הסכמי א"כ כשאינו מבין אינו כלום אבל כשמבין זהו בחי' לביני' שעושי' מהם ג"כ חומה. הגם שאין אותיו' מייאסע מורים על בשר כמו בשר שזהו הצירוף המחי' מ"מ הפשט מובן ועמ"ש בענין ארץ הצבי כו' בענין תשב"כ ושבע"פ דהיינו בתשבע"פ אין הקפידא על תמונת**

באר היטב : **נעתק מבוך 1114 קסט, א. גוכי"ק.**

פ' ואלו נאמרי' : **סוטה פ"ז, מ"ה (לב, סע"א), — פ' ואלו (בתוס' וא"ו) נאמרי' במהרש"א (סוטה שם) ד"ה בפרש"י אלו גרסי' בלא וא"ו. אבל ראה המובא בתלמוד בבלי עם דקדוקי סופרים השלם (ירושלים תשל"ט) סוטה ח"ב ע' עה ובהערה 11. מגמ' ברכות מ, ב וכמה ראשונים וכת"י ואלו בוא"ו.**

אע"פ שאין . . כמשל סדר : **נכתב ממעל לשורה.**

שאין התיבה . . רק הסכמי : **ראה פרדס שער האותיות פ"א. של"ה בית נאמן יא, א.**

ולרשב"ג : **ראה מגילה ח, ב. ט, ב.**

כל המספר בלה"ק ודר בא"י : **נכתב ממעל לשורה. — ראה ירושלמי שבת פ"א, סה"ג.**

בזוי אין להם לשון : **ע"ז י, א.**

במגילה ללועזו' בלעז : **מגילה יז, א. יח, א.**

צירוף זה מורה אבחי' זו : **ראה שער היחוד והאמונה פרק א.**

לעז שהוא רק הסכמי : **וכ"כ באוה"ת משפטים ע' א'רעד.**

וראה באוה"ת נ"ך ע' תתקד ההפרש בין לה"ק לתרגום.

זהו בחי' לביני' : **ראה תו"א עז, ד.**

מייאסע : **בשר בלשון רוסי'.**

כמו בשר שזהו הצירוף המחי' : **ראה אוה"ת משפטים ע' א'רעד שמביא שם גם דוגמא מתי' בשר.**

ועמ"ש בענין ארץ הצבי : **תורה אור וארא נז, ד. ספר המאמרים תקס"ג ע' קיא. ע' קיח.**

אותיו' כו'. וכן המגלה אגרת. בתשב"כ טט בכתפי כו' תשתפכנ' אבני ק' תפילין ומזוז' אין נכתבין רק אשורי' כי מצוה הרצון כך משא"כ ספרי' ההשגה כמו העוסק בתורת עולה בלילה ג"כ כאילו הקריב כו' כי רק השגת החכמ'.

השותפין גויל גזית כפיסין י"ל מסך שבין אב"י ע"ב ס"ג מ"ה אבל לביני' ב"ן עשי' בין קדש לחול נוגה כו' אותיו' גויל ו' ה' ד' בענין א"ב אל אדון יש ג' בחי' הנ"ל תיבה ש"ת שש אותיות כו'.

(להבין שרש ענין הקללות)

(וי"ל הגר אשר בקרבך היינו ט"ס דנוק' המתלבשי' בקליפות אחר חורבן בית שני כמ"ש בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב ושער מ"ח פ"ג והיינו בסוד אשר שלט כו' אך זהו לרע לו כי עי"ז יבררו ממנו ואז תתעלה המל' למעלה מעלה כו').

המגלה אגרת: מגילה יט, סע"א.

טט בכתפי: סנהדרין ד, ב. ראה אוה"ת ואתחנן ע' שכז בשם השל"ה אל יעלה בדעתך שהתורה כתבה אלו הלשונות שאינם לה"ק, אלא הכי פירושו כשברא הקב"ה עולמו לא הי' רק לה"ק . . והתי' הנ"ל הם לה"ק ונבללו בלשון יוני, ע"ש.

תפילין ומזוז' . . אשורי': מגילה ח, ב. ראה באוה"ת משפטים ע' א'רעג דכתב אשורי רומז לענינים מופלאים שהרי ר"ע הי' דורש על כל קוץ כו' וכ"ז אינו כלל וכלל בשאר כתבים ולשונות עכ"ל.

העוסק בתורת עולה בלילה: ראה ספר המאמרים תרנ"ה ע' לד.

השותפין: לפני קטן זה בגוכי"ק מקום פנוי כשתי שורות — ריש בבא בתרא.

א"ב אל אדון: ראה ביאורי הזהר [לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק] תרומה ס"ע תתב: א"ב דשבת . . יש בשני אותיות ראשוני' א"ב בכל א' ה' תיבין ואח"כ ח"י אותיות בכל א' ד' תיבין ואח"כ ב' אותיות אחרוני' ש"ת בכל א' ששה תיבין. וראה שם ע' תתד.

וי"ל הגר אשר בקרבך: נעתק מבוך 1025 [נרשם על הכריכה בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: תקס"ו. — גוכי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי. ובכ"מ גוכי"ק כ"ק אדמו"ר הצמח צדק] קיד, סע"א גוכי"ק.

הגה לד"ה להבין שרש ענין הקללות נדפס באור התורה תבוא ע' תתרצב [שנאמר „שבת פ' תבוא" תקס"ו — ראה רשימת המאמרים שבריש ספר המאמרים תקס"ו ע' XI].

ההגה היא לסיום המאמר ס"כ [בבוך הנ"ל גוכי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי לא נסמנו סעיפים] באור התורה שם ע' תתשד.

מ"ש ולא נתן לכם ה' לב לראות ואזני' לשמוע פי' לראות שהכל רק דבר ה' אלא שמתלבש בלבושי' דדצח"מ עד היום הזה דקיימא אדעתי' דרבי' לראות ממש בעיני ראי'.

מ"ש ולא נתן לכם ה' : **נעתק מבוך 1052 עד, א גוכי"ק.**
קטע השלישי מג' הקטעים שבע' זה. ראה לעיל פ' ואתחנן ע' ב'רכו.
לכם ה' לב לראות : **כ"ה בגוכי"ק.**

פ׳ נצבים

[שמענו ליל ב׳ דר״ה הר״ת]

אתם נצבים היום כולכם וגו׳ לעברך בברית למען הקים אותך היום לו לעם וגו׳. להבין מלת נצבים שהוא ענין ול׳* נפעל כמו נצב מלך כו׳*, כי העולמות עליונים מלאכים נקראו עומדים כמ״ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים וגו׳, והתחתונים נקראו נצבים שהם נפעלים. וזה* היום דקאי על ר״ה כי ידוע ענין שאנו אומרים* זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון כי בכ״ה באלול נברא העולם ובר״ה נברא אדם הראשון וכתי׳ בראשית ברא אלקים ודרשו רז״ל בתחילה עלה במח׳ לברוא [את] העולם במדה״ד כו׳ ראה שאין העולם מתקיים ושיתף מדה״ר. ולהבין זה הלא הוא רחום וחנון (ומדוע עלה במח׳ לברוא את העולם במדה״ד, הנה כתי׳ (שמואל ב׳, כ״ג, [א׳]) נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על וארז״ל (מ״ק דט״ז ב׳) שהקים עולה של תשובה). להבין מילת הקים, דהנה כתי׳ והי׳ בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו וגו׳ למען ספות הרוה את הצמאה, ענין הצמאון הוא מה

אתם נצבים: נעתק מבוך 467 קז, ב. [והבא בתוך חצאי ריבוע ניתוסף מבוך] 47 קכג, א.

נמצא ג״כ בבוך 184 רכט, א. 245 [על הכריכה נרשם: דברים חלק ב] כז, א. 448 קסו, א [רק קטע]. 752 [על השער נרשם (שכתבו שנת): ברכת]. קלא, א. [ושם נרשם: בס״ד נאמרה פ׳ נצבים תרכ״א]. 789 קיז, ב. 798 [על השער נרשם (שכתבו ב)שנת תרכ״ו] רפד, א. 803 שפז, א. 1101 [לקוטי תורה מהדו״ק ?] שעב, ב [רק ההגהות (בכת״י מעתיק). — המאמר שאליו מציין [כ״ק אדמו״ר הצמח צדק] שהתחלת השיטות מתאימות לה„שיטות״ שבבוך זה אינו תח״ין].

ממה שהובא בהמאמר „בד״ה דאתם נצבים דלקמן״. וכן „וכמ״ש בדרוש שאחר זה״. וכן ממה שנמצאו ההגהות למאמר זה בבוך 1101 [שהוא לקוטי תורה מהדו״ק ?] משמע שהי׳ בדעת כ״ק אדמו״ר הצמח צדק להדפיס מאמר זה בלקוטי תורה קודם ד״ה אתם נצבים שנדפס עכשיו בלקוטי תורה.

המאמר רובו נדפס בתוס׳ הערות וכו׳ באור התורה נצבים ע׳ א׳קפט [נמצא ג״כ בבוך 124 צד, א ושם הכותרת: פ׳ נצבים. שנת תבר״ן].

ענין ול׳: בבוך 1101 ליתא.

כמו . . כו׳: בבוך 448 (כמו . . כו׳).

וזה: בבוך 1101 וזהו.

ידוע . . אומרים: שם ליתא.

בכ״ה באלול נברא העולם: לקמן ע׳ ב׳תלז בשם פדר״א. וראה פרקי דרבי אליעזר רפ״ח. ויקרא רבא רפכ״ט. פסיקתא דרב כהנא פסקא כג בחודש השביעי. וראה ר״ן לראש השנה טז, א. רבינו בחיי בראשית א, ג ד״ה ויש [ירושלים תשל״א ע׳ כו].

בתחלה עלה במח׳: ראה רש״י בראשית א, א. לקוטי שיחות — כ ע׳ 31 הערה 7.

שהשי"ת מחי' את כל העולמות ולית אתר פנוי מיני' [ו]הוא אינו רק בחי' אות אחת כנודע מענין בהבראם בה' בראם, ומבשרי אחזה אלוה שאצל האדם יש שכל ומח' דיבור ומעשה ובשכל אין שום תמונת אות ניכר עד שבא למח' בהתגלות מעט, ואח"כ בדיבור נמשכים ומתלבשים האותיות בהבל גשמי המתחלק בה' מוצאות הפה * כו', ומבטא ההבל הוא אות ה'. כן כבי' אצלו ית' בה' בראם. וע' באגה"ק ד"ה ויעש דוד שם *. עוד נתבאר במ"א בע"א כי הנה תמונת וצורת הה' הוא ג' קוין [שני קוין] מחוברים שהם מח' דיבור וקו הג' המופסק מהב' קווין הוא בחי' מעשה וכמ"ש אף עשיתיו אף הפסיק כו'. והנה ג' עולמות בי"ע הן בחי' מחדו"מ כמ"ש במ"א ע"פ מי מנה הנ"ל *, נמצא [אות ה'] הוא מקור המחי' ג' עולמות בי"ע וזהו בה' בראם) *. ואות הזה הוא רוצה ומשתוקק תמיד לחזור לאין להכלל באחדות הפשוט[ה] בדרך הטבע שכל דבר רוצה לחזור לשרשו (וזהו ענין הנזכר בזוהר בלק (דקצ"א א') ע"פ שחורה אני כו' ובשעתא דאיהו גו רחימא סגי כו' עד הא כמלקדמין יעו"ש ומבואר במ"א באריכות בביאור מאמר הזוהר הנ"ל *, והשי"ת מחדש בכל יום תמיד מע"ב ע"ד עושה בראשית. וזה נק' צמאה ע"ד צמאה נפשי לאלקים לאל חי שהוא חיות של כל העולמות ונק' שכינה וכן ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ששם מתגלה בחי' שכינה יותר ששם הוא הלב של כללות העולם כנודע (ומבואר בזוהר שלח קס"א ב') וזהו שאמר לכי ומעטי א"ע להחיות עולמות התחתונים ולא רצתה מחמת שהם מעורבים טוב ורע ויש בחירה ויכול להמשיך חיות אלקות בכל הדברים ע"ד רגלי' יורדות מות ועי' בזוהר ח"א דקכ"ב סע"א. ובאמת אפשר שיהי' לו שלום אבל זה אינו כ"א בעכו"ם דווקא שהמה מקבלים שפע ית' מאחוריים כמאן דשדי בתר כתפי' (וע' בתניא באגה"ת פ"י). אבל על ישראל נא' לא יאבה ה' סלוח לו, דהיינו המשכות הרצון ית' אליו וזהו לא יאבה ה' סלוח לו כ"א ע"י תשובה תשוב ה' בחי'

ולית אתר פנוי מיני': תקוני זהר תנ"ז צא, ב. ת"ע קכב, ב. וראה לקוטי תורה ויקרא בהוספות גב, ג.

בהבראם בה' בראם: מנחות כט, ב.

גשמי . . הפה: בבוך 1101 הגשמי . . ליתא.

בראם וע' . . שם: שם ברא וע' מזה . . ליתא.

באגה"ק: ס"ה (תניא קז, ב).

במ"א בע"א: ראה תורה אור צה, סע"ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער הפורים רפב, א.

ע"פ מי מנה: לקוטי תורה בלק סז, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. והגהה אחרת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] בספר המאמרים תקס"ג ע' תר.

הנ"ל: שם כו'.

בראם): בבוך 47 בראם.

ומבואר במ"א באריכות: ראה ביאורי הזהר בלק ק, סע"ג ואילך.

הנ"ל: שם הנ"ל).

לכי ומעטי א"ע: חולין ס, ב.

צמאה הנ"ל שהי' בתחילה לדברים גשמיים ברהטים ברהטי מוחין יורדות מות, ועכשיו מתחרט ואינו רוצה להיות צמאה כנ"ל רק להיות צמאה לדבקה בו ית' ובחרת בחיים כמ"ש דוד המלך ע"ה צמאה נפשי לאלקים לאל חי שהיא ג"כ בחי' צמאה החלק להיות עם הכולל, וע"י תשובה הנ"ל כמים הפנים לפנים, וגם יוכל להמשיך ג"כ רצונו ית' עמו אנוכי בצרה מלך אסור ברהטים ברהטי מוחין, וע' בהערה לתיקון חצות). והפיוס הי' הצדיקים יקראו על שמך דוד הקטן שמואל הקטן, וזה נק' צמאה, ועמ"ש מענין צמאה בפ' במדבר בד"ה והי' מספר בנ"י בענין ארץ לא שבעה מים כו' ובד"ה וארשתיך לי בענין כלתה נפשי לחצרות הוי'. ורוה נק' מה שרוצה למלאות תאותו וזהו פי' והי' בשמעו את דברי האלה הזאת וגו' שלום יהי' לי אעפ"י שבשרירות לבי אלך למען ספות הרוה דהיינו שימשיך חיות מצמאה לרוה בסוד רגלי' יורדות מות וזהו בחי' סליחה כנ"ל *. והנה בר"ה חוזר לאין והם תרין [רעין] מהווה ומחי' אעפ"כ בר"ה חוזר לקדמותו כמו בשעת בריאת העולם וכתי' בדבר ה' שמים נעשו שצריך להמשיך אותו לבחי' דיבור היינו לעשות עולמות כנ"ל. והנה אצלינו המושג שהוא דיבור של המשפיע נק' יש ומה שאינו מושג נק' אין אבל האי עלמא דשיקרא שהאמת הוא להיפוך שהמושג אצלינו הוא בחי' דיבור הוא אין שהיא חכמה * כלא ממש נגד מה שאינו מושג כמ"ש לעיל *, והוא נק' יש כמו שאמר הכתוב להנחיל אוהבי יש האוהב מי שמתבונן בגדולתו ית' ממילא נעשה אצלו היש לאין נגד[ו] ית' והאין ליש ועיקר כנ"ל ולכן בר"ה שהצמאה רוצה להסתלק אנו צריכין לעשות איזה

ברהטים ברהטי מוחין: **ראה אור התורה נצבים ר"ע א'קצו.**

וע' בזוהר ח"א . . בחי' סליחה כנ"ל: **בכל הביכלאך (שנסמנו בריש המאמר) בא קטע זה בשינוי:**

עמו אנכי בצרה מלך אסור ברהטים ברהיטי מוחא (ועיין בהערה לתיקון חצות) והפיוס הי' צדיקי' יקראו על שמך דוד הקטן שמואל הקטן וזהו נק' צמאה (ועמ"ש מעניך צמאה בפי' במדבר בד"ה והי' מספר בנ"י בענין ארץ לא שבעה מים. כו' ובד"ה וארשתיך לי בענין כלתה נפשי לחצרות הוי') ורוה נק' מה שרוצה למלאות תאוותו וזהו פי' והי' בשמעו את דברי האלה הזאת וגו' שלום יהי' אעפ"י שבשרירות לבי אלך למען ספות הרוה דהיינו שיומשך חיות מצמאה לרוה בסוד רגלי' יורדות מות (וע' בזהר ח"א דקכ"ב סע"א) ובאמת אפשר שיהי' לו שלום אבל זה אינו כ"א בעכומ"ז דוקא שהמה מקבלים שפעו ית' מאחוריים כמאן דשדי בתר כתפוי (וע' בתניא באגה"ת פ"ו) אבל על ישראל נא' לא יאבה ה' סלוח לו דהיינו המשכת הרצון כי הכעס הוא הסתלקות הרצון ממנו ועכ"ז תפילתינו ובקשתינו סליחה ומחילה הוא המשכת הרצון ית' אלינו וזהו לא יאבה ה' סלוח לו. כ"א ע"י תשובה בחי' צמאה הנ"ל שהי' בתחילה לדברי' גשמיי' ברהיטי מוחא יורדות מות ועכשיו מתחרט ואינו רוצה להיות צמאה כנ"ל רק להיות צמאה לדבקה בו ית' ובחרת בחיים כמ"ש דהע"ה צמאה נפשי לאלקים הוא ג"כ בחי' צמאה החלק להיות עם הכלל וע"י תשובה הנ"ל כמים הפנים אל פנים וגו' יוכל להמשיך ג"כ רצונו אליו ית' וזה: בחי' סליחה כו'.

חכמה: **בבוך 47 ליתא.**

כמ"ש לעיל: **שם כמשל הנ"ל.**

רצון להמשיך אותו לבחי' דיבור. עד"מ אדם חכם גדול שאינו רוצה לדבר והוא רוצה לשמוע איזה דבר מפיו עושה לו איזה רצון שידבר. והנה בתחילת הבריאה עלה כמ"ש ועת לדבר אבל עכשיו באתעדל"ת אתעדל"ע, והיינו ע"י ישראל שיבטלו את עצמם מכל הרצונות רק רצה"ע ית' כמאמ' רז"ל בטל רצונך וכמ"ש כי כל בשמים. וזהו בצלמינו לדבוק באחדות פשוטה. אלא שצריך להיות ע"ד החיות רו"ש בע"כ אתה חי, וזהו כדמותינו שנראו כימי עולם ועי"ז כמים הפנים אל הפנים ממשיך רצה"ע לבחי' דיבור לחיות העולמות (וזהו ענין גבורי כח עושי דברו המבואר בזוהר פ' בלק (דקצ"א א') ע"פ שחורה אני הנ"ל. וזהג שנאמר במוסף דר"ה ועשיתם עולה משא"כ בכל הקרבנות נא' והקרבתם כו', והיינו מטעם שנתבאר שבר"ה שהצמאה רוצה להסתלק ולחזור לשרשו וע"כ צ"ל ועשיתם עושי דברו ועמ"ש בפ' נצבים סד"ה כי המצוה הזאת בפי' כי קרוב אליך הדבר כו' [לעשותו)], וזהו שכתב בזוה"ק זכאין אינון צדיקייא דידעין לשוואה רעותא דליבהון כו' דהיינו בחי' רצון שלהם ועי"ז ממשיכים רצון העליון (ועיין בזוהר ד"ק סע"א ודף קמ"ט א' ב' מפני שישראל עלו במח' למקום גבוה, וזהו בתחילה עלה במח' לברוא [את העולם] במדה"ד דהיינו צמצום שמצמצם א"ע שלא להתפשט יותר מדאי כדי [שיוכל] להתהוות עולמות. וזהו אתם נצבים היום כי נפעלים מחדש להעשות כן מאין ליש למען הקים אותך היום לו לעם, הכוונה מפני שאין לך מלך בלא עם מלשון עוממות והוא יהי' לך לאלקים (וע' פי' זה בד"ה אתם נצבים דלקמן, וזהו ענין שיתף עמו מדה"ר, והיינו להיות נמשך סיוע מלמעלה לבחי' קומה וכדלקמן בפי' למען הקים אותם היום כו', שזהו ע"י מדה"ר. וזה נ[ת]גלה (ל)[ב]יום ו' במעשה בראשית ביום ברוא אדה"ר, כי בחמשה ימים הראשונים הי' רק סדר ההשתלשלות וההתהוות מאין ליש יהי אור יהי רקיע תדשא הארץ כו'. והוא בחי' מדה"ד וצמצום שעי"ז מתהווה בחי' היש ודבר נפרד כו', אבל ביום ברוא אדה"ר אז הי' המשכות הביטול להיות היש בטל לאין וזהו ענין שיר של יום [ו' ה' מלך גאות לבש כו' הנה מלכות נק' מה שמקבלים מלכות ברצון] כמ"ש שום תשים עליך מלך, וזהו מלכותך מל' כ"ע כי בלא רצון נק' ממשלה וממשלתך בכל דור ודור לפי שיש דורות שלא קיבלו מלכות שמים ברצון כמו דור המבול ודור הפלגה. והנה בחמשה ימים הראשונים דמע"ב ואדם אין כו' לא הי' רק בחי' ממשלה ולא הי' גילוי מלכותו מאחר שאין מי שיקבל עול מלכותו ית' ברצון וע"כ הוא נק' מדה"ד וצמצום לגמרי אבל ביום ברוא אדה"ר שקיבל עליו ברצון עול מלכותו ית' [הוא בחי' הוי' מלך שאז הי' התחלת גילוי מלכותו ית' להיות היש בטל לאין כו' וזהו בחי' שיתף עמו מדה"ר שהוא התגלות אלהות להיות ביטול היש כו', וזהו ענין

בתחילת הבריאה . . עכשיו באתעדל"ת : **ראה עץ חיים שער דרושי הנקודות ספ"ו.**

באתעדל"ת אתעדל"ע : **ראה זהר לך פח, א. ויצא קסד, א. ויחי רלה, א. רמד, א.**

בטל רצונך : **אבות פ"ב, מ"ד.**

בע"כ אתה חי : **אבות ספ"ד.**

שאין לך מלך בלא עם : **נסמן לעיל ע' ב'רפג.**

בד"ה אתם נצבים דלקמן : **לקוטי תורה נצבים מד, סע"ד. וראה הערה בריש המאמר.**

למען הקים אותך היום לו לעם שיהי' במדריג' בחי' עם שיחול עליהם גם מלכותו ית'] ולא ממשלה לבד כו' * והיינו שנהי' בבחי' ביטול היש כו'. וע' לקמן ע"פ שוש אשיש מבואר שעיקר בחי' ר"ה הוא התחדשות בריאת נשמת אדה"ר שהוא כללות נשמות ישראל והיא המתחדשות בכל ר"ה יום ברוא אדה"ר *. ולפי"ז א"ש טפי פי' אתם נצבים היום דקאי על נשמות ישראל שהם נפעלים ומתחדשים היום כו'). לכן כל תפילתנו בר"ה ובכן תן פחדך ואימתך כו' כי תעבור ממשלת זדון מן הארץ דהיינו בחי' ארץ הנ"ל שמחי' עולמות ע"ד והארץ הדום רגלי ולא תהי' בבחי' ורגליה יורדות מות לדברים גשמים והוא מחמת שאין לו ישוב הדעת, כי בדעת חדרים ימלאו יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה (וזהו שאנו מבקשים לידע כל פעול [כי אתה פעלתו] כו' פי' דעת אינה הידיעה לבדה אלא ההתקשרות בקשר אמיץ וחזק כו'. וזהו ג"כ ענין אתם נצבים היום וע"ד ותתצב אחותו מרחוק לדיעה כו' ופי' במדרש לדיעה ע"ש כי אל דיעות ה' כו', והיינו שמבחי' אל עליון סוכ"ע יומשך הדעת לנשמות ישראל. וזהו * ושקל בפלס הרים כו' וכמ"ש בדרוש שאחר זה, והיינו ע"י ותתצב אחותו * מרחוק כו' מרחוק ה' נראה לי שהוא לעורר רח"ר על ריחוקו מה' דהיינו שגם בבחי' סוכ"ע דלמתב"כ יומשך בבחי' דעת והרגשה ועמ"ש מזה ע"פ וידעת היום כו'. וזהו ענין צדיקים יקראו על שמך דוד הקטן שמואל הקטן שמקטינים [וממעיטים] א"ע בבחי' מרחוק ה' נראה לי כמ"ש באגה"ק ע"פ קטונתי מכל החסדים כו'. וזהו ענין שיקראו בשמיך שיחברו אותך למה שלמעלה ממך החלק עם הכלל, כי ע"י ביטול זה ממשיכים מבחי' סוכ"ע וכמ"ש במ"א ע"פ ויהי קול מעל לרקיע כו' *. וזהו ותמלוך אתה הוא לבדך כו' כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ היינו בחי' רוה מן צמא[ה] ולע"ל כתי' ביום ההוא יהי' א' ושמו א' ומלאה הארץ דיעה את ה' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ובלע המות לנצח (וזהו שכתיב ונאום הגבר הוקם על כי הוקם ג"כ ל' נפעל ע"ד נצבים כו'. ועמ"ש ע"פ כי תצא כו' והבאת אל תוך

כו' : בבוך 47 ח"ו.

וע' לקמן ע"פ שוש אשיש : בלקוטי תורה. וראה הערה בריש המאמר.

אדה"ר : בבוך 1101 נוסף : כו' ע"ש.

כי אתה פעלתו : שם ליתא.

ופי' במדרש : שמות רבא פ"א, כב.

וזהו : בבוך 1101 נוסף ענין.

וכמ"ש בדרוש שאחר זה : לקוטי תורה נצבים מה, א. וראה הערה בריש המאמר.

אחותו : בבוך 1101 כו'.

ע"פ וידעת היום : לקוטי תורה ואתחנן ד, ב ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תשלא ואילך.

באגה"ק : ס"ב.

ע"פ ויהי קול : אור התורה במדבר — ו דרושים לשבועות ע' א'תשכד וש"נ.

כו' : בבוך 47 כו').

ע"פ כי תצא : לקוטי תורה תצא לו, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תתכז.

ביתך שעשי"ת הוא בחי' קימה החזרת פב"פ כו ע"ש, והיינו ע"י המשכה תחילה מלמעלה למטה שיהי' לה בחי' קימה כו' וכמ"ש אקים את סוכת דוד כו' וזהו למען הקים אותם היום לו לעם שקימה זו נמשך מלמעל' וכמאמר והחזירנו בתשובה שלימה לפניך, וזהו הוקם לשון נפעל כו', ועמ"ש מענין פי' קימה ע"פ ותקם אסתר ותעמוד לפני המלך כו' ע"ש ומש"ש יובן עוד פי' אתם נצבים שהוא ע"ד המבואר במ"א [בד"ה] לסוסתי בשה"ש בפי' לעולם ה' דברך נצב בשמים כו'. והנה פי' הוקם על על גימט' ק' הם מאה ברכות שתיקן דוד המלך עליו השלום כו' כי אתה פי' לנוכח היינו גילוי אלקות ממש והיא נעשה ע"י ברוך שהוא לשון בריכה שמתרבה ונמשך תוספות וריבוי שפע והארה מלמעלה מעלה כו'. ותכלית וסוף הברכה הוא להיות גילוי מלכותו ית' כו' וכמ"ש סד"ה ועשית בגדי קודש ולקמן ע"פ שובה ישראל שזהו הדבר הגורם ההמשכה להיות הוקם אותך לי לעם כו' כדי והוא יהי' לך לאלקים וכמ"ש סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא כו'. וזהו הוקם על שמדת מל' ית' נק' [ג"כ] על* שהוא בחי' מקיף וכמ"ש ע"פ מי מנה בפירוש והים עליהם מלמעלה כו' שום תשים כו' וזהו ענין שהברכה יש בה לשון נוכח ולשון נסתר ועיקר פירוש על לשון קבלת עול מלכות שמים ועול מצות ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אדנ"י כו', ועיין בזוהר חוקת (ק"פ ע"ב) מענין הוקם על ובויקרא רבה דף ב' ע"ב מענין הוקם המשכן, וזהו פירוש ברוך דמשמע לנוכח הוא נעשה ע"י ברוך לשון בריכה שמתחבר* והבן.

ע"פ ותקם אסתר: **תורה אור מגלת אסתר צד, סע"ג.**

על גימט' ק' . . דוד המלך: **שלחן ערוך אדמו"ר הזקן הלכות ברכות השחר רסמ"ו.**

סד"ה ועשית בגדי קודש: **תורה אור תצוה פב, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' שח.**

ולקמן ע"פ שובה ישראל: **לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סז, ב. וראה הערה בריש המאמר.**

על: **העין נקוד קמץ.**

ע"פ ועתה יגדל נא: **לקוטי תורה שלח לט, א.**

הוא . . שמתחבר: **בבוך 47 שהוא לשון הבריכה שמחבר.**

[הערות לד"ה אתם נצבים]

וגם כי אדם אתם ואין כו' לכן בחצוצרות וקול שופר שיהי' חצי צורות א' דם כמש"ל ע"פ בחצוצרות גם ע"ד נעשה אדם בצלמינו תורה כדמותינו מצות גם ע"ד ולאמר לציון עמי אתה כשהם מצויינים בג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח אז דוקא עמי אתה. וזהו ויבא מלך הכבוד ע"ד מ"ש ברבות בשלח פכ"ג מה יש כבוד כו' וזהו אל מלך יושב על כסא, גם שחולק כבוד ליראיו מושיב מלכים לכסא מאן מלכי כו' וכסא היא התורה כו'. והנה נכון כסאך מאז. מקדם * איתן האזרחי עלו במחשבה. וגילוי זה בר"ה בחי' באחד לחודש השביעי המשכת אחד יחידו של עולם בבחי' שביעי זהו אז א' ז' ובמדרש באחד לחודש זה אברהם שנק' איתן האזרחי.

בע"ה, פ' נצבים

[**כי** כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח כן אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה כו'. הנה בימי הסליחות ובעשרת ימי תשובה אנו אומרים פסוק לך אד' הצדקה ולנו בושת הפנים. ולהבין ענין זה יש להקדים תחלה דהנה כל הנביאים לא נתנבאו בענין שכרם של המצות רק לענין אכילת פירותיהן בעולם הזה בשכר גשמי לימות המשיח אבל עיקר השכר הרוחני של המצות שכר מצוה מצוה על זה נא' עין לא ראתה כו' ולא דיברו הנביאים בזה כלל

הערות לד"ה אתם נצבים: **נעתק מבוך 157 רנז, א.**

המשך לאור התורה נצבים ע' א'ריב שורה המתחלת וכן — כו' [בבוך זה [במקום תיבת כו'] בו].

כמש"ל ע"פ בחצוצרות: **כ"ה בהכת"י. וראה אור התורה בהעלותך [קה"ת תשל"ג מו, א]. אור התורה (יהל אור) תהלים ס"ע שנט.**

מאן מלכי: **גיטין סב, סע"א.**

מקדם: **אינו ברור בהכת"י.**

ובמדרש: **ויקרא רבא פכ"ט, ז.**

כי כארץ תוציא צמחה: **נעתק מבוך 70 כ, א. [והבא בתוך חצאי ריבוע בפנים המאמר ניתוסף מבוך] 960 בסופו [ושם עד קטע המתחיל: וזהו לך אד' הצדקה]. נמצא ג"כ בבוך 184 תח, א [כמו 960]. 376 שפד, א [שורות אחדות]. 421 קנז, א. 456 צ, ב [כנ"ל 960]. 614 רב, א [ומשם נעתק הכותרת שבריש המאמר — בכמה מקומות בבוך זה נכתבה השנה ואח"כ** נמחקה **וכמו"כ כאן].**

המאמר [הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שמו (קיצורים — נדפסו בד"ה שלאח"ז) נדפס ב]לקוטי תורה נצבים ג, ב. **וכאן בשינויים והוספות.**

שכר מצוה מצוה: **אבות פ"ד, מ"ב.**

וזה יתגלה לעתיד לבוא בתחיי' המתי', אך אעפ"כ ישנו בהעלם בכל נפש מישראל בבחי' עבודה גם עתה בעשותו המצוה, וכמו שאנו מברכי' על המצות אשר קדשנו במצותיו כו' דפי' קדושה זו היינו שע"י המצוה מקדשין את האדם מלמעלה והוא מה שנמשך בו עי"ז מבחי' קדושה עליונה בבחי' עבודה שיהי' לו בחי' אהבה רבה הנק' בשם קדושה כמשי"ת לקמן וכמשנ"ת במ"א ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות כו' בענין פרישות מביאה לידי קדושה יעו"ש באריכו', ובר"ה] ויוהכ"פ נתגלה בחי' זו מההעלם אל הגלוי וגם ביתרון עצום מבכל השנה היינו מבחי' עליונה יותר שבקדושה העליונה, ועל גילוי זה נאמר כן אד' יצמיח צדקה כו'. ולהבין ביאור ענין זה בענין יתרון ההארה שבר"ה ויוכ"פ, הנה בעשי"ת אומרים המלך הקדוש כו'. ולכאורה אין לזה טעם, דבשלמא בר"ה המלך יושב על כסא דין אומרים המלך הקדוש, אבל בעשי"ת שאחרי ר"ה מאיזה טעם אומרים המלך הקדוש המלך המשפט. וגם מהו ענין המלך אצל הקדוש כי קדושה ענין בפ"ע ומלוכה ענין בפ"ע. ויובן כ"ז בהקדים תחלה ענין ירידת הנשמות בעוה"ז שהיא ירידה צורך עליה, והיינו ע"י מעשה המצות אשר קדשנו במצותיו כו', ואח"כ יובן ענין בחי' ר"ה ויוכ"פ. כי הנה ידוע דישראל עלו במחשבה, פי' כי המלאכים נמשכו מבחי' דיבור עליון כמ"ש וברוח פיו כל צבאם, אבל הנשמות נמשכו מבחי' עליונה יותר דהיינו מבחי' מחשבה עילאה. וההפרש ביניהם הוא, כמו עד"מ למטה הנה הדיבור נמשך מהבל הלב שנמשך ונעשה קול ודיבור ע"י הקנה וההבל והקול נמשך מהגוף החומרי וגם יוצא ונתפשט באויר העולם ונעשה בחי' נפרד מעצמיות האדם. משא"כ המחשבה שמתאחדת עם השכל הנה היא התפשטות השכל ולא התפשטות גופני, וגם איננה נעשית בחינת נפרד מעצמיות האדם כי אדרבה היא מיוחדת בעצמותו, כי הדבור הוא היוצא ונמשך לזולתו ולא המחשבה. וכדוגמא זאת יובן למעלה מעלת הנשמות על המלאכים ושאר כל הנבראים שכולם נבראו ע"י עשרה מאמרות וכמארז"ל ועוף יעופף ועוף זה מיכאל כו' (שהוא עד"מ התפשטות גופני כנודע שהמלאכים שרשן מחיצוניות הכלים שהם בחי' גוף כו' ונשמות מהפנימי') אבל ישראל עלו

ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות: **לקוטי תורה ר"פ מטות. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' קפז.**

בעשי"ת אומרים המלך הקדוש: **שלחן ערוך אדה"ז הל' ראש השנה רסתקפ"ב.**

בר"ה המלך יושב על כסא דין: **שלחן ערוך אדה"ז שם רסתקפ"ד.**

אבל בעשי"ת: **ראה שלחן ערוך שבהערה בעשי"ת.**

דישראל עלו במחשבה: **בראשית רבה פ"א, ד.**

ועוף זה מיכאל: **זהר בראשית מו, ב. אור התורה חנוכה ס"ע תתקיח, ב.**

שהמלאכים שרשן מחיצוניות: **ראה עץ חיים שער העיבורים פ"א. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' ל הערה וכמ"ש בע"ח.**

במחשבה, ולכן היו ג"כ קודם שי"ב. וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית כו'. וכיון שכן שגם קודם ירידתן בעוה"ז עלו במחשבה עילאה למעלה מבחינת המלאכים כו' וא"כ צ"ל מהו ענין הירידה צורך עלי' ומהו עוד העליי' יותר.

(נת' ששכר מצוה יתגלה רק לע"ל ואעפ"כ יש מזה בבחי' עבודה (עאגה"ק זורע צדקות שכר אמת) אקב"ו והגלוי בר"ה ויוכ"פ וביתרון. ולהבין זה צ"ל ענין המלך הקדוש. ויקדם יריד' הנשמות צורך עלי' והלא גם מקודם עלו *.

(ב) **והענין** דהנה כתיב ואנשי קדש תהיון לי וכתיב קדש ישראל לה', וארז"ל ע"פ קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם. וצ"ל איך קס"ד שיהיו כמוני עד שהוצרך להשמיענו שקדושתי למעלה כו'. אך הענין כי יש בחי' קדש ובחי' קדוש, פי קדש הוא מה שהוא מובדל מבחינת השתלשלות העולמות ולית מחשבה תפיסא בי' כלל. אך קדוש בוי"ו הוא בחי' המשכה היינו הארה הנמשכת מבחי' קדש העליון המובדל מהעולמות להיות נמשך ומתלבש בעולמות. שעצמות בחי' הקדש העליון א"א לו להיות נתפס ומתלבש בהעולמות כי אין ביכולת העולמות להכיל בחי' זו בגילוי שבגילוי בחי' זו היו העולמות בטלים במציאות לגמרי רק הארה מצומצמת נמשך מבחי' קדש להתלבש בהעולמות, וזהו בחי' קדוש בוי"ו שהוי"ו הוא בחי' המשכה. וזהו ענין שהמלאכים אומרים ג"פ קדוש שהם ג' בחי' המשכות מבחי' קדש העליון שנמשך בג' מדרגות ממדרגה למדרגה עד שאחר ג' בחי' אלו הוא נמשך בבחי' הוי' צבאות להיות מחי' צבאי צבאות שבעולמות עליונים אלף אלפים גדוד א' כו'. וג' מדרגות אלו היינו שמתחלה יורד אור מבחי' הקדש ומתלבש במחשבה ואח"כ ממחשבה למדות וממדות לדיבור ([נ"ל] שהם ג' עולמות בי"ע, כי בריאה היא בחי' מחשבה ויצירה בחי' מדות שית ספירין מקננין ביצירה ועשייה בחי' דיבור כי מל' מקננא בעשיה) עד שנמשך להות בחי' צבאות עליוני' שהתהוותם מבחי' הדיבור וכדכתיב ברוח פיו כל צבאם (ועיין בסידור בפי' הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאיו). והנה עד שם עלו השגת המלאכים,

---

בשביל ישראל שנק' ראשית: ראה רש"י בראשית א, א. הנסמן בלקוטי שיחות — ג ע' 820 הערה ד.

עאגה"ק: עיין אגרת הקדש.

עלו: בבוך 614 עלו במחשבה.

וארז"ל: ויקרא רבה פכ"ד, ט.

ולית מחשבה תפיסא בי' כלל: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

אלף אלפים גדוד א': חגיגה יג, סע"ב.

שית ספירין מקננין ביצירה: ראה מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תקנב.

מל' מקננא בעשייה: ראה עץ חיים שער סדר אבי"ע פ"ב.

דהיינו בבחינת ג"פ קדוש הנ"ל שהוא רק בחי' הארה הנמשכת מבחי' קדש העליון. אבל בחי' קדש הוא מובדל מהם לגמרי, וע"ז אומרים איה מקום כבודו כו'. והנה באמת אין ערוך כלל לבחי' הארה זו לגבי עצמות בחי' קדש העליון כמו עד"מ שאין ערוך זיו השמש לגבי השמש ואין הזיו פועל בו שום שינוי, וכך כתיב אני ה' לא שניתי. (ויובן זה ביותר עפמ"ש במ"א בשם הזהר דקדושה תלוי בשער וכמ"ש בנזיר קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו, ולכן בלוים שנאמר בהם והעבירו תער לא נאמר בהם רק ל' טהרה וטהרת אותם, אבל בכהנים נאמר קדושים יהיו לפי שלא נאמר בהם והעבירו תער כו'. וצ"ל מהו הקדושה כ"כ בשערות והלא שערות הם רק בחי' מותרות, ולכן באשת יפ"ת כתיב וגלחה את ראשה ועשת' את צפרניה דקאי על בחי' בע"ת שיעביר מותרי מוחי' ומותרי מדות, וכעין זה אמרו שער באשה ערוה ולכן גם בלוי' והעבירו תער, וא"כ למה בנזיר וכהן יומשך מהם בחי' קדושה כו'. אך הענין כי אמת נכון הדבר שהשערות הן רק מותרי מותין ולכן וגלחת את ראשה כו' כי מהמותרות יש יניקת החיצונים. אך היא הנותנת שבבחי' שלמעלה אז דוקא בחי' מותרי מוחין אלו יש בהן קדושה נפלאה, כי כיון שבחי' זו היא למעלה מהשתלשלות א"כ לית מחשבה תפיסא בי' כלל במהותו ועצמותו רק בבחי' הארה הנמשכת ממנו ע"י בחי' שערות כו', ולכן קדוש הוא בחי' ת"י נימין, כי להיות בחי' קדש מובדל לגמרי ולית מחשבה תפיסא בי' רק בבחי' המשכה הנמשך ממנו ע"י בחי' שערות עד"מ הנק' קדוש בוי"ו כנודע שהשערות הם בחי' ווי"ן. וא"כ ממוצא דבר למדנו איך בחי' הקדש עצמו נעלה למעלה מעלה לאין קץ מבחי' השערות כו' שהרי השערות אינו ערוך להעצמיות ולוים יוכיחו כנ"ל). אך הנה הנשמות ע"י שמקיימין המצות בעוה"ז בהתלבשותם בגופים עי"ז הם מתעלי' לבחי' קדש העליון שהוא בחי' שלמעלה מבחי' קדוש בוי"ו. וזהו ואנשי קדש תהיון לי אנשי קדש ממש, וזהו שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו, פי' בבחי' קדש עצמו, והיינו ע"י מצותיו דוקא שהמצות הם בחינת רצון העליון ב"ה שלמעלה מבחי' חכמה, וכענין שתוק כך עלה במחשבה, וזהו שתרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור לפי שהם בבחי' כתר עליון ל'

שער באשה ערוה : ברכות כד, א.

קדוש . . ת"י נימין : בביאורי הזהר תזריע ע, סע"ג : בע"ח. וראה זהר נשא קכח, סע"ב.

שתוק כך עלה במחשבה : מנחות כט, ב.

שתרי"ג מצות דאורייתא : מכות כג, סע"ב.

ז' מצות דרבנן : ראה לקוטי שיחות — כא ע' 401.

שתרי"ג . . ז' מצות דרבנן : ראה הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות לע' שלח.

תר"ך עמודי אור : ראה פי' ר"מ בוטריל לספר יצירה פ"ב, מ"ג [ירושלים תשכ"ב. לט, ד] בשם ר"י בר' נסים. פרדס שער מהות והנהגה פ"ג. ונמנו בפרטיות בספר שיעור קומה [להרמ"ק] סצ"ג [צא, א].

כותרת ומקיף מלמעלה שהוא בחי' קדש ומובדל רק מקיף מלמעלה בחי' סוכ"ע כו', ועי"ז אשר קדשנו במצותיו כו'. וזהו שארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כי ענין אמירת קדוש בוי"ו להמשיך הארה מבחי' קדש העליון להעולמות שזהו בחי' קדוש, לכן לפי שלע"ל יתעלו הצדיקים בבחי' קדש העליון וכמאמר קדושים תהיו ואנשי קדש תהיון כו', ע"כ יאמרו לפניהם קדוש להמשיך מהם הארה ובחי' וי"ו שזהו בחי' קדוש כו'. וזהו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים שהמצות מביאים לידי קדושה כנ"ל. ופי' קדושים לאלקיכם היינו שיהי' צרורים בצרור החיים את ה' וכמ"ש רננו צדיקים בה'. והנה גילוי בחי' זו יהי' לע"ל שע"ז נאמר עין לא ראתה כו', ועכשיו הוא בבחי' העלם במעשה המצוה. אך קצת גילוי מבחי' זו נמשך להאיר לנפש האדם בעבודה הארה מבחי' קדושה זו, והיינו ע"י ברכת המצות, ולכן אומרים בברכה אשר קדשנו במצותיו. וזהו פי' ברוך שיהיה ברוך ונמשך מעצמות א"ס ב"ה להיות מאיר ומתגלה עד שיהי' בבחי' אתה לנוכח והמשכה זו הוא על ידי שם הוי' ובחי' מלך העולם, כי מדת המלכות הוא מקור העולמות ומתלבש בבחי' זמן ומקום, כמאמר מלך מלך וימלוך כו' מלכותך מלכות כל עולמים כו' דור ודור כו', ולכן ע"י קבלת עול מלכות שמים יומשך גילוי מבחי' זו בנפש להיות אשר קדשנו במצותיו כו', והוא להיות בנפש בחי' אהבה רבה כו' הנ"ל בשם קדושה שמקבלת מקדש בחי' סוכ"ע (וזהו ענין ג' בחי' קדש קדוש קדושה, קדש היינו בחי' המובדל מהעולמות וקדוש בוי"ו המשכה מבחי' זו, וקדושה הוא לשון נקבה היינו בחי' אה"ר בנפש הנפעל ע"י המשכה זו כו' וכמ"ש במ"א). וזהו ג"כ ענין מארז"ל בענין ברכות המצות שצריך לברך עליהן עובר לעשייתן ועובר לישנא דאקדומי הוא, גם עובר לשון מקיף כמו עובר לסוחר לשון סחור סחור, והיינו שממשיכים תחלה בחי' מקיף שיהי' מקיף לעשייתן ר"ל למעשה המצוה, כי המצות הן מלובשות בדברים גשמיים כמו טלית ותפילין, וכדי שיוכל אור קדש העליון לשכון בדבר גשמי צריך להקדים הכנה לזה קודם עשיית המצוה, והוא בברכת המצוה שימשיך קדש העליון ע"י קבלת מלכות שמים להיות בחי' מקיף על מעשה המצוה. וזהו לישנא דאקדומי להקדים להמשיך בחינת מקיף לעשייתן מריש כל דרגין להיות ברוך ונמשך במלך העולם ואזי אח"כ יוכל להמשיך גילוי אור קדש העליון גם בבחי' פנימית ע"י מעשה המצוה כו'. ובזה יובן ענין ירידת הנשמה שהיא צורך עלי' הגם שגם מתחלה עלו במחשבה. אך הרי ג"פ קדוש הוא להמשיך הארה במחשבה ומדות ודיבור, משא"כ בחי' קדש העליון שמובדל מכל ההשתלשלות ולשם הוא העלי' ע"י מעשה המצות כו'. וזהו שהוצרכו רז"ל לומר תלמוד לומר קדושתי למעלה כו' דכיון שעלייתם

שארז"ל: בבא בתרא עה, ב.

כמאמר מלך מלך וימלוך: ראה זהר בראשית לד, א.

מארז"ל: פסחים ז, ב.

בבחי' שמובדל מכל ההשתלשלות לגמרי א"כ לכאורה מהו הבחינה קדושה היותר נעלה עוד, לכן ארז"ל יכול כמוני תלמוד לומר כו', כי יש עוד בחינו' גבוהו' יותר לאין קץ כמשי"ת לקמן אי"ה.

(נת' ענין עליי' הנשמות ע"י ירידתם להיות ואנשי קדש שלמעלה מבחינת קדוש שהמלאכים אומרים ג"פ קדוש המשכה במחשבה ומדות ודיבור אבל קדש מובדל לגמרי (כי קדוש תלי בשערא כו') והיינו ע"י המצות קדשנו רצון העליון תר"ך עמודי אור לכן יאמרו לפניהם קדוש והייתם קדושי'. וע"י הברכה נמשך גלוי בעבודה ע"י מלך העולם. גם הברכה אקדומי המשכה שיהי' קדש שורה בעשי' כו'. וזהו ירידה צורך עלי' ויכול כמוני הנ"ל כו').

(ג) **אך** להבין איך ע"י מעשה המצוה המלובשת בעשייה גשמיות יומשך בחי' קדש העליון שלמעלה מכל ההשתלשלות. (והגם שנת' שלכן הקדימו ברכת המצות מ"מ גם זה אינו מובן איך ובמה הכח של הברכה לשעל ידי זה יהי' השראת קדש העליון בעשייה גשמיות, ועוד שהרי יש כמה מצות שאין מברכין עליהן כלל ועכ"ז נמשך האור כו'). אך הענין שעל זה אמר הכתוב כי כארץ תוציא צמחה כו' כן ד' הוי' יצמיח צדקה כו'. כי במצות נאמר ג"כ לשון זריעה וצמיחה כמ"ש זורע צדקות ומצמיח ישועות, שכמו עד"מ שאנו רואין שמגרעין הנזרע בארץ צמח עץ פרי, והנה הפרי יש בו טוב טעם ועונג מה שלא הי' כלל וכלל בהגרעין, שהרי הגרעין אין לו שום טעם כלל, וא"כ יפלא איך נצמח ממנו פירות משובחים בטוב טעם למעלה מעלה ממהותו של הגרעין. אך הענין הוא דעיקר הצמיחה הוא מכח הצומח שיש בארץ משׁשת ימי בראשית והוא ממאמר תדשא הארץ דשא כו' ועץ עושה פרי כו', שכל זה המאמר מלובש הוא בכח הצומח שבארץ והיא כח אלקי ממש (מבחי' ע"ס דמל' דעשיה שבתוכה חכמה דעשיה כו' שבתוכה חכמה דאצילות שבתוכה מלובש אור א"ס ב"ה ממש) הכל יכול לחדש מאין ליש להוציא כל מיני צמיחה בטעמי' שונים כו' רק שמ"מ יש צורך בזריעה ונטיעה הגרעין דוקא לפי שאין הברכה שורה רק כשיש בחי' כלי מלמטה לשכון בו הברכה. וכידוע בזוהר דלית ברכתא שריא באתר ריקניא כו'. ע"כ זורעין בו הגרעין שיהי' בחי' כלי לשכון בו אור ושפע כח הצומח, והיינו ע"י שהגרעין נקבר בארץ וכל כחו עולה ונכלל בכח הצומח, לכן נמשך האור וגילוי מכח הצומח שהוא מבחי' מאמר תדשא כו' ועץ כו' להצמיח האילן כו'. וכמ"כ יובן למעלה איך ממעשה מצוה שנתלבשה בעניני' גשמיים יהי' הצמיחה להיות גילוי בחי' קדש העליון, דהיינו משום דכתיב זורע צדקות שהמצות הם בחי' זריעה שזורעי' בארץ העליונה כמ"ש במ"א

דלית ברכתא שריא באתר ריקניא: ראה זהר יתרו פז, ב. תרומה קנה, א. קנז, ב. צו לד, א. ויחי רטז, ב.

ע"פ לא תהי' משכלה ועקרה בארציך כו', שיש למעלה בחי' ארץ החיים [שממנה נשפע חיים ומזון לכללות נשמות ישראל] כו' דוגמת ארץ הלזו התחתונה הגשמיות שמצמחת כל מיני מגדים כו', והיא בחי' שרש ומקור (ה)נשמות [ישראל ישראל עלו במחשבה] ונק' ארץ שרצתה לעשות רצון קונה כמ"ש במ"א ע"פ והיו מספר בנ"י כו', ורצתה לשון רצון הוא בחי' הרצון שיש בכנ"י למעלה מהטעם כו', וזהו בחי' כח הצומח להצמיח גילוי אורות עליונים ע"י מעשה המצות, שכמו שכח הצומח שבארץ הגשמיות מצמיח כל מיני מגדים שיש בהם טוב טעם ועונג כו', כך נשפע מכח הצומח שבארץ העליונה כל מיני התגלות תענוג עליון שיהיו נהנין מגילוי אור א"ס ב"ה, והוא עונג נפלא לאין קץ, שהרי אפילו על תענוג שבג"ע התחתון אמרו מוטב דלידייני' שכדאי כל יסורי גיהנם כו' כש"כ בגילוי שיהי' לע"ל כו'. וכמו שאין גילוי כח הצומח שבארץ הגשמי' רק ע"י זריעת הגרעין כמ"כ הוא גילוי כח ארץ העליונה דוקא ע"י זריעה של מעשה המצות כו'. וזהו כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמית שהצמחה היא למעלה מעלה ממהות הזרע הזרועה בה, כמ"כ ד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה, היינו הצמיחה הרוחניות שע"י מעשה המצות שממצות מעשיות נמשך גלוי אור א"ס ב"ה ממש. והנה מה שאמר שני שמות שם אד' ושם הוי' בנקוד אלקים הענין כי יש ב' מיני צמיחות דרך כלל מזריע' של המצות דהיינו כי מעשיית המצוה בפועל ממש צמח אור בג"ע התחתון, ומכוונת המצות צמח האור בג"ע העליון, כי כל המצות צריכות כוונה, והכוונה הוא בלבו ומוחו שהוא ענין רוחני יותר מגופה של מעשה המצוה כי הרי עיקר הכוונה הוא לדבקה בו ית' ע"י מעשה המצוה הזאת. וכן במצות ל"ת בחי' הכוונה הוא שלא להיות נפרד עי"ז מיחודו ואחדותו ית' כמ"ש ולא תתורו כו' אשר אתם זונים, כזונה שאסורה לבעלה כך א"א לו עוד לקבל מבחי' קדש העליון כו'. והרי הם ב' בחינת זריעות היינו הזריעה של המעשה ושל הכוונה. וכמ"כ נמשך [מזה] ב' צמיחות, והיינו ע"י ב' שמות ש(ב)[ם] אד' מאיר ומצמיח האור שבג"ע התחתון, ונק' בחי' צמח צדקה כמ"ש לך אד' הצדקה ושם הוי' בניקוד אלקי' מצמיח בחי' תהלה בג"ע העליון מזריעה של כוונת המצות (כי ב' שמות אלו הם עד"מ בחי' כח הצומח שבארץ החיים וכתיב אתהלך כו' בארצות החיים, ב' ארצות בינה ומל' שהם מקור ג"ע העליון והתחתון, וכח הצומח שבמל' בחי' שם אד' ושבבינה הוא שם הוי' בניקוד אלקי'. ועמ"ש ע"פ וזאת המצוה אשר ציוה

ע"פ לא תהי' משכלה: [תקנ"ז — ראה מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תריח הערה 88] תורה אור משפטים עה, ד.

ארץ שרצתה לעשות רצון קונה: בראשית רבה ספ"ה.

ע"פ והי' מספר בנ"י: לקוטי תורה במדבר ה, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תקפ.

מוטב דלידייני': חגיגה טו, ב.

ע"פ וזאת המצוה: ראה לקוטי תורה ואתחנן ט, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' שפ.

ה' לעשות בארץ כו'). וזהו שאמר וכגנה זרועיה, זרעה לא נאמר אלא זרועיה ב' זריעות. (ועוד יש לומר דפי' כארץ תוציא צמחה היינו שלא ע"י זריעה רק בחי' ספיחי' והוא מהזרע שנפל בה מכבר, ודוגמתו בחי' מצות אנשים מלומדה מצד אהבה המסותרת שאינו בחי' זריעה כיון שאינו מוציא האהבה מהעלם לגלוי כו', ועכ"ז נצמח מזה ג"כ הארה וגילוי אור, רק שאינו ערוך לבחי' הצמיחה שע"י הזריעה כמו שאנו רואי' שמה שעולה מהארץ מאיליה אינו בערך לצמיחה שע"י זריעה ונטיעה, ומזה נשכיל ג"כ למעלה בהמשכת אורות עליונים ע"י המצות כמ"ש באגה"ק). ובזה יובן ג"כ בטוב טעם מה שנת"ל בענין ברכות המצות עובר לעשייתן שנותן כח לשיהיה קדש העליון שורה בעשי' גשמיות כי הברכה נז' בה מלך העולם, ונודע דבחי' מל' היא בחי' ארץ החיים שיש בה כח הצומח עד"מ כנ"ל. וזהו מלך לשדה נעבד שבחי' מלך נמשך לבחינת שדה, וזהו בחי' שדה אשר בירכו ה', היינו ענין ברכת המצות כו'.

(נת' איך ע"י מעשה גשמיות יומשך גלוי קדש עילאה והוא כארץ תוציא צמחה ע"י גרעין שהגרעין אינו ממהות הצמיחה רק מכח הצומח שבה והגרעין כלי כמ"כ במצות הצמיחה ע"י ארץ עליונה, וזהו ד' ה' יצמיח בגע"ת והעליון ממעשה וכוונה ע"י ב' שמות, וזהו כגנה זרועי', או כארץ תוציא ספיחי' מצות אנשים מלומדה וברכת המצות מלך העולם ארץ כו').

(ד) **והנה** זהו פירוש אחד בפסוק זה דכי כארץ כו' וכגנה כו' שהוא המשל קאי על ארץ הלזו וגינה שבה הגשמיים שיוציאו צמחה ע"י מאמר תדשא כו'. והנמשל הוא שכן ד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה בג"ע התחתון וג"ע העליון מזריעה של מעשה המצות וכוונתם, והיינו ג"כ ע"י כח הצומח שבארץ העליונה כו' שמאור א"ס ב"ה ממש כי נעוץ סופן בתחלתן כו' כנודע. אך עוד יש בפירוש הפסוק הזה בעומק יותר, והוא דכי כארץ כו' וכגנה כו' שהוא המשל קאי על בחי' ארץ החיים שלמעלה וזרועיה תצמיח היינו בחי' הצמיחה שממעשה המצות וכוונתם כדכתיב זורע צדקות ומצמיח ישועות, וארץ היא בחי' ג"ע התחתון תוציא צמחה מבחי' מעשה המצות וגנה היא בחי' ג"ע העליון זרועיה תצמיח מכוונת המצות ומהתורה, ונמצא גם המשל מדבר הכל בצמיחה שלמעלה, והוא בחי' גילוי אור קדש העליון כמאמר אשר קדשנו במצותיו וכנ"ל אות ב'. ואעפ"כ כל זה הוא רק משל לבחינת כן ד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה כו', שזהו בחי' צמיחה עליונה יותר מהצמיחה שע"י המצות והוא הנמשך ומתגלה בר"ה ויוכ"פ ע"י התשובה עד שבחי' הצמיחה שמהמצות הוא רק משל לבחי' צמיחה עליונה הנ"ל, כמו שצמיחה של ארץ הגשמי' נחשב משל לבחי' צמיחה של המצות כו' לפי' הראשון. ויובן זה בהקדים ענין בחי' בעלי תשובה, דהנה כל הנ"ל הוא כשאדם הוא סור מרע ועשה טוב שאז הוא ענין הזריעה והצמיחה, שגם קיום

מל"ת נק' זריעה כמ"ש בארץ לא זרועה שבחי' הלא מה שיושב ולא עבר עבירה הוא ג"כ בחי' זריעה בארץ העליונה כמו בעושי מצוה כו'. אבל כשהאדם ח"ו חוטא ומבטל מ"ע נק' חוטא לשון חסרון והעדר בחי' זריעה הנ"ל, וכש"כ בעברו על מל"ת שנק' עון מלשון העוה דרכו שהוא ענין עיות ודרך עקלתון שממשיך יניקה לחיצונים. וע"ז נאמר ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי, פי' מה לך שאין מגיע לו מזה שום גילוי אור (וי"ל הטעם שע"י העון נתרחק מארץ העליונה עד שאין מעשה המצות שלו נקלט בארץ העליונה להיות מזה צמיחה כו' כי מעשיו ירחיקוהו מבחי' ארץ העליונה כדכתיב בעושי רע להכרית מארץ זכרם. ועוד דהא אנו אומרים בק"ש שעל המטה שבביטול ק"ש פוגם ביו"ד דהוי' ובאל"ף דאד' וכן באות ה' דהוי' וד' דאדנ"י כו', ובחי' אד' הוי' זהו בחי' כח המצמיח האור שע"י המצות כדלעיל, וא"כ כשפגם בשמות אלו לא יהי' בחי' הצמיחה כ"כ כו') ולהיות כן אין כאן בחי' זריעה וצמיחה כלל. אך עכ"ז גם לזה יש עצה והוא ע"י בחי' התשובה, ובפרט בעשי"ת שהן עיקר הזמן לקבלת השבים כמ"ש דרשו ה' בהמצאו כו'. כי הנה בעשי"ת הוא זמן התגלות י"ג מדה"ר כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא, פי' ויעבור שנמשך מצד עצמו בבחי' אתעדל"ע [לבד כי בכל השנה אין הגילוי אור רק מבחי' אתערותא דלעילא שעל ידי אתערותא דלתתא דוקא אבל בעשרת ימי תשוב' נמשך בחי' אתערותא דלעילא מצד עצמו] והיינו ויעבור ה' על פניו. ארך אפים אריכא דאנפין שמתארך להתמשך למטה גם עד מקום העוונות והפשעי' ולהיות נושא עון למלאות כל הפגמי' כו' וכל החסרונות שנעשו בהמשכת אור הקדש העליון בביטול מ"ע ול"ת כו'. וזהו שאומרים המלך הקדוש בעשרת ימי תשו'. דהנה ידוע בשרש ענין ר"ה שהוא ענין בנין מדת מלכותו ית', וכמארז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני כו'. והטעם שזהו בר"ה דוקא הוא כי בכ"ה באלול נברא העולם וביום הששי למע"ב נברא אדה"ר ויום הששי הוא ר"ה כיון שיום א' למע"ב הוא כ"ה באלול. והנה ביום ברוא אדה"ר הי' התחלת גלוי מדת מלכותו ית' כי לא שייך בחי' מלוכה רק על בחי' אדם שהאדם מקבל עליו עול מלכותו כמ"ש ומלכותו ברצון קבלו עליהם כו', משא"כ על בהמות וחיות שקדמו לבריאת אדה"ר לא שייך כלל בחי' לשון מלוכה. אמר אדה"ר אז השיר של יום ו' הוא ה' מלך גיאות לבש כו', לפי שבו נמשך להיות בחי' מלך ונתלבש בלבוש מלכות. ולכן בכל שנה שחוזר הדבר לקדמותו הנה ביום ר"ה הוא המשכת

שיושב ולא עבר עבירה: קדושין לט, סע"ב.

אנו אומרים: נוסח האריז"ל.

אמרו לפני מלכיות: ראש השנה טז, א.

בכ"ה באלול נברא העולם: נסמן לעיל ע' ב'שצז.

אמר אדה"ר אז השיר של יום ו': פרקי דרבי אליעזר פי"א.

בכל שנה שחוזר הדבר לקדמותו: ראה לב דוד [להחיד"א] פכ"ט [ע"פ מ"ש הרמ"ז בס' תיקון שובבים]. משנה ספ"ג דגיטין. שו"ת הר"י אירגס ס"ה [בסוף מבוא פתחים (שומר אמונים ירושלים תשכ"ה קמג, א)].

בחי' מל' ממקורו כמו שהי' המשכה זו ביום זה בתחילת בריאת האולם. ומקור בחי' המל' הוא ענין מה שעלה במחשבה הקדומה אנא אמלוך כלומר זהו בחי' הרצון שעלה במחשבה הקדומה של עצמות [ה]מאציל להיות בחי' מלך על עם נפרד ורצון זה להיות מלך הוא בחי' המקור למציאות התפשטות מדה זו דמלכות אח"כ, דהיינו להיות בחי' הצמצום ולצמצום ולהסתיר א"ע כדי שיהא בחי' התהוות היש ודבר נפרד שיהי' דבר נפרד בידיעתו (ר"ל בידיעתו של היש ונברא שנדמה לו שהוא יש ונפרד כו') כדי שיהא המאציל מלך על עם. והרי צמצום זה אינו אלא אצלינו, אבל קמי' ית' כולא כלא חשיב כמו קודם הבריאה ואין כאן שום דבר נפרד באמת כי אני ה' לא שניתי וכמו קודם שנברא העולם כו', וא"כ אין לך דבר שחוץ ממנו ועל מי הוא מולך. רק שלפי שמ"מ מחמת בחי' הצמצום נעשה בחי' יש ודבר נפרד בידיעתו הגם דקמי' כולא כלא מ"מ שייך בחי' מלוכה על עם שהרי הם יש ודבר נפרד בידיעתם כו'. ולפי דקמי' כלא חשיב לכן צריך להמשיך תחלה בכל שנה ושנה להיות לו הרצון למלוך והוא ענין המשכה מבחי' הנ"ל אנא אמלוך כו'. והמשכה זו הוא ענין מלכיות שאומרים בר"ה וכמארז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם שעי"ז ממשיכים מבחי' המחשבה הקדומה ומעוררים הרצון דבחי' אנא אמלוך. וזהו ענין מה שאומרים בר"ה המלך הקדוש כי מלך סתם הוא כל השנה דהיינו מדת מלכותו אשר מתפשטת בעולמות כמ"ש מלכות כל עולמים ומלכותו בכל משלה. אבל מקור מדת המלוכה דהיינו בחי' מחשבת אנא אמלוך נק' מלך הקדוש, שעדיין מובדל ומרומם הוא מבחינת ההתפשטות בעולמות ואין עוד מלבדו ממש רק שעלה ברצונו להיות מלך כו' (וזהו כמו [ענין עד שלא נברא העולם הי'] הוא ושמו בלבד דבחי' שמו זה הוא כענין בחי' המלך הקדוש, ועמ"ש בזה ע"פ ואולם חי אני בענין כבודו ומקום כבודו). ולכן אומרים המלך הקדוש בכל עשי"ת, כי כל הימים הללו ממשיכים בכל יום מעצמות המאציל רצון למלוכה (ועשרה ימים כנגד ע"ס דמל' שבכל יום נמשך בחי' אחת כמ"ש בפע"ח). והנה בחי' המלך הקדוש הוא בחי' קדושתי למעלה מקדושתכם, דהיינו שהמשכה זו היא מלמעלה יותר מהמשכה שע"י המצות שממשיכי' מבחי' קדש העליון כמש"ל אות ב', והיינו ע"י אתעדל"ת. אך בעשי"ת הוא גילוי מבחי' קדושתי שלמעלה אפי' מבחי' קדש העליון שנק' קדושתכם. וגילוי זה עיקרו מצד אתעדל"ע מצד עצמו שלמעלה מבחי' אתעדל"ת כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא כו', והיינו מצד קדושת הימים כי בר"ה מתעורר בחי' אנא אמלוך כו' כנ"ל (ומ"מ היינו דוקא ע"י תשובה כמשי"ת לקמן). וע"י המשכה זו נתתקני' כל הפגמי' שפגמו ע"י

אנא אמלוך: ראה הנסמן בלקוטי תורה לנשא כא, ד (קה"ת תשד"מ).

ע"פ ואולם חי אני: ספר המאמרים תקס"ח ע' קפג ואילך. ע' קצו. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תרכז. ונו"א שם ע' תרלב. דרך מצותיך קעט, א.

כמ"ש בפע"ח: שער ר"ה פ"א־ג. פ"ו.

העוונות וחטאים שהם מגיעים עד בחי' קדש העליון שהוא מקור אור התורה והמצות אבל כשנמשך מבחינת קדושתי שלמעלה מקדושתכם ניתקן ונתמלאו כל החסרונות שבבחי' קודש העליון כו'. וזהו בחי' ומדרגת בעלי תשובה שלמעלה מבחי' צדיקים גמורים כי הצד"ג ממשיך מבחי' קדש ולכן יאמרו לפניהם קדוש אבל גדלה בחי' תשובה בחילא יתיר שממשיך מבחי' קדושתי שלמעלה מקדושתכם.

(נת' פי' בעומק יותר בפסוק זה דכי כארץ כו' וכגנה כו' שהוא המשל היינו ארץ העליונה וצמחה וזרועיה הן המצות, וענין כן אד' הוי' יצמיח צדקה הוא בחי' גבוה יותר מהמשכה שע"י המצות, והיינו ע"י בחי' תשובה כי הרי בחטא ועון להכרית מארץ זכרם, ואם פגם באד' הוי' א"כ ליכא צמיחה דארץ וגנה כו', אך ע"י תשובה בעשי"ת ויעבור ה' מצד עצמו, כי הנה המלך הקדוש בר"ה בריא' אדה"ר ה' מלך ומקור המל' ממחשבה הקדומה אנא אמלוך וזה ע"י המלך הקדוש בחי' קדושתי למעלה מקדושתכם ועי"ז נתמלאו כל הפגמים שבקדש העליון כו').

(ה) וזהו כי כארץ העליונה כו' וכגנה ר"ל ג"ע התחתון והעליון שהם מוציאי' צמחה ע"י זריעה ואתעדל"ת של המצות וצמיחה זו הוא גילוי בחי' קדש העליון כנ"ל. כן אד' הוי' יצמיח גילוי אור עליון יותר מבחי' קדושתי [מצד עצמו] שלמעלה מקדושתכם, והוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת הנמשך ע"י מעשה המצות רק ע"י בחי' תשובה. ועיקר הגילוי הוא בר"ה ויוכ"פ. וזהו בחי' צדקה ותהלה שהן הנמשכים משני השמות שם אד' ושם הוי', היינו בחי' שם אד' יצמיח צדקה והוא בחי' ר"ה כי שם אד' היינו בחי' מלכות כמאמר אנת אשתמודע אדון על כולא, ובנין המלכות הוא בר"ה כנ"ל באריכות (ובחי' שם אד' זה צ"ל דהיינו כמ"ש במ"א ע"פ ועתה יגדל נא כח אדני דהיינו כמ"ש אם עוונות תשמור י"ה אד' מי יעמוד דפי' אד' מי היינו מקור שם אד', ולכן אמר אד' מי כי מי הוא בחי' העלם והוא למעלה אפי' מבחי' י"ה, ולכן אף שהעוונות פוגמי' בשם י"ה מ"מ אד' מי יעמוד שיומשך משם בחי' הסליחה) ופי' יצמיח צדקה, כי צדקה היינו צדק ה' כי צדק איהו דין דינא דמלכותא וה"ה כנעשה מבחי' צדק בחי' צדקה הוא בחי' המשכת החסדים להמתיק הדין דבחי' צדקה להיות צדק מלאה ימינך

בעלי תשובה שלמעלה מבחי' צדיקים: ראה ברכות לד, ב. לקוטי שיחות — יד ע' 361.

תשובה בחילא יתיר: זהר חיי שרה קכט, ב.

אד' . . מלכות: זהר ויקרא יא, א. עקב רעב, ב. תקוני זהר ת"ע קכג, א.

אנת אשתמודע אדון על כולא: תקוני זהר בהקדמה יז, רע"ב.

ע"פ ועתה יגדל נא: לקוטי תורה שלח לט, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רמח ואילך.

להחיות רוח שפלים עד"מ הצדקה הגשמית שנתנת לעני דלית לי' מגרמיה כלום כך למעלה כתיב צדיק ה' בכל דרכיו וכן צדיק ה' צדקות אהב שמשפיע להחיות רוח שפלים בר"ה חיים רוחניים וחיי בשריים. כי הנה בר"ה נמשך ג"כ אור ושפע אלקי' לכל א' בתורה ועבודה לכל השנה כנודע בפי' כי חק לישראל הוא ומשפט לאלקי יעקב. והגם שנאמר בחי' משפט שהאדם נידון בנפשו איך וכמה יומשך גלוי אלקות בנפשו ואופן הדין והמשפט תלוי במעשיו של אדם בשנה העברה כו', מ"מ משפט איהו רחמי, דהיינו שהדין נמתק ע"י החסד, וזהו בחי' צדקה צדק ה' צדק מלאה ימינך כנ"ל. ואמנם עיקר פי' צדקה זו הוא השפעה לבעלי תשובה שהרי מי שעשה חטא ועון אין לו כלום בבחי' המשכת הקדש העליון וחסרו לו הלבושים הנעשים מתמ"צ בג"ע העליון ותחתון כנ"ל. והנה כשעושה תשובה ונמחלו לו חטאיו מ"מ מהיכן יהי' לו לבושים הנ"ל. אך ע"ז נאמר כן אד' יצמיח צדקה להחיות רוח שפלים הבע"ת דלית לי' מגרמי' שלא המשיך מבחי' קדש העליון שהארץ תוציא צמחה. ולכן ע"י תשובה הנה אד' יצמיח צדקה להמשיך לו מבחי' קדושתי שלמעלה אפילו מבחי' קדש העליון כו', וזהו בחי' צדקה ממש*.

וזהו לך אד' הצדקה ולנו בושת הפנים. כי הנה כללות המצות נק' בשם צדקה, וז"ש ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה, ומהמצות נעשו לבושים בג"ע, אבל כיון שפגמנו בביטול מ"ע כו' אזי אין עצה כ"א ע"י התשובה הוא ית' יצמיח צדקה. וזהו לך הצדקה, והיינו ע"י ולנו בושת הפנים, הוא בחי' התשובה וכמ"ש בושו והכלמו כו', ובשת אותיות תשב ואותיות שבת שהוא בחי' תשובה עילאה יראה בושת. וז"ש ובושת פני כסתני, פי' ע"י תשובה עילאה זו בבחי' יראה בושת נעשים ג"כ לבושים כמו ע"י המצות

צדק . . צדקה: ראה לקוטי תורה כאן נא, סע"ג.

משפט איהו רחמי: נסמן לקמן ע' ב'תנא.

ממש: ע"כ נמצא בכמה ביכלאך ובבוך 184 נוסף:

ההבנה איך קדש למעלה מקדוש, יובן דקדושה תלי' בשערא נזיר והרי בלוים והעבירו תער ושער באשה ערוה להיות מותרי' מוחין לכן וגלחה כו' כמו ועשתה ציפרניה. אלא דלפי שממקום גבוה אפי' המותרות קדושה א"כ מ"מ יובן הקודש עצמו שלמעלה מהשערות גבוה לאין קץ מהשערות. כי כארץ יתפרש ב' אופנים א' כארץ גשמי' הוא משל והנמשל אד' יצמיח בחי' מל' דאצי' צדקה ע"י הוצאות גילוי אור. פי' ב' שבארץ עליונה ממל' הוא המשל ולפי"ז הנמשל וה' יצמיח המלך הקדוש כו' והוא ב' דמלכותך מל' דאצי' ומל' כ"ע לאות ג' כי כארץ ההוצאה כך אך איך ביכולת עשי' גשמיות להמשיך מקודש ע"ז אומר כי כארץ וקושיא זו ותירוץ זה באגה"ק זורע צדקות כו' צדקה תשובה תתאה תהלה תשובה עילאה.

המצות נק' בשם צדקה: ראה תורה אור מקץ לח, ג. מב, ג. בשלח סג, ג. ועוד.

ובשת אותיות תשב: ראה ג"כ מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' רמ.

ובשת אותיות . . שבת: ראה לקוטי תורה [להאריז"ל] בראשית ג, כג. אתהלך — ליאזניא ס"ע רב.

של הצדיק, וכמ"ש בזוהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים כו' זכאין אינון מארי דתיובתא כו', והיינו ע"י שאד' יצמיח צדקה כו', והיינו כמבואר במ"א שהלבוש נמשך ממה דאשתאר מההוא נהורא שהמצות הן המשכות רצון העליון בחי' כתר וממה דאשתאר מאור זה נעשה הלבוש כמבואר באגה"ק ע"פ אחע"ב. והנה ע"י התשובה מעומקא דליבא נמשך מבחי' רעוא דכל רעוין ולכן ממלא כל החסרונות, וא"כ הוא המשכה ממקום עליון יותר, ולכן גם הלבוש שנמשך ממאי דאשתאר מההוא נהורא הוא עליון יותר כו'. וענין יצמיח תהלה הוא ביוה"כ והוא ע"י שם הוי' בניקוד אלקים. כי הנה כתיב כל הנשמה תהלל י"ה, פי' תהלל מלשון בהילו נרו וכו', הוא לשון הארה דהיינו שתהלל ותאיר הארת והמשכת היו"ד וה"א שהן סדר ההשתלשלות והמשכת אלקות בעולמות עליונים ג"ע שביו"ד נברא העוה"ב שהוא בחי' הצמצום עד שיוכל להיות התהוות העוה"ב והעוה"ב עצמו הוא בחי' ה'. והארה והמשכה באתעדל"ת תליא ע"י רו"ש של הנשמה כו'. ותהלל ג"כ לשון תהלה כפשוטו שהארה והמשכה זו הוא ע"י השבחים והתהלות. אך כ"ז הוא כאשר הנשמה לא נפגמה ולא הוטמאה ויכולה לבוא לבחי' רר"ש להיות עי"ז תהלל י"ה. אבל כאשר שקועה מאד בחומריות נפש הבהמיות המחשיך אור הנה"א ומונעי' ומעכבי' את אור האהבה ואז אין עצה כ"א שה' יצמיח תהלה זו בנפש, והיינו ע"י התשובה להיות סור מרע ועשה טוב וישוב אל ה' וירחמהו אז נותנים לו סיוע מלמעלה שיוכל לבוא לבחי' רו"ש. ועד"ז תיקנו פסוד"ז לפני ק"ש שהן תהלה לדוד והללוי"ה. והוא המשכת הארת אלקות בנפש לשון בהילו נרו, והמשכה זו מבחי' י"ה שהן חו"ב שיאיר ויתגלה בנפש, והיינו ג"כ ע"י סידור שבחו של מקום כו' ל' תהלה ושבח, והמשכה זו הוא אתעדל"ע שעי"ז יוכל לבוא לבחי' ואהבת בק"ש כי מעט אור דוחה הרבה חושך של נה"ב והגוף. ונמצא ע"י המשכת הארה זו בנפש מסידור שבחיו של מקום ממילא יהי' נפרד הרע. וזהו רוממות אל בגרונם וחרב פפיות כו' שעת צלותא שעת קרבא. ועד"ז הנה כדי שיוכלו לבוא לבחי' תשובה ביוהכ"פ שהוא יום התשובה להיות אליך ה' נפשי אשא ממש, והרי הנפש הוחשכה מחומר נה"ב והגוף, ע"ז נאמר הוי' יצמיח תהלה זו בנפש כי יוהכ"פ הוא גלוי אור גדול רעוא דכל רעוין. ולפי שע"י הארה זו נעשה ב' בחי' הא' להיות הגילוי בנפש האלקית שיבוא לבחי' כל הנשמה תהלל, הב' שעי"ז נדחה החושך של נה"ב לכן נאמר שם הוי' בניקוד אלקים, ששם זה יצמיח תהלה זו, כי הגלוי הוא ע"י שם הוי' וע"י ניקוד אלקים הוא לדחות החושך ולהעביר רוח הטומאה שזהו ע"י הדין דשם אלקים.

בזוהר: ראה שם חיי שרה קכט, סע"א.

באגה"ק: סכ"ט.

שביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

מעט אור דוחה הרבה חושך: ראה תניא פי"ב.

שעת צלותא שעת קרבא: נסמן לעיל ע' ב'שנה.

ולכן אומרים ביוכ"פ ז"פ הוי' הוא האלקים כי אור והגלוי דיוכ"פ הוא מבחי' שם הוי' בניקוד אלקים. וזהו ענין ההפרש בין מצמיח צדקה לבחי' תהלה, כי הצדקה הוא השפעת לבושים לנשמה בג"ע אעפ"י שאין לה מצד עצמה מחמת שחיסר כו', וזהי צדקה ממש כי תראה ערום וכסיתו. אבל התהלה הוא שיומשך הגלוי גם למטה כשהנשמה בגוף שיהי' לה הארה וגילוי ממש בעבודת ה' למטה בגוף מאור זה הנמשך מלמעלה. ועיין באגה"ק ד"ה זורע, ועמ"ש פ' ואתחנן ע"פ וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ שמע ישראל כו' ע"ש. ומזה יובן בתוספת ביאור ענין כי כארץ כו' כן כו', דכמו שהצמיחה בק"ש הוא בחי' בכל מאדך כן נמשך בחי' צמיחה בר"ה ויוכ"פ בחי' תשובה עילאה מבחי' עליונה יותר ע"ד וגבה מאד, שבחי' הבכל מאדך יהי' גבוה יותר, כי יש כמה מדרגות בבחי' רצון עליון דבכל מאדך כמבואר ע"פ האזינו השמים.

(נת' וזהו כי כארץ וכגנה ג"ע התחתון והעליון יצמיחו גלוי זיו השכינה ע"י התומ"צ כן שם אד' יצמיח צדקה בר"ה ע"י בחי' התשובה, וזהו לך אד' הצדקה וצדקה זו שאף מי שפגם בתומ"צ ימולא חסרונו, ושם הוי' בניקוד אלקים יצמיח בחי' תהלה והארה בכל נפש ביוכ"פ שיוכל לבוא לתשובה עילאה).

[בס"ד ביאור לכי כארץ תוציא כו']

להבין שרש הדברים הנ"ל. הנה שרש ענין ישראל עלה במחשבה (הנ"ל אות א') היינו (שנמשכו) [ששרש נש"י נמשך] מבחי' חכמה דאצילות הנק' מוחי' דאבא שהרי נאמר בנים אתם לה' בני בכורי ישראל והבן נמשך מטפה הרוחניות שבמוח האב. וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית, כי חכמה נק'

אומרים ביוכ"פ: בנעילה.

ביאור לכי כארץ: נעתק מבוך 70 כד, ב. [והבא בתוך חצאי ריבוע נתוסף מבוך] 614 קנ, א [ושם רק חלק. ובראשו נרשם: בעזה"י ביאור לכי כארץ תוציא פ' תבוא תקצ . . (והשאר מחוק — ראה הערה לעיל בריש המאמר אודות בוך זה)]. [הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שנג נדפס ב]לקוטי תורה נצבים נב, א וכאן בהוספות ושינויים.

ישראל עלה במחשבה: בראשית רבא פ"א, ד.

והבן נמשך מטפה הרוחניות שבמוח האב: בלקוטי תורה כאן (נב, ב) מציין ועיין בסש"ב ח"א פ"ב ופרק י"ח.

בשביל ישראל שנק' ראשית: נסמן לעיל ע' ב'תה.

ראשית וזה נק' עלו במחשבה. וזהו שנאמר ג"כ* ר"ע ששאלו וכי זו תורה וזו שכרה שתוק כך עלה במחשבה כי ענין הרוגי (מלוכה) [מלכות] לברר מ"ן דאימא ודוקא בחכמה אתברירו, וזהו כך עלה במחשבה ששרשן הי' מח"ע. וענין ירידת הנשמות בגופות צורך עלי' היינו שע"י בירורים הנ"ל יעלו למעלה יותר והוא בבחי' אור הכתר שלמעלה מעלה מבחי' ח"ע. וע"ז נאמר ואנשי קדש תהיון לי, פי' כי קדוש בוי"ו הנה הוא בחי' הארה בעלמא הנמשך מהכתר להוות בחי' חכמה דאבא יונק ממזל השמיני שהוא בחי' שערות, כמשל השערה שהיא רק מותרי מוחין ואינו ערוך לעצמיות המוחין. ויובן זה ביותר עפ"י מה שידוע דלפעמי' משמע שמהשערות יש יניקת החיצונים, ולכן ארז"ל שער באשה ערוה וכן בלוים והעבירו תער ו[כן] ביפ"ת וגלחה את ראשה, ולפעמים משמע דקדושה תלי בשערא כמ"ש בנזיר קדוש יהי' גדול פרע שער ראשו. אך הענין כי הנה ארז"ל שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד, פי' שיחת חולין הוא כמו בחי' נובלות שלו, ולפי שהוא ת"ח ע"כ גם בנובלות שלו יש דבר חכמה. משא"כ שיחת חולין ונובלות של שאר בנ"א יהי' דברים בטילי' כו'. כמ"כ בחי' השערות הוא בחי' נובלות והיא בחי' המשכה בצמצום רב ועצום לא מבחי' עצמיות המוחי' כנ"ל, ונמשל לשיחת חולין שאינו עצמיות השכל. ואעפ"כ הנה יש בחי' ומדרגה ששערות הן קדושה עליונה שי"ג מדה"ר נק' תיקוני דיקנא, וכתיב שער רישי' כעמר נקא להיות שהן המשכות מבחי' קדש העליון בחי' כתר ישת חושך סתרו, שהמהות אינו מושג כלל רק אחר שנמשך בבחי' צמצום ושערות אז החכמה תתהווה מבחי' מזל הח' כנ"ל. וזהו בחי' קדוש שהוי"ו בחי' קוצין ושערות הנמשך מבחי' קדש ע"כ שערות אלו הן קדושה נפלאה כי רק ע"י צמצום זה יכול להיות איזה גילוי כו', משא"כ מה שלמעלה מהצמצום לית מחשבה דח"ע תפיסא בי'. משא"כ בבחי' שערות שלמטה ארז"ל שער באשה ערוה, שיש יניקה לחיצונים אחידן בשערהא כו', וע"ז נאמר כרחל לפני גוזזי' נאלמה כו', כי בחי' מל' היא בחי' ממכ"ע המתלבשת בתוכיות העולמות, ע"כ כשנמשך גם מבחי' זו ע"י צמצום רב ועצום כמו בחי' שערות יוכל להיות ג"כ יניקת החיצונים כו'. וממוצא דבר נשמע איך שהשערות אין ערוך לבחי' המוחין עצמן שהרי שער באשה ערוה כו', ובחי' מוחין דמל' עצמן הן מקור

שנאמר ג"כ: כ"ה בהכת"י. ובלקוטי תורה כאן שאמרו ג"כ גבי — מנחות כט, ב.

ענין הרוגי מלוכה: ראה פרי עץ חיים (ושער הכוונות) שער (ענין) נפילת אפים פ"ה. פ"ו. (דרוש ה).

בחכמה אתברירו: נסמן לעיל ע' ב'רעא.

דאבא יונק ממזל השמיני: נסמן לעיל ע' ב'רסד.

שער באשה ערוה: ברכות כד, א.

שיחת חולין של ת"ח: סוכה כא, ב. וראה לקוטי שיחות — כ ע' 334 הערה 91. 93.

שי"ג מדה"ר נק' תיקוני דיקנא: ראה זהר נשא קלא, א. תרומה קעז, א.

אחידן בשערהא: בלקוטי תורה כאן: כמבואר בזהר פרשת אחרי ד"ס ע"ב.

חיות העולמות דקדושה כו'. והיינו לפי שהן כ(כה)[בר] נמשכו בצמצום רב ועצום עד שאין ערוך לגבי העצמיות. א"כ כמ"כ מזה נשכיל בענין שערות דת"ד הנ"ל קדוש בוי"ו שג"כ אין ערוך כלל לבחי' קדש העליון כיון שמוכרח ומובן שמהות השערות אין ערוך לגבי העצמיות כו', דאעפ"י ששערות אלו הן קדושה נפלאה מ"מ אינו ערוך לגבי המקור כלל וכלל.

והנה זהו עליות הנשמו' אחר ירידתם, היינו בבחי' קדש העליון שלמעלה מבחי' קדוש, והיינו ע"י התומ"צ תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן תר"ך עמודי אור, היינו ששרשן בבחי' כתר העליון שממנו נמשכין תר"ך עמודי אור שהעמוד מחבר הגג עם הקרקע ויכולים לעלות בו ועל ידו על הגג כו' (וגם נת' במ"א שהעמודי' הן חלולים והוא בחי' חלל גדול יותר מבחי' שערות רק כמ"ש זה השער לה' שער בימין חלל גדול היינו שעי"ז העלי' במהו"ע הכתר עליון כו').

והכח הזה במצות מעשיות להעלות הנפש לבחי' כתר ע"ז נאמר כי כארץ תוציא צמחה, שהרי נראה בחוש שהזרע והגרעין אינו בערך להיות ממנו צמיחה רבה כ"כ, אין זאת רק מצד כח הצומח שיש בארץ ממאמר תדשא כו', והוא בחי' כח היולי להצמיח כל מיני עונג (ועיי' באגה"ק איהו וחיוהי במ"ש ועוד זאת הארה [דהארה]דהארה הנ"ל מראה כחה כו') והגרעין הנזרע בארץ אינו אלא סיבה להוציא מכח זה ההיולי שיומשך להצמיח מין זה כפי הגרעין הנזרע כו'. והכח הזה בארץ מפני שנעוץ תחלתן בסופן, וכמ"כ בארץ העליונה מל' דאצילות נעוץ תחלתן בסופן כי היא נק' כתר מלכות עד שלכך ע"י מעשה המצות תוציא צמחה גלוי בחי' קדש העליון כנ"ל (ועמ"ש במ"א ע"פ הבאים ישרש יעקב כו') וזהו כן אד' הוי' יצמיח שהם ב' שמות דמל' ובינה שהם ב' ארצות החיים שלמעלה ג"ע התחתון והעליון כו'.

(ב) **והנה** כ"ז הוא בכל השנה. אך בר"ה ויוכ"פ מאיר הארה עליונה יותר עד שבחי' הארה הנ"ל הנמשך ע"י המצות הוא רק משל לבחי' זו. וזהו הפי' השני כי כארץ העליונה תוציא צמחה ע"י המצות, כמ"כ אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה ביוכ"פ. ופי' כי ענין עשי"ת הוא זמן התיקון לתקן פגם העוונות וחטאים ולמלאות כל חסרון ופגם שניתנו מגרעות בקדש העליון, ובעשי"ת מחזירין ומתקנין אור הקדש, והיינו ע"י שנמשך מבחי' המלך הקדוש כו'. וזה צ"ל דהא קדש למעלה מבחי' קדוש. אך הענין

תרי"ג מצות . . עמודי אור: נסמן לעיל ע' ב'תו.
באגה"ק: ס"כ (תניא קלא, סע"ב).
ע"פ הבאים ישרש יעקב: תורה אור שמות נג, ד.

דהנה ארז"ל קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם. פי' כי הגם שע"י המצות מגיעין ועולין עד בחי' אור הכתר כנ"ל, מ"מ קדושתי למעלה כו'. אך באמת ג"ז אינו מובן מה בא להשמיענו ודאי ידוע שבחי' הכתר ג"כ כלא חשיב לגבי עצמות א"ס ב"ה כו' שהוא ית' נק' עושה פלא היינו שהכתר שהוא פלא עליון כעשייה גשמיות חשוב אצלו ית'. וא"כ מסתמא קדושתו ית' למעלה מעלה לאין קץ מקדושתינו אפילו לאחר עליי' הנשמות בקדש העליון דכתר. אך הענין כי הנה ידוע דבחי' מל' דא"ס או מל' דאד"ק נעשה כתר לנאצלים, ודרך כלל בחי' הכתר הוא בחי' ממוצע בין עצמות אור א"ס לנאצלים, והממוצע יש בו מבחי' תחתונה שבמאציל והוא בחי' ע"י ויש בו ג"כ בחי' שרש הנאצלים והוא בחי' א"א, וכמ"ש בע"ח שמ"א באריכות. והנה בחי' עתיק יומין להיותו בחי' א"ס הוא למעלה מעלה הרבה מבחי' א"א שרש הנאצלים, ולכן עתיק לשון המעתיק הרים שנעתק ונבדל מבחי' הנאצלים כו'. ואעפ"י שבחי' ע"י הוא בחי' תחתונה דא"ס ונק' מל' דא"ק, מ"מ הוא למעלה מעלה לאין קץ משרש הנאצלים כו'. והנה על ידי המצות הוא עלי' בבחי' כתר כנ"ל. ולזה אמר יכול כמוני אין ר"ל כמוני ממש מהותו ועצמותו רק כמוני היינו בחי' אור א"ס שבכתר והוא בחי' ע"י שהוא בחי' תחתונה שבמאציל כנ"ל, שהרי ע"י מכלל בחי' הכתר הוא, לזה אמר ת"ל כי קדוש אני כו' כי ע"י המצות העלי' בבחי' א"א, כי תרי"ג מצות נמשכים מתרי"ג ארחין דגלגלתא, וזהו בחי' קדש העליון שלמעלה מבחי' קדוש כנ"ל באריכות. אבל בחינת ע"י ע"ז נאמר קדושתי למעלה כו' (ובזה יובן לשון כי קדוש אני קדושתי למעלה כו', איך בחי' קדוש בוי"ו יהי' למעלה מקדושתכם שהם בחי' ואנשי קדש תהיון לי קדש ישראל לה' קדש עצמו ממש. אך הענין כי הרי ע"י נמשך ג"כ ממל' דא"ס ונמשך ע"י צמצומים רבים כנודע בע"ח מענין צמצום הראשון ומקום פנוי וצמצום א"ק כו', ולכן נק' ג"כ רק קדוש בוי"ו שמורה על בחי' צמצום שנתצמצם מבחי' קדש העליון מהותו ועצמותו ית' להיות נעשה כתר לנאצלים, וזהו בחי' קדוש בוי"ו. וזהו ענין המלך הקדוש שאו' בעשי"ת מבחי' מל' דא"ס נמשך בחי' התהוות המלוכה אנא אמלוך כו'. רק שזהו כי קדוש אני שאפילו שהוא בחי' קדו"ש בוי"ו מ"מ נק' כי קדוש אני בחי' תחתונה דא"ס והוא למעלה מקדושתכם אפילו מבחי' קדש העליון שלכם כנ"ל. וזהו אין קדוש כהוי' שבחי' קדוש שלו ית' גבוה יותר לאין קץ מבחי' קדש שבאצילות כו'). ולהיות שבר"ה מתחיל גלוי זה מבחי' המלך

ארז"ל: ויקרא רבה פכ"ט, ד.

בע"ח שמ"א: בדפוס שקלאב תק"ס. ובדפו"א שער [מב] דרושי אבי"ע פ"א. סידור שער הל"ג בעומר שו, ב. המשך תרס"ו ע' קב.

כנודע מע"ח: ראה שם דרוש עגולים ויושר ענף ב. שער היחוד והאמונה פ"ס בהג"ה ובליקוט פירושים שם.

אנא אמלוך: ראה לקוטי תורה (קה"ת תשד"מ) נשא כא, ד ובהנסמן לשם.

הקדוש לפי שבו נברא אדה"ר והי' התחלת התהוות מדת מלוכה והוא בחי' מל' דא"ס שנעשה כתר לאצי' ע"כ משם נמשך תיקון לכל המגרעות שניתנו בקדש העליון על ידי החטאים והעוונות כיון שממשיכין מבחי' כי קדוש אני שלמעלה מקדושתכם שע"י המצות כנ"ל. וזהו ענין שאומרים ויעבור ה' על פניו ויקרא, דכמו שבענין ההמשכה שע"י המצות מברך עליהן עובר לעשייתן עובר הוא בחי' מקיף מלשון עובר לסוחר, ומקיף זה נותן כח במעשה המצוה כו', כמ"כ מה שאד' הוי' יצמיח צדקה כו' בר"ה ויוכ"פ מבחי' קדושתי כו' הוא ג"כ ע"י בחי' ויעבור כו' מבחי' מקיפים עליונים שלמעלה מבחי' פניו שהוא בחי' פנימיי' אורות ומוחין המאירים באצילות והיינו שעובר מבחי' שעל פניו ומשם נמשך להיות מילוי הפגמי' כו', רק שהוא בחי' אתעדל"ע מצד עצמו (עם) [ואעפ"כ צ"ל בחי'] התשובה. וזהו כי כארץ כו' וכגנה כו', דכמו שבזריעה דמעשה המצות אינו דומה מה שהארץ תוציא צמחה מעצמה למה שגנה זרועיה תצמיח ואינן ערוך זה לזה כלל. כמ"כ בענין כן אד' יצמיח צדקה כו', אינו דומה כלל לכשהוא באתעדל"ע לכשהוא ע"י אתעדל"ת בתשובה מעומקא דליבא שאז נמשך מבחי' עליונה יותר שבמדרגת הקדושה עליונה כו'. ועמ"ש במ"א ע"פ שבת שבתון הוא כו' באריכות מזה. וגם י"ל בחי' צדקה ותהלה הוא כמו שבמעשה המצות יש ב' בחי' צמיחה בג"ע התחתון והעליון כנ"ל, כמ"כ יש בתשובה ב' בחי' דרך כלל תשובה תתאה ותשובה עילאה כנודע. וזהו ענין יצמיח צדקה ותהלה.

(ג) **והנה** להבין בתוספת ביאור ענין יצמיח צדקה ותהלה כו', דהכתי' לישרים נאוה תהלה, יש להקדים ענין המסעות במדבר שהי' כדי להכניע את בחי' המדבר שהוא מקור יניקת החיצונים, וכן ביוכ"פ ושלח את השעיר למדבר. והנה פ' ויהי בנסוע הארון ארז"ל בפי"ו דשבת שעשה לה הקדב"ה סימניות מלמעלה ולמטה, והיינו שני נונין הפוכין. ופי' בזהר (ח"ג דקנ"ח) בטעם הפך הנו"ן דאהדר אנפוי לקבלייהו דישראל, וע"ז נאמר קומה ה' ויפוצו אויביך כו'. והענין כי מבואר בזהר ר"פ בראשית במאמר האותיות שאמרה הנו"ן דכי אתה נק' נורא תהלות, כי תהלה לשון שבח ול' הארה שכמו באדם שיש בו כח החכמה בהעלם וע"י שמשבחים אותו מוציאי' החכמה מהעלם לגלוי, כך הוא ענין בחי' התהלה והשבחי' שמשבחי' אותו ית', כי הנה הוא ית' לאו מכל אינון מדות איהו כלל ר"ל דאפיקת עשר תיקונין כו' לאחזאה איך מתנהג עלמא, אבל באמת זהו השפלה להתלבש במדות אלו רק שע"י השבחים שאנו אומרים איך הוא רב חסד כו' גורמי' שיתלבש במדות אלו כנ"ל במשל, וכידוע ג"כ בפי' וענין אמרו לפני

ע"פ שבת שבתון הוא: לקוטי תורה דרושים ליוהכ"פ ע, ב. עא, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תק"ע ע' קנו. והנחה אחרת שם ע' קסו. (גוכי"ק ?) כ"ק אדמו"ר הצמח צדק שם ע' קנט. והנחה אחרת שם ע' קעה.

בפי"ו דשבת: קטו, סע"ב.

מלכיות כדי שתמליכוני כו'. וזהו שהנו"ן נק' בחי' תהלה כי נ' כפופה היא בחי' מל' עלמא דאתגליא ונו"ן פשוטה היא בחי' בינה. וזהו ענין תהלה תתאה ותהלה עילאה כי בינה נק' אלקים חיים ורחובות הנהר שהוא ג"כ בחי' גילוי כו'. והנה ענין המסעות שהוא בחי' עליות העולמות אעפ"כ הנו"ן מהדרא אנפוי לגבייהו דישראל להיות גילוי אלקות בישראל כי תהלה בחי' גילוי כו'. וענין גילוי זה יובן עפמ"ש התהללו בשם קדשו, דלכאורה אינו מובן לשון התהללו שהוא לשון נפעל כמו נשבע ונאכל דמשמע שבהן נמשך בחי' תהלה והלא אדרבה הן מהללים את ה' והל"ל הללו את שם קדשו ומהו לשון התהללו. אך ענין הוא עפמ"ש אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. וביאור פסוק זה יובן עד"מ הנה כשהאדם מתפלל ברוב העיתים צריך ליגיעה רבה בהתבוננות עד שיתפעל בלב מאיליה בהתפעלות מבלי שידע מי הוא המושכה בעבותות אהבה רבה וכפלא יחשב בעיניו מהיכן באה לו הכוונה ברעותא דליבא מאליו וממילא כו'. אך הענין הוא דכתיב למען יזמרך כבוד ולא ידום וכתיב אלקים אל דמי לך, וידוע הפי' בהזהר דקאי על בחי' מל' שמזמרת תמיד נהורא תתאה קרי תדיר ולא שכיך לנהורא עילאה כו'. וזהו ואני תפלה אני בחי' מל' היא בחי' תפלה כו', ובחי' מל' כלולה מע"ס חב"ד ומדות ודיבור, ובחי' הדיבור ממנו נמשכו עשרה מאמרות המלובשים בעולמות ובפרט בנשמות ומלאכים כו' שמקבלים שלא ע"י העלם כ"כ כו'. והנה כשיש גילוי אור א"ס בתפלה זו של מדת מל' היינו שהגילוי בחב"ד ומדות עד גם בבחי' הדיבור שבמל' כדכתיב למען יזמרך אל דמי לך כו'. והנה עד"מ באדם התחתון כשמתפלל ברעותא דליבא וגילוי תשוקת הלב שאז הדיבורים יוצאים מעמקא דליבא ברשפי אש ודבר היוצא מן הלב נכנס ללב השומע עד שהוא ג"כ מתפעל מזה, משא"כ אם הדיבור בקרירות כו'. וכמ"כ יובן עד"מ למעלה בענין ואני תפלה דבחי' מל' שהוא בחי' חב"ד ומדות שבמל' עד גם בחינת הדיבור שהוא בחי' האותיות כח הפועל שבנפעלים נשמות ומלאכים מאירים בבחי' גלוי אלקות דבחי'* היוצאי' מן הלב כו', עד שמאיר בחי' זו גם בנשמות שלמטה שיומשכו מאליהן להתפעל ולהתלהב לבו לה' בלי יגיעה, וזהו בחי' אהוי"ר הנמשכין מלמעלה עבודת מתנה אתן כו'. משא"כ לפעמים כשאין בחי' דיבור העליון בבחי' גלוי כ"כ מפני

נ' כפופה . . פשוטה: ראה מגן דוד — להרדב"ז — מערכת הנו"ן. פרדס שער האותיות פי"ז. ביאורי הזהר בהעלתך פט, ד. ולכ"ק אדמו"ר הצמח צדק במדבר ע' תנט. אור התורה בהעלתך ע' שעה.

בינה נק' אלקים חיים: זהר יתרו סח, ב ובהגהות הרח"ו שם. אור החמה שם. עץ חיים שער הצלם רפ"ג. לקוטי תורה [להאריז"ל]. ירמי' י, י. סידור האריז"ל ומשנת חסידים [תפלת הבריאה פ"ב, מ"א] ברכת יוצר.

בינה . . ורחובות הנהר: זהר נשא קמב, א.

הפי' בהזהר: ראה זהר תרומה קמ, רע"א, וישלח קעה, ב. לך עז, ב. פו, ב.

אני בחי' מל': פרדס שער ערכי הכינויים מערכת אין. פרי עץ חיים בתחלתו.

דבחי': אוצ"ל דברי'.

אחיזת החיצונים כמ"ש נאלמתי דומיה כו'. וזהו אד' שפתי תפתח בחי' שם אד' שהוא בחי' מל' הוא הפותח שפתי האדם המתפלל, ופי יגיד תהלתיך לשון יגיד הוא המשכה כמשל המושך המים מן הגבוה לנמוך שהמים הולכים מאליהם ורק שהאדם גרם בהטותו כלי המים העליונים, כמ"כ התהלה והשבח שהנשמ' משבחת אינה מצד השגת הנשמה עצמה שהיא המשיכה דבר מה רק התהלה היא תהלתך העצמי ממדת מל', ופי אינו אלא המגיד וממשיך בבחי' גרם בעלמא והיינו שהפה שבאדם הוא כלי להשראת דיבור העליון כו'. וזהו ענין התהללו בשם קדשו, לשון נפעל ולא נאמר הללו, דהיינו כשיש בחי' גלוי מלמעלה אז אומר לנשמות ומלאכים עליונים שתהלתם ושבחם בהשגות שלהם באלקים חיים אין התהלה שלהם לשיאמר הללו, רק שנמשך להם בחי' תהלה זו מלמעלה ופיהם יגיד תהלתו ית' הנמשך בהם מלמעלה. ולכן נאמר זה הפסוק התהללו כשהביאו את הארון לירושלים שאז ע"י גלוי אלקות שבארון שהוא בחי' נורא תהלות נורא אותיות ארון כמ"ש בסה"מ סי' ע"ז עי"ז נמשך בהם גלוי בחי' תהלה להיות התהללו וכו'.

ועד"ז יובן ג"כ בענין ויהי בנסוע הארון שהנו"ן מהדרא אפיהו לגבי ישראל הוא בחי' נורא תהלות היינו שנמשך בהם גלוי מלמעלה ע"ד הנ"ל בפי' התהללו כו'. אך להבין מה שנאמר עי"ז ויפוצו אויביך כו', הענין כמו בפסוד"ז שנק' הלל הוא בחי' זמר עריצים שעי"ז הגלוי אור בנפש, הלל לשון בהלו נרו עי"ז האור דוחה החשך של הנה"ב, וכמ"ש רוממות אל בגרונם וחרב פפיות בידם שמזה בחי' הרוממות אל שבגרונם נמשך חרב פפיות לנה"ב. וזה הי' בחי' בית הלל שאמרו כלה נאה ואפילו חגרת וסומא, כי חגרת וסומא היינו שאין לו עינים לראות הגלוי אלקות כו', ואפילו הכי ע"י בחינת הלל והארה שממשיך בנה"א בועשה טוב ידחו הקליפות דנה"ב הגורמים בחי' חגרת וסומא וסוף שתהי' כלה נאה וחסודה, היינו בחי' כלות הנפש ואהבה כו', וא"כ כש"כ שע"י הגלוי שנמשך מלמעלה בנסוע הארון ע"י הנו"ן בחי' תהלה עליונה המאיר בנש"י עי"ז ממילא ויפוצו אויביך כו'.

ובכל הנ"ל יובן ג"כ ענין אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה בר"ה ויוכ"פ שהוא כמ"ש אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך (עיי' בפע"ח שזה הפסוק שייך לכוונת ר"ה ויוכ"פ) כי אז נמשך הארה וגלוי מלמעלה באתעדל"ע היינו שנמשך דו"ר עילאין מלמעלה, וזהו אד' הוי' יצמיח בחי' התהלה להיות התהללו בשם קדשו כו'. והנה תהלה זו מאיר בנה"א להיות התהללו וכו', ועי"ז ממילא נדחה החשך דנה"ב, ולכן אז מחילת עוונות ואתהפכא חשוכא לנהורא.

אד' שהוא בחי' מל': נסמן לעיל ע' ב'תיג.
בפסוד"ז . . זמר עריצים: ראה זהר וילך רפד, א.
בית הלל שאמרו: כתובות יז, רע"א.

והנה שם אד' מאיר בר"ה והוא המצמיח בחי' צדקה, ושם הוי' בניקוד אלקים מצמיח בחי' תהלה ביוכ"פ, היינו בחי' תהלה עליונה. וההתחלה צ"ל מש' אד' כמ"ש אד' שפתי תפתח ואח"כ ופי יגיד תהלתך. והנה ארז"ל השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיך, פי' אתה הוא בחי' דיבור העליון שהוא המוציא מפיך כמ"ש אד' שפתי תפתח כו', ואעפ"כ צ"ל השמע לאזנך לעשות הכנה להתבונן הטיב כדי שיהי' נקלט בחי' תהלה זו ודו"ר עילאין אצלו. וזהו כי כארץ כו' וכגנה כו' שהגנה משובח יותר לפי שהוא ע"י זריעה כו', כמ"כ בענין אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה בבחי' אתעדל"ע בר"ה ויוכ"פ אעפ"כ באתעדל"ת ג"כ תליא בבחי' תשובה כדי שיהי' נקלט בחי' תהלה זו המאיר מלמעלה. וע"ז נאמר בה' תתהלל נפשי בי' אחידא בי' להיטא כמ"ש במ"א. וזהו ותהלתי אחטם לך ע"ד לבעל החוטם אני מתפלל, כי בחוטם הוא גלוי הרצון והסליח' שהרי הרוגז ניכר באפו כמ"ש עלה עשן באפו כו', וע"י הסליחה כתיב ישוב ה' מחרון אפו יכו', וזהו שנז' באד"ר דמחד נקב דחוטם נפיק חיין דחיין, פי' כי המצות הן בחי' חיים כמ"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כו'. אך ע"י התשובה למלאות הפגמים נמשך ממקום עליון יותר בחי' חיי החיים ומקור המשכה זו בבחי' חוטם נמשך מבחי' תהלתי כו' (בחי' מל' דרדל"א המלובשת בא"א בבחי' חוטמא כמ"ש המק"מ בס' פני מלך בביאור האד"ר ע"ש) וזהו ענין יצמיח צדקה ותהלה כו'.

קיצור. הנשמות שרשן מח"ע בחי' קדוש בוי"ו אבא יונק ממזלא וע"י המצות מתעלים להיות אנשי קדש בחי' כתר מקור בחי' קדוש בוי"ו למעלה מבחי' שערות. אך בכתר יש ב' בחי' מה שהוא שרש לנאצלים וזהו בחי' קדש, אך הבחי' תחתונה שבמאציל ע"ז נאמר קדושתי למעלה מקדושתכם, וגלוי בחי' זו הוא בר"ה ויוכ"פ ימי התשובה. ועל ב' בחי' אלו נאמר המשל והנמשל כי כארץ כו' כן כו'. וביאור ענין יצמיח תהלה ע"י שם הוי' בניקוד אלקי' יובן מענין בנסוע הארון ופי יגיד תהלתיך ותהלתי אחטם לך חיי דחיין.

השמע לאזנך . . מפיך: ברכות יג, א.
בי' אחידא בי' להיטא: זהר האזינו רצב, א.
לבעל החוטם אני מתפלל: זהר נשא קל, ב.
שנז' באד"ר: שם רע"ב.

[כי כארץ תוציא צמחה]

כל הנביאים לא נתנבאו על שכר הרוחני דמצות עין לא ראתה (ע' מזה בלח"מ סוף ה' תשו') מ"מ בעבודה ישנו ומתגלה בר"ה ויוכ"פ וזהו יצמיח כו', ענין המלך הקדוש בעשי"ת וגם שייכו' המלך לבחי' קדוש ובברכת אתה, הנה מלאכי' נמשכי' מדיבור הבל הפה עיקרו מהגוף ונעשה נפרד משא"כ נש"י ממח' בחי' התפשטו' השכל ולא גופני ואינו נפרד לכן קדמו לשי"ב.

ב. **ירידת** הנשמו' ממח' צורך עלי' לבחי' שלמעלה ממח' קדוש ומ"מ יכול כמוני כו' והענין כי מלאכי' או' ג"פ קדוש בוי"ו המשכה מקדש למח' מדו' ודיבור שיהי' צבאות, וישראל ואנשי קדש תהיון (ע' בהעלותך תקס"ב ומתחלה כי עם קדוש אתה) ע"י המצות אקב"ו ולכן יאמרו לפניהם קדוש, וזהו והייתם קדושי' ע"י המצות לאלקיכ' צרור החיי' וברכת המצות להמשיך גלוי מבחי' קדושה זו ע"י מלך העולם קעמ"ש עובר לעשייתן כו' שיוכל להתלבש בעשיי' גשמיות כו', יכול כמוני כו'.

ג. **וזהו** כארץ תוציא צמח', המצוה עשיי' גשמיו' בנ"ל ומעוררת קדש העליון (ע' כדכד ושבת שבתון היא לכם תק"ע) כמו צמיח' ע"י גרעין עיקרה מכח הצומח שבארץ וזריע' הגרעין משום דלית ברכתא שריא באתר ריקני', וענין כח הצומח שבארץ עליונה בחי' כתר תענוג עליון לכן כדאי כל יסורי כו' (וזהו אשר קדשנו ע' שלח תק"ע הנ"ל) ומזה אמרו עין לא ראתה כו' (ע' ואתחנן תקס"ד נת' תקפ"ח). אולי י"ל ארץ בחי' גנתא שלמטה מג"ע* זרועיה ב' משמע שמעשה המצוה בגעה"ת וכוונה לדבקה בו ע"י מ"ע ושלא

כי כארץ תוציא צמחה: נעתק מבוך 1025 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: תקס"ו — גוכי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי. ובכ"מ גוכי"ק כ"ק אדמו"ר הצמח צדק] קסא, ב גוכי"ק.

קיצורים לד"ה כי כארץ תוציא צמחה בספר המאמרים תקס"ו. נדפס ג"כ בלקוטי תורה נצבים נ, ב. וראה ד"ה זה לעיל ע' ב'תג.

בהעלתך תקס"ב: לקוטי תורה בהעלתך ל, סע"ג ואילך.

ע' כדכד . . תק"ע: לקוטי תורה ראה כז, ב.

ושבת שבתון היא לכם תק"ע: לקוטי תורה דרושים ליוה"כ סט, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תק"ע ע' קנא. ע' קסג.

דלית ברכתא שריא באתר ריקני': נסמן לעיל ע' ב'תח.

ע' שלח תק"ע: לקוטי תורה שלח מו, ד. ובספר המאמרים תק"ע ע' קיח.

ומזה אמרו: ברכות לה, ב.

ע' ואתחנן תקס"ד: לקוטי תורה ר"פ ואתחנן. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' קצו. אור התורה ואתחנן ע' מה.

נת' תקפ"ח: השוה ג"כ אור התורה קרח — ו ע' א'תתלז בואתחנן (דתקס"ד שביארתי).

אולי י"ל . . מג"ע: נרשם בצד הגליון כאן. ואולי מקומו כאן.

ליפרד ע"י ל"ת בגה"ע (ע' כי תבואו כו' פ' בהר סיני תקס"ב) עוד יש בחי' ג' והוא כארץ תוציא צמח' מעצמה וכענין ספיחי' אז הפרי אין משובח כגינה שזורעי' כו' וזהו מבחי' מצות אנשי' מלומדה (נ"ל ביאור זה כי גינה תוציא צמח' ע"י מ"ד הנמשך ע"י מעשה המצות ע' ד"ה ע' בע"ח שמ"ט כו' והארץ ג"כ ע"י מ"ד רק שהוא בחי' ספיחי' רוחא דשדי כו' כי בזמן הגלו' אין יחוד אמיתי דמ"ד לפי שאין ג"כ מ"ן אמיתי כי *, ואז ג"כ נש"י נמשלי' לעיבור בוארא תקס"ב שהוא בחי' מצות אנשי' מלומדה עיניו השע כו' ותומ"צ ג"כ רק אוכל ממה שאמו כו' דרך הטבור בלי טעם זהו צמח' דארץ שאין בו טעם כ"כ, ומ"מ יש בהם אהבה מסותרת בחי' ספיחי' לכן מעורר כן למעלה, אבל כשהוא בכוונה ממש מ"ד ומ"ן מעורר כן למעלה), וכל צמיח' הנ"ל כח הצומח מבחי' קדש כתר וזהו העלי' לאחר הירידה.

ד. **אך** כ"ז כשהאדם סומע"ט זריע' הנ"ל (והל"ת ג"כ נק' זריעה כמ"ש בארץ לא זרועה) אבל כשחוטא ח"ו ליכא זריעה כו' וכ"ש ל"ת עון העוה דרכו (ע' בישעי' שירת דודי לכרמו כו'), ע"כ אין עצה רק לעורר רח"ר בעשי"ת כי אז ויעבור מעצמו ובכל השנה ע"י אתעדל"ת, וזרקתי, קדוש ה' מובדל מבחי' הוי' לפני הוי' תטהרו קדש שלמעלה מקדש (צ"ע על"ק) ארך אפים להתמשך למטה (כמ"ש בועתה יגדל נא כח כו' תקס"ו, וג' המצות מבחי' קדש, ולתקן צ"ל מבחי' גבוה יותר היינו קדושתי למעלה מקדושתכם, וגילוי זה בעשי"ת המלך הקדוש, ובכל השנה ע"י מצות בא"י מלך כו' קדשנו כו', מלך סתם אבל עכשיו הקדוש *.

ה. **וזהו** כן כו' צדקה ותהלה ר"ה ויוכ"פ, כי ר"ה ביו' ו' שהוא בריאת אדה"ר גלוי מלוכה לכן השיר גאות לבש ונמשך בחי' אנא אמלוך במחה"ק שהרי באמת אין על מי למלוך כו' (ע' ואולם חי אני ענין בכה"מ) ובר"ה אמרו שתמליכוני כו' (בפנים כ' ממילא וצ"ע ועמשל"ק * לכן אז כל

כי תבואו . . תקס"ב: ספר המאמרים תקס"ב ע' קפה. והביאור ע' קפח. ובתוס' הערות וכו' בדרך מצותיך ע' קסז. והביאור ע' קסט. והנחה אחרת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] בספר המאמרים תקס"ב ע' תלב.

ד"ה ע' בע"ח שמ"ט: תורה אור חיי שרה טז, ג. בתורה אור הד"ה עיין ע"ח. אבל בהוספות לתורה אור [קה"ת] שם ע' טז [קמ], ג בע"ח כבפנים.

דמ"ד . . כי: נכתב ממעל לשורה.

בוארא תקס"ב: תורה אור וארא נה, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ב ע' קלד.

בועתה יגדל נא: לקוטי תורה שלח לט, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רנא.

הקדוש: אוצ"ל הקדוש).

ע' ואולם חי אני: ספר המאמרים תקס"ט ע' קפה.

ועמשל"ק: אוצ"ל ועמשל"ק).

עשי״ת המלך הקדוש שבחי׳ מלך זה קדוש ומובדל במחשב׳ אנא אמלוך כו׳ (ע׳ בסידור בנעילה מענין המלך הק׳*.

ו. **וזהו** כן אד׳ בחי׳ שם זה במל׳ דינא דמלכותא (בחי׳ המלך הק׳ לכאורה הוא בחי׳ אד׳ מי הנז׳ בועתה יגדל דתקס״ו ויצמיח צדקה כמש״ש שיגדל כח אד׳ להיו׳ נושא עון כו׳) ויצמיח צדקה בחי׳ מל׳ צדק ה׳ גבו׳ וחסדי׳ דמל׳ להשפיע לכל א׳ וגם משפט כמה יהי׳ הגילוי ומ״מ נק׳ ג״כ צדקה (אולי ע״ד לך אד׳ החסד כו׳ כמעשהו, וצ״ל אד׳ מל׳ צדקה מל׳ א״כ איך אד׳ יצמיח צדקה ואולי אד׳ השם הוא אלקו׳ שבמל׳ או אד׳ מי כנז׳*.

ז. **ותהלה** ביוכ״פ שם ה׳ בניקוד א׳ חו״ג, כי תהלה וגלוי זהו זמור לעריצי׳ מעט אור דוח׳, וכן ביוכ״פ גלוי כתר לכן אז מהפך הרע, וזהו נגד כו׳ (ועמ״ש ע״פ הזהר בהעלותך בנו״ן נורא תהלות כו׳ ע״ש הטיב דשייך לכאן) ישמ׳ וע׳ ע׳ שערי אורה להר״י גיק׳ וצמיח׳ זו ממילא אך צ״ל זריע׳ מלך לשדה נעבד.

(ונ״ל * דנת׳ ע״פ שבת שבתון היא הו״א שיש חילוק אם היוכ״פ ע״י אתעדל״ת נמשך ממקום גבוה יותר עד שמכפר על הקדש ואי ליכא אתעדל״ת מ״מ יוכ״פ הוא ומכפר על מקדש הקדש, לכן י״ל גם כאן אד׳ אלקי׳ יצמיח כו׳ ודאי בר״ה ויוכ״פ צדקה ותהלה ע׳ ע״פ ויקרא משה כו׳ עיני׳ לראו׳ עד היום הזה פ׳ תבא שאז נמשך דו״ר עילאין מלמעלה חשף ד׳ כו׳ התהללו וכו׳ אך מ״מ כשיש אתעדל״ת היינו הכנה נמשך ממקום גבוה יותר, וזהו כי כארץ כגנה שבמצות ב׳ בחי׳ שונו׳ צמיח׳ דגנה שע״י אתעדל״ת וצמיח׳ דארץ ספיחי׳, כמ״כ בענין ר״ה ויוכ״פ צמיח׳ דקדושתי יש ב׳ בחי׳ שע״י הכנה עדיף ונמשך ממקום גבוה כו׳. יובן שאמר ב׳ משלי׳ כארץ וכגנה ולא די במשל א׳ אלא כי באמת הן ב׳ בחי׳ בנמשל ובמשל.

בסידור בנעילה: ראה שער יום הכפורים רג, ד.

הק׳: אוצ״ל הק׳).

כנז׳: אוצ״ל כנז׳).

ז): סעיף זה מתחיל בספר המאמרים תקס״ו ע׳ שנב בשורה המתחלת השנה — ופי׳.

(ונ״ל: בגוכי״ק לא נסמן סיום החצע״ג.

ע״פ שבת שבתון: דתק״ע הנ״ל.

ע״פ ויקרא משה: [תקנ״ו — ז. ראה רשימת הכתבי יד בלקוטי תורה — לקוטי תורה (קה״ת — תשד״מ) קלח, ד]. תבא מג, סע״ד.

צריך לעיין בלך ה׳ הצדקה, לאזני, וי״ל דאי׳ ויעש דוד שם מאן דיהיב צדקה כו׳ עי״ז עושה שם א״כ אנו ממשיכי׳ צדקה אך בר״ה יצמיח אד׳ צדקה היותר גבוה בחי׳ וצדקה תהי׳ לנו כי נשמור כו׳ שאחר כל המצו׳ יומשך לנו צדקה הנ״ל דלך הצדקה מל׳ דא״ס, אד׳ שפתי תפתח בחי׳ אד׳ יצמיח צדקה ופי יגיד תהלתך בחי׳ תהלה התהללו וכו׳.

ע׳ תורה בחקתי תקס״ח ע״פ רפאני כו׳ כי תהלתי אתה.

בלך ה׳ הצדקה, לאזני: **אתהלך לאזניא ע׳ ר.**

ע״פ רפאני: **ספר המאמרים תקס״ח ע׳ רטו.**

דרושים לראש השנה

שער ר"ה

קיצור מאתם נצבים.

(ב) **קיצור** מתקעו בחודש דרוש הראשון.

(ג) **ענין** מלכיות זכרונות.

(ד) **בד"ה** ביום הראשון מקרא קדש ענין מרשית השנה חסר אלף וענין בכסא ליום חגנו.

(ה) **בד"ה** בחמשה עשר יום לחודש השביעי, שם סעיף ז' נתבאר שי"ל ענין עשי"ת זהו ע"ד המאריך באחד שהוא קבלת עול מלכות שמים וזהו שופר מאריך, וענין חד אריך, ועי"ז מאריכין לו ימיו ושנותיו, ויומשך זכרנו לחיים.

(ו) **בד"ה** בחדש השביעי באחד לחדש יהי' לכם שבתון שלא ידאגו מהדין.

(ז) **בד"ה** עמ"ש בד"ה מי יתנך כאח לי, ט' תקיעות דר"ה שיהי' בחי' אח לי, מי בינה שופר יתנך כו'. וע"ש עוד הערות לר"ה.

שער ר"ה: **נעתק מבוך 1058 ריז, א גוכי"ק.**

מאתם נצבים: **דרושי אתם נצבים מכ"ק אדמו"ר הזקן, ראה רשימת המאמרים במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' א'מט. ומכ"ק אדמו"ר הצמח צדק ראה במפתח כללי — בסוף הספר.**

מתקעו בחודש דרוש הראשון: **לקוטי תורה דרושים לר"ה נג, ד.**

ענין מלכיות זכרונות: **אולי הנדפס לקמן ע' ב'תלד.**

בד"ה ביום הראשון מקרא קדש: **אור התורה אמור — ד ע' א'ק.**

מרשית השנה חסר אלף: **ראה ר"ה טז, ב. אגרת הקדש סי"ד ובליקוט פירושים שם [נמצא בדפוס].**

בד"ה בחמשה עשר יום לחודש השביעי: **אור התורה שם ע' א'צט.**

המאריך באחד: **ברכות יג, ב.**

שופר מאריך: **ראש השנה כו, ב (במשנה).**

חד אריך: **תקוני זהר בהקדמה יז, א.**

בד"ה בחדש השביעי: **אור התורה דרושים לר"ה ע' א'שב.**

בד"ה עמ"ש בד"ה מי יתנך: **נדפס לקמן ע' ב'תלא.**

ט' תקיעות דר"ה: **ראש השנה לג, ב. לד, א.**

מי בינה: **זהר משפטים קיז, א.**

(ח) **בד"ה** בלק"ת פ' תבא, ענין הארת פנים בר"ה וענין מתנהג בחסידות.

(ח) **או"א** מלוך בכבודך.

(ט) **ע"ח** שחטאנו לפניך בנשך.

שער ר"ה

(א) **בלק"ת** פ' תבא בד"ה ויקרא משה והנה כתיב יאר פניו כו' כמשל כו' וצהבו פניו (הג"ה עיין מזה בשה"ש בד"ה צאינה וראינה גבי להצהיל פנים, ובביאור וספרתם דגבי שבועות ובביאור אלה מסעי גבי ויכתוב משה עכ"ה) מרוב אורה כו', אך כו' כשאנחנו ג"כ בבחי' הארת פנים הנ"ל הוא בר"ה יושב על כסא רחמים (הג"ה עיין ביאור פ' נדרים מענין מתנהג בחסידות כו' חסידה ברושים ביתה, בראשים זהו ב' יו"ט דר"ה חסידה בינה שכ"ע עכ"ה) ואז שמאלו תחת לראשי התחלת ההתקרבות עד שביוהכ"פ ושמח"ת הוא וימינו תחבקני כו' (הג"ה עיין מענין שמאלו תחת שזהו ענין הנדרים וימינו כענין התרת נדר בביאור הנ"ל עכ"ה) קראוהו בהיותו קרוב כשהוא בבחי' הארת פנים הנ"ל (הג"ה עיין מענין הארת פנים בד"ה שובה ישראל עד פ"א ורפ"ג, ובד"ה לבאר ענין יוהכ"פ פ"א וביום השבת נתעלה בבחי' פנימיות כו', ובד"ה כי תצא דרוש השני פ"ג בענין את פניך הוי' אבקש כו' עכ"ה*.

(ב) **בד"ה** היום הזה כו' מצווך כו' קודם ר"ה צריך כריתת ברית מחדש על קבלת התורה (דכמו שעיקר המצות לעשות בארץ כמ"כ בשנה

בינה שופר: **ראה קהלת יעקב מערכת שופר.**

בד"ה בלק"ת פ' תבא: **נדפס בד"ה לאח"ז.**

ע"ח שחטאנו לפניך בנשך: **אולי הנדפס לקמן ע' ב'תלב.**

שער ר"ה: **נעתק מבוך 649 קכח, א.**

ובביאור וספרתם: לקוטי תורה במדבר יא, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער חג השבועות שי, סע"ג.

ובביאור אלה מסעי: **ראה לקוטי תורה מסעי צג, ב ואילך. צה, ד.**

ביאור פ' נדרים: **ספר המאמרים תקס"ז ע' רצז.**

שכ"ע: **שכינתא עילאה.**

עכ"ה: **אוצ"ל עכ"ה).**

בד"ה היום הזה: לקוטי תורה תבוא מא, ג.

זהו ר"ה, ובנפש זהו תושבע"פ בחי' ארץ וזהו ארץ אשר כו' דורש כו' מראשית השנה) בר"ה יראה מלכיות כתיב כה אמר כו' מלך כו' אני ראשון כו' (א"כ י"ל מבחי' אני ראשון נמשך בחי' זו ולכן נק' המלך הקדוש וגילוי ראשון בר"ה עמ"ש בד"ה אעברה נא ואראה כו') החדש מתכסה בו (ואשתו חדש) נעשה מוחין לנק' שלא ע"י ז"א כ"א מבינה (בהביאור ד"ה ענין) ושם פ"ג ענין נעשה אדם בצלמינו כדמותינו ומאמר זה היה בר"ה לכן גם עתה כל ר"ה את ה' האמרת שיאמר מאמר זה (עיין בד"ה שוש אשיש ובדרוש דפ' נדרים הנ"ל מענין בצלמינו כדמותינו*.

(ג) **בד"ה** ענין ר"ה.

(ד) **בד"ה** אתם נצבים ספ"א והנה בר"ה הוא בחי' התשובה שכללות נש"י תשובנה למקורם ושרשם וזהו אתם נצבים היום ושם ספ"ג כדי שיתגלה פנימיות מלכותו עלינו (הג"ה ע"ל סעי' ב'* וזהו למען הקים אותך לו לעם ע"ש פ"ה. ולכן צ"ל לעברך בברית ע"ד עד יעבור עמך הוי' (בד"ה האזינו השמים וז"ש לעיל תשובנה למקורם כו') וזהו וכאשר נשבע לאבותיך.

בד"ה אעברה נא ואראה: **ראה אור התורה ואתחנן ע' קלג.**
ואשתו חדש: **ראה ג"כ אור התורה דברי הימים ע' תשג. בראשית י, ב.**
בהביאור ד"ה ענין: לקוטי תורה תבוא מב, ב.
ושם פ"ג: **אולי הכוונה לביאור פ' נדרים הנ"ל.**
בד"ה שוש אשיש: לקוטי תורה נצבים מז, ב ואילך.
ובדרוש דפ' נדרים הנ"ל: **ספר המאמרים תקס"ז ע' רצ.**
כדמותינו: **אוצ"ל כדמותינו).**
בד"ה ענין ר"ה: לקוטי תורה תבוא מב, ב.
ב': **אוצ"ל ב).**
בד"ה האזינו השמים: לקוטי תורה האזינו עב, ד. **ונו"א בספר המאמרים תקס"ג ע' תשנח.**

ר"ה

עמ"ש בד"ה מי יתנך כאח לי אח היינו ז"א כי הוא כולל ט"ס ומל' משלימתו ליו"ד והוא אח אליה והיא אחותו עכ"ל המא"א א' ב"ז, ועמ"ש ע"פ אנכי שלומי אמוני ישראל, וברע"מ תצא דף ר"פ ע"ב שזהו ענין אחד א' ד' כו' שהמל' היא הד', וזהו ענין הוי' אחד, ועיין זהר ויקרא דף ז' ע"ב. ועפ"ז יש להעיר לענין ט' תקיעות דר"ה וכן ט' ברכות דמוסף דר"ה להמשיך בחי' מי יתנך כאח לי, היינו גילוי בחי' א"ח שהיא ט"ס מהכתר עד היסוד יומשכו להאיר במ', ופי' מי היינו בינה והיא השופר. עמ"ש בד"ה שלח לך כו' ויתורו את ארץ כו' שם נת' ג"כ מענין ר"ה שהיא ארץ אשר כו' מראשית השנה בד"ה והי' לכם לציצית מענין הבל ז' הבלים נת' מענין ר"ה היינו ז' הבלים נמשך ע"י שופר כו'. בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' אד' הוא ר"ה כו' ע"ש. בענין זאת חקת התורה נת' ענין כי חק לישראל הוא. בהגהות לד"ה לא הביט און ביעקב כו' נת' ג"כ ענין פסוק זה שנאמר בתפילת ר"ה ושם ענין המזכירים את ה' וענין זכרונות. בביאור אלה מסעי מי ברא אלה נת' ענין מי עלה שמים זה הקב"ה שנאמר עלה אלקים בתרועה. בד"ה ואתחנן לאמר את ה' האמרת. בדרוש ע"פ בה"ז פ' עקב נת' מלך העולם בינה מאיר בר"ה ובקודם לזה בא"י המשכה להעלות

עמ"ש בד"ה מי יתנך: **נעתק מבוך 649 קכט, א.**

רשימת מאמרים שבהם נת' עניני ר"ה.

בכ"מ רשם כ"ק אדמו"ר הצמח צדק כמה ענינים [שונים] על ע' אחד [ולפעמים בהפסק קו קצר ביניהם]. ובהנוגע להקטעים הבאים אינו ידוע [כיון שגוכי"ק אינו תח"ין

א) אם חלוקת הקטעים נעשתה ע"י כ"ק אדמו"ר הצמח צדק.

ב) אם הקטעים הבאים [עכ"פ אחדים מהם] הם ענינים בפ"ע או שהם המשך אחד. נסדר כאן ע"י המו"ל כל א' כדרוש בפ"ע.

בד"ה מי יתנך כאח לי: **ראה אור התורה שיר השירים ע' תרכה.**

ע"פ אנכי שלומי אמוני ישראל: **אור התורה שמואל ע' מו.**

מי היינו בינה: **זהר משפטים קיז, א.**

בינה והיא השופר: **ראה קהלת יעקב מערכת שופר.**

בד"ה שלח לך: **אור התורה שלח ע' תנה.**

בד"ה והי' לכם לציצית: **ראה אור התורה שלח ע' תרי.**

בד"ה ועתה יגדל נא: **אור התורה שלח ע' תעט.**

בענין זאת חקת התורה: **אור התורה חקת ע' תשסו ואילך. ע' תתח (ע' א'תרלו). ע' א'תרלג. ע' א'תרלח.**

בהגהות לד"ה לא הביט: **אור התורה בלק ע' א'כה.**

ושם ענין המזכירים . . זכרונות: **שם ע' א'כז ואילך.**

בד"ה ואתחנן לאמר: **ספר המאמרים תקס"ג ע' תרעג.**

בדרוש ע"פ בה"ז פ' עקב: **ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שלח ואילך.**

חג"ת כך מקודם ר"ח אלול המשכה להיות עליי' בר"ה. עמ"ש בתילים סי' ב' ע"פ אספרה אל חק מענין דשיך בחי' זו בר"ה שנק' חק לישראל.

ע"ח שחטאנו לפניך בנשך. נת' בתילים סי' ט"ו ע"פ מי יגור באהליך כספו לא נתן בנשך. זה היום תחלת מעשיך נת' בדרוש ראשי המטות בספר תרט"ו. בפסוק הלא אם תטיב שאת נת' ענין לפתח חטאת רובץ דקאי על ר"ה כמ"ש בזהר בראשית דל"ז א', וכ"מ בתרגום ליומא דינא, וע"ש פי' ואתה תמשול בו. עמ"ש ע"פ הזהר כי מראש צורים אראנו התהוות ז"א הנק' ישראל מאו"א ושם אספרה אל חוק יש לקשרו לענין ר"ה שאז כי חק לישראל שנאצל מאו"א יום ברוא אדה"ר, והיינו ע"י השופר שהיא ענין חו"ב או"א כו', ועמ"ש מענין אספרה אל חק בתילים סי' ב'.

ענין כל נדרי בדרוש ראשי המטות הנ"ל. ספר במדבר פ' בלק בענין הגהות ע"פ לא הביט און נת' ענין זכרונות וענין שלש של שלש שלש. בספר תרט"ו ע"פ זכור ה' מה היה לנו נת' ענין זכרונות. בד"ה בכה תבכה נת' ענין אריה שאג שזהו אלול ר"ה ויוהכ"פ גם ענין לדור

בתילים סי' ב' : **אור התורה (יהל אור) תהלים ע' יג.**
ע"ח שחטאנו לפניך בנשך : **ראה הערה ברד"ה שלפנ"ז.**
בתילים סי' ט"ו : **אור התורה (יהל אור) תהלים ע' מ. ע' מב.**
בדרוש ראשי המטות בספר תרט"ו : **נסמן בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א במספר**
1072 **— אור התורה מטות ע' ארפב.**
בפסוק הלא אם תטיב שאת : **אור התורה בראשית נב, ב.**
ע"פ הזהר כי מראש צורים אראנו : **ביאורי הזהר בלק קג, א. קה, ג.**
ענין כל נדרי : **ראה הערה לעיל ברד"ה עמ"ש בד"ה מי יתנך.**
ענין כל נדרי . . הנ"ל : **אור התורה מטות ע' א'רפח.**
הגהות ע"פ לא הביט : **ראה אור התורה בלק ע' א'כט.**
שלש של שלש שלש : **ראש השנה לג, ב.**
בספר תרט"ו ע"פ זכור ה' : **אור התורה איכה ע' א'פה. ע' א'פח.**
באור התורה שם ע' א'פה הכותרת : בס"ד, פ' דברים, עט"ב הרי"ז (וכנצ"ל **תרי"ז). אבל בגוכי"ק ליתא.**
בד"ה בכה תבכה . . לדור ודור : **אור התורה איכה ס"ע א'נז. ס"ע א'נד.**

ודור. בד״ה ושננתם לבניך נת׳ ענין הרועה בשושנים א״ת שושנים אלא ששונים, דכמו שתלמוד גדול שמביא לידי מעשה כמ״כ גם מביא לידי יגמה״ר וגם שיהי׳ בבחי׳ ונפלינו כו׳ ע״ד בעבור זה עשה ה׳ לי. בד״ה ועבדתם וכו׳ והסרותי כל מחלה נת׳ ענין חולי חולין יצה״ר גורם פירוד בין הנפש וכו׳ ושם שהחולי נק׳ קצירי, ופירש״י בחומש פ׳ וארא ע״פ מקוצר רוח החולה א״י להאריך נשימתו, והטעם כי הנשימה רו״ש זהו חיבור הנשמה בהגוף לכן על כל נשימה תהלל וכו׳, ועיין בת״א פ׳ בראשית סד״ה כי כאשר השמים החדשים, ולכן החולה שאין נשמתו מיושבת בגופו כדבעי א״א לו להאריך בנשימתו וכו׳ וזהו מקוצר רוח. והנה בתקיעת שופר גנוח גניח כדרך החולי ילולי יליל. ור״ל היינו שמחלה א״ע על דאגות עוונותיו א״כ חולי זה אינו כמו חולי דהיצה״ר כ״א אדרבה שהוא חולי מחמת שמואס בחייו הגשמיים ורוצה לחיות חיים אמיתיים, זכרנו לחיים וכו׳, ע״כ גניח ויליל בנשימות קצרות שאין חייו הגשמיים חיים כלל, וזהו ענין קולות קצרים, ועי״ז שופר מאריך ר״ל שממשיך מא״א הנק׳ אסיא להמשיך אורך ימים וחיים אמיתיים ע״ד מי האיש החפץ חיים כו׳.

פ״ז דלק״א ח״ג. וישוב אל, מלך אסור ברהטים נפלה עטרת מלך עלוב אם תגביה כנשר נבזה בעיניו נמאס זבחי כו׳ רוח נשברה כו׳ ולבי חלל ממארי דחושבנא בואו חשבון בחייהם קרויים לא המתים לולב היבש כעב וכענן פן דבר עם לה״ר ויתר הפוגם באות יו״ד כו׳. פ״ח מחה פשע י״ג מדה״ר ונקה רוח עברה ותטהרם והרוח תשוב תשובה עילאה דיתעסק באורייתא בדחילו ורחימו י״ל דו״ר הם י״ה או כי תשוב ה׳ זהו חומשי תורה לגבי יו״ד לקשר התורה באוא״ס זהו ע״י היו״ד כו׳ או לגבי יו״ד ע״י דברי סופרים חכמה סופר כו׳.

בד״ה ושננתם לבניך: **אור התורה ואתחנן ע׳ רסז.**

א״ת שושנים: **שבת ל, ב.**

שתלמוד גדול: **קדושין מ, ב.**

בד״ה ועבדתם: **ראה אור התורה משפטים א׳רכח. א׳רלו. א׳רמ.**

שופר מאריך: **ראש השנה כו, ב (במשנה).**

פ״ז דלק״א ח״ג: **ראה הערה לעיל ברד״ה עמ״ש בד״ה מי יתנך.**

פ״ז דלק״א: **[דלקוטי אמרים] הבא לקמן [עד התיבות פ״ח] הוא רשימת תיבות [ריבם פסוקים] שבפרק זה [באגרת התשובה] חוץ מתיבות אלו בואו חשבון . . לולב היבש שלא נזכרו באגרת התשובה שם.**

פ״ח מחה פשע . . בדחילו ורחימו: **באגרת התשובה [מחה] פשעי — חוץ מהתיבות** והרוח תשוב **כנ״ל בהערה פ״ז דלק״א.**

פ"ט והאם רובצת המשכת מוחין דאימא שלה תשלח מל' ע"י מוחין דאבא בד"ה כי מראש צורים אתדבקות רוחא ברוחא בג' לשונות ותדבק נפשו עמ"ש ע"פ ובו תדבקון לדבקה בו ע"י אגדה הקשר ע' ציצית מתקשראן בחסד ואמת סד"ה ועתה יגדל נא.

יחזקאל סי' ל"ו כ"ה

וזרקתי עליכם מים טהורים, זח"א וישב קפ"ד ב' ויעו"ש בפי' הרמ"ז גבי נט"י, ח"ב פקודי דרס"ט ב', ח"ג ס"פ צו לה"ב ס"פ שמיני מ"ב א' פ' תזריע מ"ט א' פ' אמור קב"ב, בהעלותך קנג"א ברע"מ חקת דקפ"א סע"א. עמ"ש בהגהות לד"ה להבין כללות מצות ענין פרה אדומה ועיין בלק"ת בד"ה ה' לי בעוזרי.

ענין מלכיות יובן ממ"ש ע"פ ה' ימלוך אלו אמרו ה' מלך כו' ועמ"ש ע"פ באור פני מלך חיים ומ"ש ע"פ אל מול פני המנורה. ענין זכרונות

בד"ה כי מראש צורים: ראה ביאוה"ז (לאדמו"ר האמצעי) בלק קג, א ואילך. (ולאדהצ"צ) כרך ב' (אוה"ת בלק) ע' תתקצג ואילך (ע' תתקיד).

בג' לשונות: ראה בראשית רבא פ"פ, ז. מדרש תהלים כב, ט.

עמ"ש ע"פ ובו תדבקון: ראה לקו"ת ראה כ, סע"ב.

לדבקה בו ע"י אגדה: ראה אור התורה עקב ע' תקסט.

ע' ציצית: אוה"ת שלח ע' תרלו ואילך. וראה גם אוה"ת תצא ע' תתקסה.

מתקשראן: זח"ג עג, א.

סד"ה ועתה יגדל נא: ראה לקו"ת שלח לט, סע"ג.

וזרקתי עליכם מים טהורים: ראה הערה לעיל ברד"ה עמ"ש בד"ה מי יתנך.

בהגהות לד"ה להבין כללות . . פרה אדומה: [המאמר הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בתורת חיים שמות ש, ב. והנחה אחרת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] בספר המאמרים תקס"ב ע' שסח — ראה ספר המאמרים תקס"ב ע' עתר הערה 68]. אור התורה חקת ע' תשפג ואילך.

ענין מלכיות: ראה לעיל רד"ה עמ"ש בד"ה מי יתנך בהערה.

ע"פ ה' ימלוך: ראה ג"כ אור התורה (יהל אור) תהלים ע' תרטז (ס"ח).

אלו אמרו ה' מלך: ראה מכילתא בשלח (מסכת דשירה פ"י) טו, יח.

ע"פ באור פני מלך חיים: ראה אור התורה (יהל אור) תהלים ע' תרעט.

ע"פ אל מול פני המנורה: ראה אור התורה בהעלותך ע' שכו. משלי ע' תרט.

ממ״ש ע״פ והי׳ לכם לציצית בענין וזכרתם דפי׳ הבחיי ר״פ בראשית שהוא מל׳ אזכרתה ריח, וכן פי׳ ס״פ משפטים ע״פ אזכיר את שמי המשכת הרצון וה״ע ריח ניחוח נחת רוח לפני. עד״ז ענין זכרונות שיומשך הרצון והעונג בבחי׳ מלכותו שנק׳ מלך כו׳, וזהו ג״כ ענין למען תזכרו יעו״ש. עמ״ש עוד ע״פ מלכותך מלכות כל עולמים ההפרש בין מלוכה לממשלה כי ממשלה ע״י מט״ט המושל בכל אשר לו כו׳, ומלוכה שער החצר הפנימית כו׳, עמ״ש ע״פ מזמור לאסף אל אלקים ה׳ דבר ויקרא ארץ תילים סי׳ נ׳ שם נז׳ מענין ר״ה בחי׳ מדה״ד אלקים, אך ע״י השופר הוי׳ בקול שופר, גם בחי׳ תר״ת זהו ג׳ אבות ג׳ שמות הנ״ל. ובחי׳ אל אפ״ל מאיר באלול וגם בר״ה כו׳ אל מלך יושב על כסא רחמים כו׳, עמ״ש ע״פ הוד והדר לבשת תילים רס״י ק״ד וע״פ את ה׳ האמרת היום ועמ״ש ע״פ לא יקום עד אחד.

קיצור. ענין מלכיות באור פני מלך חיים, וענין זכרונות מל׳ אזכרתה ריח, מלכותך למעלה מבחי׳ המושל בכל אשר לו, פסוק שאו שערים כו׳ ויבא מלך הכבוד ומה שנכפל הענין בבה״ז פנחס רנ״ג, שאו שערים ושם בהגהות נת׳ ענין מלוך על העולם כולו בכבודך, וזהו ג״כ ענין ברכת המולך בכבודו אחר יראו עינינו.

דרושים השייך לר״ה

בלק״ת פ׳ נצבים ד״ה שוש אשיש והביאור. ד״ה כי כארץ תוציא צמחה, והביאור הקיצור נדפס בתוספת לק״ת. ד״ה תקעו בחודש דרוש הראשון נת״ל. הביאור ממנו עיין בסידור. תקעו בחדש דרוש השני. יו״ט של

ע״פ והי׳ לכם לציצית: **אור התורה שלח ע׳ תרו.**

ע״פ מלכותך: **אור התורה (יהל אור) תהלים ע׳ תרפה.**

תילים סי׳ נ׳: **אור התורה (יהל אור) תהלים ע׳ קצ.**

תר״ת זהו ג׳ אבות: **ראה זהר פינחס רל, סע״ב. רלב, א. תקוני זהר תכ״א (נא, סע״ב). תנ״ה (פח, ב). זהר אמור צט, ב.**

אל אפ״ל מאיר באלול: **ראה לעיל ע׳ בישנ.**

ושם בהגהות: **ביאורי הזהר [לכ״ק אדמו״ר הצמח צדק] פינחס ס״ע תתרכז.**

דרושים השייך לר״ה: **[כנצ״ל השייכים] ראה לעיל רד״ה עמ״ש בר״ה מי יתנך בהערה.**

הקיצור נדפס בתוספת לק״ת: **ב[הוספה ללקוטי זיטאמיר תרי״א] הוצאת קה״ת ס״פ ברכה ק, א.**

נת״ל: **כ״ה בהכת״י.**

הביאור ממנו עיין בסידור: **שער ר״ה רלה, ג.**

ר״ה שחל להיות בשבת. והיה ביום ההוא יתקע בשו״ג. דרוש בשר גידים ועצמות. בבוך שלי בחלק במדבר פ׳ פנחס ע״פ בחדש השביעי באחד לחדש באחד זה אברהם אחד היה אברהם כו׳.

בבוך דברים פ׳ תבא את ה׳ האמרת היום ג׳ ספרים נפתחים בר״ה, ועיין מזה בבוך שמות ויקרא במ״ד, פ׳ הנ״ל דנ״ג ע״א אתם נצבים היום לא הנדפס בלק״ת. קיצור תקעו השני שבת״א הנ״ל עם חיבור את שבתותי תשמרו לבאר ענין יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת עוד ע״פ אתם נצבים אם יתקע שופר בעיר על תקיעת שופר מר״ח אלול. תקעו בחודש שופר דתק״ע שלא נדפס בתו״א עם הגהות הקיצור בבוך שמות ובמ״ד הנ״ל בסופו דשל״ב בספר תולע״י שלשים קולות שלשים מעלות זה היום תחילת מעשיך (ונלקח מדרוש רבינו ז״ל שבת שלפני ר״ה תקס״ח בבוך דו״ח נ״ע) ענין ז׳ ה׳ עו״ש יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת. עו״ש תקעו בחדש שבלק״ת דרוש הראשון באריכות ועו״ש תקעו בחדש שבלק״ת השני ג״כ באריכות.

בבוך שמות ויקרא במד״ר פ׳ תצא בד״ה גדילים תעשה לך מענין תקע בשופר גדול שם פ׳ תבא ע״פ את ה׳ האמרת היום שם בד״ה זה ספר נז׳ ענין ג׳ ספרים נפתחים בר״ה שם קיצור מד״ה תקעו בחודש דתק״ע הנ״ל. בתילים סי׳ פ״א ע״פ תקעו בחודש שופר. בוך ד״ה עירובין ל״ה ב׳ והעברת שופר תרועה דף ס״ד א׳ ויהי קול השופר הולך וחזק דף ע׳

דרוש בשר גידים ועצמות : **נסמן לעיל ע׳ ב׳קפא הערה מ״ש מענין.**
בבוך שלי . . ע״פ בחדש השביעי : **אינו תח״י. וראה אור התורה ר״ה ע׳ א׳רפז א׳רצב. א׳שיג.**
בבוך דברים . . את ה׳ האמרת היום : **נדפס לעיל ע׳ ב׳שעד.**
אתם נצבים היום לא הנדפס בלק״ת : **אולי הכוונה להנדפס לעיל ע׳ ב׳שצז.**
דרושי אתם נצבים נסמנו לעיל ע׳ ב׳תכח.
קיצור תקעו השני : **אולי הכוונה להנדפס לקמן ע׳ ב׳תפה ואילך.**
שבת״א . . בתו״א : **הכוונה ללקוטי תורה ורואה לעיל ע׳ ב׳שפב הערה בת״א.**
שבת״א . . בתו״א : הכוונה ללקוטי תורה וראה לעיל ע׳ בהערה
אם יתקע שופר בעיר : **אור התורה נצבים ע׳ א׳רפ.**
תקעו בחודש שופר דתק״ע : **אור התורה דרושים לר״ה ע׳ א׳שלד.**
בספר תולע״י : **ראה ג״כ אור התורה דרושים לר״ה ע׳ א׳תג.**
מדרוש רבינו . . תקס״ח : **נדפס בספר המאמרים תקס״ז ע׳ ישמ.**
בד״ה גדילים תעשה לך : **אור** *התורה* **תצא ע׳** *תתקסו.*
ע״פ את ה׳ האמרת : **אור התורה תבוא ע׳ תתרס (מס״ח ואילך).**
בד״ה זה ספר : **אור התורה בראשית — ג תקצג, א.**
בוך ד״ה עירובין : **אינו תח״י לע״ע.**
והעברת שופר תרועה : **ד״ה בשם זה ראה אור התורה בהר — ב ע׳ תרו.**
ויהי קול השופר הולך וחזק : **ד״ה בשם זה ראה אור התורה יתרו ע׳ תתלא.**

עמוד ב' דקל"ח א' בחצוצרות וקול שופר קמ"ב א' לדוד ה' אורי וישעי קמט"א זכרנו לחיים קנ"ב ע"ב כי לה' המלוכה קנ"ג א' ועלו מושיעים ותרועת מלך בו קנג"ב ויזכור אלקים את נח קנ"ד א' ויזכור אלקים את בריתו שם זכר עשה לנפלאותיו.

מה ששמענו בליובאוויטש ערב ר"ה תרטו"ב

בחדש השביעי באחד לחדש כו', ואי' במדרש משל לבן מלך שהי' לו דין לפני אביו אמר לו אביו ואם אתה מבקש לזכות לפני בדין ביום הזה מני נקלוגוס פלוני ואת זכי לפני בדין כך אמר הקב"ה לישראל בני אם אתם מבקשים לזכות לפני בדין ביום הזה תהיו מזכירים זכות אבות ואתם זוכין לפני בדין, ופי' שיקח מורסא טוב לפניו וממילא יזכה בדין, כך ישראל יזכרו ז"א, וזהו באחד לחדש זה אברהם שנאמר אחד הי' אברהם וירש ארץ כו', זכרון תרועה זה יצחק שרומז לאילו של יצחק מקרא קודש זה יעקב, וזהו ג"כ סדר התקיעות תר"ת כנגד ג' אבות כידוע. וצריך להבין מהו ענין הדין שבר"ה, ואם הוא דין מה יועיל הזכרת זכות אבות אם ח"ו לא יזכו כו'.

ולהבין זה צריך להקדים מ"ש בפדר"א בכ"ה באלול נבה"ע, ור"ה הוא יום ו' לבריאה, ומצד שבו נברא אדה"ר נקבע בו ר"ה, ולכאורה קשה מ"ש זה היום תחילת מעשיך דקאי על ר"ה והלא ר"ה הוא ו' לבריאה כנ"ל, וצריך להקדים ענין בריאה דמע"ב שהי' ע"י שם אלקים דוקא כמ"ש בראשית ברא אלקי', וג"כ ל"ב פעמים אלקים דמע"ב כי בד"כ בריאה הוא ע"י שם אלקים

בחצוצרות וקול שופר: ד"ה בשם זה ראה אור התורה (יהל אור) תהלים צח, ו.

לדוד ה' אורי וישעי: ד"ה בשם זה ראה אור התורה (יהל אור) תהלים ע' צו.

זכרנו לחיים . . זכר עשה לנפלאותיו: ד"ה בשם זה ראה דרך מצותיך ח"ב רנו, א — רנט, א. נמצא בדפוס באור התורה סידור.

בחדש השביעי באחד לחדש: נעתק מבוך 695 קמ, א.

ואי' במדרש: רבה אמור פכ"ט, ז (בשינוי קל).

נקלוגוס . . מורסא: באור התורה דרושים לר"ה ע' א'שח: בערך [בערוך ?] פירושו אבי קוטו [אד"וקוטו] וכמדומה שהוא ענין מורשה.

תר"ת כנגד ג' אבות: נסמן לעיל ע' ב'תלה.

בפדר"א: נסמן לעיל ע' ב'שצז הערה בכ"ה באלול.

ל"ב פעמים אלקים: תקוני זהר חדש צד, ד. צו, ב. ונמנו בפרטיות שם קיב, ב.

דייקא, דפי' שם אלקים הוא דין דהיינו כי שם ה' הוא מדה"ר ושם אלקים הוא מדה"ד, ופי' צמצום ולכן הבריאה הוא ע"י שם אלקים דוקא כי ע"י שם הוי' לא הי' יכול להיות הבריא' כמו שהוא עתה, כי ה' פי' הי' הוה ויהי' כא', וכמ"ש אני הוי' לא שניתי, ולכן משם הוי' לא הי' יכול להתהוות בריא' יש ונפרד, רק הי' ביטול במציאות, ורק דוקא ע"י שם אלקים שהוא צמצום והסתר, הי' התהוות הבריא' מאין ליש כו' כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים, היינו כמו שיש מגן ונרתק על השמש והוא מאיר לארץ ולדרים כמ"ש לשמש שם אהל בהם כי מהות עצמות אור השמש הוא מהות אחר לגמרי כמ"ש לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאים בה רשעים כו', כך מבחי' שם הוי' לא היו יכולים להתהוות נבראים כמו שהם עתה, רק ע"י שם אלקים דווקא כנ"ל שהוא מגן ונרתק על שם הוי', רק לע"ל כתיב ונגלה כבוד הוי' כו' והגם שנא' יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו, היינו שנבראו ממילא בנסתר, היינו שאין שם הוי' מתלבש בהבריאה רק שנבראו ממילא, אבל שם אלקים מתלבש ממש בנוכח בהגבר' להווהותם בכ"ש כמ"ש ברא אלקים לנוכח, ובזה יובן מה שנק' בריאת עולמות מאין ליש, שלכאורה יפלא הלא הוא ית' יש אמיתי, אך הענין הוא דפי' מאין היינו שנתהוו רק מבחי' האר' מצומצמת היינו מבחי' שם אלקים שפי' צמצום שנק' אין כו', וזהו ירידה וצמצום לאור האלקי.

וצריך להבין תכלית הירידה הוא כי נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים והכוונה הוא על בריאת אדה"ר שנאמר בו נעשה אדם בצלמינו כו' ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא כו', ופי' בצלמינו כדמותינו הוא כמ"ש ועל הכסא דמות כמרא' אדם כו' ומרא' דמות כ' הוי', וצריך להבין איך שייך למעלה אצלו ית' ענין צלם ודמות חו"ש כו' כמ"ש כי לא אדם הוא, אך הענין הוא דבאמת על עצמותו ית' אין שייך כלל לתאר שום דמות כנ"ל, אך הכוונה הוא שנתלבש בבחי' אדם בעשר בחי' כדי שיוכל להיות השפע' והמשכה לנשמות שהם ג"כ בעשר כחות כי כל השפעה צריך להיות בציור א' כו', היינו שכאשר נשמ"י צריך לקבל מבחי' אלקות צריך להיות ציור מרא' אדם למעלה שע"י יומשך ההשפעה לנש"י ולכן גם התו' הוא בציור אדם היינו רמ"ח פקודין רמ"ח איברין דמלכא, היינו לפי

שם אלקים הוא דין: ראה בראשית רבא פל"ג, ג. זהר שמיני לט, ב. אחרי סה, א.

שם ה' הוא מדה"ר: ראה זהר ויקרא יא, א. אחרי סה, א.

ה' פי' הי' הוה ויהי' כא': נסמן לקמן ע' ב'תמה.

מגן ונרתק על השמש: ראה אור התורה (יהל אור) תהלים ע' סד. ע' שא. לך ע' תרצד. שער היחוד והאמונה רפ"ד (תניא עח, ב) ובליקוט פירושים לשם. לקוטי לוי יצחק הערות לתניא ע' כה.

לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה: ראה נדרים ח, ב.

נתאווה הקב"ה . . בתחתונים: ראה תניא רפל"ו ובליקוט פירושים שם.

רמ"ח פקודין . . דמלכא: נסמן לעיל ע' ב'קפה.

שע"י ציור הרמ"ח פקודין הנ"ל יוכל למשך השפעה לרמ"ח איברי הנשמה ובלתי זה לא הי' יוכל להמשיך השפעה בנשמ"י וראי' לזה מנשמה המגולגלת בבהמה ודומם כו', שאעפ"י שהנשמה היא בהחי או בהדומם בכל איבריה ועכ"ז אינה משמשת כלום כו' היינו שאין שום גילוי להנפש כו' משא"כ כשהיא אצל אדם שהוא בציור רמ"ח, הוא בהתגלות, והיינו לפי שיש בו ציור רמ"ח כנגד רמ"ח כחות רוחנים שבהנפש וכמ"ש ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה, היינו שהתו' שהיא בציור אדם מקשר ומחבר נשמ"י עם השפע' אלקות, וכמ"ש זאת תורת האדם תורת ה', וזהו שאמר אדה"ר ה' מלך כו' פי' הוי' דווקא מלך, היינו בחי' ביטול אליו ית', משא"כ כל הברואים שקודם לו לא הי' בבחי' ביטול, והגם שא' מלך ואין מלך בלא עם כו', באמת יש ב' בחי' בבחי' מלוכה הא' שאין מלך בלא עם כו' שהוא מקור להתהוות היש דווקא, והב' שאדרב' הוא בחי' ביטול היש דווקא כמ"ש המלך פורץ כו' היינו שמבטל ומהפך הסדר כו' וזהו ה' מלך, ובחי' זו לא אמר רק אדה"ר ולא שאר הברואים מצד שבחי' מלוכה אין שייך רק בדומה לו כידוע שאין שייך מלוכה על בהמות וחיות אלא על אנשים כערכו, וככה יובן למעלה שעד שנברא אדה"ר לא הי' שייך כלל לומר בחי' ה' מלך, רק אדה"ר אמר מצד שנא' נעשה אדם בצלמינו כו' כי אדם הוא בחי' גבוה מאד נעלה כמ"ש מ"ה שמו ומ"ה שם בנו, ובאמת אין הכוונה רק על בחי' אדה"ר בלבד רק על כל נש"י בכלל כמ"ש אדם אתם אתם קרוים אדם, כי אדה"ר הי' כולל כל הנשמות, כדאי' בזוהר מנהון אילין תליין באודני' ואילין תליין בעיני' כו' וכידוע דבחי' אדם הוא בחי' גבוה כי בד"כ יש למט' ד' בחי' דצח"ם ובחי' מדבר הוא בחי' הגבוה שבכולם וכן גם למע' בכללות העולמות דומם הוא בחי' עולם העשי' וצומח הוא בחי' יצי' כי המלאכי' שבעו' היצי' נק' עצי היער, וחי נק' עולם הבריא' כמ"ש פני ארי' פני שור כו' וחיות הקודש כו', ומדבר הוא בחי' אצי' הגבוה כו'.

וזהו ענין מ"ש גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ, דבמשו"א כתי' אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים כו', יד א' כו', ובמעשה צדיקים כתי' מקדש הוי'* כוננו ידיך ב' ידות ולכאו' גם במעשה שו"א נא'

מנשמה המגולגלת . . ודומם: ראה לקוטי שיחות — יג ע' 164.
ישראל מתקשראן באורייתא: ראה זהר אחרי עג, א.
שאמר אדה"ר ה' מלך: פרקי דרבי אליעזר פי"א.
ואין מלך בלא עם: נסמן לעיל ע' ב'רפג.
המלך פורץ: פסחים קי, א. יבמות עו, ב.
אתם קרוים אדם: יבמות סא, א.
כדאי' בזוהר: ראה שמות רבא פ"מ, ג. שער המצות תצא. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקצא.
גדולים מעשה צדיקים: כתובות ה, א.
הוי': כ"ה בהכת"י.

ב' ידות כמ"ש ידי כו' ימיני כו' אך הענין הוא דשם נא' ידי יסד' ארץ וימיני טפחה שמים, ואין התחברות שני הידות יחד והיינו שבחי' שמים נתהוו' בימין והוא גבוה למע' מבחי' ארץ כו' כמשל מי שעושה כלי ביד ימין שאינו דומה למי שעושה ביד שמאל שיש בו גילוי שם הוי' כו' אבל הארץ הוא בחי' תחתונה כו' היינו מבחי' יד שמאל שהוא בחי' שם אלקים כו' ולכן כתי' השמים שמים לה' והארץ נתן כו' היינו שאין להם שום התחברות והארץ הוא בחי' תחתונה הרבה משמים כידוע שהארץ הוא כגרגר חרדל לגבי שמים, ושמים הוא בחי' עליונה שכולל ז' רקיעים כמ"ש לרוכב בערבות שהוא הרקיע העליון ובד"כ נק' שמים סובב כל עלמין וארץ נק' בחי' ממכ"ע, אבל במע' צדיקי' כתי' כוננו ידיך היינו התחברות שני הידות יחד כמ"ש כימי השמים על הארץ היינו שנמשך גילוי שמים על הארץ, והיינו יחוד הוי' ואלקים, ולכן נא' בר"ה זה היום תחלת מעשיך כי הכוונה הוא מעשיך מיש לאין בחי' ביטול כו' וזהו דווקא ע"י אדה"ר כו' כנ"ל (ולכן דווקא הוא אמר זה ביום שנברא כו') וזהו תחילת מעשיך כמ"ש במעש' צדיקים כוננו ידיך, וזהו מה שאנו מברכים על כל מצוה ברוך אתה הוי' אלקינו מה"ע כו', היינו שהוי' יתאחד בבחי' שם אלקים ויתגלה בנו שיהי' בבחי' אלקינו, אשר קדשנו במצותיו וצונו כו' היינו במצותיו וצונו לשון התחברות ממעל' למט', וזה ג"כ הענין מה שאנו אומרים קודם כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתי', פי' קוב"ה הוא בחי' סוכ"ע שהוא בחי' שם הוי', ושכינתי' ממלא, בחי' שם אלקים ובבחי' היחוד יש שני אופנים היינו שהעליון צריך לירד מעט למטה והתחתון יעלה למע' עד שיתאחדו כו' כמ"ש וירד ה' על הר סיני ומשה עלה אל האלקים, והענין הוא העלאה והמשכ', כמ"ש אמרו לפני מלכיות שאין הכוונ' רק שיאמרו כו' כמ"ש בשפתם יכבדוני ולבם בל עמם כו' רק הכוונה הוא שיהי' לו רצון וחפץ בפנימיות לבבו כו' כי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא כמשל הנר שכב' שמעלה עשן אל הנר שלמע' ממנו ידוע גם הוא מחמת שהעלאת העשן גורם המשכת האש להדליק הנר שלמט' כו', וכמ"ש ואהבת כו' שפי' ואהבת לשון אבה ורצון היינו שיהי' הרצון להיות הוי' אלקי' דווקא, אזי יומשך להיות * ופי' בכל לבבך בשני יצרך כו' היינו כידוע המשל ממים שכאשר עושים מעצור למרוצתם אזי ירוצו בתוקף גדול במקום המעצר כו' דווקא מצד

שהארץ הוא כגרגר חרדל: **ראה של"ה בעשרה מאמרות מאמר ג וד' מח, סע"א.**

בערבות שהוא הרקיע העליון: **ראה חגיגה יב, ב.**

שאנו אומרים . . לשם יחוד: **ראה פרי עץ חיים שער הזמירות ספ"ה. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקצב.**

אמרו לפני מלכיות: **ראש השנה טז, א.**

באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא: **נסמן לעיל ע' ב'ת.**

ואהבת לשון אבה: **נסמן לעיל ע' ב'רנא.**

אזי יומשך להיות: **עה"ג נרשם: ממשמעות שהוא מיותר ומחמת הספק הצגתיו.**

בכל לבבך בשני יצרך: **ברכות נד, א.**

המעצור, ככה יובן בעבודה דווקא מצד הסתר הגוף ונה"ב על נה"א תהי' האהב' ורצון וחפץ ביתר שאת כי באתערותא דלתתא אדל"ע.

ובזה **יובן ענין מלכיות וזכרונות הנאמרים בר"ה כי לכאורה אינו מובן למה צריכים לומר זכרונות הלא במלכיות ג"כ מבקשים המשכות וגילוים גבוהים כמ"ש גלה כבוד כו' וידע כל פעול כו', אף שכפשוטו אפשר לומר אשר כמו שלמטה ד"מ צריכים להמליך המלך קודם ואח"כ מבקשים ממנו איזו בקשה כמו"כ למעלה צריכים להמליכו ית' קודם שהוא בחי' מלכיות ואח"כ מבקשים כנ"ל אשר זהו בחי' זכרונות, אך באמת אין זה טעם מספיק כי הלא גם במלכיות מזכירים אותם הבחי' עצמם הנאמרים בזכרונות היינו הזכרת נשמת האבות כמ"ש במלכיות כה אמר ה' מלך ישראל כו' לא הביט און ביעקב כו' רק עם המבואר למעלה יובן הענין היטיב, היינו שבחי' מלכיות הוא בחי' העלאה היינו שרוצים לקבל על עצמינו עול מלכותו ית', ובחי' זכרונות הוא בחי' ההמשכה מלמעלה, והגם שבחי' מלכיות הוא ג"כ ענין ביטול שמבטל א"ע לקבל עול מלכותו ית', רק הנה זהו ענין ההפרש שביניהם כי בחי' מלכיות הוא ביטול היש לבד שמבטל א"ע כו' כנ"ל, ובחי' זכרונות הוא בחי' ביטול במציאות כמ"ש זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל, וכמ"ש כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו, היינו בחי' גבוהות, ובמה בשופר, היינו שעיקר הגורם את ההמשכה מבחי' גבוהות אלו הוא ע"י השופר היינו תר"ת כי תרוע' לשון שבר כמ"ש תרועם כו' היינו גנוחי גנח כו' ובכי', ומהיכן נעשה הבכי' הוא מהתבוננות בריחוקו מה' כמ"ש מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא והענין הוא כי בתחילה הי' התחברות מים במים, ואח"כ כתי' ויעש אלקים כו' ויבדל כו' ומחמת זה נעשה הבכי' כו' כמו"כ מהתבוננות בירידת הנשמה משרשה מקום גבוה ונעלה לגוף ונה"ב המסתירים ומחשיכים אורה נעשה בכי' וע"י זאת הבכי' מעוררים בחי' י"ג מדה"ר ובחי' ב' של תרועה לשון ריעות כמ"ש ותרועת כו' והוא ג"כ ענין מ"ש ויעבור הוי' על פניו כו' למעלה מבחי' פנים העליונים כי בחי' פנים הוא כמו למטה אנו רואים אשר בהפנים יוכל להיות הארת פנים, רק לא בתמידות כ"א לפעמים היינו מהשכלת שכל חדש כמ"ש בר' אבוהא שמצא תוספתא חדא וצבהו פניו, או מבשורה טובה כמו"כ למעלה בחי' פנים היינו זיי"ן שמות שאינן נמחקין, היינו בחי' הספי' העליונות ולשון פנים הוא לשון פונה פי' לשון המשכה היינו שהם בחי' המשכות פרטיים אך בחי' ויעבור ה' על פניו הוא למעלה מבחי' פנים היינו הארת אא"ס עצמו.**

וזהו **תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו פי' ע"י תקיעת שופר היינו ענין גנוחי גנח ובכי' כנ"ל נעשה מן בכסא פי' הארת אא"ס שהי' בבחי' התכסות**

מים תחתונים בוכין : **נסמן לעיל ע' ב'שב.**
בר' אבוהא : **ראה ירושלמי שבת פ"ח, ה"א.**
זיי"ן שמות שאינן נמחקין : **ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ו, ה"ב.**

והעלם, ליום חגנו, פי׳ לשון גילוי כי חגינו לשון אחוי לו במחוג ה״ע גילוי כמראה באצבע, היינו אשר בחי׳ גבוה שאינה יכולה להתגלות לא במחשב׳ ולא בדבור כ״א ברמיזה כענין די לחכימא כו׳ ובא ע״י השופר לידי גילוי גדול כענין מראה באצבע כו׳, כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, ולכאורה אינו מובן מה שנא׳ תחילה כי חוק כו׳ ואח״כ משפט כו׳ כי אחר החוק איך שייך ענין משפט, הי׳ לו לכתוב קודם משפט כו׳ ואח״כ כי חוק כו׳ אך הענין הוא כי הנה יש ב׳ בחי׳ בכנס״י בחי׳ בנים ובחי׳ עבדים כמ״ש בני בכורי כו׳ וכמ״ש אל תירא עבדי יעקב, בחי׳ בנים היינו כמ״ש ברא כרעא דאבוהא פי׳ שאין לו שום רצון וחפץ אחר כ״א למלאות רצון אביו, ולכן נק׳ בחי׳ בני׳ בש׳ ישראל כו׳ לשון לי ראש פי׳ מצד שהוא כרעא דאבוהא כו׳ ממשיך בחי׳ לי ראש ועוד טעם ע״ש שנק׳ ישראל ל׳ שרית עם אלקים כו׳ היינו שנלחם עם שם אלקים ויכול לו כו׳ ופי׳ שלא יהי׳ שם אלקי׳ מסתיר על שם ה׳, ויעקב נק׳ בחי׳ עבד כמ״ש ויעקב עבדי כי לי בנ״י עבדים כו׳ ובחי׳ עבדים היינו כמו למטה העבד יש לו רצון אחר מהשר לגמרי, רק שהוא מבטל רצונו העצמי לגבי רצון השר לעשות כרצונו, כמו״כ למעלה בעבודה הענין הוא לבטל רצונו אליו ית׳ רק בבחי׳ אתכפייא ולכן יכול להיות גם ההיפוך ח״ו, משא״כ בבחי׳ בנים כנ״ל, ולכן כתי׳ אצל בחי׳ ישראל כי חוק כו׳, היינו שנמשך תמיד השפעה והמשכת אלקות בבחי׳ חוק קבוע כו׳ ופי׳ מלת חוק הוא לשון מזון כמ״ש ויטריפני לחם חוקי, ואכלו את חוקם, משא״כ בבחי׳ יעקב שהוא בחי׳ עבד כנ״ל אין שייך לומר לשון חוק בקביעות כנ״ל שיכול להיות שלא כל העתים שוים, ולכן הוא רק בחי׳ משפט היינו שיש על בחי׳ זו דין ומשפט כמה ואיך תהי׳ ההמשכ׳ מהשפעת אלקות ועכ״ז אמיתי׳ משפט איהו רחמי׳ כו׳ והיינו כמ״ש אל תט באף עבדיך כו׳, היינו כי אף הוא בחי׳ נמוכה היותר תחתונה, כמ״ש בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ולכן ביקש אל תט באף כו׳ והיינו ע״י תשובה כמ״ש לך אמר לבי בקשו פני כו׳.

ועתה צ״ל ענין הדין ומשפט בר״ה דייקא, לכאורה הלא ר״ה הוא יו״ט ואיך שייך בו דין והענין הוא כנ״ל שבו נברא אדה״ר, כמ״ש ואנכי כו׳ ואדם עלי׳ בראתי שהוא הי׳ עיקר הבריאה, וידוע דכל ענין הדין הוא מצד חטא עץ הדעת שחטא אדה״ר ולכן כיון שאז הי׳ התחלת הדין על חטא הנ״ל הוקבע בו כל ענין הדין מעבי׳ כאו״א, ובזה יובן ג״כ ענין מה שמועיל הזכרת זכות

אחוי לו במחוג: ראה חגיגה ה, ב.

די לחכימא: ראה מדרש משלי כב, טו. הנסמן במאמרי אדה״ז — פרשיות לע׳ תשנב.

ברא כרעא דאבוהא: עץ חיים שער פרקי הצלם פ״א שארז״ל. וראה הנסמן במאמרי אדה״ז — פרשיות לע׳ שדמ.

ישראל . . לי ראש: דרך מצותיך טו, ב בשם הזהר. וראה שער הפסוקים וישלח לב, כט. ספר הליקוטים ויחי מז, כח. מח, ב.

משפט איהו רחמי׳: נסמן לעיל ע׳ ב׳תנא.

אבות כדי שיזכו בדין כו' כנ"ל שכל ענין הדין הוא מצד חטא עה"ד, והאבות הם תקנו ענין זה כידוע, כמ"ש גבי אברהם ויטע אשל בבאר שבע וידוע דאשל הוא בחי' עץ החיים שהוא תיקון עה"ד, וכמ"ש מי יתן טהור מטמא לא אחד, ופי' אחד הוא אברהם כו' פי' שהוא מתקן מבחי' עה"ד בחי' עץ החיים, ולכן נק' אברהם אבינו ע"ה אדם הגדול בענקים, פי' שהוא בחי' גבוה מבחי' אדה"ר, אך הוא התקין בחי' חטא עה"ד הנ"ל רק בבחי' חסד כמ"ש בזוהר שהוא התקין מסיטרא דחסד שהוא בחי' דרועא ימינא ויצחק התקין בחי' חטא עה"ד הנ"ל בבחי' גבורה מסיטרא דרועא שמאלא כו' כידוע, ויעקב בבחי' קו האמצעי הוא בחי' תפארת ולהבין הענין איך הי' ביכולתם לתקן בחי' חטא הנ"ל, היינו להבין תחי' מה שאנו אומרים בשמ"ע בתחי' אלקי אברהם אלקי יצחק אלקי יעקב, ואח"כ הגדול הגבור והנורא דלכאו' יפלא זה, אך הענין הוא דבאמת אי' בגמ' דלולי משה אמרו בתורתי' לא היו יכולים לאמרו כו', פי' כי באמת אין שייך לומר שבחים עליו ית', ואדרב' אסור לומר עליו שבחי', כמ"ש לך דומי' תהלה, והיינו מטעם דאי' סיימתניהו לכלא שבחא דמרך, אלא הענין הוא דפי' הגדול הגבור והנורא הנ"ל הוא שנמשך מאתו ית' בבחי' גדולה הנ"ל כו' ולכן מקדימים תחי' הזכרת האבות מטעם שהם ממשיכי' להיות מאתו ית' בחי' המדות גדולה כו', והיינו שהאבות נק' מרכבתא עילאה, וכמו למשל במרכבתא תתא' כתי' והחיות נושאות את הכסא, ואת האדם שעל הכסא, כמו"כ ויותר מכן האבות שהם מרכבתא עילא' שהם למע' מבחי' אדם הנ"ל הם ממשיכים מבחי' כי לא אדם בבחי' אדם, היינו בחי' המדות הנ"ל ולכן פי' הגדול נגד אברהם גבור נגד יצחק והנורא בוי"ו נגד יעקב כמ"ש תחי' ואלקי יעקב בוי"ו, וכמו שיש ביכולתם להמשיך בחי' המדות הנ"ל, כמו"כ יש ביכולתם להמשיך תוס' אורות במדות כו' שעי"ז יהי' התכללות המדות כידוע, היינו המתקת הג' בחסד לאכללא שמאלא כו' וזהו מ"ש במדרש הנ"ל הזכירו לפני זכות אבות כו' ותזכו כו', פי' שעל ידיהם תהי' התכללות והמתקת הג', וזהו מה דאי' בגמ' ה' שיעורן טפח כו' שופר כו' היינו כמבואר לעיל דהתגלות בחי' ימיני טפחה שהוא בחי' טפח הנ"ל הוא רק בבחי' שמים כו' כמ"ש ימיני טפחה כו', וע"י השופר נמשך בחי' טפח ימין הנ"ל גם בבחי' ארץ כמבואר למעלה.

דאשל . . תיקון עה"ד : **זהר וירא קב, ב.**
מה שאנו אומרים בשמ"ע : **ראה אור התורה דרושים לר"ה ע' א'שט.**
אי' בגמ' : **ברכות לג, ב.**
לאכללא שמאלא : **נסמן לעיל ע' ב'קצה.**
דאי' בגמ' : **נדה כו, א.**

בס"ד ר"ה ת"ר יו"ד

אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כו' לחזות בנועם ה' כו',

ואיתא במדרש תהלים ע"פ זה אמר הקב"ה לדוד בתחלה אתה אומר אחת שאלתי שבתי בבית ה' ואח"כ אתה שואל כמה שאלות לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כו' והשיבו דוד ממך למדתי בתחלה לא באת עלי אלא באחת שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה ואח"כ פתחת עלינו במצות הרבה ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו כו', והמכוון מזה שבאמת שואל רק דבר אחד לבד ושארי דברים באים ממילא בהיות הדבר הזה ולהבין הענין הנה ארז"ל א"ת מה אלא מאה וצ"ל והא כתיב מה ולא מאה ואיך הוא מה א"ת מה אלא מאה, הנה ארז"ל ע"פ ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל ממך כ"א ליראה את ה' כו' והקשו אטו יראה מילתא זוטרתי היא ותירצו אין לגבי משה מילתא זוטרתי היא וצ"ל והא שואל מעמך כתיב ומהו התירוץ לגבי משה מילתא זוטרתי היא וגם קשה קושי' הראשונה דהא מונה עוד פרטים אהבה ועבודה וכי הכל מילתא זוטרתי היא כו', הנה להבין ענין מה ה' שואל מעמך צ"ל ענין תיבת מה שיש בו שני פירושים הפכים כי מה הוא ל' ביטול וכמו ונחנו מה שהוא ביטול כי גדול מה שנאמר במשה ממה שנאמר באברהם דאלו באברהם כתיב אנכי עפר ואפר שהוא בחי' איזה מהות אבל במשה כתיב ונחנו מה שהוא בחי' ביטול לגמרי וא"כ מה הוא בחי' ביטול לגמרי, ובאהרן כתיב ג"כ ואהרן מה הוא כי תלינו עליו כו' והנה מצינו דתיבת מה הוא בחי' ריבוי וגדולה דוקא וכמו מה רב טובך אשר צפנת ליראיך שהוא בחי' גדולה שצפון על לע"ל דכל הנביאים לא נתנבאו אלא כו' אבל* עין לא ראתה אלקים זולתך וכמו אור שנברא ביום ראשון שהרי* למעלה מבחי' שמש הוי' עמד וגנזו כו' ובחי' זו נק' מה רב טובך וצ"ל איך הוא שבתיבת מה יהי' פירושים הפכים מה ביטול ומה ריבוי.

אחת שאלתי: **נעתק מבוך 993 פח, א. הגהה.**

ראה ג"כ אור התורה עקב ע' תקס ואילך. ע' תקעא ואילך.

א"ת מה אלא מאה: **ראה רש"י ותוס' ברכות מג, סע"ב. פי' הר"מ בוטריל לספר יצירה פ"א, מ"א [ירושלים תשכ"ב טו, א]. הנסמן [במראי מקומות] ללקוטי תורה [קה"ת תשד"מ] ברכה צג, ג.**

אטו יראה מילתא זוטרתי: **ראה ברכות לג, ב. תניא פמ"ב.**

דכל הנביאים לא נתנבאו: **ברכות לג, ב.**

אבל: **בברכות שם אבל לעולם הבא.**

אור שנברא . . עמד וגנזו: **חגיגה יב, א.**

שהרי: **אוצ"ל שהוא.**

אור שנברא . . נק' מה רב טובך: **ראה זהר בהקדמה ז, א. בראשית לא, ב. ועוד.**

והענין כי הנה צ"ל תחלה ענין מה רב טובך דהנה כתיב זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו צדקתך הוא בחי' מל' שנק' צדק מלכותא קדישא וכמ"ש צדק מלאה ימינך דהנה בחי' מלכות נק' צדקה כי כמו ענין צדקה הוא להחיות רוח שפלים כמ"כ למעלה בחי' מל' נק' צדקה כי הנה מלכותך מכ"ע וממשלתך בכל דור ודור שבחי' מלכות הוא מקור למקום וזמן מלכותך מכ"ע הוא בחי' מקום כל דור ודור הוא בחי' זמן כי בבחי' מל' שייך זמן עבר הוה עתיד ה' מלך מלך ימלוך משא"כ למעלה מבחי' מל' אין שייך בחי' מקום וכשאינו בגדר מקום אינו בגדר זמן ג"כ כי הנה כי אל דעות הוי' שבחי' דעת תחתון הוא בחי' שנעשה מקור לעולמות שנראים כאלו מתהווים יש מאין שלמטה היש ולמעלה אין אבל דעת עליון היינו שלמעלה יש ולמטה אין כו' ואין שם מקום לזמן ומקום וע"כ שם הוי' כולל הי' הוה ויהי' כאחד כו' והנה לכן נק' בחי' מל' בשם צדק כי הוא צדקה להחיות רוח שפלים להיות מקור ושרש לזמן ומקום וזהו צדק מלאה ימינך שבחי' מל' מקבל מבחי' ימין להיות גילוי מדת מלוכה וכמו שמבקשים בר"ה ותמלוך אתה הוא ה' אלקינו לבדך כו' וזהו שמצדק נעשה צדקה בתוס' ה' שמקבל ה' חסדים ואזי נק' צדקה והנה וצדקתך ירננו שמלאכים יש להם רנה והתפעלות מבחי' וצדקתך דהיינו שמשיגים איך שמתהוים יש מאין מבחי' מלכותך מכ"ע כו' וע"כ ירננו אך זהו רק בבחי' מל' וצדקתך ירננו אבל זכר רב טובך יביעו טוב הוא בחי' מקשר ומחבר וכמו אדם נק' טוב ע"ש שמשפיל עצמו בבחי' ירידה מעצם מהותו להשפיע לתלמידו כו' ויש ריבוי בחי' טוב ממשפיע למקבל אך כ"ז הוא בחי' רב טובך שבהשתל' ויש עוד בבחי' רב טובך וכמ"ש ורב טוב לבית ישראל שהוא בחי' התקשרות אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות כי יש ריבוי בחי' טוב וכמו הללוהו כרוב גודלו ולא נאמר כגודל גודלו כי יש ריבוי בחי' טוב והנה זכר רב טובך יביעו שהוא רק סיפור דברים וכמו עד"מ שתופסים מספר גדול רבוא דרבבות בשתי תיבות שאומרים רבוא רבבות ואין זה רק זכרון על הדבר כי עצם מהות המספר הזה לסופרו הרי הוא הרבה מאד רק כשאומרים אותו בדיבור הוא רק שתי תיבות כו' ועד"ז הנה זכר רב טובך יביעו בבחי' סיפור דברים אבל לא בהשגה וע"כ וצדקתך שהוא בחי' מל' שהוא מקור להתהוות יש מאין בזה שייך רנה והתפעלות לפי שמשיגים זה משא"כ בחי' רב טובך שאין להם השגה בזה כלל ע"כ לא שייך שם רנה כ"א רק יביעו בסיפור דברים שהוא רק בחי' זכרון וע"ד ענין שאומרים בשתי תיבות מספר היותר גדול כנ"ל וזהו מה רב טובך אשר צפנת כו' מה הוא בחי' ריבוי.

צדק מלכותא קדישא: תקוני זהר בהקדמה יז, ב.
אל דעות הוי': ראה הנסמן באור התורה בהעלותך — ו ע' א'תשנג.
שם הוי' כולל . . כאחד: ראה עץ חיים שער דרוש עגולים ויושר ענף א. שו"ע אדה"ז חאו"ח ס"ה, ס"א.

אך הנה והוי' בחכ' שאוא"ס אינו שורה כ"א בבחי' חכ' כמבואר בספרים והטעם לפי שחכמה היא כח מה בחי' ביטול וע"ב הוא כלי לבחי' מה ריבוי כי במקום שיש איזה בחי' יש אין אוא"ס שורה ומתגלה שם וכמ"ש מי אל כמוך כו' לשארית נחלתו וארז"ל למי שמשים עצמו כשיריים דוקא ואף אם יהי' מדריגה גבוה אם אין שם בחי' ביטול דשארית נחלתו אין שם התגלות בחי' מי אל כמוך כו' ולהיפוך אף במדריגה פחותה יותר מזה אם מאיר שם הביטול דבחי' משים עצמו כשיריים ממשיכים מי אל כמוך להיות נושא עון כו' והכלל כי אוא"ס אינו שורה כ"א בבחי' ביטול דוקא וע"כ והוי' בחכמה לפי שחכמה הוא בחי' ביטול כח מה ע"כ הוא כלי להשראת אוא"ס, והנה בחי' זו הי' במשה שנאמר ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו שהי' מאיר בו בחי' מה לפי שהי' בבחי' ביטול דדעת עליון וזהו לדעה מה יעשה לו לדעה ע"ש כי אל דעות הוי' שהי' מבחי' ד"ע וע"כ התו' נק' על שמו זכרו תורת משה עבדי כו' וזה מה יעשה לו שהי' מאיר בו בחי' מה ריבוי לפי שהי' בחי' מה ביטול כו', וזהו מי עלה שמים וירד מי עלה שמים זה הקב"ה שנאמר עלה אלקים בתרועה וירד ה' על הר סיני כו' מה שמו ה' צבאות שמו ומה שם בני * בכורי ישראל כו' מה שמו ה' צבאות שמו שבחי' מה מאיר בבחי' צבאות להיות הוי' צבאות שמו שהוא התגלות בחי' יחו"ע כו' ומה שם בנו שנמשך ביטול זה דבחי' מה בנש"י שנקראו בנים כו' ברא כרעא דאבוה שאין לו רצון אחר מי לי בשמים וזהו ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך פי' ששואלים ממך בחי' מה שבנפש שיש בכאו"א מישראל אך הנה להיות שהנשמה מוסתר בהגוף ונה"ב וע"כ הגם שיש בכח הנשמה בחי' ביטול דמה עכ"ז מצד הסתר והעלם דגוף ונה"ב אין יכול לצאת בהתגלות בחי' מה שבהנשמה והנה ע"ז אומר א"ת מה אלא מאה אלו מאה ברכות שעי"ז הוא התגלות בחי' מה שבנשמה.

והענין כי מאה ברכות הוא כמ"ש ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא כי יש עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא וכמו ים ויבשה שהברואים שבים מובלע בים ומיד שפורשים מהים הם מתים משא"כ ברואים שביבשה הגם שמקבלים ג"כ חיות מיבשה ע"כ הם נפרדים מהיבשה ועד"ז למעלה הוא עלמא דאתכסיא וע"ד * כי שרש עלמא דאתגליא מבחי' ממכ"ע ועלמא דאתכסיא מבחי'

כמבואר בספרים: ראה תניא פל"ה בהגה ובליקוט פירושים שם.
שחכמה היא כח מה: זהר צו כח, א. לד, א.
למי שמשים עצמו כשיריים: ראש השנה יז, רע"ב.
מי עלה.. זה הקב"ה: ראה במדבר רבא פי"ב, יא.
בני: אוצ"ל בנו כי תדע בני.
ברא כרעא דאבוה: נסמן לעיל ע' ב'תמב.
וע"ד: ועלמא דאתגליא.

סוכ"ע כו' דהנה כשעלה במח' שיתהוו עולמות הנה נתהוו תיכף מבחי' מח' זו והם נקראים עלמא דאתכסיא ועד"ז הוא ענין מאה ברכות וזהו אל תק' מה אלא מאה שע"י מאה ברכות נמשך בחי' ההתגלות וזהו ענין מאה אדנים שבמשכן כי על אדנים הי' הקרשים והיריעות ובנפש הוא ענין מעשה המצות כי כל ברכות הוא על מצות וכן ברכות ק"ש הוא ג"כ לפי שהוא מצוה וזהו ענין קדימת פסוד"ז שהוא ק"ש להבין ענין ק"ש ונק' מאריך באחד כו' וזהו ענין מאה קולות דר"ה מלכיות זכרונות שופרות אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר פי' שיהי' התגלות בחי' מה שבנפש הוא ע"י שופר וזהו ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך ששואל ומבקש שיתגלה בחי' מ"ה שבנפש והנה כ"א ליראה והקשו אטו יראה מילתא זוטרתי היא דהנה יראה גבוה מאהבה כי יראה שרש לשס"ה ל"ת ואהבה שרש לרמ"ח מ"ע וידוע דשרש מל"ת גבוה ממ"ע כי שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע כו' וזהו אטו מילתא זוטרתי היא ותירצו אין לגבי משה מילתא זוטרתי היא כו' דהנה אמרו מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסנדלה שנאמר ראשית חכמה יראת ה' וכתיב עקב ענוה יראת ה'.

והענין כי הנה במשה כתיב והאיש משה עניו מאד ואין הפי' שלא החזיק עצמו לכלום כי אטו לא ידע דלא קם נביא בישראל עוד כמשה אך הענין שהגם שידע מזה אך עיקר הביטול שלו הי' לפי דכולא קמי' כלא חשיב ומזה נמשך ג"כ שהי' עניו מכל האדם לפי שמצא איזה מעלה באחר מה שאין בו והוא כמו רגל וראש שהגם שאין ערך לרגל לגבי מעלת הראש אעפ"כ יש מעלה ג"כ ברגל מה שאין בראש והוא שהרגל מוליך את הראש כו' משא"כ בראש כו' והנה לגבי ביטול זה דמשה שהוא מצד התגלות יחו"ע דכולא קמי' כ"ח לגבי מדרגה זו נקרא יראה עקב כי שרש היראה שהוא ענין ביטול היש וזה אין שייך רק בבחי' יש וביטול היש אבל מצד התגלות יחו"ע דכולא קמי' כ"ח הרי אין בחי' יש כלל כ"א שהוא התגלות ביטול לגמרי דהיינו איך שלמעלה יש ולמטה אין ואין נצרך לבחי' יראה כלל וע"כ לגבי מדריגה זו נק' יראה עקב כו' עקב ענוה יראת ה' וזהו כ"א ליראה כו' וממילא יהי' כל הבחי' שמונה אח"כ והנה עד"ז אמר דוד אחת שאלתי כו' שבתי בבית ה' בית ה' הוא אותיות התורה וממילא יהי' בזה שארי הפרטים ג"כ לחזות בנועם ד' התגלות תענוג עליון כו' כי באורייתא ברא עלמא ויש בה כל הגניזין כו' וזהו שנק' בית עד"מ בבית יש הרבה חדרים וזהו שביקש

שמי עם . . ו"ה רמ"ח: ראה הנסמן בלקוטי תורה פקודי ג, ב. ובהוצאה תשד"מ במראי מקומות לשם.

מה שעשתה חכמה עטרה לראשה: שיר השירים רבא פ"א, א ט.

דכולא קמי' כלא חשיב: זהר בהקדמה יא, ב.

שמצא איזה מעלה . . שאין בו: ראה ג"כ מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תריח.

באורייתא ברא עלמא: זהר בהקדמה ה, א. כד, א. בראשית מז, א.

אחת שאלתי כו' שבתי בבית ה' ואח"כ יהי' ממילא כל הפרטים וע"כ אמר ממך למדתי כמו שאתה אמרת ועתה ישראל מה ה' כו' ואח"כ מונה עוד פרטים רק שהם ממילא יבואו כו' וכמ"כ ביקש דוד שבתי בבית ה' כו' וזה יהי' ממילא לחזות בנועם ולבקר בהיכלו כו'.

לך **אמר לבי ע' עיני כל דתקס"ח חורף חתונה א"כ להנש"ב אומר לבו שיבקשו פנימי' הלב להיות נעשה כלה כו' ואז את פניך ה' אבקש להיות עמו פב"פ, כי בכל השנה אחרי ה' כו' אחוריים כי עמך מק"ח. אבל בר"ה אמרו לפני מלכיות מקבל המק"ח מבחי' פנים עליוני' וכו'. וע' מזה בתורה אחרי הנ"ל ובתורה ביום ההוא יתקע הנ"ל.**

ביאור ע"פ תקעו בחודש שופר הנדפס בלק"ת

להבין **שרש ענין ב' מיני רצון כו'. הנה מבואר בע"ח דבחי' הכתר נחלק לב' בחי' פנימי' שבו הוא הנק' ע"י והוא מבחי' התחתונה שבעצמות א"ס ובחי' החיצוני' הוא הנק' א"א והוא השרש וראש לכל הנאצלים וגם**

לך אמר לבי: **נעתק מבוך 1114 פח, א גוכי"ק. נמצא ג"כ בבוך 744 שפח, ב.**

עיני כל דתקס"ח: **הנחות הר"פ ע' פה. [נדפס בתוס' הגהות וכו' ב]לקוטי תורה מטות פה, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' נב.**

אמרו לפני מלכיות: **ראש השנה טז, א.**

בתורה אחרי הנ"ל: **ב[ד"ה הישאג ארי' [שלפנ"ז בהבון] יודפס בעזה"י באור התורה עה"פ] סדור.**

ביום ההוא יתקע הנ"ל: **בד"ה שלפנ"ז.**

ביאור ע"פ תקעו: **נעתק מבוך 370 רנו, א. [והבא בחצאי ריבוע ניתוסף מבוך] 736 נז, א.**

המאמר תקעו בחודש שופר דשנת תקס"ד־ה נדפס בלקוטי תורה דרושים לר"ה נג, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער ראש השנה רלד, א. והביאור שם רלה, ג — ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' שנג־ד הערה 6־95.

ביאור זה כנראה הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי ממאמר כ"ק אדמו"ר הזקן ונאמר עוה"פ ע"י כ"ק אדמו"ר הצמח צדק.

ביאור ע"פ . . בלק"ת: **בבוך 736 ביאור לתו' בשבת שלפני ר"ה ע"פ תקעו בחודש שופר כו'.**

מבואר בע"ח: **שער דרושי אבי"ע פ"א.**

הוא מתלבש בתוכם ממש. כי הנה חכ' ובינה מלבישים לזרועות דא"א וזו"נ מלבישים בחי' נה"י שבו כו'. והנה בחי' הרצון המתלבש בשכל ומדות כו' הוא הנק' א"א והוא בחי' רצון תחתון המתלבש, משא"כ בחי' הרצון העליון אשר אינו מתלבש כלל נק' עתיק מלשון המעתיק הרים כו' להיותו נעתק ומובדל בערך מבחי' התלבשות בחו"ב כו'. וזהו המתנשא מימות עולם והוא פי' עתיק יומין כלומר שנעתק מבלתי התלבשות ביומין עילאין הנק' ימו"ע. כי שרשי ההמשכות מוחין דאו"א היינו רק ממזלות דא"א והן בחי' י"ג תיקוני כידוע וד"ל, ובחי' הבל קול פשוט שמן התקיעה מעורר בחי' פנימיות הלב ששרשו בבחי' פנימיות הכתר שלמעלה מההמשכות והתלבשו' של רצון העליון במצות כו'. [ו]לכך ר"א בן דורדאי קנה עולמו בשעה א' כאלו קיים כל המצות אע"פ שלא עשה כלום מן המ"ע כו', לפי שבבחי' נקודת פנימיות לבו דהיינו עומקא דליבא שצעק עד שיצא נשמתו כו' גם למעלה נתעורר בחי' עומקא דמעמקים קראתיך כו', דהיינו בחי' פנימיות הכתר הנק' עתיק יומין הוא בחי' רצוה"ע וממילא נמשכה כל ההמשכות רצון העליון שנעשו ע"י המצות וד"ל. וזהו הטעם שיפה כח הב"ת מצדיקים גמורים בהיות שכל מעשה הטוב דצדיקים [גמורים] אינו אלא לעשות המשכות מוחין באו"א מבחי' התגלות רצוה"ע כו', אבל ע"י בע"ת נתגלה בחי' יסוד דע"י ששוכן ומתגלה בבחי' מצחא דא"א וכמ"ש באד"ר אימתי אתגלי רדכ"ר כו' וד"ל. וזהו תקעו בחודש שופר כדי להיות התגלות הוי' שבבחי' עתיק דוקא ע"י השופר. כי הנה ידוע [ענין] מ"ש ה' ה' אל רחום כו', שיש ב' מיני הוי' הא' הוא השרש להמשכות י"ג תיקוני' בנאצלים והוא ה' השני אל רחום וחנון כו', אבל הוי' הא' הוא בחי' הוי' שבבחי' עתיק שהוא מבחי' תחתונה שבעצמות כנ"ל, ואין לאצי' ערוך כלל אליו, לכך פסיק טעמא ביניהו וד"ל. וזהו עלה אלקי' בתרועה, פי' תחילה עליית הנוק' הנק' אלקים שהוא הצמצום כו' ונעלה מאוד בראש הדיקנא כו' ואז יוכל לירד אח"כ הוי' דעתיק הנ"ל בקול שופר, ופי' שופר שפרו מעשיכם כו' משפרת את הולד, להמשיך בחי' היופי והתפארת לבחי' ז"א הנק' ולד כידוע. וביאור הדברים הנה שפרה הוא בחי' בינה עילאה דאצי' שבה מתגלה בחי' עונג העליון הנק' עתיק להיות כי בחי' העונג העליון כמות שהוא בעצמותו נק' מקור השעשועי' ומקור התענוגים כידוע, א"כ בהשגת השכל הנק' בינה אז [דווקא] מתגלה העונג כידוע ומבואר במ"א בענין תקע בשופר גדול כו'. והנה [כש]נתאדם פני התוקע בשופר [כמו"כ

חכ' ובינה מלבישים לזרועות דא"א: ראה פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ז. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' שנד.

ר"א בן דורדאי: עבודה זרה יז, א.

וכמ"ש באד"ר: ראה זהר נשא קכט, א.

כי הנה ידוע: ראה ג"כ דרושי ויעבר באוה"ת תשא ע' ב'נט. ע' ב'סד.

שופר שפרו מעשיכם: ראה מדרש תהלים פא, ד. אור התורה (יהל אור) תהלים ע' רפח. ע' רצב.

[כש]נתאדם פני התוקע: ראה פרי עץ חיים שער השופר פ"א. פ"ג.

הנה] (ו)בא ומאיר הארת היופי [ו]התפארת שבבחי' עצמות השעשועים גם בקול השופר שהוא בחי' נה"י דתבונה כדי לייפות בחי' ז"א, וזהו קראתיך הוי' שהוא ז"א ממעמקים דבחי' עתיק וד"ל. והנה שרש ענין תשר"י ישרת לב כו' היינו לאחר הנסירה שנעשים פב"פ אז נופלים כל הגבורות שנאחזים באחו' ונעשים רק חסדים טובים הכל בבחי' פנימי' ולא בבחי' חיצוני' ואחוריים כלל. וזהו ישרת לב לב ישר [ו]לא לב חלוק לשנים פנימי' וחיצוני', אלא הכל פנימי' כו'. וביאור הדברים הנה בבחי' התפעלות הלב מן השכל אנו רואים שיש בה בחי' חיצוני' הלב ובחי' פנימי' הלב כידוע. אבל בבחי' עומקא דילבא הנ"ל אין בה כלל מבחי' החיצוני' אלא כולו בחי' פנימי'. וזהו ויחד לבבינו שנעשה רק לב אחד היינו הארת בחי' יחידה שאינה אלא רצון א' כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו שמעה בקולי, פי' במה שבתוך הקול שהוא בחי' פנימי' עומקא דליבא הנ"ל, כי הקול הוא חיצוני' כו' וד"ל. ושרש ענין בכסא ליום חגינו פי' לפי שמבחי' הפנימי' דוקא נעשו בחי' אורות המקיפים (וכו') [בסוכות]. והנה ענין ניסוך המים כו' ממעיין היוצא (ב)[מ]בית ה' כדי למלא כל הפגמים, היינו ענין כי עמך הסליחה כו' כמ"ש כי עמך מקור חיים, דהיינו בחי' א"א הנק' מקור הנאצלים עמך בבחי' ע"י משם דוקא יומשך למלאות כל חיסרון שנעשה ע"י ביטול מ"ע, וזהו סלח לנו כי חטאנו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וענין למען תורא כו' יובן עד"מ מן הבונה בנין או מצייר כלי נאה אם לא יתעורר בו העונג שמקבל מפאר והידור המעשה הנה יבוטל אצלו כח הרצון ותענוג שבמעשה פעולתו ותבוטל מעשהו כו'. כמ"כ בחי' כתר מל' דאצי' היינו העונג ורצון להיות מתנשא בכמ"ל וצריך להמשיך עונג זה ממקור התענוגים הוא בחי' ע"י וא"א כ"א שיתעוררו מלמטה בהעלאת מ"ן בעי"ת בי"ס דמל' כדי לעורר בחי' העונג במל' כשיתענג מפאר מעשיו ובהיפוך כשלא יצדקו לפניו יסיר ח"ו העונג ממעשיהו וכו'. וזהו למען תורא כו', פי' דלכך מרבה לסלוח בקבלת הרצון והעונג העצמי בחי' ע"י כדי להמשיך עונג בבחי' מל' הנק' יראה ואז תורא להיות מלכותו מלכ"ע מחדש בשנה דלהבא וכו' וד"ל.

ושרש ענין כי חוק לישראל כו' במאמר בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו כו' יובן ע"פ הקדמה מתחילה להבין ההפרש בין ישראל ליעקב בהיות ידוע דמחציו ולמעלה דז"א נק' ישראל ששם המוחין דאו"א בהתגלות תמיד בקביעות, אבל מחציו ולמטה נק' יעקב יו"ד עקב כו' ושם [המוחין סתומות] ולא מתגלין אלא לפרקים, דהיינו כאשר יש ריבוי אור למעלה אז מפני

תשר"י ישרת: ראה לעיל ע' ב'שלו.
בריש הורמנותא דמלכא: זהר בראשית טו, א.
בהיות ידוע: ראה אור התורה שמות — ז ע' ב'תעא.
יעקב יו"ד עקב: עץ חיים שער סדר אצי' למהרח"ו פ"ב. וראה פרדס שערה"ב בערכו. תורה אור ר"פ ויצא.

תגבורת תוספות אורות ומוחין נבקע המסך ובוקע האור לצאת הארתו למטה בבי"ע, וע"כ נק' יעקב ע"ש הבקיעה כמ"ש בע"ח. וביאור הדברים ידוע עד"מ המדות עצמן חג"ת שבלב תמיד שפע השכל מאיר בהן להחיותן ואחוזים וקשורים תמיד שפע המוחין * שלהם במוחין שבראש. אבל בחי' נה"י שהן תולדות המדות וענפיהן לא לפרקים קרובים יאיר אור השכל בהם בגילוי אלא בהעלם והסתר האור ולפעמים כאשר יגבר אור השכל במדות אז גם בהם יאיר בבחי' גילוי אור ויצא אז גם מהם השפע למטה בבחי' המעשה כידוע. ועד"ז יובן למעלה בבחי' המדות עליונים דז"א מחציו ולמעלה היינו פנימיות המדות תמיד הן בבחי' שפע הארת המוחין ממוחין דאו"א בקביעות ולעולם הן בבחי' האצי' ממש, אבל מחציו ולמטה בחי' נה"י שהוא בחי' יעקב האורות ומוחין עליונים סתומים ונעלמים כ"א בעת אשר תוס' המוחין מתגברין כמו בשבת ויו"ט כו' וכידוע וד"ל. וזהו ענין כי חוק לישראל פי' חוק כמו לחם חוקי * שהוא ענין מזון שפע המוחין דאו"א לפנימי' ז"א הנק' ישראל כידוע, וגם הוא ענין חוק בקביעות כי לא יעדר השפע ממנו לעולם כנ"ל. אבל ליעקב תבוא השפע במשפט ולא בדרך קביעות כ"כ. אמנם לפעמים ע"י ריבוי תוס' האור למעלה ע"י הארת י"ג תיקונין * שנק' רחמים רבים ויאירו גם במדות רחמים דז"א בקו האמצעי שבו שמבריח מן הקצה כו', אז גם ביעקב יהי' גילוי האור ולהאיר גם למטה בבי"ע. וזהו משפט לאלקי יעקב כמאמר משפט דאיהו רחמי כידוע ששרשו מרחמי' רבים העליונים שנק' נחלת יעקב בלי מצרים כמ"ש ליעקב אשר פדה את אברהם כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והיינו ענין ישרת לבב הנ"ל, שהרי נעשה עי"ז ביושר והשוואה למטה ביעקב כמו למעלה בישראל בבחי' הארה בגילוי אור כו' מפני שאין כאן אור * חיצוני' הלב כלל כנ"ל.

ועתה יובן פי' המאמר בריש הורמנותא דמלכא כו'. דהנה מבואר למעלה דבחי' גולגלתא דא"א היינו עד"מ בחי' גילוי הרצון והתענוג כו' ואימתי אתגלי' כד רדכ"ר אשתכח, דהיינו בחי' יסוד ע"י דאתגלי במצחא. וזהו בריש הורמנתא, כלומר כאשר עלה בעצמות אא"ס להיות לו בחי' התגלות הרצון ועדיין לא נתגלה נק' בריש הורמנתא, [קודם] שעלה הורמנתא להיות מל' וראש לנאצלים כו' שהוא בחי' גלגלתא דא"א כנ"ל. ואמר מה עשה לזה שיומשך

כמ"ש בע"ח: שער הארת המוחין ספ"א.

המוחין: בבוך 736 השכל.

חוקי: שם: חוקם.

תיקונין: שם: ת"ד.

משפט דאיהו רחמי: ראה זהר קדושים פה, ב. האזינו רצא, ב. תקוני זהר בהקדמה יז, ב. יאיר נתיב למאורי אור מערכת משפט סקי"ה. שער היחוד והאמונה ספ" י. ספר המאמרים תקס"ג ע' תרצו (מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' ת).

אור: שם: בחי'.

בחי' גלגלתא דא"א גליף גליפו בטהירו עילאה. פי' טהירו עילאה הוא בחי' עצמות השעשועים שאין שום מחשבה ולא רצון תופס בו כלל לפי שאינו בגדר התחלקות אותיות הרכבה אלא פשוט בתכלית הפשיטות לפי שהוא הארת עצמות אא"ס ולכך נק' טה"ע כמו עצם השמים לטוהר כו', דהיינו מפני עוצם תכלית הפשיטות לא יתפס בבחי' אותיות וכלים כלל גם להיות מקור להתהוות הכלים והאותיות, וע"כ לא ירד עדיין [מבחי'] העצמות להיות מציאות בחי' הכתר דא"א הנ"ל לכך בתחילה גליף גליפו כו'. דהנה בחי' [חקיקה] שבאו"א נק' גליפו בכתר כו', כי תרגום רשימה גליפו. וידוע בפרדס ב' הגאונים דד' מדריגות הן רשימה חקיקה חציבה עשי' והן בד' מדריגות כתר ואו"א וזו"נ, הרשימו בכתר והחקיקה באו"א כו', וכדי להיות הרשימו בלבד בא"א שהוא הראש ומקור להתחלקות הי"ס אורות בכלים גליף גליפה זו תחילה בשרשה ומקורה בבחי' טה"ע שלמעלה מן הכתר ואח"כ ירד בחי' הרשימה שבא"א ונעשה* לאו"א [ב]בחי' חקיקה שהוא התהוות הכלים ממש כדוגמת החקיקה כלים שמצייר היטיב האות אך עדיין כעצם א' נחשב אך בזו"נ נק' הכלים בשם חציבה ועשי' ממש כנ"ל וד"ל. וכ"ז ההשתלשלות הוא רק כדי להיות בחי' כלים ולהקרות ראש ומלך כי אין מלך בלא עם כו'. ונמצא שרש בחי' גולגלתא דז"א שנעשה בר"ה כידוע הוא מבחי' גלגלתא דא"א שנעשה ע"י שגליף גליפו בתחילה בטה"ע כנ"ל. וזהו כי חוק לישראל הוא, פי' בשביל החקיקה מוחין דאו"א שיומשכו לז"א בבחי' [כתר לכך] תקעו בחודש שופר לעורר בחי' רעוא דכל רעווין כנ"ל וד"ל.

[ביאור תקעו הב']

להבין ביאור הדברים ע"פ תקעו בחודש שופר, הדרוש השני, שבלקו"ת על פסוק זה, והקיצור ממנו נת' לעיל דף ש"א ע"א*, והנה שם הקשה מדוע עושין ר"ה באחד בתשרי, שבו נברא אדה"ר, ולא בכ"ה באלול שהוא יום ראשון למע"ב, ועוד יש להקשות שבתורה לא נזכר מעלת יום הדין שהוא ר"ה, בצד היותו ראש השנה כ"א נזכר רק בחודש השביעי באחד לחדש בפ'

בפרדס ב' הגאונים: ראה מאמרי אדה"ז — ענינים ע' שפח ובהנסמן לשם.
ונעשה: שם: ונמשך.
להבין ביאור הדברים: נעתק מבוך 1147 שסג, א [והבא בחצאי ריבוע נעתק מבוך 215 קכח, א [ושם רק ח"פ]. נמצא ג"כ בבוך 503 (דפים בודדים — ח"פ). 527 קסה, א [ח"פ].
ש"א ע"א: נדפס לקמן ע' ב'תפה.

אמור, וכן בפ' פנחס, רק חז"ל למדו שבאחד בתשרי הוא ראש השנה לשנים מדכתי' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה וגו' וכתי' תקעו כו' ומשפט לאלקי יעקב, כדאיתא בגמרא פ"ק דר"ה דף ח' סע"א. והנה יש להקדים ענין שבתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד והוא מ"ש בראשית ברא אלקים, אשר שם אלקי' הוא מדה"ד, ואח"כ שתף עמו מדת הרחמים והוא מ"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים, נזכר ג"כ שם הוי' שהוא מדת הרחמים, כהובא בבחיי על פסוק אלה תולדות כו', והקשו מאחר שהוא ית' מקור הטוב והחסד מדוע יעלה במחשבתו לברוא את העולם במדה"ד אלא שלפי שראה שאין העולם מתקיים ע"כ שיתף כו', והתירוץ בזה יש להבין עפמ"ש ברבות פ' בראשית ס"פ י"ב ע"פ ביום עשות הוי' אלקים, למלך שהיו לו כוסות רקים אמר המלך אם אני נותן לתוכן חמין הם מתבקעים (פי' המ"כ נשברים לשברים) צונן הם מקריסין (מתבקעים בלי חסרון, ובערוך נראה שהפי' מלשון יין שהקריס וגם גורס כוסות דקים והיינו שמחמת דקותן א"א להם לקבל חמין שישברו תומ"י, וגם ע"י צונן יקרסו) ומה עשה המלך ערב חמין בצונן ונתן בהם ועמדו, כך אמר הקב"ה אם בורא אני את העולם במדת הרחמים הוי חטיוה סגיאין (החטא או החוטאים יהיו רבים כי לא יתפחדו מן העונש) במדת הדין היאך העולם יכול לעמוד, אלא הריני בורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים והלואי יעמוד עכ"ל, וזהו ביאור המשל כי כוס הוא המקבל לתוכו יין או מים והוא כנס"י מקור הנשמות שנקרא כוס של ברכה, וכמ"ש בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהי' משכלה ע"ש, ובד"ה ושאבתם מים בששון בלקו"ת, דרוש השני שע"ז הפסוק פ"ג, כוס הוא בחי' מל' שהוא הדבור עליון שבו נמשך השכל והמדות כו', ואם בורא את העולם במדה"ד זהו משל אם יתן לתוך הכוס חמין, כי החום הוא מבחי' מדת הגבורה והדין, וכנודע מענין שלשה בני נח שם חם ויפת כו' בחי' חם הוא גבורה, והחום בא ע"י האש, וע"כ הכוסות נשברין כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ויומשך עליו הדין והעונש, כי במדת הדין הרי גם שמים לא זכו בעיניו ובמלאכיו ישים תהלה, ואם יברא אותו במדת רחמים לבד בלי דין זהו משל אם יתן לתוך הכוס צונן, שאזי אע"פ שיתקיימו ולא ישברו אבל יתקלקלו ור"ל שיחטאו כיון שלא יתפחדו מן העונש, ומקרא מלא הוא בקהלת סי' ח' י"א אשר אין נעשה פתגם מעשה הרעה מהרה ע"כ מלא לב בני האדם בהם לעשות רע עכ"ל, וז"ש בזהר פ' קרח דקע"ח ע"ב ע"פ ועבד הלוי הוא, תו הוא דא עתיקא אלמלא דינא לא אשתכח בעלמא לא הוה ידעי בני נשא מהימנותא עילאה ולא ישתדלון בני נשא באורייתא ולא יתקיימו פקודי אורייתא, פולחנא שלימותא דישתכח בעלמא לגבי מלכא קדישא מאן עביד ליה הוי אומר דא

שבתחלה עלה במחשבה: ראה רש"י בראשית א, א. לקוטי שיחות — כ ע' 31 הערה 7.
חם הוא גבורה: ראה אור התורה וישב רנב, א. תתפח, סע"ב.

ליואה עכ"ל ור"ל דדוקא ע"י הלוים שהם מקו השמאל בחי' גבורה מדה"ד עי"ז דוקא יבואו לעבודה האמיתית, עד שימשיכו בעבודתם גילוי [אור] בחי' סוכ"ע הנק' הוא, לשון נסתר, ונקרא עתיקא, משא"כ אם היה רק בחי' חסד ורחמים ולא דין לא היו באים כלל לעבוד את ה' באמת כו' נמצא דוקא ע"י מדה"ד שממנה נמשך היראה בא לידי המשכת בחי' עתיקא סוכ"ע הנק' הוא ועמ"ש ע"פ ועתה ישראל מה כו' כ"א ליראה כו', ודוגמא לזה הנה ארז"ל ע"פ זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה אלולי חסדיך שקדמו לאדה"ר לא הי' לו עמידה שנאמר כי ביום אכלת ממנו מות תמות, והיינו אשר ע"י ששיתף מדה"ר במדה"ד עשה מהיום להיות אלף שנה היינו יומו של הקב"ה שנאמר כי אלף שנים בעיניך כיום, משא"כ אם לא שיתף מדה"ר הי' מת ביום שחטא ממש, והענין כי ימים יצרו שהימים נעשו לבושים לנפש וכשחטא קלקל הלבוש וע"כ נאמר כי ביום אכלך כו' אך ע"י מדה"ר נתן לו שרש היום שהוא יומין עילאין כו' וכמו"כ עד"ז שיתף מדה"ר לענין תשובה שיוכל לתקן הימים שחטא ע"י יו"ד ימי תשובה שהם ימים עליוני' יותר, כי שאר ימות השנה שרשם מו"ק דז"א אכן עשי"ת הם ע"ס דבינה הנק' תשובה ע"ש שאליה חוזרים הימים דז"א לפי שמשם לוקחו וכענין עליית ששת ימי המעשה ביום השבת שמשם מקבלים הברכה כמ"ש בזהר בשלח ס"ג ב' ובפ' יתרו דפ"ח ועד"ז עליית ימי השנה בעשי"ת, תשובה בינה קדמה לעולם שהוא ז"א כי אמרתי עולם חסד יבנה, ולכן בעשי"ת יכולים לתקן הפגם של ימי השנה וכמ"ש בר"ח שער היראה ס"פ יו"ד בשם מורו הפרדס ע"ה, וזהו ענין שיתף מדת הרחמים כו' ולכן אמר שאם הי' נבראים במדה"ד הי' רחוק מן החטא ביותר שאילו ידע כי ביום אכלך כו' בו ביום ממש ודאי הי' היראה עצומה ביותר אלא שא"כ לא היה קיום לעולם כלל ע"כ שיתף עמו מדה"ר, והנה חסד הוא בחי' וימינו תחבקני ודין הוא בחי' שמאל דוחה וכתי' שמאלו תחת לראשי, שע"י השמאל דוחה יבא לידי נשיאת ראש ועילוי ביותר מבחי' שע"י הקירוב דוימינו תחבקני, לפי שע"י השמאל דוחק נשבר לבו בקרבו ואז יתגלה הפנימית של הנפש וזהו ענין אע"א דלא סליק בי' גורא מבטשין כו' גופא דלא סליק בי' נהורא מבטשין ליה ועי"ז דוקא סליק נהורא כמ"ש בבה"ז פ' קרח שם, וכמשל קליפת האגוז המכסה על הפרי וע"י ששוברין הקליפה מתגלה הפרי, כך הפרי הוא האהבה המסותרת שבנפש והגוף ונה"ב מעלימים ומסתירים עליה ולכן נאמר אל גנת אגוז ירדתי וע"י תשב אנוש עד דכא לב נשבר ונדכה מתגלה הפרי והפנימית הוא בחי' רעותא דלבא ועמ"ש בת"א

ע"פ ועתה ישראל מה: ראה אור התורה עקב ע' תקס ואילך.

ארז"ל: ראה במדבר רבא פכ"ג, יג.

אלף שנה היינו יומו של הקב"ה: בראשית רבא פ"ח, ב. סנהדרין צז, סע"א.

עשי"ת הם ע"ס דבינה: פרדס שער השערים פ"ג. של"ה מסכת חולין קכא, ב. אור התורה דרושים לשבת שובה ע' א'תסא.

בי' גורא.. סליק בי': ניתוסף בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש.

פ' תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי, ובד"ה ושאבתם מים בששון, דרוש הראשון שע"פ זה פ"ב בפי' שמאלו תחת לראשי ובד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו בסדור שער התפלה וזהו ורב תבואות בכח שור ופני שור מהשמאל ממנו נמשך חרישה של השדה שיהי' לב נשבר חרישה מרפי ארעא, וממשל הזריעה* שעי"ז דוקא יבוא הצמיחה כו', וע' ברבות ר"פ ואתה תצוה בענין זית רענן כו' דדוקא ע"י שטוחנין אותו מוציא השמן שיש בו בתוכיותו כו' ומ"ש במ"א ע"פ ודרך חיים תוכחת מוסר כו'.

קיצור. ב' קושיות הא' מדוע נקבע ר"ה באחד בתשרי יום ששי למע"ב ולא בכ"ה באלול שהוא יום א' למע"ב הב' למה נזכר בחדש השביעי באחד לחדש, ולא נזכר ענין היותו ראש השנה. ענין שבתחלה עלה במח' לברוא העולם במה"ד, מ"ש ברבות ממשל הכוסות שצריך לערב החמין בצונן, אשר אין נעשה פתגם כו', אלמלא דינא, ע"י שמאל דוחה גורם נשיאת ראש יותר מע"י הקירוב, אעא דלא סליק כו', גינת אגוז, תשב אנוש עד דכא, לב נשבר ונדכה.

ב) ומזה יובן ענין מה שבתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין דוקא, עם היותו מקור הרחמים, כי הנה המכוון בבריא' העולם ע"ד ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת, שע"י העבודה ימשיך גילוי או"ס הסוכ"ע, והיינו שמקודם ירידת הנשמה בגוף היתה נהנה מזיו [השכינה] מבחי' ממכ"ע ועז"נ חי ה' אשר עמדתי לפניו וע"י ירידתה בגוף בקיום התומ"צ נעשית בבחי' מהלך להמשיך גילוי אור הסוכ"ע, ועי"כ אם הי' בריאת העולם במדת הדין היו באים לעבודה ביותר שאת ויתר עז וכנ"ל שע"י שמאל דוחה נמשך עילוי יותר מע"י ימין מקרבת כי הקירוב עם היותו גורם ג"כ עילוי כענין כמים הפנים לפנים כן כו' אך הוא כענין עילה ועלול ולכן חו"ב נק' תרין ריעין בחי' אהבה ובחי' זו נק' עומדים והיינו העליות בבחי' ממכ"ע אבל ע"י תומ"צ שמאל דוחה ומבטשין [לו] נתגלה פנימי' הלב בכל מאדך בלי גבול ונק' מהלך, וזהו הוא דא עתיקא, שע"י וימינו העילוי רק בבחי' חכמה שהיא מקור קו הימין, אבל בחי' עתיקא הוא למעלה מעלה מהחכמה, וכמ"ש באריכות בביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ ע"ש שזהו ענין ברכה והודאה כו' שהברכה הוא המשכה מבחי' חכמה, אבל מבחי' עתיקא לא יוכל לבוא בגילוי רק ע"י הודאה אך ע"י שמאל דוחה שמזה יבא לבחי'

הזריעה: **בבוך 215 החרישה.**

במ"א ע"פ ודרך חיים: **ראה ג"כ אור התורה משלי ע' תקעט.**

לעבדה . . מ"ע ולשמרה . . ל"ת: **ראה זהר בראשית כז, א. וראה הנסמן במראי מקומות ללקוטי תורה [קה"ת תשד"מ] בלק ע, ג.**

חו"ב נק' תרין ריעין: **ראה זהר ויקרא ד, א.**

בביאור ע"פ אתה הצבת: **סידור שער הל"ג בעומר שו, א. אוה"ת נ"ך כרך — ב.**

תשובה הנה במקום שבע"ת עומדים כו' הוא בחי' עד יעבור עמך הוי' כו' כמ"ש בד"ה האזינו השמים ובד"ה מי אל כמוך, בפי' תשובה קדמה לעולם, וכן פי' בשל"ה בתשב"כ פ' בראשית דרע"ג סע"ב ודף רע"ד ע"א, ובפ' וירא דרפ"א סע"ב והביא ראי' ע"ז מענין וסביביו נשערה כו' שכדי לעלות למעלה יותר צ"ל הזדככו' ביתר שאת ויתר עז קדש א"ע במותר לך כו' ולכן מדקדק עמהן כו', ועלה במחשבה להיות עליות כולם עד"ז וזה א"א כ"א ע"י ש[י]היה ההנהגה במדה"ד לדקדק עמהם כו' אלא שראה שאין העולם יכול להתקיים, עולם דוקא, כי תשובה קדמה לעולם שהיא באמת בחי' שלמעלה מבחי' עולם מקום וזמן, והוא למאוס בבחי' חיי הזמן כו' והוא בחי' תשובה עילאה, אבל בבחי' עולם לא יוכל לקבל בחי' זו, ע"כ שיתף עמו מדה"ר ששיתף מדה"ר גורם למצוא לו טענה וזכות כמו לא אוסיף עוד כו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו כו' ומצא אמתלא לזכותו כשיעשה תשובה ולכן נק' התשובה פשר ברבות בראשית ס"פ כ"ב עשיתי תשובה ונתפשרתי, ע"ד מים פושרין שמטיל צונן בחמין הוא ענין שיתוף מדה"ר במה"ד כו' כי ע"י מדה"ד לא הי' מועיל התשובה אלא נפש החוטאת תמות רק זהו ע"י שמפשר מדה"ד במדה"ר כו' כנ"ל, וענין צונן זהו מ"ש כצנת שלג ביום קציר ע' בהרמ"ז פ' שלח קנ"ח דבחי' שלג היינו מ"ש לבושי' כתלג חיור והוא בחי' עתיק יומין מקור החסד דלית שמאלא בהאי עתיקא וע"כ לבושי' כתלג חיוור שמשכך הדיני' הנמשכי' מז"א כמ"ש באד"ר דקכ"ט סע"א וזהו כמשל השלג שמצנן חום של החמין שהוא ענין ההתפעלות והלהב כי שם הוא מו"ס דשקיט ושכיך כו' ולכן גם מיכאל שהוא חסד נק' מלאך של שלג בשה"ש רבה ע"פ צאינה וראינה וגבריאל נק' מלאך של אש גבורה והוא ית' עושה שלום ביניהם ע"ד שיתף מדה"ר במה"ד שמאלא אתכליל בימינא וכן עקדת יצחק באברהם כו'.

קיצור. ולכן עבמ"ח לברוא את העולם במדה"ד מטעם הנ"ל ועוד כי בחי' מהלך מאדך נמשך ע"י בחי' לב נשבר ונדכה, ובחי' וימינו תחבקני עומדים חכמה מקור קו הימין, אבל עתיקא גילוי סוכ"ע זהו ע"י ועבד הלוי הוא אלא שלא יכול העולם להתקיים, ושיתף עמו, תשובה ונתפשרתי. הג"ה עוי"ל דשיתף מדה"ר מועיל לעבודה ג"כ שאל"כ יתיאש האדם וכמ"ש במ"א ע"פ כי עמך הסליחה למען תורא עכ"ה.

במקום שבע"ת עומדים: ברכות לד, ב. לקוטי שיחות — יד ע' 361.
בד"ה האזינו השמים: לקוטי תורה האזינו עא, ד והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ג ע' תשנח.
ובד"ה מי אל כמוך: לקוטי תורה דרושים לר"ה סא, א.
קדש א"ע במותר לך: ראה ספרי ראה יד, כא, יבמות כ, א.
דלית שמאלא בהאי עתיקא: נסמן לעיל ע' ב'קצד.
מו"ס דשקיט ושכיך: ראה זהר נשא קכח, ב.
ע"פ כי עמך הסליחה: ראה אור התורה (יהל אור) תהלים ע' תק.

ג) **ועוד** יש * פי' מה שעבמ"ח לברוא את העולם במדה"ד והוא בחי' צמצום שמצמצם האור שלא להתפשט יותר מדאי כדי שיוכל להיות התהוות העולמו', והיינו לצמצם א"ע שיהי' נמשך בבחי' הדבור שהוא בחי' היותר אחרונה, כ"כ במ"א בד"ה אתם נצבים שלא נדפס, וכן פי' כאן שזהו ענין בראשית ברא אלקים כי ש' אלקים נק' מגן ונרתק לשם הוי' כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקים, ונמשך הזיו מבחי' שמש הוי' ע"י מגן ונרתק דשם אלקים היינו בל[ן] יראה בבחי' * זיו, משא"כ לע"ל מוציא חמה מנרתקה (וע' בת"א פ' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק שכדי להיות התהוות כסא מלכותו ית' צ"ל גבורות וצמצומים, כמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו כו' ולכן צ"ל עול מצות), וכן פי' בסש"ב ח"ב פ"ד ענין שמש ומגן כו' הגדול הגבור כו' מדת גדולתו שהיא היכולת לברוא יש מאין ולהחיותו כו' מדת גבורתו כו' שהיא מדת הצמצום ומניעת התפשטות החיות מגדולתו מלירד ומלהתגלות כו' כ"א בהסתר פנים כו' ונק' בחי' הצמצום בשם כלים שכמו שהכלי מכסה כו' והכלים הן הן האותיות כו' ה"ג כו' ושרש הה"ג הוא גבורה עלאה דע"י ורפ"ה כ' שע"ז ארז"ל שבתחלה עבמ"ח לברוא את העולם במדה"ד כו' ורפ"ז כ' כי הנה סיבת וטעם הצמצום וההסתר כו' כי תכלית בריאת העולמות בשביל התגלות מלכותו ית' ואין מלך בלא עם כו' יש גמור ודבר נפרד בפ"ע כו', והגם דגם כששיתף מדה"ר שייך מלכותו ית' וא"כ למה עבמ"ח כו' אפ"ל כמ"ש במ"א דעיקר התפשטות המלוכה הוא על הרחוקים ביותר שם מראה יותר אימת מלכותו כו' וגם כי כד אתכפיא סט"א דייקא אסתלק יקרא כו' והראי' ממ"ת שהי' דוקא אחר שהודה יתרו כו' וע"כ עבמ"ח שיהי' הסתר כו', וע' בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא דצ"ג ע"ד שזהו ענין אל שדי שאמר לעולמו די הוא בחי' הצמצום כו', ומה ששיתף עמו מדה"ר היינו התגלות אלהות יותר מע"י מגן ונרתק וכענין אותות ומופתים דיצי"מ וקי"ס, וע' בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש שבין ק"ש לשמו"ע שם נתבאר איך שמאיר בבי"ע מבחי' מיזוג האורות והכלים כו' וזהו ענין התיקון וע' עוד מענין אורות וכלים בדרוש וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארן כו', וע' בעקידה פ' בא שער ל"ח ע"פ החדש הזה לכם, ביאר ג"כ שיש ב' הנהגות הא' הנהגה שנקבע בעת בריאת העולם להיות עולם כמנהגו נוהג ונקרא בחי' זו הנהגת הטבע הב' שדוד והריסת הטבע לפעמים כמו בענין

יש : שם : י"ל.

בד"ה אתם נצבים : לעיל ע' ב'שצז ואילך.

בבחי' : שם כ"א. ובבוך 503 כ"א בבחי'.

לע"ל מוציא חמה מנרתקה : ראה נדרים ח, ב.

כד אתכפיא סט"א : ראה זהר תרומה קכח, ב. הנסמן באור התורה שלח — ע' א'תשעב.

בת"א . . דצ"ג . . ע"ד : בהוצאת קה"ת נו, ג.

בדרוש וכד אנת תסתלק : סידור ערב שבת קסד, ג.

אותות ומופתים דיצי"מ, ועל בחי' זו הב' נקבע ר"ח והיו"ט שהם זכר ליצי"מ כו' ע"ש, אף שאין זה לשונו ממש. ולכאורה הפי' הזה בענין לברוא במדה"ד הוא היפך מהפי' שנת"ל אות א' ב' דשם פי' מדה"ד לדקדק עמהם, וכאן פי' הסתר שיהי' יש ודבר נפרד כו', ואפ"ל שאם הי' הסתר לגמרי היה העבודה ע"ד כי מנסה ה' אתכם לדעת כו' כמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו, שעי"ז ג"כ עילוי יותר, וכנודע מענין צחוק עשה לי אלקים שעיקר הצחוק ותענוג עליון נמשך ע"י שם אלקים שמזה נמשך ההסתר וההעלם ועי"ז כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, וזהו ענין שיתרון האור נמשך מן החשך דוקא, וא"כ אם נברא העולם במדה"ד לבד בבחי' העלם והסתר אזי ע"י אתכפיא ואתהפכא חשוכא כו' הי' העילוי ביתר שאת כו', אלא שלא יוכלו להתקיים ע"כ שיתף כו', וע' עוד פי' ג' בענין עבמ"ח לברוא את העולם במדה"ד בת"א פ' נח בביאור ע"פ מים רבים שם כ' ואין הפי' שמדה"ד הוא בחי' צמצום ומניעת ההשפעה כו' אלא הפי' מדה"ד הוא בחי' גבורה לשון תגבורת כו' ע"כ ממילא כו' נעשה בחי' דין למטה, ועמ"ש מענין גבורה תגבורת בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר, בענין ונצבת על הצור, ושם נתבאר עד"מ ההפרש בין חיה ובין בהמה שהחיה להיותה מבחי' גבורות יש בה חיות יותר וזריזות כו' רק מ"מ בהשתלשלות למטה הרי החיות דורסים ומזיקים כו' וזהו כענין הנ"ל שמזה נעשה בחי' דין למטה כו'. ועפ"ז ג"כ יובן מה שעבמ"ח לברוא כו' כי עי"ז היה יותר גילוי האור והחיות כו'.

קיצור. עוד פי' לברוא במדה"ד בחי' כלים שמכסים על האור, ושיתף מדה"ר שיאיר האור ג"כ, מ"ש העקידה ב' הנהגות, ומה שעלה במח' כן, כי מדת מל' אין מלך בלא עם יש והיה עי"ז יותר התפשטות המלוכה, ועוד כי צחוק עשה לי אלקים דוקא, עוד יש פי' דמה"ד אין פירושו צמצום כ"א תגבורת החיות.

ה) * **והנה** להבין קצת פי' שיתף בו מדה"ר והוא מ"ש אלה תולדות כו' ביום עשות הוי' אלקים, יש להקדים מ"ש במדרש רבה בראשית פי"ב ע"פ אלה תולדות השמים והארץ א"ר אבוה כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים כו' מה פסל תהו ובהו וחושך וכ"ה בפ' שמות ר"פ א', ור"פ ואלה המשפטים פי' דפסל שמים וארץ שהיה בורא ומחריבן כו' וע' בזח"א דף כ"ד סע"ב פירוש שהכל ענין אחד. והנה לפי פשט הכתוב שאומר בראשית

בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו: לקוטי תורה ראה יט, ב ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תשעו.

בת"א פ' נח: ט, ג.

בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר: ראה ספר המאמרים תקס"ב ע' ד. אור התורה דברים ע' ב'קלא.

ה): שם: ד).

ברא אלקים כו' והארץ היתה תהו ובהו וחושך, מבואר דלפי שנברא במדת הדין שהוא שם אלקים, ע"כ והארץ היתה תהו כו' שהם ג' קליפו', כי יניקתם הוא מקו השמאל היינו מבחי' דין כמ"ש הטעם בלק"ת ע"פ זאת חוקת התורה ויקחו אליך פרה, שבפרה נרמזו ג"כ ג' בחי' דתהו ובהו וחושך כמבוא' למעיין ברבות פ' חקת, ובפ' בראשית פ' ב', ויניקתם מבחי' פרה דקבילת משמאלא כמ"ש ופני שור מהשמאל, כי לפי הפירוש שנתבאר אות ג' דבחי' מדה"ד הוא ההסתר וההעלם אתי שפיר בפשיטות שמחמת ריבוי ההסתר נשתלשל שיהי' היש דבר נפרד לגמרי, שזהו ענין הקליפות, וכמ"ש בסש"ב ח"א פ"ו שצד הקדושה הוא מה שבטל לאור א"ס כו' אבל כל מה שאינו בטל זהו קליפה ומקבל חיות ע"י שנתצמצם האור והחיות עד שנתמעט כ"כ האור והחיות מיעוט אחר מיעוט עד שיכול להתצמצם ולהתלבש בבחי' גלות תוך אותו דבר הנפרד כו' ע"ש ולכן ממיעוט הירח מארת חסר נמשך יניקת החיצונים כי אם היה ריבוי אור הירח שהוא המ' לא הי' נמשך החיות רק במקום הביטול ששם שורה אור א"ס משא"כ בבחי' יש שאינו בטל הרי אין אני והוא כו' אלא דוקא אחר שנתמעט אורה אז יוכלו גם הם לקבל וע"ד כרחל לפני גוזזיה גאלמה בד"ה אלה מסעי, היינו לפי שנתצמצם להאיר ע"י שערות אזי יוכלו להיות בחי' גוזזיה להפריד החיות ממקורו כו', ומזה יובן ענין בכסא דמיכסי סיהרא ועי"ז מתגבר הדין ויניקת החיצונים המקטרגים שלוחי הדין, ומזה יובן ג"כ מ"ש בזח"א ס"פ לך דצ"ה ע"ב בענין אי לך ארץ שמלכך נער, דקאי על מ"ש נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו, וענין אי לך ארץ שמזה נמשך יניקת החיצונים, וע' בזח"ג פ' אחרי דע"ה א' פי' אוי ועד"ז יובן ג"כ ענין אי, ולכאורה אינו מובן דמאחר שהוא מט"ט מלאך עליון א"כ אמאי נמשך יניקת כו' ולפי הנ"ל אתי שפיר כי פי' נער הוא אנפי זוטרי היינו מיעוט שנתמעט האור והחיות בבחי' קטנות מאד, כמו ההפרש בין שכל של הנער לגבי אדם הגדול, וכך מדות ו"ק דיצירה לגבי מדות דאצילות הוא כמו הנער לגבי אדם הגדול ויותר מזה ריחוק הערך, וע"כ מחמת מיעוט האור כ"כ יוכלו גם החיצונים לקבל יניקה, וז"ש בזח"א בראשית די"ט ע"ב וההיא קליפה כו' מטת לגבי אנפי זוטרי כו' ופי' במק"מ שם דהיינו מט"ט וסנד"ל, והיינו שמשם רצתה לינק ע"י ששם כבר נתמעט האור מיעוט אחר מיעוט כו' כנ"ל, וזהו שע"י שהבריאה נמשך תחלה במדה"ד לבד בחי' בראשית ברא אלקים נמשך והארץ היתה תהו ובהו וחושך, ועיין בזהר בראשית דט"ז ע"א מענין והארץ היתה כו' ובסוף הספר סי' כ"ט, ואף לפי' ראשון שנזכר לעיל אות א' ב' דהפי' מה שעבמ"ח לברוא את העולם במדה"ד לדקדק עמהן כו' מ"מ ע"כ צ"ל שהי' שלוחי הדין, ושלוחי הדין הם הקליפות הנ"ל שהם רצועה לאלקאה, שהם הגבורות הקשות שזהו חיותם כשפועלים רע כו', וכן מבואר בכמה

מארת חסר: ירושלמי תענית פ"ד, ה"ג. אור התורה בראשית — ג תק, א.
בד"ה אלה מסעי: לקוטי תורה מסעי פח, ג. והגהה אחרת בהגהות הר"פ ע' קז.

מקומות דשרש טו"ר נמשך מחו"ג הרי מכנים הדין בשם רע לפי שממנו נמשך ומשתלשל פעולת העונשים וע' ביומא פרק בא לו דס"ט ע"ב גבי שכובש את יצרו כו', וזהו ענין בינה דינין מתערין מינה, דהנה פירשו שם אלקים שנז' במע"ב היא בינה, ואף שבינה נק' אם הבנים שמחה, וזהו בראשית ברא שית הם המדות ו"ק שנמשכו מהבינה הנק' אלקים ונק' אם הבנים, וא"כ היא בחי' שמחה, והוא ע"י ההתבוננות באוא"ס שמזה יבא השמחה וההתפעלות, אך עכ"ז כמו באדם כשנתפעל מאלקות יומשך הדין והכעס על המנגד, כן מבינה דינין מתערין על ההפך על מי שאינו מתבונן בגדולת ה', ולכן כשעלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד היינו ע"י הבינה דמינה דינין מתערין הדינין על המנגד לאלקות והוא בחי' יש, וז"ש בראשית ברא אלקים, אכן שיתוף מדה"ר היינו שם הוי' כי הוי' בחכמה כתיב ובחכ' מצד מוחין דגדלות מה שלמעלה מהבינה והדעת שם אין המנגד לו תופס מקום כלל וכלל להיות בדין ורוגז עליו ע"ד שממית בידים תתפש וע"ד שאמר משה ועתה יגדל נא כח כו' היינו המשכת מוחין דגדלות כו' בכדי שלא יתפס מקום החטא שלהם ויסלח להם, וכמ"ש ג"כ במ"א ע"פ כי אל דיעות ה' ולו נתכנו עלילות, ולו קרי ולא כתיב ופי' באדר"ז דרצ"ב סע"ב שבע"ק ולא נתכנו, דהא כולו רב חסד כו' ע"ש והיינו מפני דכולא קמי' כלא חשיב שאינו בגדר עלמין כלל, ועפ"ז דשרש ענין מדה"ר ומדה"ד זהו ענין ע"ק וז"א ע"ד וייצר בשני יודין, ע' באד"ר דקמ"א ע"ב, ולפי שהחכמה מקבלת מע"ק וכמ"ש באדר"ז שם דרצ"ד א' ע"פ מראשית השנה, ע"כ באור פני מלך חיים ואין שם בחי' דין וזהו ענין שיתוף מדה"ר ביום עשות הוי' אלקים, כי הוי' בחכ' כו', וע"כ עי"ז מתבטלים שלוחי הדין דג"ק, שהם תהו ובהו והושך, שיניקתם רק ממה"ד משא"כ ע"י גילוי שם הוי' שבחכמה, ולכן אלה תולדות, פסל את הראשונים שהם תהו ובהו וחשך כו', וזהו לפירוש הראשון שבענין עבמ"ח לברוא במדה"ד, וגם לפי' השני שמחמת מדה"ד וההסתר והצמצום יש להן יניקה, לא כן בשיתוף מדה"ר גילוי ש' הוי', אז אין האור נמשך רק במקום הביטול כי חכ' כח מה וכמ"ש במ"א ע"פ ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כו' היינו בחי' מה הנ"ל, ואע"ג שנתבאר כאן דע"י מוחין דגדלות דחכמה אין תופס מקום ויכול לסבול גם את המנגד, מ"מ ע"י שיתוף מדה"ר במדה"ד גורם שלא יומשך היניקה רק בקדושה, ודבר זה יובן ממ"ש בלקו"ת בד"ה מצה זו פ"ג גבי אני הוא ולא אחר כו' והענין כי באלול כו' בעבור זה כו' ע"ש הטיב, ולכן דוקא

בינה דינין מתערין מינה: ראה זהר ויקרא י, סע"א. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקעא.

שבינה נק' אם הבנים: ראה זהר ויחי ריט, א. הערה בספר המאמרים תש"ט ע' 112.

בראשית ברא שית: זהר תרומה קעו, ב.

וכמ"ש ג"כ במ"א: ראה ג"כ אור התורה שמואל ע' כה ואילך.

דכולא קמי' כלא חשיב: ראה זהר בהקדמה יא, ב.

חכ' כח מה: זהר צו כח, א. לד, א.

ע"י ביום עשות הוי' אלקים, שיתוף מדה"ר במדה"ד גורם שיהי' אלה פסל בחי' תהו ובהו וחושך כו' ומזה יובן ענין ר"ה שהוא יום הדין והוא יו"ט וחג אלא כי ע"י שיתוף מדה"ר במדה"ד אזי מדה"ד שנמתק גורם שלא יומשך ההשפעה ממדת הרחמים לקליפות כ"א הרחמים יומשך לסט' דקדושה וכמו שבקש משה ונפלינו אני כו', וכמ"ש במ"א בענין דודי צח ואדום צח לי ואדום לעוכמ"ז וכן החותם דנעילה הוא מבחי' ה"ג וזהו ענין ג' ספרים נפתחים בר"ה צדיקים נכתבין לאלתר לחיים ורשעים נכתבין לאלתר למיתה, ע"ד אלה תולדות כו' אלה פסל תהו ובהו כו', ולכן עושים יו"ט מיום הדין דוקא, כי עיקר ענין הדין בר"ה הוא כמ"ש ברבות אמור פ"ל משל לשנים שנכנסו אצל הדיין כו' כך ישראל ועוכמ"ז באין ומקטרגים לפני הקב"ה בר"ה כו', וע"י שיתוף מדה"ר בדין נמשך להיות ונפלינו כו'.

קיצור. ענין שיתוף מדה"ר במדה"ד, גורם אלה פסל תהו, כי יניקתם רק מקו השמאל, מבחי' שם אלקים, ע"י שנתמעט האור וזהו ענין מיעוט הירח כרחל לפני, מבחי' נער אנפי זוטרי, ולכן מבחי' ברא אלקים נמשך והארץ היתה, וכן לפי' ראשון דמה"ד היינו הדקדוק, היינו בינה דינין מתערין מינה, אבל ש' הוי' שבחכמה באור פני מלך חיים, לכן ע"י ביום עשות הוי' אלקים, פסל, שלוחי הדין תהו ובהו כו', ואף שהחכמה מוחין דגדלות סובל גם ההפך ע"ד שממית כו' אך ע"ז הפעולה ממדה"ד והיינו כששיתף מדה"ר במדה"ד הדין נמתק לגבי סט' דקדושה וקשה לקליפות, ולכן עושים יו"ט וחג מיום הדין דוקא.

[ה)] **והנה** פי' תולדות איתא בבחיי פ' פקודי דקכ"ח ע"א כשם שכתוב בבריאת העולם אלה תולדות השמים והארץ כנגדו מצינו במשכן אלה פקודי המשכן וכן הוא בזהר ר"פ פקודי דף ר"כ ע"ב, ופי' אלה פקודי הששה מדות הנכללים בוא"ו דשם נק' אלה לפי שכלולים כל אחד משׁשה, כמנין אלה, וזהו מי ברא אלה, ומזה נמשך פקודי המשכן, יחוד קוב"ה, ויחוד זה זהו ג"כ פי' אלה תולדות השמים והארץ, כי תולדות השמים והארץ היינו יחוד זו"נ, וזהו פלג אלקים מלא מים כמ"ש בד"ה והי' מספר בנ"י, וזהו עצמו ענין שיתוף מדה"ר במדה"ד דהיינו יחוד הנ"ל, וברבות ר"פ ויקהל ר"פ מ"ח ובזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ בזכות אלה שמות בנ"י כו' אלה העדות והחוקים היינו שעיקר יחוד עליון הנ"ל נמשך ע"י המצות שהם ביטול היש לאין כמש"כ בלקו"ת, בהבראם באברהם היינו חסד עליון שלהיות יחוד העליון

ג' ספרים נפתחים בר"ה: ראש השנה טז, ב.

בד"ה והי' מספר בנ"י: לקוטי תורה במדבר ה, ד. והגהת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ס"ע תקפג.

בהבראם באברהם: בראשית רבא פי"ב, ח. תנחומא — באבער — לך ד. מדרש תהלים קד, יח.

היינו המשכ' אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בממכ"ע זהו ע"י חסד עליון, וכמ"ש בזהר פ' אחרי דע"ד סע"א וע"ב ע"פ ואיש כי יקח אחותו חסד הוא, וכ"ה בפ' ויקרא ד"ו ע"ב, ונת' במ"א ע"פ מי יתנך כאח לי, וע' בזהר בלק דר"ד סע"א וע"ב ע"פ ה' בקר תשמע קולי כו' והו"ע וישכם אברהם בבקר בזח"א מקץ דר"ג סע"ב ובפ' ויקרא דכ"ב סע"א וע"ב ובפ' קרח קעו"ב ע"פ בקר ויודע ה' כו', ביום עשות פי' בזהר פ' שמיני דל"ת ע"א שזהו בחי' יעקב, כי בראשית ברא אלקים זהו בחי' יצחק בחי' שמאלו כו' ואח"כ בהבראם באברהם זהו ענין וימינו תחבקני, והחסד עדיין בבחי' מקיף אך שיומשך ההשפעה בפנימית זהו ע"י יעקב קו האמצעי גופא וברית כחדא אינון, ע"ד אלה תולדות יעקב יוסף כו' כמ"ש במ"א ע"פ בן פורת יוסף כו', וזהו ענין ביום עשות, בחי' מעשה זהו ענין היחוד גופני המשכת הטפה כו' וע' בזהר ס"פ חיי קל"ג א' שזהו ענין הג' תפלות כיון דאתייהיבת איתתא בין תרין דרועין כו', וע"ש בזהר פ' שמיני הנ"ל שזהו ענין זכור רחמיך וחסדיך כו' וע' סד"ה יהודה אתה בת"א פ' ויחי בפי' ישתחוו לך בני אביך כו'. והנה ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים הקדים כאן ארץ פי' הבחי' בפ' וארא ע"פ הוא אהרן ומשה דע"ג סע"ד לפי ששם בהמ"ק והשכינה שרויה בתוכו ודרז"ל עיקר שכינה בתחתונים היתה כו', ולכן מה שהקדים ארץ לשמים נזכר גבי שתוף מדה"ר ה' אלקים, היינו כי עיקר גילוי ש' הוי' הוא בארץ וכמ"ש מכון לשבתך פעלת הוי', ועשו לי מקדש, והוי' בהיכל קדשו, וז"ש בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, ותבונה הוא בחי' ש' אלקים והוי' בחכמה כו' וע' בת"א פ' בראשית ע"פ וייצר ה' אלקים את האדם כו', והנה ה' אלקים שם מלא הוא סוכ"ע וממכ"ע ובאד"ר קל"ח ב' פירשו עתיק יומין וז"א כו', ובזה יובן מ"ש זה היום תחלת מעשיך דקאי על ר"ה ואיך הוא תחלת מעשיך הרי הוא יום שישי למע"ב אלא הענין דכתי' אשר ברא אלקים לעשות, שמה שברא צריך עדיין תיקון כמ"ש במדרש רבה, א"כ לעשות הוא תיקון וז"ש ביום עשות ה' אלקים כי מתחלה נאמר בראשית ברא אלקים וצריך תיקון והיינו ביום עשות ה' אלקים התיקון ע"י ששיתף עמו מדת הרחמים, ובחי' זו הי' ביום ששי למע"ב שאז נברא אדה"ר ע"כ נק' תחלת מעשיך, מעשיך דוקא שבזה היום נמשך בחי' ביום עשות הוי' אלקים כו' שהרי בבריאת אדה"ר כתי' וייצר ה' אלקים את האדם כו' ויבן ה' אלקים את הצלע כו' ויטע ה' אלקים גן בעדן נזכר הכל שם מלא, ואף שבחיות ג"כ

ע"פ מי יתנך כאח לי: ראה אור התורה שיר השירים ע' תרלד ואילך.

ע"פ בן פורת יוסף: ראה תורה אור ויחי קה, סע"ג ואילך. והנחה אחרת (הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?) בספר המאמרים תקס"ג ע' צה. ספר המאמרים תקס"ח ע' תרעז. דרושי אור התורה עה"פ נרשמו במפתח כללי בראשית — ז תתתפט, ב.

במדרש רבה: פי"א, ו ובמפרשים. בספר המאמרים תקס"ב ע' תפ. [ובאור התורה בראשית — ג תקיד, א) בשם הזהר [ראה זהר תרומה קנה, סע"ב]. באור התורה בראשית — ד תתרנב, א ותרגומו. בהמשך מים רבים תרל"ו ע' קל ות"י [ושם ע' תקצה שכ"ה בגוכי"ק]. וראה בהערה שם שצ"ל ופי'.

כתי' ויצר ה' אלקים, הרי הם ג"כ נבראו ביום שישי למע"ב אך יצירה קאי ג"כ על עופות ונברא ביום ה' מ"מ כ"ז נאמר לאחר בריאת האדם אזי נמשך בהם ג"כ התיקון ועוד כי רש"י פי' בשם אגדה דיצירה דגבי חיות ועופות הוא לשון רדוי שכבשן תח"י האדם כו'.

קיצור. ענין אלה תולדות ע"ד אלה פקודי המשכן, מי ברא אלה, פלג אלקים, והיינו ע"י [אלה] העדות, בהבראם באברהם ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא, בקר אערך לך, ביום עשות בחי' יעקב כי וימינו תחבקני וההמשכה בפנימית ע"י יעקב, אלה תולדות יעקב יוסף, זכור רחמיך וחסדיך [כי מעולם] והיינו ע"י תורה וגמ"ח ממשיכים יחוד הנ"ל, וגבי שיתף מדה"ר הקדים ארץ לשמים *ה' בחכמה יסד ארץ, והנה אלה תולדות מלא בשני ווי"ן זה מורה* על שלימות השפע וזהו הירידה צורך עליי' שנתבאר כאן בלקו"ת בדרוש זה ס"פ ב'.

ז) **אך** הנה המשכה כללית נמשך בכל ר"ה על כל השנה להיות המשכת הביטול בפרטיות, וזהו ענין ובחדש* השביעי באחד לחדש כי ארז"ל ברבות אמור פכ"ט ומתמלא עליהם רחמים אימתי בחודש השביעי כל השביעין חביבין כו' בימים שביעי חביב שנאמר ויברך אלקים את יום השביעי, בחודש שביעי חביב שנאמר בחודש השביעי, והיינו דכמו בשבת הוא התגלו' שם הוי', וכמ"ש מזה בלקו"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני ספ"א, שלכן בכל ששת ימי בראשית נאמר רק ויאמר אלקים, שהוא מדת הצמצום, שאז ההמשכה רק מששה המדות שבהן מנהיג העולם וזהו העלם עדיין, כי עיקר השראת אור א"ס ב"ה הוא בחכמה, ולכן בשבת שהוא התגלות חכמה כתי' ויכל אלקים, פי' שכלתה בחי' ומדרגת אלקים שנעשה קץ ותכלית למדרגה זו, ולכן כתי' אח"כ ביום עשות הוי' אלקים כו', וזהו ענין שהשביעי חביב, והיינו כי ששת ימים הם הששה מדות, ויום השביעי הוא בחי' שלמעלה מששה מדות והוא בחי' בינה כמ"ש בזהר בשלח ס"ג ב' ובפ' יתרו דפ"ח, וחו"ב הם תרין ריעין, וגם כללות ג"ר חשובות כאחד ע"כ אזי התגלות שם הוי', ומה גם לפמש"ל דפי' הוי' אלקים היינו עתיק וז"א, וכן נראה מהדברים המבוארים בד"ה באתי לגני הנ"ל שכשמאירים הששה מדות דז"א נק' אלקים, והתגלות ש' הוי' זהו כשמאיר חו"ב ששם התגלות עתיק ולכן נאמר אז תתענג על הוי', ועד"ז בחדשים השביעי חביב, היינו כי ששה חדשים מניסן עד אלול הם ג"כ ו"ק כי בניסן התגלות החסד ויצי"מ כו' וחודש השלישי תפארת בו מתן תורה כו' ותמוז ואב נו"ה ולכן בחודש אב הי' חורבן בהמ"ק, והודו נהפך עלי כו' [ו]אח"כ חודש אלול יסוד, וכמו דבשבת נאמר והי' ביום השישי והכינו כו' כך חודש אלול הוא מוכן לתשובה לתקן א"ע שלא ליכנס מטונף ליום הדין, ואח"כ בחודש השביעי

ובחדש: מכאן נדפס (בשינוי קל) באור התורה דרושים לר"ה ע' א'רצז.

בניסן התגלות החסד: ראה לקוטי שיחות — ג ע' 956 הערה 13.

הוא בינה שלמעלה משׁשה מדות הנ"ל, והיא בחי' התשובה, ולכן אזי הוא עשי"ת כמ"ש בזהר ובספרי הקבלה, וע"כ בחודש השביעי באחד לחדש הוא ענין שיתף מדה"ר התגלות שם הוי', והמשכה זו באה מבחי' עתיק יומין המתגלה בבינה, וא"ש לפמ"ש דמדה"ד נק' ז"א ומדה"ר זהו ע"ק וידוע דבשביעאה שהוא בינה בה התגלות ע"ק כמבואר בלקו"ת סד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, ע"כ שיתף מדה"ר דע"ק במדה"ד דז"א זהו בשביעאה דהיינו בר"ה שהוא באחד לחודש השביעי ומזה יובן ענין דרשו הוי' בהמצאו, ע' זח"ג ס"פ אחרי דע"ט ע"ב, ולכן אז אדה"ר יצא בדימוס, וזהו דפי' שביעי דרשו רז"ל ג"כ לשון שובע, שהוא משובע בכל כמ"ש ברבות אמור פכ"ט, שהוא ע"ד מ"ש ומשביע לכל חי רצון, שבחי' זו נמשך ע"י גילוי הרצון עליון רעוא דכל רעוין, נפתלי שבע רצון, אורך ימים אשביעהו, גם ע"ד ישבעו עצי הוי', והנה בכל השנה ארץ לא שבעה מים, אבל בחודש השביעי ע"ד כוסי רוי"ה בגימט' ארך הארת א"א * בלקו"ת ד"ה תקעו הנ"ל פ"ב השיר גאות לבש, י"ל ע"י שיר זה המשיך בחי' לבש ה' עוז, ע"ד ויתן עוז למלכו שרימם קרן בד"ה ואלה המשפטים והיינו המשכת עתיק מ' דא"ס כו', לפ"ז גאות ועוז הם ב' בחי', וברבות שמיני ס"פ י"א ודי מהלכים בגוה כו', והיינו לפי שגאות לבש ומזה יש ללמוד לענין יום הדין דר"ה שצ"ל תרועה והכנעה כו', וברבות בשלח פכ"ד גאה גאה שמתגאה על ד' חיות א"כ זהו מ' דאצילות, וזהו גאות לבש, אבל לבש עוז זהו בינה או מ' דא"ס כו', ומשם דוקא נמשך הכח להמשיך הביטול למטה ע' סד"ה שובה ישראל עד, וזהו כי חק לישראל הוא, שני גוים שני שרי גיאים גיאות דקדושה אזי כי גאה גאה שורה ע"ז אבל גיאות דקלי' אזי מתרומם מהם כי אם תגביהי כו' כי גאות דקדושה להיות גילוי מל' דקדושה יש אמיתי.

קיצור. ענין ר"ה באחד לחודש השביעי, כל השביעין חביבין, כי ו"ק מדות, ושביעי גילוי בינה ג"ר חשובים כאחד, ולכן בשבת ויכל אלקים, ועד"ז ענין בחודש השביעי ל' שובע, ומשביע לכל חי רצון, אורך ימים אשביעהו, כוסי רויה.

ז) **והנה** כמו למשל האחד עומד למעלה כו', הענין כי הנה היחוד העליון יש בשני אופנים הא' שהעליון יורד למטה ממש וכענין במתן תורה וירד ה' על הר סיני, וע' רבות וארא פי"ב ואני המתחיל שנאמר וירד ה',

---

שבחי' זו . . שבע רצון: **באור התורה הנ"ל ליתא שורה זו. ואולי השמטת המעתיק מפני תיבות הדומות דצון . . רצון.**

א"א: **ע"כ נדפס באור התורה שם.**

בד"ה ואלה המשפטים: **ראה אור התורה משפטים ע' א'פ. ע' א'פז.**

סד"ה שובה ישראל עד: **לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סז, ב.**

שני שרי גיאים: **ראה ברכות נז, ב.**

קיצור: **נדפס ג"כ באור התורה דרושים לר"ה הנ"ל.**

והב' ע"ד שהתחתון עלה למעלה כענין שאליהו שעלה בסערה כמ"ש מזה בד"ה ושמתי כדכד, דרוש הראשון ספ"ד, ובדרוש השני שם פ"ד ופ"ה, וזהו ענין וזוקף בשם כמ"ש סד"ה אדנ"י שפתי תפתח בסידור שער ר"ה, אמנם יש עוד בחי' ג' שהעליון יורד למטה עד מקום האמצעי שבין העליון לתחתון והתחתון עולה למעלה עד מקום הנ"ל ושם באמצע הם מתיחדים, ודוגמא לדבר כמו ההפרש בין בחי' וירד ה' על הר סיני כו' ובין משה עלה כו' שהי' בהר ארבעים יום לחם לא אכל כו' אפי' מן כו' והטעם לזה לפי שהשגת משה בהר הי' גבוה מאד, ע"כ ע"י הירידה לבד הנמשך מלמעלה למטה לא הי' יכול להיות בחי' זו, וגם ע"י עלייה לבד דמשה לא יכול לעלות כ"כ אלא לאחר שעלה ונזדכך משה בכל מה שאפשר לפי בחי' משה ונחנו מ"ה, וגם מלמעלה למטה נמשך האור בבחי' ירידה, אזי יוכל להתחבר * ב' הבחי', וזהו ענין כדין וכדין, וזהו ענין כורע בברוך וזוקף בשם וע' בחיי פ' בחקתי בענין ומשה נגש כו' לפנים ממנו כו' וע"ד משה מפי עצמו אמר וברוה"ק ע' בלקו"ת בשה"ש סוף ביאור שני דיונתי זהו עליית משה כשלא הי' ג"כ ירידה מלמעלה כו', וע' כה"ג בד"ה אתם נצבים פ"ה, בפי' לעברך בברית כו' לעבור ממדרגה למדרגה כו' עד בחי' מחשבה העליונה והוא ית' השפיל א"ע כביכול כו' וע' ביאור הענין בביאור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה בסוף הדרוש שמתעלים עד בחי' א"א והוא ית' משפיל א"ע בבחי' עתיק יומין ושם הוא החיבור, נמצא יש בזה עלייה של המקבל וירידה של המשפיע, ועד"ז י"ל היחוד ע"י התורה שהיא עוטה אור כשלמה פנימית וחיצונית, ונש"י עולים עד בחי' השלמה והוא ית' משפיל א"ע בבחי' האור שבשלמה וזהו היחוד כו' ואפ"ל ג' מיני יחוד הנ"ל הם מצד חג"ת ע"י חסד הוא מלמעלמ"ט וע"י הגבורה מלמטלמ"ע ולכן יצחק זיווגו הלך אצלו אך ע"י הקו האמצעי נמשך יחוד עליון יותר שהוא בריח התיכון ע"כ צ"ל עליי' וירידה ואזי דווקא אפשר שיתחברו, ועד"ז י"ל יחוד זו"נ, כי נוק' עליי' הנבראים שתכלית עליותם עד יסוד דמל' דאצי' בחי' בנימין כו' ואזי יורד אוא"ס ותכלית ירידתו עד יסוד ז"א ואזי דוקא מתחברים, נמצא אצילות זהו המקום האמצעי בחי' ממוצע שם יוכלו להתייחד ב' הפכיים היינו המאציל העליון א"ס עם הנבראים דבי"ע כו' שבחי' אצילות זהו בחי' ממוצע ובבחי' זו יוכל להיות ההתחברות כו' וזהו מי עלה שמים וירד וארז"ל רבות נשא פי"ב דרמ"ט ע"א מי עלה שמים זה משה שנאמר ומשה עלה, וירד היינו שאז ירד ונמשך אליו אוא"ס ואזי יוכלו להתחבר כו', והגם שברבות שם פירשו וירד ג"כ על משה, אך י"ל ג"כ כנ"ל, ועד"ז נתבאר פי' ומשה נגש אל הערפל בינה אשר שם האלקים גילוי בחי' עתיק כו', ור"ל כי שם בבחי' ערפל

לחם . . אפי' מן : ראה ספר המאמרים תקס"ה ע' תקצו ובהנסמן לשם.

להתחבר : בבוך 215 להתקרב.

ע"פ כי כארץ : לקוטי תורה נצבים נג, ג.

יצחק זיווגו הלך אצלו : בראשית רבא ויצא פס"ח, ד. אור התורה בראשית־ב תלב, ב.

יוכלו להתחבר כו' בחי' משה שהוא ז"א עם בחי' עתיק יומין כו', גם עד"ז היכל קדה"ק דבריאה נק' חדר המטות ששם יוכל להתחבר אוא"ס המאיר באצילות עם בחי' מקור בי"ע ושורשן כו', נמצא צ"ל עליי' וירידה, ועד"ז בענין ראש השנה, כדי להיות המשכת הביטול מבחי' מדת הרחמים המשכה משם הוי', שיומשך זה בהיש היינו בבי"ע להיות ביטול היש, צ"ל עליי' וירידה, וזהו שארז"ל ע"פ מי עלה שמים וירד, מי עלה זה הקב"ה שנאמר עלה אלקים בתרועה והיינו עליות שם אלקים מדה"ד שמבחי' זו נמשך להיות היש דבר נפרד, שע"י ביטול הנבראים בבחי' תרועה שהוא ענין ילולי יליל על עוצם הירידה כו' אשר תבכה נפשם בזכרם על גודל ירידה זו מאיגרא רמה כו' ותרד פלאים כו' וכמ"ש ירד ירדנו, ירידה אחר ירידה, הא' מה שירדה הנשמה מאצי' בבי"ע הב' גם שנתלבשה בגוף ונה"ב שמק"נ הרחוקים מאד מה' ועז"נ שאני שחרחורת כפל השחרות כו' ולכן תגדל הבכייה כו', ועי"ז עלה אלקים בתרועה זו, ועי"ז אח"כ הוי' בקול שופר, פי' שנמשך ש' הוי', מלמעלה למטה בחי' מדת הרחמים והיינו ע"י התקיעה קול פשוט כו' ואזי נעשה יחוד העליון הנ"ל המשכת הביטול בבחינת היש כו', להיות כי חק לישראל, שהמשכה זו נק' חק, ע"ד חוק בשארו שם כו' בחי' ברית והתקשרות כו' עוז לעמו לבש עוז ע"י השופר ביהוסף שם ה' אחת * שפרה שופר, והיינו ענין ויעבור ה' על פניו ויקרא הוי' הוי' ועמ"ש ע"פ באתי לגני כו' אריתי מורי כו' שכשצ"ל המשכת החכ' למטה צ"ל ההתחלה מלמעלה מהחכ' וכמו"כ יובן כאן, פניו י"ל תורה כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו, והנה להיות יג"מ הרחמים נושא עון כו' זהו למעלה מבחי' תורה כמ"ש בד"ה מה יפו פעמייך כו' וע' בפע"ח ע"פ ויעבור מרדכי כו', והנת [י"ל ש]ההמשכה שע"י תומ"צ שממשיכי' מבחי' סוכ"ע בממכ"ע ונק' יחוד קוב"ה שממשיכים מבחי' קדוש ומובדל סוכ"ע בבחי' ממכ"ע וזהו אשר קדשנו במצותיו, המשכה זו יכול להיות שיומשך מסוכ"ע בממכ"ע או ע"י עליות ממכ"ע וסוכ"ע כנזכר ע"פ ונתתי לך מהלכים ב' בחי' הילוך, אך ההמשכה שבר"ה ויוהכ"פ למלאות הפגמים שנעשו בתומ"צ, המשכה זו מלמעלה מבחי' סוכ"ע וזהו ענין המלך הקדוש קדושתי למעלה מקדושתכם כמ"ש בביאור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה, ע"כ להיות המשכה זו בכנס"י אין די בעלייה לבד או בירידה לבד אלא צ"ל ב' הבחי' ואזי דוקא יוכלו להתחבר וזהו ענין במקום שבע"ת עומדים [אין צדיקים] (ו)כו' וזהו ענין בחודש השביעי בינה שם מקום התיבור והיעוד וע"י השופר ממשיכים לשם התגלות עת"י בחי' המלך הקדוש.

ה' אחת : שם : האחת.

ע"פ באתי לגני : לקוטי תורה שיר השירים לג, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער התפלה כח, סע"ב.

בד"ה מה יפו פעמייך : אור התורה שיר השירים ע' תקפו. וראה לקוטי תורה שם מג, ג.

בפע"ח : שער הפורים פ"ה.

ע"פ ונתתי לך מהלכים : תורה אור וישב ל, ג.

קיצור. היחוד עליון בשני אופנים, וירד ה', ואני המתחיל, הב' ע"ד ואליהו עלה, וזוקף בשם, ויש בחי' ג' כשהמרחק רב צ"ל שהעליון ירד והתחתון יעלה ויתחברו באמצע, היינו באצי' שם ההתחברות המאציל ובי"ע ונק' יחוד זו"נ, מי עלה שמים וירד, לעברך בברית כו' והוא יהי' לך לאלקים, ומשה נגש כו' אשר שם כו', חדרי המטות, ועד"ז בר"ה עלה אלקים בתרועה, הוי' נמשך ע"י קול שופר, וזהו ויעבור כו' פניו תורה ויקרא הוי' הוי' ועי"ז נעשה יחוד הוי' ואלקים עתיק וז"א, וגם זו"נ.

ח) **והנה** * י"ל מקום החיבור באמצע זהו ענין בחי' בחודש השביעי שהוא בינה הנק' שכינתא עילאה ע"ש שמשכנת ג"ר על ז"ת, וא"כ שם מקום החיבור [והקישור] של ו"ק ימי עולם, הנק' אלקים צמצום, עם הוי' אור א"ס המאיר בחכמה ועמ"ש כה"ג ממש בפי' להקריב לי במועדו, שבינה נק' מועד ל' יעוד וחיבור מטעם הנ"ל בלקו"ת פ' פנחס בביאור ע"פ צו את בנ"י, והיינו כי ידוע שחו"ב נק' אין ויש, א"כ גם הבינה נק' יש לגבי החכמה, א"כ צריך להמשיך בה המשכת בחי' אין וביטול דחכמה וזהו ענין יחוד חו"ב חיבור אין ויש להיות היש בטל לגמרי לבחי' אין כו', באחד לחדש זה אברהם שנאמר אחד הי' אברהם, והענין דהנה כתי' ואברהם זקן ובגמרא פ"ז דב"מ דפ"ז ע"א עד אברהם לא הוה זקנה, פי' בחי' זקנה הוא כמ"ש במ"ת נדמה להם כזקן ועתיק יומין יתיב כו' וגילוי זה המשיך אברהם ע"י שקיים כל התורה ועמ"ש בת"א ס"פ ויצא סד"ה וישכם לבן בבקר שבבקר דאברהם מאיר לובן העליון והוא

הג"ה לענין מ"ש לעיל שהתחתון צריך לעלות וגם העליון ירד י"ל ע"ד מ"ש סד"ה להבין ביום השמע"צ תהי' לכם, שצ"ל ב' בחי' חתן ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה שה"ש אך יש עוד מעלה יתירה להיות בחי' והוא כחתן כו' ע"ש ובחי' זו זהו ע"י שהתחתון עולה והעליון ירד אזי די בבחי' חתן א' ופי' והוא כחתן הוא דא עתיקא יומשך גילוי כחתן ז"א וכמ"ש ע"פ שוש אשיש כו' כחתן יכהן כו' ע"ש.

והנה: מכאן נדפס באור התורה נצבים הנ"ל. — ושם נוסף גם.
בינה הנק' שכינתא עילאה: פרדס שער ערכי הכינויים מערכת שכינה.
שחו"ב נק' אין ויש: ראה לקוטי תורה פקודי ו, ב. אמור לג, ד. ועוד. אור התורה תהלים ע' תתקעג.
במ"ת נדמה להם כזקן: ראה מכילתא יתרו כ, ב.
אברהם ע"י שקיים כל התורה: יומא כח, ב.
הג"ה לענין מ"ש לעיל: קטע זה נכתב בסוף קיצור ח. ונדפס ג"כ באור התורה הנ"ל קרוב להתחלת ס"ב (ס"ת כאן).
סד"ה להבין ביום השמע"צ: לקוטי תורה דרושים לסוכות פא, ד.
בד"ה שה"ש: לקוטי תורה שיר השירים א, ב. א, ד ואילך.
ע"פ שוש אשיש: ראה לקוטי תורה נצבים ג, סע"א.

ענין י"ג ת"ד יג"מ הרחמים וזהו אחד היה אברהם כי אחד כמנין י"ג היינו מדה"ר בזח"ג פנחס רל"ג ב', וזהו באחד לחדש, המשכת יג"מ[דה"ר] המאירים בבינה שנק' בחדש השביעי, גם זקן שקנה חכמה, חכמה ביטול כח מה כו' וזהו ענין עירב צונן בחמין המשכה מבחי' לבושיה כתלג חיוור לז"א כו' וזהו ויעבור ה' על פניו ויעבור אותיות ע"ב רי"ו ע"ב גימט' חסד רי"ו גימט' גבורה וגם ויעבור אותיות עירוב היינו להיות עירוב והתכללות חו"ג כו', גם ע"ד באחד לחדש המשכת אחד בבחי' מל' הנק' חדש ע"ד ויטע אשל בבאר שבע כמבמ"א.

וזהו יהיה לכם שבתון ע"ד הנ"ל כמו שבת גילוי שם הוי' כמו"כ בחי' בחדש השביעי באחד לחדש כו'. זכרון תרועה זה יצחק, כי מבחי' יצחק קו השמאל, מזה נמשך שמאל דוחה וזהו ענין התרועה גנוחי גניח וילולי, והנה איתא בכהאריז"ל מי שאינו בוכה בעשי"ת כו' והענין דהנה כתי' ארץ אשר כו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה, כי הנה עיני ה', לשון עיני היינו בשני עיניים ופי' בזהר נשא קל"ז ב' שהם ע"ד ימינא ושמאלא חו"ג, שיש פקיחותא דעיינין לטב, ע"ד עיני ה' אל צדיקים, ויש ג"כ ח"ו להפך כמו המביט לארץ ותרעד, וכן ארדה נא ואראה, והקשו ע"ז והתירוץ שיש ארץ דקדושה ארץ חפץ הוא הרצוא והחפץ ליכלל באוא"ס ועי"ז עינייך יונים עיני ה' אלקיך בה אבל ארץ חושך ורגליהם לרע ירוצו נוק' דקליפה עז"נ המביט לארץ ותרעד כו' והנה הגם שנש"י מושרשים בארץ חפץ עכ"ז מחמת רצונותיו לרע יש לו לירא ח"ו מבחי' הבטה הנ"ל והעצה לזה ע"י בכייה כדלקמן. והנה מראשית חסר אלף, כי אלף הוא אלופו של עולם, בחי' אני ראשון כו', וחסר אלף, מחמת הסתלקות האור לשרשו בתחלה וצ"ל נמשך אור חדש, בחי' באחד לחדש, ויש ע"ז השגחה לפי האתעדל"ת כמ"ש היוצר יחד לבם כו' וע' זח"ב תצוה קפ"ד סע"א וזהו ענין עיני, שההשגחה ע"י ב' עיניים הנ"ל, ואי לזאת כאשר ישים האדם [אל] לבו כל מודומ"ע שלו כל השנה, ישפיל ויכנע מאד מריחוקו כו' ויירא מאד ממה"ד כו' והילולי יליל שבוכה בעיניו ממתיק מדה"ד ונעשה פקיחותא דעיינין לטב כו' גם קול יעקב קל חסר כתי' גימט' עין כו' והקל נשמע כו' קול ברמה נשמע כו' בזח"א ויגש דף ר"י ע"א ואזי מבחי' יצחק נמשך צחוק ותענוג גם תרועה עושה להיות ותרועת מלך בו לשון ריעות וחבה, מקרא קדש זה יעקב, כי הנה בעשי"ת אומרים

זקן שקנה חכמה: קדושין לב, ב.

ויעבור אותיות ע"ב רי"ו: ראה סידור האריז"ל תפלת אצילות (ק, ב). פע"ח שער הסליחות. שער הכוונות ענין ויעבור.

מל' הנק' חדש: פרדס שער ערכי הכינויים מערכת חדש.

כמבמ"א: [כמבואר במ"א] ראה אור התורה וירא תשע, א. תתשפה, ב ואילך.

בכהאריז"ל מי שאינו בוכה בעשי"ת: ראה לקוטי שיחות — ט ע' 206.

מראשית חסר אלף: ראה ראש השנה טז, ב. אגה"ק סי"ד ובליקוט פירושים שם.

המלך הקדוש, ומבמ"א שזהו ענין מארז"ל הגילוי מבחי' קדושתי למעלה מקדושתכם.

וזהו ענין מקרא קדש, וזהו נמשך ע"י יעקב בחי' התעוררות רחמים וכמ"ש במ"א ע"פ הזהר וישב קפ"א בענין וגבה מאד מסט' דיעקב כו' *, ועפ"ז י"ל דלכאורה כיון שבחי' בחדש השביעי מצד עצמו הוא בחי' עליונה ע"ד כל השביעין חביבין כנ"ל אות ו', א"כ מהו עוד ענין תקעו בחודש, שהמשכה זו היא ודאי עליונה יותר מבחי' באחד לחדש השביעי מצד עצמו, אך הענין דכה"ג מצינו בשנת היובל שהיא מצד עצמה בחי' גבוה מאד, שער החמישים דבינה, וצ"ל תעבירו שופר להמשיך בו מבחי' כתר וחכ' שלמעלה מהבינה, וכמו"כ כאן ענין בחדש השביעי מצד עצמו הוא בינה וע"י התקיעות שופר ממשיכים התגלות עתיק בבינה כמ"ש בלקו"ת בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, פרק ג', והיינו כנ"ל שבבינה הוא החיבור ששם עליי' המקבל ומשם נמשך גילוי אוא"ס כו' והיינו ע"י השופר, ובמא"א אות שי"ן סעיף י"ד שופר יסוד דא"א והוא ענין ורב טוב לבית ישראל, כמ"ש ע"פ זכר רב טובך יביעו, ובלקו"ת סד"ה כי ההרים ימושו בפי' וברית שלומי לא תמוט, וא"כ זהו גבוה כ"כ מבחי' אברהם יצחק כו' שהרי ע"ז נאמר כי ההרים ימושו כו' וחסדי כו' וברית שלומי, וההרים הם האבות, וגם בשרשן הם חג"ת דא"א אבל ההמשכה שע"י השופר הוא מבחי' ג"ר דא"א כו' שהוא בחי' תחתונה שבמאציל שלמעלה משורש הנאצלים כמ"ש במ"א, אשר בבחי' זו נאמר אני הוי' לא שניתי, ונק' מקור מים חיים, מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, ולכן הוא בחי' וברית שלומי לא תמוט, וזהו ענין תקעו כדלקמן, גם הנה מבואר לעיל ענין שיתף בו מדה"ר זהו מ"ש אלה תולדות כו' ביום עשות הוי' אלקים, והנה פי' אלה תולדות מבואר לעיל אות ה' שהוא ע"ד אלה פקודי המשכן, אלה העדות, בהבראם באברהם כו' כנ"ל, אכן כשפוגמים בבחי' אלה העדות, ונמשך יניקה לבחי' אלה שמסט"א עיין זח"א ויחי דרכ"ח ע"א ובפ' פקודי דרל"ו ע"ב ובמא"א אות א' סעיף פ"א, אזי צ"ל בכייה ותשובה וכענין על אלה אני בוכיה, גנוחי גניח ילולי יליל כנ"ל, ואזי ע"י השופר נמשך מי ברא אלה, בחי' מי הוא למעלה מבחי' אלה וכמ"ש במ"א ע"פ אם עוונות תשמר י"ה אד' מי יעמוד וע' מזה בזהר פ' בלק קפ"ה ב' ובמק"מ ובהרמ"ז שם ובמא"א אות מ"ם ס"ח, ועי"ז מתמלא הפגם כי עוונותיכם מבדילים ביניכם ובין אלקיכם והיינו בבחי' אלקות שאנו ממשיכים ע"י

בעשי"ת אומרים המלך הקדוש: **שו"ע אדה"ז הל' ראש השנה רסתקפ"ב.**

ומבמ"א: **לקוטי תורה נצבים ג, ב. לעיל ע' ב'תה.**

מארז"ל: **ראה ויקרא רבא פכ"ד, ט.**

כו': **ע"כ נדפס באור התורה שם.**

ע"פ זכר רב טובך יביעו: **סידור שחרית מז, ד. והגחת הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן במאמרי אדה"ז — מארז"ל** [קה"ת תשד"מ] **ס"ע שסה.**

ע"פ אם עוונות: **ראה ג"כ אור התורה משלי ע' תרמא.**

אתעדל"ת אבל בגילוי בחי' שלמעלה מעלה ממדרגה זו הרי שם כחשכה כאורה כו' כמ"ש בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ ספ"ד.

וזהו תקעו בחודש שופר, לתקוע יתד במקום נאמן, היינו כמ"ש בישעי' כ"ב כ"ג ותקעתיו יתד במקום נאמן וארז"ל רבות תצוה ר"פ ל"ז ע"פ ממנו יתד שהכה"ג נק' כן, והיינו כי כה"ג שרשו מיסוד דאבא, וזהו יתד, במקום נאמן היינו בינה שעל זה נאמר הנה מקום אתי, ועד"ז ענין תקעו בחודש השביעי שהוא בינה הנק' מקום עילאה, ימשיכו ויתקעו בו בחי' שופר, יסוד דא"א כו' כנ"ל, והיינו להיות וברית שלומי לא תמוט זהו ענין ותקעתיו יתד במקום נאמן וזהו לשון תקעו להיות המשכה זו קבוע בחוזק בל תמוט, ומזה יומשך ג"כ בבחי' מל' הנק' ג"כ חדש, יתקע בו בחי' שופר, היינו שימשיכו מדה"ר במדה"ד, והיינו ענין הנה מקום אתי שמזה יומשך הביטול בהיש, עד שבחי' המקום יהי' בטל אליו ית', כי הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ואזי נק' מקום נאמן, איהו אמת ואיהי אמונה.

קיצור. גם מקום החיבור בבחי' בחדש השביעי, ע"ד להקריב לי במועדו, באחד זה אברהם, עד אברהם לא הוה זקנה, ואברהם זקן גילוי יג"מ, וישכם לבן לבנון בבקר דאברהם, גם ע"ד שקנה חכמה, גם ויטע אשל, תרועה זה יצחק, עיני הוא חו"ג, ולכן יש ראיה לטב כו' ויש וע"י כו' * הבכייה נמתק כו' שערי דמעה כו', יצחק צחוק ותענוג ותרועת מלך בו, מקרא קדש המלך הקדוש ע"י יעקב, וגבה מאד *, ואעפ"כ צ"ל תקעו בחודש, וכן בשנת היובל תעבירו שופר, ורב טוב לבית ישראל, כי ההרים ימושו, וחסדי וברית שלומי לא תמוט, כי באה ממקום גבוה, בחי' אני ה' לא שניתי, אם עוונות כו' מי יעמוד, בחי' מי שברא אלה שהוא למעלה מבחי' אלה תולדות שמים כו' ומבחי' אלה החוקים כו', וזה נמשך ע"י השופר, ולכן תקעו בחודש שופר ע"ד ותקעתיו יתד במקום נאמן, להיות הנה מקום אתי, וזהו ענין שיתוף מדה"ר במדה"ד.

ט) **בכסא** ליום חגנו, ברבות אמור פכ"ט איזהו חדש שנתכסה ויש לו חג וחגו בן יומו זהו תשרי וכן הוא בגמרא פ"ק דר"ה דף ח' סע"א ובפ"ב דביצה, ובפ"ג דסנהדרין די"א סע"ב איזהו חג שהחדש מתכסה בו ופרש"י שהלבנה אינה נראית בעליל לכל העולם, שחגת בר"ח הוא, אבל שאר החגים באמצע החדש הם, עוד יש פירוש בכסא לשון זמן כדפרש"י בתלים סי' פ"א על פסוק זה, יום מועד קבוע לכך וכן ליום הכסא יבא ביתו, והוא מהגמרא סנהדרין דצ"ו סע"ב, וזהו ע"ד שארז"ל ע"פ עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה, מראש

הוא מקומו של עולם: בראשית רבא פס"ח, ט.

וע"י כו': בבוך 215 כו' וע"י וכ"ה באור התורה שבהערה הבאה.

קיצור . . מאד: נדפס ג"כ באור התורה דרושים לר"ה הנ"ל ע' א'ש.

שארז"ל: ראש השנה ח, סע"א.

השנה נידון מה יהא בסופה, וזהו יום מועד קבוע לכך, והטעם מפני שביום זה נידון אדה"ר, ויצא בגזר דין של חסד וכמש"ל אשר מצווי כי ביום אכלך, נמתק הדין להיות לא ביומו ממש כ"א ביומו של הקב"ה שהוא אלף שנה כו', והיינו לפי שיום זה דראש השנה הוא מבחי' בחדש השביעי, בחי' ומשביע לכל חי רצון, ומבחי' באחד לחדש וכנ"ל ולכן מזה נמשך גזר דין של חסד, וע"כ נקבע יום זה להיות יום הדין. עוד יש פירוש בכסה לשון יום כסא דין, ובזהר פ' תצוה דקפ"ד סע"א וע"ב פי' שהמקטרג מכסה את הלבנה שלא תאיר אורה, וע"י השופר מתעורר הרחמים ונמשך גילוי האור, וזהו ליום חגנו כו' (תקעו בחדש להמשיך ממקור ההתחדשות מבחי' חדש בחדשו בר"ח אינה טפלה לו א"כ כל ההמשכות בר"ה מקבלת בפ"ע כו') והענין כי מתחלה היו שני המאורות הגדולים והם ב' שמות הוי' אלקים, והיינו כי שם הוי' כתי' גדול הוי' כי הוא מקור החסד שהוא הגדולה להוות מאין ליש, ושם אלקים אע"פ שהוא מדה"ד נק' ג"כ גדול ע"י ששם הוי' מאיר בו וכמארז"ל ע"פ גדול הוי' כו' עיין ביומא דף ס"ט ע"ב ע"פ האלקים הגדול כו', בעיר אלקינו, אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו, עיר אלקינו היינו עולם הדבור, וכמ"ש בעשה"ד וידבר אלקים את כל כו' אנכי הוי' אלקיך כו' ועמ"ש ע"פ גדילים תעשה לך כו', אך ענין מיעוט הירח כו', כשאין שם הוי' מאיר בגילוי בהדבור שהוא ש' אלקים רק בצמצום מאד, והיינו מצד הדינים והגבורות הממעטים את השפע, וכנזכר לעיל אות ג', ומחמת מיעוט זה נמשך יניקת החיצונים ושליטתם כמ"ש לעיל אות ד' בענין והארץ היתה תהו ובהו וחשך שכ"ז נמשך מצד שנברא במדה"ד הממעט השפע כו', וכמו שהוא בעולם כן הוא בנפש מיעוט הירח גורם מיעוט האור בנפש האלקית, ומתגבר שליטת נה"ב בחי' חושך כו', ובר"ח מתחדשת ומקבלת מוחין חדשים וכמ"ש וביום החדש יפתח וכן בנפש נמשך הארה יתירה כו' ויובן ע"פ מ"ש בת"א פ' ויקהל ע"פ חצר הפנימית הפונה קדים כו' וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח ע"ש והמשכיל יבין, אך בר"ח היא עדיין בחי' נקודה, ואח"כ הולכת ומתגדלת עד חצי החדש, ולכן היו"ט פסח וסוכות הן בחמשה עשר לחדש כו' ע"ד דקיימא סיהרא באשלמותא, מעין מ"ש שני המאורות הגדולים, גדול הוי' בעיר כו', אמנם בר"ה החג הוא בר"ח כשהיא בבחי' נקודה, וזהו דבר חדש, והיינו כי באמת נקודה זו שרשה מאד נעלה, שהרי ר"ח אף שהיא בבחי' נקודה הוא כולל חיות כל החדש כולו, נמצא נקודה זו כולל כל ההתפשטות של כל החודש, ע"ד קרני החיות כנגד כולן עיין בת"א פ' נח בביאור ע"פ מים רבים בסופו בענין אחות לנו קטנה, וכענין מ"ש קטנתי מכל החסדים, ויש נקודה מלמטה למעלה שהוא בחי' הביטול שנעשית נקודה תחת היסוד, וזהו ענין מולד הלבנה וראש חדש, ויש נקודים מלמעלה למטה בחי' נקודה עילאה אות יוד דשם הוי' והיינו שמאור א"ס ב"ה א"א להיות מאיר רק בבחי' נקודה וכמ"ש

ע"פ גדילים תעשה לך : ראה אור התורה תצא ע' תתקסב ואילך לעיל ע' ב'שסה.
קרני החיות כנגד כולן : חגיגה יג, א.

בענין שילוח היה מקלח מים בכאיסר כו' וזהו ענין נקודה בהיכליה כמ"ש בלקו"ת בד"ה ראה אנכי נותן, וכמ"ש בזהר בלק דקצ"ג ע"ב ע"פ ה' אלקי אתה ארוממך וגו' הוי' רזא עילאה, שירותא דנקודה עילאה סתימאה דלא ידיעא אלקי רזא קול דממה דקה והיינו בחי' חו"ב שהחכ' נק' נקודה עילאה סתימאה וההמשכה מבחי' זו נק' קול דממה דקה כו', ונקודה עילאה זו כוללת כל המרחב וההתפשטות שאח"כ ושרש בחי' זו זהו ענין עקודים בכלי אחד שגבהה מדרגה זו מבחי' ההתפשטות דנקודים וברודים כמ"ש במ"א שזה היה ג"כ ענין תפלה קצרה דכה"ג בבית קדה"ק כו', והנה בר"ח המל' מקבלת הארת מוחין דאו"א בעצמם שלא ע"י המדות כמ"ש בביאור והיה מדי חדש, וא"כ היינו שמאיר בה הארה מבחי' נקודה עילאה הנ"ל, אך עכ"ז הארה זו היא מעט, אבל בראש השנה שנק' יום חגינו היינו שמאיר בה מבחי' נקודה עילאה הנ"ל הארה גדולה ועצומה ועז"נ עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה, והענין י"ל ע"פ מ"ש במ"א בפי' מדי חדש בחדשו, כי הדבור מקבל תמיד מהמדות ובמדות מלובש השכל, אך בחי' השכל עצמו הוא למעלה מן השכל שבמדות וכך עד"מ למעלה בששת ימי המעשה היא מקבלת משש מדות ומהחו"ב המלובש בהמדות, אבל בראש חודש מקבלת הארה שלא ע"י המדות והיינו מהחו"ב שלמעלה מהמדות, ולכן נק' ראש חדש ראש דוקא, אך בחי' חדש בחדשו הוא למעלה מבחי' זו דהיינו מקור ההתחדשות, למעלה מבחי' חו"ב המאירים בר"ח כ"א מבחי' חכים ולא בחכ' ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא וכענין שארז"ל שהתורה שהיא חכמתו ית' נק' רק נובלות חכמה שלמעלה, א"כ חכמה שלמעלה היא למעלה מבחי' הנובלות, וזהו ענין פנימית התורה שיתגלה לע"ל, ועד"ז הוא ענין חדש בחדשו הנאמר לע"ל, שלמעלה מבחי' חדש דעכשיו, וכענין שלע"ל נאמר שיר חדש, וגם כי יש הפרש בין לחדש הישינות ובין אור חדש ממש, וכ"ז הוא בכל הר"ח, אבל בחודש השביעי שנק' ליום חגינו, שאזי נמשך אור חדש הכולל כל השנה, א"כ י"ל שהמשכה זו באה ממקור ההתחדשות בחי' חדש בחדשו, ולכן חג זה הוא בכסה דוקא כשהלבנה רק בבחי' נקודה שאזי בא ההמשכה מבחי' נקודה עילאה סתימאה דלא ידיעא שהוא ענין חכים ולא בחכמה ידיעא, מההמשכה ממקום גבוה זה א"א לבוא רק בבחי' נקודה כנ"ל, וזהו ענין בכסא ליום חגנו גלוי אור חדש ממש גבוה מאד נעלה, והיינו ע"י תקעו בחודש שופר, כי מבואר לעיל בשם הזהר בלק קצ"ג שהמשכה זו מנקודה עילאה באה ע"י קול דממה דקה,

---

שילוח היה מקלח מים בכאיסר: ערכין י, ב.
בביאור והיה מדי חדש: סידור שער הר"ח ריג, א.
בפי' מדי חדש בחדשו: ראה ג"כ לקוטי תורה ברכה צה, סע"ג ואילך. אור התורה בראשית כז, ב.
חכים ולא . . בבינה ידיעא: זהר חדש יתרו לד, ד. תקוני זהר בהקדמה יז, ב.
שהתורה . . נובלות חכמה שלמעלה: בראשית רבא פי"ז, ה.
שלע"ל נאמר שיר חדש: ראה מכילתא בשלח פרשת שירה טו, א. הובא בתוד"ה ונאמר פסחים קטז, ב. אור התורה ישעי' ע' רה. ס"ע רלה.

שהוא בחי' קלא דלא אשתמע, וענין בחי' זו למעלה הוא בחי' הבינה שהוא קול והמשכה להיות התפשטות במדות כו' כי ההמשכה שנמשך מהמדות בדבור נק' קלא דאשתמע כו' שהוא בחי' ההמשכה בעלמא דאתגלייא, אבל המשכה מהחו"ב נק' קלא דלא אשתמע, והיינו מדות שבשכל ז"ת דאימא נק' שהוא מה שנעשה בשכלו המשכה ומקור למדות היינו כשר ופסול בשכל ומזה נולד מדות שבלב אח"כ חו"ג קלא דאשתמע, כי מדות נק' קלא, אשר ממנו נעשה הדבור כי הקול כלול מן אש מים רוח ובאם יחסר האחד מהם לא יוכל לדבר ולהשמיע קול, רק בצירוף כולם יחד מדבר, וזהו נק' קול יעקב המשכה מהמדות לבחי' הדבור הנק' רחל, ונק' קלא דאשתמע שמזה נמשך ההמשכה בבי"ע, המקבלים מהדבור, אבל קלא פנימאה הוא המשכה הנמשך מהמדות שבשכל לבחי' המחשבה ונק' קלא דלא אשתמע, כי המחשבה היא עדיין אתכסייא ונק' יחוד ישראל ולאה והיינו ע"י הדעת התקשרות דעתו בעומק אזי נמשכים המדות שבשכל ונק' ע' רבתי שהם גדולים מהמדות שבלב כמ"ש בלקו"ת פ' ואתחנן בד"ה ואהבת את, ולכן ההמשכה מנקודה עילאה באה ע"י קלא דלא אשתמע והו"ע * נקודה בהיכלא כו', ואח"כ מתלבשת בקלא דאשתמע ובהדבור והו"ע קול התורה וכמ"ש בזהר בראשית דף נו"ן ע"ב תרין אינון דלא אשתמעו ותרין אינון דאשתמעו, והנה קול השופר עיקרו בחי' תשובה גנוחי גניח וילולי יליל שהוא ענין צעק לבם, בחי' פנימית הלב מה שא"א להתלבש בדבור, א"כ הוא למעלה מבחי' קלא דאשתמע שהוא הקול הנמשך מהמדות ומתלבש בהדבור, משא"כ קול השופר הוא בחי' פנימית הלב שאין כלי הדיבור מכילו, ופנימית הלב היא בינה כמ"ש בלקו"ת בד"ה ושאבתם מים דרוש הראשון, ולכן ע"י תקעו בחודש שופר ממשיכים מבחי' בכסה להיות יום חגינו שעי"ז ממשיכים ממקור ההמשכה מבחי' נקודה עילאה סתימאה, להיות נמשך גילוי זה בנקודה תתאה בחי' בכסה כו'

בכסא יום כסא דיך, א"נ ליום הכסא יבא ביתו א"נ שהלבנה מתכסה שהיא עדיין נקודה וע"י השופר האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקודה (ואפ"ל כי עי"ז ממשיכים מבחי' במכוסה ולמכסה עתיק) ט' קולות ממשיכים ט"ס בהנקודה.

הקול כלול מן אש מים רוח : ראה זהר תצוה קפד, ב. מאורי אור מערכת קול סי"ט. סידור שחרית נב, ד. והנחת הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן במאמרי אדה"ז — מארז"ל (פסוד"ז) ע' שעא. תורה אור ויצא כב, סע"ב. שמות נד, א. ספר המאמרים תקס"ג ע' קצג. ר"ע רטז. ספר המאמרים תקס"ה ע' תקפד. ע' א'לט. ספר המאמרים תקס"ז ע' טו. ספר המאמרים תקס"ט ע' צ. [והנחה אחרת בהנחות הר"פ ע' קסב]. ע' קג. ע' קכח. מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' יג. מאמרי אדה"ז — פרשיות ס"ע ריג. ע' תקלב. ע' תקסג. ס"ע תתמא.

והו"ע : מכאן נדפס באור התורה דרושים לר"ה ע' א'שעה. ואינו שייך לשם וראה בהערה שם.

בכסה יום כסא דין : נכתב בסוף קיצור ח אחרי הג"ה שנדפסה לעיל ע' ב'תסז.

וזהו ענין אור הלבנה כאור החמה שלא תצטרך לקבל מז"א כמ"כ עד"ז בר"ה ויוהכ"פ מקבלת מאימא עצמה וכמ"ש בלקו"ת פ' תבא ד"ה ענין ר"ה וזהו תקעו בחדש שהוא מ' תקעו בו שופר בינה שיאיר בינה במ' שלא ע"י ז"א.

הנה* ענין המשל הנזכר ברבות בראשית ס"פ י"ב משל למלך שהיו לו כוסות דקים הוא כמ"ש כוס ישועות אשא שנק' כנס"י בשם כוס, והענין כי ביום חתונתו זה מתן תורה, כמו עד"מ יחוד איש ואשה שנמשך טפה מהמוח ובה מלובש מעצמיות חב"ד ממש עד שמוליד בדומה לו, וטפה זו נמשכת ומתלבשת ברחם הנקבה וקולטת הטפה ונעשה מזה הולדה בדומה לו, כמו"כ התורה נק' טפת חכמה עילאה, שאע"פ שנתלבשה בגשמיות כמשל הטפה גשמיות מלובש בה בחי' עצמיו' חב"ד חכים ולא בחכמה ידיעא כו', ונש"י מקבלים התורה, להיות נקלט ונתפס בהם ממש כענין ותלמודו בידו, וכן ע"י המצות וזהו ענין אור זרוע לצדיק, ומזה יהיה הצמיחה גילוי אור א"ס ב"ה המלובש בחכמה עילאה וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וכתי' ומלאה הארץ דעה את ה', וע"כ נק' ביום חתונתו, ולכן נק' כוס, ע"ד מארז"ל לא ישתה אדם בכוס זה ויתן עיניו בכוס אחר, שהאשה נק' כוס מטעם הנ"ל שמקבלת הטפה כו' וכמ"ש במא"א אות כ' סכ"א וז"ל כוס נק' יסוד דנוקבא ולכן כס גימט' אלקים עכ"ל, ועוד זאת י"ל כי כמו הכוס בו ועל ידו שותה בעל הכוס, כן כתיב למטר השמים תשתה מים, דהל"ל ממטר, אלא הפי' כי למטר השמים שהוא מ"ד הבא מלמעלה מחכמה עילאה והיא התורה שניתנה מן השמים ונק' מטר כמ"ש בד"ה תורה צוה בפי' מוריד הגשם ובד"ה אם בחקתי בפי' ונתתי גשמיכם בעתם, וכנס"י הנק' ארץ תשתה למטר השמים ר"ל שהיא תשקה ותשפיע למטר השמים, ע"ד נקבה תסובב גבר, וע"ד והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני כמ"ש מזה בביאור הזהר פ' שלח דקע"א ע"פ זה, והיינו ע"י שהמיין נוקבין שהיא מעלה שרשם מבירור כחב"ד דתהו שהיו גבוהים מהתיקון וכמ"ש ע"פ עלי באר כו' וע"כ מטעם זה נמשלו לכוס, וכלשון לא ישתה בכוס זה, הרי המשפיע נק' שותה בהכוס א"כ הוא ג"כ מקבל, וכמ"ש מזה בלקו"ת בשה"ש סד"ה קול דודי בענין ומקפץ על הגבעות, ובזהר ס"פ בא דמ"ג ע"א שלכן תקנו עשרה דברים בכוס של ברכה לפי שהתורה נתנה בעשרת הדיברות שהן כללות כל התורה שלכן יש בהם תר"ך אותי' כמ"ש במ"א, ע"כ כדי שיהי' הכוס כלי קיבול לקבל בחי' זו תקנו בו ג"כ עשר דברים כו', וברע"מ פ' עקב דרע"ג

הנה: מכאן נדפס באור התורה דרושים לר"ה ע' א'שעט כמאמר בפ"ע. — המדרש המוזכר כאן נזכר לעיל בריש המאמר.

ביום חתונתו זה מתן תורה: תענית כו, ב (במשנה).

לא ישתה אדם בכוס זה: נדרים כ, ב.

בד"ה תורה צוה: ראה לקוטי תורה ברכה צו, א ואילך.

ובד"ה אם בחקתי: לקוטי תורה בחקתי מח, א.

ע"פ עלי באר: לקוטי תורה חקת סג, סע"ב.

סע"ב כוס היא ה"א וצריך יו"ד דברים כנגד יו"ד, ופי' הרמ"ז שהיו"ד זהו ענין יסוד אבא שמאיר ביסוד ז"א ונמשך בהמ' הנק' ה"א, וזהו ענין איהו ברוך ואיהי ברכה אך אפ"ל כי יש יוד דהוי' ויו"ד דאדנ"י והיינו ח"ע וח"ת, שהוא ביטול אמיתי וביטול היש, ועשרה דברים בכוס של ברכה הם מבחי' יו"ד דאדנ"י שהוא כוס וכלי לגילוי יו"ד דשם הוי' כו' או י"ל כי היו"ד יש בו עצם הוי' * ומילואו ו"ד ג"כ חשבון י' וכמ"ש במ"א בענין עשרים גרה השקל זהו יו"ד במילואו ומחצית השקל זהו ענין מילויו ו"ד כו', והיינו התפשטות החכמה לברר המדות ומחודומ"ע כו', ועי"ז יומשך גילוי עצם היו"ד שהיא נקודה עילאה סתימאה בזח"ג בלק קצ"ג ע"ב, כצנת שלג ביום קציר י"ל קצירה שכר ועונש קצרו לפי חסד צדיק פרי מעלליהם ורשע כגמול ידיו יעשה לו, וא"כ ר"ה נק' יום קציר, ובמשלי * כ"ב ח' וזורע עולה יקצור און, ובאיוב סי' ד' ז' כאשר ראיתי חורשי און וזרועי עמל יקצרוהו, ובו חום התגברות הדינים אלא צנת שלג לבושי' כתלג חיוור מקור החסד מצנן החום והדין וזהו כשלג ילבינו הנותן שלג כצמר כו' וזהו באחד לחדש זה אברהם כי ואברהם זקן כו' וארז"ל רבות חיי פנ"ט תפסת אומנתי היינו חסד לבוש לבושי ועתיק יומין לבושי' כתלג חיוור א"כ אברהם ממשיך בחינת כתלג חיוור ועד"ז ארז"ל בשה"ש רבה ע"פ צאינה וראינה מיכאל מלאך של שלג כו' והשלג מצנן החום הנמשך ממדה"ד ע"ד סבא דעתוהי סתים שאינו מתפעל כו', לפני קרתו מי יעמוד כי מצד הקרירות והחסד יוכל להמשך, צנת שלג מלוי הרצון בתכלית וכמ"כ ציר נאמן, ומלוי הרצון זהו בחודש השביעי ומשביע לכל חי כו' לא הביט און רבות וירא ר"פ נ"ט לבוש

הוי' : באור התורה שם הי'.

בענין עשרים גרה השקל : ביאורי הזהר תשא נג, א.

ובמשלי : מכאן עד סיום המאמר נדפס באור התורה שם בשינוי הסדר, ולשלימות הענין נעתק כאן :

ובו חום התגברות הדינים אלא צנת שלג לבושי' כתלג חיוור מקור החסד מצנן החום והדין וזהו כשלג ילבינו הנותן שלג כצמר כו' ובמשלי כ"ב ח' וזורע עולה יקצור אין, ובאיוב סי' ד' ז' כאשר ראיתי חורשי און וזורעי עמל יקצרוהו, לפני קרתו מי יעמוד כי מצד הקרירות והחסד יוכל להמשך צנת שלג מילוי והרצון בתכלית וכמו"כ ציר נאמן, ומילוי הרצון זהו בחדש השביעי ומשביע לכל חי כו' לא הביט און רבות וירא ר"פ נ"ט לבוש לבושי וזהו באחד זה אברהם כו' שלג ג' אלפין תורה ג' אלפים משל ולשלג יאמר הוי' ארץ, סוכות חג האסיף של יום קציר הנ"ל ולקחתם לכם פרי כו', רע"מ רמ"ה סע"א כוס אלקים חיים וצריך הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ שיהי' תוכו כברו משא"כ ע"י מים צוננים נקרש מבפנים ואינו נקי כו', וכוס מקבל חיים מבחי' אל חי והחכמה תחי' כו' למענך אלקים חיים בחי' הכוס וצחוק עשה לי אלקים שמשקה לבעל הכוס תענוג כנ"ל ונזירי' משלג כי ע"י נזיר ושער ריש' כצמר גבוה משלג והמשכה זו ע"י עסק התורה הריני' מסלסל ועי"ז הנותן שלג כצמר. וזהו באחד לחדש זה אברהם כי ואברהם זקן כו' וארז"ל רבות חיי פנ"ט תפסת אומנתי היינו חסד לבוש לבושי ועתיק יומין לבושי' כתלג חיוון א"כ אברהם ממשיך בחי' כתלג חיוור ועד"ז ארז"ל בשה"ש רבה ע"פ צאינה וראינה מיכאל מלאך של שלג כו' והשלג מצנן החום הנמשך ממדה"ד ע"ד סבא דעתוהי סתים שאינו מתפעל כו'.

לבושי וזהו באחד זה אברהם כו' שלג ג' אלפין תורה ג' אלפים משל ולשלג יאמר הוי ארץ סוכות חג האסיף של יום קציר' ולקחתם לכם פרי כו'.

רע"מ רמ"ה סע"א כוס אלקים חיים וצריך הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ שיהי' תוכו כברו משא"כ ע"י מים צוננים נקרש מבפנים ואינו נקי כו', וכוס מקבל חיים מבחי' אל חי והחכ' תחי' כו' למענך אלקים חיים בחי' הכוס וצחוק עשה לי אלקים שמשקה לבעל הכוס תענוג כנ"ל, נזיריה משלג כי ע"י נזיר ושער רישי' צמר גבוה משלג והמשכה זו ע"י עסק התורה הריני מסלסל ועי"ז הנותן שלג כצמר.

תורת אדמו"ר מוהרמ"מ שליט"א

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה כו' * משחרב ביהמ"ק התקין ר' יוחנן ב"ז שיהיו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד, וצריך להבין איך דחו מ"ע מן התורה מטעם גזירה בעלמא ולמה במקדש ובמקום ב"ד היו תוקעין, ויש להקדים תחלה ענין אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר דלכאורה קשה מה שייך שופר למלכות שמזה יהי' לו רצון למלוכה הגם שאנו רואים במלכותא דארעא כשמכתירין אותו למלכות מזמרין לפניו בכל כלי שיר שם שייך בחי' תענוג מקולות מורכבים מכמה כלי זמר אבל שופר הוא קול פשוט ואדרבא מטיל חרדה כמ"ש היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו.

ולהבין כ"ז יש להבין בחי' מדת מל' שנק' בשם לבוש כמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו' יביאו לבוש מלכות מה * בחי' לבוש לבחי' מל', הנה כתי' כי אל דיעות

שלג ג' אלפין: ג' פעמים תיבת אל"ף בגימטרי' שלג. וראה אור התורה איוב ע' תרפב. עץ חיים שער לאה ורחל פ"ז. שער הפסוקים. ספר הליקוטים ולקוטי תורה [להאריז"ל] תהלים קמז, טז.

יום טוב של ר"ה: נעתק מבוך 691 צה, א. אולי מאמר זה הוא הנחה.

המאמר בקיצור (ובשינויים) נדפס באור התורה דרושים לראש השנה ע' ב'קו. וראה ג"כ לקוטי תורה דרושים לראש השנה נו, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער התקיעות רמ, ג.

יום טוב של ר"ה: משנה רפ"ד דראש השנה (כט, ב).

כו': כנראה מיותר.

אמרו לפני מלכיות: ראש השנה טז, א.

מה: אוצ"ל מה שייך.

ה' ב' מיני דעות דעת עליון ודעת תחתון דעת עליון הוא כמו שהוא למעלה דהיינו שכולא קמי' כלא ממש כמו שהי' קודם שנברא העולם הוא ושמו בלבד כן הוא ממש אחר שנברא העולם כמ"ש אתה ה' לבדך הגם שאתה עשית שמים וארץ עכ"ז לבדו הוא, ולהבין זאת היטב איך אף שיש עולם ומלואו עכ"ז אפס זולתו הנה כתי' בדבר ה' שמים נעשו שכל העולמות הם בחי' דבר ה' שמהווה אותם מאין ליש וידוע שכל המתהווה בטל ונכלל בהמהווה אותו שהוא עיקרו וקיומו וכמ"ש בתניא חלק ב' ע"פ לעולם ה' דברך נצב בשמים [בשם הבעש"ט] שאותיות יהי רקיע הם ממש התהוות הרקיע ועודם מלובשי' בתוך כל הרקיעים לעולם להחיותם כו' ואילו היו האותיות מסתלקי' כרגע חו"ש וחוזרות למקורם היו כל השמים אין ואפס ממש והיו כלא היו כמו קודם מאמר יהי רקיע וכן הוא בכל הברואים כו' [כמבואר שם באריכות פ"א] ולכן נק' אין ויש תרין ריעין דלא מתפרשין שכל זמן שהאין מחי' אותו היש נראה וקיים ובהסתלק האין לא יהי' מציאת היש כלל כנ"ל, והנה עד"מ דיבור האדם הי' תחלה כלול ומיוחד בכח הדבור אך אח"כ כשיצא הדבור לחוץ לזולתו נעשה בחי' נפרד מעצמותו וזה שייך באדם גשמי דוקא אבל למעלה א"א לומר בחי' נפרד ח"ו כידוע שאין לך דבר חוץ ממנו ית' אפי' הצמצומי' והסתרים הכל ממנו ית' כמ"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי' פי' אפי' הצמצום להיות בחי' אני ראשון ואני אחרון שזהו כללות ההשתלשלות הכל מאתו ית' כמאמר הזהר כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי', נמצא מובן שבחי' דבר ה' שמזה נתהוו כל העולמות עודנו כלול במהותו ועצמותו ית' כמו קודם הדבור ממש כנ"ל ממילא כל העולמות אין ממש חשיבי ואדרבא למעלה הוא היש בחי' דבר ה' שזהו העיקר היש האמיתי שממנו מתהווה והנבראים אין ואפס ממש.

ולהבין זה יותר ידוע מבחי' עו"ע הנה כתי' כאשר יהי' האופן בתוך האופן שיש תשעה גלגלי' וכ"א מקיף וסובב לגלגל הקטן ממנו מכל צד ופינה עד שאינו נתפס במציאות כלל נגד העיגול הגדול ממנו וכלא ממש חשיב וכביטול מנה במאתים שהמנה אינה נחשב ואף שישנה במציאות [וכעובר בבטן אמו] וע"ז אמרו רז"ל רגלי החיות כו' קרסולי החיות כנגד כולם שוקי החיות כו' עד קרני החיות נגד כולם היינו שהעילה התחתונה בטל ונכלל בעילה שלמעלה הימנה כביטול זיו

ב' מיני דעות: ראה הנסמן באור התורה בהעלתך — ו ע' א'תשנג.

שכולא קמי' כלא: זהר בהקדמה יא, ב.

קודם שנברא העולם הוא ושמו בלבד: ראה הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקעב.

תרין ריעין דלא מתפרשין: ראה זהר ויקרא ד, א.

כמאמר הזהר כהדין קמצא: וכ"ה במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תתעד. וראה בראשית רבא פכ"א, ה.

שיש תשעה גלגלי': ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ג, ה"א. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקכב.

רגלי החיות . . קרני החיות: חגיגה יג, א.

השמש בשמש עד בחי' קרני החיות נגד כולם שכולם כלא כו' כידוע שכל עלול בטל ממש לגבי עילתו באשר הוא מקבל ממנו, וכמו"כ יובן בהשפעת שכל הרב לתלמידו בשעה שהתלמיד יושב לפני הרב ומקבל השכל ממנו ששכל הרב תופס ומשיג את כל ההשגות התלמיד המקבל ממנו ומקיף אותו מכל צד ופינה ושכל התלמיד מוקף משכל הרב הנשפע לו ובטל בתכלית לגבי השפעה זו וא"צ לומר לגבי עצמות שכל הרב כו' ונמצא שהשגת התלמיד אינה בבחי' יש ודבר ונפרד לעצמו רק שהיא כלולה ובטילה בהשגת הרב כאשר יהי' האופן בתוך האופן כנ"ל [וזהו הנק' בחי' עיגולים בע"ח שהעיגול העליון מקיף לכל צד להעיגול שבתוכו דהיינו שהעיגול שבתוכו נכלל ובטל אליו וכלא ממש חשיב לגבי העליון עד שאינו מהות בפ"ע] וכ"ז נק' בחי ד"ע היינו שלמעלה בחי' יש ולמטה בחי' אין כלא חשיב כנ"ל.

ובחי' ד"ת היינו כמו שנראה למקבלים שהעולם בחי' יש ודבר ובחי' אין המחי' אותו אינו נראה כ"א מוסתר ומלובש בתוך הנברא שהיש מסתירו ומלבישו כמו הנשמה המתלבשת בגוף שהגוף נראה ליש והנשמה אעפ"י שמורגש מציאותה אבל אין מהותה ידוע כלל לפי שמלובשת ומוסתרת בגוף ואינה נראית כלל ועד"ז הוא המשכת חיות אא"ס בכל העולמות שהן בבחי' יש וכמאמרז"ל מה הקב"ה רואה ואינו נראה אף הנשמה כן כו' שאינו נראה כל החיות המלובש תוך יש הנברא כי מהות הנברא מלביש עליו ומסתירו והוא היפך ממש מבחי' עילה ועלול דעיגולים הנ"ל שהעילה המקיף להעלול מכל צד הוא הנראה ליש והעלול הוא אין, אבל בחי' התהוות יש מאין נהפוך הוא שלמטה הוא היש והאור וחיות שלמעלה המחי' היש נק' אין שאינו מושג כמ"ש והחכ' מאין תמצא ושני בחי' אלו ד"ע וד"ת הנ"ל נק' בשם יחו"ע ויחו"ת ד"ע נקרא יחו"ע שמע ישראל כו' ה' אחד פי' איך שכולא קמי' כלא רק אחד פשוט אפי' אחר שנברא העולם הם מתייחדים ובטלים ממש כנ"ל, וד"ת הנ"ל נק' יחו"ת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שיש בחי' עולם עכ"פ אך האין נמשך ומלובש בתוכו, ולכאורה איך יתכן להקרא בשם יחוד כשנראה יש ודבר אך באמת היש בטל לאין וכמו עד"מ הגוף בטל להנשמה שבהסתלק הנשמה לא יפעול הגוף כלום בכל החושים כידוע רק כך עלה ברצונו ית' להיות נראה יש ודבר נפרד מ"מ ישיג האדם שהיש בטל לאין וזה נק' ג"כ יחוד.

והנה מקור בחי' זו הוא בחי' מלכותו ית' שנק' בשם לבוש כנ"ל כי אין מלך בלא עם נפרדים להיות בחי' יש נפרד אין זה אלא ע"י העלם והסתר האור הנמשך מאא"ס ב"ה להיות מסתתר ומתעלם בתוך הנבראים

מה הקב"ה רואה: ראה ברכות י, א.

אין מלך בלא עם: **נסמן לעיל ע' ב'רפג.**

כנ"ל, וכמו עד"מ הלבוש שמעלים ומסתיר לגוף האדם המלובש בו כן היש מסתיר על האין המחי' אותו והחיות מוסתר ומלובש בו כדי שיתראה בבחי' יש דוקא וכמ"ש ה' מלך גיאות לבש אף תכון תבל בל תמוט להיות תכון תבל כו' אינו אלא ע"י ה' מלך שהוא גיאות לבש כי אם הי' החיות באיזה בחי' ומדה אחרת שהוא בדרך קירוב הי' ביטול היש עד שלא הי' נראה במציאות כלל ורצונו ית' הי' להיות נראה היש דוקא כנ"ל הוא ע"י בחי' מלך גאות לבש, ועד"מ מלכותא דארעא הנהגתו על עבדיו בדרך רוממות והתנשאות שהוא מובדל מהם דוקא וזה עיקר קיום המדינה כידוע ואלו הי' בדרך קירוב הערך לא הי' מתנהג בטוב מרוב ביטול כו' כן אלו הי' הארת חיות אא"ס מבחי' חכ' או אפי' מבחי' מדות ע"ד עילה ועלול כהשפעת הרב לתלמיד היו כל העולמות בטלים במציאות שבזה נבדל בחי' מדת מל' מכל המדות חכ' או חסד וכיוצא שהם בקירוב הערך עכ"פ אבל בחי' מדת מל' נהפוך הוא בבחי' מובדל ברוממות והתנשאות כנ"ל ממילא נראה היש ועם נפרד ואינם בטלים במציאות, וזהו אתה גבור לעולם ה' שבכדי שיהי' בחי' עולם והעלם הוא ע"י אתה גיבור גבורה וכח גדול להעלים ולהסתיר האור והחיות שיהי' מחי' ומהווה הנברא ועכ"ז לא יהי' נראה החיות [וכנודע שבחי' וענין התלבשות הנ"ל שמבחי' מל' שרשו גבוה יותר מבחי' עיגולים ועילה ועלול כל * העיגולים נק' נפש ובחי' ההתלבשות שהוא בחי' יושר נק' רוח כמ"ש בע"ח] לפי שזה כמו היפוך הטבע שבטבע הוא שיהי' העלול בטל ונכלל בעילתו מאחר שהוא עלול ונמשך ממנו בהכרח שיהי' בטל לעילתו כזיו השמש בשמש, אבל זה שיהי' נראה ליש ודבר ונפרד זה ע"י כח עליון יותר שלמעלה מהטבע וסדר הדרגת ההשתלשלות עו"ע [ולכן שורש התהוות המל' הוא ממקום גבוה מאד ונק' כתר מל' כי נעוץ סופן בתחלתן].

והנה תכלית התהוות היש הוא כדי שיהי' אח"כ ביטול היש לאין שהוא ג"כ היפוך טבעיות האדם שהגוף ונפש הבהמית הן היש והן הגוברין באדם מתחלת התהוות שנצרך לאכילה ושתי' כו' יהיו בטלים בתכלית לאין המלובש בהם שהוא נפש האלקי' כמארז"ל דע מאין באת והיינו שיהי' בטל להוי' בתכלית ולבטל כל רצונותיו הזרים וכל מיני תאוות רק יהי' לו לב אחד לאביו שבשמים וכמ"ש ועמך לא חפצתי בארץ כיון דכולא קמי' כלא חשיב ממש אין עוד ממש ולכן כל הצטרכות הגוף יהי' רק כאלו כפאו שד כו' בלי שום חפיצה ותשוקה רק מפני שהכרח הוא כו' אבל עיקר רצונו האמיתי יהי' לה' לבדו ובזה מעורר למעלה תמיד אור חדש במעשה בראשית כמ"ש בע"ח מתחלה הוא חפץ חסד

כל : באור התורה הנ"ל כי.
כמ"ש בע"ח : דרוש עגולים ויושר ענף ג.
דע מאין באת : אבות פ"ג, מ"א.
כאלו כפאו שד : ראה נדרים כ, ב.
כמ"ש בע"ח : שער דרושי הנקודות ספ"ו.

ואח"כ תלוי במעשה התחתונים, והנה בר"ה ידוע שנמשך אור חדש לגמרי מלמעלה מבחי' השתלשלות וזהו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם פי' היינו לעורר לבחי' גבורה אתה גיבור הנ"ל להיות בחי' ה' מלך כנ"ל הוא ע"י אתעדל"ת להמשיך בחי' מלוכה כנ"ל ע"י בחי' ביטול הנ"ל בהיפוך הטבע כנ"ל והוא ע"י השופר וזהו במה בשופר [כי * שופר בחי' תענוג כמ"ש שפרו מעשיכם כי צריך לעורר בחי' התענוג העליון [כמשי"ת] ועל זה אמרו במס' ר"ה חד אמר של יעל פשוט כל מה דפשיט אינש דעתי' טפי עדיף וח"א של איל כפוף כל מה דכייף אינש דעתי' טפי עדיף, פי' כל מה דפשיט אינש דעתי' היינו שיתפשט מהלבושים המסתירים ומעלימים האור והחיות כאלו העולם הוא היש ודבר נפרד עד שיגיע לבחי' התבוננות יחו"ע הנ"ל איך שכולא קמי' כלא ממש שזהו האמת לאמיתו כמו בחי' ד"ע הנ"ל, וזהו דפשיט דעתי' שמפשיט בחי' דעתו להבין ולהשיג שלמעלה היש אמיתי והעולמות בחי' אין וכל מה שיתבונן בזה יותר איך שכל ההעלמות והצמצומים עד שנתהוו העולמות אבי"ע הנק' בזוהר ובס' קבלה מסכים ופרסות אינו רק לגבי המקבלים ובאמת אפס זולתו כנ"ל ומבלעדו אין אלקי' כו' וכל זה נק' בחי' אתהפכא כל מה שמאריך ומשיג יותר טפי עדיף ובזה מעורר בחי' אתה גבור הנ"ל שזה הי' כוונתו ית' להיות היש נראה ובאמת הוא בטל לאין וכלא חשיב כנ"ל, וזהו אנשי יריחו היו כורכים על שמע כשהשיגו בחי' אחד בחי' יחו"ע הנ"ל נתפעלו מזה בבחי' אהבה בכל מאדך אבל אין הלכה כאנשי יריחו כמשי"ת.

וח"א כל מה דכייף אינש דעתי' טפי עדיף היינו שאינו משיג רק בחי' יחו"ת הנ"ל שהעולם נראה ליש ודבר נפרד כמו בחי' ד"ת הנ"ל, עכ"ז יהי' כייף דעתו היינו בבחי' אתכפייא וביטול היש תמיד ונודע ההפרש בין בחי' אתכפייא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא דאעפ"י שהוא מעלה גדולה שהוא מואס ברע ממש עד שא"צ לשום מלחמה עכ"ז יש מעלה יתירה ג"כ בבחי' אתכפייא שהוא כופה ומבטל א"ע בכל רגע ומכריח טבעו לעשות מה שנגד טבעו ורצונו כו' משא"כ מי שכבר מואס ברע כשמשיג שאפס זולתו אין רבותא שהוא סור מרע ועשה טוב כיון שאין עולם כלל וכבר אצלו בבחי' אתהפכא כו' אבל בחי' אתכפיי' היינו שרואה היש ממש מתענוגי עוה"ז והוא כייף א"ע בכל עת ועוצם עיניו מראות ברע ואוטם אזנו משמוע ומקיים ולא תתורו אחרי לבבכם כו' ומהפך טבעו שבנפש הבהמית ה"ז בחי' ביטול היש לאין שעושה בחי' יש שלו לבחי' אין היפוך הטבע מעורר ג"כ למעלה וממשיך בחי' היפוך הטבע היינו שבחי' הטבע למעלה יש אמיתי ולמטה אין ממש ונעשה ע"י אתעדל"ת הנ"ל שנהפוך הוא שנראה היש לדבר נפרד ולמעלה בחי' אין כי לא נראה החיות שבתוך היש שהיש

בר"ה . . אור חדש: ראה אגרת הקדש סי"ד.

[כי: בהכת"י לא נסמן סיום החצאי מרובע.

במס' ר"ה: ראה שם כו, ב.

אנשי יריחו היו כורכים על שמע: ראה פסחים נה, סע"ב ואילך.

הנברא מעלימו ומסתירו כמ"ש ה' מלך גיאות לבש כנ"ל וזהו אתה גבור לעולם ה' כנ"ל, וזהו בשל זכרים כפופים כי הזכר הוא בחי' כח יותר להיות כייף דעתי' כמארז"ל האיש דרכו לכבוש ומטעם זה אין הלכה כאנשי יריחו שהיו כורכי' על שמע ולא היו מפסיקין בין אחד לואהבת בבשכמל"ו כי רצו להמשיך בחי' האהבה מבחי' יחו"ע [כי אחד הוא יחו"ע ובשכמל"ו יחו"ת כנ"ל, אבל באמת אין ועד הפסק כי ועד הוא חילופי אתוון דאחד וד"ל] ובחי' ביטול היש לאין אחרי היותו יש נפרד שזה נק' יחו"ת גבוה במעלה יותר להיות מזה בחי' ואהבת בבחי' אתכפייא כנ"ל, וזהו ג"כ ענין שופר של איל כי איל * תוקף וחוזק כמ"ש ואת אילי הארץ לקח כו' וכמ"ש הבו לה' בני אילים דקאי על האבות שנק' אילים ע"ש והאתנים מוסדי ארץ וזה מורה על בחי' אתכפייא שהוא בתוקף וחוזק גדול כנ"ל, ושני בחי' אלו פשיט דעתי' וכייף דעתי' בחי' אתכפייא ובחי' אתהפכא נק' בשם בחי' ישראל ויעקב כידוע שישראל נק' ע"ש כי שרית עם אלקים ואנשים כו' שכבר גמר ונצח המלחמה בבחי' אתהפכא כנ"ל, ויעקב בחי' אתכפייא בחי' יוד עקב בחי' עקביים היינו שרואה היש כנ"ל, אך שמבטל לבחי' יוד בחי' אין המלובש בו כנ"ל בבחי' אתכפייא והנה אף שבחי' ישראל מעלה גדולה וגבוה מטעם שכבר היפך חשוכא לנהורא כנ"ל עכ"ז בזה בחי' יעקב גבוה יותר מטעם היפך טבעו כנ"ל שצריך לזה תגבורת יותר בכל רגע ממש ובזה מעורר למעלה ג"כ בחי' היפוך הטבע להיות יש מאין כנ"ל משא"כ כשכבר היפך מרירא למתקא ומואס ברע וא"צ שוב לשום מלחמה אינו מהפך טבעו כנ"ל.

ובזה יובן משארז"ל במעשה דר"ח ב"ד שנתנו לו מן השמים ואח"כ קבלו ממנו ואמרו גדול הנס האחרון יותר מן הראשון גם מה שארז"ל גדולים מעשה הצדיקי' יותר ממעשה שמים וארץ כו', כי הנה מבואר שבחי' ביטול היש לאין בחי' יחו"ת ד"ת הנ"ל גדול יותר מבחי' יחו"ע ד"ע הנ"ל, שבאמת להיות מלמעלה בחי' יש מאין אין רבותא כ"כ כמבואר לעיל באריכות, אך להיות אין מיש היינו שמבטל בחי' היש בבחי' אתכפייא או בבחי' אתהפכא זה רבותא גדולה כי האין אינו נראה כלל והיש נראה עכ"ז האדם משיג ומבטל היש לאין כנ"ל, וזהו גדול הנס האחרון כו' שבאמת זה אין חידוש שנתנו לו יש מאין אך מה שנעשה מהיש שראו זהב בגשמיות ממש ובתפלתו נעשה אין כלא הי' זה חידוש ורבותא גדולה וכן מעשה שמים וארץ שנתהוו יש

האיש דרכו לכבוש: יבמות סה, ב.

ועד הוא חילופי אתוון דאחד: ראה זהר תרומה קלד, א ובאור החמה (ורמ"ז הובא בניצוצי אורות) שם. תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) סי"ג ע' 62. תניא ח"ב פ"ז ובליקוט פי' שם.

איל: באור התורה הנ"ל איל הוא לשון.

אילים . . האבות: ראה ראש השנה לב, א.

במעשה דר"ח ב"ד: תענית כה, א.

גדולים מעשה הצדיקי': כתובות ה, סע"א.

מאין אין חידוש כלל אך מה שהצדיקי' מהפכים ומבטלים רצונם ועושין ביטול היש לאין כנ"ל זה חידוש ורבותא גדולה מאוד, והנה לפי שבחי' זו דמל' הוא היפוך לגמרי מסדר והדרגת טבע ההשתלשלות כי הנה לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא לומר יהי אור יהי רקיע כו' וכ"ש להעלים ולהסתיר כו' ע"כ צריך להמשיך תענוג בזה מבחי' מקור התענוגים וכמ"ש כי עמך מקור חיים מקור התענוגי' כמו עד"מ האדם שעושה איזה דבר או עסק אם לא התענוג שיש לו בזה לא הי' נגמר אותו הדבר או עסק ההוא שהי' נבזה ונמאס לו ובפרט בדבר קטן וקשה היפך טבעו אך התענוג שצופה שיהי' לו בגמר המעשה הוא מחזיקו לגומרו וכן בעשיית המצוה ידוע אם עושה בלא שמחה לא יעשנה כהוגן ותבזה בעיניו והשמחה ממנה עיקר קיומה שיחזור אחרי' לעשותה עצהי"ט ולא תבוז לעולם (ושורש בחי' שמחה של מצוה גבוה מעיקר בחי' שורש המצוה כידוע) וכן למעלה להיות בחי' ה' מלך כו' תכון תבל בל תמוט צריך לעורר בחי' תענוג כנ"ל והוא ע"י עבודת האדם שיעבוד את ה' בנפש חפיצה בתענוג ושמחה רבה וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה דוקא דהיינו שבחי' העבודה שהוא בחי' אתכפייא וביטול רצון וקבלת עול מ"ש יהי' זה עצמו בשמחה רבה ולא יהי' זאת עליו למשא עד שעוזב רצונותיו ולבו הומה עליהם כ"א יהי' שמח מביטול רצון לש"ש כמוצא שלל רב כי זהו תכליתו מה שנברא בעוה"ז נשמה בגוף גשמי, וזהו תכלית בריאת כל העולמות עליונים ותחתונים להיות ביטול היש לאין ע"י האדם כנ"ל, וזהו ומלכותו ברצון קבלו עליהם, וע"ז מורה השופר שהוא בחי' תענוג כמ"ש שפרו מעשיכם כנ"ל.

אך מה שצריך דוקא לשופר גשמי של בהמה ולא די בביטול רצון זר רק לה' לבדו בתענוג ושמחה, כי הנה ידוע שהבהמה יש לה ביטול בטבעה משא"כ האדם שטבעו להיות מושל ורודה מחמת הברכה כמ"ש ורדו בדגת הים כו' הגם שאנו רואים שיש באדם ג"כ בחי' ביטול כידוע אך הביטול זה הוא מצד השכל והטעם כח מה שבחכ' שהשכל מחייבו להיות בטל וכשבטל הוא עול ומשא כבד עליו אבל ביטול הבהמה למעלה מהדעת ואין הביטול למשא עלי' כלל והיינו מפני ששורש הבהמה מלמעלה מהדעת כו' ושם הביטול גדול יותר מבחי' הדעת (וע"ז נאמר ואני בהמות הייתי עמך אלו בני אדם א"ע * כבהמה שיהי' ביטולו ואתכפייא שלו בלב שלם ונפש חפיצה כאלו זה טבעו וע"י ממשיך ג"כ מלמעלה תענוג עליון במדת המלוכה אעפ"י שהוא נגד הטבע שהי' לפני בריאת העולם דאין עוד מלבדו וגם עכשיו כן הוא קמי' ית' כנ"ל ושיהי' נראה העולם ליש הוא ע"י אתה גבור לעולם כנ"ל ושיהי' אעפי"כ הוא ית' מתענג מזה (כי כל השפעה שע"י שמחה ותענוג הוא מעולה ביותר לאין קץ וממתיק כל הדינים והקטרוגי' כו') הנה הוא נמשך ע"י העבודה בשמחה כנ"ל שלמעלה מהדעת בבחי' פנימי' ועצמי' יותר

לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא: ראה זהר בהעלתך קמט, ב.
אדם א"ע: כ"ה בהכת"י. ובאור התורה הנ"ל אדם שמשמין א"ע. וראה חולין ה, ב.

וע"ז מורה ג"כ בחי' קול פשוט של השופר שיש בחי' פנימי' וחיצוני' בחי' קול מורכב הוא חיצוני' הלב שלמטה מהדעת וקול פשוט הוא בחי' פנימי' ועצמית ממש שלמעלה מהדעת כנ"ל.

ומעתה י"ל מדוע מנעו חז"ל התקיעה בשבת בגבולין, אך בשבת נמשך ממילא בחי' גילוי תענוג העליון ממקור התענוגי', כי הנה כתיב ששת ימים עשה כו' וירא את כל אשר עשה והנה טוב כו' ויכולו כו' וישבות ביום השביעי, והנה עד"מ באדם שעושה מלאכה או ציור וכדומה שצופה שבזה יהי' לו תענוג ובגמר מלאכתו מאיר בחי' התענוג שהי' לו בזה מתחלה כן כבי' למעלה בשבת מאיר ממילא גילוי בחי' תענוג עליון כמ"ש אז תתענג על הוי' וקראת לשבת עונג כו' קוראי עונג כו' ולכן נק' שבת שביעי מלשון שבע שובע שמחות את פניך יאר ה' פניו חכמת אדם תאיר פניו היינו כשמאיר בו בחי' התענוג נראה שבע ושמח וכן כשהוא שבע מאיר בו בחי' תענוג ונראה שמח [וכמו דאיתא במדרש למה נק' חודש השביעי שהוא שבע במצות שופר יו"כ סוכה לולב כו'] לכן א"צ להמשכת בחי' תענוג שבשופר כי מעצמו נמשך בשבת כנ"ל והמשכה זו הוא בבחי' מל' כו' וכמבואר בזוהר דבשבת מלך רב איקרי (ועיין בסידור) אך א"כ למה במקדש היו תוקעין גם בשבת הענין הוא כי המקדש נק' שער השמים בחי' סוכ"ע כידוע היו יכולים להמשיך בחי' גילוי תענוג העליון מבחי' שלמעלה יותר מגילוי תענוג הנמשך בשבת כי יש כמה מיני בחי' תענוג היינו תענוג המורכב במדה אף שהוא בבחי' פנימי' ועצמות אך הוא אינו שייך רק לאותה מדה עד"מ אברהם אבינו ע"ה הי' חפץ לגמול חסד והי' לו בזה תענוג גדול מאוד עד שבהעדר עוברים ושבים הי' לו צער גדול מאוד נמצא הי' לו בודאי רצון ותענוג פנימי ועצמי בזה עכ"ז הרי הוא שייך רק לאותו מדת חסד וכן יש תענוג שבשכל כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו שבהשכלתו איזה שכל מאיר בו בחי' התענוג שמחמתו השכיל באותו חכמה כו' וכידוע, אבל יש בחי' תענוג פשוט שאינו שייך לשום דבר רק מקור למקור שיומשך בחי' תענוג ובעצמו אינו בגדר להקרא בשם בחי' תענוג ולמעלה נקרא זה בחי' סוכ"ע הכללי.

ויובן זה עפ"י מ"ש במדרש ששאל מין א' לר' יהושע אתם אומרי' אלקיכם שומר שבת הוא כמ"ש כי בו שבת והלא הקב"ה מוריד גשמים ומצמיח דשאים בשבת והשיב לו משל מעירוב והוצאה שברשות א' א"צ עירוב להוצאה כך כל העולם שלו הוא כו' ולכאורה אינו מובן שהרי

דאיתא במדרש: ויקרא רבא פכ"ט, ח.
דבשבת מלך רב איקרי: ראה זהר ויחי רלט, א.
ועיין בסידור: שער הר"ח ריא, ב.
ששאל מין א' לר' יהושע: ראה שמות רבא פ"ל, ט. בראשית רבא פי"א, ה. תורה אור מגלת אסתר צט, ד. ובהנסמן במ"מ לשם.

כל שארי מלאכות אינם תלויי' בחילוק רשויות כלל כגון הזורע כו', אך הענין הוא כי הנה כתיב כי בו שבת וינפש ולכאורה קשה איך שייך בחי' שביתה למעלה בשלמא באדם שעושה מלאכה ששייך בו יגיעה ועמל שייך בו שביתה ששב לעצמותו אבל כבי' למעלה כתי' הנה לא ייעף ולא יגע כו' ואיך שייך בו בחי' שביתה, אך הענין הוא כי הנה כתי' ששת ימים עשה הוי' והוא בחי' ירידה וצמצום אחר צמצום עד שנתהוו העולמות ירידה אחר ירידה אצילות בריאה יצירה עשי' וזהו עד"מ כמו העושה מלאכה שיורד מבחי' עצמותו להשפיל א"ע לבחי' עשיית המלאכה ובשבת הם בחי' עליית העולמות כל עולם לשרשו בחי' עשי' ליצירה ויצירה לבריאה ובריאה לאצילות כידוע שמבחי' מל' דאצי' נעשה עתיק שורש וראש לבריאה וכן מבריאה ליצירה כו' וכן הנשמות יש להם עלי' בשבת כידוע ולכן שבת אותיות תשב שאז הוא עליית העולמות כנ"ל, אך כ"ז אינו שייך לומר רק כשיש עולמות בחי' ירידות יש ג"כ בחי' שביתה ובחי' עלי', וזהו המשל מחילוק רשויות שהן הרבה מדריגות אין קץ זה למעלה מזה, אך הנה כל התחלקות זו הוא נעשה מצד בחי' אור הממלא כ"ע שמתגלה בכל עולם לפי ערכו כמו גילוי השכל במוח דוקא ולא ביד כו' אור הראי' בעין ולא במ"א כידוע, אבל בחי' סוכ"ע היינו שמקיף כל העולמות בשוה כחשיכה כאורה שוה ומשוה קטן וגדול על כן אצלו ית' ממש אין שייך שום חילוק רשויות כמו בחי' דעת עליון הנ"ל שכל העולמות כלא חשיבי ממש ובטלים יותר מזיו השמש בשמש כנ"ל לא שייך בחי' ירידה ועלי' ממילא לא שייך בחי' שביתה ע"כ בחי' זו הוא למעלה ג"כ מבחי' גילוי התענוג שנמשך בשבת כי בחי' כי בו שבת ובחי' עליות זהו שייך באור הממלא כ"ע שבזה שייך עליות וירידות עד שבששת ימי החול הוא ירידת האור והחיות ובשבת מתעלה האור אבל במהו"ע לא שייך עליות וירידות חו"ש כמ"ש אני הוי' לא שניתי והוא למעלה מחילוק רשויות (וזהו דלפעמים כתיב על הכסא כמראה אדם וכתי' כי לא אדם הוא והיינו בחי' ממכ"ע נקרא בחי' אדם כו' ששייך בזה התחלקות מדריגות כמשל ציור אדם ובבחי' זו נאמר כי בו שבת כו' אבל בחי' סוכ"ע נק' כי לא אדם הוא היינו למעלה מבחי' התחלקות מדריגות מעלה ומטה שוין ממש כחשיכה כאורה יש ואין כו').

והנה במקדש להיותו שער השמים שרשו בחי' סוכ"ע היו יכולים להמשיך מבחי' זו שלמעלה מעלה מכל העולמות המקיף לכל העולמות בשוה ממש להיות נמשך מש בגילוי ממש במדת מל' יתב' ע"כ היו תוקעים גם בשבת משא"כ בגבולין אין יכולים להמשיך משם בגילוי כ"א גילוי

ובשבת הם בחי' עליית העולמות: ראה עץ חיים שער פנימיות וחצוניות דרוש ג. ח. טו. שער קיצור אבי"ע פ"ו. פרי עץ חיים הקדמה לשער השבת פ"א ואילך.

הנשמות יש להם עלי' בשבת: ראה זהר תרומה קנו, סע"ב הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תשכט.

שבת אותיות תשב: ראה תורת נתן [מהר"ן שאפיראן] בסופו ד"ה גלעד"ן [ירושלים תשל"א נב, א].

הנמשך מבחי' כמראה אדם מבחי' זו נמשך בגילוי ממש וגילוי זה ישנו בשבת מאליו כנ"ל וכמ"ש עם מקדשי שביעי כולם ישבעו ויתענגו מטובך כו' הנה נתבאר שיש ב' מיני תענוגים היינו תענוג שבבחי' ירידה בחי' ממכ"ע ותענוג שבבחי' סוכ"ע בזה יובן מה שמצינו הפרש בין צדיקי' ראשונים לצדיקים שבזה"ז שעל הראשונים אמרו לא פסיק פומי' מגירסא והיו פטורים מהתפילה וצדיקי' שבזמה"ז עיקר עבודתם בתפילה בדביקות והתקשרות והתפעלות שהם בבחי' ירידה שהיש חומר הגוף מסתיר ורוצים להעלות מאפילה לאור ובזה הם מתענגים היינו להשיג בחי' גילוי אור אלקי המחי' כו' וזה חפצם ותשוקתם תמיד אבל באמת עצמות אור אלקי מופלא מהם בטעם שהם בבחי' ירידה כנ"ל, אבל דורות הראשונים לא היו בבחי' ירידה ותמיד הם היו דבקים באלקים חיים היינו אורייתא דילי' דאוריי' וקוב"ה כולא חד שזה עצמות גילוי אור אלקי כידוע ומטעם זה לא היו צדיקי' הראשונים צריכים לתפילה כידוע שהתפילה היא בחי' סולם לעלות כידוע וכשאין ירידה א"צ עליי' כלל, ועדיין צ"ל תקנת ריב"ז לתקוע בכל מקום שיש ב"ד אף בגבולין בשבת הלא בגבולין לא ימשיכו כ"א מבחי' ממכ"ע וזה ישנו בשבת גם זולת השופר כנ"ל, אך הב"ד היינו סמוכין איש מפי איש עד משה רע"ה וידוע שבחי' משה הי' בחי' ד"ע הנ"ל מ"ה בעצם שאינו במציאות כלל וכאשר סמך ידיו על יהושע המשיך גם עליו מדריג' זו ממש וכן כולם עד ב"ד שבדור ריב"ז הי' ג"כ בהם בחי' משה ד"ע הנ"ל בחי' סוכ"ע וממילא יכלו להמשיך אותו גילוי שהי' במקדש שער השמים ממש שהכל אחד, אבל בזמן הזה א"א להמשיך מבחי' זו כלל ומה שאפשר להמשיך יתגלה ממאליו בשבת לכן אין תוקעין בשבת כלל בזמן הזה.

ענין יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה. יש להקדים קיצור מהדרוש ע"פ תקעו בחודש בלקו"ת דרוש השני שעל פסוק תקעו בחודש.

קיצור תקעו. בראשית בשביל יש', אלקים בתחלה עבמ"ח, כדי שיתגלה העולם ליש דהיינו ע"י מגן בל יראה כ"א בבחי' זיו, משא"כ לע"ל

לא פסיק פומי' מגירסא: ראה שבת ל, ב. מועד קטן כח, סע"א. בבא מציעא פו, א.
דאוריי' וקוב"ה כולא חד: נסמן לקמן ע' ב'תקב.
שהתפילה היא בחי' סולם: ראה זח"א רסו, ב. זח"ג שו, ב. ת"ז תמ"ה (פג, א).
ענין יו"ט של ר"ה: נעתק מבוך 1147 שא, א.
יו"ט של ר"ה: משנה רפ"ד דראש השנה (כט, ב).

מוציא חמה מנרתקה. וזהו פי' מאין ליש גילוי הזיו בבחי' יש (כמ"ש היש הוי' בקרבנו בחי' הזיו אם אין מה שלמעלה מבחי' זיו בביאור ע"פ אני דפ' ציצית) וכך היו כלולים כל העולמות במאצילם (היינו בבחי' כשעלה במחשבה כו' *.

(ב) **ומזה** מובן שההשתלשלות ירידה גדולה שירדו מבחי' ביטול בבחי' יש (וכן ירידת הזיו זהו ענין מיעוט הירח ולכן נק' הצמאה בד"ה אתם נצבים) והוא כדי להמשיך הביטול במקום היש (וע"ז ארז"ל גדולים מעשה צדיקים ממע"ב, ע' ביאור הבאים ישרש וביאור פ' נשא). והמשכה זו הוא בר"ה ומלכותו ברצון קבלו שזהו ביטול היש כמו המלך מהפך היש לאין בד"ה הבאים ישרש (ע"ד מאן דלא כרע במודים, הרי כרע במודים נק' ביטול היש, ור"ה ביום ו' יסוד מדת צדיק וזהו גדולים מעשה צדיקים). וזהו שיתף עמו מדה"ר והוא יחוד הוי' אלקים (עד"מ מה טובו והבחי' הב' שיהי' בא"י, ועמ"ש סד"ה וידבר אלקים ושמי ה' לא כו'). והיינו ע"י תומ"צ, אקב"ו יחוד קדוש ומובדל בבחי' מלכותו. ולכן מצות צריכות כוונה, ואהבת שהוי יהי' אלקיך. וגם בשני יצריך ע"י ביטול הרצון.

(ג) **וכללות** המשכת הביטול נמשך בר"ה. אך צ"ל נפשו שוקקה לביטול זה, כי עד"מ כשהאחד עומד למעלה והשני למטה כדי שיתחברו יחד צריך העליון לירד וגם התחתון לעלות ואז יתחברו, ועליי' זו של התחתון זהו ענין מי בוכים, גנוחי ילולי, ועי"ז מעורר יג"מ ויעבור, ע"ד מוציא חמה מנרתקה. וזהו תקעו בחודש שופר, שופר היינו המשכת רחמים שמעוררים ע"י הבכייה, ובצריך לתקוע בחי' המשכה זו בחדש היינו חידוש יש מאין שע"י מדה"ד, והיינו לשתף עמו מדה"ר (ע' אור"ת רמזי תלים ד"י ע"פ תקעו בחדש פי' ג"כ תקעו ל' ויעקב תקע את אחי', ופי' שם ענין

בביאור ע"פ אני דפ' ציצית : לקוטי תורה שלח נא, א.

כו' : אוצ"ל כו').

בד"ה אתם נצבים : נדפס לעיל ע' ב'שצח.

גדולים מעשה צדיקים : ראה כתובות ה, סע"א.

ביאור הבאים ישרש : תורה אור שמות נד, ב.

וביאור פ' נשא : לקוטי תורה נשא כא, סע"ב ואילך.

בד"ה הבאים ישרש : תורה אור שם נג, ד.

מאן דלא כרע במודים : ראה בבא קמא טז, סע"א.

עד"מ מה טובו : [אוצ"ל עד"ה] לקוטי תורה בלק עג, ב ואילך.

סד"ה וידבר אלקים : תורה אור וארא נו, ב ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' רכח ואילך.

אור"ת רמזי תלים ד"י : בהוצאת קה"ת עב, ג.

תקעו ל' ויעקב תקע את אחי' : כ"ה בהכת"י. וכ"ה לקמן בד"ה אך. בויצא לא, כה

הצמצום שאמר לעולמו די וה"ע חדש). וצ"ל בשופר של איל, בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם ביטול אמיתי, ועי"ז מבחי' בכסה לשון התכסות והעלם הנמשך ממדה"ד יהיה ליום חגינו אחוי ליה במחוג אלקינו זה, פי' כי מחוג פי' בערוך שמראין באצבעות רמיזות ובענין אלקינו זה ארז"ל כל אחד מראה באצבע כו' ע"ד ע"ס במספר עשר אצבעות כו'.

(ד) **כי חק. ע"ד וחק לנערותיה לחם חקי להיות בבחי' ישראל ביום ברא כרעא ביטול ממש. ויעקב בחי' עבד (היינו יוד עקב לא הרגל ממש) וע"ז אם כעבדים ומ"מ לאור משפטינו ע"י רחמים, סלח לנו ויקרא הוי' הוי' עד שביוכ"פ לפני ה' תטהרו, מקוה ישראל, והסליחה למעלה מבחי' מקוה. עמ"ש ביאור ע"ז לקמן דף שס"ב ע"ב. והנה ש' אלקים הוא מ' ושם הוי' ז"א. אך לגבי ע"ק הנה ז"א נק' אלקים וע"ק נק' הוי' בביאור ע"פ כי תשמע בקול וא"כ בר"ה שממשיכים יחוד הוי' באלקים שרש ההמשכה צריך לבוא מע"ק וזהו ע"י השופר.**

ואחר הנ"ל יש להקדים קיצור מהדרוש ע"פ את שבתותי תשמרו שבלקו"ת פ' בהר.

קיצור את שבתותי, שתי שבתות כהלכתן שבת תתאה ושבת עילאה, מהו עליות ע"ד ירידה צורך עלי', ישראל עלו במחשבה.

ב) **העליי' כי בורא קדושים ישתבח שמך שהתהוותם רק מבחי' שמך, אור, והחכמה מאין תמצא, ולכן נק' בריאה בורא קדושים יש מאין מבחי' שמך (עד"ה תקעו הנ"ל שגם הזיו נק' יש והוא השב) לכן ירדו בגוף צורך עליי'.**

ג) **והיינו בתה"מ בגופים, כי סוכ"ע וממכ"ע, והיינו בהאור, אך נק' אור א"ס, ושיהי' עולמות בגבול ע"י שמאיר ע"י צמצום ונק' ממלא (והוא הזיו המאיר דרך הנרתק וכן הקו שאחר הצמצום) והעלייה בסוכ"ע (בחי'**

ויעקב תקע את אהלו בהר ולבן תקע את אחיו. באור תורה הנ"ל תקעו כמו ויתקע יעקב. [ובהוצאת זלקאווא תר"י, לבוב תרל"ד, כמו ותקע כף ירך יעקב]. בלקוטי אמרים [בהוצאת קה"ת] סקי"ח כז, רע"ב תקעו פי' כמו ויתקע אהלו.

בערוך: **מערכת מחג.**

כל אחד מראה באצבע: **סוף תענית.**

ע"ס במספר עשר אצבעות: **ראה ספר יצירה פ"א, מ"ג.**

לקמן דף שס"ב ע"ב: **כ"ה בהכת"י.**

בביאור ע"פ כי תשמע בקול: **לקוטי תורה ראה כז, ב. והגחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שלא.**

הוא ושמו לבד ששמו והוא אחד) והיינו ע"י מעשה המצות וביטול היש, ועי"ז גילוי ביטול אמיתי (לשם כל הנק' בשמי) שכר מצוה מצוה.

ד) **וזהו** שתי שבתות, כי וימ"ב ירידות להיות יש מאין (ע"י שם אלקים המגן) ובשבת עליות העולמות (כמו שהיו כלולים במחשבה בד"ה תקעו הנ"ל והוא שבת עילאה) (פי' עליי' הזדככות) שבת תתאה ע"ד בשביעית אדם ובהמה שוין ע"י גילוי סוכ"ע והוא ביטול היש לאין, וישבות מכל אשר עשה, ושבת עילאה מה שהחכמה מאין תמצא עולה ונכללת באין הסוכ"ע. וזהו את שבתותי תשמרו, ומקדשי, כי שבתותי עליות בבחי' סוכ"ע ומקדשי המשכ' בבחי' פנימיות תיראו כי אני הוי' כולא חד.

ביאור את שבתותי, ענין השמות הם המחברים האורות עם הכלים, השמות עד"מ האותיות, וזהו הצמצום ומקו"פ שנשאר רשימו, היינו כשנסתלק השכל מלהאיר בהן כ"א האותיות עצמן (תיו רשים רשימו, מל' שבמל' דא"ס).

ב) **וזהו** בורא קדושים ישתבח שמך, א"ק אדם דבריאה, וזהו ירידת הנשמות מבחי' מחשבה אותיות צורך עלייה, ויובן ע"ד שבתותי שבת תתאה עליית בי"ע באצילות, והיינו ע"י הביטול שלמעלה מאהבה כמו שמו"ע למעלה מק"ש. ואח"כ שבת עליית אצילות במאציל (גם עליי' בי"ע דכללות א"ק בריאה כו' שמתעלה בא"ס. וי"ל זהו כמו שבת ושבת שבתון שהא' נק' קדש עליי' ממכ"ע בסוכ"ע והב' קדש קדשים עליית סוכ"ע בא"ס).

ג) **שבת** תתאה דוגמא בשביעת אדם ובהמה שוין. והנה תשמרו לפי שהוא מקיף ושרש המקיפים מהאור שלמעלה מהקו ואתה משמרה בקרבי, וע"ד הידיעה שאינה מכרחת הבחירה. (וצ"ע דבשבת יש ג"כ א"מ שנעשה פנימי כמו התפילין, ע"כ י"ל שבת עילאה הוא משל הנ"ל).

ד) **ומקדשי** תיראו תורה א"פ כי אני הוי' כלא חד.

ועתה יובן ענין יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעי' אבל לא במדינה. כי הנה ענין תקעו בחודש שופר להמשיך שיתף מדה"ר במדה"ד שהוא להמשיך הביטול בהיש וכנ"ל בד"ה תקעו. והו"ע יחוד הוי' ואלקים.

אך בשבת נעשה ממילא יחוד זה, כי שבת הוא עליות העולמות ויכולו השמים ועולה היש ונכלל באין, היינו בי"ע באצילות, וזהו שבת תתאה.

תיו רשים רשימו: זהר קכח, סע"ב. לקוטי תורה בהר שם מג, ג.

שבת הוא עליות העולמות: נסמן לעיל ע' ב'תפד.

ובי״ע דכללות בא״ס וזהו שבת עילאה, כנזכר בד״ה את שבתותי. וגם מה שע״י השופר ממשיך עונג העליון גם בשבת גילוי עונג העליון וע״י וירא את כל כו׳ והנה טוב מאד. וגם מבמ״א דעיקר פי׳ שיתף מדה״ר זהו המשכת ע״ק הנקרא אב הרחמים דלית שמאלא בהאי ע״ק, שיומשך בז״א שנק׳ מדה״ד לגבי ע״ק לפי שיש בו מדה״ד, ועמ״ש בד״ה שחורה אני ונאוה בפי׳ שחורות כעורב. ושיתוף וחיבור זה זהו ע״י הבינה הנק׳ שביעאה, והוא הוי׳ בניקוד אלקים, ולכן זהו באחד לחדש השביעי. וכמו״כ נמשך בחי׳ זו בשבת שהוא יום השביעי, ולכן כל השביעין חביבין לפי שבחי׳ זו מורה על חיבור ע״ק בז״א כנ״ל. ואעפ״כ מדאורייתא חייבי׳ בת״ש גם בשבת. אלא שברבות פ׳ אמור ס״פ כ״ט יש מ״ד שיש רמז מה״ת שבשבת רק זכרון תרועה מ״מ לא קיי״ל כן. והטעם מלבד מ״ש בסידור י״ל באופן אחר. כי מבואר לעיל שהשבת עליות והוא מאיר על האדם רק בבחי׳ מקיף ולכן נאמר תשמרו, משא״כ על מקדשי שהוא ההמשכה בפנימיות והוא מלמעלה למטה נאמר תיראו. ואמנם בשבת ג״כ יש מקיפים שנעשו פנימיים שלכן אין מניחים תפילין בשבת, ועמ״ש בד״ה לא הביט און גבי ה׳ אלקיו עמו. לכן י״ל דשבת תתאה נק׳ עליי׳ ממכ״ע בסוכ״ע בי״ע באצילות והמשכה זו מאיר בפנימי׳. אך שבת עילאה שהעליי׳ עד א״ס למעלה מסוכ״ע זה מאיר על האדם רק בבחי׳ מקיף וכמ״ש במ״א שעם היות שגם שבת נק׳ שבת שבתון אך לא נאמר ע״ז לכם כמו ביוהכ״פ. ושבת עילאה הוא כענין שבת שבתון שלכן ארז״ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן היו נגאלין בחי׳ דרור חירו מבחי׳ שופר שופר גדול. והיינו שבחי׳ זו שזהו שבת עילאה אינו מאיר רק בבחי׳ מקיף ע״כ לא נאמר בזה לכם. אך השופר הוא המשכת בבחי׳ פנימיות כנזכר בד״ה שוש אשיש שזהו ההפרש בין שופר לכל המצות ששרש המשכתן מבחי׳ גלגלתא שהוא א״מ וימינו תחבקני, אבל השופר ממשיך ממו״ס בחי׳ פנימיות, ולכן מטיל חרדה ע״ד ומקדשי תיראו. וזהו תקעו בחדש שופר

גם בחי׳ כי חק לישראל ובשבת הוא בחי׳ ולא ראה עמל בישראל.

בד״ה שחורה אני ונאוה: לקוטי תורה שיר השירים ו, ג.
כל השביעין חביבין: ויקרא רבא פכ״ט, יא.
מ״ש בסידור: שער התקיעות רמג, סע״ג.
אין מניחים תפילין בשבת: ראה שו״ע אדה״ז חאו״ח סל״א, ס״א. אור התורה שמות — ז ר״ע ב׳תקלט. תשא ע׳ א׳תתקנו. בהר — ב ע׳ תרטו. בהר — ד ע׳ א׳קמח. ע׳ א׳קמט. בהר — ג ע׳ תתקיח. ואתחנן ע׳ שכו. ע׳ שלט. בא ע׳ שמז. ע׳ שמח. בראשית — ז ס״ע תתשסא, א.
בד״ה לא הביט: לקוטי תורה בלק עב, סע״א. עב, ד. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ד ע׳ קעט. ע׳ קפא.
אלמלא שמרו ישראל: ראה שבת קיח, ב.
בד״ה שוש אשיש: לקוטי תורה נצבים מח, א. מט, ד.

ע"ד ויעקב תקע את אחיו בבחי' פנימיות ממש. וי"ל שהמשכה זו באה מבחי' שבת עילאה בבחי' פנימי' שהרי למידי' שופר מיוהכ"פ של יובל שהוא ענין שבת שבתון. וכיון שכן אף בשבת חייבים בת"ש מדאורייתא כיון שזהו ההמשכה בבחי' פנימיות, משא"כ שבת הרי הוא רק בחי' מקיף. אך יען עיקר הגילוי הארה זו בבחי' פנימי' הכלי לזה הוא בינה ה' עילאה שהתגלות עתיק הוא בבינה, ועמ"ש מזה בד"ה לך לך. ולכן בינה נק' לע"ל ונק' ס"ג עטרת לשם מ"ה. וגילוי ה' עילאה בית ראשון, משא"כ בית שני ה' תתאה א"א להמשיך משם הגילוי בבחי' פנימי' מבחי' עתיק ממש, כ"א מבחי' המלובש באצי' סוכ"ע. וגילוי זה נמשך ע"י השבת ג"כ בבחי' פנימי'. ומ"מ במקדש עצמו תוקעי' כי זה שער השמים השראת השכינה ומקדשי תיראו ע"כ בו ממש יוכל להמשיך בבחי' פנימיות מע"ק ממש. כי נק' ההר הטוב הזה והלבנון שבו התגלות לובן העליון. רק הנפ"מ לענין הגבולין, שבית ראשון גדול אורו שמאיר מבחינתו אף בגבולין כו'.

תשרי ע"ד תשר"ק כמ"ש בפ' תצוה קפ"ו א', וכמו בבריאת העולם עלו האותיות לפניו ית' ע"ד תשרק גם כמ"ש נשא קכ"ח ב' תיו רשים רשימו לע"י, נמצא התחלת ההמשכה מא"ס הוא ע"י תיו בחי' מל' שבמל' דא"ס שממנה שרש הרשימו, וזהו ענין תשרי.

עוי"ל בענין שאין תוקעין בשבת, כי הנה ענין מלכיות זכרונות ושופרות י"ל כמו"כ בשבת שמור וזכור ובחי' זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, והיינו ליל שבת ושבתא דיומא ומנחה דשבת, והם בחי' גן נהר עדן ר"ת ענג. ואעפ"כ מדאורייתא חייב לתקוע בשופר. כי הנה ג' בחי' הנ"ל הם נר"נ והם מ' ז"א בינה, וזהו דרך כלל. אבל דרך פרט כמה מדרגות יש בכל א' מהג' בחי'. ולכן אף שמלכיות וזכרונות הם מ' וז"א וכן הוא ענין שמור וזכור עכ"ז אינן שוים ממש וכה"ג פי' בלקו"ת דהנה העומר שעורים הוא במ' נוק' וכמו"כ תש"י הוא בנוק', ואין שוין כלל, שהרי הקרב' עומר שעורים אינו נוהג רק בפני הבית, משא"כ תש"י נוהג בכל מקום ובכל זמן, עיין מזה בלקו"ת בד"ה ביאור ענין שעורה שעור ה' ספ"ב, וע' מזה ג"כ בסידור סד"ה ענין שעורה שעור ה'. ומה שעתה אין תוקעי' בשבת

בד"ה לך לך : תורה אור לך יא, סע"ב.

בינה נק' לע"ל : ראה זהר וארא כז, ב. משפטים קטו, ב. תצא רעח, א.

בינה . . ס"ג : עץ חיים שער הכללים פ"ח. שער אח"פ פ"ג.

בבריאת העולם . . תשרק : זהר בהקדמה ב, ב.

זכור ושמור בדבור אחד נאמרו : ראש השנה כז, א.

גן נהר עדן ר"ת ענג : ראה תקוני זהר תנ"ה (פח, ב).

פי' בלקו"ת : ראה הערה הבאה.

בלקו"ת בד"ה ביאור . . ספ"ב : [אוצ"ל ספ"ג] לקוטי תורה במדבר יא, ד.

בסידור סד"ה ענין שעורה : שער חג השבועות שי, ד.

י"ל כי במצות יש חיצוניות ופנימי' בד"ה ואהי' אצלו אמון בענין אחור וקדם צרתני. ועיקר הפרש המדרגות מצד הפנימי' ולא מצד החיצוני' כמו עד"מ הרצון בכולם שוה, ובחורבן בהמ"ק הראשון א"א להמשיך כ"כ פנימי' המצות כי ואגודתו על ארץ יסדה, ע' בלקו"ת סד"ה כי ההרים ימושו. ומצד החיצוני' יוצאי' ע"י ג' בחי' דשבת ג"כ, התפילין המשכת ג"ר בז"א מוחין דאימא זהו מי ברא אלה, ושבת יו"ט לאו זמן תפילין כי אז בלא"ה ז"א מקבל ג"ר. ולע"ל כל המועדים בטילים לפי שיהי' יום שכולו שבת יהי' היו"ט שמבחי' מוחין דאימא בטל לגבי שבת ההוא מוחין דאבא, כן גילוי שממשיכים ביו"ט של ר"ה ע"י השופר הכל מוחין דאימא בטל לגבי שבת כו', ומדאורייתא חייב לתקוע כי מ"מ יש בחינה בבינה שבה דוקא התגלות עתיק משא"כ בחכמה, ונק' אחעט"ב וע' בד"ה לך לך. (ומה שכל המועדות בטילים לע"ל לפי שיהי' יום שכולו שבת שזהו כתר. אך בחי' זו זהו בינה עילאה ולא תבונה, ובינה עילאה י"ל א"א להגיע רק בזמן בית ראשון ה' עילאה כו'). ובלקו"ת בד"ה ראה אנכי נותן בענין והחכמה תחי' בעליה ובסידור סד"ה להבין שרש ענין יוצר הרים. וע' עוד מענין יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת לקמן דף של"ז ע"ב *.

עיין בלק"ת סד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ושם פ"ה וי"ל כשיהי' השופר גדול אז תהי' המל' הנקראת ה' קטנה רחל, במדרגת הבינה הנק' ה' גדולה לאה, משא"כ עכשיו שהתקיעות בשופר שאינו גדול הוא בחי' תפארת דז"א שנק' זעיר בחי' מי יקום יעקב כי קטן הוא, עיין לעיל דף י"ג א"ב *, וע' במד"ר ויצא פע"א ע"פ שם הגדולה לאה, ובמד"ר ר"פ קדושים ע"פ ואתה מרום לעולם ד'. וז"ש לע"ל ביום ההוא יהיה שבחי' ו"ה יהי' כמו בחי' י"ה, א"כ הא קטנה רחל תהי' בבחי' ה' גדולה כו' וע' בת"א פ' חיי בד"ה יגלה לן טעמיה.

בד"ה ואהי' אצלו אמון : לקוטי תורה במדבר יח, ב.
בלקו"ת סד"ה כי ההרים ימושו : תצא מא, א.
ושבת יו"ט לאו זמן תפילין : מנחות לו, ב.
ולע"ל כל המועדים בטילים : מדרש משלי פ"ט.
יום שכולו שבת : סוף תמיד.
של"ז ע"ב : אור התורה דרושים לר"ה ע' א'תלח ד"ה עמש"ל דש"ג.
עיין בלק"ת : נעתק מבוך 1096 כט, ב גוכי"ק.
י"ג א"ב : אור התורה חנוכה תצר, ב.

מי אל כמוך שהחסד מתפשט למקום נמוך מאוד (וכענין היד הגדולה שנמשכה לעשות שם הוי' גם במצרים וכענין שופר גדול שעי"ז ובאו גם האובדים והנדחים ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא) להיות נושא עון כו'. רק כ"ז לשארית נחלתו תשו' קדמה לעולם, עולם מקום וזמן (שרשו ו"ק דז"א הנק' סדר זמנים) שהזמן נמשך מי"ב צירופי הוי' וי"ב צירופי אד' (י"ב אותיות דמילוי אד') ולמעלה כולם נכללו הכל כאחד, ואני ה' לא שניתי ברגע קטן כו', ואין לפניו דין כלל, ומזה יבא לכלות הנפש, ואח"כ שויתי הוי' ויעש דוד שם.

ב) **דהנה** שם הוי' היו"ד מורה על צמצום שיסלק בחי' עצמותו מכל וכל וישרה בזמן, בחי' עולם העלם. אכן תשובה קדמה לעולם (עד יעבור עמך הוי' בד"ה האזינו השמים) וזהו פי' היחוד שיהי' יחיד ומיוחד אחר הצמצום וההתפשטות כמו קודם לכן בלי שינוי, והיינו ע"י והופע בהדר גאון (גאה גאה) וגילוי זה לע"ל.

שייך לסעיף ב'. וכמו בבחי' מקום דהגם שהוא ית' למעלה מגדר מקום עכ"ז הי' שורה ג"כ בבחי' מקום, דהיינו מה שהי' שורה בקה"ק דוקא, הרי במקום זה דוקא היה מאיר ולא חוץ ממקום זה, ועד"ז אין הנבואה שורה רק באה"ק ולא ח"ל. כמו"כ י"ל בענין הזמן דהגם שהוא ית' למעלה מבחי' זמן מ"מ מאיר מבחי' זו ג"כ בהזמן, וכמו אדה"ר ראה דור דור ודורשיו כו'. גם ביוהכ"פ מאיר בחי' עת"י ולא רגע קודם יוהכ"פ ולא מוצאי יוהכ"פ.

ג) **וגילוי** יחוד הוא מתגלה בבע"ת, שע"י התשובה ממשיך מבחי' המתנשא מימות עולם. ואף מי שאין דעתו יפה כ"כ עכ"ז מאחר שמואס בחיי הזמן נמשך עליו ממילא חסד עליון ורחמים רבים. ובאד"ר קלד ב מי כמוך לע"י אתמר, וזהו אל עליון למעלה מבחי' חסד עולם.

לסעי' ג'. בבע"ת דוקא צריך לבחי' שלמעלה מהזמן, כי בצדיק שייך בחי' שא"ס ב"ה מאיר בשרש הזמן דהיינו ענין חיין עילאין, וזהו מי האיש

מי אל כמוך: נעתק מבוך 1147 שצה, א.

בסיום המאמר שם באו שני קטעים ונרשם עליהם שייך לסעיף ב, ג ונסדרו כאן במקומם.

קיצורים ללקוטי תורה ראש השנה ס, ד.

ע"פ ועתה יגדל נא: ראה לקוטי תורה שלח לט, ג.

בד"ה האזינו השמים: לקוטי תורה האזינו עא, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ג ע' תשנה.

אין הנבואה שורה: ראה מכילתא ר"פ בא.

אדה"ר ראה דור דור ודורשיו: עבודה זרה ה, א.

החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב. אבל הבע"ת כיון שכמה ימים שלו נפגמו צריך לתקן ע"י שימשיך מבחי' עת"י שנעתק ונבדל מיומין עילאין.

ד) **אך** כיצד יהי' המשכה זו היינו ע"י נושא כח המתאווה שישוב לאהבת ה' ועובר המעשה העברה ומפילה למצולות ים, מחיתי כעב פשעיך.

ה) **אך** כ"ז לשארית נחלתו, כי אני ה' לא שניתי ואעפ"כ אתם לא כליתם בכלות הנפש לפי שאתם בני יעקב שהיוד מלובש בעקביים, גם רוח, סרכות הריאה, והעצה מבטשין ליה, לב נשבר ונדכה.

וי"ו) **לשארית.** כשיריים שמלמעלה מההשתלשלות מה שנשאר בבחי' מקיף (שהוא * בחי' עד יעבור עמך הוי', ועי"ז ג"כ נמשך מלמעלה ויעבור ה' על פניו, עובר על פשע. וע"פ כל הנ"ל י"ל הפסוק כי ביום הזה יכפר וברש"י בתלים ע"פ ימים יצרו ולו אחד בהם זה יוהכ"פ לסליחה. וכן איתא ברבות בראשית פ' ג' ע"פ יום אחד זה יוהכ"פ. והענין כמבואר לעיל להיות יחוד זה שיתגלה אור א"ס ב"ה שלפני ההשתלשלות ולמעלה מן הזמן למטה שתחת הזמן הוא מתגלה בבעל תשובה כו' ע"ש. דהנה בצדיקים כתי' ואברהם זקן בא בימים באינון יומין עילאין, וכמ"ש מזה בת"א בד"ה ואלה המשפטים גבי שש שנים יעבוד עד ולכן נק' יומין שנתלבשו בבחי' הזמן שאז יכולת הנשמה להשיגה, והיינו שהם ממשיכים גילוי אוא"ס המלובש בז"א שנק' המדות דז"א ימי עולם בחי' אלף שנים בעיניך כיום כו', ועמ"ש בד"ה השמים כסאי שהתורה הוא מחו"ב שנתלבשו בז"א הנק' אש ומים חו"ג כו', ואח"כ נמשך בבחי' מל' וזהו נק' יחוד זו"נ ו"ה הנמשך ע"י תומ"צ, וזהו כימי השמים על הארץ, וזהו ויזכור ימי עולם משה עמו בישעי' סי' ס"ג, וכיון שההמשכה באה מאוא"ס ע"י ז"א הנק' ימי עולם, לכן צ"ל למטה ג"כ בא בימים דוקא להיות קיום המצות בכל יום, אשר שרש ימים אלו נלקחו מיומין עילאין, כי יום ראשון מאיר בו חסד כו'. והנה יומין עילאין זהו בחי' יחו"ע ועמ"ש ע"פ וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים כו', היינו כמו שהיום הוא עם הלילה וברישא חשוכא כו' כך הוי' הוא האלקים. ולכן עבודת הצדיקים כל ימיהם להיות וידעת היום להפך חשוכא לנהורא כו' ועי"ז ממשיכים ג"כ למעלה יחוד הוי' אלקים, והוא ענין כימי השמים על הארץ, משכו יומין עילאין ליומין תתאין בזח"ג פנחס רנ"א, וע"י המשכת יומין עילאין משיגין ג"כ אור א"ס ממש. וזהו ענין אספקלריא המאירה כמ"ש

(שהוא: בהכת"י לא נסמן סיום החצע"ג.

ואברהם זקן . . יומין עילאין: ראה זהר ויחי רכד, א.

בד"ה השמים כסאי: ראה תורה אור בראשית א, א.

ע"פ וידעת היום: לקוטי תורה ואתחנן ז, ד. ח, סע"ד. והגחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שיא, ע' שיד.

בת"א פ' מקץ בד"ה ת"ר נר חנוכה כו' ובה"א כו'. אך עכ"ז גילוי זה אינו בלמעלה מהזמן לגמרי כ"א כמו שנמשך בימי עולם. אך יש גילוי למעלה מבחי' זו היינו מה שלמעלה לגמרי מימי עולם ולמעלה מבחי' זמן. והוא כמ"ש סד"ה וארא אל אברהם ענין גילוי בחי' יחיד שלמעלה מבחי' אחד. וע' בזח"ג שלח קנ"ט ענין היש בה עץ אילנא דחיי ובפי' הרמ"ז שם שיש השפעה מלמעלה הנק' ע"ש דז"א ויש שנמשכה מאין ממש דרך מעביר הז"א ולא בהתלבשות ממש. ועמש"ש בד"ה נ"ח הנ"ל שע"י אספשא"מ יכולים לראות מה שא"י לראות באספה"מ. אך הגילוי רק דרך אספשא"מ אמנם לע"ל ע"י התשובה יהי' בחי' זו ממש בבחי' גילוי. וזהו כי ההרים ימושו כו', היינו ז"א כו' וחסדי' כו' חסד דלגאו מבחי' ע"ק. ועמ"ש סד"ה מי מנה ג"כ ב' בחי' עפר יעקב מה שאינו בגדר מספר כלל כו'. והנה גבי תשובה כתיב השיבנו כו' חדש ימינו כקדם, שהוא בחי' שלמעלה מימי עולם, ועז"נ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם קדמונו של עולם, והיינו ע"י צעק לבם שמואס בחיי הזמן, בכל מאדך, כנ"ל בענין תשובה קדמה לעולם. והתגלות זו ביוהכ"פ עז"נ ולו אחד בהם מה שמתגלה מבחי' יחיד ממש ולפני אחד. משא"כ ימים יצרו הם המשכה מבחי' יומין עילאין ימי עולם. וזהו כי ביום הזה דוקא שהוא מבחי' ולא אחד בהם, שבו התגלות יחידו של עולם. וזהו לפני הוי' תטהרו, לפני דוקא, כי וידעת היום כו', וכמו"כ הוי' הוא האלקי', שמש ומגן הוי' אלקים. וזהו ענין ימים יצרו, אבל ולו אחד בהם, הוא מה שלמעלה מבחי' שמש ומגן, ע"כ הוא לפני הוי'.

———●———

סד"ה וארא אל אברהם: **ראה תורה אור וארא נה, ג ואילך.**
סד"ה מי מנה: **ראה לקוטי תורה בלק סח, סע"ד ואילך.**

דרושים לשבת שובה

[נאמרה בשבת תשובה שנת תר"ז]

במדרש תלים סי' פ"ה ע"פ רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב כו' אמרו בני קרח עד מתי אתה אומר שובו בנים שובבים והן אומרים לך כו' שובה ה' עד מתי והנחם כו' לא אתה תשוב לעצמך ולא אנו נשוב לעצמינו אלא שניהם כאחת שנאמר שובנו אלקי ישענו. הנה כתיב לכו נא ונוכחה יאמר ה' אם יהיה חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו', ומזה ארז"ל במשנה פ"ט דשבת מנין שקושרין לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח כו', וספ"ז דיומא לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל כו'. כתיב מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך שובה אלי כי גאלתיך בישעי' סי' מד כב. וצ"ל לאחר שכבר נמחו הפשעים א"כ למה אח"כ צריך עוד תשובה כאומרו מחיתי כעב כו' שובה אלי כו'. גם איתא ברבות באיכה בפסוק אזכרה נגינתי, ירמיה אמר חטא חטאה ירושלים הקדים ישעי' ורפאן ואמר מחיתי כעב כו' ואיתא ע"פ חטא חטאה חטאו בכפליים כו' ולקו בכפליים ומתנחמין בכפליים כו' ע"ש ס"פ תבא כל רעתם לפניך סט ד. והענין הוא דיש שני מיני תשובות תשובה תתאה ותשובה עילאה, והיינו דבשם הוי' יש ב' ההין, ותשובה היא תשוב ה', ותשובה תתאה היינו תשוב ה' תתאה כו', ואח"כ יוכל לבא לתשובה עילאה היינו תשוב ה' עילאה. וענין תשובה תתאה היא חרטה ומרירות על העבירות שעשה. ולהבין לשון עבירה ומצוה, יש להקדים ענין דעת ואמונה, כי באמת בו ית' אין שייך לשון אמונה, כי לשון אמונה שייך רק

במדרש תלים סי' פ"ה: **נעתק מבוך 1124 סח, א. ה' סעיפים הראשונים נמצאו** בכת"י מעתיק. ומס"ו ואילך מגוכי"ק. הבא בפנים בתוך חצאי ריבוע ניתוסף מבוך 1018 רא, א. הכותרת נעתקה מבוך 794 רנז, א.

נמצא ג"כ בבוך 54 רמו, א. 154 ריב, א. 207 רנז, א. 278 תיג, א. 340 קכז, א. 354 כו, א. 485 רמו, א. 503 (עלים בודדים) ג' סעיפים. 610 תל, א. 642 א, א (הב'). 794 רנז, א [ומשם נעתק הכותרת]. 880 רנד, א [ובכותרת: דרוש לעש. והשאר נמחק]. 944 לט, ב. 992 תפח, א. 1079 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: במדבר **דברים בשעה שהקדימון] קעא, א. 1158 קכג, א. 1222 שכה, א [ובכותרת: בס"ד שבת שובה].**

בהמאמר הזה נכלל א) בסעיפים א—ג [כמצויין בהערות] חלק מד"ה וידעת היום [שבלקוטי תורה ואתחנן ד, א — ד, רע"ג] לשון הלקוטי תורה עם הוספות. ובקיצור נמרץ הוא במאמרי אדה"ז שבסמוך. ב) בסעיפים ד—ה [כמצוין בהערות] חלק מד"ה מחיתי כעב פשעיך [נעתק כאן בהרחבה ובאריכות] שבמאמרי אדה"ז — הקצרים ע' קמח נוסה ב [ובקונטרס (מח) אדמו"ר הצמח צדק ותנועת ההשכלה ע' 60 באידית).

ותשובה היא תשוב ה': זהר **נשא קכב, א.** וראה ג"כ **מאמרי אדה"ז הקצרים** ע' תקפד.

ענין דעת ואמונה: **מכאן לשון הלקוטי תורה ואתחנן ד, א עם הוספות.**

על דבר העתיד להיות וכגון תחיית המתים וביאת המשיח בב"א. אבל בו ית' נאמר ומבשרי אחזה אלוה באיוב סי' יט כו אחזה ממש, והיינו מבשרי שכמו בבשרי בשביל שרואה חיות הגוף וקיומו יודע ומרגיש כי נפשו הוא בו שהיא היא המחיה את הגוף ובלעדה אין חיות וקיום לגוף, כך אחזה אלוה מאחר שרואין את העולמות שהם כמו גוף גדול מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו', וז"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו'. וידיעה זו מורגשת כאלו רואה כו', וכן פי' בשל"ה דף ב' ע"ב פסוק ומבשרי אחזה אלוה. וז"ל כי האדם הנעשה בצלם אלקים הוא אות וסימן למציאות השם בסוד ועל הכסא דמות כמראה אדם ונאמר ומבשרי אחזה אלוה עכ"ל. ושם דף ה' רע"ב פי' כמו שגוף האדם יש בו ראש שבו משכן המוחין והגוף הכולל ב' זרועותיו כו', כמ"כ יש להבין עד"ז למעלה בחי' התלבשות האלקות בעולמות שהוא ג"כ ע"י עשר ספירות המתחלקים לג' מוחין חב"ד וז' מדות חסד דרועא ימינא כו' ע"ש. וכמ"ש במדרש בעשרה דברים נברא העולם כו'. ועד"ז פי' בפרדס שער כ"ב ספ"א פסוק ומבשרי אחזה כו' הובא בשל"ה דף י"א ע"א וע"ב. והנה כן אפילו דברים רוחנים כמו מלאכים ונשמות כו' הן כגוף לגבי החיות שבתוכם מא"ס ב"ה המהווה ומחיה ומקיימם, כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. וידיעה זו מורגשת כאלו רואה כו', וזהו לשון אחזה. לכן אין זה נקרא בשם אמונה בלשון הקודש אלא בשם דעת כי דעת הוא לשון הכרה והרגשה וגם דעת היא העמקת הלב שלא יסיח דעתו מזה ויהיה לזכרון לפניו תמיד שלא ישכח ויסיר מלבו, משא"כ הרהור בעלמא לא עביד מידי, דהרהור לאו כדבור דמי. אך הנה רישיה דקרא ואחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוה, והיינו כי סדר ההשתלשלות מאין ליש הוא ע"י והבדילה הפרוכת לכם כו' ויש כמה מיני מסכים עד שיש מסך המבדיל בין קודש לחול שמעלים ומסתיר האור כ"כ עד שנעשה נפרד ממש כמו היכלות החיצונים המגביהים א"ע לומר לי יאורי כו', וכמ"ש אמר נבל בלבו אין אלקים כו', לכן צ"ל ומלתם את ערלת לבבכם וזהו ואחר עורי כו' לאחר שיעבור ממנו המסך המסתיר אזי ומבשרי אחזה, ועיין ברבות ר"פ וירא על פסוק זה, ועיין בתו"א בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם, וע' במא"א אות ע' ס"י עור נק' קליפת נוגה כו'.

קיצור. ענין שניהם כאחת, ענין אם יהיו חטאיכם כשנים, ענין מחיתי כעב ואח"כ שובה אלי, חטא חטאה כו' חטאו בכפליים כו', וכן בתשובה

העולמות שהם כמו גוף גדול: **ראה מורה נבוכים ח"א פע"ב.**

מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה: **חגיגה יג, א.**

וכמ"ש במדרש בעשרה דברים נברא העולם: **שער היחוד והאמונה ספ"י. חגיגה יב, א.**

דעת . . הכרה: **ראה ג"כ מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תח.**

דעת . . והרגשה: **ראה תניא ספמ"ו. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תרא.**

הרהור בעלמא לא עביד מידי: **זהר אמור קה, א.**

דהרהור לאו כדבור דמי: **ברכות כ, סע"ב.**

תשוב ב' ההין. להקדים ענין מצוה ועבירה, ומתחלה ענין אמונה וכתיב דע את [כו'], ומבשרי אחזה, וז"ש דמות כמראה אדם, ומ"מ צ"ל ואחר עורי כו' ואח"כ ומבשרי אחזה כו'.

ב) **אך** הנה דעת והרגשה זו הוא בבחי' ממלא כל עלמין, אבל בבחי' סכ"ע כתיב אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם כו' שאינו בגדר עלמין כלל רק בחי' מלכותך לבדה היא מלכות כל העולמים, דהיינו בחינת זיו והארה ממדת מלכותו ית', כמאמר בשכמל"ו שם כבוד מלכותו ולא מלכותו עצמה. וע"ז אמרו רז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו לבד, שגם שמו היא מדת מלכותו היה בבחי' לבד כמ"ש כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו של שמו על הארץ כו', ונקרא הוא ית' בשם סובב כל עלמין שאין העולמות תופסים מקום נגדו. שחיותו המתפשט תוך העולמות אין כדמיון הנשמה המתלבש ממש תוך הגוף ומתפעלת ממקרי הגוף וממקרי המקום והזמן קור וחום כו'. אבל לפניו ית' הגם שנמצא למטה כמו למעלה אינו נתפס בגדר מקום ח"ו ומעלה ומטה שוין. ואין הפי' סוכ"ע שהוא למעלה מן העולמות אלא הוא נמצא בתוך העולמות ג"כ, ואעפ"כ הוא בבחי' סובב כל עלמין. וזהו הקדוש בשמים ובארץ שלפי שהוא קדוש ומובדל הוא בחי' סוכ"ע לכן הוא שוה ממש בארץ מתחת כמו בשמים ממעל (והמלך הגדול היינו בחינת ממלא כל עלמין התפשטות גדולת מלכותו ית' כי ולגדולתו אין חקר כתיב וכתיב אלף אלפים) כו' * שאינו בגדר עלמין ואין העולמות פועלים בו שום שינוי ח"ו מקודם * שנברא העולם. ובבחינה זו לא שייך דעת והרגשה שאין נתפס בשום שכל והשגה איך אין שינוי לפניו ית', אלא זו היא בחי' אמונה להאמין בה' שהוא ית' אינו בגדר עלמין ולפניו כחשיכה כאורה. והיינו כי מ"ש ומבשרי אחזה זה אינו מגיע אלא בבחינת ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, שהוא בחי' מה שנמשך ממנו ית' להאיר בבחי' ממכ"ע, כי עולם חסד יבנה זהו חסד דרועא ימינא כו', וכן בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה כו' זהו הכל בחי' אצילות מלשון ויאצל מן הרוח דגבי משה לפי שמשה היה במעלה עליונה וגבוה מאד נעלה והי' עליו למשא הנהגת בני ישראל בגשמיות לתת בשר כו', וזהו שאמר מאין לי בשר ולכך אמר לו הקב"ה שיאסוף שבעים איש הזקנים ואצלתי מן הרוח כו' כלומר

בשכמל"ו: פסחים נו, א.

עד שלא נברא העולם: ראה פרקי דרבי אליעזר פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקעב.

ואין הפי' סוכ"ע: ראה תניא פמ"ח סז, סע"ב.

אלפים) כו': בבוך 1018 אלפים כו').

מקודם: בלקוטי תורה כאן (ד, ב) וכמו מקודם.

חסד דרועא ימינא: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

שירד ונשתלשל עד מעלת ע' זקנים שהם הסנהדרין שהיו למטה ממנו במדרגה ועי"ז ונשאו אתך במשא העם, שאצילות זו היא ירידה והשתלשלות ממדריגה למדריגה כדי שישאו במשא העם. וכך לגבי אור א"ס ב"ה דלית מחשבה [תב"כ *] לא היו יכולים העולמות לקבל זיו והארה ולהיות התהוות העולמות כלל שהרי העולמות הם בעלי גבול והוא ית' אין סוף לכן לא יוכלו לקבל אם לא ע"י ירידה והשתלשלות האצילות שהכלים דע"ס דאצילות הן בבחי' גבול כמ"ש באגה"ק בד"ה איהו וחיוהי, ועיין בספר עה"ק ח"א פ"ח, והשתלשלות זו מלשון שלשלת כמו שלשלת האחוזה טבעת בטבעת עד שנעשה ארוכה כך להיות גילוי והתהוות העולמות הוא ע"י שלשלת הארה והארה דהארה כו' משכל למדות וממדות למחשבה דיבור ומעשה כו', הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם שאין זה מהות המחשבה [שלנו] כלל שהרי ממחשבה ודבור גשמי א"א להיות שום התהוות, משא"כ בדבר ה' שמים נעשו ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור כי הוא אמר ויהי רק כ"ז נק' בשם שכל ומחשבה כו', עד"מ כמו בגשמיות שהדבור מורגש לזולתו משא"כ המחשבה כך החיות הנמשך להחיות עלמין דאתגליין להיות בגילוי בפו"מ כמו הנביאים ששמעו קול ה' בגילוי ממש כמ"ש במשה וישמע את הקול כו', וכמו התהוות העולמות בע"מ יהי אור ויהי אור שנתהווה אור גשמי בפו"מ הרי הוא החיות הנמשך לגילוי זה נק' בשם דבור שהוא מורגש לזולתו, משא"כ עלמין סתימין כו'. והנה השתלשלות זו היא באצילות וממנה ולמטה שהוא להיות חכמה שכל ומדות ומחשבה כו' שהמדות נשתלשלו מהשכל והמחשבה מהמדות וזהו הנקרא דמות כמראה אדם. ובבחינה זו שייך לומר ומבשרי אחזה אלוה, היינו הבחינה מה שמאיר להיות נתפס ומתלבש בהעולמות בבחי' שארז"ל מה הקב"ה ממלא את כל העולם אף הנשמה ממלא את [כל] הגוף כו'. אבל בא"ס ב"ה לא שייך בחי' אלו שאינו בבחי' השתלשלות ולא בבחינת התלבשות כלל אלא נקרא סוכ"ע שמעלה ומטה שוין כו' כנ"ל ועז"נ כי לא אדם הוא וכמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור [בדבור אחד] שהוא למעלה מעלה מגדר בחינת אדם שהוא ע"ס כי אין ערוך אליו כלל. ולכן ע"ז נאמר ויאמינו בהוי' ועמ"ש בת"א פ' בשלח ע"פ וירא ישראל.

קיצור. שמ"מ בחי' ומבשרי אחזה לא שייך רק בבחי' כמראה אדם והוא ממכ"ע ונק' אצילות מלשון ויאצל ונק' סדר השתלשלות שכל ומדות כו' אבל בחי' סוכ"ע אינו בבחי' התלבשות כי לא אדם הוא בבחי' זו אין שייך [לשון] אחזה כ"א ויאמינו בהוי'.

תב"כ: ניתוסף מבוך 54. — תקוני זהר שם.
באגה"ק: ס"כ.
מה הקב"ה ממלא . . הגוף: ראה ברכות י, א.

ג) **והנה** כתיב שכן ארץ ורעה אמונה בתלים ל"ז ג', פי' ורעה מפרנס, שצריך לפרנס ולהמשיך מזון להגדיל את האמונה עד שתהי' קבוע בלב האדם ג"כ בבחי' דעת והרגשה וכאלו רואה כו', וכמו שיהי' לע"ל כדכתיב ומלאה הארץ דעה בישעי' סי' יא ט, פי' הארץ הוא האמונה שנק' בשם ארץ שהיא המדרגה התחתונה שאין בה גילוי אלא אמונה בלבד כי נעוץ תחלתן בסופן שאין גילוי תחלתן אלא בבחי' סופן, ובחי' אמונה זו תהי' מלאה דעה ותהי' בבחי' הכרה והרגשה וכאלו רואה וכו', וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כו', וזהו כמים לים מכסים, שבחי' ים הוא עלמא דאתכסיא ושרשו מבחי' סוכ"ע כנז' בת"א בד"ה וירא ישראל גבי ויאמינו בהוי' שנאמר גבי קי"ס יומשך הדעת שבבחי' זו בעלמא דאתגליא מה שעכשיו הוא רק בבחי' אמונה כו'. והמשכה זו להיות הגדלת האמונה כבי' * הוא ע"י תורה ומצות שעליהם נאמר נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, רמ"ח מצות הם רמ"ח אבריו דמלכא בחי' אדם אדמה לעליון שהם הן רמ"ח המשכות מבחינת סובב כל עלמין. (וכמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור בדבור אחד [נאמרו], שע"י תומ"צ ממשיכים מבחי' כי לא אדם הוא להיות נמשך ומתלבש בבחי' אדם, ועי"ז נק' [אדם] אדמה לעליון היינו לבחי' ע"ק וכמ"ש בזח"ג פ' אחרי ס"ו ב' שבפנימיות ז"א מלובש ע"ק כו' ע"ש גבי אות ו' במילוי אלף) ודרך כלל נחלקים הרמ"ח מצות לג' קוין ימין ושמאל ואמצע והם תורה ועבודה וגמ"ח תורה היא שמותיו של הקב"ה קורא בתורה הוא כמו שקורא בשם כו', וגמ"ח זו צדקה להחיות רוח שפלים ע"י אתעדל"ת אתעדל"ע להיות המשכת סכ"ע בבחי' ירידה והשפלה להחיות רוח שפלים, ועבודה זו קרבנות בחי' רשפי אש שלמטה לכלל באש שלמעלה. וכן בתפלה שכנגד הקרבנות תקנו ברוך שאמר ופסוקי דזמרה להגדיל מדורת האש האהבה שממטה למעלה באומרו ברוך שאמר והיה העולם. דהנה במאמר אחד כו' * וכן בהללוי' כי נשגב שמו לבדו רק הודו כו' וירם קרן לעמו וגומר לבני ישראל עם קרובו וגו', וכיוצא בזה בשאר פסוקים שמהם נמשך רשפי אש והתלהטות הלב. ועי"ז כמים הפנים לפנים וגו' ממשיך למטה בחי' סוכ"ע שתהי' אמונה זו קבועה ותקועה בלב ונפש האדם, וזהו ורעה אמונה שיש בה שני פי', הא' שתפרנס את האמונה כמש"כ וכן פי' הרמ"ז שם בפ' בהר דק"י ע"ב הב' שתתפרנס מן האמונה

נעוץ תחלתן בסופן: ספר יצירה פ"א, מ"ז.
כבי': בלקוטי תורה (כאן ד, ב) ליתא.
רמ"ח מצות . . דמלכא: נסמן לעיל ע' ב'קפה.
אדם אדמה לעליון: ראה של"ה ג, א. הנסמן בד"ה אל תצר (קה"ת תשל"ו) ע' 94.
תורה היא שמותיו של הקב"ה: נסמן לעיל ע' ב'שלא.
אתעדל"ת אתעדל"ע: נסמן לעיל ע' ב'ת.
בתפלה שכנגד הקרבנות: ברכות כו, א־ב.
כו': בלקוטי תורה (כאן ד, ב): ואח"כ נפרט ע"י ט' מאמרות כו'.
בלב ונפש האדם: עד כאן לשון הלקוטי תורה.

כמ"ש רש"י בתלים לז ג. ושני הפי' אמת, כי הנה אמונה היא בחי' מל' כנס"י שהיא המקבלת מבחי' אמת והיא המשפעת האמונה בסוכ"ע בכל א' וכמ"ש אמת ואמונה כל זאת וקיים עלינו, דהל"ל וקיימת אלא משום שהיא בחי' משפיע האמונה למטה כו'. ולפרנס אמונה זו זהו ע"י ועשה טוב כו' שהם דרך כלל כל המצות וכמ"ש את האור כי טוב, וע' זח"ג ק"י ב' רכה ב', ועי"ז תתפרנס ממנה כו' וכמ"ש כה"ג בכוונת ברוך שאמר והיה העולם כו' ע"ש.

קיצור. שצ"ל ורעה אמונה שתהי' ע"ד ומלאה הארץ דעה. והיינו ע"י קיום התומ"צ ועמ"ש מענין ורעה אמונה ע"פ כי תשא את ראש בנ"י, שהוא ענין משה שנק' רעיא מהימנא כי משה הוא יסוד דאבא דממשיך חסדים לנוק' הנק' אמונה.

ד) **ולבאר** הדבר יש להקדים להבין מארז"ל משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה. והענין כי הנה מבואר למעלה שבחיות ואור א"ס המחיה ומהוה את כל העולמות מריש כל דרגין כו' יש ב' בחי' הא' הוא בחי' ממכ"ע להיות החיות מלובש וממלא תוך עלמין ממש ע"י ריבוי השתלשלות בדרך עילה ועלול וצמצומים רבים וירידת המדרגה ממדרגה למדרגה. ומבשרי אחזה, כמו התלבשות השכל במדות ומדות במחשבה ומחשבה בדבור שיורד ומשתלשל מדרגה אחר מדרגה עד שנעשה מחדו"מ וד' חושים ראיה שמיעה כו', והחיות השורה במוח ולב ומלב מתפשט לכל האברים שמקבלים לפי מזגם ותכונתם להיות זה ראש וזה רגל כו'. וכ"ז הוא דרך וסדר ההשתלשלות להיות מתפשט כח הנפש וחיותו ממולא בכל הגוף שיהי' אברי הגוף ממולאים מכח וחיות הנמשך אליהם ומקבלים כל א' לפי מזגו ותכונתו. ואין זה אלא בבחי' התפשטות כחות הנפש כי הנפש עצמה אין לה בחי' התחלקות לכמה כחות פרטים אלא שכל הכחות כלולים ומתאחדים ואין עול[י]ם בשם כח פרטי כלל. אך מ"מ הכחות ההם וראשיתם כח החכמה והשכל שמתפשט מהנפש הוא נמשך מעצמיות הנפש עצמה שלכך נק' נפש המשכלת ע"ש כח השכל שמתפשט ממנה שהוא ראש ועיקר כל הכחות כולם שעם היות שאין בנפש גילוי כח השכל פרטי מיוחד בפ"ע, מ"מ מאחר שההתפשטות כח השכל המתפשט מהנפש גם קודם התפשטותו הי' כלול בנפש אלא שהי' בנפש בהעלם וההתפשטות הוא שיצא מההעלם אל הגילוי הרי היא מעצמיות הנפש, ולכך גם אחר ההתפשטות בבחי' גילוי כח שכל פרטי בפ"ע הרי הוא מתאחד עם הנפש ממש עד שנק' הנפש על שמו נפש

ע"פ כי תשא את ראש בנ"י: תורה אור תשא קיא, א. ספר המאמרים תקס"ג ע' קעו. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' שסה.

משה שנק' רעיא מהימנא: ראה זהר צו כז, ב. ילקוט שמעוני איכה רמז תתקצז.

משה הוא יסוד אבא: ראה לקוטי שיחות — ו ע' 244.

משחרב בהמ"ק: ראה ברכות ח, א.

המשכלת. וככה ככל המשל הזה הוא ענין בחי׳ השתלשלות החיות מאור א״ס ב״ה להחיות כל העולמות בבחי׳ ממכ״ע כי בעולם האצילות איהו וחיוהי חד שאור א״ס ב״ה מיוחד שם ביחוד גמור כמו עד״מ התאחדות נפש המשכלת עם כח השכל המתפשט ממנה כנ״ל. ועז״נ גדול ה׳ ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר ולתבונתו אין מספר, ואח״כ בעולם השרפים אלף אלפין ורבו רבבין כו׳, ומ״מ היש מספר לגדודיו כו׳, ומשם יפרד יותר להיות מונה מספר לכוכבים, וכ״ז הוא בחי׳ הא׳ שהוא בחי׳ ממכ״ע כסדר השתלשלות המדרגות. אך הבחי׳ הב׳ הוא בחי׳ סוכ״ע דהיינו שסובב ומקיף כולהו עלמין בהשואה אחת השוה ומשוה כו׳, והמשכה זו הוא בבחי׳ מקיף והעלם בלבד ואינה באה לידי גילוי פנימי במוח ולב האדם דלית מחת״ב כלל, כי המשכה זו היא מעצמיות אור א״ס ב״ה שלמעלה מגדר עלמין ואני הוי׳ לא שניתי ואין ערוך לך וכטפה מים אוקיינוס כו׳. ואין כח בשום נברא שהוא מחודש מאין ליש להכיל גילוי אור זה של יתבטל במציאות ממש, רק מ״מ ארז״ל אע״ג דאיהו לא חזי מזלי׳ חזי גבי דניאל והאנשים אשר עמו כדכתיב וראיתי אני לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו אבל חרדה גדולה נפלה עלהם, ואמרו בגמ׳ מאחר דלא חזו מ״ט איבעות משום דמזלייהו חזי, פי׳ מזלייהו מלשון יזל מים מדליו שהוא לשון המשכה ומזל הוא המפעיל וממשיך המשכה ההיא והיינו הנשמה שלמעלה שאינה מלובשת בגוף כי לא כל הנשמה מלובשת רק הארה והתפשטות ממנה, וכל עצמיות הנשמה חופפת עליו מלמעלה והוא נק׳ בשם מזל שממנו נוזל השפעה להתפשטות הנשמה המלובשת בגוף, ובבחי׳ מזלייהו דחזו נפלה עליהם חרדה גדולה. ועל יראה גדולה כזו שהיא למעלה מההשגה במוח שכלו רק בבחי׳ מזלייהו אמרו אם אין חכמה אין יראה, וכמ״ש ויצונו ה׳ אלקינו את כל החוקים האלה ליראה כו׳, שלהיות גילוי זה בבחי׳ מזלייהו עד שתפול עליו אימה ופחד הוא ע״י עסק התורה דאורייתא מחכמה נפקת והוי׳ בחכמה כו׳ שאא״ס ב״ה שורה ומתגלה בחכמה כח מ״ה בחי׳ ביטול שאין אור א״ס ב״ה שורה ומתגלה אלא במה שבטל כו׳, והיינו התורה שהיא חכמתו ית׳ ממש והוא וחכמתו א׳ כי הוא המדע והוא הידוע * כו׳. ועיקר גילוי זה למעלה במקור התורה שהיא בחי׳ ח״ע היא בבחי׳ מזל שמזיל וממשיך ההשפעה מגילוי זה להתפשטות התורה שלפנינו המלובשת בגשמיות. והוא כמו עד״מ כח השכל המתגלה במוח שהוא מתאחד עם הנפש ממש, כך הוא ענין התורה שלפנינו היא מתקשרת במקור

איהו וחיוהי חד : תקוני זהר בהקדמה ג, ב.
אע״ג דאיהו לא חזי : ראה מגילה ג, א.
דאורייתא מחכמה נפקת : נסמן לעיל ע׳ ב׳רמב.
בחכמה כח מ״ה : זהר צו כח, א. לד, א.
הוא המדע : ראה רמב״ם הל׳ יסודי התורה פ״ב, ה״י. שמונה פרקים פ״ח. מורה נבוכים ח״א פס״ח. תניא פ״ב. פמ״ה. שער היחוד והאמונה פ״ט.
הידוע : בבוך 1018 היודע.

התורה היא שרש חכמה עילאה הכלולה בא"ס ב"ה הסוכ"ע, שבחי' חכמה שהיא ראשית דבחי' ממכ"ע מתקשרת עם א"ס ב"ה הסוכ"ע כנ"ל כמשל התאחדות כח השכל עם הנפש המשכלת. וזהו ענין שאין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, היינו כמו שהנשמה אף שהתפשטותה בכל אברי הגוף מ"מ עיקר השראתה הוא במוחין כמ"ש בתניא פרק נ"א, כן השי"ת מכה"כ בבחי' ממכ"ע שמתפשט החיות בכל העולמות והברואים כמ"ש ואתה מחיה את כולם ועיקר השראת קדושתו הוא בד' אמות של הלכה מפני שהתורה היא בחי' חב"ד שהוא ראשית ומקור דבחי' ממכ"ע בכל עולם ועולם שבהן גילוי כללות החיות דממכ"ע ומתקשרת עם בחי' סוכ"ע כנ"ל. וזהו דאורייתא וקוב"ה כולא חד, כי כח הפועל בנפעל והחכמה שהיא ראשית הפעולה מא"ס מאיר בה כח הפועל. ועפ"ז יובן איך ע"י עסק התורה הוא בחי' רעה אמונה, פי' שהיא הלחם לכו לחמו בלחמי לפרנס האמונה ולהגדילה וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו', כי עיקר ענין הגדלת האמונה היינו שהאמונה בבחי' סוכ"ע אני הוי' לא שניתי יהי' בבחי' ומלאה הארץ דעה. וזהו ע"י עסק התורה שהיא ראשית דבחי' ממכ"ע שהיא דוקא המתקשרת עם אור א"ס ב"ה הסוכ"ע כנ"ל א"כ היא מחבר סובב וממלא. ולכן כאשר נקלט במוחו ושכלו חכמת התורה זהו המשכת החכמה והדעת בבחי' סוכ"ע ממש, ולא עוד אלא שנמשך עי"ז גם היראה כנ"ל מענין אם אין חכמה אין יראה כו'.

ה) **והנה** כמו שיש באדם מחודומ"ע שהם נמשכים מבחי' נשמה רוח ונפש כמ"כ יש למעלה רק שנאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו', והתורה היא כביכול מחשבתו ית', ועז"נ מאד עמקו מחשבותיך, ועיין בפי' מאד עמקו באגה"ק בד"ה דוד זמירות קרית להו, ועמ"ש בד"ה שובה ישראל עד. ולכן ע"י שהאדם מקשר מחשבתו ודיבורו בתורה עי"ז הוא מתאחד ממש עם מחשבתו ודבורו ית' ואין קרבת ה' יותר מזה, וכמו שנים שמתכסים בטלית אחת ממש כמ"ש מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר, וע"י קיום המצות הוא התקשרות המעשה בו ית' כמ"ש סד"ה כי תשמע בקול בפי' ובו תדבקון וכמ"ש בתניא פכ"ג וס"פ ל"ה. ועמ"ש בד"ה וידבר דעשה"ד מענין מעשה שהיא חיצוניות רמ"ח אברים המתקשרים עם עצם הגולגלת שהיא למעלה מהמוחין ולמעלה מהחכמה כ"א [ב]בחי' סוכ"ע ממש, ועמ"ש מזה בביאור

וזהו ענין שאין להקב"ה: מכאן השוה מאמרי אדה"ז הקצרים שנסמן בריש המאמר.

דאורייתא וקוב"ה כולא חד: ראה כתר שם טוב (קה"ת) סרפ"ד. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות לע' תשע.

באגה"ק: קונטרס אחרון (לתניא קס, סע"ב).

בד"ה שובה ישראל עד: ראה לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סו, ד.

בד"ה כי ביום הזה יכפר: לקוטי תורה אחרי כז, ב.

סד"ה כי תשמע בקול: ראה ג"כ לקוטי תורה ראה כ, ב.

בד"ה וידבר דעשה"ד: לקוטי תורה במדבר יז, ב.

ע"פ צאינה וראינה כו'. וזהו לשון הלכה שמוליך אותו ית' להעולמות ע"ד והתהלכתי בתוככם וכמ"ש סד"ה לבבתני שההלכות הן הליכה והמשכה מאור א"ס ב"ה הסוכ"ע מעולם ועד עולם, וזהו הליכות עולם לו שהן הליכות שלו בעולם, דהיינו כמשל התגלות האור והחיות מהנפש במוח שכלו ששם גילוי כללות החיות מהנפש ובהן ועל ידן נמשך ומתפשט החיות בכל הגוף כו' כך הוא בהנמשל. ובמ"נ ח"א פכ"ד לשון הליכה שנאמר בו ית' ענין התפשטות האור כמו שנאמר גבי קול לשון הילוך קול השופר הולך וחזק, קול ה' אלקים מתהלך בגן, קולה כנחש ילך. אכן באמת י"ל ע"ד שנתבאר בד"ה מהלכים בין העומדים שנאמר על נשמות ומלאכים, דבחי' עמידה זהו כשהנשמה אור האור * מוגבל בכלי, והילוך הוא בבחי' בלי גבול, ועד"ז ענין הילוך בו ית' הוא מה שמאיר בתוספת אור על אור הקצוב, וכמ"ש בהקדמת מהרנ"ש לפע"ח שיש ב' בחי' הא' הבא בסוד שרש וקצבה והב' בתוספת, ותוספת של הקב"ה מרובה על העיקר לאין שיעור וזהו ענין ההילוך, והוא הנק' ג"כ יחוד העליון, דהיינו יחוד סובב וממלא כו'. ומצוה הוא ג"כ לשון צוותא וחבור כי אין ערוך אליו ית' רק ע"י קיום המצות נעשה התקשרות והתחברות אור א"ס ב"ה בהע"ס והעולמות כו', ולכן ע"י קיום התומ"צ נעשה הכל אחדות יחוד גמור. כי הנשמה היא חלק אלוה ממעל והמצוה היא חלק להמשיך אותו ית' למטה וכמ"ש באגה"ק בד"ה מה טוב חלקינו, נעשה הכל אחד גמור ונעשה מרכבה לסטרא דקדושה. ועבירה הנזכר בתורה לא עברתי ממצותיך בפ' כי תבא כו יג, כי עברתי את פי ה' בש"א טו כד, וכל ישראל עברו את תורתיך בדניאל סי' ט' יא הוא מלשון מעברות כמו דרך הירדן על המעברות ביהושע סי' ב ז, עברו מעברה בישעי' סי' יו"ד כ"ט, מעבר יבק בפ' וישלח. דהיינו המעבר שעוברין בו ועל ידו מעבר הנהר זה לעבר וצד השני. וכך ענין העבירה שהוא עובר מסטרא דקדושה לסטרא אחרא. ר"ל שבעשות עבירה נעשה מרכבה לס"א כמ"ש בתניא פרק כ"ד ע"ש, כי אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל ושורש מלמעלה כ"ש מצוה ועבירה. ויש ב' מיני היכלות כנז' בזח"ב ס"פ פקודי, היכלות הטומאה והיכלות הקדושה, שמהיכלות הקדושה נמשך ונשפע מחשבות דקדושה לאהבה את ה' ולשמור מצותיו, ועמ"ש בד"ה באתי לגני גבי אכלתי יערי כו'. ומהיכלות הטומאה נשפע מחשבות והרהורים רעים זנות ולה"ר וגזל כו'

בביאור ע"פ צאינה וראינה: **לקוטי תורה שיר השירים כב, סע"ב ואילך.**

סד"ה לבבתני: **לקוטי תורה שיר השירים כט, רע"ג.**

בד"ה מהלכים בין העומדים: **ראה תורה אור וישב ל, סע"א ואילך. ובתוס' הגהות וכו' באור התורה חנוכה ע' תתקיג.**

אור האור: **כ"ה בהכת"י.**

ותוספת של הקב"ה מרובה על העיקר: **בראשית רבא פס"א, ד.**

באגה"ק: **ס"ז.**

אין לך עשב: **ראה בראשית רבא פ"י, ו. זח"א רנא, א. מו"נ ח"ב פ"י.**

בד"ה באתי לגני: **לקוטי תורה שיר השירים לב, ב.**

ותאוות רעים. והנשמה היא חלק אלוה ממעל, וכשאדם עושה עבירה הוא מעביר אותה תחת היכלות הטומאה, וכמו שכתוב בתניא פרק כט. ואף שחיות היכלות הטומאה ג"כ ממנו ית' כמאמר ואתה מחיה את כולם, אעפ"כ הם כמשל הצפרניים שאף שהן גדילים ג"כ מהגוף עכ"ז יש תיקון בחתיכתן והסרתן, ועד"ז באבוד רשעים רנה. ויש ג' מיני היכלות הטומאה הנק' חשך ענן וערפל שהם שרש לשלשה עבירות כלליים גזל ועריות ושפיכת דמים. ובחי' הרביעית נק' נוגה שהיא הממוצע בין הקדושה לסט"א. וזהו עד"מ המעבר שעובר מסט' דקדושה ע"י נוגה כו' שאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות המטעהו לומר שמ"מ לא נפרד בזה מה' לגמרי, וזה הרוח שטות הוא מהרע דק"נ ע' זח"ב דר"ג ע"ב, ובו ועל ידו עובר לעבר האחר היינו שנעשה מרכבה להיכלות הסט"א שלמטה מק"נ כו'. ועד"ז פי' בכהאריז"ל בענין ירדן שנוטל מזה ונותן לזה כו', והוא ג"כ ענין עברה, ר"ל לשון עברה וזעם, כי ממשיך עליו מדת הדין ג"כ העברה מקו האמצעי לקו השמאל להיות הדין נטוי עליו להעבירו לגיהנם הנק' עברה, כמארז"ל פרק לפני אידיהן די"ח סע"ב ואין עברה אלא גיהנום שנאמר יום עברה כו'. גם לשון עבירה כענין פרשת העיבור כו' שארז"ל בשעה שהם עוברים על ד"ת ואתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו'. וכן פרש"י בחומש פ' פנחס ע"פ והעברתם את נחלתו לבתו לשון עברה הוא כו', ד"א על שם שהבת מעברת נחלה משבט לשבט. נמצא ב' הלשו' דלשון מעבר ולשון עברה שניהם שייכי אהדדי, ודברי רש"י הם בגמ' בב"ב פרק יש נוחלין.

וזהו ענין כי עונותי עברו ראשי בתלים סי' לח ה.

ו) **והנה** מבואר באגה"ת רפ"ז ופרק ו' איך ע"י העונות מוריד ההשפעת משם הוי' תוך היכלות הסט"א כו', ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה וז"ל, והנה ישראל עלו במחשבה ולכן הם גורמים ע"י חטאם במעשה דבור ומחשבה בחי' שפיכת דם וחיות אדם דקדושה באדם דקליפה כו' ועז"נ* לא תרצח כו' ע"ש. וזהו ענין חטא חטאה ירושלים וארז"ל חטאו בכפליים, דהיינו שתים רעות עשו, הא' שממשיכים החיות דקדושה תוך היכלות הסט"א, הב' שגורמים הסתלקות האור המאיר בקדושה להסתלק למקורו ושרשו ונשאר למטה חושך וכמ"ש בתו"א בד"ה וארא אל אברהם בפי' קודב"ה

שאין אדם עובר עבירה: סוטה ג, א.
בכהאריז"ל: נסמן לעיל ע' ב'ריז.
שארז"ל: ראה ברכות כט, ב.
בגמ' בב"ב: קטז, א. (ופי' הד"א שם) קמז, א.
ו) והנה מבואר: מכאן ואילך נעתק מגוכי"ק.
בד"ה בשעה שהקדימו: לקוטי תורה במדבר יג, ב.
ועז"נ: בלקוטי תורה שם ליתא.
וארז"ל: איכה רבא ספ"א.

סליק לעילא לעילא. וכן מובן הפי' בזח"ג פ' ואתחנן דרס"ו ע"א ע"פ שתים רעות עשה עמי כו' שהרעה אחת שעושה היא קשה כשתים מטעם הנ"ל וכמ"ש ואותי שכחה ותלך אחר מאהביה כו', וכמ"ש בר"ח ר"פ שני משער התשובה כי החוטא מלבד מה שקלקל צנורי השפע מלבוא אל מקומם הראוי מוליכם למקום שהכעיס את המלך ה' צבאות כו' ע"ש. ולכן כדי לתקן זה ע"י התשובה צ"ל ג"כ ב' בחי' תשובה, הא' תשובה תתאה, הב' תשובה עילאה. ופי' תשובה תתאה מבואר באגה"ת רפ"ז שהם ב' דברים דרך כלל, הא' הוא לעורר רחמים העליונים ממקור הרחמים על נשמתו כו' שנפלה מאיגרא רמה היינו מקור מ"ח לבירא עמיקתא הן בארות נשברים הנ"ל. והב' לבטש ולהכניע הקליפה וסט"א אשר כל חיותה הוא רק גסות* והגבהה כמ"ש אם תגביהי כנשר כו' (ע' בתו"א בד"ה ויאבק איש כו'). והביטוש וההכנעה עד עפר ממש זוהי מיתתה וביטולה, והיינו ע"י לב נשבר ונדכה, ולהיות נבזה בעיניו נמאס כו' ע"י שיהיה ממארי דחושבנא כו' וכמבואר בתניא פכ"ט, ופרק ל"א, והנה מרירות זו באה מק"נ מהטוב שבק"נ ומיניה וביה לשדי ביה נרגא. וזהו ג"כ בחי' המעבר להיפך שעי"ז מעביר נשמתו ממה שהיתה בהיכלות הטומאה לחזור ולהיות מרכבה להקדושה כו'. ולכן נק' נוגה לשון הארה שע"י בחי' זו מתקרב לאור הקדושה כו'. ועי"ז תשוב ה' תתאה מנפילתה שנתלבש השפעה בע"ס דנוק'* לחזור למקומה הרמתה כו'. ובגמ' פב"ת דיומא נז' ג"כ ב' בחי' תשובה, הא' תשובה מיראה הב' מאהבה, י"ל זהו תשו"ת ותשו"ע. כי ה' תתאה נק' יראה וה' עילאה היא אהבה רבה. והנה מעקרי התשובה ע"פ דין הם החרטה שיתחרט על העוונות והוידוי דברים כהובא בר"ח רפ"ד משער התשובה, ומבואר ברע"מ פ' נשא דקכ"ג סע"א שזהו בחי' תשובה תתאה עדיין כמש"ש ומתחרט ומודה עלייהו כו'. והיינו כי הדבור הוא מבחי' מל' הנק' ה' תתאה, וע"כ להעלות ה' תתאה זהו ע"י ודוי דברים וכמש"ש דקכ"ב א' ובפי' הרמ"ז שם. וזהו קחו עמכם דברים ושובו אל ה', וכ' הרמ"ז ירצה החוטא פוגם בשכינה ובנשמתו ומשפיל אותן לקליפה וע"י התשובה יחזור הוא משם והשכינה, וזהו קחו עמכם שגם את עצמיכם תקחו עם הדברים כו'. אך חיות הדבור הוא מהמדות והרצון לכן אין כח בוידוי זה להעלות אא"כ יש עקירת רצונו באמת מהחטא כו' ומתחרט מאד. וכמו שמצינו שחרטה מהני לענין להתיר הנדר על ידו, דג"כ

ואח"כ קח טוב זהו . . .

גסות: באגרת התשובה בחי' גסות.

דנוק': כ"ה בגוכי"ק.

פב"ת דיומא: פו, סע"א.

מעקרי התשובה ע"פ דין: ראה אגרת התשובה פ"א ובליקוט פירושים שם (נמצא בדפוס). לקוטי שיחות — יז ע' 197. ע' 193 ואילך.

כיון הנדר הביא עליו האיסור בדבור פיו, וכיון שמתחרט מהדבור שבטא בשפתיו, אזי דוקא יכולים למחול לו הדבור, הרי שחיות וקיום הדבור הוא הרצון, ולכן כמ"כ לענין התשובה דוקא ע"י שעוקר רצונו מהדבר אזי הוידוי דברים יש בו כח להעלות הנשמה ודבר ה' כו'.

ז) **ופי'** תשובה עילאה ע"ד והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, כי הנשמה שרשה הגבה למעלה, וכדי שתרד פלאים להתלבש בגוף צ"ל ד' ירידות נתת בראתה יצרתה נפחתה, והוא ההמשכה מבחי' יחידה ע"י חיה נשמה רוח נפש כנגד ד' אותיות הוי' וארבעה עולמות אבי"ע וארבעה יסודות ארמ"ע רוחניים, עמ"ש בד"ה האזינו השמים ובד"ה והיה מספר בנ"י. אך לא כל הנשמה נכנסת ומתלבשת בגוף כ"א רק הארה ממנה, אבל עיקר הנשמה היא למעלה ונקראת מזליה וכמ"ש בד"ה יונתי בחגוי ע"ד ונוזלים מן לבנון. וזהו ענין התשובה שתשוב בבחינת ביטול ומס"נ אל האלקים אשר נתנה היינו למעלה גם מבחי' הירידה הראשונה בחי' שנתתה בי כו', והיינו לבחי' מזליה ממש שהוא בחי' אין. וזהו עד יעבור עמך הוי' למעלה מבחי' שם הוי' המורה על חיות והתהוות ד' עולמות אבי"ע שהם ד' יסודות רוחניים ארמ"ע כנ"ל. ופי' עד יעבור ג"כ ע"ד בעבר הנהר ישבו אבותיכם שהוא שורשם ומקורם בבחי' מזליה שלמעלה גם מבחי' הנהר הידוע היוצא מעדן כו', וזהו ענין תשובה קדמה לעולם, כי עולם נמשך משם הוי', אבל התשובה היא בבחי' אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך בחי' לפני הוי' תטהרו לפני דוקא. והנה כמו שפי' וענין עבירה היינו שעובר על ידה מהיכלות הקדושה להיכלות הסט"א, כך כמו כן התיקון לזה הוא ע"י עד יעבור עמך הוי' שעובר ג"כ בבחי' דילוג מהיכלות הקדושה שהם בבחי' סדר ההשתלשלות למעלה מסדר ההשתלשלות לבחינת בעבר הנהר כו', שנמצא מדלג וקופץ על בחי' הנהר שהוא סדר ההשתלשלות. ודילוג זה זהו ענין מעלת הבעל תשובה בחילא יתיר בבחי' יחידה שבנפש שלמעלה מבחי' נר"נ חיה. וזהו ענין ממעמקים קראתיך בחי' עומק הלב. והנה עומק הוא חשבון אריה בחי' כאריה ישאג גבור כארי כו' שאגתי מנהמת לבי כו'. כי יש אהבה הנמשך מבחי' פני שור בחי' בהמ"ה שם ב"ן, אכן אריה היא תוקף האהבה בבחינת

בד"ה האזינו השמים: לקוטי תורה האזינו עא, ג. והנחה אחרת בספר המאמרים תקס"ג ע' תשנו.

ובד"ה והיה מספר: לקוטי תורה במדבר ה, ב. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תקעט.

בד"ה יונתי בחגוי: לקוטי תורה שיר השירים טז, ג.

תשובה קדמה לעולם: פסחים נד, א. וראה ג"כ מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' שכט. ולקוטי תורה דרושים לר"ה ס, סע"ד ואילך.

בהמ"ה שם ב"ן: ראה לקוטי תורה [להאריז"ל] תהלים לו בסופו. מאורי אור מערכת בהמה ס"ז. הנסמן באור התורה בהעלותך — ו ע' א'תשמח.

בכל מאדך בלי גבול כו', שהוא בחי' רעותא דליבא כתר דז"א כמ"ש במ"א ע"פ הרבות יתרו פכ"ט. ועמ"ש בתו"א בד"ה וישלח יעקב בפי' עובר לסוחר, כי סוחר ומקיף היינו סוכ"ע, ועובר לסוחר הוא למעלה מבחי' סוכ"ע, ומשם נמשך ת' עלמין דכסופין וכו' שהם בחי' נועם ה' כי עמך מקור חיים, והזוכה לזה ע"י תשובה, וזהו ענין בצום ושק ואפר בדניאל ט' ג' וישם שק על בשרו וכו', שזהו התשובה מה שגרם ע"י העון להיות אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם בחי' שק זהו הלבוש גס המסתיר שכנגד ת' עלמין דכסופין ע"ד תיו תחיה תיו תמות, כי זה לעומת זה וכו', ולכן ע"י התשובה בבחי' צום ושק וכו' מהפך חשוכא לנהורא וממשיך תיו תחיה מבחי' עובר לסוחר. ועיין בפע"ח שער השבת פכ"א בענין תשר"ק דמוסף שבת, ועמ"ש בד"ה אתם נצבים בפי' לעברך בברית כו'.

ח) **וזהו** ענין אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, דהיינו השנים הם אדומים והשלג הוא לבן, וכפשוטו הפי' שאף שהחטא הוא אדום מעשה עשו אבי אדום וכמ"ש ברבות תולדות פס"ג הוא אדום ותבשילו אדום כו' הלעיטני נא מן האדום כו' ע"ש, דהיינו שיניקתו מפסולת הגבורות דקדושה מבחי' פני שור מהשמאל, ולכן אמרו כתבו לכם על קרן השור כו' כמ"ש בתו"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו, ומקורו ממזל מאדים. גם החטא נק' שופך דם האדם באדם שממשיך הדם והחיות מאדם דקדושה באדם בליעל וזהו ענין ונוקב שם כו', ולכן נק' החטא כשנים וכתולע כו'. ועז"נ שאעפ"כ כשלג וכצמר ילבינו, שהם מבחי' י"ג מדה"ר. אך יש לפרש המאמר ג"כ באופן אחר, והוא כי יש ג"כ בחי' גוון אדום דקדושה, והוא גבורות עליונות דקדושה שמהם דוקא כפיית הגבורות קשות, וכמ"ש ברבות פ' תולדות שם ופורע מנו אדום שנאמר דודי צח ואדום, בלבוש אדום שנאמר מדוע אדום ללבושיך כו', ועיין מזה ג"כ בזח"ג פ' אמור דף פ"ט ע"א ובהרמ"ז שם. והיינו משום דבאמת קמיה כחשכה כאורה ושממית בידים תתפש כו', וכמה ארך אפים לפניו כו'. וא"כ זה שיתצמצם להיות ואת עשו שנאתי, ולהפרע ממנו זהו ע"י בחינת ה"ג, משא"כ מבחי' החסד לבד, ועמ"ש בת"א פ' לך לך בפי' אנכי מגן לך. וז"ש בדוד ויהי דוד אדמוני עם יפה עיניים, הנה הוצרך להיות ג"כ אדמוני דוקא אלא שהוא עם יפה עיניים ע"ד צח ואדום כנ"ל. ועיין בזח"ג ס"פ מצורע דנ"ו ע"א ומ"ש מזה סד"ה

כמ"ש במ"א ע"פ הרבות יתרו פכ"ט: **ראה ג"כ אור התורה דרושים לר"ה ע' א'תכג.**
ת' עלמין דכסופין: **ראה זהר חיי שרה קכג, ב. נשא קכח, ב. האזינו רפח, א.**
תיו תחיה תיו תמות: **שבת נה, א.**
בד"ה אתם נצבים: **לקוטי תורה נצבים מד, ב. מה, ב בהקיצור אות ו.**
כתבו לכם על קרן השור: **בראשית רבא פב, ד. וברש"י שם נעתק: לכם. וראה במהדורת אלבעק.**

וכל בניך גבי א"ת בניך אלא בוניך שזהו הפי' בנין המל' מהגבורות דוקא, לפי שהיא כשושנה בין החוחים ע"כ צ"ל חמש עלין תקיפין שהם ה"ג דסחרין לשושנה, וזהו ג"כ ענין הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה כו' שהם ששים מסכתות דתשבע"פ שהם בחי' גבורות חומרות וגדרים כו' ועי"ז הוא השמירה מיניקת החיצונים כמארז"ל שמור זו משנה כו'. ועד"ז יש לפרש אם יהיו חטאיכם כשנים דהיינו שיעשו תשובה שהוא בחי' גבורות הן תשובה תתאה בבחי' מרירות לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר וכמ"ש בת"א בד"ה אוסרי לגפן בפי' ובדם ענבים סותה שבחי' דם ענבים זהו מה שמעורר בנפשו בחי' גבורות קדושות על הירידה אשר רחוק מה' בתכלית כאשר יהיה ממארי דחושבנא מן המעשים והדבורים והמחשבות אשר לא לה' המה וישוב אל ה' וירחמהו כו'. ולבוא לזה זהו ע"י לב נשבר ונדכה כו' שמכ"ז יבוא אצלו הרצון והתשוקה אליו ית', וזהו הנק' דם ענבים והוא בחי' תשובה כו' יעו"ש. ועי"ז מוציא היניקה מבחינת מה שע"י החטא הי' ממשיך היניקה והדם והחיות לקליפה כנ"ל שיהיה חיל בלע ויקיאנו. נמצא ע"י תשובה כזו נתקן החטא ונעשה בחי' חטאיכם כשנים שהוא גוון אדום דקדושה, וע"ד שנאמר גבי יהושע את תקות חוט השני תקשרי בחלון כו', וכתיב כחוט השני שפתותיך וכמ"ש בזח"א פ' ויחי דרמ"א סע"ב, ועמ"ש מזה סד"ה נאוו לחייך בתורים בענין צוארך בחרוזים, שזהו בחי' החוט וההמשכה הנמשך בתשבע"פ וכנ"ל בענין ששים גבורים כו', וזהו ענין כי כל ביתה לבוש שנים, ועיין מזה בזח"א ויחי דרל"ח ע"ב. והנה זהו בחי' האתעדל"ת של התשובה שמלמטה למעלה ועי"ז נמשך ההמשכה מלמעלה להיות כשלג ילבינו, שמלבין עוונותיהם של ישראל להיות נהפכים לזכיות ממש, שגוון לבן א"א לאדם לעשות כי הוא גוון עצמי.

קיצור. כשנים עשו אבי אדום, או י"ל גוון אדום דקדושה צח ואדום ויהי דוד אדמוני, בוניך ה' עלין תקיפין דסחרין לשושנה, ששים גבורים סביב לה, דם ענבים, כחוט השני שפתותיך, ביתה לבוש שנים ועי"ז כשלג ילבינו ע"י ההמשכה שמלמעלה.

סד"ה וכל בניך: לקוטי תורה ראה לא, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' שכד.

חמש עלין תקיפין: זהר בהקדמה א, א.

ששים גבורים . . מסכתות: ראה אור התורה בשלח ע' שעט. נשא ע' רסה.

שמור זו משנה: בלקוטי תורה האזינו עח, א בספרים. וראה הנסמן במראי מקומות שם (קה"ת תשד"מ).

לעולם ירגיז אדם: ברכות ה, א.

שנאמר גבי יהושע: כ"ה בגוכי"ק.

סד"ה נאוו לחייך בתורים: לקוטי תורה שיר השירים יג, סע"א ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' ט.

שגוון לבן . . עצמי: ראה ג"כ מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תרנא ובהנסמן לשם.

ט) וביאור הדבר יובן בהקדים מארז"ל פ"ק דחגיגה ד"ט ע"ב ע"פ הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך בכור עוני בישעי' סי' מ"ח יו"ד, יאה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקא לסוסיא חיורא, וכן איתא ברבות בחקתי פל"ה, ובשה"ש רבה ס"פ משכני אחריך נרוצה, ממסכנני (לשון רש ומסכן ודורש משכני כמו מסכנני, והיינו שמתוך עניותי אחריך נרוצה) אחריך נרוצה כו' כההיא דאמר רבי עקיבא יאה היא מסכנותא לברתיא דיעקב כערקא סומקא בקדלא דסוסיא חיוורא, ובקהלת רבה ע"פ עיר קטנה כו' ומצא בה איש מסכן מפרש דיצ"ט נק' מסכן לפי שאין רובן של בריות נשמעין לו כו' ועז"נ אשרי משכיל אל דל כו' ע"ש. והיינו כי בחי' עני זהו ענין ענוה ושפלות כמ"ש בר"ח בשער הענוה בתחלתו וז"ל מלת ענוה נגזרה מלשון עני ועינוי שהכוונה היא ההכנעה, כי מלת עני פי' נכנע וכן מאנת לענות מפני בפ' וארא מתרגמינן לאתכנעא, וכן ענוי ותענית כיוצא בו כאמרו וכי התענית בכל אשר התענה אבי במ"א סי' ב הכוונה בהם ענין ההכנעה עכ"ל. ועד"ז ארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופרש"י הכנעה שיהי' נכנע וירגיש על שעונותי עברו ראשי שזהו כובד ראש כו'. ועד"ז נתבאר בתו"א פ' ויקהל בד"ה קחו מאתכם תרומה בענין פי' לחם עוני שהוא בחינת אתכפיא לבטל רצונותיו ע"י ונפשי כעפר לכל תהיה כו'. וזהו ענין לשארית נחלתו משים עצמו כשיריים וענין ונשב בגיא כמ"ש במ"א. ולכן נק' יצ"ט מסכן וחכם שהוא בבחי' גיא ושארית והכנעה הנ"ל, וההפך מזה הוא היצה"ר שחפץ בהפך בחי' גיא כ"א בפסולת ההשפעה כו'. גם בחי' מסכן זהו ע"ד משנ"ת בתו"א פ' יתרו בד"ה בחודש השלישי בענין מה שישראל מונין ללבנה, כי הלבנה לית לה מגרמה כלום כו' ותורתם ועבודתם הוא בבחי' ביטול דלית לון מגרמיהון כלום שאינו בבחי' יש מי שלומד כו' ע"ש, וע"ד ענין כריעות והשתחוואות דשמו"ע שע"ז נאמר ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי כו' כמ"ש בתו"א פ' בראשית סד"ה השמים כסאי. וע"ז אמרו יאה עניותא ליהודאי שבחינת הכנעה ושפלות וענוה זהו דוקא הכלי להשראת אור א"ס ב"ה, וזהו ענין יהודה הודאה וביטול וכענין מודים אנחנו לך. וגם כי אין עשיר אלא בדעת והנה הדעת וההשגה לא שייך רק בבחי' ממכ"ע שעז"נ מבשרי אחזה כו', אבל בבחי' סוכ"ע לית מחשבה תפיסא ביה כ"א בבחי' אמונה והודאה. וזהו ג"כ ענין יאה עניותא כו' שיהי' בבחי' ביטול והודאה הנ"ל אף שאין הדעת משיג. ועז"א כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר וכענין ומלאה הארץ דעה את ה' כמ"ש לעיל. וכמו שבמצה תחלה לחם עוני ואח"כ יוכל

ארז"ל: ברכות ל, ב.

משים עצמו כשיריים: ראש השנה יז, רע"ב.

ונשב בגיא: ראה ג"כ מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' קט ובהנסמן שם. ובסה"מ — תקס"ב ובאוה"ת ואתחנן.

אין עשיר אלא בדעת: כתובות סח, א.

כל המקיים את התורה: אבות פ"ד, מ"ט.

לאכול מצה עשירה וכמ״ש במ״א. והנה בחי׳ יהודה זהו ביטול אמיתי דשמונה עשרה שלמעלה גם מאהבה רבה שהיא ק״ש וכמ״ש בתו״א ד״ה יהודה אתה בפ׳ ויחי. ולבוא לזה זהו ע״י עניותא ואתכפיא הנמשך מיראה תתאה כי זה השער לה׳ בזאת יבא אהרן כו׳, גם כמ״ש בענין בחרבי ובקשתי בצלותא ובעותא שא״א לבוא לבחי׳ שמונה עשרה שהוא ענין הבקשה על גילוי אלקות שיהי׳ ברוך אתה הוי׳ כו׳ אא״כ חסר לו, כי כלום מבקשים אא״כ חסר, והיינו שיהיה כואב לו מאד ההסתר והחושך מה שהוא רחוק מה׳ ומרגיש היטב החסרון בחי׳ בחוסר כל, שהשפעה נקרא כל כמ״ש כי כל בשמים וארץ* כו׳ וזהו ענין מרוב כל, משא״כ ההפך מזה בחי׳ בחוסר כל וזהו שירגיש העוני וחוסר כל הנ״ל אזי יוכל לבקש באמת מעומקא דליבא הבקשות שבשמו״ע בא״י כו׳ משא״כ כשאינו מרגיש החסרון ואינו כלי ריקן ולבי חלל כו׳ לא יבקש רק מהשפה ולחוץ.

י) **והנה** ענין יאה בחי׳ עניותא והכנעה הנ״ל ליהודאי הוא כברזא סומקא לסוסיא חיורא. דהנה סוסים הם אותיות התורה כמ״ש כי תרכב על סוסיך דקאי על מ״ת, וכמ״ש בד״ה ויאמר משה אכלוהו היום בת״א פ׳ בשלח, ושם נתבאר שכדי להיות המשכה זו זהו ע״י העלאה שע״י אותיות התפלה שהם מלמטה למעלה, וזהו ענין סוסים זכרים וסוסים נקבות כו׳ וכמש״ש באריכות בד״ה לסוסתי ברכבי פרעה, ושם מבואר שיש עוד בחי׳ אותיות זכרים שהם באים שלא ע״י אתעדל״ת כלל כו׳, דהיינו אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת וכמ״ש בקי״ס ואתם תחרישון, והיינו כי הסוסים זכרים שהם אותיות התורה הנמשכים ע״י אתעדל״ת דתפלה שורש המשכה זו באה מבחי׳ חכמה כי אורייתא מחכמה נפקת, אבל למעלה מבחי׳ חכמה בחי׳ כ״ע אין אתעדל״ת יכול לעורר כלל כו׳. וזהו ענין כסוסיא חיוורא, היינו סוסים ואותיות הנמשכים מכ״ע שעליו נאמר וע״י יתיב לבושיה כתלג חיוור ושער רישי כעמר נקי, ועמ״ש סד״ה וישכם לבן בבקר. והנה התורה ניתנה באש שחורה ע״ג אש לבנה, וע׳ מזה בזח״ג קלב א׳ והיינו בחי׳ אורייתא סתים וגליא, נמצא בחי׳ הסתים והפנימית נק׳ אש לבנה וא״א לבוא לזה אלא ע״י אש שחורה וכמ״ש קוצותיו תלתלים שחורות כעורב שיהי׳ משחיר עצמו על דברי תורה כו׳ כי באתעדל״ת אתעדל״ע. אך התשובה לכפר על מה שפגם בתורה צ״ל ע״י ההמשכה מכ״ע, וזהו ענין כשלג ילבינו דוקא וזהו ענין בגדי לבן שהיה הכה״ג נכנס בהן בבית קדש הקדשים. ובהרמ״ז ר״פ תצא דבחי׳ תרכב על סוסיך זהו היכל קדה״ק דבריאה ולשם הי׳ נכנס כה״ג ועי״ז הי׳ נמשך מבחי׳ כתר עליון באצי׳ הנק׳ קדש הקדשים דאצילות, וזהו ענין סוסיא חיוורא. ואעפ״כ צריך לזה

וארץ: כ״ה בגוכי״ק.
סד״ה וישכם לבן בבקר: תורה אור ויצא כד, ב.

ג"כ ברזא סומקא דוקא. כי הנה בהמשכת יג"מ הרחמים שהן מדרגות עליונות שלמעלה מהשתלשלות ארך אפים נושא עון כו' א"כ יוכל להיות יניקה גם לחיצונים מאחר דקמיה כחשכה כאורה. וע"ז ביקש משה ונפלינו אני ועמך וכמ"ש במ"א סד"ה והגדת לבנך כו' בעבור זה עשה ה' לי כו' ע"ש. והיינו ענין שערות די"ג ת"ד שהם קשישן ותקיפן מבחי' גבורות כדי שעי"ז יומשך ההשפעה רק בקדושה כו' וגבורות אלו נק' גוון אדום. וזהו ענין דודי צח ואדום, שבחי' גוון אדום דקדושה זהו כדי שיומשך ההמשכה מבחי' צח היינו מ"ש והשביע בצחצחות נפשך שנתבאר באגה"ק בד"ה אשת חיל עטרת בעלה יומשך זה רק בקדושה במקום הביטול כו'. וזהו ענין צורך ונוי הברזא סומקא לסוסיא חיוורא שהם האותיות דכ"ע שאעפ"כ הם נמשכי' ע"י החכמה עילאה וחכמה תתאה תשב"כ ותשבע"פ וכנזכר בתו"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות פי' פותח בברוך וחותם בברוך, וזהו ענין יבחר לנו את נחלתינו כו' ע"ש. וזהו ענין אם יהיו חטאיכם כשנים היינו גוון אדום דקדושה כנ"ל בחי' כחוט השני שפתותיך אזי כשלג ילבינו ואין חשש מיניקת החיצונים כי בחי' שנים הנ"ל הן הברזא סומקא לסוסיא חיוורא כו'. ועד"ז הי' הכה"ג ביוהכ"פ נושא בגדי לבן וגם בגדי זהב להיות בחי' צח ואדום כו' מטעם הנ"ל. והנה כמו שהכרח הוא ברזא סומקא לסוסיא חיוורא כמ"כ יאה בחי' מסכונתא והכנעה הנ"ל ליהודאי, כי הנה מהגסות והיש זהו שורש יניקת החיצונים ושבירת הכלים שמנת עבית כשית וישמן ישורון ויבעט, ע"כ עיקר קיום האור אלקי בנפש זהו ע"י ההכנעה והביטול כו'. והנה אנו אומרים השיבנו ה' אליך ונשובה כי אין החבוש מתיר א"ע כו' והוא ית' אומר שובו אלי תחלה כי אשה מזרעת תחלה אזי דוקא יולדת זכר, משא"כ בלי הקדם האתעדל"ת וכמ"ש במ"א בענין שבת שבתון הוא לשון זכר ושבת שבתון היא לשון נקבה שכשיש אתעדל"ת כו' ועז"א בני קרח שיהיו שניהם כאחת, שעי"ז יומשך הכח בנפש וגם יהי' יולדת זכר כדאיתא בגמרא פ"ט דברכות דף סמך ע"א הב"ע כגון שהזריעו שניהם בבת אחת, ופי' בבת אחת היינו ע"ד זכור ושמור בדבור א' נאמרו כמבואר בתו"א פ' יתרו, זכור הוא ההשפעה מלמעלה ושמור הוא ההעלאה מלמטה, וע"י המשכה מלמעלה מהשתלשלות שאין שם מעלה ומטה יוכל להיות ב' הבחי' כאחת כו'. וזהו ג"כ דאיכא מ"ד ארץ קדמה לשמים שהוא העלאה ואח"כ המשכה ואיכא מ"ד שמים קדמו לארץ בחי' המשכה ואח"כ העלאה. ורשב"י ס"ל שניהן כא' נבראו שנאמר קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, והיינו עפמ"ש בחכמה יסד

סד"ה והגדת לבנך: סידור סדר הגדה רצט, ג. וראה אור התורה חקת ע' א'תתצד. דרושים לפסח ע' תתקצא.

קשישן ותקיפן: ראה זהר נשא קלא, ב.

אין החבוש מתיר א"ע: (כגי' העין יעקב) ברכות ה, ב.

וכמ"ש במ"א בענין שבת שבתון: נסמן לעיל ע' ב'תכ.

דאיכא מ"ד: בראשית רבא ספ"א.

ארץ כונן שמים בתבונה א"כ מצד בחי' חכמה ארץ קדמה ומצד בחי' תבונה שמים קדמו, אבל בבחי' מחשבה הקדומה כ"ע הוא בחי' קורא אני עליהם יעמדו יחדיו כו'.

בהמצאו וכו' ליחיד כו', ידוע שיש יחיד ואחד בחי' אחד התאחדו' ז' רקיעי' ולמעלה ז' מדות כו' ומהתכללו' נמשך גלוי א"ס כנודע בענין והנורא וכן ע"י התחברו' חתן וכלה דכר ונוק' נמשך גלוי חופה כו' וזהו מעלת הצבור צלותא דסגיאי' ממשיכי' גלוי יחיד באחד, אבל בעשי"ת יש גלוי יחיד מצד עצמו וזהו בהמצאו לכן אפי' ליחיד כו' וכנ"ל* בענין קול השופר אין בו תענוג שהתענוג מצד הרכבת הקולו' אבל בחי' ע"י לית שמאלא קול פשוט, לכן נמשך אפי' ליחיד אך כשצעק לבו בקול פשוט יחידה.

כי כשלת בעונך י"ל ע"ד כשל בעוני כחי תלים ל"א ד' או ע"ד ופושעים יכשלו בם, ובגיטין פמ"ז אי' ר"ע אמר שלשה דברים מתישים כח כו', וכן במדרש איכה עה"פ הכשיל כחי דס"ו ב' ומהו כחי י"ל ע"ד גבורי כח עושי דברו, וע' מפסוק הנותן ליעף כח וקוי ה' יחליפו כח וענין גבורי כח ע' זח"ג בלק קצ"א א'. ויש להעיר מפסוק הנותן לך כח לעשות חיל ר"פ עקב וצ"ל ענין האנקה והכח ומסתמא הוא, וע' מענין כח בד"ה בחודש השלישי והיינו הכח בנה"א להכניע נה"ב, וזהו גבורי כח, וע"ד איזהו גבור הכובש את יצרו, ומ"ש

בהמצאו וכו' ליחיד: **נעתק מבוך 1114 קנז, ב גוכי"ק.**

בהמצאו וכו' ליחיד: **ראש השנה יח, א.**

וכנ"ל: [לפנ"ז **בא ד"ה** להבין מ"ש ע"פ תקעו] **אור התורה דרושים לר"ה ע' א'שנט.**

כי כשלת בעונך: **נעתק מבוך 62 רטו, א. נמצא ג"כ בבוך 1222 עדר, א. הוספה** לאור התורה דרושים לשבת שובה ע' א'תקכ. **בבוך 62 בא ד"ה זה אחר סעיף** יו"ד. **סעיף יא** שבאור התורה שם ליתא בבוך הנ"ל, **אבל בבוך 1122 בא לאחרי סיום המאמר.**

ובגיטין פמ"ז: **ראה גיטין** [פרק מי שאחזו] **ע, א.**

האנקה והכח ומסתמא הוא: כ"ה בהכת"י **וראה שמיני יא, ל.**

בד"ה בחודש השלישי: **תורה אור יתרו סז, סע"א. והגהת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים** תקס"ו ע' קמח. **ביאור** בתורה אור (וספר המאמרים תקס"ו) **קט, ב (ע' קנד).**

איזהו גבור הכובש את יצרו: **אבות פ"ד, מ"א.**

בעה"כ כח מבינה, כי היצה"ר הוא מז' מדות הרעות שכנגד ז"ת אבל בינה שם אין יניקה ובה גילוי עתיק שמשם מקור הכח, וגם כח אד' מילוי המילוי של שם, ועמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' ויעקב נתן לדוד כ"ח שנה בחי' כח, אך מחמת העון כשל הכח כי עוונותיכם מבדילים ביניכם ובין כו', והכח לנשמה נמשך משם הוי' שהוא הנותן לך כח לעשות חיל ב"פ כ"ד אתוון דברוך שם כמל"ו.

ויש לבאר ענין צדיקים ע"ד המבואר בלק"ת בשה"ש ד"ה ששים המה הראשון בענין אור זרוע לצדיק שהמכוון שעי"ז ממשיך הגילוי למטה משא"כ מצד סדר ההשתל' כו', והזריעה דוקא בארץ. ולכן המלאכים בקשו התורה ולא ניתנה להם ובארץ צ"ל חרישה לשורי שדי וכמ"ש בהקיצור מדרוש הנ"ל. ואפ"ל זהו הכח שיש בנה"א ע"ד כח הצומח. אך כשכשל בעוני כחי צ"ל שובה עד כו'. אך הקושיא איך יהי' הצמיחה כשאין זריעה י"ל ע"ד מ"ש בארץ לא זרועה אם פי' לאלתר או פי' לא זריעה אלא כי כארץ תוציא צמחה כו' כן אד' הוי' יצמיח כו' בלי זריעה המצות, והיינו ע"י התשובה קחו עמכם דברים דלקמן י"ל זהו בחי' זריעה לבחי' כן אד' יצמיח כו'. וא"כ לפי"ז אפ"ל ששים המה זהו ע"ד הצמיחה מאור זרוע לצדיק אחת היא זהו ע"ד תשובה אחת למעלה ושבע למטה כו'. ואור זרוע לצדיק אחת היא ע"ד זיווג גופני שמזה דווקא הולדה, ולכן זה גבוה מריחא דלבושייכו יחוד או"א החיצוניות להחיות העולמות אבל ע"י תשובה ממשיך יחוד פנימי דאו"א והריחו ביראת ה' שזהו מקור ושרש היחוד גופני דזו"נ רק שזהו כמו שהטפה בשרשה בבחי' אור ואח"כ ירדה בבחי' מים ורקיע ולכן יוהכ"פ אסור בתשמיש המטה כי אין נמשך זווג גופני רק בחי' אור. וע' בד"ה אעשה לו עזר שזהו ענין מטרוניתא והבחי' זיווג גופני קורא שם שפחה אתתא דההוא נער כו' וא"ש הפי' ששים המה כו' עם אחת היא יונתי כו'.

כח אד' מילוי המילוי: **ראה לקוטי תורה ושער הפסוקים [להאריז"ל] שלח יד, יז.**
בד"ה ועתה יגדל נא: **לקוטי תורה שלח מ, א.**
ויעקב נתן לדוד כ"ח שנה: **זהר וישלח קסח, רע"ב.**
חיל ב"פ כ"ד: **ראה ג"כ אור התורה שיר השירים ע' תעג.**
המלאכים בקשו התורה: **שבת פח, ב.**
לשורי שדי: **שבת קיח, ב.**
בהקיצור מדרוש הנ"ל: **לא נדפס לע"ע.**
אחת למעלה ושבע למטה: **יומא טו, א.**
יוהכ"פ אסור בתשמיש המטה: **יומא עג, ב.**
בד"ה אעשה לו עזר: **ביאורי הזהר בראשית א, ד ואילך.**

דרושים ליום הכפורים

שער יוהכ״פ

בביכעל דתחלת תקס״ב מכדו״ח ז״ל, אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך, ההפרש בין אני ובין אנכי הוא הכף, וענין ב״פ אנכי, ועמ״ש מזה בביאור ע״פ אני ישנה ספ״ב.

כי עמך הסליחה למען תורא, כי ביום הזה יכפר בסוכות תשבו, ושייך לסוכות ג״כ, מ״מ אתי להדרא צדיקייא בתיובתא שבת שובה תקס״ג וטהר לבינו לעבדך באמת כי אתה סלחן כי עמך הסליחה. האזינו השמים והרוח תשוב דתקס״ג נדפס להבין איסור האכילה ביוהכ״פ ריש תקס״ה שובה ישראל כו׳ וירא כל העם ויפלו כו׳ נדפס תקס״ו. ליל שבת שובה תקס״ז זוהר באד״ר מצחא כו׳

שער יוהכ״פ: נעתק מבוך 649 קלב, א.

רשימת מאמרים שבהם נתבאר עניני יוהכ״פ.

בביכעל . . אנכי: מסומן בספריית כ״ק אדמו״ר שליט״א במס׳ 81. נדפס בספר המאמרים תקס״ב ס״ע יג.

בביאור ע״פ אני ישנה: לקוטי תורה שיר השירים לה, סע״ג.

כי עמך הסליחה למען תורא: ספר המאמרים תקס״ב שם ע׳ יד.

כי ביום הזה יכפר בסוכות תשבו: ספר המאמרים תקס״ב שם ע׳ לה.

מ״מ אתי להדרא צדיקייא בתיובתא . . תקס״ג: [מלכא משיחא] ספר המאמרים תקס״ב שם ע׳ [רעד חסר בתחלתו] תקלב [ושם אתי לאתבא]. ונוסח אחר [הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?] ע׳ תקמב [ושם אתי לאהדרא].

וטהר לבינו . . הסליחה: ספר המאמרים תקס״ב שם ע׳ רעז. והנחה אחרת [הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?] שם ע״ תקמז.

האזינו השמים . . דתקס״ג נדפס: לקוטי תורה האזינו עא, ג. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ג ע׳ תשנו.

דתקס״ג: ראה ג״כ אוה״ת בראשית תקיב, רע״ב בביאור האזינו תקס״ג בלק״ת. ואתחנן ע׳ קסד בביאור האזינו תקס״ג. [וכנראה הכונה שנמצא בבוך תקס״ג ונקרא ע״ש התחלת הבוך. וראה פתח דבר לספר המאמרים תרכ״ז הערה 2]. אבל בבוך 115 צז, א [נדפס ברשימת הכתבי יד שבסוף לקוטי תורה קה״ת תשד״מ קלט, ד] שבת תשובה תקס״ד. וכן נדפס בספר המאמרים תקס״ג [במאמרי תקס״ד]. וכ״ה ברשימת מאמרי לקוטי תורה ע״פ סדר השנים [בהוצאה הנ״ל] קמג, ג.

להבין איסור האכילה ביוהכ״פ ריש תקס״ה: סידור שער יום הכפורים רג, סע״ד. וראה לקמן ע׳ ב׳תקיט.

שובה ישראל . . נדפס תקס״ו: לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סד, ב. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ה ע׳ תתקה.

תקס״ו: נרשם במאמרי תקס״ה בספר המאמרים תקס״ד ע׳ שנד ובהערה 97. אבל ראה ספר המאמרים תקס״ה ע׳ א׳קכ והערה 156. וע׳ א׳קכג. ולעיל הערה האזינו בהחצאי ריבוע. וברשימת הכתבי יד בלקוטי תורה קה״ת תשד״מ קלט, ג. וברשימת המאמרים ע״פ סדר השנים שם ע׳ קמג, ג.

ליל שבת שובה תקס״ז זהר באד״ר מצחא . . יגמה״ר: ביאורי הזהר קכו, ג. עפ״י רשימת המאמרים תקס״ו ע׳ XI והערה 60.

באד״ר: [עפ״י הנ״ל] צ״ל באד״ז.

טורנא כו' בסופו יגמה"ר להבין שרש ענין יוהכ"פ נדפס בסידור, יסובבנהו יבוננהו תקס"ז בדרוש מצנפת ואבנט מ"ש אצלי בפ' אחרי בענין השעבוד.

יוהכ"פ

בלק"ת פ' אחרי שני דרושים ע"פ כי ביום הזה יכפר בפ' נצבים סד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול בד"ה כי כארץ תוציא צמחה, בענין כן אד' הוי' כו' בד"ה יחיינו מיומים בענין וביום השלישי יקימנו בד"ה מי אל כמוך בד"ה שובה ישראל כו' בענין וירא כל העם כו' בד"ה שובה ישראל כו' דרוש השני ב' דרושים ע"פ שבת שבתון בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ענין ויבא כגשם בד"ה כנשר יעיר. בענין ה' עינויים דיוהכ"פ יש ב' דרושים ע"ז נז' בסידור בענין שעיר המשתלח. במאמר הזהר אמור דף ק' ע"ב וגם אמנם אחותי בת אבי היא נז' מענין יוהכ"פ במאמר הזהר פ' לך פז"א ע"פ ומלכי צדק מלך שלם אימת הוא מלך שלם ביוהכ"פ. בדרוש מצנפת ואבנט שזה ל"ב אמה וזה י"ו אמה נזכר מענין יוהכ"פ ומענין ענן

להבין שרש ענין יוהכ"פ נדפס בסידור: **שער יום הכפורים רמט, ג. וראה לקמן ע' ב'תקיט.**

יסובבנהו יבוננהו תקס"ז: ספר המאמרים תקס"ו ע' שס.

בדרוש מצנפת ואבנט: **אולי הכוונה להנדפס באור התורה דרושים לסוכות ע' א'תשטו. תצוה — ח ע' (ג'פב) ג'פג. אחרי — ב ע' תקסב ואילך.**

יוהכ"פ: **נעתק מבוך 649 קלא, ב. וראה הערה ברד"ה שלפנ"ז.**

בפ' נצבים: **באם לא טעה המעתיק בהעתקתו. אולי הכוונה להדרושים בלקוטי תורה דפ' נצבים (חוץ מהבאים לקמן) וראה לקוטי תורה נצבים מח, ד.**

סד"ה והיה ביום . . גדול: לקוטי תורה דרושים לר"ה ס, ב ואילך.

בד"ה כי כארץ . . הוי' כו': לקוטי תורה נצבים נא, ג.

בד"ה יחיינו מיומים . . יקימנו: לקוטי תורה דרושים לר"ה סד, א.

בד"ה מי אל כמוך: לקוטי תורה דרושים לר"ה ס, ד.

בד"ה שובה ישראל . . כל העם כו': לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סד, ג.

ב' דרושים ע"פ שבת שבתון: לקוטי תורה דרושים ליוה"כ סח, ד והביאור ע, ג.

בד"ה האזינו השמים . . ויבא כגשם: לקוטי תורה האזינו עג, א.

בד"ה כנשר יעיר: לקוטי תורה האזינו עח, סע"ב.

בענין ה' עינויים . . נז' בסידור: [אוצ"ל נד[פס] בסידור] **שער יום הכפורים רמט, ג. רג, סע"ד.**

בענין שעיר המשתלח: **ספר המאמרים תק"ע ע' קעז.**

במאמר הזהר אמור . . מענין יוהכ"פ: **ביאורי הזהר אמור פב, א. והנחה אחרת בהנחות הר"פ ס"ע כד.**

במאמר הזהר פ' לך . . שלם ביוהכ"פ: **ביאורי הזהר לך ט, ד.**

בדרוש מצנפת ואבנט . . ענן הקטורת: **נסמן לעיל בהערה המתחלת בדרוש.**

הקטורת. מ"ש בענין תדשא הארץ דשא היינו דכתיב וענ‍יתם סד"ה הנך יפה רעייתי. בענין עין ה' אל יריאיו ושם מענין באתריה לאו אורחא למיכל, בלק"ת פ' פנחס סד"ה קדש ישראל מענין יאשמו וחומש ממ"ש בפ' חקת בענין מי יתן טהור מטמא יש להעיר לענין לטהר תטהרו דגבי יוהכ"פ ממ"ש ואם ירחיב כו' שלע"ל יהי' קני קניזי קדמוני יש להעיר לענין שבת שבתון. כי עכשיו ירושת ז' עממין ז' היכלות זהו כענין שבת, ולע"ל שיהי' עשרה זהו כענין יוהכ"פ. בד"ה כי עמך הסליחה למען תורא, וטהר לבנו כו' כי אתה סלחן בד"ה תקעו בחודש בענין סלח לנו כי חטאנו בד"ה כי אברהם לא ידענו. והנה פורים ויהכ"פ בחד דרגא אינון ושם מענין הגורל דיוהכ"פ וסד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון ג"כ, והנה פורים ויוהכ"פ הוא בחי' אחת כו' ובחי' תשובה עילאה עולה למעלה מבחי' י"ה ומבחי' ו"ה ובסד"ה לבסומי השני, ובאג"ה סס"י ז' ע"פ ומה נעים גורלנו מענין הגורל. עוד נת' מענין הגורל בד"ה וקבל היהודים שלא נדפס ובד"ה ובהגיע תור אסתר, בביאור ע"פ ועשית ציץ בענין קדש למד מלמטה והוי' מלמעלה.

תרט"ו

קיצור מדרוש ארע"ק אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרים

(א) **ענין מקוה ישראל כפשוטו ל' תקוה ויחול, ע' במדרש תלים סי' מם ע"פ קוה קויתי ה', וגם לשון מקוה מים, וצ"ל סיום הפסוק מקור**

מ"ש בענין תדשא . . דכתיב וענ‍יתם: **לקוטי תורה האזינו עז, א.**
סד"ה הנך יפה . . למיכל: **לקוטי תורה שיר השירים יד, ב.**
ממ"ש בפ' חקת . . דגבי יוהכ"פ: **לקוטי תורה חקת נט, ד.**
ממ"ש ואם ירחיב . . בענין יוהכ"פ: **ספר המאמרים תקס"ה ע' תשצח ואילך.**
בד"ה כי עמך הסליחה למען תורא: **ספר המאמרים תקס"ב ע' יד.**
וטהר לבנו . . סלחן: **נסמן לעיל ע' ב'תקיד.**
בד"ה תקעו בחדש . . כי חטאנו: **לקוטי תורה דרושים לר"ה נד, ב.**
בד"ה כי אברהם . . הגורל דיוהכ"פ: **תורה אור מגלת אסתר צג, ג.**
וסד"ה לבסומי בפוריא . . ומבחי' ו"ה: **תורה אור מגלת אסתר צה, סע"ד ואילך.**
ובסד"ה לבסומי השני: **תורה אור מגלת אסתר ק, סע"א.**
וקבל היהודים שלא נדפס: **ספר המאמרים תק"ע ס"ע לז.**
ובד"ה ובהגיע תור אסתר: **תקס"ג. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' שפב.**
בביאור ע"פ ועשית ציץ . . מלמעלה: **תורה אור תצוה פד, א.**
קיצור מדרוש ארע"ק: **נעתק מבוך 1056 שנה, א גוכי"ק.**
המאמר באור התורה דרושים ליום הכפורים ע' א'תקעו.

מים חיים. ואפ"ל ע"ד באר מים חיים שהוא מקוה ממים חיים, ועמ"ש ע"פ הזהר פ' בראשית די"ח בענין יקוו המים.

(ב) **ובמד"ר** בח"מ באיכה דע"ז ב' ע"פ סכותה בענין שנמשלה התפלה למקוה, ובילקוט בתלים רמז תרכ"ז משמע לכן גם בכה"נ נקרא כן. והיינו כמ"ש בפרדס שהמ' נקראת מקוה שבה מתקוים ונכנסים כל מימי השפע כו', ומקוה שהיא ממימי גשמים זהו ע"ד ויבא כגשם לנו, ועמ"ש ע"פ ונתתי גשמיכם בעתם כו' בזמן שישראל עושי' רש"מ שותה ממים העליונים, ועי' לקמן סי"ט ההפרש בין מי גשמים שבאי' משמים חו"ג ובין מי מעין שבא מקו האמצעי כו', ועמ"ש מענין מים בד"ה אז ישיר משה ובנ"י, בענין משה מן המים משיתהו מעלמא דאתכסיא כו', ובד"ה וירא ישראל ששרשו מש' הוי' דלעילא כו', ולכן המים מטהרין הטומאה. והמשכה זו במ' זה נק' המשכת מיין דוכרין, וזהו ענין התפלה כמ"ש בד"ה ועבדתם את ה' אלקיכם, בענין שהתפלה נק' סולם מוצב כו' שהמ' הנק' שם הארה בעלמא תתעלה להתחבר וליכלל באור א"ס וזהו וראשו מגיע השמימה, וכמ"כ ענין הגשם כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים והרוה את הארץ כו' ועיין מזה בד"ה האזינו השמים, דרוש השלישי פ"ו.

(ג) **וזהו** שעלו מן הרחצה, וכמארז"ל ע"פ כבשים שנים ליום, כבשים שמכבסים עונותיהן של ישראל, והרי תפלה כנגד תמידין תקנום, לכן נמשלה למקוה שמרחיץ ומטהר כו'.

(ד) **ההולכים** לאט גימ' מ' סאה, וענין לאט ע"ד ואני אתנהלה לאטי, ועי"ז וישב עשו לדרכו שעירה, ואזי ויעקב נסע סוכתה, ע"ד דברי חכמים בנחת נשמעים, וכן צלותא בחשאי וכן מ' סאה דמקוה מים, ד' יודין, ועי"ז ועלו מושיעים, ושייך באלול עד יום הכפורים וסוכות.

(ה) **והנה** בטבילה בנהר היוצא מעדן יובל שמו שהוא שער החמישים, ועמ"ש ע"פ והיה כעץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו, להמשיך בחי'

ע"פ הזהר . . יקוו המים: ביאורי הזהר — לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק ע' תרב.
ע"פ ונתתי גשמיכם בעתם: אור התורה בחוקותי ע' קצה.
לקמן סי"ט: אור התורה דרושים ליום הכיפורים שם ע' א'תקצט.
בד"ה אז ישיר משה ובנ"י: תורה אור בשלח סב, רע"ג.
ובד"ה וירא ישראל: ראה תורה אור בשלח סב, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' קמז.
בד"ה ועבדתם את ה' אלקיכם: ספר המאמרים תקס"ח ע' תג.
כבשים שמכבסין עונותיהן: ילקוט פינחס כח, ג רמז תשעז.
תפלה כנגד תמידין תקנום: ברכות כו, ב.
ע"פ והי' כעץ שתול: אור התורה ירמי' ע' שמה.

אין בהעץ כי האדם עץ השדה, מקוה אותיות קומה, שיעור קומה בחי' אדם, ורב כח רל"ו שיעור קומה כו', משא"כ לתבונתו אין מספר, והיא בחי' המקוה, שמטהר הקומה מכל פגם, ובת"ז פירש כי ב' פסוקים שמע ישראל בשכמל"ו הן מקוה לכנס"י כי יש בהן מ"ט אותיות נגד מ"ט שע"ב ועליהם שורה שער החמישים, וכן התורה שהיא אמרות ה' מזוקק שבעתים מ"ט פנים טהור, ע"כ היא אמרות טהורות להעלות את האדם מטומאה לטהרה, ועד"ז השופר הנק' יובל ממשיך הסליחה ע"ד כי עמך הסליחה.

(ו) **ח"י** ברכאן דצלותא י"ל נגד גובה המקוה כשיעור קומה שהוא ג' אמות, מ' סאה פי' בר"ח נגד ד' אותיות דשם הוי' כל א' כלול מיוד. והנה כתיב כי אל דעות והן עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא שהן ים וארץ, ושרשן משני שמות הוי', וא"כ מקוה ישראל הוי' היינו ש' הוי' המאיר בעלמא עילאה בינה, שהרי הטבילה היא במים ע"ד עיבור הב' דו"א בעבר הנהר ישבו אבותיכם וענין עליית הוא"ו לבחינת קדש כו'.

(ז) **גם** הטהרה במקוה ע"ד מי יתן טהור מטמא, כי המקוה מם סאה, היינו מם מרובעת אימא דרביעא על בנין וזהו מי ברא אלה, ובחי' מי ברא אלה זהו ענין יציאת מצרים שהוא מצר ים אותיות מי, ולכן איתא שביצ"מ נפתח מעט מם סתומה ובחי' מי זה יתן טהור מטמא, וזהו מקוה ישראל בחי' מי מטהר אתכם, וזהו מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי, ולכן אשריכם ישראל מי כו'. והנה מר"ח אלול עד יוהכ"פ מם יום, י"ל שבהם מאיר הארת המם בחי' מם סתומה דלמרבה המשרה, ואיתא שהעולם לא נברא באות מם, כ"א בר"ה ויהכ"פ מאיר בחינה זו, וחדש אלול הוא הכנה לעשי"ת.

רל"ו שיעור קומה: **נסמן לעיל ע' ב'רלג הערה בס' היכלות.**

ובת"ז: **באור התורה דרושים ליום הכיפורים שם ע' א'תקעח מציין: תיקון י"ט דל"ז סע"ב [לט, רע"א].**

פי' בר"ח: **באור התורה שם ע' א'תקפ מציין: שער האהבה רפי"א דצ"א ע"ב.**

שביצ"מ נפתח מעט מם סתומה: **באור התורה שם מציין: במק"מ ר"פ שלח בשם הרח"ו.**

שהעולם לא נברא באות מם: **באור התורה שם ע' א'תקפא מציין: בזהר בראשית בהקדמה ד"ג ע"א.**

(לד"ה לבאר ענין יו"כ)

בפי' שבת שבתון הוא לכם עמ"ש בביאור ע"פ שמע ישראל בפ' ואתחנן דביוהכ"פ גם המל' שהיא כנס"י עולה בדיקנא דעתיקא משא"כ בשבת. ואפשר דפי' שבת שבתון הוא ושבת שבתון היא שנאמר ביוהכ"פ היינו על עליית זו"נ בדיקנא דעתיקא. ועיין בפע"ח שער יוהכ"פ פרק ה' ושער השבת פכ"ג עד מזל ח' כו' ע"ש. ובמ"א נת' ענין ההפרש בין הוא ובין היא דהיינו שכשיש אתעדל"ת כדבעי אז האתעדל"ע דהמשכת שבת שבתון היינו מבחי' הוא לשון דכר כו' ע"ד שארז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר וכמ"ש במ"א.

אוכל ושותה בתשיעי חשוב כמו עינוי, כי יוהכ"פ שבת שבתון עינוי ושבת אכילה ותענוג ע"כ יש להקדים שבת שבתון בחי' שבת. ודוגמת עוה"ב אין בו אכילה וזהו יוהכ"פ וקודם עוה"ב סעודת לויתן ויין המשומר כו'. א"נ יוהכ"פ גורל כמו פורים, בפורים ימי משתה שמחה עד דלא ידעי כו'. לכן צ"ל ג"כ עיהכ"פ אכילה ושתיה וכ"מ פסחים ס"ח ב' וכמו מילה בח' כדי שיעבור עליו שבת א' עד"ז לפני שבת שבתון צ"ל מעין שבת. ועמ"ש בד"ה שה"ש

בפי' שבת שבתון: נעתק מבוך 1101 תקנט, ב גוכי"ק.
נמצא שם בסיום המאמר שבלקוטי תורה לבאר ענין יו"כ סח, ד.
נמצא ג"כ בבוך 47 קסח, א. 477 (עלים בודדים). 555 רלד, ב. 587 קצ, א. 803 ת, ב. 869 קנב סע"ב. 900 (עלים בודדים). 956 קה, ב. 1271 לה, ב.
ובמ"א נת': ראה לקוטי תורה דרושים ליוה"כ עא, א. אור התורה בלק ע' תתקס.
אשה מזרעת תחלה: ברכות ס, א.
אוכל ושותה בתשיעי: נעתק מבוך 1048 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: ויקרא] נו, ב.
אוכל ושותה בתשיעי: ברכות ח, ב.
עוה"ב אין בו אכילה: ברכות יז, סע"א.
וקודם עוה"ב סעודת לויתן: ראה תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) סי"א ע' 57 הערה 23.
כדי שיעבור עליו שבת א': בדרך מצותיך מצות מילה ט, ב מציין רבות ויקרא כז [ין]. וראה ג"כ זהר תזריע מד, ב.
בד"ה שה"ש: אור התורה שיר השירים ע' ט—י. ע' יג ואילך.

בפי' וחד חרוב, ע' בדרוש ה' עינויים יוהכ"פ תקס"ה תקס"ו, עמ"ש בד"ה כי עמך מק"ח ע"ד ואתה מחיה רבות משפטים. בד"ה למנצח על השמינית שבת מ"ד שאחר הבירורי' משא"כ שבת שבתון מ"ש בד"ה ענין הרשימו והצמצום בת"א סד"ה ענין האבות הן הן המרכבה זכור ושמור בדבור א' ל"א * ז"ס שבת שבתון בד"ה ששת ימים תאכל מצות מענין שש"פ לע"ל אין בו אכילה.

בדרוש ה' עינויים יוהכ"פ תקס"ה: **ד"ה להבין ענין איסור אכילה ביו"כ. סידור שער יום הכפורים רג, סע"ד. — ראה רשימת המאמרים בסוף ספר המאמרים תקס"ד ע' שנד והערה 98.**

בדרוש ה' עינויים יוהכ"פ . . תקס"ו: **להבין שרשי יוה"כ. סידור שער יום הכפורים רמט, ג.**

תקס"ו: **הכוונה שנמצא בבוך תקס"ו והוא משנת תקס"ז. — ראה רשימת המאמרים בספר המאמרים תקס"ו ע' XI והערה 61.**

בד"ה כי עמך מק"ח: **אור התורה חנוכה שי, סע"א.**

רבות משפטים: **פל"ב, ד.**

בד"ה למנצח על השמינית: **לקוטי תורה תזריע כ, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסדור שער המילה קלט, ג.**

ל"א: **אוצ"ל גא' [נאמרו].**

בד"ה ששת ימים תאכל מצות: **לקוטי תורה צו טו, ג.**

שייך לסד״ה האזינו הא׳

הנה הסליחה ביוהכ״פ ע״י קדה״ק כמ״ש בד״ה שבת שבתון ואמנם בחי׳ טל אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת זהו ענין קדושתי למעלה מקדושתכם, וזהו שובה ישראל עד, שהתשו׳ ואתעדל״ת מגעת בבחי׳ עד נצחית כתר נק׳ א״ס, אבל לא בבחי׳ אין לו תחלה קדמון, אבל עתיק מל׳ דאדם קדמון, והנה טל בחי׳ תורה לכן ארז״ל יקרה היא מפנינים מכה״ג שנכנס לפני ולפנים בקדה״ק, וזהו ענין חדש בחדשו ושבת בשבתו, פי׳ י״ב חדשי׳ י״ב בקר יג״מ דבריא׳, ושרשן יג״מ דאצי׳ שנק׳ מזלות בחי׳ מזלי׳ ושרשן הכוללם כתר נק׳ מזל בפרדס, ונק׳ חדש בחדשו מקור ההתחדשות שהחכמה מאין תמצא והברכה למעלה ממזלו׳ בכורתי ברכתי, אכן שבת בשבתו בחי׳ טלא דנטיף מעתיקא מתנה טובה וכו׳ ושבת שמה מתנה דוקא למעלה מאתעדל״ת והוא בחי׳ טל, הגם שנאמ׳ לעשות את השבת היינו שיש בחי׳ בשבת שנמשך ע״י לעשות שבת אותיות תשב כנ״ל ושבת שבתון ג״כ לעשות סלחתי כדבריך ולכן שבת נק׳ ג״כ שבת שבתון, אכן בחי׳ טל הנמשך בשבת זהו ענין מתנה טובה וכו׳ ונק׳ שבת בשבתו, מטל השמי׳ זו מקרא והנה במקרא נכלל ג״כ קבלה וזהו ענין מטל, ומשמני הארץ בחי׳ בחכמה יסד ארץ שמן מועט מחזיק המרובה מי איכא מידי בברייתא וכו׳, לע״ל בנתינה כי נפחת נעשה

עד יעבור ד׳ תיקוני׳ דתפלה והחמישי׳ נפ״א ע׳ ד״ה כי תצא.

שייך לסד״ה האזינו הא׳ : **נעתק מבוך 1101 תקפב, א גוכי״ק.**

בד״ה שבת שבתון : לקוטי תורה דרושים ליוה״כ **סט, ד. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תק״ע ע׳ קנד. והנחה אחרת שם ע׳ קסה.**

קדושתי למעלה מקדושתכם : **ויקרא רבא פכ״ד, ט.**

יקרה היא מפנינים . . ולפנים : **סוטה ד, ב.**

בפרדס : **שער ערכי הכנויים מערכת מזל.**

טלא דנטיף מעתיקא : **זהר בשלח סא, ב. סב, ב. האזינו רפח, א.**

מתנה טובה וכו׳ ושבת שמה : **שבת י, ב.**

שבת אותיות תשב כנ״ל : **לקוטי תורה האזינו עב, ג.**

מטל השמים זו מקרא : **בראשית רבא פס״ו, ג.**

במקרא נכלל ג״כ קבלה : **ראה הל׳ ת״ת רפ״ב. לקוטי תורה ויקרא ה, ג־ד. שיר השירים ג, ג. ביאורי הזהר [מכ״ק אדמו״ר האמצעי] בראשית ג, ד [ומכ״ק אדמו״ר הצמח צדק] שם ע׳ תרכ.**

מי איכא מידי בברייתא : **ראה תענית כא, א.**

ד״ה כי תצא : **לקוטי תורה תצא לז, ד. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ה ע׳ תתמב.**

נפרד ע"כ וכו' משא"כ נתת בי אצילות לא יגורך וכו', ולכן וחייתם, ואומרי' במ"ש להמשיך אתעדל"ע על אתדל"ת וזהו דיח בוגדיו תשובה אח"כ ברכה מטל וכו'.

[האזינו השמים]

יש לקשר דרוש זה עם הדרוש ד"ה ראה אנכי נותן שבלק"ת ר"פ ראה, ושם ענין משכיל לאיתן הביטול שלמעלה מהשכל המושג זהו כמש"כ בענין רעותא דלבא אף כי משכיל לאיתן זהו חכמה, ורעו"ד זהו פנימית הלב וז"ל כי פנימי' הלב מתאחדת עם המוח בד"ה בכ"ה בכסלו ובד"ה הנך יפה רעייתי בפירוש יפה את רעייתי רעו"ד כתרצה הרצון שבמוח וכמש"ש בענין נחל איתן ההמשכה מבחינת איתן בו"ק.

ומש"ש בענין אותיות איתן משמשות לעתיד והיינו ענין איתן האזרחי, מה שעתיד להזריח, זהו עצמו ענין מש"כ המשכת תוספת האור מעצמות אור א"ס במ' דא"ס, כי בחי' איתן זהו יסוד והוא הממשיך תוספת האור במ', וז"ש ביוסף ותשב באיתן קשתו, ויוסף הוא תוספת האור ע"ש יוסיף ה' שנית ידו שהתוספת מרובה על העיקר, ושורש תוספת זה נמשך מבחי' עצמות אור א"ס במ' דא"ס, דהיינו מבחי' יסוד שבע"ס הגנוזות במאצילן, כמ"ש בזהר"ק פ' בראשית על המאמר שם דט"ו בריש הרמונותא דמלכא, ונזכר אצלי בביאור ע"פ ועתה יגדל נא דתקס"ג, ובחי' זו בעסק התורה היינו טל תורה, דהיינו טלא דבדולחא שהוא מו"ס דע"ק, והיינו פנימי' התורה שיתגלה לע"ל, וכל האזרח בישראל ישבו בסוכות שהוא ג"כ בחי' טל אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, ואיתן

ואומרים במ"ש: [במוצאי שבת] ויתן לך.

יש לקשר דרוש זה: נעתק מבוך 1065 [בוך תרסו"ב] שיד, א גוכי"ק. המאמר הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' שנה. והנחה אחרת בלקוטי תורה האזינו עג, ד. הביאור בספר המאמרים שם ע' שס. קיצור מהביאור באור התורה האזינו ע' א'תרמב.

בגוכי"ק מתחיל בע' חדש. וחלק מע' שלפנ"ז (ששם נכתב קיצור מהביאור) נשאר פנוי.

בד"ה בכ"ה בכסלו: [חנוכה תקנ"ט בוויטעבסק — לקוטי דיבורים ח"א כא, א]. תורה אור וישב כט, ג.

ובד"ה הנך יפה רעייתי: לקוטי תורה שיר השירים יג, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' קלה.

ועתה יגדל נא דתקס"ג: אור התורה שלח ע' תצד.

ל' ישן שלמעלה ממ"ה החדש שהוא בחי' חיצוניות התורה נובלות חכמה שלמעלה תורה, והנה מן ירד ברדת הטל, והמן כזרע גד הוא וארז"ל כמו אגדה, א"כ האגדה י"ל זהו טל תורה שמושכת לבו של אדם, והיינו פנימי' התורה הבן בחכמה ולכן בבחי' זו אמרו ות"ת כנגד כולם, וזהו שתשרי נק' ירח האיתנים כי ר"ה ויוהכ"פ בהם מאיר הביטול, וכן סוכות הרי כל האזרח בישראל ישבו בסוכות כנ"ל.

מ"ש בסעיף ב' איך ע"י תוספת האור מא"ס במ' יוכל גם הגוף לחיות מזיו השכינה בלי אכילה ושתיה, נאמר הלא מעין זה היה במשה שהיה בהר ארבעים יום בלי אכילה ושתיה, ומ"מ נקרא זה בילקוט נצטער לפי שהגוף נולד מאו"א, משא"כ בגוף שיקום בתח"ה יהי' זה עונג, וע' בסידור ד"ה להבין ענין איסור האכילה ביוהכ"פ ג"כ לפי שהוא מבחי' שלמעלה משורש ענין אכילה ושתייה, וענין האכילה מחבר הנשמה עם הגוף דהיינו האור עם הכלי, ולע"ל שיזדכך הכלי עד שבחי' האדם עץ השדה יהי' עצו כפריו יהי' חיבור האור עם הכלי שלא ע"י אכילה ושתיה גשמיות וכמו באתריה לאו אורחא למיכל, אף כי באתרי' היינו בינה ויש שם ג"כ אורות וכלים אלא לפי כי ג"ר גבהו מז"ת ע"כ חיבור האור והכלי אינו ע"י אכילה כו', לכן מובן שע"י תוספת האור במ' יוכל הגוף גשמי להתקיים בלי אכילה ושתיה כמו באתרי' ששם תוספת האור לאו אורחיה למיכל כו' ע"ד איהו וחיוהי חד שלמעלה מהיחוד דאיהו וגרמוהי חד.

מ"ש בסעיף ג' מהיכן יהי' תוספת האור מא"ס עצמו ונמשך עד המ' י"ל זהו ביום ההוא יהיה שבחי' ו"ה יהיו כמו מדרגת י"ה, כי בחו"ב התגלות ע"ק ושם האור ברבוי ולכן באתריה לאו אורחא למיכל משא"כ בו"ה והבדילה הפרוכת כו' ושם צ"ל אכילה לחבר האור להמשיכו במדות שנק' זעיר אנפין והרי לאו מכל אלין מדות איהו כלל, אבל ע"י תוספת האור יהיו ו"ה כמו י"ה,

---

ואיתן ל' ישן: סוטה מו, רע"ב. וראה קונט' לימוד החסידות ע' 5 בהערה.

ממ"ה החדש: עץ חיים שער התיקון פ"א־ד.

נובלות חכמה שלמעלה תורה: בראשית רבא פי"ז, ה.

גד . . אגדה: מכילתא [מסכת דויסע פ' ה] בשלח טז, לא (ע"פ והוא כזרע גד לבן). אור התורה בשלח ס"ע תרו.

הבן בחכמה: ספר יצירה פ"א, מ"ד.

ות"ת כנגד כולם: פאה רפ"א.

שתשרי נק' ירח האיתנים: ראה ג"כ אור התורה ראה ע' תרסג.

בילקוט: ראה שמו"ר פמ"ז, ז.

באתריה לאו אורחא למיכל: ראה זהר פינחס רמא, סע"ב.

ביום ההוא יהי' . . י"ה: ראה זכרי' יד, ס ובלקוטי תורה [להאריז"ל] שם. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תתעה.

לאו מכל אלין מדות: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

שיזדככו הכלים כ"כ ואז א"צ אכילה, וזהו העוה"ב אין בו אכילה, וכמ"כ יומשך גם באדם עץ השדה שיהי' גופו מזוכך כ"כ שיהי' חיבור האור בלי אכילה גשמיות וכמו מלאכים שיש להם ג"כ גוף ואעפ"כ א"צ לאכילה כו' וזהו והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע כו' ככוכבים שא"צ אכילה, ועל תוספת אור זה רמוז שיהי' הכנור של יוד נימין.

סעיף הנ"ל והמשכת תוספת האור ע"י רעו"ד שהוא הכתר עיין בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש ובענין ריב"ז שאמר א"י באיזה דרך לפי שלא ידע אם האיר בו ספירת הכתר ע' בת"א פ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים ענין דעת העליון ממשיך המדות מהכתר, לכן עי"ז מעורר הכתר עליון המחבר המאציל עם הנאצלים וזהו ענין יו"ד נימין היינו ג"כ כתר כו'.

סעיף ד' ענין חיצונית הלב ופנימי' הלב, פנימי' הלב י"ל ע"ד בחי' נחל איתן. ומש"כ כמו הבן זהו נמשך ג"כ מדעת הנעלם בלק"ת גבי שבועות בד"ה וספרתם לכם גבי חטה כו' ועוד כי הבן נמשך הטפה ממוח האב היינו מבחינת משכיל ולא כמו הדבור שמקבל מגלוי השכל, וזהו משכיל לאיתן כדפירש בזח"ב משפטים דק"י ע"א שמבחי' משכיל חכמה נמשך הטפה ליסוד הנקרא איתן, וכמש"ש שבחי' איתן זהו נהר היוצא מעדן שממנו מקבל דוד שהוא מ' ושם עמוד ב' דאיתן סליק עד מוחא עילאה וכדין משכיל לאיתן וכו' ע"ש, נמצא בהנשמה שנמשכה מטפת יסוד יש בה מבחי' משכיל לאיתן כו'.

(ה) **לכן** עי"ז יומשך להמשיך תוספת האור שענין תוספת אור זה מכונה ג"כ בשם זווג ויחוד ע"ש שהוא המשכת עצמיות החכמה ולא הארה לבד ע' בה"ז פ' בראשית דכ"ז בד"ה אעשה לו עזר, אולם כאן פי' שמעורר בבחי' כתר, והתוספת אור הנמשך נק' טל תורה שהוא מו"ס, וגם הטפה נק' טל במא"א אות ריש גבי ראש צדיק שראשי נמלא טל והיינו לפי ששרשה מו"ס, וכדי לבוא לבחי' אהבה זו דמשכיל לאיתן צ"ל תחלה פסוד"ז להפוך הנפש השכלית דנוגה כו', ואחר ואהבת נאמר ודברת בם, כי לאו אורחי' דמלכא כו' עוטה אור ולכן תלמוד גדול.

(ו) **וזהו** כל הנקרא בשמי, כל זהו יסוד שנמשך האור בשמי מ', והיינו ולכבודי בראתיו יצרתיו תשב"כ ותשבע"פ, אף עשיתיו מעשה, ע"ד שמוע מזבח טוב.

העוה"ב אין בו אכילה: **ברכות יז, א.**

מלאכים שיש להם ג"כ גוף: **ראה תניא פ"מ. בסידור שער חנוכה ערה, ד בספר הגמול להרמב"ן בסופו. וראה ספר המאמרים תקס"ה ע' א'עג.**

הכנור של יוד נימין: **ערכין יג, ב.**

ריב"ז שאמר א"י: **ראה ברכות כח, ב. לקוטי תורה ויקרא — הוספות ג, ד. הנסמן במאמרי אדה"ז — מארז"ל [קה"ת תשר"מ] לע' לא.**

לאו אורחי' דמלכא: **ראה זהר בהעלתך קמט, ב.**

(ז) **ומ"מ** אל תט באף עבדך.

(ח) **וזהו** יערוף כמטר לקחי מצות וגם התלמוד שמביא לידי מעשה זהו גשם ומטר, ונק' יערוף, אחוריים נובלות חכמה כו', ונק' מים.

(ט) **תזל** כטל, טל אורות למעלה מבחי' מים ע"ד אור מים רקיע, ועל טל נאמר ות"ת כנגד כולם, ועד"ז עשי"ת אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת נק' ויבא כגשם וחג הסוכות כל האזרח בישראל זהו טל כו', וא"כ אפ"ל שבתוספת האור יש ב' בחי' גשם וטל, גשם בחי' שבעתים כאור זה"י, וה"ע ז"ת, אך טל ג"ר זהו למעלה גם מאור זה"י כמ"ש בגמ' פ"ו דפסחים דס"ח סע"א.

ללק"ת ד"ה האזינו השמים דרוש השני, **שטה שורה בהם כו'** עיין בד"ה *חמשה קנינים קנה הקב"ה* ושם בענין תורה קנין אחד ובענין דהע"ה היה מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה בזח"ג פ' פנחס דף רכ"ב ע"ב ובד"ה באתי לגני אחותי כלה ושם פ"ב ועיין מענין המים שאין להם גוון בפרדס שע"ד פ"ד, ושם המשיל זה לענין אורות דע"ס והכלים, וכאן המשיל זה על חכמה כי החכמה נק' איהו וחיוהי שלמעלה מבחי' איהו וגרמוהי, וגם האורות נק' איהו וחיוהי חד, והגוונים הם מהכלים, וע' במדרש תלים שלא ניתנו ד"ת חתוכים אלא על כל דבר אמר לו מ"ט פעמים טהור ומ"ט פעמים טמא ואיך כי ההלכה אחרי רבים להטות.

וכ"ז לפי הפי' שמים שם מים אבל י"ל עוד שמים אש ומים וע' מזה בלק"ת פ' אמור בד"ה לבאר הדברים ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י בענין ג' פעמים קדוש וע"ש פ"ב דשמים הוא ת"ת או כללות ז"א והקדוש הב' זהו מה שנמשך מת"ת דאימא להיות כתר לז"א, וכן בפרדס ערך שמים פי' שהוא ת"ת, והמשכת ת"ת דאו"א להיות כתר לז"א זהו נמשך ע"י עסק התורה. ואפ"ל שע"י עסק התורה ממשיכי' בהכתר דז"א מבחי' עליונה יותר וכמו בשבועות נמשך הכתר לז"א מא"א כמ"ש בהרמ"ז פ' בראשית דף ח' בד"ה *אזדמנת למהוי*, עוי"ל ע"פ מ"ש בסידור בד"ה השמים מספרים מנהרן ומנצצן כו' ואפ"ל עפמ"ש

ללק"ת ד"ה האזינו השמים: **נעתק מבוך 1056 רסב, א גוכי"ק.**
שטה שורה בהם כו': **בהוצאת קה"ת עג, ד שו"ה כו' (השני).**
בד"ה חמשה קנינים: **ראה מאמרי אדה"ז — מארז"ל ע' קכד. ע' קכח. אור התורה דרושים לשבועות ע' קער־ז. ע' קפט ואילך.**
במדרש תלים: **פי"ב, ז.**

בד"ה משה ידבר בענין אברהם המשיך מוחין דיניקה ו"ק אבל ע"י התורה ממשיכי' מוחין דגדלות וכמ"ש בבה"ז פ' בלק כי ז"א נאצל בסוד שורש רק בו"ק וע"י התומ"צ ממשיכים בו מוחין דגדלות כו', ולהפך יש אלביש שמים קדרות עיין בזהר פ' אחרי דף ע"ה א', וכן בבחי' ארץ נאמר השליך משמים ארץ בזהר שם דף ע"ד א', ולכן השמים והארץ הן עדים, וע' מזה בילקוט פ' האזינו שהביא יד העדים תהי' בו כו' ושם כי כשהעדות לטוב נאמר אני אענה את השמים והם יענו את הארץ וע' מזה בזח"ב פ' משפטים דפ"ה ע"ב, ועו"ש בילקוט כי לע"ל כשהקב"ה מנחם את כנ"י היא אומרת הרי עדיי קיימין שנאמר העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ, והוא אומר לה הריני מעבירן שנאמר כי הנני בורא שמים חדשים י"ל כי שמים וארץ הם ת"ת ומ' שם הפגם מגיע אבל לע"ל יתעלה ז"א להיות במדרגת א"א וכן המל', ושם אין הפגם מגיע, וע' בד"ה כי כאשר השמים החדשי' והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני בלק"ת סוף שה"ש ושם פ"ו שזהו למעלה מבחי' השמים כסאי כו' והנה ביוהכ"פ נאמר לפני הוי' תטהרו א"כ י"ל אז מאיר ג"כ הארה מבחי' השמים החדשי' והארץ החדשה כדמשמע במד"ר פ' אמור ס"פ כ"ט, לכן זהו קצת תיקון לבחי' העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ.

קיצור מהאזינו השמים הג'

תורה נמשלה למטר ולטל, השמים בעלי תורה והארץ בעלי עסקים (והמטר עיקרו מהארץ, ואד יעלה וטל השמים) המטר מלחלח הארץ אחר החרישה ואזי והולידה, וכן בנפש נשמה שנתת בי בנה"ב וזרעתי את ב"י והזריעה בנה"ב (רוח הבהמה ש' ב"ן היורדת למטה בארץ) וכן המצות לא שייכות רק בהיות הנה"א בנה"ב והיינו משום ששרשה באופנים אופן אחד בארץ.

ב. **והאופנים** ברעש גדול, כי שרפים שבבריאה אומרים קק"ק עד אות בצבא שלו, ולכן גם מכה"כ, והאופנים בעשיה ברעש גדול וע"ז נושאות הכסא כס אלף, וגם בחי' כמראה אדם, והיינו משום ששרשן מלפני מלך כו'.

בד"ה משה ידבר: תורה אור יתרו סח, ד.
קיצור מהאזינו השמים הג': נעתק מבוך 1101 תקפז, א גוכי"ק.
קיצורים אחרים מהנדפס בלקוטי תורה האזינו עז, ב.

ג. **ולכן** האופנים אומרים וממשיכים כבוד ה' ממקומו גילוי כבוד עילאה, בחי' ומעין מבית ה' יצא והשקה כו' שלמעלה מבחי' ונהר יוצא כו' ומשם יפרד, שכדי להמשיך גלוי ח"ע למטה צ"ל ע"י המשכה מלמעלה מעלה מהחכמה וכמ"ש בפ' נשא קלא ב ע"פ חכמות בחוץ ועמ"ש מזה בד"ה בהעלותך את הנרות חייך שלך גדול כו'.

ד. **ועד"ז** דאופנים שמתנשאים למעלה מהשרפים כמ"כ יובן בכח נה"ב לגבי נה"א, בחי' תשובה, ואח"כ מאה ברכות כללות ע"ס בחי' והחכמה מאין תמצא, אך עיקר ההמשכה ע"י מעשה, וזהו ענין הזריעה והצמיחה.

בד"ה בהעלותך: לקוטי תורה בהעלתך לא, ג ואילך.

דרושים לסוכות

שער הסוכות

בביכעל דתחלת תקס״ב המתחיל כי ביום הזה יכפר, להבין מאמר הזהר פ׳ אמור דק״ב ע״ב ע״פ ובחמשה עשר יום לחדש השביעי ר׳ יוסי שאל לר״א הני ט״ו יום כו׳, לאהבה את ה׳ אלקיך ולעבדו, שם נזכר מענין הלולב שהוא המשכת הדעת, משיב הרוח ומוריד הגשם כי ביום הזה יכפר בסוכות תשבו. ולהבין ענין צמצום אור א״ס. ובסופו ענין סוכות המשכת המקיפים ששרשם מלמעלה מהקו וחוט, והיינו ע״י התשובה ביוהכ״פ סוכות תקסג כז״ה* להבין ענין מצות לולב להמשיך דעת לנוק׳ מ״ש בזהר אמור ק״ג ע״ב זכרתי לך חסד דא עננא דאהרן תקס״ד האזינו השמים גשם וטל שנדפס בלק״ת והביאור לא נדפס ושם שייך מענין סוכות לפמש״ש שהוא בחי׳ טל ביאור ביום השמע״צ יפה שעה א׳ בתשו׳ ומע״ט. ויצחק בא מבוא באר וסוכה

שער הסוכות : **נעתק מבוך 644 קלד, ב.**

רשימת מאמרים שבהם מתבארים עניני סוכות.

בביכעל דתחלת תקס״ב : **מסומן בספריית כ״ק אדמו״ר שליט״א במס׳ 81. ממנו נדפס ספר המאמרים תקס״ב ח״א.**

להבין מאמר הזהר פ׳ אמור . . יום כו׳ : **ספר המאמרים שם ע׳ כ. סידור שער הסוכות רנח, ג.**

לאהבה את ה׳ אלקיך ולעבדו : **ספר המאמרים שם ע׳ כה.**

משיב הרוח ומוריד הגשם : **ספר המאמרים שם ע׳ לב.**

כי ביום הזה . . תשבו : **ספר המאמרים שם ע׳ לה.**

ולהבין ענין צמצום אור א״ס . . תקסג : **ספר המאמרים שם ע׳ רעט והנחה אחרת [הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?] שם ע׳ תקג.**

כז״ה : **אוצ״ל כי״ה. וראה לעיל ע׳ ב׳שיג בהערה (בכי״ה).**

כז״ה להבין ענין מצות לולב להמשיך דעת לנוק׳ : **שני הנחות מאמר זה נדפסו בספר המאמרים שם. א) הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי ע׳ רפב [ושם הד״ה להבין ענין נטילת לולב]. ב) הנחה אחרת [הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?] שם ע׳ תקנג** [ושם מצות **לולב]. והציון (כז״ה) כי״ה שכוונתו להנחה ב.**

מ״ש בזהר אמור ק״ג ע״ב זכרתי לך חסד דא עננא דאהרן : **ספר המאמרים תקס״ב ע׳ תקנו.**

תקס״ד האזינו השמים . . בלק״ת : **לקוטי תורה האזינו עא, ג. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ג ע׳ תשנו.**

והביאור לא נדפס : **הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ג ע׳ תשסג.**

ביאור ביום השמע״צ יפה שעה א׳ בתשו׳ ומע״ט : **ספר המאמרים תקס״ג ע׳ תשפו.**

ויצחק בא מבוא באר : **מאמרי אדה״ז — פרשיות ע׳ תתקז. וראה שם ע׳ א׳יט ובהערה 211.**

וסוכה תהי׳ לצל : **מאמרי אדה״ז — הקצרים ע׳ קמ. וראה הערה שלפנ״ז.**

תהי' לצל ביום השמע"צ בביכעל כדו"ח תקס"ד והדרושים הנ"ל הם מתקס"קב. להבין ענין צמצום ומקו"פ ובסופו שייך סוכות תקס"ה ביום השע"צ ל' אסיפה כנישת נדפס בצדקת פרזונו החותם דהו"ר זהר אמור ק"ג ב' ר"א פתח זכרתי לך חסד תקס"ז בסידור תורה ציוה כו'. יסובבנהו יבוננהו מפרש יסובבנהו על חג הסוכות מה שנרשם אצלי ע"פ בסוכות תשבו שבעת ימים אמור כ"ג מ"ב, גם ע"פ ולקחתם לכם ביום הראשון בדרוש מצנפת ואבנט, בענין תיבת נח ע"פ כי פדה כו'.

ופרוס עלינו סוכת שלומיך. להבין שייכות הסוכה לשלום, י"ל ע"ד שנת' בד"ה להבין הטעם שבדורו של אחאב הצליחו במלחמה כו' בדורו

ביום השמ"ע: **מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תרפה. וראה שם ע' א'טו והערה 154.**

בביכל כדו"ח תקס"ד: **מסומן בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א במספר 1146. תיאור הבוך בספר המאמרים תקס"ד ע' שמא.**

והדרושים הנ"ל הם מתקס"קב: **כ"ה בהכת"י. וראה הערות הנ"ל ובהמצויין שם.**

להבין ענין צמצום ומקו"פ . . תקס"ה: **נדפס בתוספת הערות וכו' באור התורה דרושים לסוכות ע' א'תשכח. ראה רשימת המאמרים בספר המאמרים תקס"ד ע' שנד ובהערה *99*. ובשינויים במאמרי אדה"ז — ענינים ע' שכה.**

ביום השע"צ ל' אסיפה כנישת נדפס: **לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פד, ד. ושני הנחות א) כ"ק אדמו"ר האמצעי ב) הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן? [ראה אור התורה ויקרא ע' תתקצא בהערה] נדפסו בספר המאמרים תקס"ה ע' תתקס.**

המאמר הוא משנת תקס"ו. **ובאם תיבת** תקס"ה **(שבפנים ושבהערה שלפנ"ז) קאי על מאמר זה. הכוונה שנמצא בבוך שנקרא תקס"ה. ושני הביכלאך שבספר המאמרים תקס"ה שם נקראים תקס"ה. ראה שם ע' א'קכג—קכד.**

בצדקת פרזונו החותם דהו"ר: **שני הנחות (משנת תקס"ו. כנ"ל בהערה שלפנ"ז) בספר המאמרים תקס"ה ע' תתקצח.**

זהר אמור קג, ב . . תקס"ז בסידור: **שער הסוכות רנז, א.**

תורה ציוה כו': **שני דרושים בד"ה זה א) בלקוטי תורה ברכה צג, ד. ושם ברשימת הכת"י [קמא, ד] שהוא משנת תקס"ח. ב) בספר המאמרים תקס"ו ע' שסז.**

יסובבנהו יבוננהו . . הסוכות: **ספר המאמרים תקס"ו ע' שם. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תתצג.**

מה שנרשם אצלי . . כ"ג מ"ב: **ראה אור התורה אמור ע' קעד. ע' קפ.**

גם ע"פ ולקחתם לכם ביום הראשון: **ראה אור התורה אמור ע' קפב. ע' שלב. ע' שלג. וראה ג"כ ע' א'ק.**

בדרוש מצנפת ואבנט: **נסמן לעיל ע' ב'תקטו.**

בענין תיבת נח ע"פ כי פדה כו': **אתהלך לאזניא ע' נז. ראה מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תריט הערה 140.**

ופרוס עלינו: **בא אחר ד"ה הנ"ל. ונסדר ע"י** המו"ל **כענין בפ"ע.**

בד"ה להבין הטעם שבדורו של אחאב: **הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי [אור התורה דלקמן] במאמרי אדה"ז — ענינים ע' פז.**

באור התורה נח־ג תרלב, ב חורף תקס"ג. **אבל ראה ספר המאמרים תקס"ג ע' תתעט הערה *).**

של משיח כתיב לא ירעו ולא ישחיתו כו' ומלאה הארץ דעה כו', שע"י מוחין דגדלות נמשך השלום, וזה היה ענין תיבת נח שלא הרעו החיות כו', וידוע שסוכה ותיבת נח ענין אחד. והרד"א פי' ופרוס עלינו ע"ש פרש ענן למסך, סוכת שלומיך ע"ש באברתו יסך לך. ומפרש במדרש תילים לפי שאין מצות ציצית בערבית מוסיף פורש סוכת שלום עכ"ל. ועיין מענין באברתו באברתו יסך לך בת"ז כו"א מב"א צד"ב. וז"ל הת"ז סוף תיקון י"ג דכ"ו ע"א באברתו יסך לך דא אבר מן החי צדיק (עמ"ש בענין אברהם אבר מ"ה ובזח"א ד"ג סע"ב ע"פ בהבראם ונק' מן החי כי יסוד נק' כן לאפוקי בזמן חורבן בהמ"ק נק' אבר מתו* ותחת כנפיו תחסה אינון ה' ה' דאת וא"ו* איהו אברתו כלול י"ו גופא דיליה וא"ו רישא דיליה יו"ד* (היינו ז"א נק' ו' וחכמה נק' יו"ד ושני ההין הם כנפיו ע"ד כנף אביו, כי בינה מקבלת מיסוד אבא צדיק עליון ומל' מיסוד ז"א צדיק תחתון) ובג"ד ותחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו, צנה וסוחרה שכינתא עילאה ותתאה (היינו כדפירש ריש תיקון ד' דמ"ב א' צנה דא שכינתא תתאה וסוחרה דא שכינתא עילאה ותתאה* כי סוחרה לשון סובב ומקיף וזהו ענין ודר וסוחרת) אמתו דא עמודא דאמצעיתא רישא דילה חכמה עילאה עכ"ל. ובתיקון נ"ז דף צ"ד ע"ב שמט"ט נק' סתוריאל בזמן דסתר בני עלמא בגדפוי מאינון מלאכי חבלה הה"ד ותחת כנפיו תחסה צנה עכ"ל והכס"מ סוף תיקון י"ג פי' כנפיו ה' ה' אינון תרין ביען. והענין כי מ' היא מקור דבי"ע ויסוד ז"א משפיע לה ואז היא אגינת עלייהו, ועד"ז בינה מגנת עליהם לעוה"ב כשיסוד אבא משפיע לה עכת"ד. ועיין במא"א אות א' סעי' ט' בענין אבר ע"ש יחוד הוי' אלקים הוי' אד' גימט' אבר, ושם סעי' יו"ד ענין אביר יעקב נק' היסוד תוקפו של יעקב כו' אבר יו"ד כו'. ע' ערך אבר כתב בו שני שרשים א' לשון חוזק ועלוי כמו מידי אביר יעקב כו' בפ' ויחי, ב' לשון כנף כמו באברתו יסך לך ישאהו על אברתו בפ' האזינו ל"ב י"א. יש לחבר ענין זה עם המבמ"א דע"י התשובה אשר ביוהכ"פ שמגיע לבחי' שלמעלה מהצמצום והקו עי"ז מאיר בסוכות מלמעלה מהצמצום כו' וז"ס הצל כו'. ולכן מזה נמשך בחי' באברתו יסך לך כו' בחי' אביר יעקב ומשם נמשך השלום, וזהו ענין כיריעות שלמה

שסוכה ותיבת נח ענין אחד: ראה אתהלך — לאזניא ע' נז [אור התורה נח תרסט, א]. זהר פינחס רנו, א. הובא באור התורה שם ע' תרלד. וראה שם תרלח, ב איתא בספרים.

והרד"א: אבודרהם ברכת ק"ש של ערבית השכיבנו.

במדרש תילים: פ"ו, א.

עמ"ש בענין אברהם אבר מ"ה: ראה תורה אור יתרו סח, רע"ד.

מתו: אוצ"ל מת.

ה' ה' דאת וא"ו: בתקוני זהר שם ה"ה דאת ז ו.

יו"ד: בתקוני זהר שם נוסף גדפוי ה"ה.

ריש תיקון ד: לפנינו תכ"א מח, א.

ותתאה: לפנינו ליתא.

בלק"ת בד"ה שחורה אני ונאווה, והיינו משארז"ל ברבות בשה"ש ע"פ זה שחורה אני בכל השנה ונאוה אני ביוהכ"פ ושזהו ענין כאהלי קדר כיריעות שלמה ויריעה זהו מקיף כמ"ש נוטה שמים כיריעה וזהו בחי' סוכה ונק' כיריעות שלמה כנ"ל בענין סוכת שלומך. ועמ"ש מענין פי' סוכת שלומך בההגהות לד"ה ועשית בגדי קדש.

לד"ה ושאבתם מים שבלק"ת ארי' דאכיל קרבנין כי פני ארי' אל הימין ומצמיח ישועות הושיעה ימינך, ומקור הישועה מבחי' דלית שמאלא בהאי ע"ק כי עם ה' החסד, וזהו הצמיחה וימינו תחבקני בסוכות, ומתחלה שמאלו תחת לראשי בעשי"ת חרישה בארץ הזורע והחורש דזרעי בכל השנה והדר כרבי בעשי"ת, ובחי' כי כאשר ירד הגשם וזרקתי עליכם מים טהורים, והשלג כשלג ילבינו, והנה בכל השנה ניסוך היין ע"ד ק"ש בלא תפילין כעולה בלא מנחה נשמע התפילין נסכים, ועולה וזבח שמע ישראל ובשכמל"ו ע' ד"ה שה"ש, כלה עילאה ותתאה וב' נסכים תש"ר ותש"י, הרי תפילין מוחין דאימא יין המשמח אלקים, ועמ"ש סד"ה שה"ש פי' כי טובים דודיך מיין, יין העלם של הגלוי כמו מחשבה לגבי הדבור משא"כ דודיך בחי' כן דודי בין הבנים מה שלמעלה ממחשבה, כמו אפילו באדם עצם הנפש ואפי' השכל הוא למעלה ממו"ד, עאכ"ו למעלה, ולכן שבת לאו זמן תפילין הוא, ועד"ז ענין ניסוך המים, הנמשכי' ממקור מים חיים, ולצמאון מהני מים ולא יין כך לבחי' צמאה לך נפשי כו' מים יורדי' מגבוה לנמוך זהו תורה כו', מי השלוח ההולכי' לאט מ' גימ' לאט ד' יודין דע"ב מקוה ישראל ה' לישועתך קויתי ה' פי' לישועתך בחי' הושיעה ימינך, וזהו ענין ממעייני הישועה ב' מזלות הנמשכי' ממו"ס דע"ק כו' ונמשכי' עד שנמשך בבחי' אפיקי מים ועמ"ש ע"פ כאיל תערוג על אפיקי מים כו'.

בההגהות לד"ה ועשית בגדי קדש: **אור התורה תצוה ע' ב'תשנה.**

לד"ה ושאבתם מים: **נעתק מבוך 1035 [בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש נרשם על הכריכה: בראשית ב ח"ב ויצא] תח, ב גוכי"ק.**

ארי' דאכיל קרבנין: **ראה יומא כא, ב. זהר בהקדמה ו, ב. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקעז.**

דלית שמאלא בהאי ע"ק: **נסמן לעיל ע' ב'קצד.**

ק"ש בלא תפילין: **ברכות יד, סע"ב.**

ד"ה שה"ש: **לקוטי תורה שיר השירים א, א ואילך.**

שבת לאו זמן תפילין הוא: **מנחות לו, ב.**

מים יורדי' . . תורה: **תענית ז, א.**

ע"פ כאיל תערוג: **ביאורי הזהר — לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק אחרי ע' שנב.**

ע' בלק"ת פ' שלח ד"ה ענין הנסכים מענין ק"ש בלא תפילין כעולה וכו' וע' ד"ה את שבתותי תשמרו שלא נדפס מענין תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו, ע"פ הזח"ג דרס"ב שהוא"ו מניח תפילין ד' מוחין ע"ד שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' ז"א שנק' קדוש בואו, וד' מוחין הם ד' אותיות הוי', ובמא"א אות ד' כ"ה פי' ד' נהרות או"א זו"נ, א"כ התש"ר זהו ענין ונהר יוצא וכו' והיה לד' ראשים, וא"כ זהו המשכת ש' הוי' ולכן הוקשה כל התורה לתפילין, וע' בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך שכל המצות נק' מצות הוי' אבל התשובה היא מבחי' אנכי כתר וכו' ועמ"ש מזה בד"ה וכל אדם לא יהי' באוהמ"ו, וזהו ממעמקים קראתיך הוי' ומזה נמשך ניסוך המים מבחי' מעין שלמעלה מבחי' ונהר יוצא כו' לד' ראשים, כי זהו המשכת והחכמה מאין תמצא, ע"י דרשו הוי' בהמצאו אלו עשי"ת, ותפילין נק' חיי המלך ז"א ונמשכי' מהבינה בעטרה שעטרה לו אמו אך מים חיים זהו והחכמה מאין, עכ"פ תפילין המשכת י"ה בואו וניסוך המי' המשכה בשם הוי' מבחי' ממעמקים וכו'.

ד"ה את שבתותי תשמרו שלא נדפס : ספר המאמרים תק"ע ע' פד.
הוקשה כל התורה לתפילין : קדושין לה, א.
בד"ה כי המצוה הזאת : לקוטי תורה נצבים מה, ב. מה, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' תתעו. ע' תתעט.
בד"ה וכל אדם לא יהי' באוהמ"ו : אור התורה דרושים ליום הכיפורים ע' א'תקנו.
בהמצאו אלו עשי"ת : ראש השנה יח, א.

דרושים לשמיני עצרת

ביום השמיני עצרת תהי' לכם. מתחלה ילה"ק מ"ש בסוכות תשבו שבעת ימים וגם מ"ש ביום הזה יכפר עליכם, ומהו עליכם דהל"ל אתכם דהא יכפר הוא לשון קינוח, וכמו תבוא אם ותקנח כו'. והענין דהנה פי' אשר קדשנו במצותיו קדוש הוא מה שמובדל מגדר ההשתלשלות והתלבשות, וזהו שהמלאכים אומרים קדוש, דהיינו שמשיגים שהאור והחיות המהווה אותם מאין ליש הוא מבחי' מלך העולם, ולכן משמיעים ביראה כו' באימה ופחד לפניו ית', וזהו מקבלים עליהם עומ"ש זמ"ז, ובחי' מלך המחי' אותם שהוא בחי' שם הוא גבוה ומרומם מהם. והנה בחי' מלך נק' כסא כמ"ש מושב מלכים לכסא וכתי' וישב ה' מלך לעולם, ובחי' ישיבה כלפי מעלה הוא לשון השפלה וירידה ממדריגה למדריגה כמו שע"י ישיבת האדם עד"מ משפיל אחוריו כו', כך הוא ירידת והמשכת בחי' אחוריי' דקדושה להיות מלך על עם, דהיינו ע"י גבורות וצמצומי' להעלים ולהסתיר את הפנימיות כדי שיוכל להתהוות נבראים ובחי' עם, ולכן המלאכים זעים מחיל כסא אשר אמתיך ומוראך של בחי' מדות מלכותו ית' הנק' בשם כסא [הוא עליהם] דוקא.

והנה המשכת בחי' זו הוא בר"ה כמאמר שתמליכוני עליכם, ולכן נק' בכסא ליום חגינו, כי כסא הוא ג"כ לשון כיסוי כס אלף שהאלף הוא בחי' יחו"ע (דכולא קמי' כ"ח ממש*, ולכן נק' אלף לשון רה"י שכולם בטלים ליחודו של עולם, משא"כ בבי"ע ומשם יפרד כו' רה"ר. משא"כ למעלה מבחי' כסא אעפ"י שיש שם ריבוי בחי' מ"מ כולא חד. וכס א' הוא בחי' יחו"ת שמכסה להיותו נראה יש ודבר נפרד ובחי' עם, ועל הכסא דמות כמראה אדם, ב' בחי' רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שהן רמ"ח אברים דמלכא והוא בחי' קדוש מה שמובדל מבחי' העולמות שחיותם וקיומם הוא רק מבחי' מדת מלכותו ית' הנק' כסא כנ"ל. ובחי' זו הוא שבקשו המלאכים שתנתן להם

ביום השמיני עצרת: **נעתק מבוך 1223 עד, ב.** [והבא בחצאי ריבוע ניתוסף מבוך] **462 רח, א. נמצא ג"כ בבוך 987 רכא, א [חלק]. 1209 קעג, א. 1259 קמט, א.**

ראה ג"כ מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תתצ.

יכפר הוא לשון קינוח: **אגרת התשובה פ"א. ספר חקירה [ואור התורה בראשית צו, א [תלט, א].**

תבוא אם ותקנח: **ראה במדבר רבא פי"ט, ח.**

זעים מחיל כסא: **בפיוט והחיות [מוסף לראש השנה אחר קדוש].**

כמאמר שתמליכוני עליכם: **ראש השנה טז, א.**

דכולא קמי' כ"ח: **זהר בהקדמה יא, ב.**

ממש: **בבוך 1209 ממש).**

רמ"ח . . אברים דמלכא: **נסמן לעיל ע' ב'קפה.**

שבקשו המלאכים שתנתן להם התו': **שבת פח, ב.**

התו', דאין ר"ל קיום מצות מעשיות שזה א"א להם לקיים, אלא לפי שהשגתם הוא בבחי' מל' הנק' כסא, משא"כ בחי' אדם שעל הכסא הוא קדוש ומובדל מהן, וזה ביקשו שיהי' להם המשכה בחי' זו, והוא ענין תו' רמ"ח פיקודין רמ"ח איברים דמלכא. ולא נתנה להם בחי' זו רק בחי' כסא, כ"א לנש"י נמשך בחי' זו ע"י תומ"צ מעשיות דוקא. וזהו אקב"ו שע"י המצות דוקא נמשך מבחי' קדוש והוא בחי' ועל הכסא כו'. וזהו שנא' במ"ת ואתא מרבבות קודש שהוא קודש הרבה המתפשט ונמשך ע"י צירופי אותיות התו' שהיא ענין ואתא האותיות מאלף ועד ת"ו. וענין * האלף השני להורות [ש]עיקר המשכת האותיות התו' הוא מאלופו של עולם אשר בבחי' כסא שהוא כס א' שהאלף מכוסה ומוסתר. אכן באותיות התו' הוא [בא] בבחי' גילוי, וגם אלף לשון אאלפך תו"ב, וענין * שקדמה התו' אלפיים שנה קודם שנבה"ע ואלפיים אלו נמשכו מבחי' רבבות קודש וכמשי"ת * דהנה יש יחידות עשירות כו' אי"ק בכ"ר, והמספר הגדול היא רבבה שאין מספר למעלה הימנו. והנה כתי' ויהי' חיי שרה מאה שנה כו', שרה היא בחי' מטרוניתא דמלכא בחי' מל', ומקודם נק' שרי לשון אדון שלי בלי התפשטות (ע' בזוהר ר"פ חוקת בענין שלומי אמוני ישראל) ואח"כ נעשית שרה לכל העולם מלכותך מל' כ"ע. והנה חיי שרה הוא בחי' מאה ועשרים ושבע, כי שבע הם ז' מדות, והנה המדות נמשכים מהשכל, ושיהי' גילוי המדה מהשכל, א"א כ"א מבחי' עשירות שבשכלו, ולכן כל מדה מז' ימי הבנין הוא מבחי' שנה א' שהוא בחי' עשירות מהשכל ושכל נק' עשרים שנה בחי' חו"ב תרין רעין וכו', כי כשמבין ההלכה ממילא נכלל בזה חו"ב, והשכל הוא ג"כ עשירות מלמעלה מהשכל הנק' בחי' מאה והיא נמשך ג"כ בבחי' חיי שרה דהיינו בחי' רצה"ע וכמ"ש בראשית ברא [ות"י בחוכמתא] ות"א בקדמין כו'. אך הנה בלמעלה מן השכל יש ג"כ בחי' הרבה, וכמו עד"מ רצון וחפץ, רצון הוא בלי טעם ותענוג שתוק כך עלה במח', וחפץ הוא בבחי' טעם ותענוג. ולכן בחי' חיי שרה הוא רק מבחי' מאה משא"כ בתו' ארז"ל אלפיים שנה קודם שנבה"ע בחי' אאלפך חכ' אאלפך בינה שהוא מקור החו"ב, כי אאלפך הוא מקור ושורש

וענין : **בבוך 462 (וענין.**

וענין : **שם והוא.**

שקדמה התו' אלפיים שנה : **ראה מדרש תהלים צ, ד. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקיב.**

וכמשי"ת : **שם וכמשי"ת).**

יחידות . . אי"ק בכ"ר : **מכאן עד סיום הקטע ראה לקוטי תורה ר"פ ברכה צג, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' תקכו.**

שרה . . מל' : **ראה לקוטי תורה [להאריז"ל] חיי שרה כג, ב.**

שרי לשון אדון שלי : **ראה רש"י לך יז, טו. בראשית רבא פמ"ז, א. ברכות יג, א.**

בזהר ר"פ חקת : קפ, ב.

חו"ב תרין רעין : **ראה זהר ויקרא ד, א.**

שתוק כך עלה במח' : **מנחות כט, ב.**

לבחי׳ חכ׳ והוא בחי׳ שכל הנעלם מכל רעיון, ולא עוד אלא דכתי׳ בה ג״כ מרבבות קודש שלמעלה גם מבחי׳ שכל הנעלם כי בתו׳ כתי׳ הוי׳ חפץ למען צדקו כו׳ ולכן נק׳ רבבות קודש שהוא מה שקדוש ומובדל מגדר החיות שבעולמות שאינו אלא מבחי׳ מלך אשר שרש וחיות מדה זו נמשך מבחי׳ מאה כו׳ כנ״ל. אבל התו׳ נמשך מבחי׳ רבבות ומשם יוכל להמשיך ולירד גם בדברי׳ גשמיי׳ כמו סוכה ותפילין כו׳.

אך הנה ידוע המאמר אנת הוא חד ולא בחושבן, פי׳ ע״ד שנתב״ל * בזוה״ק פ׳ פקודי דרכ״ה ע״ב שיש בחי׳ קדש עליון דקיימא בלא חושבנא ואית (לי׳) קדש אחרא דקיימא בחושבנא כו׳ [ע״ש]. והענין כמבואר במ״א בפי׳ וענין אין ערוך לך שהוא מלשון ערך הכתוב בתו׳ שמעריכין כמו ערכי * במספר שני[ם] וכן ערך במספר נק׳ כערך ב׳ אל ד׳ כך ערך ד׳ אל ח׳ שהוא חציו, וכיוצא בזה. וכן כל סדר השתלשלות ערך מא׳ לחבירו, שהרי נשתלשלו זמ״ז מדות מהשכל ומחשבה ממדות כנ״ל. וכן גשמיות לגבי רוחניות יש ערך שהרי הרוחניות מתלבשת בגשמיות כח השכל במוח וכח הראי׳ בעין, וכח השכל מתלבש אפי׳ במעשה גשמיות כמו במעשה הכתב שכותבין על הספר בדיו דברי שכל עמוק. אבל במאציל עליון ב״ה לא שייך כל בחי׳ אלו כלל שאינו בבחי׳ השתלשלות ולא בבחי׳ התלבשות כלל אלא נק׳ סוכ״ע שמעלה ומטה שוין אצלו שאין נתפס ומלובש בגדר עלמין כלל כי אני ה׳ לא שניתי כתי׳ כו׳. וזהו חד ולא בחושבן, כלומר שאינו בבחי׳ ערך כי אינו בגדר השתלשלות כלל. ועד״ז יובן ג״כ מ״ש בזוהר בענין קדש דקיימא בחושבנא ודלא קיימא בחושבנא. והענין דכבר נת׳ למעלה פי׳ וענין על הכסא [דמות] כמראה אדם שהוא בחי׳ רמ״ח מ״ע רמ״ח איברין וכו׳, והנה עד״מ בחי׳ אברים הנה בעין מתגלה כח הראי׳ ובאזן חוש * השמיעה, והרי הם חלוקי מדריגות. משא״כ הנשמה מצ״ע לא שייך בה חילוקי מדריגות כלל כי הוא עצם פשוט. וכמ״כ כשנמשך [כח] האור להתלבש בכלי׳ מכלי׳ שונים שהם רמ״ח אברים (ט״ס טפ״ט הוא פ״א וכל א׳ יש בו ראש תוך סוף הרי רמ״ג וה׳ חסדי׳ המגדילי׳ הרי רמ״ח כלי׳ לבחי׳ האור מא״ס ב״ה) נק׳ כמראה אדם, וזהו בחי׳ קדש דקיימא בחושבנא, שעם היותו למעלה מבחי׳ כסא כנ״ל מ״מ קיימא בחושבנא שהוא בחי׳ ציור אדם שיש בו ראש ורגל כו׳. אבל בחי׳ קודש עליון דלא קיימא בחושבנא הוא בחי׳

שכל הנעלם מכל רעיון : באור התורה תולדות תרפה, א נז׳ ברע״מ. וראה הנסמן במאמרי אדה״ז — פרשיות לע׳ עתר.

אנת הוא חד : תקוני זהר בהקדמה יז, א.

שנתב״ל : שם שנת׳. וראה [בפנים] בסמוך.

כמבואר . . אין ערוך לך : ראה לקו״ת ואתחנן יב, סע״א. מאמרי אדה״ז — רז״ל [תפלה] ע׳ תעג ובהנסמן לשם.

כמו ערכי : שם כסף ערכו.

חוש : שם כח.

אנת הוא חד ולא בחושבן, וע"ז נא' כי לא אדם הוא. וזהו ישת חושך סתרו וזהו כל העושה מצוה א' מטיבין לו ומאריכין לו ימיו, פי' שעושה המצוה בבחי' אחת שהוא מקבל מבחי' חד ולא בחושבן וזהו אחת ואחת למעלה מן המספר וכמ"ש ולתבונתו אין מספר למהוי אחד באחד מאריכין לו את ימיו ליתן לו יומין אריכין שהוא למעלה מהחשבון. ומה שבמ"ת נא' ואתה מרבבו' קודש שהוא מבחי' חשבון, היינו לפי שביום חתונתו זה מ"ת שהי' בחי' אירוסין, אבל למהוי אחד באחד זהו בחי' נשואין וכו' שלמעלה מעלה מבחי' אירוסין כמ"ש ע"פ תור' ציוה כו', ע"ש באריכות. ועכשיו ג"כ יש בחי' אלו ע"ד מתוך שלא לשמה בא לשמה, ופי' שלא לשמה היינו כמאמר אדעתי' דנפשי' קעביד. וזהו ענין אחת ושתים אחת ושלש כו' שהוא בבחי' דקיימא בחושבנא ומתוך זה בא לשמה (פי' לשם התו' עצמה שהיא בחי' אדם שעל הכסא ורבבות קודש וע"י עסק התו' ימשיך בה התלבשות אוא"ס ב"ה שהוא חד ולא בחושבן. ומזה יובן ענין שמ"ת שעושי' בשמע"צ שהתו' שמחה מגילוי זה העצם הנמשך בה בשמע"צ מבחי' חד ולא בחושבן, משא"כ שלא לשמה היינו שלא בשביל להמשיך בתו' כ"א בשביל להמשיך מקדושת התו' שהוא בחי' רבבות קודש לנפשו ורוחו ונשמתו אלא שמתוך שלא לשמה בא לשמה) להיות בבחי' אחת ואחת למהוי אחד באחד כנ"ל.

והנה זה לע"ז בעבירה שהוא היפוך המצוה, כי עבירה הוא מלשון עובר ממקום למקום והוא עוברי רצונו שהוא עובר מהרצון אל ההיפוך לגמרי יש בזה ג"כ [ב'] (ב)בחי' [אלו] הא' מה שהוא בבחי' חשבון והוא מ"ש יפול מצדך אלף ורבבה מימינך, ויש עבירה שהיא למטה מהחשבון, פי' כמו שבקדושה יש בחי' עומק טוב ממעמקי' קראתיך בחי' למעלה מהחשבון כך לעומת זה יש ג"כ עומק רע והוא הנק' שאול כמ"ש כי אין מעשה וחשבון בשאול אשר אתה הולך שמה. וע"כ יש ג"כ בתשובה ב' מדריגו', הא' תשובה של כל השנה כמארז"ל כל ימי * בתשובה, שוב יום א' כו', והוא על עבירות שהם בבחי' חשבון, ועל עבירה זו מועיל התשובה ע"י שיהי' ממרא דחושבנא כמ"ש בואו חשבון בואו ונחשב חשבונו של עולם כו'. אך יש עבירות שהם למטה

כל העושה מצוה א': קדושין לט, ב.
למהוי אחד באחד: זהר תרומה קלה, סע"א.
שביום חתונתו זה מ"ת: ראה רש"י ומצודת דוד שיר השירים ג, יא. תענית כו, ב. ספר הערכים חב"ד — ב ע' תי הערה 104.
ע"פ תור' ציוה: לקוטי תורה ברכה צד, ג.
מתוך שלא לשמה בא לשמה: פסחים נ, ב.
אדעתי' דנפשי' קעביד: פסחים סח, סע"ב. לקוטי תורה האזינו עה, סע"ד.
כל ימיו בתשובה: שבת קנג, א.
ימי: בבוך 1259 ימיו.
שוב יום א': אבות פ"ב, מ"י.
ממרא דחושבנא: ראה זהר קרח קעח, א.

מהחשבון ע"ז הוא התשובה שביוה"כ כמאמ' אתה נותן יד לפושעים, דהיינו שע"ז אמרו חתר לי' חתירה מתחת כה"כ. ולהבין מהו מתחת כסא הכבוד, אך הנה מי שירד בעמקי שאול א"א לעלות משם ע"י בחי' חשבון לבד שיהי' ממארי דחושבנא, שמקור בחי' החשבון הוא מהחב"ד שבנפש ובחי' מח' כיון שנפל בלעומת זה מה שלמטה מהחשבון היינו ע"י עומק שאול א"כ בחי' זו א"א להתברר ע"י החכ' דקדושה אלא ע"י עומקא דליבא שהוא למעלה מהחשבון שעי"ז נמשך ג"כ למעלה מבחי' קדש עליון דלא קיימא בחושבנא. וזהו וחתר לו חתירה מתחת כס[א] [ה"כ] כנ"ל כמ"ש כי יד על כס יה, כס היינו בחי' כסא שהוא בחי' עיניך ברכות בחשבון אבל* הפותח יד בתשובה הוא בחי' יד על כס וכו' (עמ"ש ד"ה חייב אינש לבסומי)* והוא הנק' יד הגדולה אשר הוא מקבל גם מענין* שאול, וזהו וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים, כי בחי' שהוא למעלה מהחשבון הוא מקבל אפי' [הוא] ממצרים שהוא ערות הארץ. וב' תשובין הנ"ל נק' תשובה תתאה ותשובה עילאה (וב' בחי' אלו בצדיקי' נק אה"ע ואה"ר) והם ג"כ תפילה ותו' (ע' לעיל בפי' עוסק בתו' לשמה* ועל זה נאמר לך אמר לבי בקשו פני שהוא פנימיות הלב והוא נק' רעותא דליבא, וזהו את פניך ה' אבקש פניך דוקא אשר בחי' ואתא מרבבות קודש נק' אחוריים לגבי בחי' זו, ולכן נא' ואתא לשון תרגום והוא בחי' גילוי י"ג מדה"ר שנא' ויעבור ה' על פניו, וזהו וזרקתי עליכם מים טהורים. והנה גילוי בחי' זו מתגלה ביוה"כ כי הוא בחי' ולתבונתו א"מ שמזה נמשך תשובה עילאה בינה ליבא וכו' (ומש"ל דאפי' חכ' נק' חשבון כנ"ל, כי לעיל הוא מדבר בחב"ד דז"א שזהו בחי' אדם שעל הכסא ובו שייך בחי' מאה ואלפי' ורבבות קדש דהיינו בחי' חב"ד דז"א וכתר דז"א וכ"מ בזוה"ק ר"פ חיי שרה, משא"כ בבחי' בינה הוא התגלות עתיקא כמ"ש הוא דא עתיקא ולכן בחי' ולתבונתו הוא אין מספר ממש, כי בחי' עתיקא הוא כי לא אדם הוא. וע' באגה"ק ד"ה מה טוב חלקינו כו' וה"מ* וזהו יוה"כ כמבואר בזוה"ק פ' אמור ובפ"ע* ובזוה"ק פקודי משמע דקדש דקיימא בחושבנא היא בחי' מלכות דאצי' והוא בחי' כסא, והיינו כי לפעמים נק'

חתר לי' חתירה מתחת כה"כ : **רות רבא פ"ה, ו (יד).**

אבל : **בבוך 462 וזהו.**

ד"ה חייב אינש לבסומי : [תקס"ד] **תורה אור מגלת אסתר צה, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער הפורים רפב, ד.**

גם מענין : **שם יד מעומק. ובבוך 1259 גם מעמקי.**

לשמה : **בבוך 1259 לשמה).**

בינה ליבא : **תקוני זהר יז, א בהקדמה.**

בבחי' בינה הוא התגלות עתיקא : **ראה זהר קרח קעה, ב. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקמח.**

הוא דא עתיקא : **זהר שם.**

וה"מ : **שם והמשכיל יבין.**

ובפ"ע : **בבוך 1259 ובפע"ח.**

המצות מצות המלך שהם בבחי׳ מל׳ ולפעמי׳ נק׳ רמ״ח אברים דמלכא שהוא ז״א כו׳ ומבואר במ״א ע״פ והיו מספר בנ״י כחול הים ע״ש).

והנה מעתה יובן ג״כ ענין ונשא השעיר את כל עוונותם, מהו שהשעיר נושא עוונות. אך מבשרי אחזה כו׳, כמו שבאדם גשמי הניזון ממאכל גשמי הנה באוכל הנ״ל [הי׳] מתחלה מעורב טו״ר, אך האדם מברר אותן. כי יש באדם אברי המזון והנשימה ופרסא מפסיק ביניהם. והנה איברי המזון דהיינו הקיבה וההמסס מבררי׳ את המאכל והמובחר שנתברר הם מעלי׳ אותו למעלה מן הפרסא והפסולת דוחי׳ אותו לחוץ אל מקום הצריך * להם אל בית הכסא. אך מפני שהי׳ הטוב מעורב בהם בתחלה לכן אף אחר שנתברר ונפרד הפסולת מן הטוב עכ״ז נשאר רשימו מן הטוב תוך הפסולת עד שממנה יכול ליזון קומה שלימה דהיינו ד״א משא״כ מצואת בע״ח כיון שהרשימה שבפסולת שלהם הוא מעט מזעיר ע״כ אין יכול ליזון מהם קומה שלימה. כך בנמשל גלו למצרים שכינה עמהם, דהיינו כשעושה מעשה מצרים במחדו״מ אשר לא לה׳ המה הנה בהם מלובש ומוסתר נפש האלקית בשעת מחדו״מ, אך שהוא בבחי׳ גלות ומלובש בלבושים צואי׳. והעצה היעוצה לזה הוא תשובה להשיב נה״א למקורה ושרשה כמ״ש אליך ה׳ נפשי אשא. אך מפני שהנ״א הוא מלובשת בשעת מחדו״מ הנה אף כשיחזירה עדיין רשימו ממנה נשאר בתוך הפסולת הנפרד ממנה ע״י התשובה והוידוי עד שמרשימו זו ניזון הס״א ונעשים להם צירופי אותיות. אך הנה עיקר שלא יהי׳ הטוב מעורב ברע ולהסיר הרע מהטוב (ר״ל מהטוב ממש זולת הרשימו ממנו שבהכרח נשאר מעורב עד עת קץ הימין) אל המקום אשר שייך לו להיות ניזון משם הס״א. והוא הנק׳ מצולות ים, וזהו תשליך במצולות ים כל חטאתם, והוא הנק׳ ארץ גזירה ארץ מדבר, עד אשר יבא עת קץ זמן אשר רוח הטומאה אעביר מן הארץ (ועד״ז נא׳ במע״ב ויבדל בין האור ובין החושך כו׳ ואמרז״ל האור זה מעשה הצדיקי׳ והחושך זה מעשה הרשעי׳ *. ועד״מ הנה החולה ע״י שמזיע חליצתו חמה, והיינו לפי שהזיע הוא הפסולת שיוצא ונפרד ממנו כו׳.

וזה ענין הסירו הבגדי׳ הצואי׳, דהיינו להעביר הפסולת מודו״מ הרעים, ואומרו הסירו כי תשובה עילאה הנ״ל א״א להיות כ״א ע״י עזר וסיוע מלמעלה, וזהו פי׳ יכפר עליכם דייקא, שהוא הסרת הבגדי׳ הצואי׳ שהם

מצות המלך: ראה תוספתא נגעים פ״ג, ז. בבא בתרא קנט, א גזירת המלך.
ע״פ והי׳ מספר בנ״י: ראה לקוטי תורה במדבר ו, ב. ט, ג. יז, א.
הצריך: שם השייך.
גלו למצרים שכינה עמהם: ספרי מסעי לה, לד. מגילה כט, א.
האור זה מעשה הצדיקי׳: ראה בראשית רבא פ״ג, ח.
הרשעי׳: אוצ״ל הרשעים).

נק' עליכם מקיפי' את הנפש והכיפור הוא להעבירם, ונשא השעיר שהפסולת בו יש רשימו דקדושה רק שנפרד ונעשה חיות לסט"א, וע"י צירופי אותיות אשמנו הוידוי שביוה"כ נתקן מה שנתעוות ע"י צירופי אותיות ההיפך להיות הסירו הבגדי' הצואי' כנ"ל. ואח"כ והלבש אותך מחלצות שהוא בחי' וימינו תחבקני, והוא בחי' סוכות כו'. וזהו בסוכות תשבו שבעת ימים שהם בחי' ז' רקיעים ושכינה עוברת בתוכה פי' ז' רקיעי' הם ז' מקיפי' ז' הכלים וימינו תחבקני, כי בחי' החיבוק היא אפי' לבחי' אחוריים אשר לכן אנו מקריבי' ע' פרים להמשיך מקיפי' ג"כ לע' שרים. אך העיקר להיות עצרת תהי' לכם, שיהי' אצל נש"י בבחי' כניסה ותפיסה. וזהו פי' כנס"י ישראל דלעילא שהוא ישראל עלו במח' שהוא למעלה מן המח' שהוא בחי' קדש דלא קיימו בחושבנא כמ"ש בזוהר פקודי דרכ"ה ע"ב, ועמ"ש במ"א ע"פ יונתי שבחי' זו שבישראל נא' קדוש כו' ראשית תבואתו שהוא למע' מהתורה דמחכ' נפקת ע"ש. ויומשך בחי' זו להיות נקלט ונתפס בנש"י, וע"כ נק' כנס"י שכונסת ואוספת לתוכה בחי' השפעה מישראל דלעילא, וזה[ו] שנקודה הפנימי' יומשך דרך ז' רקיעי' הנ"ל להיות נתפס בלב, והוא ע"י מצות לולב ואתרוג, כי אתרוג דומה ללב ובלולב יש ד' מיני' כנגד ד' אותיות הוי' ואנו ממשיכי' מבחי' פנימיות שם ה' (שנתעורר ביוה"כ ע"י תשובה כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא כו' פניו דוקא) אל הלב ע"י המצוה בבחי' אחת, ולכן כל הד' מיני' מורי' על התאחדות כמ"ש בערבה שגדלי' באחוה כו', וכן לולב כפות כו' וכמ"ש במ"א.

וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם, כי יום השמיני מלמטה למעלה היא בחי' בינה אשר הוא בחי' ולתבונתו א"מ, וכן בהזאות דיוה"כ הי' אחת למעלה ושבע למטה, השבע של למטה הם כנגד ז' מדות שהם בבחי' מספר, אבל אחת למעלה היא בחי' בינה ולתבונתו א"מ. ובחי' זו נמשך

ז' רקיעים: **חגיגה יב, ב.**

ישראל עלו במח': **בראשית רבא פ"א, ד.**

ע"פ יונתי: **לקוטי תורה שיר השירים טז, ד.**

מהתורה דמחכ' נפקת: **ראה זהר משפטים קכא, א. יתרו פה, א. קדושים פא, א.**

אתרוג דומה ללב: **ויקרא רבא פ"ל, יד.**

ובלולב יש ד' מיני' כנגד ד' אותיות הוי': **ראה פרי עץ חיים שער הלולב פ"א. שער הכוונות ענין סוכות דרוש ה.**

בערבה שגדלי' באחוה: **בסידור שער הלולב רסב, ג כדפרש"י בשבת [שבת כ, א] ע"פ והאח לפניו מבוערת ואמרו מאי והאח אתוונא והוא הערבה שנק' אחוונא. לפי שגדלים באחוה והוא ממדרשי רז"ל. וראה שם רסד, סע"ד בשם רש"י. וכ"ה בספר המאמרים תקס"ח ע' שיז. ובביאורי הזהר [מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק] — [על המאמר מתקס"ח] ע' תקלו ספ"ק דשבת.**

לולב כפות: **ראה סוכה לא, א.**

וכמ"ש במ"א: **ראה לעיל הערה בערבה.**

בשמ"ע בבחי' קליטה ותפיסה בפנימיות בכנס"י. וזהו תהי' לכם, כמ"ש ולקחתם לכם, עצרת הוא מלשון כניסה וגם מלשון עצר עצר בעד כל רחם, שלא יהי' לא בבחי' נפלים ולא בבחי' מפילי', כי כן הוא בעבודת ה' אם אין עבודת ה' נתפס בלבו אזי ההולדה שהיא אהבה ויראה הוא בבחי' נפלי' או מפילי' מן השמים ואינו ולד של קיימא מחמת שהוא דבר יש בפ"ע אך אם הוא על דרך הנ"ל אזי ההולדה שנולד ממנה הוא ולד של קיימא ([מחמת] תולדותי' של צדיקי' מע"ט) והוא ענין שמח"ת כי נתב"ס וסב"ת. וזהו ויברך את המלך להמשיך בבחי' מל' לש[ם יחוד] קב"ה וכמ"ש בא"י אמ"ה, כי אורייתא היא חכמתו ורצונו של הקב"ה כי הרצון הנ"ל שנתעורר ביוה"כ נגזר בשמח"ת להתלבש בדבר הוי' זו הלכה שהיא למעלה מן המצות. וזהו כל חפצים לא ישוו בה אפי' חפצי שמים שהוא המצות, דאעפ"י שהתו' הוא פי' המצות אעפי"כ כל המצות אינן אפי' כערך דבר א' של תו' (עמ"ש ע"פ ביום הזה יכפר עליכם שהמצות מלובשים בבחי' זמן ומקום לפי שנתלבשו בבחי' מלך שהוא מקור הזמן ומקום, משא"כ התו' היא למעלה מהזמן ומקום, שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, אף שעוסק בעידנא דלאו זמן הקרבה הוא. וזהו כעניין בחי' קדש דלא קיימא בחושבנא וכמ"ש ג"כ בפסוק מי מנה עפר יעקב דקאי על התו' שאינה בגדר מספר וחשבון כו' משא"כ חול הים כו' ע"ש).

וזהו רצה והחליצנו שמתחלה רוצה לעורר הרצה"ע שעי"ז מסיר הבגדי' הצואי' והוא בחי' יוה"כ ואח"כ והחליצ' להלביש המחלצת והוא בחי' סוכות (ולפ"ז והחליצנו מלשון נחלץ חושים. אך י"ל החליצנו ג"כ לשון חלוץ הנעל והוא הסרת הבגדי' הצואי', וא"כ ב' הענינים מתפרשים בהחליצנו כו').
וזהו למהוי אב"א ע"י בחי' המצות בבחי' אחת ואחת כמו שהוא למעלה.

(ב"ה שמ"ע תקפ"ט)

ביום השמיני עצרת תהי' לכם. הנה בכל היו"ט אומרים בנוסח הברכות מקדש ישראל והזמנים, וצ"ל מהו לשון זמנים, והל"ל מועדים או

תולדותי' של צדיקי' מע"ט: רש"י ר"פ נח.
אפי' חפצי שמים: ראה מועד קטן ט, ב.
ע"פ ביום הזה יכפר: לקוטי תורה אחרי כז, סע"ב.
שכל העוסק בתורת עולה: ראה מנחות קי, א. וראה ספר המאמרים תרנ"ה [קה"ת תשד"מ] ע' לד.
בפסוק מי מנה: לקוטי תורה בלק סח, ב.
ביום השמיני עצרת: נעתק מבוך 1223 קא, א. נמצא ג"כ בבוך 200 יב, א

רגלים שכן נקראו בכתוב, אבל הזמן היא מדרגה נמוכה מאד כידוע. והנה בשבת אומרי׳ מקדש השבת ואינן מזכירים ישראל תחלה, וביו״ט אומרים ישראל ואח״כ והזמנים, כי שבת מיקדשא וקיימא מאיליה, אבל ביו״ט כתיב אלה מועדי הוי׳ אשר תקראו אותם במועדם וכמארז״ל ישראל אינהו דקדשינהו לזמנים, וע״כ מזכירים ישראל ואח״כ זמנים. ולהבין זה, הנה בשבת כתי׳ זכר למעשה בראשית, ופי׳ שהוא יום שביעי הקודש לה׳ כמו שבמע״ב הי׳ תחלה וי״ו ימי החול ואח״כ יום שביעי שבת קודש כו׳. ולכאורה הוא פלאי איך יתכן לומר על כל שבת שהיא יום הז׳ והלא כבר חלפו עברו ימים ושנים טובא עידן ועידנים. אך הענין דעיקר שבת הוא כדכתי׳ כי בו שבת, פי׳ עד״מ אדם ששובת ונח ממלאכ׳ שאז הוא בא ליכלל בעצמותו, כי בשעת המלאכה שכלו ומדותיו נמשכים ונשפלים באותו המלאכה וכשפוסק מעשות המלאכה אזי המה מתעלין בעצמותן. וכך ששת ימי בראשית נק׳ ימי המעשה שבהם הי׳ ירידות האורות והמשכו׳ החיות בכל הנבראים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, יום ראשון מאיר יהי אור יום ב׳ יהי רקיע כו׳, ובשבת כביכול שבת ממלאכתו, פי׳ שהחכמה והמדות שנשפלו בימי המעשה נתעלו למעלה בעצמותו ואז כתי׳ ויכל אלקי׳ ביום השביעי ויכל לשון כלות הנפש שמתגלה ענג העליון למטה להיות מתענג מכל אשר פעל ועשה וכמ״ש במ״א. והנה הגם כי משך הבריאה הי׳ ו׳ ימים היינו רק מצד המקבלים שהם מוגבלים וצריך להיות התחלקות החיות כמשי״ת, אבל אצלו ית׳ כתיב צופה ומביט עד סוף כל הדורות, דהיינו שכולל כל הזמן עבר הוה ועתיד דשית אלפי שני בסקירה אחת ממש, וכן כל המשכות החיות שבהם בריבוי התחלקות כולל כולם כאחד ממש וכמארז״ל במחשבה אחת ברא הקדב״ה את העולם כו׳. רק שלהיות התהוות העולמות שהם תחת הזמן צ״ל התחלקות החיות, ומתחלה מתחלק לוי״ו בחי׳ שהם ששה מדות עליונות חג״ת נה״י והם שירדו ונמשכו בו׳ ימי בראשית יום ראשון חסד כו׳,

---

[ושם נרשם: בעזה״י תורת אדמו״ר ר׳ מ״מ]. 975 קצט, א [ומשם הועתק הכותרת שבריש המאמר].

חלק מאמר זה בתוספת הגהות ובשינויים באור התורה פינחס ע׳ א׳קצ [דרושים לשבועות ע׳ פג]. ד״ה שלאח״ז.

מאמר זה הוא בשינויים מד״ה זה דשנת תקע״א — ראה רשימת המאמרים בספר המאמרים תק״ע ע׳ רצא הערה 38.

שבת מיקדשא וקיימא: ביצה יז, א.

ישראל אינהו דקדשינהו לזמנים: ראה ברכות מט, א.

חלפו עברו ימים: ראה אור התורה ואתחנן ע׳ רט: ערך שני פעמים אלף פעמים אלף יום.

ויכל לשון כלות הנפש: ראה אור התורה בראשית מב, ב ואילך.

צופה ומביט עד סוף כל הדורות: ברכת זכרונות.

דשית אלפי שני: ראה לקוטי שיחות — כא ע׳ 543.

במחשבה אחת ברא הקדב״ה: נסמן לעיל ע׳ ב׳שפ.

וכל יום כולל חיות וזמן של אלף שנה וכמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול, ואח"כ נמשך החיות בהתחלקות יותר מכלל דאלף שנה לכל שנה בפרט, והיינו בר"ה שבו נמשך חיות כללי לשנה, וכן עוד לכל חודש וחודש והיינו בר"ח, ולכן כתי' והי' מידי חודש בחדשו יבוא כ"ב להשתחוות לפני כי אז הוא בחי' עליי' הזמן הפרטי דכל יום לחיות כללי דחודש, וכן השבת כולל כל חיות כל הששה ימים כידוע.

ב) **והנה** בשבת הוא בחי' עליי' הזמן בלמעלה מן הזמן, וע"כ כל שבת הוא זכר למעשה בראשית, הגם שכבר עברו חלפו עידן ועידנים מאחר שאז הוא למעלה מן הזמן כנ"ל. וכל שבת הוא כן, כי ימי החול הוא וי"ו מדות הנמשכים מלמעלה למטה והשבת שהוא הז' הוא בחי' ההעלאה בלמעלה מהזמן כמו שהי' בשבת בראשית ממש (כי בזאת יתרון מעלת השבת על ר"ח, שהרי לכאורה ר"ח כולל למ"ד יום ושבת אינו כולל אלא ז' ימים, ואפילו ר"ה שהוא חיות כללי לשנה שלימה הוא למטה במדרגה משבת, שהרי ר"ה אינו רק* אלא מקרא קודש ושבת הוא קודש עצמו. והענין כי כל כלל אינו אלא לגבי הפרט שלו אבל גם הוא פרט נגד הכלל שלו דהיינו* לגבי ר"ה ור"ה לשמיטה וליובלות וכנודע שהיא כולל לוי"ו ימים שהם וי"ו מדות והשביתה מהם הוא בחי' ההעלאה במקור הכולל כולם והוא בחי' הכולל לכל התחלקות דוי"ו אלפי שני דהאי עלמא שהם וי"ו מדות הנ"ל, ולכן הוא זכר למע"ב דוקא. וזהו למעלה מהזמן ממש וד"ל), ולכן לא נזכר שם הוי' בכל המע"ב שבששה ימים רק שם אלקי' בלבד לפי שירידה זו היא ע"י צמצומים וגבורות בהתחלקות אבל לאחר ששבת שהוא בחי' העלי' בלמעלה מהזמן כתי' הוי אלקי' וכנ"ל. וזהו דשבת מיקדשא וקיימא שאינה תלוי בישראל כי קדש הוא מצד עצמו משום דבו שבת וכנ"ל. אבל אינו כן ביו"ט דבישראל דוקא תליא מלתא כי היו"ט חל ביומין דחול שהם תחת הזמן בהתחלקות היותר אחרון כנ"ל, רק כשחל בו יו"ט היינו שנמשך ומאיר בו הארה ממקום שלמעלה מהזמן ואין זה אלא ע"י ישראל דוקא שהם הממשיכים הארה זאת כי להם ניתן הכח הזה כנודע. וז"ש רז"ל ישראל אינהו דקדשינהו לזמנים, פי' שהמשיכו הארה מלמעלה מהזמן בזמן, ולכן אומרים בנוסח הברכה מקדש ישראל והזמנים, ישראל תחלה וגם לשון זמנים דוקא, כי קדושה עליונה זו מאירה ונמשכת גם בבחי' הזמן שלמטה כנ"ל. וזהו שהיו"ט נקראו מקראי קודש פי' שהקודש נקרא ונמשך למטה, שהרי היום עצמו הוא תחת הזמן רק שהארה מבחי' קדש שלמעלה מהזמן נקראת שמה, אבל השבת נק' קודש בעצמו כי הוא בחי' עלי' מלמטה בלמעלה מהזמן עצמו שהוא קודש

רק: בבוך 200 נק'.
דהיינו: שם כמו ר"ח.

העליון. וזהו שהיו"ט דוקא המה זמן שמחתינו, ובשבת לא נז' שמחה הגם שהיא למעלה במדרגה. והענין כי היא הנותנת, דהנה עד"מ בגשמיות השמחה היא רק מדבר הבא לאדם בדילוג הערך לא כפי המדרגה, כגון עני המתעשר או חבוש שיוצא מבית האסורים שאז ישמח לבו מדבר חידוש מופלג זו, אבל מדבר הבא בהדרגה כנהוג אין שייך שמחה כל כך. וכך הוא למעלה ההפרש בין שבת ליו"ט, שהיו"ט שהוא חל ביומין דחול שהם בעצמן תחת הזמן ולמטה במדרגה, וכאשר נקרא ונמשך משם הארה מקדש העליון למעלה מהזמן שהיא דבר חידוש בדילוג הערך אזי תהי' השמחה גדולה מאד לאלקי', כמשל העני המתעשר וד"ל. משא"כ בשבת כי קדוש הוא בעצם שהרי היא בחי' העלאה ממטה למעלה בקדש העליון כמו שהוא בעצמותו שהוא למעלה מהזמן לגמרי לא יתכן בחינת השמחה כלל כי היא למעלה במדרגה מבחי' שמחה אלא היא בבחי' תענוג וכמ"ש אז תתענג על הוי' והיינו ממטה למעלה וכמ"ש במ"א.

ג) **והנה** כתי' ולקחתם לכם פרי עץ הדר וכפות תמרים כו' ושמחתם לפני הוי' אלקיכם, שהמשכת שמחה זו בסוכות היא ע"י נטילת הלולב ומיני'. ולהבין זה צריך להקדים תחלה ענין הד' מינים שהמצוה בהם דוקא. כי הנה נודע שיש כמה הטבעות שונות בפירות, יש שגדילים מן הלבנה ויש שגדילים מן השמש, ירקות שגידולם מן הלבנה הקרירות טוב להם והחמימות מזקת להם, ענבים שגידולם מן החמה החום טוב להם והקרירות מזקת להם אבל האתרוג ארז"ל שנק' פרי עץ הדר לפי שדר באילנו משנה לשנה, שסובל שניהם הקור והחום קיץ וחורף, והוא הוראה שיש בו הארה מבחי' אין שלמעלה מעלה במדרגה שמחמת זה יכול לסבול ב' הפכים, וכענין עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל כו' שהוא ע"י גילוי הארה שלמעלה מערכם והשגתם עד שמתבטלי' ממציאותם ואז היו לאחדים, הגם שאינן שוין בעצם, כי כל פירוד אינו אלא מחמת ישות עצמותו שאזי אין זולתו נסבל לו, משא"כ כשהוא בבחי' ביטול שאינו תופס מקום כ"כ בעצמו אזי יכול לסבול גם מי שהוא היפך מהותו ויתאחד עמו, ולכן כתי' על יוצאי ירך יעקב ע' נפש לשון יחיד, כי הגם שהן ע' בחי' שונים מז' מדות המתחלקי' כ"א לעשר מ"מ המה כולם כאחד מצד הביטול הנמצא בהם שכולם בטלים לאור א"ס ב"ה כדכתי' לך ה' הגדולה כו'. משא"כ בסט"א שהם יש ולגרמי' הם בפירודי' כל א' מזולתו,

---

ובשבת לא נז' שמחה: ראה לקמן ע' ב'תקפא. הערה בספר המאמרים תש"ט ע' 130. לקוטי שיחות — ד ע' 1090 הערה 31. שם — יג ע' 25 הערה 13.

בפירות . . מן הלבנה . . השמש: ראה ספרי ומפרשי התורה ברכה לג, יד. אור התורה דרושים לשבועות ר"ע קי.

שדר באילנו משנה לשנה: סוכה לא, ב.

וכענין עושה שלום במרומיו: ראה במדבר רבא פי"ב, ח. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תרמה.

ע' נפש לשון יחיד: ראה רש"י ויגש מו, כו.

ולכן כתי׳ נפשות לשון רבים. וז״ש השבטי׳ ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כו׳, כי יעקב הוא מובחר שבאבות לפי שהוא בריח התכון שמבריח מן הקצה אל הקצה והי׳ מחבר אברהם ויצחק שהן חו״ב אברהם אוהבי ופחד יצחק שהם ב׳ הפכים, והיינו לפי שמדתו היא מדת והנורא וכמ״ש מה נורא המקום וכו׳, ופי׳ נורא היינו מפני עוצם גילוי אור א״ס ב״ה עד שתפול אימה ופחד כנודע ולכן ממילא יוכל להיות התחברות ב׳ הפכים וכנ״ל ואמרו השבטים שגם הם אין בלבם אלא אחד כשם שאין בלבו בודאי אלא אחד מטעם הנ״ל. והגם שהם י״ב בחי׳ שונות ו״ק מעלה ומטה וד׳ רוחות ואלכסונים, מ״מ מצד הביטול הנמצא בהם הם כולם כאחד כנ״ל. ועד״ז הוא ג״כ למטה מה שהאתרוג סובל ומקבל ב׳ השפעות שונות הפכי׳ ומנגדי׳ הוא מצד הארת האין שיש בו הנעלה משניהם והוא שמחברם וכנ״ל. והנה כל הד׳ מינים הם ג״כ כמו כן ממש, כי הלולב גם הוא מובדל ומשונה מכל עצי היער, כי כל האילנות שיש להם ענפי׳ שמתפרדים אנה ואנה לימין ושמאל, ובלולב הגם שיש לו ג״כ ענפי׳ מימין ומשמאל שהם ב׳ קצוות הפכים חו״ג, אבל כולם דבקים יחד ושוכבים ביושר אלו לאלו עד שעולים בקנה אחד, והיינו ג״כ מטעם הנ״ל, וע״ד שנאמר למעלה ימין ושמאל תפרוצי ואת ה׳ תעריצי שמפני עוצם הגילוי שיהי׳ אז יתחברו ימין ושמאל יחדיו ידבקו והיו לאחדים. וההדס הוא ג״כ כך שגדל בחיבוק מאד כנודע שעליו חופים את עצמו. וכן הערבות ארז״ל שנק׳ אחוינא לפי שגדילים באחונה כו׳. וזהו ענין נטילת לולב ומיניו לנענע בהם בכל הששה קצוות הולכות והובאות, וכל ההובאות הם אל הלב, והיינו שממשיך הארת האין ובחי׳ ביטול כלם וממשיך בכל הו׳ קצוות שהם ו׳ מדות להיות כולם מתחברים יחד, ואח״כ כולם הולכים אל הלב וד״ל. וגם כי כל הד׳ מינים הם מיני צמחים והארץ היא שתוצא צמחה ע״י כח צומח שבה המצמיח מאפס ממש ועי״ז מעורר ג״כ למעלה התגלות והמשכות הארה ממקור האין כו׳. והנה עי״ז נמשך להיות מקרא קדש שהארת החכמה כח מה בחי׳ אין הנק׳ בשם קדש כידוע נקרא׳ ונמשכת למטה ומתלבשת בו״ק כנודע וד״ל. וזהו שנאמ׳ ולקחתם לכם פרי עץ הדר וכו׳ ואח״כ דוקא ושמחתם לפני הוי׳ אלקיכם, כי השמחה הוא מחמת ההתגלות כנ״ל. ופי׳ לפני הוי׳ היינו למעלה משם הוי׳, כי פעם כתי׳ מועדי הוי׳ ופעם כתי׳ מועדיכם * והוא בחי׳ העלם שלמעלה במדרגה משם הוי׳ שהוא בחי׳ צמצומים יו״ד חכמה כו׳ כנודע, וזהו בסוכות. ובפסח המשכה זו הוא ע״י מצות ובשבועות ע״י התורה פנים בפנים דיבר הוי׳, כי בתורה כתיב פקודי ה׳ ישרים משמחי לב וכנודע. והנה בכל הנ״ל יובן אומרו ישראל מקדשי שמך, כי אנו אומרי׳ והשיאנו ה׳ אלקינו שהיא זמן היחוד

כשם שאין בלבך אלא אחד: **פסחים נו, א.**
יעקב הוא מובחר שבאבות: **ראה בראשית רבא פע״ו, א.**
ערבות . . שגדילים באחונה: **נסמן לעיל ע׳ ב׳תקלט.**
מועדיכם: **בבוך 975 מועדי סתם.**

ונודע שהאיש מקדש בו ובשלוחו, על כן אומרי' ישראל מקדשי שמך (וגם שיש לפרש אינון דקדשינהו לזמנים ע"פ המבואר במ"א דענין מקדש ישראל הוא המשכה מלמעלה מבחי' סובב כל עלמין, דכמו בחי' טבעת קדושין הוא עגול כך עד"מ ששם שוה הכל אצלו הי' והוה* ברגע אחד כו', וע"י התבוננות זה נמשך לאדם לב נשבר ונדכא שיהי' שוה בעיניו כל עניני העולם שנופלים תחת הזמן כו', כי בחי' סובב כל עלמין הוא למעלה מהזמן כו'. וזהו דקדשינהו לזמנים שיהי' בחי' ביטול הזמן לגבי למעלה מהזמן בחינת סובב כל עלמין וד"ל). וענין השמיני עצרת הוא בחי' הקליטה של שמחה זו הנמשכת ע"י הלולב ומיניו, כי לא די בהמשכה לבד משום שיכולה להיות פולטת, ולזאת צ"ל עצרת וקליטה ואז יהי' אחר כך הולדה והיינו בז' של פסח קריעת ים סוף כו'. והענין כי בז' של פסח הי' הגילוי אור א"ס ב"ה ממש ושלזאת הי' קריעת ים סוף הפך מים ליבשה, כי ים ויבשה הם אתכסייא ואתגלייא, וענין ההעלם הוא שא"א לו להיות נתפס אצל המקבל מעוצם תוקף אורו, אבל ע"י הגילוי אור א"ס ברוח קדים קדמונו של עולם דעמי' כחשיכה כאורה שרש* כל דרגין עד סוף כל דרגין שוים ממש וכנודע בענין סובב כל עלמין שהוא שוה למעלה ולמטה כמשל העיגול כו' ע"כ הפך מים ליבשה כו' מהעלם לגילוי, וגילוי זה א"א להיות כ"א שמתחלה הי' עצרת דקליטה בשמיני עצרת. ואח"כ יכול להיות לידה והמשכה בז' של פסח. וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם, ולכן מקריבין בו פר אחד, משא"כ בכל היו"ט שני פרים, ובסוכות הקריבו ע' פרים, כי ע' פרים הם לתת חלק לעכו"ם, ובכל היו"ט שהקריבו ב' פרים היינו רצוא ושוב ממטה למעלה ומלמעלה למטה שלא יקבלו יניקה מב' הבחי', וכל זה בשארי יו"ט. אבל בשמיני עצרת בחי' קליטה אין נצרך לזה. ועפ"י עבודה יובן ג"כ ענין הקליטה בשמ"ע שהמשכות הביטול בישראל נקלט ונקבע בהם ביתד חזק בל תמוט על כל השנה כולה וכמו שאו' בכל יום מודים אנחנו לך כו' וכן הלימוד התקשרות מחשבה במחשבה כו' ומתניתין מלכתא כמלך הגוזר כו' ואין לו רצון אחר זולתו רצונו ב"ה. ואפי' העוסקי' במו"מ אינן מתפרדי' ח"ו בזה כי ענין המו"מ הוא בהיתר ויש בזה כוונה עמוקה, וכך השי"ת נושא ונותן כמ"ש וקונה* הכל קונה שמים וארץ כו' ויש בזה סוד כמוס לי"ח וד"ל.

שהאיש מקדש בו ובשלוחו: **קדושין רפ"ב.**

ע"פ המבואר במ"א: **[שמ"ע תקנ"ז] לקוטי תורה דרושים לשמ"ע צא, א.**

והוה: **שם הוה ויהי'.**

הולדה והיינו בז' של פסח: אגרת הקדש ס"כ [תניא קל, סע"ב]. **פרי עץ חיים שער הלולב ספ"ח.**

דעמי' . . שרש: **שם דקמי' . . מריש.**

ומתניתין מלכתא: **ביצה כח, סע"ב.**

וקונה: **שם קונה.**

לד"ה ביום השמע"צ, מקדש ישראל והזמנים, בבוך אלה תולדות נח,
חו"ג מכוסים

ד"ה ביום השמיני, ע"א שטה ג' מאד [שהזמן הוא נברא, וגם כתיב בקהלת סי' ג' לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, ופי' בעל העקדה בשער פ"ה כי בחינת הזמן אינו שייך אלא תחת השמים משא"כ למעלה מבחי' שמים כו', ובמ"א נתבאר דשמים היינו בחי' מקיפים, ושם אין שייך בחי' זמן ועת כלל, כ"א תחת השמים דוקא כשנמשכי' האורות בכלים נעשה שורש לסדר זמנים, וא"כ עכ"פ הזמן הוא מדרגה נמוכה שנק' תחת השמים דוקא, ולמה קראו חז"ל את מועדי ה', בשם זמנים, דמאחר שהם ג"כ מועדי ה', והרי הוא ית' הוא למעלה מעלה מבחי' וגדר זמן. ולכאורה י"ל שנסמכו בזה עמ"ש בקרא במגלת אסתר סי' ט' כ"ז ככתבם וכזמנם, וכתי' עוד שם לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם, אך לא דמי דפורים מותר בעשיית מלאכה ואינו נק' יום טוב כדאיתא בפ"ק דמגלה דף ה' ע"ב, לכן הם בבחי' זמן, משא"כ יו"ט שנקראו מקראי קדש, לכאורה לא הי' ראוי לקרותם זמנים] והנה מבואר בגמרא פ"ב דיו"ט דבשבת אומרים מקדש השבת וביו"ט אומרים מקדש ישראל והזמנים, כי שבת מיקדשא וקיימא אבל יו"ט ישראל אינהו דקדשינהו לזמנים, וכמ"ש אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם כו' ועיין במשנה וגמרא ספ"ב דר"ה דכ"ה. הנה בשבת אנו אומרים זכר למעשה בראשית, ופי' דכמו שבמעשה בראשית היו ששת ימי בראשית, ואח"כ וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו כו' ויקדש אותו כו', כך ג"כ עכשיו הם בכל שבוע ששת ימי המעשה ואחריהם יום השביעי שבת קדש, והנה נק' השבת יום השביעי וכמו שאנו אומרים אתה קדשת את יום השביעי כו' וכמ"ש בפ' בשלח ששת ימים

זמן מל' זימון ומועדי' נק' אושפיזי' שמזמני' אותם וצ"ע מענין ברכת הזמון. בשבת וקדשתו מכל הזמנים.

לד"ה ביום השמיני: נעתק מבוך 1122 קסז, א גוכי"ק.
הכותרת נרשמה בכת"י מעתיק.
כנראה הכוונה לד"ה זה משנת תקע"א. חלק נדפס בתוס' הגהות באור התורה פינחס ע' א'קצ (ראה רשימת המאמרים בסוף ספר המאמרים תק"ע ע' רצא). וראה ד"ה שלפנ"ז.
בבוך אלה תולדות נח: אינו תח"י.
שהזמן הוא נברא: ראה סידור שער הק"ש עה, סע"ד. הנסמן באור התורה במדבר שבועות — ו ע' א'תשיא.
דשמים היינו בחי' מקיפים: ראה ג"כ ספר המאמרים תקס"ד ע' ע.
בגמרא פ"ב דיו"ט: ראה שם יז, א. אור התורה שם ע' א'קצא.

תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו, וכתי' אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, וכן ר"פ ויקהל ושאר דוכתי, וצ"ל דבשלומא זכר למע"ב שפיר, אבל איך נקרא ממש יום השביעי, כיון שכבר עברו וחלפו ימים טובא משי"ב עד עכשיו [א"כ לכאורה אינו כלל יום השביעי כ"א יום ק"פ אלף וכה"ג, ומה שהחדשי' נק' כן כמו חודש השביעי זה לק"מ כי בכל חדש הראשון החמה עומדת במקום הידוע לה ומאז שפיר שייך לקרות החדש השני ושלישי כו' עד שבסוף חדש הי"ב חזרו עמידת חמה ולבונה* כבראשונה לכן נק' חדש הראשון, אבל בענין מספר הימים לא שייך לומר כן, רק גבי שמיטות שנק' שנת השמטה לכאורה יש להקשות כן].

עברו וחלפו ימים טובא משי"ב: נסמן לעיל ע' ב'תקמא.
ולבונה: כ"ה בגוכי"ק.

פ׳ ברכה

שמע״צ תקס״ז, בס׳ תקס״ו

ד״ה תורה צוה, עמוד א׳ שטה המלך, שנק׳ הדר* ע״ש וכבוד הדר מלכותו וכתיב הדר הוא לכל חסידיו (ועיין בביאור ע״פ ועתה יגדל נא דתקס״ג בפי׳ להודיע לבני האדם, בחי׳ תורה נק׳ ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם שם מ״ה ונש״י בני האדם שממשיכי׳ ע״י התורה בחי׳ הדר מלכותו היינו מל׳ דא״ס לבחי׳ מל׳ דאצילות, וזהו ענין יגדל נא כח אד׳, גם י״ל כי יוסף יסוד בחי׳ הדר ומבואר בד״ה מאלמי׳ אלומי׳ בשדה ע״י העלאת מ״ן דשבטים ממשיך יוסף יסוד מ״ד במל׳ וזהו הדר מלכותו, ובלק״ת פ׳ קדושים ע״פ את שבתותי תשמרו הדר בחי׳ שבת היינו כי בשבת נמשך המ״ד דמ״ה כמ״ש בד״ה למנצח על השמינית וע׳ בד״ה ואני נתתי לך שכם א׳ שרש יוסף הדר יסוד דא״ק כו׳ עצמיות שלמעלה מבחי׳ שם ולכן זהו הדר מלכותו) וזמ״ל הנ״ל ניתנו*.

שטה מעצמיות, למטה מטה* בנוגה דבי״ע להיות מקור. באותו שטה הרעות כנ״ל וע״י עסק התומ״צ שנתלבשו בדברים גשמיים מבררים אותם

ד״ה תורה צוה: **נעתק מבוך 1122 ע׳ קסד (תצג) א גוכי״ק.**

המאמר הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ו ע׳ שסז. והביאור שם ע׳ שעו. [בבוך 1066 דלהלן הכותרת על הביאור: בעזרה״י אס״ח [אסרו חג] באור על התורה הנז״ל] ובאור התורה ברכה ע׳ א׳תתנה. א׳תתסג. ושם ע׳ א׳תתמח הערות וכו׳.

שמע״צ תקס״ז: **בגוכי״ק כ״ק אדמו״ר האמצעי שם: בעזר״ה שמחת תורה. ובבוך 1066 ב, א [הנחת הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?]: בעזרה״י שמחת תורה ברבי׳ בסעודה.**

בס׳ תקס״ו: **מסומן בספריית כ״ק אדמו״ר שליט״א בס׳ 1025. — ראה ספר המאמרים תקס״ז ע׳ תקא.**

הדר: **בספר המאמרים תקס״ו ע׳ שסז בשורה המתחלת ענין. ובאור התורה ברכה ע׳ א׳תתנה בשורה המתחלת המלך.**

בביאור ע״פ ועתה יגדל נא דתקס״ג: **ראה (בשני הנוסחאות) בספר המאמרים תקס״ג ע׳ תקצא ואילך.**

יוסף יסוד: **פרדס שער ערכי הכינויים בערכו.**

יסוד בחי׳ הדר: **עץ חיים שער שבירת הכלים פ״ח.**

בד״ה מאלמי׳ אלומי׳ בשדה: **תורה אור וישב כח, ב. ספר המאמרים תקס״ה (בשני נוסחאות) ע׳ קטו ואילך.**

ובלק״ת פ׳ קדושים: **להאריז״ל.**

בד״ה למנצח על השמינית: **לקוטי תורה תזריע כ, ד. סידור שער המילה קלט, ג.**

בד״ה ואני נתתי לך: **תורה אור ויחי קג, ב ואילך. והנחה אחרת [הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?] בספר המאמרים תקס״ג ע׳ פו.**

ניתנו: **בספר המאמרים שם בשורה המתחלת וכמ״ש. ובאור התורה שם בשורה המתחלת ישראל.**

מטה: **שם ע׳ שסח בשורה המתחלת הנצחיות. ובאור התורה שם בשורה המתחלת מעצמות.**

ומעלים אותם וזהו ענין הירושה דבחי' מלך הדר היינו שעי"ז ממשיכים כבוד הדר מלכותו (וז"ל המא"א אות י' סכ"ט גם אורות דב"ן שהיו בכלים המלכים ומתו וירשו אותם אחיהם פרצופי האצילות זה נק' ירושה ולכן אין לה הפסק כי בחינה דב"ן תמיד קבוע בהם עכ"ל, והנה ע"י הבירורי' דב"ן ממשיכי' אח"כ מבחי' שרשו ס"ג שלמעלה ממ"ה והוא בחי' ה' מלך גאות לבש, בחי' גאה גאה וזהו ענין הדר מלכותו הנמשך ע"י ירושה המצות כו'. קיצור ענין מורשה, זמ"ל שנפלו לנוגה ומזה כל דצ"ח וכשעושי' בהם מצות יורשי' הניצוצי' וממשיכי' מבחי' הדר מלכותו, מלך הדר, והיינו ע"י בירורי ב"ן ששרשם מס"ג כו'). ילקוט ח"ב נ"ד וירשו בית יעקב את מורשיהם ואין מורשיהם אלא תורה שנאמר מורשה והפי' שלע"ל שילמדו תורה מפי הקב"ה לא ישכחו לעולם זה נק' וירשו.

ב) וביאור הדברים, הנה כתיב כבוד מלכותך יאמרו כו' מלכותך מל' כל עולמים שהתפשטות המלוכה הוא על המלאכים עליונים וחיות הקדש הנושאות את הכסא וראשיתן ד' חיות המרכבה דפני אריה כו', בשטה בשר לפני*.

שטה מדת, כ"כ* והיינו כי עיקר התהוות המלאכים הוא מבחי' שם כבוד מלכותו ית' כי בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם וכן בתפלה נאמר ישתבח שמך לעד מלכנו יוצר משרתים ולכן תפול עליהם האימה ופחד ממקודם ושרשם ממש להיות זעות מחיל כסא (ועד שם עלו השגתם וכמ"ש בד"ה רני ושמחי בענין וצדקתך ירננו) אבל נש"י עלו במחשבה הקדומה ולכן ניתן להם התומ"צ (ע' ד"ה מנורת זהב) שעי"ז הם ממשיכי' כבוד הדר מלכותו ע"ד ר' יוחנן קארי למאנא מכבדותא, להמשיך בחי' לבוש מלכות כדכתיב יביאו לבוש מלכות, למדת מלכותו ית', לבושים העליונים שנמשכים למדת מלכותו ית' ע"י מעשה התחתונים של ישראל שנמשכים מהדר מלך השמיני, וזהו וכבוד הדר מלכותו, הוד והדר לבשת, שכמו עד"מ המלך ב"ו מצטרך להתלבש בלבושים נאים ההגונים למלכות בכדי שיתפאר על העם בלבושי' הנאים כך עד"מ כתי' וכבוד הדר מלכותו הוא המשכת הלבושים עליונים למדת מל' ע"י מעשה

לפני: שם בשורה המתחלת והנה. ובאור התורה שם ע' א'תתנו בשורה המתחלת כמ"ש.
כ"כ: שם בשורה המתחלת ית'. ובאור התורה שם בשורה המתחלת כ"כ.
זעות מחיל כסא: בפיוט והחיות [מוסף לראש השנה אחר קדוש].
בד"ה רני ושמחי: תורה אור מקץ לז, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער חנוכה רעט, א.
נש"י עלו במחשבה: בראשית רבא פ"א, ד.
ד"ה מנורת זהב: לקוטי תורה בהעלתך לד, ב.
ר' יוחנן קארי למאנא מכבדותא: שבת קיג, ב.

התחתונים בקיום המצות (לבושי' * דמל' ותלבש אסתר מלכות בד"ה מי מנה, רובע ישראל דוקא בבחי' מל' נמשך הכתר גם כמ"ש בענין תליסר עלין דסחרין לשושנה והאר פניך על מקדשך כו' ואור פניאל זהו חשמל לבוש ע' מא"א אות ח' סי"ב ואות מ' סעיף ק"א מענין מלבוש, לקמן בהביאור ז' מקיפי' הנמשכי' למל' הם לבוש מלכות.

גם לבושים אלו שרשם מלבושיה כתלג חיוור חשמל העליון שלמעלה מאצי' גם בד"ה חנוכת הבית ג' בחי' מזון לבוש בית המזון מחכמה ולבוש מא"א כו' בד"ה ת"ר נר חנוכה בש"א לבושי המצות אספה"מ שבהן ועל ידן משיג וכן נת' בת"א פ' חיי בד"ה ואברהם זקן בא בימים היומין לבושין, ויום אור הוא וא"כ עד"ז שורש לבוש מ' שע"י מתעלית למעלה ע"ד והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים כו' ע"י וכבוד ה' יאספך *.

גם להעיר מענין אימא אוזיפת מנהא לברתא, בת"ז בגדי לבן בגדי זהב במל', כ"ד קישוטי כלה גם מענין ברוך כבוד ממקומו המשכת כבוד עליון ח"ע לח"ת בד"ה האזינו השמים, ובד"ה חנוכת הבית לבוש סכ"ע ומענין שארה כסותה בסבא דמשפטים, גם הדר מלכותו ע"ד שנעשה אגוסטוס כו' ועמ"ש ע"פ ועשית בגדי ק' כבס ביין לבושו וילבש הצדקה . . שוע.

וע' מענין לבושי מלכות בהרמ"ז פנחס דרט"ו בדרוש הקשת ובת"ז סוף תיקון כ"א דסא"ב ועמ"ש בת"א בד"ה יביאו לבוש מלכות ומ"ש בביאור דל"ג

(לבושי' : בגוכי"ק לא נסמן סיום החצע"ג.

בד"ה מי מנה : ראה לקוטי תורה בלק סט, ג. ו(ב' נוסחאות) בספר המאמרים תקס"ג ע' תרכד.

בענין תליסר עלין : ראה ביאורי הזהר [לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק] בראשית ס"ע תקצא.

לקמן בהביאור : ראה ספר המאמרים תקס"ו ע' שעט. אור התורה ברכה ע' א'תתסז.

בד"ה חנוכת הבית : ראה סידור שער התפלה כ, ב. והנחה אחרת בלקוטי תורה ברכה צט, א. ובהנחות הר"פ ע' פ.

בד"ה ת"ר נר חנוכה : [הנחות הר"פ ע' קכד נדפס ב]תורה אור מקץ לג, א. ולהעיר בתורה אור הד"ה ת"ר מצות נר חנוכה ובהנחות הר"פ הוא כבפנים.

גם לבושים אלו . . יאספך : קטע זה נכתב בצד ימין של העמוד ולא נסמן מקומו בפנים.

אימא אוזיפת מנהא לברתא : זהר בהקדמה ב, א.

בד"ה האזינו השמים : לקוטי תורה האזינו עה, א.

בסבא דמשפטים : צח, ב.

ע"פ ועשית בגדי ק' : תורה אור תצוה פב, א ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ה ע' דש. אור התורה תצוה ע' א'תרלד.

בביאור דל"ג בעומר : ראה ג"כ אור התורה תהלים ע' תתקסב.

בעומר בפי' הוד והדר לבשת שקודם חטא אדה"ר הי' מאיר לבוש מל' דא"ס והי' גלוי הביטול וזהו הוד והדר ע"י וא"א. ענין מלכיות שתמליכוני עליכם כי לע"ל והי' ה' למלך כו' ושמו א' נקרא ג"כ בהוי' שעתה אין הגלוי רק אד' שנראה העולם יש, אבל לע"ל ישיגו בחי' לא שניתי ידע כל פעול כו' ואזי יאמרו ה' אלקי ישראל מלך, כי נק' מלך ישראל בחי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו' אמ"ת, ומצות המלך כולם להמשיך גלוי בחי' זו, ע"כ מצותיו דבר חכמה מפוארה, עד"מ ע"י תפילין יומשכו גלוי ד' מוחי' שבהם משכילי' רוממות א"ס לא שניתי כו' ועמ"ש בביאור הזהר ע"פ וה' פקד את שרה פ' וירא קט"ו אשר משה ביקש הראני נא את כבודך והשב וראית את אחורי קשר של תפילין אבל בד' פרשיות של תפילין מלובש עצמיות המוחין בחי' ופני כו' א"כ זהו חכמה מפוארה, וכן בציצית ד' גדילים עי"ז ממשיכים בחינת ה' אלקי גדלת מאד כו', ולכן ארז"ל במדרש קהלת בסופו בקש קהלת כו' כי באלה חפצתי כו' מה רב טובך אשר צפנת כו', וגם כי הג"ע ויטע כו' אינו אלא זיו הנמשך מהמצוה וזהו שכר מצוה מצוה, ואיך כ"ז יומשך ע"י עשיה גשמיות הוא חכמה מפוארה כו', הלבושי' של המצות נק' יומין עמ"ש ע"פ את מספר ימיך אמלא, וא"כ לפ"ז לבוש מ' ג"כ י"ל ע"ד יומין עילאין נהרין עלה ומה גם מבחי' ימי קדם ועמ"ש בד"ה למען תזכרו פי' ותלבש אסתר מלכות שלבשה רוה"ק כמו ורוח לבשה כו' א"כ כמ"כ למעלה י"ל שמאיר מהכתר במ' ע"י לבוש דהמצות היינו כבוד עילאה מאיר בה וכן הוד בינה והדר ת"ת כו'.

אנכי אינו ממנין המצות קבלו מלכותי וכו' וזהו קבלת עול מלכו' שמים דשמע ישראל היינו כי פי' אנכי אשר הוצאתיך מאמ"ץ למעלה מסדר ההשתלשלות כמ"ש בד"ה ששת ימים תאכל מצות, ויש בקבלה זו ש' מ"ב כמ"כ בתקיעת שופר מלכיות צ"ל ש' מ"ב תחלה מאדך בלי גבול, וז"ש במדרש אמור פ"ל נכנסי' לדין כי מקטרגי' על שנק' מלך ישראל, ולקחתם לכם ביום הראשון

מלכיות שתמליכוני עליכם : ראש השנה טז, א.

נק' ג"כ בהוי' : פסחים נ, א.

אמ"ת : ראה בראשית רבא פפ"א, ב. ספר המאמרים תקס"ה ע' שסח.

בביאור הזהר : מאמרי אדה"ז — רז"ל [זהר] הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי ע' קצד. והגהה אחרת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] ע' רא.

שכר מצוה מצוה : אבות פ"ד, מ"ב.

ע"פ את מספר ימיך אמלא : תורה אור משפטים עט, ב.

בד"ה למען תזכרו : אור התורה שלח ע' תרלג.

אנכי אינו ממנין המצות : ראה ריש מצות האמנת אלקות דרך מצותיך מה, ב.

קטע זה נמצא לעיל בשורה המתחלת א"ס אחרי תיבת כו' קודם התיבות ועמ"ש. אבל בגוכי"ק מסומן שקטע זה אינו שייך לשם.

בד"ה ששת ימים תאכל מצות : ראה סידור שער חג המצות רפד, סע"א ואילך. ספר המאמרים תקס"ד ע' פס.

בחי' כה אמר ה' מלך ישראל כו' אני ראשון כו', וזהו ודודי לי, והיינו ע"י אני לדודי בחד קטירא כו'.

והנה המשכת לבוש זה ע"י התורה שהיא לבוש הפנימי דא"ס חכמה לבושו עוז, ועמ"ש בד"ה יונתי בענין יפתי לבוש יפה שיהי' ביטול משא"כ לבוש שק אלביש שמים קדרות, ולכן לבושי' אלו נעשי' ע"י ישראל מקבלי תורה ולא ע"י מלאכים ועמ"ש בד"ה ועשו להם ציצית בענין עוטה אור כשלמה ומשם יובן איך ע"י נש"י נמשך שיהי' אור כשלמה וזהו לבוש יפה *.

ועיין בדרוש להבין שורש הדברים ע"פ מה יפו פעמיך דתקס"ג שם ביאר בהדיא שע"י הלבושים דז"א מאירי' עליו המקיפי' שנמשכים בו מלמעלה א"כ מובן ע"י הלבושים נמשך בו מבחי' גבוה יותר וזהו כוונת הדרוש דכאן שלכן נק' מלך על הנשמות כי הם ממשיכי' לבוש מ', ועפ"ז יש לומר ג"כ מה שהקשה בספר ר"ח שער התשובה פ"ב בענין גלוי עריות מה ענין הגלוי, ופי' שמגלים אותה מהלבוש המלביש, והיינו כמ"ש כי מעלת הלבוש זהו בחי' עליונה לכן כשמגלים הלבושי' זהו עון גדול ובמק"מ ויקרא דט"ו פי' שמסתלק לבוש החשמל מז"א ונוק' ובעמה"מ ש"א פנ"ה ד"ט ע"ג פי' ענין כי הלבישני בגדי ישע זהו המשכה מעולם המלבוש שהוא קודם הצמצום וזהו ענין יביאו לבוש מ' בת"א גבי פורים וא"כ י"ל ענין הלבושים שנש"י ממשיכי' ע"י המצות לזו"נ זהו המשכה מעולם המלבוש כו' וע' בלק"ת בענין כי הלבישני בגדי ישע *.

ג) **ולכן** נאמר תחת אשר לא עבדת כו' כי רוב כל, נועם שעוה"ב וג"ע רק זיו כנ"ל, והשמחה ממשיך שעשועי המלך בעצמותו כו' וזהו ובלילה שירה עמי, שירו קרי רננא דאורייתא שהן אותיות התענוג שלמעלה מהאותיות שבהן מלובש החכמה, ואהיה שעשועים יום יום, שירו ונמשך שירה, בלק"ת בד"ה שיר השירים, ודוד נענש על שקרא זמירות, כי שירה למעלה מבחי' זמרה ע' בד"ה מזמור שיר חנכת הבית.

אני לדודי בחד קטירא: ראה אור התורה אמור — ד ס"ע א'קג.

בד"ה יונתי: לקוטי תורה שיר השירים יז, רע"ב.

בד"ה ועשו להם ציצית: [תקס"ד — ראה רשימת המאמרים בספר המאמרים תקס"ד ע' שנ והערה 66] סידור שער הציצית ג, ג.

והנה המשכת לבוש . . יפה: קטע זה נכתב בצד ימין של העמוד ולא נרשם מקומו בפנים.

בדרוש . . דתקס"ג: ראה ספר המאמרים תקס"ג ע' רסא.

ועיין בדרוש להבין . . ישע: קטע זה נרשם בצד שמאל של העמוד ולא נרשם מקומו בפנים.

ג): לסעיף זה ראה ספר המאמרים תקס"ו ע' שסט—שעא. ובאור התורה ברכה ע' א'תתנז—א'תתנט.

שירה עמי, שירו קרי: ראה אור התורה ברכה ע' א'תתנא.

בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית: לקוטי תורה ברכה צח, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר

ד) **ד"ה וזהו תחת, ופי' עבדת בשמחה, כי העבודה במצוה צ"ל באהוי"ר והאהבה נמשך מהשמחה הנ"ל במה שפקודי המצות יש בהן חכמה מפוארה אך היראה גבוה מזה, שאמיתת העבודה שלא ישגיח על הטעם, הלא שמוע מזבח טוב, וזה מעורר בחי' הגבוה גם מחכמה מפוארה הנ"ל ועמ"ש מזה בד"ה ועתה יגדל נא, והבחי' הגבוה מהחכמה המפוארה זהו בחי' כתר עמ"ש בד"ה אם בחקתי בענין חכמה שבכתר וכשב"כ כו', וענין בחי' הכתר יובן מענין התפלה כו', ועמ"ש בפי' וטהר לבנו לעבדך באמת כי אתה סלחן שהסליחה נמשך ע"י עבד דוקא בחי' יראה שע"י יראה*.**

קיצור מביאור דתורה צוה כו'

נחשמ"ת, חש"מ היינו ח"ס שתוק כו' ושערו' הארה משם יונק אבא תורה וזרח משעיר.

האמצעי בסידור שער חנוכה רעז, ד. והנחה אחרת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ? — ראה אור התורה ויקרא — ד ע' תתקצא הערה כי"ה] ע' קג.

ד) : ראה ספר המאמרים תקס"ו ע' שעא. ובאור התורה ברכה ע' א'תתנט [שורה המתחלת של — וזהו].

בד"ה ועתה יגדל נא : לקוטי תורה שלח לט, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' רמז.

בד"ה אם בחקתי : לקוטי תורה בחקתי מז, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' קפד.

בפי' וטהר לבנו : ראה הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ב ע' רעז. והנחה אחרת [הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] שם ע' תקמט.

יראה : ע"כ נמצא לע"ע.

קיצור מביאור דתורה צוה : נעתק מבוך 1114 קסג, ב גוכי"ק.

שני הקיצורים דלהלן הם לשני ההנחות דהביאור דתורה צוה, שנדפס בשינויים וכו' בלקוטי תורה ברכה צה, א.

ביאור א [לא נדפס לע"ע] בבוך 1066 קט, ב [ובראשו נרשם : בערזה"י א"ח [אסרו חג] ביאור על התורה הנ"ל שנת תקסחית]. הנחת הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?

ביאור ב [ולקמן בפנים בשם נ"א] בבוך 1113 ג, ב [ובראשו נרשם : ביאור — חלק קטן בכת"י מעתיק והשאר בגוכי"ק] נדפס באור התורה חיי שרה — ז [חוץ מהכותרת והפסוק שם כמובן] תתתט, ב.

חלוקת הפרקים כפי שהם בבוך הנ"ל ולקמן בפנים. לפי הנדפס באור התורה הנ"ל הם :

ס"ג מתחיל באור התורה שם בשורה המתחלת וא"כ — וזהו.

אחר ס"ד לא נסמנו סעיפים והקטעים הם :

שם תתיא, א בשו"ה שהוא — והענין.

ב. **וביאור** הדבר היינו כמו שמדו' כלולי' בשכל כמ"כ כלולי' בהרצון ונק' צומח לגבי מדבר עצם הכתר וזהו שערו' הנ"ל צומח.

ג. **גליד** ברוחא וכביש באשא להבדיל העפר הכלולי' במים היינו האותיות אש דת כו'.

ד. **והנה** כ"ז אירוסין השפע' חיצוני' וחופה מקיף לשמי' וארץ ואח"כ שמ"ע נישואין טפה כו'.

ה. **ובזה** יובן מעשה דרבקה, כי לע"ל ליצחק גבו' דע"י אתה אבינו זהב משא"כ עכשיו שלא נגמרו הבירורי' יש יניקה מקו שמאל כו' ורבקה ב"ן, העבד מל' ביטול רצון משא"כ בן, הגמיאיני תוס' אור ותרד משכמה על ידה ז"א ותשקהו ולגמליך בי"ע.

נ"א

נובלו' מח"ע נמשך בתשב"כ ומתושב"כ ג"כ חיצוני' לתשבע"פ.

ב. **והענין** ח"ע ראשי' כי ממנה ואילך השתלשלו' כמו מדו' משכל לפי שכלו יהולל איש ונק' מוחי' תבונה בינה ובינה מחכמ' אבל חכמ' מלמעלה מהחכמ' דילוג וריחוק הערך (כי בבינה כלולי' המדו' כמו שהן ואין כן שכל בלמעלה מהשכל ואין מושג המהות שלמעלה מהשכל) כי בחי' ח"ס כך עלה במחשבה למעלה מהטעם (עו"ע ולא דרך עו"ע ע' והגדת) רק משערו' צומח שבמדבר כו' אין ערוך שהרי ניקב המוח ט' ונחתך שערו' כו'.

ג. **וזהו** נובלו' חש"מ שערו' משם שרש תורה ח"ע משעיר שער יוד שרש יניקת השערה ושערה עצמ' ו' בווין תתקטר ואתא מרבבו' התהוו'

שם תתיב, א בשו"ה העליון — וזהו.

שם בשו"ה ישראל — ועפ"ז.

נחשמ"ת: בראשית רבא פי"ז, ה.

שתוק כו': מנחות כט, ב.

גליד ברוחא וכביש באשא: כ"ה גם בבוך 1066 הנ"ל. וראה זהר האזינו רצה, ב. במראי מקומות בלקוטי תורה [קה"ת תשד"מ] ברכה צה, ב. להלן בפנים ב„נ"א" ר"ע ב'תקנה.

לע"ל ליצחק . . אתה אבינו: שבת פט, ב.

נובלות . . חיצוני' לתשבע"פ: להעיר ששורה זו נרשמה ג"כ בבוך 1113 הנ"ל ושם מחיצוני' תשב"כ.

ע' והגדת: ראה סידור רצו, ג ואילך. באור התורה חקת—ו ע' א'תתצד „במאמר והגדת הנזכר אצלינו כמה פעמים". וראה הערה באור התורה ויקרא—ד דרושים לפסח ע' תתקצא.

אותיו' מהשכל מתחלה כלולי' בהעלם ואח"כ בפ"ע ע"י גבו' (ע"ל בנ"ר אות ג') כביש באשא וגליד ברוחא מיתוק הגבו' ועי"ז נמשך ג"כ בתשבע"פ.

(ד. **כאן** צריך לבאר אירוסין המשכה חיצוני' ושרש' מגובלו' אך נישואין המשכ' פנימי' אך לכאורה תשב"כ עצמו נובלו' כו' וא"כ מנין יהי' ההמשכה, אך באמת ממשיכי' מוחי' תחלה, וזהו החופה מקיפי' ז' ימי המשתה דסוכו').

ה. **אח"כ** בשמ"ע נישואין כי השפע' שכל ממשכיל נק' שערו' אבל הטפה מלובש מהו' כח השכל ולד בר שכל וא"כ זה מעצמיו' ח"ס לא שערות וזה נמשך בשמ"ע וזהו א"ת בניך אלא בונייך דלפי דנש"י נמשכו מזיווג גופני בני' לכך ביכולתם להמשיך זה, וזהו אירוסין ש"פ רק גובלות הנ"ל משא"כ נישואין הטפה כו' רק מתחלה בסוכו' ממשיכי' המוחי' הנ"ל בהחתן כו'.

ז. **ובכל** זה יובן ענין מוריד הגשם מתחלק טפין טפין ודרך לחזיז וכמו שערו' כי גם המוחי' פנימי' נמשכים דרך השערו', לכן הגשם מרוה הארץ טפת מ"ד וכמארז"ל משיצא חתן כו' ועלק"ת תהלים מעיין ישיתוהו ונתתי מטר מ"ד כל השכר, ותורה ציוה אך לבחי' יעקב עבד ולא במחש' מו"ס בניך מ"מ מורשה ירוש' דכיון שנמשך למט' עד מל' מקבלי' ג"כ בי"ע עבדים. בן נשמה דאצי' טפה עבד מבי"ע וזהו ההתקשרו' לויאמר העבד הגמאיני כו' שיומשך למטה ג"כ בבי"ע אפי' לגמליך.

וזאת ליהודה סוטה א' ז"ב מכות ב' יא"ב ב"ק ח' צב"א עו"ג ב' כה"א מנחות יוד צג"ב מד"ר פ' ויגש קי ג' ויקהל קס"ב א' קפח ג"ד רכא ד' זח"א ויחי דרל"ו ע"א שמע ה' קול יהודה. דרמ"ג א' ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה ח"ב תרומה קנ"ח ע"ב בענין אל יתהלל החכם כו' כ"א בזאת יתהלל כו'. וזהו וזאת ליהודה ולכן נא' שמע ה' קול יהודה. ועמ"ש ע"פ כ"א בזאת יתהלל ת"ז יא"ב לט"ב.

בנ"ר: **בנוסח ראשון.**
א"ת בניך אלא בונייך: **סוף ברכות.**
ש"פ: **שכל פרטי.**
משיצא חתן: תענית ו, ב.
ועלק"ת תהלים: [להאריז"ל] פד, ז.
וזאת ליהודה: נעתק מבוך 1023 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: חורף תרט"ז כי ידעתיו] רכא, א.

(א) **מד"ר** ס"פ ויגש יהודה שהיה גבור כפל שמו שנאמר וזאת ליהודה שמע ד' קול יהודה י"ל ענין הכפילות כי יש ב' בחי' י"ב שבטים הא' י"ב בקר דבריאה שהם מרכבה לבחי' מ', הב' י"ב גבולי אלכסון דז"א וכמ"ש מזה בזהר פ' במדבר דקי"ח א"ב בפי' ששם עלו שבטים שבטי י"ה דשבטים היינו י"ב שתחת המ' שבטי י"ה הם י"ב גבולים דז"א, וע"ש בבה"ז ובלק"ת פ' מטות בהביאור ע"פ החלצו מאתכם ובפ' מסעי ע"פ וירד הגבול. וא"כ מה שכפל שמו של יהודה י"ל שהמשיך בו גם משרשו שבז"א דאצילות שיאיר בחי' זו בשרשו שבבריאה ולכן הי' גיבור כי עיקר הגבורה והכח הוא בדכורא, משא"כ בבחי' נוק' כנודע. ועמ"ש בלק"ת בד"ה ראו כי ד' נתן לכם את השבת בענין עיסקא דשבתא בפול.

(ב) **מד"ר** ויקהל פמ"ח דקס"ב א' (שהוא מ"ו סע"א) וכל הנסים שנעשה להם בזכות הברכה שבירך משה את השבטים שנאמר וזאת ליהודה ויאמר בשעה שנכנסים בצרה ועזר מצריו תהיה ד"א שמע ה' קול יהודה שנתן בו רוח הקדש לגדולה ומתגבר בה וע"ש בענין ראה קרא ד' בשם בצלאל וכל השבח הזה מניין לו משבט יהודה. ענין ברכת משה, היינו כי משה הוא מבחי' חכמה ונחנו מה, ועיין' בסידור דרוש בהמ"ז בענין משה תיקן להם ברכת הזן ולכן ברכתו להשבטים היינו ע"י המשכה מאור א"ס המלובש בחכמה שיאיר בהמדות כו', גם להעיר ממ"ש בלק"ת סד"ה ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, ושם פי' ענין יהא שמיה רבא מברך ההמשכה מבחי' י"ה בבחי' ו"ה. והנה גם שרש השבטים שבאצי' היינו בבחי' ו"ה, והברכה דמשה שיאיר בהם בחי' י"ה ואז נקראו שבטי י"ה, ובבחי' י"ה מאיר ע"ק כו', ובמק"מ ס"פ וישלח כ' בשם הרח"ו שבאו"א מאירים מבחי' תפארת שבכתר ג"כ י"ג גבולי אלכסון שהם למעלה מי"ב גבולי אלכסון דז"א. וכ"כ עוד במק"מ פ' בשלח בדף נ"ח ע"ב ובזח"ג נשא קל"ד ע"ב בפי' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם פי' שמבחי' י"ג מדה"ר דא"א נמשך י"ב תחומין לעילא היינו י"ב גבולי אלכסון דז"א י"ב תחומין לתתא היינו י"ב דבריאה כנ"ל. א"כ לפ"ז ענין וזאת הברכה אשר בירך משה את הי"ב שבטים היינו שהמשיך בהם מבחי' י"ג מדה"ר דא"א שיאירו בהם. אך עכ"ז וזאת הברכה זאת היינו מ' וענין וזאת י"ל חיבור הוא"ו דת"ת עם המ'. וזהו עצמו ענין הברכה שעי"ז דוקא נמשך הארת הכתר כי בזאת יתהלל המתהלל כי נעוץ סבת"ח. ועמ"ש בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"ד בענין למען תורא שזהו תכלית המכוון ואף שהמל' היא בחי' סוף כל דרגין עכ"ז זהו תכלית המכוון וכמ"ש שהגלגלים ושמי השמים נעשו בשביל להאיר על הארץ ותכלית המכוון מהארץ הוא האדם וזהו הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים רק באבותיך חשק ה'. ועמ"ש מזה בבוך ויקרא פ' צו ע"פ זאת תורת העולה היא העולה ושם דף כ"ב ע"ב וכמ"ש בת"א פ' יתרו בהביאור בזכור ושמור בענין רמה קרני. והוא"ו זהו

בבוך ויקרא: אור התורה צו ע' יא.

אילנא דחיי בריח התיכון וכמ"ש במ"א בענין וזאת התורה אשר שם משה ע"פ הזהר ר"פ חקת דקע"ט ע"ב בד"ה ושננתם לבניך וגם הוא"ו יש בו עוד ו' כמו וו או גם מילוי אלף וא"ו וזהו ענין ת"ת דא"א המלובש באו"א כנ"ל בשם המק"מ והנה ביהודה נאמר בפרט וזאת ליהודה.

(ג) **מד"ר** פ' אחרי פכ"א בענין בזאת יבא אהרן ע"פ מ"ש דוד אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח. א"ר לוי בסקווטריס שהכתיב לנו משה בתורה ואמר לזקנים וזאת ליהודה ועיין בזה בזהר תרומה קנ"ח ע"ב, עו"ש במד"ר בזאת יבא אהרן, וזאת ליהודה כי קדש העליון ר"ל קדש שהוא חכמה וקדה"ק שהוא כתר ואיך יבא לזה אלא ע"י זאת שהיא מ' וכמ"ש במ"א ע"פ ייראו את ה' קדושיו כי אין מחסור ליראיו כי היראה היא בחי' מ' ושרשה מבחי' אין שהוא הכתר ולכן כי אין מחסור, ועד"ז בזאת יבא אהרן אל הקדש וזהו ג"כ ענין וזאת ליהודה.

(ד) **מד"ר** נשא פי"ג דף רכ"א ד' ע"פ נודע ביהודה אלקים ג"כ ענין בזאת אני בוטח וזאת ליהודה ויש לפרש נודע הוא לשון חיבור כמו והאדם ידע, וכמו נודע בשערים בעלה, וא"כ פי' נודע ביהודה אלקים י"ל חיבור הוי' באלקי' ע"ד חיבור זה וזאת, או יאמר נודע ביהודה אלקים מה שעושה דין בשונאי יהודה ע"ד ואובי תתה לי עורף ידך בעורף אויביך, וכמו נודע ה' משפט עשה, וזהו נודע אלקים דוקא, וכה"ג י"ל בילקוט תלים ע"פ מתי אבוא ואראה פני אלקים. אך עכ"ז זה גופא נמשך ע"י חיבור הוי' אלקים. ועיי' בזח"ב בשלח דנ"ח סע"א ע"פ ימינך ד' נאדרי בכח ימינך ד' תרעץ אויב, ובמק"מ שם לעיל מיניה דימינך ה' תרעץ קאי על המ' שנק' ג"כ ימינך ע"י ייחודה עם ז"א ובכחו תרעץ אויביך. ועד"ז י"ל ענין ידך בעורף אויביך דגבי יהודה וע' בסידור שער התפלה בהביאור ע"פ אחרי ד' אלקיכם תלכו בענין ימינך ד' תרעץ אויב.

בפ' הברכה

וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב.

(א) **פרש"י** כל יחיד ויחיד איש תחת גפנו ותחת תאנו מפוזרין ואין צריכין להתאסף ולישב יחד מפני האויב עכ"ל מפוזרין יש להעיר מענין

במ"א . . בד"ה ושננתם: אור התורה ואתחנן ע' רנב.

במ"א ע"פ ייראו את ה' קדושיו: ראה אור התורה בשלח ע' תמו. ע' תסה.

וישכון ישראל בטח בדד: נעתק מבוך 1065 [בוך תרטו"ב] שכא, א גוכיי"ק. נמצא ג"כ בבוך 62 רכא, א.

צדקת פרזונו, שלא יצטרכו לחומה, ומענין שלמה כי מנוחה יהיה בימיו, ועד"ז נאמר וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד ועיין זהר בחקתי דקי"ג סע"ב האי לעילא דאתי קודב"ה לאתחברא בכנס"י, כדין ושכבתם ואין מחריד, וע"ד מ"ש והוא ישקיט ומי ירשיע, וכמ"ש מזה בזח"ג ר"פ שמיני דל"ו ע"ב, ובמד"ר פ' בראשית פי"ב ואולך אתכם קוממיות תני ר' חייא בקומה זקופה ולא יראים מכל בריה, ושורש ההשקט והשלוה נמשך כשמאיר מע"ק מו"ס דשקיט ושכיך ועז"נ והוא ישקיט כו' ומשם נמשך המנוחה, וכמ"ש ע"פ מאמר הזהר ר"פ ויצא ע"פ קומה ד' למנוחתך, ועיין כה"ג במד"ר בשה"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים מה הוה יפיו לפעמיך שהיו נועלין בעד כל הצרות מעשה באחד כו', ע"ש כמה מעשיות שנעל הקב"ה בפני כל יחיד ע"ד ונגע לא יקרב באהליך כו', וזהו בטח בדד, שאפילו בבחי' בדד יהיו בטח.

עין יעקב כמו ועינו כעין הבדולח, כעין הברכה שברכם יעקב, לא כבדד שאמר ירמיה בדד ישבתי, אלא כעין הבטחה שהבטיחם יעקב והיה אלקים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם עכ"ל.

והנה בספרי איתא וישכון ישראל בטח אין בטח אלא רוחצן וכן הוא אומר וישכון לבטח במדבר, בדד ולא כבדד שאמר משה ד' בדד ינחנו ולא כבדד שאמר ירמיה מפני ידך בדד ישבתי, ולא כבדד שאמר אותו רשע הן עם לבדד ישכון, וזה לא כמ"ש בילקוט דף שי"ב ע"ד אלא כבדד שאמר אותו רשע, עין יעקב כברכה שברכם יעקב אביהם והיה אלקים עמכם עכ"ל. ולכאורה בשלומא ולא כבדד שאמר ירמיה ניחא וכן הביא רש"י, אבל מהו ולא כבדד שאמר משה ד' בדד ינחנו, ומצאתי תירוץ ע"ז בספר זית רענן על הילקוט שחיבר המג"א וז"ל ולא כבדד שאמר משה דהתם קאי בדד על הקב"ה אבל הכא קאי על ישראל שיהיו לבדד עכ"ל, ומ"ש ולא כבדד של הן עם לבדד ישכון דהתם קאי על כ"י יחד שמובדלין מן העו"ג כמ"ש באונקלס הא עמא בלחודיהון עתידין דיחסנון עלמא, ובמד"ר פ' בא פט"ו פי' הן עם לבדד ישכון שאין מתערבין בעו"ג אבל כאן הפירוש בדד כדפרש"י כל יחיד ויחיד איש תחת גפנו כו' לכן אינו כמו לבדד שאמר בלעם.

אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו טל, יטיפו, אף ברכתו של יצחק נוספת על ברכתו של יעקב ויתן לך האלקים מטל השמים כו' והוא מהספרי.

(ב) **בילקוט** באיכה דקס"ז סע"א ד"א נחמו נחמו עמי אין דבר שירושלים מתרעמת לפני הקב"ה שאינה מתפייסת עליה איכה ישבה בדד, אמר לה אני משרה אותה יחידה לבניך שנאמר וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב עכ"ל. והענין י"ל ע"ד מ"ש בסנהדרין פרק חלק דף ק"ד סע"א אמר רבא אמר ר' יוחנן אמר הקב"ה אני אמרתי וישכון ישראל בטח בדד (שיושבין יחידים ואין מתייראים לא מן העו"ג ולא מן חיות רעות) עין יעקב כו' עכשיו יהיה בדד מושבם עכ"ל, וז"ל מהרש"א בח"א שם אני אמרתי וישכון ישראל

בטח בדד, הוא הבדד למעלה מתוך שיהיה בטח יהיה שכן בדד כמ"ש כלביא שכן שיתרחקו ממנו מתוך שיפחדו ויראו עצמו מפניו הנה עכשיו לפחיתות בדד מושבם מתוך שנמאסו בהם יתרחקו ממנו כמ"ש בדד ישב מחוץ כו' עכ"ל, והילקוט מפרש דזהו נחמה על איכה ישבה בדד דפרש"י גלמוד מיושביה, ויש לפרש ג"כ בדד מהקב"ה ע"ד רחל מבכה כו' כי איננו כו' בזהר ויגש דר"י ע"א, וע"ז בא הנחמה וישכון ישראל בטח בדד, שאפילו בבחי' בדד כל יחיד לבדו יהי' בטח, והיינו כיון שהקב"ה שורה בכנס"י כענין ונתתי שלום בארץ, אז ממילא עיני ה' אל צדיקים אפילו לכל יחיד לבדו וכמו שבמ"ת הי' הדבור מדבר לכל או"א אנכי הוי' אלקיך ולא נאמר אלקיכם כמ"ש בילקוט פ' יתרו רמז רפ"ו ד"פ ע"ד. אך מ"ש כאן עין יעקב וכתי' עיני ד' אל צדיקים משגיח עליהם בשתי עיניו, י"ל וישכון ישראל כו' עין יעקב זהו בחי' שתי עיניו כי ישראל זהו ז"א ויעקב הוא מ'.

(ד) **במד"ר** פ' תצוה פל"ח דף קנ"ד ע"א וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב אין עין אלא נבואה שנאמר כי נסך עליכם ד' רוח תרדמה ויעצם את עיניכם את הנביאים כו' בישעי' סי' כ"ט עכ"ל. והטעם שנקרא הנבואה בשם עין יובן ע"ד מ"ש באג"ה סי' י"ט בד"ה עוטה אור כשלמה בענין ההפרש בין חכם ובין נביא, שהחכמה היא ידיעת המציאות לבד והנבואה היא השגת המהות כו' וע' בלק"ת ס"פ כי תבא סד"ה ויקרא משה בענין ולא נתן ד' לכם לב לדעת ועיניים לראות, ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לבבתיני באחד מעינייך, ומ"ש בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות בהביאור בענין כי עין בעין יראו ומ"ש סד"ה כי תשמע בקול בענין לעשות הישר בעיני ד'.

והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'. הנה כתיב כל הנק' בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו פי' שלהיות נק' בשמי וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו ירד ונשתלשל

סד"ה כי תשמע בקול: לקוטי תורה ראה כג, ד. לעיל ע' ב'שלה. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ע' שכח.

והי' מדי חודש: נעתק מבוך 278 תכו, ב [והבא בחצאי ריבוע ניתוסף מבוך] 869 נח, א. נמצא ג"כ בבוך 950 קלה, א. 744 קצו, א (רק ההגהות).

נדפס (בשינויים קלים) בלקוטי תורה ברכה צו, ד עם הגהות אחרות.

ממה שנזכר לקמן ד"ה להע חנוכה שהוא משנת תד"ר כמצויין שם. לפי"ז מאמר זה הוא לאחרי שנה הנ"ל.

בבחי' בי"ע להיות לו גם בחי' המעשה (ועמ"ש בענין אף עשיתיו בד"ה מי מנה) והנה ר"ח אעפ"י שמותר בעשיית מלאכה מ"מ לא נק' בל' הפסוק יום המעשה וכמ"ש מחר חודש [כו'] ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה כו' והענין כי ששת ימי המעשה נק' ו' ימי בראשית לפי שנמשכו מבחי' ראשית שהוא חכ' [וכמ"ש בפ' בראשית דל"א סע"א וע"ב] וכמ"ש כולם בחכ' עשית וכמאמ' עושה בראשית המחדש בכל יום תמיד מע"ב ותכלית (ו)ירידת החכ' בו' ימי המעשה ל"ט מלאכות חורש וזורע הוא לצורך העלי' (שיעלה) [שיתעלו כל] בחי' המעשה ג"כ לקשרם בה' אחד שהמלאכות הם לצורך האדם וחיותו וקיומו וכאשר האדם נושא את נפשו בתפילתו (ב)[ל]ה' א' בק"ש ואהבת כו' ובתפילה ברוך אתה כו' הרי ג"כ כל כחות החיות שבמלאכות שהן חיותו וקיומו מתעלים עמו ונכללים בא' כו' כי בהן וע"י נתקן הכח באדם להעלות ולקשר נפשו באלקים חיים בק"ש ובתפילה, והנה ימי המעשה הן בחי' המשכה מלמעלמ"ט והשתלשלות האאסב"ה להתלבש בבי"ע להיות כח המעשה (פי' כי דבר ה' שהוא מדת מל' ית' נק' עשי' שבאצי' כי הנה אדם דאצי' נק' אדם דעשי' והוא מצד בחי' הכלים דאצי' שהן המגבילים את האור להיות נמשך האור בגבול' ותכלית כדי שיהיו נבראים בע"ג מן הארץ לרקיע ת"ק שנה כו' ע"כ נק' הכלים בשם עשי' והכלים ה(ם)[ן הן] האותיות וכמ"ש בתניא ח"ב ספ"ד וע"כ בחי' האותיות דבר ה' נק' עשי' שבאצי' והדיבור מקבל כחו מבחי' המדות עליונות הנק' שי"ב לפי שההארה זו בהדבור נמשך ג"כ מבחי' חכ' הנק' בראשית אלא שהוא נמשך בהדבור ע"י אמצעות המדות דוקא שהחכ' מתלבשת בהמדות ונק' שי"ב מה"ט ואח"כ מהמדות נמשך בהדיבור (ועמ"ש בד"ה באתי לגני וע' (בז"ח) [בזו' ויחי] דרמ"ו ע"ב בגין [דקול] מדבר (לא) [לי'] לדיבור ועמ"ש בד"ה הקל קול יעקב והדיבור הוא הנמשך ומתלבש בעשי' הגשמי' וכמ"ש ע"פ ויעש דוד שם בשם האריז"ל ובשם התיקונים) משא"כ השבת הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע בחי' עונג וכמ"ש אז תתענג על ה' וכמא' ישמחו במלכותך ישבעו ויתענגו כו' וכמארז"ל אימתי נק' גדול כשהוא בעיר אלקינו כו' עמ"ש בפ' ויחי דרל"ט ע"א משל למלך דהוא יתיב בכורסיא וכתרי' דמלכותא עלוהי אקרי מלך עילאה כד נחית וקאזיל ל(פ)[ב]י עבדי מלך זוטא מתקרי' שבימות החול כשמתלבש בבי"ע מלך זוטא מתקרי' משא"כ בשבת

בד"ה מי מנה: לקוטי תורה ד"פ בלק. ושתי נוסחאות אחרות [הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. והנחת הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן ?] בספר המאמרים תקס"ג ע' תר.

בפ' בראשית: **בזהר.**

מן הארץ לרקיע ת"ק שנה: **חגיגה יג, א.**

בד"ה באתי לגני: **ראה לקוטי תורה שיר השירים לב, א. ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער התפלה כו, סע"ד ואילך. כח, א.**

בד"ה הקל קול יעקב: **סדור שער התפלה יט, א.**

ע"פ ויעש דוד שם: **אגרת הקדש ס"ה.**

אימתי נק' גדול: **כ"ה בכמה מקומות. וראה זהר פקודי רלה, א. ויקרא ה, א. זהר חדש תשא מד, א. חקת נא, רע"ד.**

הוא בחי׳ התגלות (העונג) [עונג ה׳] ומעין העוה״ב תענוג הנשמות שנהנין כו׳ מבחי׳ קיבול שכרן (ועמ״ש סד״ה לא הביט און ביעקב כו׳) אבל בימות החול הוא היום לעשותם ולכן כתיב בשבת ממצוא חפצך ודבר דבר דיבור אסור כי דיבור ל׳ הנהגה והמשכה מלמע׳ למט׳* להתלבש גם בבחי׳ עשי׳ גשמי׳ וכמ״ש ממכ״ע אפי׳ בעולם העשי׳ [וכמ״ש אף עשיתיו] (וכמ״ש ע״פ ויעש דוד שם שזהו ענין מ״ש האריז״ל שבחי׳ חיצוניות הכלים דמל׳ דאצי׳ המרומזים בה׳ של שם הוי׳ כו׳ ירדו ונעשו גשמה לעולם העשי׳ ופי׳ חיצוניות כי הכלים דמל׳ דאצי׳ היינו בחי׳ חומר וגוף האותיות וחיצוניות כי בהאותיות יש חומר וצורה כו׳ ע״ש באריכות) משא״כ בשבת ודבר דבר שהדיבור חוזר למקומו ושרשו למעלה (ועמ״ש מזה בד״ה שובה ישראל).

אך אין דבר שירד למטה עולה למעלה עד שנותנים לו כח ועוז מלמעלה להעלותו כמ״ש במ״א ע״פ הקל קול יעקב וע״ז נתקן ענין קבלת שבת לכה דודי שהיא הארה מלמעלה לקראת כלה היא כנ״י כדי שפני שבת נקבלה, וזה משכני אחריך נרוצה שבכל ימות החול הוא בחי׳ אחריך ע״פ* קדושים דפ״ו ע״א פי׳ הפ׳ ואחרי לא יהי׳ ועמ״ש בד״ה אחרי ה׳ תלכו וצריך להיות משכני כדי שנרוצה ועמ״ש מענין זה בד״ה כיצד מרקדין לפני הכלה ובד״ה אדם כי יקריב* ועד״ז הוא ענין כל שיר השירים ליתן כח ועוז לכנ״י כו׳, אך מי שטרח בע״ש כו׳ וצ״ל בכל יום מעין העלאת השבת, והוא ענין העלאה שבתפילה מויברך דוד עד תפילת ש״ע (ובברכת יוצר) שכל ענינים המדברים שם מדברים מענין העלאה ממטה למעלה להתכלל באור ה׳ ובברכת יוצר

סד״ה לא הביט און: לקוטי תורה בלק עב, ב. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ד ע׳ קפ.

היום לעשותם: ערובין כב, א. לקוטי שיחות ואתחנן תשכ״ה (תשד״מ).

דיבור אסור: ראה שו״ע אדה״ז הל׳ שבת רסש״ז.

דיבור ל׳ הנהגה: ראה מפרשים לתהלים מז, ד.

למט׳: בלקוטי תורה כאן נוסף: וכמ״ש וידבר ה׳ אל משה לאמר וזהו בימות החול שהוא בחי׳ השתלשלות והמשכה מלמעלה למטה. וכן נמצא בבוך 1034 [ראה ד״ה שלאח״ז]. ובבוך 1064 [אבל שם נכתבו תיבות אלו ממעל לשורה ובצדדי העמוד] ואולי נשמט מפני תיבות הדומות מלמע׳ למט׳ . . מלמעל׳ למט׳.

בד״ה שובה ישראל: לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סו, ג.

ע״פ: בבוך 744 (ע׳ בפ׳.

קדושים דפ״ו ע״א: בזהר.

בד״ה אחרי ה׳ תלכו: לקוטי תורה ראה יט, ג. כ, ג. כא, ב. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ה ע׳ תשעו ואילך. ע׳ תשפו ואילך.

בד״ה כיצד מרקדין לפני הכלה: הנחות הר״פ ע׳ מה. [נדפס בשינויים ב]לקוטי תורה שיר השירים מח, ג. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ז ע׳ קפח.

ובד״ה אדם כי יקריב: לקוטי תורה ויקרא ב, ג.

יקריב: בבוך 744 יקריב).

מי שטרח בע״ש: עבודה זרה ג, א.

אור איך שהמלאכים מקדישים והאופנים ברעש גדול כו' והרעש הוא ענין תשוקתם וחפצם בכלות הנפש אך השרפים עומדים מפני שבחי' התכללות וביטול זה הוא הנתפס בעצמותם ומהותם אבל האופנים הם במדריגה שלמטה מהם רק שהם משיגים בהיות(ו) בחי' התכללות רחוק מהם שהוא קדוש ומובדל ואינו בגדר עלמין ולא בגדר ממלא וסובב כו' ואי לזאת כל חפצם וכל ישעם שתכלה אליו נפשם מה שלמעלה מיכולתם ולכן הרעש גדול, וכן כל העניינים שמויברך דוד עד ש"ע הכל הוא העלאה ממט' למע' בק"ש למסור נפשו באחד ואהבת כו' עד ש"ע שאומרים ברוך אתה שהוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט שיהא גילוי הוי' וכמ"ש ברוך הוי' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם פי' מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגלי' דהיינו שיהי' בחי' גילוי מה שלמעלה מגדר עלמין ולמחתב"כ בחי' אני הוי' לא שניתי ואתה הוא עד שלא נברא כו', ועמ"ש בד"ה אז ישיר משה ועיקר הגילוי הוא בכל יום ע"י מעשה המצות ות"ת כנגד כולם שכולם הם המשכות גילוי ההעלם (כנ"ל) [כמ"ש במ"א] (ועיין מ"ש מענין זה דשבת וששת ימי המעשה בד"ה ויקהל משה) אך ההפרש שבין העלאה דשבת להעלאה שבחול בשעת התפילה כי אינו דומה בן כפר שראה את המלך לבן כרך שראה כו', והענין כי הנה והאופנים ברעש גדול כו' ע"י השגתם בחי' קדוש ומובדל למעלה מבחי' סובב וממלא כנ"ל הוא דומה לבן כפר עד"מ שביטולו מפני המלך מחמת חידוש רוממותו למעלה מגדר השגתם (וכנודע שעל יחזקאל הנביא לגבי ישעי' ארז"ל המשל הזה דבן כפר ובן כרך, והנה יחזקאל היתה נבואתו מבחי' ומדריגת והאופנים וחיות הקודש אשר הם ברעש גדול כו') וזהו בחי' ימות החול משא"כ בשבת הוא בחי' התגלות עונג העליון ישמחו במלכותך ישבעו ויתענגו מטובך אזי הוא דומה לבן כרך עד"מ שאין חידוש בעיניו רוממות המלך אלא מתענג ונהנה מזיו יקר תפארת גדולתו וע"ז אמרו שמש בשבת צדקה לעניים והענין כדכתיב (במלכים) [במלאכי] ס"ג שמש צדקה ומרפא בכנפי' כי שמש ומגן ה' הוא המרפא בחי' רופא חולים ולכן הוא צדקה לעניים דלית להו מגרמיהו כלום, וביאור הדבר כי הנה כל ימות החול בנ"י הוא בבחי' חולת אהבה [כמ"ש] סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני (וע' בפ' שמיני דל"ט [ע"א] ומ"ש בד"ה משה ידבר) והיינו מפני שהוא בבחי' דללמ"כ

למסור נפשו באחד: באור התורה בהר — ד ע' א'קמא מבואר בזהר וש"נ.

בד"ה אז ישיר משה: תורה אור בשלח סב, ב. ושתי נוסחאות אחרות בספר המאמרים תקס"ג ע' קנג.

ות"ת כנגד כולם: פאה רפ"א.

בד"ה ויקהל משה: ראה תורה אור ויקהל פז, ד.

וכנודע שעל יחזקאל . . ארז"ל: חגיגה יג, ב.

יחזקאל היתה נבואתו: ראה מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' רנח ובהנסמן לשם.

שמש בשבת צדקה לעניים: תענית ח, ב.

בפ' שמיני דל"ט: בזהר — אוצ"ל ד"מ.

בד"ה משה ידבר: תורה אור יתרו סח, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ו ר"ע רז.

ונכספה וגם כלתה נפשה לעלות אל דודה להתכלל באור ה' שהוא למעלה מגדר ממלא וסובב ואהבה בכלות הנפש כזו היא בחי' חולה מפני תוחלת ממושכה אשר תמיד נכספה וגם כלתה ולא תגיע לזה כל ימי חיי' ולכן נק' ת"ח בעוה"ז קצירי ומריעי כי מפני שת"ח הם מקבלים מבחי' חכ' שרואים את הנולד מאין ליש ורואים שכל השתלשלות של בחי' יש הוא היפך מבחי' אין לזאת תכלה נפשה בבחי' חולת אהבה להשתפך נפשה ממש, וכך צריך האדם לעורר אהבה זו בתפילה כדכתיב חלי נא פני אל כו' ופי' חלי כדכתיב ויחל משה מלמד שהחלה כו' והוא בחי' והאופנים ברעש גדול כו', אבל בשבת הוא בחי' ורופא חולים כו' כי שמש צדקה ומרפא כו' כי ישבעו ויתענגו מטוביך (וע' בהרמ"ז פ' פקודי דר"ך ע"ב גבי ולכן שבת נק' טוב להודות לה' וע' בפ' בהר דק"ט ע"ב גבי אמרו צדיק כי טוב ובפ' בהעלותך דק"נ ע"א גבי בהיטיבו ובמק"מ ובהרמ"ז שם ועמ"ש בד"ה להבין ענין חנוכה) ואז תתענג על ה' ולכן שמש בשבת צדקה לעניים דללמ"כ אשר נכספה וגם כלתה נפשם כי השמש מרפא הוא בחי' שמש ומגן ה' אא"ס ב"ה בחי' חכ"ע אשר הארת' ירדה ונתלבשה [בבי"ע] בו' ימי החול ובשבת חוזרת ועולה למקורה ושרשה וכמ"ש ושמרת' את השבת כי קודש היא לכם וגומר (ועמ"ש בענין כי קודש היא לכם בד"ה שבת שבתון ומענין שמש צדקה ומרפא ר"פ אמור דרפ"ח ע"א ופי' הרמ"ז שם ובא"ר דקל"ב ע"א ובפ' מקץ דרל"ב ע"ב ובפ' בשלח דנ"ט סע"א וע' בפ' תזריע דמ"ד ע"פ ששזפתני השמש ועמ"ש מזה בד"ה שחורה אני ונאוה גבי ששזפתני [השמש*] ועמ"ש עוד מענין שמש ומגן [בפ'*] ואתחנן וע' עוד מענין שמש ומגן בפ' פקודי דרכ"ד [ב'] ובפ' שמות ס"ג ע"ב).

וכ"ז הוא בחי' שבת נגד ימות החול אך בחי' ר"ח הוא ענין אחר שהרי מותר בעשיית מלאכה ואעפ"כ אינו נחשב מו' ימי המעשה והנה כתיב כה אמר ה' שער החצר הפנימי הפונה קדים יהי' סגור כל ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח (וע' בפ' נח דע"ב ע"ב ובפ' בראשית דנ"ח ע"א ודל"ז ע"א גבי לעומת המסגרת כו' וע' בר"ח שער הקדושה פ"ב ועמ"ש

נק' ת"ח בעוה"ז קצירי ומריעי: **נדרים מט, רע"ב.**

שרואים את הנולד: **ראה תמיד לב, א.**

מלמד שהחלה: **ברכות לב, א.**

בד"ה להבין ענין חנוכה: [**חנוכה תד"ר — אור התורה חנוכה — ה תתקסו, ב] אור התורה חנוכה — ז תתסב, א.**

בד"ה שבת שבתון: **לקוטי תורה דרושים ליוה"כ סט, רע"ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תק"ע ע' קנב. ונוסח אחר ע' קסד.**

בד"ה שחורה אני: **לקוטי תורה שיר השירים ה, ד.**

השמש: **ניתוסף ע"פ בוך 744.**

בפ': **ניתוסף ע"פ בוך 744.**

בד״ה וארשתיך לי) שיום החודש אינו בכלל ימי המעשה להיות סגור כל * השער והענין יובן עד״מ מבשרי אחזה אלק׳ כו׳ שהדיבור הוא מקבל מב׳ בחי׳ שלפעמים [מקבל] מבחי׳ המדות שלפי שאוהב את הדבר מדבר עבודו או מפני שכועס כו׳ ולפעמים מקבל מבחי׳ השכל והבנה שמדבר מה שמבין בשכלו כך עד״מ יובן למעלה למשכיל כי הנה אעפ״י שלא מחשבותי מחשבותיכם כו׳ ואעפ״כ נא׳ למעלה בחי׳ דיבור ודבר ה׳ שהוא בחי׳ עלמא דאתגלי׳ והוא מקור בחי׳ כנ״י וכמ״ש בד״ה בהעלותך את הנרות בענין זה ודבר ה׳ אל זרובבל ולפעמים אשר כנ״י מקבלים בחי׳ זו מהמדות דהיינו בחי׳ אהבה מסותרת בכל ימי החול אחר התפילה להיות סו״מ וע״ט בקש שלום מחמת אהבה הטבעית המוסתרת בלב כנ״י ופי׳ בקש שלום להיות התקשרות ב׳ הפכים שכל מה שלמעלה מעלה היא בבחי׳ אין וכל מה שלמטה מטה הוא בחי׳ יש (ועמ״ש [מזה בד״ה משה ידבר ועמ״ש] בד״ה בחדש השלישי גבי ה׳ יברך את עמו בשלום) משא״כ ר״ח היא מקבלת מבחי׳ השכל וההבנה [שאז הוא שעת הכושר למע׳ להמשיך לו ההשכלה וההבנה] בהתחדשות מע״ב מאין ליש [ו]להיות [האה׳] בבחי׳ ביטול כמ״ש ודברי אשר שמתי בפיך ואשים דברי בפיך דברי ממש (ועמ״ש בד״ה בחודש השלישי לצאת בנ״י ממצרים גבי לאמר אנכי ובד״ה אלה פקודי גבי ביד איתמר בן אהרן הכהן ועמ״ש [במ״א] בפי׳ ישלח דברו וימסם ישב רוחו כו׳ מגיד דבריו כו׳ ועמ״ש בביאור והי׳ מספר בנ״י מענין עליות הדיבור) ובחי׳ זו נק׳ שער החצר הפנימי הפונה קדים קודם למע״ב (עמ״ש בד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע מענין בקדם בקדמין כו׳ ובחי׳ חצר הפנימי הוא הפונה קדם ע״פ בשלה דנ״ג ע״ב ופ׳ ויגש דר״י ע״א וזהו ענין לעומת המסגרת כו׳ כנ״ל) והוא ענין מחדש חדשים מקור ההתחדשות וכנ״י מתעלת בבחי׳ זו שביום החודש יפתח כמו ביום השבת (וע׳ בפע״ח בפ״ב גבי איך בר״ח כתיב ונסכו) אך לפי שהוא בחי׳ דיבור ודבר ה׳ בחי׳ עלמא דאתגליא שהיא עצמה המתחדשת לכן מותר בעשיית מלאכה בר״ח אבל אינו נחשב מכלל(ות) [ימי] המעשה לפי שהיא נתעלת למקורה וראשיתה (כי עשי׳ היינו בחי׳ נה״י ובימות החול שמקבלת מהמדות ועיקרה מבחי׳ נה״י נק׳ ימי המעשה משא״כ בר״ח

כל : בלקוטי תורה כאן בו.

בד״ה בהעלתך את הנרות : לקוטי תורה ר״פ בהעלתך. ספר המאמרים תקס״ב ע׳ רטו [הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי]. ע׳ תנה [הנחת הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?].

בד״ה בחדש השלישי : תורה אור יתרו סו, סע״א ואילך. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ז ע׳ קמח.

ובד״ה אלה פקודי : לקוטי תורה פקודי ח, ב.

בביאור והי׳ מספר בנ״י : לקוטי תורה במדבר ז, ב. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ה ע׳ תקצג.

בד״ה בשעה שהקדימו : לקוטי תורה במדבר יג, א. ספר המאמרים תקס״ב ע׳ רד [הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי]. ע׳ תמו [הנחת הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?].

בפע״ח : שער ראש חודש.

שהדיבור מקבל מבחי' חו"ב עצמה אינו נק' ימי המעשה וע' בתניא ח"א פט"ז בהג' שם).

והנה כ"ז הוא בחי' חודש ושבת שאחר יומין דחול אך והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו דהיינו חדשו של חודש ושבתו של שבת אז יבא כל בשר וגו'. וביאור הענין כי הנה ש[אחר] (ב)ימי המעשה הוא כי בו שבת מכל מלאכתו והוא עד"מ באדם הממשיך שכלו (ומדותיו) [ומורידו] בתחבולות מעש(ה)[יו] כמו בענין הכתיבה שמתחכם איך לכתוב ואחר שכותב חוזר שכלו למקורו ושרשו כך בענין כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ שירדו ונשתלשלו הארת חכמתו ית' אפי' בעשי' הגשמי' כמ"ש כולם בחכ' עשית כו' אך ביום השבת חוזר למנוחתו ולמקור העליון (וע[מ]"ש בד"ה זכור את יום השבת) אבל שבתו של שבת הוא שגם יום השבת נחשב אצלו כימות החול שהוא בחי' מה שלמעל' מגדר השתלשלות להיות נמשך זיו והארה ממנו לחיות העולמות ולקיומם שאל"כ היו העולמות בטלים והיו כלא היו שהוא למעלה מגדר סובב וממלא כו' (וע' בפ' אחרי דע"ט ע"ב ומ"ש בד"ה שבת שבתון ובד"ה שובה ישראל) וכן חדשו של חודש מקור ראשית התחדשות כו' (הג"ה *, כי הנה ההתחדשות מאין ליש מבואר למעלה שע"ז נא' כולם בחכ' עשית עושה בראשית וזה הענין הנק' בפע"ח יחוד חו"ב שהם ת"ר דלא מתפרשין יחוד תדיר כי חכ' נק' אין בינה נק' יש וצ"ל [תמיד] המשכה מאין ליש ועמ"ש מזה בד"ה * ואתחנן גבי שמע ישראל כו' ומבואר בפע"ח שער הק"ש דרע"ט ע"א * שיחוד זה נמשך ממוחין דאבא ואמא עצמן כו' ע"ש, ופי' ממוחין דאו"א עצמן היינו מבחי' האא"ס המלובש בחכ' כמ"ש הוי' בחכ' וכמ"ש בתניא פ' [ל"ה] בהג"ה וע' מזה בביאור ע"פ יונתי שזה ע"ד מארז"ל משה מפי עצמו אמרו כו' דהיינו ברוח הקודש כמ"ש התוס' סוף מגילה ובכל ר"ח מקבל הדיבור העליון אור חדש מבחי' חכ' כי הוא ית' וחכמתו א' ונק' חכים ולא בחכ' ידיעה וזהו פי' ר"ח מוחין חדשים כו' אכן ענין חודש בחדשו מקור ההתחדשות היינו מלמעלה מעלה מהחכ' אשר גם החכ' מתחדשת [מ]שם כדכתיב והחכ' מאין תמצא יש מאין כו' ושם הוא עיקר גילוי אא"ס שהוא מלמלעה מעלה מבחי' הארת אא"ס המלובש בחכ' כו' וע' (בק"ש) [מק"מ] פ' בראשית די"ב ע"א בד"ה אלהא רברבא גבי אמנם מאבא ואילך כו' ולכן נא' לע"ל ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר

בד"ה זכור את יום השבת: תורה אור יתרו סט, ד. והנחה אחרת בספר המאמרים תקס"ט ע' לה.

הגה: ההגה נדפסה ג"כ באור התורה ברכה ע' א'תתקד. והבא בחצאי ריבוע ניתוסף משם.

בד"ה: באור התורה שם בפ'.

דרע"ט ע"א: שם פרק יא.

בביאור ע"פ יונתי: לקוטי תורה שיר השירים כ, ג.

חכים ולא בחכ' ידיעה: זהר חדש יתרו לד, ד. תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

בישעי' ס"מ והיינו שיהי' גילוי דיבור העליון שהוא התגלות אלקי למטה כמ"ש סד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם ע"ש והיינו כי עכשיו אותותינו לא ראינו שהאותיות ודבר ה' אינן בבחי' גילוי למטה אבל לע"ל עין בעין יראו כו' ומ"ש בד"ה ואלה שמות בנ"י וכו' מפני שאז יומשך הגילוי ממקור ההתחדשות וע"כ יעשה חדשה בארץ להיות וראו כל בשר כו' וע"ז נא' ביום שידובר בה ע' בתניא פ"כ וכ"א שעכשיו הוא בחי' הסתר פנים ונדמה לנו הדבור עליון כדיבורו של אדם שנעשה דבר בפ"ע אבל באמת אינו כן כו' ע"ש אכן לע"ל שיהי' וראו כ"ב יחדיו כו' כי פי ה' דבר ואין דיבורו נבדל ממנו ית' לע"ל שיהי' וראו כ"ב יחדיו כו' כי פי ה' דבר ואין דיבורו נבדל ממנו ית' ח"ו כי אין דבר חוץ ממנו ע"כ יהי' בחי' ביום שידובר בה שהדיבור הוא (מגיע ובא) [מגי' ובי'] ועמ"ש בפ' נח סד"ה להבין הענין ולפי שיהי' וראו כל בשר יחדיו עי"ז נמשך להיות יבואו כל בשר להשתחוות כו' כמשי"ת עוי"ל בענין חודש בחדשו עדמ"ש חדש ימינו כקדם פי' כמו קדם שלמע' מבחי' ימי עולם כמ"ש באד' דקל"ד ב' והיינו שהן למעל' משי"ב וכו' וע' בזוהר (ע"פ והי' מידי חודש) ח"א ס"ב ב' מ"א א' קי"ו א' קפ"א א', ח"ב קנ"ב סע"ב, ח"ג ע"ו ע"ז א' ע"ט ב' קמ"ה א' קנ"ט ב' קפ"ה סע"ב, ועמ"ש עוד בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה כו' דמשם יובן עוד פי' מקור התחדשות ע"ד המבואר שם ועמ"ש גבי הללוי"ה שירו לה' שיר חדש ע"כ הג"ה) וע"י גילוי בחי' אלו בימוהמ"ש שנא' עליו בישעי' סי' נ"ב הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד כמ"ש בילקוט שם וע' ב(פ')[זהר] וישב דקפ"א והיינו שאז יתנוצץ אור וגילוי אאסב"ה מה שלמעל' מגדר ההשתלשלות ואז יבואו כל בשר להשתחוות כו' כי הנה ענין כל בשר הוא יסוד האש כי בחי' החי הוא יסוד האש ולכן נק' פני ארי' פני שור כו' מראיהם כגחלי אש מפני שהם שרפים כיסוד האש ועמ"ש מזה בד"ה כי תבואו אל הארץ מושבותיכם כו' ולכן ארז"ל ע"ה אסור לאכול בשר כי תכלית האדם שאוכל המאכל ונהפך לדם ונעשה בשר שעי"ז יש להמאכל כח להעלות בעילוי האדם וכאשר האדם נושא את נפשו לה' הרי גם כח המאכל נכלל בו ונתעלה עמו ג"כ לפי שנעשה ג"כ בחי' האדם, והנה ת"ח הם קצירי ומריעי שהם בחי' חולת אהבה מיסוד האש וצמאון כו' ומפני שמקבלים מבחי' חכ' והשגה שרואין את הנולד מאין ליש ועי"ז תגדל רשפי אהבתם כו' לכן רשאים לאכול בשר שהוא מיסוד האש שכאשר נהפך והי' כבשרו נכלל בבחי' אדם להעלות ולקשר נפשו בהוי' ברשפי אש האהבה (עמ"ש מזה בד"ה בהעלותך את הנרות ועמ"ש בענין

סד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם: תורה אור לך יב, סע"ב.

בד"ה ואלה שמות בנ"י: ראה תורה אור שמות ג, ב ואילך.

בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם: לקוטי תורה שלח מ, ב.

ע"ה אסור לאכול בשר: ראה פסחים מט, ב. הנסמן באור התורה בהעלותך ע' א'תשמה.

בד"ה בהעלותך את הנרות: לקוטי תורה בהעלותך לא, ד ואילך.

השליו ומשם יובן קצת בתוס' ביאור ענין יבוא כ"ב להשתחוות) משא"כ ע"ה שהם מבחי' אהבה מסותרת לבד ואין בהם התפעלות רשפי אש הנ"ל אין כח הבשר מתעלה עמו ואדרבה גורם להורידו למטה כו', והנה כל בשר שהוא מיסוד האש יבוא ויגיע למדריגת השתחוואה וביטול כשיהי' בחי' גילוי שבתו וחדשו כי הנה מה שעכשיו הוא בחי' יסוד האש והתפעלות ההרגשה הוא מפני חולת אהבה והאופנים ברעש גדול כו' כי רם ונשא מהם התכללות וביטול באאסב"ה מחמת שהם למטה משא"כ כשיהי' בחי' גילוי שבתו וחדשו שלמעל' מהשתלשלות אז יעלו ויגיעו ויבואו להשתחוות. וביאור ענין להשתחוות לפני כי הנה בחי' השתחוואה גם שהוא בחי' ביטול הוא בחי' המשכה ג"כ שהוא המשכה מבחי' (מה) [ביטול] שלמעלה מגדר השתלשלות ועכ"ז הוא ענין השתחוואה שבתפילת ש"ע שהוא המשכות ענין הביטול כמאמר ברוך אתה שיהי' ברוך ונמשך להיות בבחי' אתה בחי' גילוי ועמ"ש סד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים וזהו להשתחוות לפני כלומר שיהי' בחי' פנים הוא בחי' גילוי וכמו צהבו פניו כו' והוא ענין יאר הוי' פניו אליך וגומר יאר אתנו פניו סלה וזהו אמר ה' שיהי' בחי' אמירה והמשכה מלמעלה למטה בגילוי בחי' זו וע' בזוהר פ' תרומה דקכ"ג ע"א בפ' יבוא כ"ב ודקכ"ה ע"א גבי כל הנקרא בשמי.

(והי' מדי חדש בחדשו)

קיצור ששת ימי המעשה הם ששה מדות עליונות והם בבחי' המשכה והשתלשלות להתלבש בבי"ע כמ"ש אף עשיתיו, והירידה לצורך עלייה וביטול היש (כמ"ש בד"ה מי מנה בפי' אף עשיתיו שאף מרבה בחינה רביעית והוא בחי' רצון העליון שלמעלה מבחי' מחודומ"ע כו' לפי שעיקר גלוי רצון זה הוא בבחי' עשיה) ולכן נקראים ימי בראשית, היא בחי' חכמה דבחכמה הוא הבירור, ובשבת הוא העלייה מבחי' העשייה לבחינת העונג ויתענגו מטובך, וזהו כל הנקרא בשמי שהוא עולם האצילות כמ"ש בת"א פ' בראשית בהביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים וזהו הבחי' הרביעית הנמשך מבחי' אף עשיתיו.

סד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים: תורה אור וישב כח, ג.
צהבו פניו: פסחים קיג, ב. ועוד.
קיצור ששת ימי המעשה: נעתק מבוך 1056 קיא, ב.
קיצור לד"ה שלפנ"ז ולד"ה זה שבלקוטי תורה ברכה צו, ד.
בד"ה מי מנה: לקוטי תורה ר"פ בלק.

וכדי להיות עלייה זו צ"ל תחלה כח ועוז מלמעלה להעלותו, וע"ז נתקן כל הענין קבלת שבת לכה דודי, אך מי שטרח בע"ש וצ"ל בכל יום מעין העלאת שבת והוא ענין ההעלאה שבתפלה מויברך דוד וק"ש ושמו"ע, וההפרש בין עלייה לחול לעלייה דשבת הוא ע"ד ההפרש בין בן כפר ובן כרך, וזהו שמש בשבת ר"ל גלוי שמש הוי' זהו צדקה לעניים והיינו ענין שמש צדקה ומרפא.

(והי' מדי חדש בחדשו)

א. **ביום** המעשה ביאור מ"ח תקס"ז ותקס"ט וצ"ע בלק"ת.

(ב)שי"ב ע' בענין יין המשומר משי"ב, וראה תקס"ג.

ב. **במלכותך** בעיר, ע' זהר ח"ג י"א, בלק תקס"ג.

ביום המעשה: נעתק מבוך 1135 [בהמפתח נרשם בגוכי"ק: בוך שנכתב ערך חורף ת"ר] טז, א גוכי"ק.

המאמר [משנת תקס"ד] נדפס בלקוטי תורה ברכה צו, ד. לעיל ע' ב'תקנט. (ותוכן) וביאור באור התורה ברכה ע' א'תתצט. [שם א'תתקד. קיצורים באור התורה בראשית כה, א]. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער הר"ח ריא, א וביאור שם ריב, ד.

הבוך 1034 שם נמצא המאמר דלקוטי תורה בלי הגהות וכו' ונחלק [בגוכי"ק ?] לד' אותיות.

האותיות [שנחלק המאמר כאן] כפי שנדפס בלקוטי תורה הם:
אות ב בלקוטי תורה צז, רע"ח בשורה המתחלת ענין — והנה.
אות ג שם בשו"ה ליתן — אך.
אות ד שם צז, רע"ב בשו"ה שהם — אך.
אות ה שם אות ג.
אות ו שם צז, ג בשו"ה ד — אך.
אות ז שם צז, ד בשו"ה ואזי.
שלשה סעיפים (א־ג) נכתבו בטור א' של העמוד.
ביאור מ"ח תקס"ז: [מ"ח = מחר חודש] ספר המאמרים תקס"ז ע' סג.
ותקס"ט: במאמר בספר המאמרים תקס"ח ע' תקכח. והביאור שם ע' תקלז.
בלק"ת: להאריז"ל.

בענין יין המשומר משי"ב: [ראה ד"ה ענין ברכת הזימון תקס"ו — ראה רשימת המאמרים בריש ספר המאמרים תקס"ו ע' VIII והערה 9]. סידור שער בהמ"ז קב, סע"ב ואילך. מאמרי אדה"ז — הקצרים ס"ע שיא.

בלק תקס"ג: ד"ה מי מנה וביאורו — לקוטי תורה בלק סז, א. ושתי נוסחאות אחרות בספר המאמרים תקס"ג ע' תר.

ודבר דבר, שובה תקס"ט.

לכה דודי, זאת חנוכת, דלאזני.

או תחום שבת קבלת שבת בי"ע באצילות.

וי"ל שז"ס את תחום שבת שדה בירור (ובא' * חו"ב הסמוך לעיר תפלה דחול וכו'.

ג. בכל יום מעין, ע' את שבתותי תקע"א.

מבויברך דוד ע' ראה קרא בשם בצלאל, במדבר סיני.

שמ"ע גילוי, ע' אשירה בשלח תקס"ג.

ד. בן כרך, י"ל שרפי' בריא' ע' שחורה אני אש לבינה, או י"ל עפמ"ש צדיקי' בתיובתא רעש בפנימי', ומרפא ע' שבתותי תק"ע.

ה. אהבה מסותרת י"ל מקבלת מנה"י ולשורקה בני וכו', מעשה חול ע' תלתא זמינין כו'. דבר כו' צ"ע למ"ש בכוונות דבר"ח ג"כ הנהג' ע"י בריא' (ע' מק"מ פ' נח דע"ה) א"כ ג"כ מח' כמו שבת.

שובה תקס"ט: לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סו, ג.
זאת חנוכת, דלאזני: לע"ע לא ידוע המאמר ממק"א.
או תחום שבת: מכאן עד ס"ג נכתב בצד השמאלי של העמוד.
(ובא': בגוכי"ק לא נסמן סיום החצע"ג.
את שבתתי תקע"א: לקוטי תורה בהר מא, א.
מבויברך דוד . . סיני: כנראה שקטע זה שייך כאן.
ראה קרא בשם בצלאל: ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' ע.
במדבר סיני: ראה לקוטי תורה במדבר ב, ג. ושתי נוסחאות אחרות בספר המאמרים תקס"ג ע' תפג־ד.
אשירה בשלח תקס"ג: [כנראה הכוונה לד"ה אז ישיר משה . . אשירה]. תורה אור בשלח סב, ב. ושתי נוסחאות אחרות בספר המאמרים תקס"ג ע' קנד.
ע' שחורה אני: לקוטי תורה שיר השירים ד, סע"ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז — כתובים [מוכן לדפוס].
את שבתותי תק"ע: ספר המאמרים תק"ע ע' פו.
ולשורקה בני כו': ראה תורה אור ויחי מז, רע"א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בתורת חיים ויחי צז, א. ב [ועם הגהות באור התורה ויחי תתשלה, א].
ע' תלתא זמינין כו': ראה סידור שער המועדים ריז, א ואילך.

ו. **חדש** בחדשו, לע"ל חדשות ע' השמי' החדשי' ואכלתם אכול.

ו.* **כל** בשר ע' בהר הקדש, ענין שליו מאין לי בשר, כי תצא בשר יסוד האש חי וצ"ע ענין וארי' כבקר כו' וג"כ מענין לע"ל אין שייך רו"ש רק מטולמ"ט א"כ אין שייך בשר כו' וכן רעש . . . להו ע"ד עומדי' . . .

ונסכו אינה טפילה, יום המעשה שיורדת לברר (ע"ד ועשתה צפרניה ותתקן כו'), אב"א, כשנותן דבר לחבירו מפני אהבתו הנה בהשפעה נמשך רק חיצונית מהאהבה (ע' ואחרי לא יהי'), כן ההשפעה ממל' בבי"ע רק מאחוריים של החסד וכן מל' מאחוריים דז"א נה"י מוטבע ונק' יום המעשה, וכן בעבודה להיות סו"מ ועשה טוב כל היום מחמת רשימו ואהבה הטבעית וזהו ובקש שלו' לרחוק להעלו' ניצוצו' משא"כ בתפלה גילוי האהבה וכן למעלה עליי' המל' באצי' יחוד פב"פ בחי' שבת (וכאן צריך להעיר מסוף המאמר דתלתא זמינין כו' ענין ימי החול כו'*.

וענין שבת שאסור במלאכה לקמן אות ג' אומנם ר"ח שמותר בעשיי' מלאכה בירורי' ואעפ"כ אינו יום המעשה, לפי שהמל' אינה מקבלת אז מז"א (שהן שי"ב וכש"כ מחיצוני' ז"א שנק' נה"י יום המעשה היינו חסד הנמשך בהשפעה עשי' דאצי' שהן נה"י) כ"א מחו"ב עצמן דאצי' דבור הנמשך מהשכל כו' (ע' פע"ח ש"כ פ"ה בר"ח נתחדש ראש לבד כו' ופ"ג ע"ש).

אך שבת למעלה מבחי' דבור, ולכן אסור בעשיית מלאכה ובירורים שאינן רק מו' ימי המעשה, ובר"ח הן ו"ק דאבא, אבל בשבת תענוג מי שטרח כו' או מוחי' דאבא, מדבר דבר פי' שגם חידוש המוחי' בדיבור ע"ד ר"ח אין בשבת מפני שהוא ירידה כו' (אלא ע"ד כבד פה וסייג לחכמה שתיקה כתר לי

ע' השמי' החדשי': לקוטי תורה שיר השירים נ, א. נא, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' קמז. ע' קנד.

ואכלתם אכול: לקוטי תורה צו ז, ג. ח, ד. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' רנב.

ו: אוצ"ל ז.

ע' בהר הקדש: ראה לקוטי תורה ר"ה ס, א.

ענין שליו: ראה לקוטי תורה בהעלתך לא, סע"ד.

כי תצא: לקוטי תורה תצא לד, ג.

ונסכו אינה תפילה: מכאן הגהות על הביאור.

הביאור שעליו קאי ההגהות אינו תח"י. וראה הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי מהביאור בסידור ריב, ד.

ע' ואחרי לא יהי': ספר המאמרים תקס"ה ע' תעד [הנחת הר"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן? — ראה אור התורה ויקרא — ד דרושים לפסח ע' תתקצא הערה כי"ה]. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי [בהוספות ל]ביאורי הזהר קמ, רע"ג.

כו': אוצ"ל כו').

זעיר) אלא עליי' הדבור לשרשו ומ"מ בבחי' א' יש מעלה בר"ח שנאמר ונסכו שאינה טפילה לז"א שהדבור מל' מקבל מחכמ' שלא ע"י המדות משא"כ בשבת ונסכה מקבלת מהמדות רק שהמדות והדבור עולי' בעונג העליון.

וענין שבת בשבתו, היינו כי שבת בראשית עליית חכמה שירדה בדיבור וכתב לעצמותה ושבת לשבת עליי' שכל למשכיל, וכן חדש חידוש המוחי' מחכמ' לדבור וחודש בחדשו התחדשו' החכמ' ממקורה (או דיבור העליון מל' דא"ק ממקורה כו') ירום ונשא כו'.

ואז יבא כל בשר פני ארי' פני שור להשתחוות, והשתחווא' ג"כ המשכה ע"ד כורע בברוך וההמשכה להיות בחי' פנים כו'.

וענין שמש בשבת כו' הנה עולם ו"ק ז"א ושמש יסוד אבא מאיר בשבת ועי"ז צדקה לעניי' הדבור נק' עני מקבל מאחוריים דז"א וכשמאיר בשבת תענוג במדות אהבה בתענוגי' ה"ז צדקה לעניי' ומרפא בכנפי' כי בחול חולת אהבה חלו נא כו' ובשבת ישבעו ויתענגו (עמ"ש בדרוש דעיני כל פי' ומשביע לכל חי וע"פ כדי שביעה והם החמירו כו').

דרושי ר"ח בביאור הזהר פ' אחרי הביאו עלי כפרה כו' ב' דרושי' על מחר חדש וביאורי' ע"ז והי' מד"ח וביאור, בביאור הזהר דמחצית השקל כו', בחדש השלישי לצאת וכו'.

שמש בשבת גם ר"ח הלבנה מקבלת מהשמש אמאי ומרפא בשבת י"ל ע"ד רוצה אשה בקב כו' דניחא לה קבלתה ע"י ז"א דמרפא המדות בכנפיה אבל כי אברהם לא ידענו הגלוי רק במוחין ע"ד מחשבה טובה מצרפה למעשה יסוד אבא ארוך כו' ואעפ"כ אינו יום המעשה כיון דצריך מצרפה ע' תניא פט"ז.

בדרוש דעיני כל: [הנחות הר"פ ע' פו נדפס בתוס' הערות וכו' ב]לקוטי תורה מטות פה, ד. והנחת ב"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ח ע' נד.

וע"פ כדי שביעה: ראה לקוטי תורה נשא כו, ד. כז, ג.

בביאור הזהר פ' אחרי: ביאורי הזהר עז, ב. ונו"א מגוכי"ק כ"ק אדמו"ר הצמח צדק במאמרי אדה"ז — מארז"ל [זהר] ע' ערב [ובמראי מקומות לשם שהמאמר בביאורי הזהר נמצא בבוך תקס"ז].

ב' דרושי' על מחר חדש: ראה בריש המאמר (בפנים).

והי' מד"ח וביאור: נסמן בריש המאמר.

בביאור הזהר דמחצית השקל: ביאורי הזהר תשא נה, א. והנחה אחרת בהנחות הר"פ ע' לד.

בחדש השלישי לצאת: תורה אור יתרו סו, סע"ג. סז, ג. ובהוספות קט, סע"ב. ובספר המאמרים תקס"ז ע' קמו. ע' קנא. קנה. וראה שם ע' שעה.

שמש בשבת: נכתב בסוף העמוד.

לפ״ז יום המעשה יש בו ב׳ פי׳ הא׳ כנ״ל דהוא נה״י או חיצוני׳ המדו׳ והיינו באצי׳ משא״כ בר״ח שהדבור מקבל מחכמ׳ אינו נק׳ יום המעשה, הב׳ מ״ש בתורת מ״ח דיום המעשה נק׳ מל׳ דעשי׳ ובחול מל׳ דבריא׳ מתלבשת כל לילה במל׳ דעשי׳ לכך נק׳ ונסתרת כו׳ ביום כו׳, לפ״ז ר״ח שאינו נק׳ יום המעשה צ״ל דאז אינה מתלבשת, וא״כ ההנהג׳ ממל׳ דב״י (ומ״מ צ״ל דל״ד לשבת שהחיו׳ רק ממח׳ והרהור מותר, ובר״ח נמשך בדבור כו׳ רק שאין הדבור מתלבש במל׳ דעשי׳ לפ״ז ע׳ בויעש שם דר״ל שהחיו׳ מפנימי׳ האותיו׳ וכו׳, או י״ל ע״ד מח״ט מצרפה כו׳ ושבת ויו״ט אין נמשך במעשה כי ביו״ט יסוד אי׳ קצר ושבת עליות). והא בהא תלי׳ דכשמקבלת מנה״י מתלבשת בעשי׳ וכשמקבל׳ מפנימי׳ אין מתלבש רק בבריא׳ וראי׳ ממן שלא ירד בשבת להיותו השפעה פנימי׳.

שייך לעיל עמוד א׳. הנה שער החצר הפנימי׳ בנפש היינו פנימי׳ הלב (ע׳ כי תשמע פ׳ ראה תקס״ו) סגור יהי׳ ששת כו׳ מחמת ועשית מלאכתך רק רשימו נשאר כו׳, וכן למעלה מל׳ מתלבשת בנעל מט״ט גן נעול כו׳, ע׳ אני הנה בריתי כו׳ שזהו ענין חשמל המפסיק בין בריא׳ ליצי׳ ונק׳ מנעל המבדיל בין קדש לקדש ולחול וכו׳*, וביום השבת גילוי פנימי׳ (ע׳ ויקהל תקס״ה) רצון שלמעלה מהשכל, וכן למעלה המל׳ עולה מבי״ע לאצי׳ פתח השער יסוד דנוק׳ התקשרות כו׳ (ע׳ עיני כל בש״ב חיצוני׳ הלב עדיין סגור פנימי׳ הלב אבל כלה בפתח פנימי׳, או י״ל שער החצר הפנימי׳ היינו שער הנ׳ ומ״ט שערי׳ הם חיצוני׳ הלב) ובחי׳ זו הפונה קדים ועמך לא חפצתי שלא ע״מ לקבל פרס, קי״ס ע״י רוח קדים מקדם כו׳ משא״כ וי״ב ראשית חכמ׳ שרשן שלמטה מבחי׳ קדם על״ק בענין ומקדם, והנה מחמת זה שבת אסור במלאכה מצד הביטול כעומד לפני המלך כמ״ש ע״פ והבדילה הפרוכת כו׳ ודוקא בימי החול שייך מלאכה ע״י הבדלה הנ״ל ועוד כמו בזמן שישראל עושי׳ רצונו ש״מ א״צ לבירורים דואספת דגניך שהרי מלאכתו נעשי׳ ע״י אחרים ע׳ אגה״ק

יסוד אבא . . תניא פט״ז: **נכתב מלמטה למעלה בצד שמאל של העמוד ואולי שייך כאן.**

ע׳ בויעש שם: **אגרת הקדש ס״ה.**

שייך לעיל עמוד א׳: **נכתב בע׳ בפ״ע.**

כי תשמע: לקוטי תורה ראה כג, ב [לעיל ע׳ ב׳שלב]. **והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ו ס״ע שכד.**

אני הנה בריתי: ספר המאמרים תקס״ו ע׳ **סז.**

ע׳ אני הנה . . ולחול וכו׳: **נרשם בצד ימין של העמוד ואולי שייך כאן.**

ויקהל תקס״ה: **תורה אור ויקהל פז, ד. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ה ע׳ שמא.**

ע״פ והבדילה הפרוכת: **ראה תורה אור לך יג, א.**

סד"ה והמשכילים יזהירו, יעקב ומקושש. ר"ח* רמי נחמו תקס"ט. והנה ביום החדש אע"פ שג"כ יפתח השער לכן אינו נק' יום המעשה עכ"ז מותר במלאכה, כי גילוי זה בר"ח רק במוח ושכל שהראש מתחדש מבחי' זו הפונה קדים, אבל במדות ממש אין הגילוי כ"כ (רק בשעת מוסף וכן אפי' בתפלה דחול שהיא מעין השבת יפתח השער בק"ש כו') מהביטול לכן מותר במלאכה, וזהו ענין מחשבה טובה מצרפה למעשה צ"ע אם ר"ל שהמעשה יהי' ויתברר מבחי' מחשבה הנ"ל הפונה קדים אע"פ שגבהו דרכי' מבחי' מעשה כו'.

הטעם דחצר הפנימי' עולם הבריא' פונה קדים י"ל מפני כי א"ק נק' אדם דבריאה וע' ע"פ המגיד כו' שבחי' ומקדם אשר לא נעשו עקודי' בשמו' חדשו' שלמעלה משבירה ותיקון אבל יצי' עה"ד טו"ר דעת דנוגה כו' בשבת ג"כ שיר חדש נשמו' חדשי'.

אדם לעמל יולד ולא לעמל שיחה בירורי' דע"מ כמאמר רשב"י אדם חורש וכו' תיקון נוק' חיי שעה תורה מה תהא כו' כ"א לעמל תורה העלאו' או פנימי' הבירורי' דוגמת קרבנו' גם בשבת או ע"ד מאלמי' אלומי' בירור דשבטי' בשדה אבל יוסף בירור שני וי"ל עיבור יניקה מנקותיך אבל מוחי' עיבור שני וכו'.

ר"ח וחש"מ קוראין ארבעה אלמא מדרגה א' וע' אני הנה הנ"ל דחש"מ כענין חולין שנעשו עטה"ק ופליגי אי כקדש דמי וצ"ע בכאריז"ל מה מדריגת חולין שנעשו עטה"ק דלכאורה קדש באצי' ותרומ' בבריא' ומעשר י"ל יצי' וחולין בעשי' ומעשר כחולין ג"כ פלוגתא דתנאי כי יצי' ועשי' י"ל שניהם חצר החיצונה וכו' וצ"ע. לכן רביעי בקדש וכו' ע' ליקוטי הש"ס וע' בסבא מענין בתרומת הקדשי'.

ר"ח: כנראה (אבל אינו ברור) שכ"ה בגוכי"ק. וראה צמח צדק פסקי דינים [קה"ת תשל"ב] ע' קג [תמב]. צילום מבוך 1107 באגרות קודש כ"ק אדמו"ר הצמח צדק ע' תב. [אבל כנראה שהוא כת"י מעתיק]. ספר המאמרים תקס"ט ע' שמב.

ר"ח רמי נחמו תקס"ט: לא נדפס לע"ע.

ופליגי אי כקדש דמי: ראה חולין לג, ב. רמב"ם וראב"ד הל' אבות הטומאות פי"א, ה"ט.

ומעשר כחולין: ראה חולין שם.

וע' בסבא: זהר משפטים צה, א.

והי' מדי חדש בחדשו.

(א) מד"ר* פ' בא ס"פ ט"ו, הפה שאמר חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי הוא שאמר והי' מדי חדש בחדשו, למה אמר חדשיכם לפי שהחדשים מתנה הם לישראל שנאמר החדש הזה לכם עכ"ל י"ל עפמ"ש בזח"ג ס"פ אחרי דע"ט ב' אמר ר' שמעון כתיב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו אמאי דא שקיל כדא, אלא כולא בחד דרגא סליקו דא אזדווג בדא (ענין זיווג זו"נ וחיבור יהודה שהוא מ' ביוסף שהוא יסוד עיין בזהר ויגש דר"ו ע"ב ע"פ כי הנה המלכים נועדו כו') וחדוותא דדא בדא לא אשתכח אלא כד אתגלי עתיקא קדישא (ע' זח"ב ר"פ וארא דכ"ב ע"א בענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא וידוע כי באימא שהוא בינה הוא התגלות ע"ק, ועיין בזהר פ' תרומה דקמ"ו סע"ב בענין ישקני ההוא דסתים כו' ובמק"מ שם שיבוא ההשפעה מא"א באמצעות ז"א כו'. והזווג נק' מתנה לפי שהוא למעלה מאתעדל"ת בה"ז חיי קל"ג, ועיין בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה למען תירא את ה' ושם ספ"א גבי והענין כי היחוד הוא מסיבת תוס' הארה בהמשפיע כו' ע"ש ומזה יובן שא"א להיות היחוד זו"נ אלא כד אתגלי ע"ק, וכן פי' הרמ"ז פ' ויגש שם דר"ו ע"ב בענין דהא כד רעותא אשתכח שבא ההמשכה ממזל ונוצר חסד כו' ע"ש. עוד יובן זה ממ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה ביאור ע"פ יונתי בחגוי הסלע ושם פ"ב איך ע"י התומ"צ ממשיכים אור האצי' ממש בבי"ע שיהי' דירה בתחתוני' בבי"ע כמו באצי', וזהו עצמו ענין יחוד זו"נ והאדם ידע שיהי' ומלאה הארץ דיעה את ה'. ומבואר שם בלק"ת כי איך יכול להיות המשכה זו מאחר שאין ערוך בי"ע לאצי' אך כי לזה צ"ל המשכה מבחי' סוכ"ע דשם אצי' ובי"ע שוין יעו"ש, וזהו עצמו מש"כ בזהר וחדוותא דדא בדא שיתחברו זו"נ שהם אצי' ומקור דבי"ע לא אשתכח אלא כד אתגלי ע"ק שבבחי' זו שוה חכמה דאצי' עם העשיה הגשמי' כמ"ש בסידור בדרוש ל"ג בעומר בהביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ כו' ע"ש, וזהו ג"כ מ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השגי בפי' והוא כחתן יוצא מחופתו ושם פ"ג חתן נחות דרגא כו' והמשכה זו להיות יוצא ונמשך למטה הוא

והי' מדי חדש בחדשו : נעתק מבוך 1133 [בתחלתו נרשם בגוכי"ק : יהושע ישעי'] רפג, א גוכי"ק. נמצא ג"כ בבוך 1079 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש : במדבר דברים בשעה שהקדימו] שסו, א [ושם מתחיל וענין ר"ח. כמה קטעים ליתא שם].

בהמפתח (כתי"י מעתיק) שבריש הבוך 1133 גרשם (על ישעי') בגוכי"ק : סי' ס' פסוק ח מי אלה כעב תעופינה נתבאר קצת ע"פ והי' חדש בחדשו שלא נכתב כאן נכון להעתיקו משם לכאן.

ראה ג"ב ד"ה זה בלקוטי תורה ברכה צו, ד. לעיל ע' ב'תקנט. ד"ה שלאח"ז.

סידור שער הר"ח ריא, א. והביאור שם ריב, ד. מאמרי אדה"ז — נביאים [קה"ת תשד"מ].

מד"ר : מכאן עד סוף הסעיף נדפס ג"כ לקמן ע' ב'תקפח.

באימא . . הוא התגלות ע"ק : בקיצור לקמן מציין לד"ה לך לך [תורה אור לך יא, סע"ב]. וראה הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקמח.

מחופתו סוכ"ע כו' ובסידור בדרושי החתונה בד"ה כי על כל כבוד חופה וז"ל אך הענין הוא שיש דבר המחבר ב' ההפכיים חתן וכלה כבוד העליון וכבוד התחתון, והיינו ענין בחי' החופה כו' ע"ש, והיינו מ"ש בזהר דדוקא ע"י התגלות ע"ק שהוא סוכ"ע והוא בחי' החופה עי"ז יכול להיות היחוד דזו"נ. ועיין מזה ג"כ בלק"ת עוד פ' הברכה בד"ה תורה צוה לנו משה, ושם פ"ג מענין החופה כו') וכדין חדוותא דכולא ותנינן כתיב מזמור שיר ליום השבת כו' אוף הכי בחדתותי דסיהרא (דהיינו בר"ח) דהא נהיר לה שמשא (ע' במד"ר פ' משפטים פל"א דקמ"ט ע"א ע"פ עד בא השמש עד שיבא משיח שנאמר וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא, יעו"ש מזה יובן מעלת יחוד שמשא וסיהרא דר"ח שהוא הארה מבחי' שמש צדקה ומרפא. והראי' דכמו כאן כתיב לכם היינו החדש הזה לכם כמ"כ שם כתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה, ועמ"ש ג"כ מענין לכם ע"פ והי' לכם לציצית. ויובן זה עוד עפמ"ש בזח"א פ' ויגש דף ר"ח ע"ב ע"פ ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו, בזמנא דקוב"ה אתי לאזדווגא בכנס"י כו' בגין כך ביום השמע"צ תהי' לכם ע"ש. וע' בסידור בהביאור ע"פ והי' מדי חדש בחדשו שכמ"כ בשבת ארז"ל שמש בשבת צדקה לעניים כו' ע"ש, הרי שהיחוד דשבת נק' ג"כ בחי' הארת שמש צדקה) בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא בג"כ האי קורבנא הוא לעילא בגין דיתבסם כולא וישתכח חדוותא בעלמא. וע"ד הביאו עלי כפרה פי' עלי היינו בחי' על הוי' כמש"ש בענין ותתפלל חנה על ה' וכן בשבת נאמר אז תתענג על הוי'. וזהו שאמר המד"ר ס"פ שהחדשי' הם מתנה לישראל שנא' החדש הזה לכם, ור"ל שהחדשי' שהוא יחוד שמשא וסיהרא ונק' זיווגא דקוב"ה בכנס"י, והמשכה זו מע"ק היא לכם דוקא וכנ"ל מענין ולא עמד איש אתו כו', וז"ס טוב ה' לקויו שלמעלה מבחי' טוב ה' לכל בגמ' ספ"ד דסנהדרין דל"ט ע"ב ולכן פרש"י א"ר יצחק לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם כי התורה נק' כחתן והוא כחתן יוצא מחופתו וקאי אדלעיל לשמש שם אהל בהם והוא נמשך בבחי' סיהרא דוקא דהיינו ענין החדש הזה לכם והוא בחי' שלמעלה מבחי' בראשית ברא וכמ"ש במ"א שלכן נאמר אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נזכר אשר בראתי שמים וארץ, לפי שזהו בחי' גבוה יותר דהיינו ענין אתחברותא דקב"ה בכנס"י שלמעלה מעלה מהשפעת חיות העולמות כו'. ועיקר פי' שמש צדקה, הצדקה הוא

ע"פ והי' לכם לציצית: לקוטי תורה שלח מו, א.

שמש בשבת צדקה לעניים: תענית ח, ב.

כמש"ש: בזהר.

המד"ר ס"פ: שבריש המאמר.

פרש"י: ר"פ בראשית.

וכמ"ש במ"א: ראה לקוטי תורה במדבר י, ג. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור שער חג השבועות שז, ג. שח, ד. ד"ה ששת ימים [תקס"ד] סידור שער חג המצות רסד, ב ואילך.

להחיות רוח שפלי' להיות דירה בתחתונים כמ"ש בלק"ת בשה"ש ע"פ מי יתנך כאח לי ונק' המשכה זו שמש צדקה, וכ"ז נמשך בר"ח ושבת כו'. וענין לשון מתנה לישראל י"ל לפי שההמשכה מע"ק הוא למעלה מאתעדל"ת ע"כ נק' מתנה, ועד"ז אמרו גבי שבת מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנן לישראל, ונת' במ"א שיש בשבת לעשות את השבת שע"י אתעדל"ת ממשיכי' בחי' וקראת לשבת עונג המשכת הענג העליון בחכמה אכן זהו רק הארה מענג העליון אבל עצמיות ענג העליון א"א להמשיכו ע"י אתעדל"ת אלא שבא אח"כ בבחי' מתנה, וזה"ע מנחה דשבת כו', וע' כה"ג בלק"ת בשה"ש סד"ה אני ישנה ולבי ער בענין פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם ע"ש בסוף הדרוש ובהביאור שם פ"ב. וא"כ כיון בר"ח מאיר ג"כ ע"ק לכן נק' מתנה. ועיין בה"ז פ' חיי דקל"ג ע"א על ענין תפלת ערבית רשות. וע' בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי ובהביאור בענין ואתם תחרישון.

קיצור. החדשים הם מתנה לישראל שנא' החדש הזה לכם, עפמ"ש בזח"ג ס"פ אחרי דע"ט ב' דר"ח זהו התחדשות הלבנה שמקבלת מהשמש, זהו זיווג עליון דעלמא דאתכסי' בעלמא דאתגליא (וע' זח"ב תרומה קכ"ו ע"ב ע"פ מי זאת. ולפמ"ש במ"א נק' זה צרור החיים, עמ"ש ע"פ והי' נפש אדוני צרורה) וזהו נמשך ע"י התגלות ע"ק כענין והוא כחתן יוצא מחופתו וזהו ע"ד שארז"ל פ"ק דתענית דף ח' שמש בשבת צדקה לעניים שנאמר וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה. וע' מד"ר משפטי' פל"א וכמ"כ הוא בר"ח היחוד שמשא וסיהרא, ועיקר פי' שמש צדקה להיות דירה בתחתונים ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט וזהו החדש הזה לכם וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו ועמ"ש במיכה סי' ו' ח' ע"פ והצנע לכת עם ה' אלקיך ומ"ש בתלים סי' מ"ה ד' ע"פ חגור חרבך על ירך מה ירך בסתר אף ד"ת בסתר כו' ע"ד והצנע לכת כו' וכן בצדקה כל העושה צדקה בסתר כדי שלא יינקו החיצוני' עמ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה אשירה להוי' בענין ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט. וזהו מוסף דר"ח נמשך מבחי' יוסף לכן לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם, וזהו החדשים מתנה הם לישראל, טוב ה' לקויו בחי' את האור כי טוב הנמשך משמש צדקה ומרפא. וענין מתנה כמו מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה.

ענין שיעלו בכל ר"ח להשתחוות כמו עכשיו בג' רגלי' כמ"ש בילקוט סוף ישעי' כי העלי' בג' רגלים בבחי' ששם עלו שבטים שבטי י"ה שמתחברי'

מתנה טובה יש לי: שבת י, ב.

ונת' במ"א: ראה ספר המאמרים תק"ע ע' פא.

ע"פ והי' נפש אדוני צרורה: אור התורה שמואל ע' כט.

ועמ"ש במיכה: אור התורה מיכה ע' תפה.

ומ"ש בתלים: אור התורה (יהל אור) תהלים ע' קעא.

ירושמ"ט מ' בירושמ"ע בינה, וזהו בנהר יעברו ברגל בבחי' נהר היוצא מעדן יעברו, וזהו רק בג' רגלי' כנגד ג' אבות, משא"כ בר"ח שהם י"ב שבטי' אבל לע"ל מדי חדש בחדשו י"ב ג"א דא"א, והיינו ע"י והי' אור הלבנה כאור החכמה וחידושה בר"ח לקבל משמש צדקה שבעתים כאור זה"י, אזי בכל ר"ח מקבלי פני הוי', וע' מד"ר פ' בא פט"ו בענין אור השמש דלע"ל. י"ל יראה פני בג' רגלי' לפי שהם מועדי' לשמחה ומהשמחה נמשך הגלוי בד"ה שוש אשיש וזהו ש' נשמחה בו, ולכן בשבת אף שגבוה מיו"ט א"צ להראות כיון בשבת לא נא' שמחה, ע' ד"ה מצה זו, וע' ד"ה לך לך בענין התגלות עתיק בבינה דוקא, ולכן לענין אבילות שבת עולה ואינה מפסקת רגלים מפסיקין ואינן עולין והיינו משום ברגלים שמחה שזהו מבטל האבל אכן זהו בעוה"ז אבל לע"ל יהי' שמחה ישמח ד' במעשיו במד"ר ר"פ אחרי והיינו שגם מוחין דאבא יאירו בגלוי כמו מוחי' דאי' לכן גם מדי חדש ומדי שבת יבואו לבחי' ראיה. ובזה מתורץ מה שלא נאמר רק חדש ושבת ולא בז' ג' רגלים, כי בג' רגלים שהם מועדי' לשמחה הי' גם בעוה"ז מצות ראי', משא"כ בחדש ושבת זה יתחדש לע"ל שיהי' בהם ג"כ יראה את פני כו'.

(ב) **זח"א*** וישב דקפ"א ע"א, ולפי' הזהרי חמה שם פי' והי' מדי חדש בחדשו ר"ל לע"ל שיתחדש החדש, דהיינו השכינה נק' חדש ונק' סיהרא, ולע"ל יהי' עליית סיהרא כמש"ש בזהר בענין הנה ישכיל עבדי ירום ונשא כו', וגם כמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה כו' אזי יבא כל בשר ר"ל שגם הנשמות יתחדשו עם הבשר אותו בשר שנענה וגדכא בעוה"ז וסבל יסורין כגוונא דלעילא אפי' אותו בשר יתחדש כו', ועיין מענין בשר ברע"מ פ' שופטים דף ער"ה ע"א, ועמ"ש ע"פ ע"כ יעזוב כו' והי' לבשר אחד בסידור בהביאור ע"פ אחרי הוי' אלקיכם תלכו גבי ושורש ענין ובו תדבקון כו' והוא ענין הייחוד בהיכל קדה"ק שנתחבר בריאה עם אצי' והיו לאחדים, ועיין בזח"א דכ"ח סע"א ע"פ זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי ובמא"א אות ב' סי"ג בשר נק' המל' בשר מבשרי. ועמ"ש בענין מאין לי בשר בלק"ת פ' בהעלותך. ואפ"ל יסוד דנוק' כשהוא בחי' חותם שוקע שהוא הביטול נק' יבא כל בשר להשתחוות. ועי"ז נמשך מלמעלה חותם בולט כנז' בד"ה שימני כחותם. עוי"ל דנאמר לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא

בג' רגלי' כנגד ג' אבות: נסמן לעיל ע' ב'קפז.
בד"ה שוש אשיש: לקוטי תורה נצבים מז, א.
בשבת לא נא' שמחה: ראה לקמן ס"ה.
ד"ה מצה זו: לקוטי תורה צו יא, ד.
ד"ה לך לך: ראה לעיל הערה באימא.
שבת עולה ואינה מפסקת: מועד קטן יט, א.
זח"א: נדפס ג"כ לקמן ע' ב'תקצ.
בד"ה שימני כחותם: לקוטי שיר השירים מה, א ואילך.

בשר, ועמ"ש מזה בבוך בראשית א' ע"פ זאת הפעם עצם מעצמי. אבל לע"ל יבוא כל בשר להשתחות לפני, ויומשך מבחי' ידון רוחי כו'. והנה ענין התחדשות החדש שהיא השכינה י"ל עליות המל' במל' דא"ס והשמש שיהי' שבעתים כאור זה"י י"ל יסוד דא"ק ע' בלק"ת פ' צו בד"ה והי' אור הלבנה ספ"ג ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' וגם ממ"ש בסידור בדרוש ברכת הזימון בענין כוסי רויה רכ"א לוגין כמנין ארך ר"ל שעכשיו כוס של ברכה היא המ' דאצי', ולע"ל יתעלה זה הכוס בבחי' אריך אנפין שהוא מ' דא"ק כו' זהו ג"כ ענין מדי חדש בחדשו. והמכוון אשר י"ב ר"ח דעכשיו הם היחוד זו"נ דאצי' להאיר אור האצי' בבריאה, והיינו בבחי' י"ב בקר דבריאה הנק' בשר. אכן לע"ל שתתעלה המ' בכתר יהי' ענין הי"ב חדש ע"ד המשכות אור א"ס באצי', היינו המשכות אור חדש ממש כנז' בהביאור בעצם היום הזה נמול. משא"כ עכשיו אין נשמה חדשה לגמרי. וביאור הענין כי הנה והי' אור הלבנה כאור החמה, ושמש זהו שם הוי', א"כ יהי' המל' שעכשיו היא ש' אד' בבחי' ש' הוי', ואור החמה יהי' שבעתים כו', היינו כי יש שני שמות הוי' ופסיק טעמא בינייהו, והיינו ז"א וע"ק ולע"ל יתעלה ז"א להיות במדרגת ע"ק וזהו ביום ההוא יהי' הוי' אחד. וא"כ הי"ב ר"ח הנמשכי' מי"ב צירופי הוי' יומשכו מש' הוי' דלעילא והיינו בש' הוי' דלתתא, שזהו בחי' הלבנה לע"ל, ואז י"ב בקר דבריאה יהיו ע"ד שבטי יה י"ב ג"א דז"א, ונק' ג"כ כל בשר בחי' בריאה שבאצי', ויבואו להשתחוות ההשתחוואה זהו הביטול דחכמה בחי' אצי' שבאצי' כו', לפני ע"ד לפני הוי', אמר הוי' שיומשך משם הוי' דלעילא בשם הוי' דלתתא.

קיצור סעיף ב'. מדי חדש בחדשו ע"ד הנה ישכיל עבדי סיהרא, או ע"ד והי' אור הלבנה כאור החמה, עליות המ' בכתר שהוא מ' דא"ס כוסי רויה גימט' ארך, והחמה שיהי' שבעתים כו' יסוד דא"ק, א"כ הי"ב ר"ח יהי' ע"ד המשכות אור א"ס מהכתר באצי' והיינו ג"כ ע"י י"ב ג"א שבא"א כמ"ש במק"מ וישלח דקע"ו ופ' בשלח דנ"ח וע' זח"ג נשא קל"ד ב' ועמ"ש ע"פ החדש הזה לכם בביכעל תרי"ט פ' בא. גם י"ל עתה שורש י"ב ר"ח י"ב צירופי הוי' דז"א, ומדי חדש בחדשו הם י"ב צירופי הוי' שבכתר, כי עכשיו פסיק טעמא בינייהו ולע"ל נאמר ביום ההוא יהי' הוי' אחד שכולו הטוב והמטיב, יבוא כל בשר פי' שהגוף שסבל יסורים מחמת פגימו דסיהרא יתעלה עמה, וכמו שהביאו ראי' במד"ר פ' משפטים פל"א שהעניים שסבלו יקחו שכר פי שנים מהעשירים, מאיוב שנכפלו לו ב"פ ע' שנה שחי אחר היסורים ק"מ שנה כו'.

בבוך בראשית א': אינו תח"י. וראה אור התורה בראשית תקמז, ב.
ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא: ראה ג"כ ספר המאמרים תקס"ג ע' תקפג.
בהביאור בעצם היום: ראה ספר המאמרים תקס"ג ע' תקפג.
שני שמות הוי' ופסיק טעמא: זהר נשא קלח, א. וראה לקוטי תורה חקת נז, ג.
ע"פ החדש . . בביכעל תרי"ט: מסומן בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א במס' 1096. נדפס באור התורה שמות ע' רסד ואילך (נוסחא שני').

(ג) **בר"ח** ובחש"מ קורין ארבעה עמ"ש בד"ה יהודה אתה בענין בתולה נשאת ליום הרביעי אף שביום הרביעי נתמעטו המאורות ע"י נשואי בתולה ממשיכי' היחוד שמשא וסיהרא כמ"כ קורין ארבעה ובזח"ג נשא קמ"ה א' דמתעטרי אבהתא והיינו בדוד מלכא ע"ד ש' ע"ב זח"ב קל"ב ב' ושבת שביעאה ע"ד ש' מ"ב לכן קורין שבעה א"כ בר"ח יחוד חג"ת במ' וביו"ט ושבת בא מג' ראשונות.

(ד) **סוטה*** פ"א דף ה' סע"א אמר חזקיה אין תפלתו של אדם נשמעת אא"כ משים א"ע כבשר (שהוא רך ולא כאבן שהוא קשה) שנאמר והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות וגו' (להתפלל אותם שהם בשר יבואו ויתפללו כי הם נשמעים לפני אבל גסי הרוח לא יבואו). ואפ"ל ע"ד מ"ש בשגם הוא בשר, וארז"ל בחולין פרק שלוח הקן דקל"ט ע"ב משה מן התורה מנין בשגם הוא בשר. ויש לפרש ע"ד מ"ש בזהר תרומה דקנ"ו סע"ב בפי' כל בשר, דבשר הוא המל' וכל הוא היסוד, וזהו ג"כ ענין משה שנק' איש האלקים שמשפיע לש' אלקים שהוא מ', והיינו בשגם זה משה הוא בשר שמשפיע למל' מקור דבי"ע. וקרוב לזה פי' בפרדס ערך בשר, או י"ל דבמשה כתיב ותרא אותו כי טוב הוא שנולד מהול, א"כ לא הי' בו עור הערלה החופה על הבשר הגיד וכמ"ש במד"ר ר"פ וירא ע"פ ואחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוה, אמר אברהם אחר שמלתי את עצמי הרבה גרים באו להדבק בזאת הברית ומבשרי אחזה אלוה אלולי שעשיתי כן מהיכן היה הקב"ה נגלה אלי. נמצא הפי' ומבשרי זהו אבר המילה אחר שכרתו ממנו עור הערלה נק' בשרי וזהו ענין ועל בריתך שחתמת בבשרינו כו', ועי"ז אחזה אלוה, כי כ"ז שעור הערלה חופה על הבשר א"א להיות אחזה אלוה לפי שהוא המסך דק"נ המעלים ומסתיר. משא"כ הבשר הגיד לאחר שכרתו ממנו המסך דק"נ פי' במא"א ב' י"ג שהוא החשמל ובו וע"י אחזה אלוה, א"נ הוא היסוד שמשפיע כו' ונק' ג"כ בשר היורד מן השמים אלה תולדות יעקב יוסף ולכן משה שנולד מהול נאמר בשגם הוא בשר שלא הי' בו המסך דק"נ. וזהו וכל בני בשר יקראו בשמך, ר"ל מאן דנטרין ברית נקראו בני בשר שאינם ממשיכי' עליהם עור הערלה, ולכן תפלתם נשמעת וגם משה היה עניו מאד, וז"ש ג"כ בגמרא שם בשר כתיב ביה ונרפא אדם לא כתיב ביה ונרפא ע' זח"א פ' נח דס"ו ע"פ וירפא את מזבח ה' ההרוס, ועוי"ל שזהו ע"ד אדם ובהמה שעם היותו אדם משים א"ע כבהמה, ופרש"י פ"ק דחולין דף ה' ע"ב דכאי רוח ולכן נק' בשר שמשים א"ע כבהמה, ועי"ז תושיע הוי', וזהו יבא כל בשר להשתחוות לפני.

בד"ה יהודה אתה: אור התורה ויחי שסא, ב.
בתולה נשאת ליום הרביעי: ריש כתובות.
סוטה: מכאן עד סוף הקטע נדפס ג"כ לקמן ע' ב'תקצא.
דבמשה . . שנולד מהול: סוטה יב, א.

קיצור סעיף ד'. יבא כל בשר י"ל ע"ד יראה כל זכורך. כי במשה נאמר בשגם הוא בשר ע"ד מ"ש באברהם ואחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוה, דקאי על המילה, ובמשה ותרא אותו כי טוב הוא שנולד מהול. וא"כ יבא כל בשר מאן דנטרין ברית.

ילקוט חב נז ב, קג ד קד א קעו ד.

(ה) **ילקוט** ח"ב בישעי' ע"פ מי אלה כעב תעופינה, רמז שס"ג כתיב והיה מדי חדש בחדשו כו' אלא שהעבים באים וטוענים אותם הוא שהנביא מקלס ואומר מי אלה כעב תעופינה כו' ויש להעיר מענין ואשא אתכם על כנפי נשרים. עו"ש אינו אומר יבא כל ישראל אלא יבא כל בשר א"ר אלעזר כל מי שנעשה כבשר בעוה"ז זוכה לראות פני שכינה כדכתיב עוצם עיניו מראות ברע מלך ביופיו תחזינה עיניך כו' בישעי' סי' לג יז ועמש"ש על פסוק זה, בפי' יבא כל בשר יש פי' ע"ד אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וכ"כ הרד"א בתפלת מוסף דר"ה בעלינו לשבת גבי וכל בני בשר יקראו בשמך ועמש"ש מזה בישעי' סי' מם פסוק ה' ע"פ ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר ומבואר ג"כ מזה בסידור בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם כו' וזהו ע"ד והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול ואזי ובאו גם האובדים בארץ כו' והשתחוו כמ"ש בלק"ת בד"ה והי' יתקע כו' ושם פ"ג, וכמ"כ ע"י חדש בחדשו כו' יבא גם כל בשר להשתחוות כו' [וא"כ בחי' בשר זהו ע"ד לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר ופי' בזח"א דל"ח ע"א בגין דאתמשכו בתר גופא וזהו ע"ד כל הבשר חציר וכתיב ויזכור כי בשר המה תלים סי' ע"ח ט"ל ופירש"י כי בשר המה ויצה"ר טמון בלבם, רוח הולך ולא ישוב פרש"י דקאי על יצה"ר שלא ישוב עוד ולכן יבא כל בשר להשתחוות ואז רוחי אתן בקרבכם וכתי' והיה אחרי כן אשפוך רוחי על כל בשר ביואל סי' ג' א' וזהו ההפך מבחי' לא ידון רוחי כו' ואולי יהי' כל בשר מעין משארז"ל בשגם הוא בשר בשגם זה משה כו' גם אז יהיו בבחי' עצם מעצמי ובשר מבשרי *], ועיין בזח"ב פ' משפטים דף ק"ח ע"ב בפירוש הפסוק ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, עתה דוקא כו' דהא כמה זמנין דאתמר אני זמנא חד ולא יתיר והוה תמן סט"א, אבל השתא אני אני הוא ואין אלקים עמדי דהא כל סט"א אתעבר כו', י"ל אני הוא מ' ולכן כשנאמר אני זמנא חד יש יניקה מבחי' רגליה יורדות כו' אבל אני אני הוא כפל לשון היינו חיבור זו"נ שיהיו ג"כ בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין

[וא"כ . . מבשרי] : מה שהושם בין שני חצאי ריבוע. נכתב בריש [וצד ימין] של העמוד. ולא נסמן מקומו בפנים. ואולי שייך כאן.

אני הוא מ' : פרדס שער ערכי הכינויים מערכת אין. פרי עץ חיים בתחלתו.

כמו או"א אהל בל יצען כמ"ש בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני, וכפל זה כענין עיסקא דשבתא כפול, ואז אין שום יניקה כו', וכענין בימי שלמה קיימא סיהרא בשלימותא הי' ג"כ מנוחה וביטול אך זה הי' רק הארה, ובמ"א ע"פ עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים פי' הפסוק ראו עתה כי אני אני הוא, חיבור ב' ההויות דע"ק וז"א ע"ד ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו' ובגלוי ע"ק בז"א, עי"ז ואין אלקים עמדי, לכן זהו ענין והיה מדי חדש בחדשו כו' התגלות ע"ק מ' דא"ס, אשר אז ואין אלקים עמדי לכן מזה נמשך יבא כל בשר להשתחוות וזהו ג"כ ענין אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו'.

ילקוט ח"ב קג ד תחלת רמז תשל"ז. שם קד ג סוף רמז תשמ"א ע"פ צמאה נפשי לאלקים כו' לראות את פניך כו' אימתי את מחזיר לנו הכבוד שעלינו שלשה פעמים רגלים ורואים פני שכינה א"ר יצחק כשם שהם באים לראות כך הם באים ליראות (ע' רפ"ק דחגיגה דפי' ליראות מה שהאדם רואה פני השכינה) מתי אבוא ואראה ברוח הקדש כו' אמר להם בני בעוה"ז אתם עולים בשנה שלשה פעמים כשיגיע הקץ אתם עולים שם בכל חדש שנאמר והיה מדי חדש בחדשו עכ"ל, וכ"ה בילקוט בישעי' במקומו ע"פ והיה מדי חדש בחדשו. ובילקוט בשה"ש דף קע"ו ד' ע"פ הנך יפה רעייתי ושם רמז תתקפ"ה בפי' עינייך יונים ומה היונה עושה גוזלים בכל חדש כך ישראל והיה מדי חדש בחדשו, וכן פי' רשב"ם בב"ב פרק הספינה דף פ' ע"א שדרך היונים לעשות גוזלות בכל חדש שני וולדות זכר ונקבה, ומסתמא שיולדת בפעם א' זכר ונקבה, וצ"ל הנמשל, ואפ"ל כי הנה ענין עיניך יונים פי' בלק"ת הנך יפה רעייתי שהתענוג של היונים זכר ונקבה שמסתכלים זע"ז ולכן שייך זה לענין והי' מדי חדש בחדשו שיהי' בחי' יראה פני ה' אלקיך בכל ר"ח כמו שעכשיו בשלשה רגלים לכן שייך זה לענין עינייך יונים כו' וענין התולדות שיומשך מראי' זו י"ל היינו שהם שואבים רוח הקודש, או שנמשך נשמות חדשות, והנה* ענין מה שהעלייה רק שלשה פעמים בשנה הענין י"ל כי הנה הג' יו"ט נקראו מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון כמ"ש ושמחתך * בחגך, משא"כ בשבת אף שגבוה מיו"ט לא נאמר בו שמחה כ"א מנוחה, ובישעי' נאמר וקראת לשבת ענג, אבל לא נזכר שמחה ועיין מזה בש"ע אאזמו"ר ז"ל ריש ה' שבת סי' רמ"ב ובה' יו"ט סי' תקכ"ט ועיין בלק"ת פ' צו בד"ה מצה זו, דלשם פי' שזהו מפני שהשבת הוא למעלה מבחי' השמחה, כי השמחה נמשך מהבינה אם הבנים שמחה, ושבת הוא מוחין דאבא שלמעלה מההשגה והבנה ע"כ אין שייך בו שמחה שהשמחה היא מההשגה והבנה כו' אך בפע"ח משמע דהטעם

עיסקא דשבתא כפול: מדרש תהלים רסצ"ב.

בימי שלמה קיימא סיהרא בשלימותא: ראה שמות רבא פט"ו, כו. זהר ויצא קנ, א. ויחי רכה, ב. ועוד.

ובמ"א ע"פ עתה ידעתי: אור התורה יתרו ע' תשמ.

והנה: מכאן נדפס ג"כ לקמן ע' ב'תקפו.

ושמחתך: כ"ה בגוכי"ק.

השמחה ביו"ט יותר מבשבת, מפני שביו"ט בא האור בגלוי יותר מבשבת, והנה במד"ר פ' אחרי פ"ך אומר דעיקר השמחה הוא לע"ל אבל בעוה"ז אינו כן, לכן נאמר ישמח ישראל בעושיו, שמח אינו אומר אלא ישמח, וכן נאמר ישמח ה' במעשיו שמח אינו אומר אלא ישמח לע"ל, א"כ השמחה היא בחי' עליונה ואף שהיא בבינה הרי התגלות ע"ק הוא דוקא בבינה יותר מהחכמה, כמ"ש בת"א ר"פ לך לך גבי ה' דאברהם שהגלוי הוא ע"י הא עילאה דבינה, והיינו מבחי' אב רם שהוא חכמה נמשך שיהי' גלוי לך לך ע"י תוספת אות הא כי הוא דא עתיקא כו' שמבחי' ע"ק דוקא שלמעלה מהחכמה נמשך שיהי' הירידה וההתגלות למטה כמ"ש בהביאור ע"פ אג"ה ד"ה חגרה בעוז מתניה ע"ד המגביהי לשבת ועי"ז המשפילי לראות כו' ולכן נה"י חדשי' נמשכי' מהכתר וכמ"ש מזה ג"כ בהביאור דאלה מסעי דרוש השני בענין פי' אל עליון כו' קונה הכל כו', ועיין ג"כ בסידור בדרוש ברכת הזימון בענין לויתן שדוקא ע"י חיבור חו"ב יחד נמשך גלוי העונג כו', ועמ"ש בענין ומבני יששכר יודעי בינה לעתים שאפילו בדורו של משה לא אשתכח כוותיהו שנאמר רק חכמים וידועים, הרי בחי' נבונים שמבינה הם גבוהים מבחי' חכמים וע' בפרש"י בחומש פ' דברים מזה, לכן עיקר השמחה שיהי' לע"ל כי עוה"ב נק' בינה ובו יתגלה פנימי' ע"י שזהו השמחה כן פי' הרמ"ז ר"פ תולדות, וא"כ לפ"ז היו"ט שנק' מועדים לשמחה ע"כ צ"ל משום שהם אור הבינה ומאיר בזה הארת ע"ק יותר מבחכמה שהוא שבת, אף שהחכמה היא למעלה מהבינה מ"מ יש בחי' בבינה שהוא ג"כ נעלה יותר ועם היות שאין מאיר עכשיו פנימית עתיק עכ"פ מאיר הארה מחיצוניות עתיק לכן הם דוקא מועדים לשמחה, והנה מבואר בלק"ת פ' צו בד"ה להבין ענין משמת חתן וכלה, חתן וכלה נק' יעקב ורחל שהם זו"נ כו' ע"ש ושם פ"ב אך הגורם להיות בחי' יעקב ויבקע הנ"ל הוא בחי' שמחה וגלוי פנימית כו' עוז וחדוה במקומו שעשוע המלך בעצמותו וזהו שמח תשמח ריעים, אכן זהו עכשיו אבל לע"ל שנאמר ישמח ד' במעשיו שיהי' גלוי השמחה, והוא הגלוי מפנימי' עתיק, ויאיר ג"כ פנימי' אבא שהוא פנימי' עתיק, א"כ גם בשבת שהוא מוחין דאבא יהי' השמחה כמו עכשיו ביו"ט שהוא מוחין דאימא, לפי שגם מוחין דאבא שהם למעלה מההשגה עכשיו יאירו אז בגלוי בהשגה כמו מוחין דאימא, ומזה נמשך השמחה, לכן גם מדי חדש ומדי שבת יבואו לבחי' ראיה יראה את פני כו', ובזה יתורץ מ"ש כאן רק מדי חדש בחדשו ומדי שבת ולא נז' ג' מועדים כי בג' רגלים שהם מועדים לשמחה הי' גם בעוה"ז מצות ראיה יראה פני כו' משא"כ להיות יראה פני כו' מדי חדש ומדי שבת זה יתחדש לע"ל*, בענין תיבת והיה שהוא מורה על שמחה עמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה

בהביאור ע"פ אג"ה ד"ה חגרה בעוז: ספר המאמרים תקס"ג ע' לא ואילך.

לע"ל: ע"כ נדפס לקמן ע' ב'תקפה.

וכל בניך ספ"ד וספ"ג, ועמ"ש מזה בבוך ירמי' דק"ג ע"א, ובבוך תרטו"ב ח"ב דרל"ט ע"א בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו ספ"א ודף רל"ז ע"א בפי' שאמר והיה העולם, ועמ"ש מזה בבוך בראשית א' דף תמ"ו ע"ב בשם ספר עבודת ישראל פ' ויצא, ועיין בסידור שער הק"ש על הזהר פ' פנחס דרל"ו בענין ש"מ אח דפסוק ראשון שהוא אשמח ע"ש אנכי אשמח בהוי', והענין י"ל עוד ע"פ מארז"ל כל המשמח את החתן, דצריך לשמח את החתן לפי שצ"ל ע"כ יעזוב איש ז"א את אביו ואת אמו י"ה, ודבק באשתו ה' אחרונה זהו ירידה, לעזוב עלמא דאתכסיא ששם התגלות עתיק כו' ע' מזה בסידור בדרושי חתונה בד"ה שמח תשמח ריעים האהובים, ומ"ש בד"ה וכל בניך הנ"ל מזה ג"כ, ומ"ש בבוך תרטו"ב דף מ"ד ע"א, וע"ש דמ"ט סע"ב יעו"ש וגם דמ"ו סע"ב בשטה מהצד, וזוכה לתורה שהתורה נק' ג"כ חתן ירידה, אך עי"ז יהי' עלייה כמ"ש חכמות בחוץ תרונה ר"ל ע"י ירידת ח"ע שהיא התורה בחוץ עי"ז תרונה רננא דאורייתא אותיות שמו הגדול בת"א פ' יתרו בד"ה זכור את יום השבת דרוש הראשון, וזה מרומז בתיבת והיה אשר ו"ה שהם חתן וכלה קודמים לי"ה, כי ע"י ירידה זו הנה הואו בריח התיכון העולה עד הכתר למעלה מי"ה או"א ועוד כי ע"י זווג גופני הרי נעשה הולדה עד דורות עולם, והנה כשהאדם מוליד בן ובת נקרא עליו שם הוי' שהוא ואשתו דוגמת י"ה ובן ובת שלו דוגמת ו"ה, הרי שע"י זווג גופני דחתן וכלה, כשיהיו להם בני שלישים הם למעלה מבחי' י"ה אלא ע"ד סבא כו'.

הגהות על הדרוש והי' מדי חודש שבלק"ת ס"פ הברכה, ועמ"ש מזה בד"ה ששת ימים תעשה מעשיך * בבוך קיץ תרי"ז נייר, והוא כי שבת ששבת מהדבור והקשה הפנ"י פ' יתרו א"כ למה אין שביתינו מהדבור חיוב מדאורייתא כלל כ"א מדרבנן והתירוץ כי מאמרו של הקב"ה מעשה כמ"ש במד"ר פ' לך ס"פ מ"ד, והרי בדבר ה' שמים נעשו, א"כ חשוב מאמרו כמו עשיה, משא"כ מאמר ודבור שלנו אין מתהוה ממנו כלום לכן מצות שבת דוקא מהעשייה.

בבוך ירמי' דק"ג ע"א: מסומן בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א במספר 1081. נדפס באור התורה זכרי' ע' תקכה.

ובבוך תרטו"ב . . העולם: מסומן בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א במספר 1065 ושם חסירים דפים אלו. נמצאים בבוך 751. נדפס אור התורה ראה ע' תרצט. ע' תרצ.

בבוך בראשית . . פ' ויצא: אינו תח"י.

כל המשמח את החתן: ראה ברכות ו, ב.

בבוך תרטו"ב . . מהצד: [בבוך 751. ראה הערה לעיל ובבוך תרטו"ב. נדפס] בספר המאמרים תקס"ב ע' רצה. ע' רצט. ע' דש.

בד"ה ששת ימים . . תרי"ז נייר: מסומן בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א במספר 1053. המאמר (בהשמטות) נדפס באור התורה יתרו ע' תתקנ. הקטע שכוונתו כאן לא נדפס לע"ע.

תעשה מעשיך: כ"ה בגוכי"ק.

ועניו* שר"ח אינו נק' יום המעשה, כי מע"ב נמשך מבחי' מל' והוא ש' אלקים הצמצום להיות יש ודבר נפרד כו', אבל בהתגלות ש' הוי' דקמי' כלא חשיב אסור בעשיית מלאכה כמשל העומד לפני המלך אם יעשה מלאכה זהו מורד כו', ור"ח גילוי שמש בלבנה אינו יום המעשה כי שמש ומגן הוי', רק לפי שהגילוי ע"ד יחו"ת שילוב הוי' באד', ואזלת לקרתא הלך בנימוסהא, לכן אין אסור מדינא בעשיי' מלאכה. אבל ג' יו"ט שילוב אד' בהוי' ע"ד תלתא אינון זמינין מקדש כו', וע' בסידור שער יו"ט על מאמר הזהר תלתא אינון זמינין מקדש. ולפמ"ש בלק"ת עשיית מלאכה זהו כשהדבור מאיר וגם כשמקבל הדבור מששת ימי בראשית שהם הנק' ששת ימי המעשה, והיינו שהמקור להתהוות העולמות הנפרדי' נמשך מששת ימים שהם ו"ק מעלה ומטה מזרח ומערב כו', משא"כ ג' ראשונות גבהו מבחי' עולם, וזהו שהתורה קדמה אלפים לעולם שהן ב' אלפין חו"ב בת"א בתחלתו בד"ה השמים כסאי וכמ"ש במ"א, שלכן החכמה נק' אמת בהביאור דאלה מסעי דרוש הג'. והדבור כשמקבל מששה מדות הנ"ל שמזה נמשך ששת ימים עשה ה' אז מותר למטה בעשיית מלאכה. אבל בשבת לא יש ב' בחי' הנ"ל כי אז הדבור אינו מאיר וגם מתעלה בכח"ב שהם ג"ר שגבהו מבחי' עולם, לכן אסור בעשיית מלאכה. ובר"ח זהו בחי' ממוצע בין שני הבחי' דששת ימי המעשה, ושבת היינו הדבור מאיר בו כמו בששת ימי המעשה ולא שבת ממאמר. ועכ"ז אינו נק' יום המעשה, כי בר"ח אין הדבור מקבל מו"ק שהן בחי' ששת ימים עשה כ"א מקבל הדבור מג' ראשונות חו"ב והן גבהו מבחי' עולם ומבחי' מעשה, ע"ד המתנשא מימות עולם. ומ"ש בלק"ת שבר"ח נפתח שער הפונה קדים זהו כדי להיות יחוד שמשא וסיהרא, כי חצר הפנימי' הוא יסוד והוא המתייחד עם סיהרא מל', אך צ"ל מקור ההמשכה מבחי' כתר הנק' קדים שמאיר בו קדמונו של עולם, וכנ"ל סעי' א' בענין כחתן יוצא מחופתו והחופה והמקיף הוא כתר הנק' קדים, משא"כ ששת ימי המעשה נק' שי"ב ששרשם מבחי' ראשית שהוא חכמה. ואף שנת' שחו"ב עצמו גבהו מבחי' עולם מ"מ כשהחכמה מאיר בהמדות ו"ק אזי נמשך מזה המעשה כמ"ש מה רבו מעשיך ד' כולם בחכ' עשית אבל כשמאיר בחי' קדי' אינו נק' יום המעשה. ואפשר יש לכוין זה ג"כ עם הדרך שכתבתי דבהתגלות ש' הוי' אין שייך מעשה כמו העומד לפני המלך כו', כי בו"ק אין גלוי ש' הוי' כי פרסא מפסקת בין בינה לז"א בסוד מי ברא אלה מבטן מי יצא הקרח כו'. או ע"ד שנתבאר בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקי' כו' וארא כו'. ושם בד"ה אך הנה כ"ז הוא בגלוי המשכת

ועניו : מכאן עד סוף הקטע נדפס ג"כ לקמן ע' ב'תקצא.
ואזלת לקרתא הלך בנימוסהא : שמות רבא תשא פמ"ז, ה.
תלתא אינון . . שער יו"ט : זהר אמור ד, א. שער המועדים ריט, א ואילך.
בלק"ת : נסמן בריש המאמר.

המדות אהוי"ר שהוא יחוד הוי' באלקי' כשכבר נמשך בש' אלקי'. אבל ושמי הוי' דהיינו בבחי' הוי' לבדו קודם שבא לידי גלוי ההמשכה במדות כו'. א"כ בששת ימי המעשה בא ההמשכה מבחי' ש' הוי' כשמאיר בהמדות אבל בר"ח מקבל הדבור מבחי' שלמעלה מהמדות. וע' מזה ג"כ בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני פ"א. ולכן נאמר בר"ח ונסכו שאז הדבור אינו טפל להמדות כו' כמ"ש בסידור בהביאור ע"פ והי' מדי חדש. ולכן אין ר"ח נק' יום המעשה ואעפ"כ מפני שמאיר בהדבור מותר בעשיי' מלאכה, ובשבת נמשך ש' הוי' ממש שלא ע"י הדבור, ע"כ אסור בעשיית מלאכה. ועכ"פ יש בר"ח ב' ענינים. האחד שאז המל' בחי' דבור מקבל מחו"ב עצמן שלא ע"י המדות ולכן נאמר במוסף דר"ח ונסכו כמ"ש בסידור בהביאור ע"פ והי' מדי חדש הב' שאז ג"כ היחוד דיסוד עם סיהרא וזהו ענין שאז נפתח שער חצר הפנימי' שהוא יסוד.

והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו.

בילקוט סוף ישעיה בשם מדרש תלים ע"פ מתי אבוא ואראה פני אלקים אמ"ל הקב"ה בעה"ז הייתם עולים שלש פעמים בשנה כשיגיע הקץ אתם עתידים להיות עולים שם בכל חדש וחדש שנאמר והיה מדי חדש בחדשו, ומשמע שגם העלייה בשלשה רגלים יהי' ג"כ, רק שיהי' נוסף ע"ז העליי' בכל חדש וחדש ומדי שבת. ועיין בילקוט בישעי' רמז שס"ג שזהו ע"י שהעבים באים וטוענים אותם שנאמר מי אלה כעב תעופינה בישעי' סי' סמך פסוק חית. ועיין מענין מי אלה כעב תעופינה בגמרא פ"ה דב"ב דף ע"ה ב', ובמהרש"א שם ובמד"ר פ' פקודי ס"פ נ"א ושם משמע שזה העפיפה יהי' ע"י בחי' אלה. לפ"ז צ"ל הפי' אשר בחי' מי שהוא בינה יאיר בבחי' אלה שהוא ו"ק דז"א כמ"ש בלק"ת ד"ה והיה מספר בנ"י וכן פי' בהדיא בזח"ב פ' משפטים דף ק"ה ענין מי אלה כעב תעופינה וז"ל מי ואלה דהוה בהון פרודא בגלותא דמצרים, יתחברון ושמא (דאלקים) יהי' שלים על תקוניה עכ"ל ואפ"ל

והיה מדי חדש בחדשו: נעתק מבוך 1056 רפט, א גוכי"ק. נמצא ג"כ בבוך 53 שעט, א. 188 קא, א. 432 קט, א [ובראשו נרשם: בס"ד פ' נח התרכ"ב לפ"ק]. 992 ע' כט [ובראשו נרשם: בס"ד שבת בראשית. מחר חודש שנת כתר"ו. ובסיום המאמר כותב: נאמר שני פעמים בשנת תרכ"ה וכתרון]. 1079 [על הכריכה נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: במדבר דברים בשעה שהקדימו] שסב, א [ושם נרשמו סעיפים]. 1120 [נרשם על הכריכה בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: תרכב. תרכג. תרכד. תרכה. חורף] צא, א.

בכמה מהנ"ל חסרים כמה קטעים.

שהתחברות מי אלה זהו כענין והיה הוי' לי לאלקים, ועיין עוד במד"ר פ' בלק דף רע"ט ב' ע"פ כתרועת מלך בו.

קיצור **שלע"ל יהיו עולים לירושלים מדי חדש בחדשו ע"י העבים וזהו מי אלה כעב תעופינה והיינו ע"י שבחי' מי שהוא בינה יתחבר ויאיר באלה שהוא ו"ק דז"א.**

וצ"ל מדוע עלייה זו דשלש פעמים בשנה יראה לא היה בשום שבת כ"א ביו"ט והלא שבת גבוה מיו"ט. והנה תחלה י"ל ענין חדש ושבת, עפמ"ש בלק"ת ד"ה והיה מדי חדש בחדשו, הנה ר"ח אע"פ שמותר בעשיית מלאכה מ"מ אינו נקרא בפסוק יום המעשה, ומתחלה יש לבאר ענין ששת ימי המעשה ושבת קדש, הנה ענין ששת ימי המעשה הם ששה מדות עליונות ומ"מ נקראים ימי בראשית שיוצאין ונמשכין מן החכמה הנק' ראשית והם בבחי' המשכה והשתלשלות להתלבש בבי"ע כמ"ש אף עשיתיו, והירידה היא לצורך עלייה וביטול היש, דבחכמה אתברירו דהיינו פי' ששת ימי בראשית כנ"ל משא"כ בשבת הוא העלייה מבחי' עשייה לבחי' עונג ויתענגו מטובך פי' טובך היינו יסוד, ואע"ג דששת ימי המעשה הן ו' מדות היינו התלבשות ו"ק דאצי' בו"ק דבי"ע התלבשות גמור כמ"ש בזח"ג צ"ד ב', אבל ויתענגו מטובך היינו יסוד כמו שהוא באצי' שמושך השפע מלמעלה כידוע מענין אל עליון גומל חסדים טובים קונה הכל, ולכן נאמר בשבת ממצוא חפצך ודבר דבר שהדבור חוזר למקורו ושרשו למעלה וחיות העולמות נמשך מבחי' מחשבה, כמ"ש בד"ה שובה ישראל עד, ואזי בשבת הוא ג"כ עליות כנס"י בבחי' ויתענגו מטובך כי לפי שעלו במחשבה לכן נאמר ושמרו בנ"י את השבת להתקדש בקדושתו יתברך, וכמ"ש בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ, ספ"א, אך כדי שיוכלו להתעלות צ"ל המשכת כח ועוז לזה מלמעלה וזהו ענין קבלת שבת לכה דודי, משכני אחריך נרוצה, ועד"ז הוא ענין שיר השירים, ומי שטרח בע"ש הוא ענין העלאה שבפסוד"ז עד שמו"ע, ובברכת יוצר והאופנים ברעש כו' שרפים עומדים, ובק"ש למס"נ באחד, ובשמו"ע בא"י המשכה, מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא עיין זח"א ויצא דקנ"ח ע"ב, אך ההפרש בין ההעלאה שבחול ובין העלאה שבשבת ע"ד כמו בן כפר שראה את המלך לגבי בן כרך שראה, וזהו שמש בשבת צדקה לעניים, שמש צדקה ומרפא, כי כל ימי החול היא בבחי' חולת אהבה וכך צריך האדם לעורר האהבה בתפלה כמ"ש חלו נא פני אל,

---

ר"ח אינו ים * המעשה ע"ד כשעושין רש"מ מלאכתן נעשית ע"י אחרים.

בד"ה שובה ישראל עד: לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סו, ג.
ים: אוצ"ל יום.

אבל בשבת הוא בחי' שמש צדקה ומרפא ע"י ישבעו ויתענגו מטובך את האור כי טוב וכמ"ש בזח"א פ' נח דס"ו ע"ב ע"פ וירפא את מזבח ד', כיון דקריב מלה לדוכתיה אתסי כולא, כי היסוד ממשיך שפע הדעת, ולכן קבעו ברכת רפאנו בשמינית כי בחי' טוב הוא שמיני, וכמו תיבת אחד, המשכת הח' בדל"ת.

והנה* ענין מה שהעלייה רק שלשה פעמים בשנה הענין י"ל כי הנה הג' יו"ט נקראו מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון כמ"ש ושמחתך בחגך, משא"כ בשבת אף שגבוה מיו"ט לא נאמר בו שמחה כ"א מנוחה, ובישעי' נאמר וקראת לשבת ענג, אבל לא נזכר שמחה. ועיין מזה בש"ע אאזמו"ר ז"ל ריש ה' שבת סי' רמ"ב ובה' יו"ט סי' תקכ"ט ועיין בלק"ת פ' צו בד"ה מצה זו, דלשם פי' שזהו מפני שהשבת הוא למעלה מבחי' השמחה, כי השמחה נמשך מהבינה אם הבנים שמחה, ושבת הוא מוחין דאבא שלמעלה מההשגה והבנה ע"כ אין שייך בו שמחה שהשמחה היא מההשגה והבנה כו' אך בפע"ח משמע דהטעם השמחה ביו"ט יותר מבשבת, מפני שביו"ט בא האור בגלוי יותר מבשבת, והנה במד"ר פ' אחרי פ"ך אומר דעיקר השמחה הוא לע"ל אבל בעוה"ז אינו כן, לכן נאמר ישמח ישראל בעושיו, שמח אינו אומר אלא ישמח, וכן נאמר ישמח ה' במעשיו שמח אינו אומר אלא ישמח לע"ל, א"כ השמחה היא בחי' עליונה ואף שהיא בבינה הרי התגלות ע"ק הוא דוקא בבינה יותר מהחכמה, כמ"ש בת"א ר"פ לך לך גבי ה' דאברהם שהגלוי הוא ע"י הא עילאה דבינה, והיינו מבחי' אב רם שהוא חכמה נמשך שיהי' גלוי לך לך ע"י תוספת אות הא כי הוא דא עתיקא כו' שמבחי' ע"ק דוקא שלמעלה מהחכמה נמשך שיהי' הירידה וההתגלות למטה כמ"ש בהביאור ע"פ אג"ה ד"ה חגרה בעוז מתניה ע"ד המגביהי לשבת ועי"ז המשפילי לראות כו' ולכן נה"י חדשי' נמשכים מהכתר וכמ"ש מזה ג"כ בהביאור דאלה מסעי דרוש השני בענין פי' אל עליון כו' קונה הכל כו', ועיין ג"כ בסידור בדרוש ברכת הזימון בענין לויתן שדוקא ע"י חיבור חו"ב יחד נמשך גלוי העונג כו'. ועמ"ש בענין ומבני יששכר יודעי בינה לעתים שאפילו בדורו של משה לא אשתכח כוותייהו שנאמר רק חכמים וידועים, הרי בחי' נבונים שמבינה הם גבוהים מבחי' חכמים וע' בפרש"י בחומש פ' דברים מזה, לכן עיקר השמחה שיהי' לע"ל כי עוה"ב נק' בינה ובו יתגלה פנימי' ע"י שזהו השמחה כן פי' הרמ"ז ר"פ תולדות, וא"כ לפ"ז היו"ט שנק' מועדים לשמחה ע"כ צ"ל משום שהם אור הבינה ומאיר בזה הארת ע"ק יותר מבחכמה שהוא שבת, אף שהחכמה היא למעלה מהבינה מ"מ יש בחי' בבינה שהוא ג"כ נעלה יותר ועם היות שאין מאיר עכשיו פנימית עתיק עכ"פ מאיר הארה מחיצוניות עתיק לכן הם דוקא מועדים לשמחה, והנה מבואר בלק"ת פ' צו בד"ה להבין ענין משמח חתן וכלה, חתן וכלה נק' יעקב ורחל שהם

והנה: מכאן נדפס ג"כ לעיל ע' ב'תקפא וראה בהגסמן לשם.

זו"נ כו' ע"ש ושם פ"ב אך הגורם להיות בחי' יעקב ויבקע הנ"ל הוא בחי' שמחה וגלוי פנימית כו' עוז וחדוה במקומו שעשוע המלך בעצמותו וזהו שמח תשמח רעים, אכן זהו עכשיו אבל לע"ל שנאמר ישמח ד' במעשיו שיהי' גלוי השמחה, והוא הגלוי מפנימי' עתיק, ויאיר ג"כ פנימי' אבא שהוא פנימי' עתיק, א"כ גם בשבת שהוא מוחין דאבא יהי' השמחה כמו עכשיו ביו"ט שהוא מוחין דאימא, לפי שגם מוחין דאבא שהם למעלה מההשגה עכשיו יאירו אז בגלוי בהשגה כמו מוחין דאימא, ומזה נמשך השמחה, לכן גם מדי חדש ומדי שבת יבואו לבחי' ראיה יראה את פני כו', ובזה יתורץ מ"ש כאן רק מדי חדש בחדשו ומדי שבת ולא נז' ג' מועדים כי בג' רגלים שהם מועדים לשמחה הי' גם בעוה"ז מצות ראיה יראה פני כו' משא"כ להיות יראה פני כו' מדי חדש ומדי שבת זה יתחדש לע"ל*.

וענין ר"ח מד"ר* פ' בא ס"פ ט"ו, הפה שאמר חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי הוא שאמר והיה מדי חדש בחדשו, למה אמר חדשיכם לפי שהחדשים מתנה הם לישראל שנאמר החדש הזה לכם עכ"ל י"ל עפמ"ש בזח"ג ס"פ אחרי דע"ט ב' אמר ר' שמעון כתיב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו אמאי דא שקיל כדא, אלא כולא בחד דרגא סליקו דא אזדווג בדא (ענין זיווג זו"נ וחיבור יהודה שהוא מ' ביוסף שהוא יסוד עיין בזהר ויגש דר"ו ע"ב ע"פ כי הנה המלכים נועדו כו') וחדוותא דדא בדא לא אשתכח אלא כד אתגלי עתיקא קדישא (ע' זח"ב ר"פ וארא דכ"ב ע"א בענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא וידוע כי באימא שהוא בינה הוא התגלות ע"ק ועיין בזהר פ' תרומה דקמ"ו סע"ב בענין ישקני ההוא דסתים כו' ובמק"מ שם שיבא ההשפעה מא"א באמצעות ז"א כו', והזווג נק' מתנה לפי שהוא למעלה מאתעדל"ת, בה"ז חיי קל"ג, ועיין בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה למען תירא את ה' ושם ספ"א גבי והענין כי היחוד הוא מסיבת תוספת הארה בהמשפיע כו' ע"ש ומזה יובן שא"א להיות היחוד זו"נ אלא כד אתגלי ע"ק וכן פי' הרמ"ז פ' ויגש שם דר"ו ע"ב בענין דהא כד רעותא אשתכח שבא ההמשכה ממזל ונוצר חסד כו' ע"ש עוד יובן זה ממ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה ביאור ע"פ יונתי בחגוי הסלע ושם פ"ב איך ע"י התומ"צ ממשיכים אור האצי' ממש בבי"ע שיהיה דירה בתחתונים בבי"ע כמו באצי' וזהו עצמו ענין יחוד זו"נ והאדם ידע שיהי' ומלאה הארץ דיעה את ה', ומבואר שם בלק"ת כי איך יכול להיות המשכה זו מאחר שאין ערוך בי"ע לאצילות אך כי לזה צ"ל המשכה מבחי' סוכ"ע דשם אצי' ובי"ע שוין יעו"ש, וזהו עצמו מש"כ בזהר וחדוותא דדא בדא שיתחברו זו"נ שהם אצי' ומקור דבי"ע, לא אשתכח אלא כד אתגלי ע"ק שבבחי' זו שוה חכמה דאצילות עם העשייה הגשמיות כמ"ש בסידור בדרוש ל"ג בעומר

לע"ל : ע"כ נדפס לעיל ע' ב'תקפב.

מד"ר : מכאן עד סוף הקטע נדפס ג"כ לעיל ע' ב'תקעד.

בהביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ כו' ע"ש, וזהו ג"כ מ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השני בפי' והוא כחתן יוצא מחופתו ושם פ"ג חתן נחות דרגא כו' והמשכה זו להיות יוצא ונמשך למטה הוא מחופתו סוכ"ע כו' ובסידור בדרושי החתונה בד"ה כי על כל כבוד חופה, וז"ל אך הענין הוא שיש דבר המחבר ב' ההפכיים חתן וכלה כבוד העליון וכבוד התחתון והיינו ענין בחי' החופה כו' ע"ש והיינו מש"כ בזהר דדוקא ע"י התגלות ע"ק שהוא סוכ"ע והוא בחי' החופה עי"ז יכול להיות היחוד דזו"נ, ועיין מזה ג"כ בלק"ת עוד פ' הברכה בד"ה תורה צוה לנו משה, ושם פ"ג מענין החופה כו') וכדין חדוותא דכולא, ותנינן כתיב מזמור שיר ליום השבת כו' אוף הכי בחדתותי דסיהרא (דהיינו בר"ח) דהא נהיר לה שמשא (ע' במד"ר פ' משפטים פל"א דקמ"ט ע"א ע"פ עד בא השמש עד שיבא משיח שנאמר וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא, יעו"ש מזה יובן מעלת יחוד שמשא וסיהרא דר"ח שהוא הארה מבחי' שמש צדקה ומרפא, והראיה דכמו כאן כתיב לכם היינו החדש הזה לכם כמ"כ שם כתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ועמ"ש ג"כ מענין לכם ע"פ והיה לכם לציצית ויובן זה עוד עפמ"ש בזח"א פ' ויגש דף ר"ח ע"ב ע"פ ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו, בזמנא דקוב"ה אתי לאזדווגא בכנס"י כו' בגין כך ביום השמיני עצרת תהיה לכם ע"ש וע' בסידור בהביאור ע"פ והיה מדי חדש בחדשו שכמ"כ בשבת ארז"ל שמש בשבת צדקה לעניים כו' ע"ש הרי שהיחוד דשבת נק' ג"כ בחי' הארת שמש צדקה) בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא בג"כ האי קורבנא הוא לעילא בגין דיתבסם כולא וישתכח חדוותא בעלמא, וע"ד הביאו עלי כפרה, פי' עלי היינו בחי' על הוי' כמש"ש בענין ותתפלל חנה על ה', וכן בשבת נאמר אז תתענג על הוי', וזהו שאמר המד"ר ס"פ שהחדשים הם מתנה לישראל שנאמר החדש הזה לכם, ור"ל שהחדשים שהוא יחוד שמשא וסיהרא ונק' זיווגא דקודב"ה בכנס"י והמשכה זו מע"ק היא לכם דוקא וכנ"ל מענין ולא עמד איש אתו כו' וז"ס טוב ה' לקויו שלמעלה מבחי' טוב ה' לכל בגמרא ספ"ד דסנהדרין דל"ט ע"ב, ולכן פרש"י א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם, כי התורה נק' כחתן והוא כחתן יוצא מחופתו וקאי אדלעיל לשמש שם אהל בהם והוא נמשך בבחי' סיהרא דוקא דהיינו ענין החדש הזה לכם, והוא בחי' שלמעלה מבחי' בראשית ברא, וכמ"ש במ"א שלכן נאמר אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נזכר אשר בראתי שמים וארץ, לפי שזהו בחי' גבוה יותר דהיינו ענין אתחברותא דקודב"ה בכנס"י שלמעלה מעלה מהשפעת חיות העולמות כו', ועיקר פי' שמש צדקה, הצדקה הוא להחיות רוח שפלים להיות דירה בתחתונים כמ"ש בלק"ת בשה"ש ע"פ מי יתנך כאח לי ונק' המשכה זו שמש צדקה וכ"ז נמשך בר"ח ושבת כו', וענין לשון מתנה לישראל י"ל לפי שההמשכה מע"ק הוא למעלה מאתעדל"ת ע"כ נק' מתנה, ועד"ז אמרו גבי שבת מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנן לישראל, ונתבאר במ"א שיש בשבת לעשות את השבת שע"י אתעדל"ת ממשיכי' בחי'

וקראת לשבת ענג המשכת הענג העליון בחכמה אכן זהו רק הארה מענג העליון אבל עצמיות ענג העליון א״א להמשיכו ע״י אתעדל״ת אלא שבא אח״כ בבחי׳ מתנה וזהו ענין מנחה דשבת כו׳ וע׳ כה״ג בלק״ת בשה״ש סד״ה אני ישנה ולבי ער בענין פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם ע״ש בסוף הדרוש ובהביאור שם פ״ב, וא״כ כיון בר״ח מאיר ג״כ ע״ק לכן נקרא מתנה ועיין בה״ז פ׳ חיי דקל״ג ע״א על ענין תפלת ערבית רשות. וע׳ בת״א פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי ברכבי ובהביאור בענין ואתם תחרישון.

וענין חדש בחדשו זח״א * וישב דקפ״א ע״א ולפי׳ הזהרי חמה שם פי׳ והיה מדי חדש בחדשו ר״ל לע״ל שיתחדש החדש, דהיינו השכינה נק׳ חדש ונק׳ סיהרא, ולע״ל יהי׳ עליית סיהרא כמש״ש בזהר בענין הנה ישכיל עבדי ירום ונשא כו׳, וגם כמ״ש והיה אור הלבנה כאור החמה כו׳ אזי יבא כל בשר ר״ל שגם הנשמות יתחדשו עם הבשר אותו בשר שנענה ונדכא בעוה״ז וסבל ייסורין כגוונא דלעילא אפילו אותו בשר יתחדש כו׳ ועיין מענין בשר ברע״מ פ׳ שופטים דף ער״ה ע״א, ועמ״ש ע״פ ע״כ יעזוב כו׳ והיו לבשר אחד בסידור בהביאור ע״פ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו גבי ושורש ענין ובו תדבקון כו׳, והוא ענין הייחוד בהיכל קדה״ק שנתחבר בריאה עם אצי׳ והיו לאחדים ועיין בזח״א דכ״ח סע״א ע״פ זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי ובמא״א אות ב׳ סי״ג בשר נק׳ המל׳ בשר מבשרי, ועמ״ש בענין מאין לי בשר בלק״ת פ׳ בהעלותך, ואפ״ל יסוד דנוק׳ כשהוא בחי׳ חותם שוקע שהוא הביטול נק׳ יבא כל בשר להשתחוות, ועד״ז נמשך מלמעלה הותם בולט כנזכר בד״ה שימני כחותם, עוי״ל דנאמר לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר, ועמ״ש מזה בבוך בראשית א׳ ע״פ זאת הפעם עצם מעצמי אבל לע״ל יבא כל בשר להשתחות לפני, ויומשך מבחי׳ ידון רוחי כו׳. והנה ענין התחדשות החדש שהיא השכינה י״ל עליות המל׳ במל׳ דא״ס והשמש שיהי׳ שבעתים כאור זהי׳ י״ל יסוד דא״ק ע׳ בלק״ת פ׳ צו בד״ה והיה אור הלבנה ספ״ג ועמ״ש ע״פ ועתה יגדל נא כח אד׳ וגם ממ״ש בסידור בדרוש ברכת הזימון בענין כוסי רויה רכ״א לוגין כמנין ארך ר״ל שעכשיו כוס של ברכה היא המ׳ דאצי׳ ולע״ל יתעלה זה הכוס בבחי׳ אריך אנפין שהוא מ׳ דא״ק כו׳ זהו ג״כ ענין מדי חדש בחדשו, והמכוון אשר י״ב ר״ח דעכשיו הם היחוד זו״נ דאצי׳ להאיר אור האצילות בבריאה והינו בבחי׳ י״ב בקר דבריאה הנק׳ בשר, אכן לע״ל שתתעלה המ׳ בכתר יהי׳ ענין הי״ב חדש ע״ד המשכות אור א״ס באצילות, היינו המשכות אור חדש ממש כנז׳ בהביאור בעצם היום הזה נמול משא״כ עכשיו אין נשמה חדשה לגמרי, וביאור הענין כי הנה והי׳ אור הלבנה כאור החמה, ושמש זהו שם הוי׳ א״כ יהי׳ המל׳ שעכשיו היא ש׳ אד׳ בבחי׳ ש׳ הוי׳, ואור החמה יהי׳ שבעתים כו׳ היינו כי יש שני שמות הוי׳ ופסיק טעמא בינייהו והיינו ז״א וע״ק ולע״ל יתעלה ז״א

זח״א: מכאן עד סוף הקטע נדפס ג״כ לעיל ע׳ ב׳תקעז וראה בהנסמן לשם.

להיות במדרגת ע"ק וזהו ביום ההוא יהי' הוי' אחד, וא"כ הי"ב ר"ח הנמשכי' מי"ב צירופי הוי' יומשכו משם הוי' דלעילא והיינו בשם הוי' דלתתא, שזהו בחי' הלבנה לע"ל, ואז י"ב בקר דבריאה יהיו ע"ד שבטי יה י"ב גבולי אלכסון דז"א, ונק' ג"כ כל בשר בחי' בריאה שבאצילות, ויבואו להשתחוות ההשתחוואה זהו הביטול דחכמה בחי' אצי' שבאצילות כו', לפני ע"ד לפני הוי', אמר הוי' שיומשך משם הוי' דלעילא בשם הוי' דלתתא.

יבא כל בשר סוטה* פ"א דף ה' סע"א אמר חזקיה אין תפלתו של אדם נשמעת אא"כ משים א"ע כבשר (שהוא רך ולא כאבן שהוא קשה) שנאמר והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת יבא כל בשר להשתחוות וגו' (להתפלל אותם שהם בשר יבואו ויתפללו כי הם נשמעים לפני אבל גסי הרוח לא יבואו), ואפ"ל ע"ד מ"ש בשגם הוא בשר וארז"ל בחולין פרק שלוח הקן דקל"ט ע"ב משה מן התורה מנין בשגם הוא בשר, ויש לפרש ע"ד מ"ש בזהר תרומה דקנ"ו סע"ב בפי' כל בשר, דבשר הוא המל' וכל הוא היסוד, וזהו ג"כ ענין משה שנק' איש האלקים שמשפיע לשם אלקי' שהוא מ' והיינו בשגם זה משה הוא בשר שמשפיע למל' מקור דבי"ע, וקרוב לזה פי' בפרדס ערך בשר, או י"ל דבמשה כתיב ותרא אותו כי טוב הוא שנולד מהול א"כ לא היה בו עור הערלה החופה על הבשר הגיד וכמ"ש במד"ר ר"פ וירא ע"פ ואחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוה, אמר אברהם אחר שמלתי את עצמי הרבה גרים באו להדבק בזאת הברית ומבשרי אחזה אלוה אלולי שעשיתי כן מהיכן היה הקב"ה נגלה אלי, נמצא הפי' ומבשרי זהו אבר המילה אחר שכרתו ממנו עור הערלה נק' בשרי, וזהו ענין ועל בריתך שחתמת בבשרינו כו', ועי"ז אחזה אלוה, כי כ"ז שעור הערלה חופה על הבשר א"א להיות אחזה אלוה לפי שהיא המסך דק"נ המעלים ומסתיר, משא"כ הבשר הגיד לאחר שכרתו ממנו המסך דק"נ פי' במא"א ב' י"ג שהוא החשמל ובו ועל ידו אחזה אלוה, א"נ הוא היסוד שמשפיע כו' ונק' ג"כ בשר היורד מן השמים אלה תולדות יעקב יוסף ולכן משה שנולד מהול נאמר בשגם הוא בשר שלא הי' בו המסך דק"נ, וזהו וכל בני בשר יקראו בשמך ר"ל מאן דנטרין ברית נקראו בני בשר שאינם ממשיכי' עליהם עור הערלה, ולכן תפלתם נשמעת וגם משה היה עניו מאד, וז"ש ג"כ בגמרא שם בשר כתיב ביה ונרפא אדם לא כתיב ביה ונרפא ע' זח"א פ' נח דס"ו ע"פ וירפא את מזבח ה' ההרוס, ועוי"ל שזהו ע"ד אדם ובהמה שעם היותו אדם משים א"ע כבהמה ופרש"י פ"ק דחולין דף ה' ע"ב דכאי רוח ולכן נק' בשר שמשים א"ע כבהמה, ועי"ז תושיע הוי' וזהו יבא כל בשר להשתחוות לפני.

וענין* שר"ח אינו נק' יום המעשה, כי מע"ב נמשך מבחי' מל' והוא ש' אלקים הצמצום להיות יש ודבר נפרד כו', אבל בהתגלות ש' הוי'

סוטה: מכאן עד סוף הקטע נדפס ג"כ לעיל ע' ב'תקעט.

וענין: מכאן עד סוף הקטע נדפס ג"כ לעיל ע' ב'תקפד וראה בהנסמן שם.

דקמי' כלא חשיב אסור בעשיית מלאכה כמשל העומד לפני המלך אם יעשה מלאכה זהו מורד כו', ור"ח גילוי שמש בלבנה אינו יום המעשה כי שמש ומגן הוי', רק לפי שהגילוי ע"ד יחו"ת שילוב הוי' באד', ואזלת לקרתא הלך בנימוסהא, לכן אין אסור מדינא בעשיי' מלאכה. אבל ג' יו"ט שילוב אד' בהוי' ע"ד תלתא אינון זמינין מקדש כו', וע' בסידור שער יו"ט על מאמר הזהר תלתא אינון זמינין מקדש. ולפמ"ש בלק"ת עשיית מלאכה זהו כשהדבור מאיר וגם כשמקבל הדבור מששת ימי בראשית שהם הנק' ששת ימי המעשה, והיינו שהמקור להתהוות העולמות הנפרדי' נמשך מששת ימים שהם ו"ק מעלה ומטה מזרח ומערב כו', משא"כ ג' ראשונות גבהו מבחי' עולם, וזהו שהתורה קדמה אלפים לעולם שהן ב' אלפין חו"ב בת"א בתחלתו בד"ה השמים כסאי וכמ"ש במ"א. שלכן החכמה נק' אמת בהביאור דאלה מסעי דרוש הג'. והדבור כשמקבל משׁשה מדות הנ"ל שמזה נמשך ששת ימים עשה ד' אז מותר למטה בעשיית מלאכה. אבל בשבת לא יש ב' בחי' הנ"ל כי אז הדבור אינו מאיר וגם מתעלה בכח"ב שהם ג"ר שגבהו מבחי' עולם, לכן אסור בעשיית מלאכה. ובר"ת זהו בחי' ממוצע בין שני הבחי' דששת ימי המעשה, ושבת היינו הדבור מאיר בו כמו בששת ימי המעשה ולא שבת ממאמר. ועכ"ז אינו נק' יום המעשה, כי בר"ח אין הדבור מקבל מו"ק שהן בחי' ששת ימים עשה כ"א מקבל הדבור מג' ראשונות חו"ב והן גבהו מבחי' עולם ומבחי' מעשה, ע"ד המתנשא מימות עולם. ומ"ש בלקו"ת שבר"ח נפתח שער הפונה קדים זהו כדי להיות יחוד שמשא וסיהרא, כי חצר הפנימי' הוא יסוד והוא המתיחד עם סיהרא מל', אך צ"ל מקור ההמשכה מבחי' כתר הנק' קדים שמאיר בו קדמונו של עולם, וכנ"ל סעי' א' בענין כחתן יוצא מחופתו והחופה והמקיף הוא כתר הנק' קדים, משא"כ ששת ימי המעשה נק' שי"ב ששרשם מבחי' ראשית שהוא חכמה. ואף שנת' שחו"ב עצמו גבהו מבחי' עולם מ"מ כשהחכמה מאיר בהמדות ו"ק אזי נמשך מזה המעשה כמ"ש מה רבו מעשיך ד' כולם בחכ' עשית אבל כשמאיר בחי' קדי' אינו נק' יום המעשה. ואפשר יש לכוין זה ג"כ עם הדרך שכתבתי דבהתגלות ש' הוי' אין שייך מעשה כמו העומד לפני המלך כו', כי בו"ק אין גלוי ש' הוי' כי פרסא מפסקת בין בינה לז"א בסוד מי ברא אלה מבטן מי יצא הקרח כו'. או ע"ד שנתבאר בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקי' כו' וארא כו'. ושם בד"ה אך הנה כ"ז הוא בגלוי המשכת המדות אהוי"ר שהוא יחוד הוי' באלקי' כשכבר נמשך בש' אלקי'. אבל ושמי הוי' דהיינו בבחי' הוי' לבדו קודם שבא לידי גלוי ההמשכה במדות כו'. א"כ בששת ימי המעשה בא ההמשכה מבחי' ש' הוי' כשמאיר בהמדות אבל בר"ח מקבל הדבור מבחי' שלמעלה מהמדות, וע' מזה ג"כ בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני פ"א. ולכן נאמר בר"ח ונסכו שאז הדבור אינו טפל להמדות כו' כמ"ש בסידור בהביאור ע"פ והי' מדי חדש. ולכן אין ר"ח נק' יום המעשה ואעפ"כ מפני שמאיר בהדבור מותר בעשיי' מלאכה, ובשבת נמשך ש' הוי' ממש שלא ע"י הדבור, ע"כ אסור בעשיית מלאכה. ועכ"פ יש בר"ח ב' ענינים, האחד שאז המל' בחי' דבור מקבל מחו"ב עצמן שלא ע"י המדות ולכן נאמר במוסף דר"ח ונסכו

כמ"ש בסידור בהביאור ע"פ והי' מדי חדש הב' שאז ג"כ היחוד דיסוד עם סיהרא וזהו ענין שאז נפתח שער חצר הפנימי' שהוא יסוד.

וכל זה הוא בחי' שבת שהדבור חוזר למקורו ולכן אסור בעשיית מלאכה, כיון שהדבור חוזר למקורו (וחיות העולמות ביום השבת נמשך מבחי' מחשבה, כמ"ש בד"ה שובה ישראל עד, ובמ"א נתבאר שדבורו של הקב"ה חשוב מעשה ממש כיון מדבורו מתהוה מעשה בראשית מאין ליש לכן השביתה מדאורייתא היא רק מלאכה ולא מהדבור כיון מדבור שלנו לא נתהוה מאומה א"כ אינו נחשב מעשה רק מד"ס הוא שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול) אבל ר"ח הוא בחי' דבור ולכן מותר ג"כ בעשיית מלאכה (וכנ"ל שדבורו של הקב"ה חשוב מעשה ממש, ע"כ כיון בר"ח מאיר הדבור עליון ע"כ מותר בעשיית מלאכה) ואעפ"כ אינו נק' יום המעשה לפי שבר"ח מקבל הדבור מקדם למע"ב, כי הדבור הוא מקבל מב' בחי' לפעמים מהמדות וזהו ענין ששת ימי המעשה ולפעמים מקבל מהשכל עצמו, וכן בעבודה יש ב' בחי', ובחי' זו נק' שער החצר הפנימית הפונה קדים ר"ל עולם האצי' ואף הדבור בכלל כן פי' בר"ח, וביום החדש יפתח (והנה אע"פ שהדבור מקבל מבחי' שלמעלה מהששה מדות אעפ"כ מחיה העולמות, שהרי אפילו המחשבה היא מחי' העולמות בשבת כ"ש הדבור שדבורו של הקב"ה חשוב מעשה ואף שמקבל מהחכמה) מחדש חדשים, רק מ"מ כיון שהדבור מקבל למעלה משׁשה המדות אינו נק' יום המעשה, וזהו ע"ד מארז"ל בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים.

והנה כ"ז הוא בחי' שבת וחדש שאחר ששת ימי המעשה, שהשבת הוא עליות הדבור בעצמות חכמה עילאה, אבל שבת בשבתו הוא עליה למעלה מבחי' חכמה עילאה, עד שבחי' חכמה נחשב שם כמו הדבור והעשייה, ועד"ז בחי' חדש בחדשו חדשו של חדש מקור וראשית ההתחדשות (י"ל די"ב ר"ח הם י"ב בקר, ושרשן ג"כ י"ב צירופי הוי' י"ב גבולי אלכסון דז"א, אמנם חדש בחדשו הם י"ג ת"ד י"ג מדה"ר והיינו כי לע"ל נאמר והיה אור הלבנה כאור החמה, והרי ר"ח הוא ענין חידוש הלבנה, ואז עליות הדבור לקבל שלא ע"י המדות, וא"כ לע"ל שתהי' אור הלבנה כאור החמה א"כ ממילא שקבלתה בר"ח יהי' בבחי' עליונה הרבה ממה שהוא עכשיו דהיינו מי"ג ת"ד דא"א, ועד"ז ענין שבת בשבתו כי הנה מבואר לעיל שבחי' שבת הוא ויתענגו מטובך דהיינו בחי' שמש בשבת צדקה לעניים, שמש צדקה ומרפא, א"כ לע"ל שבחי' שמש יתעלה להיות ואור החמה יהי' שבעתים כאור זה"י זהו הנק' שבת בשבתו, והיינו כי ויתענגו מטובך, טוב הוא בחי' וצדיק יסוד עולם המקשר ומחבר אור א"ס המאיר באצי' שיאיר במקור דבי"ע, ולע"ל יתעלה השמש ז"א להיות בבחי' עת"י, כמ"ש בלק"ת פ' צו ד"ה ענין שבעת ימי המילואים, וא"כ אז יהי' הגלוי למעלה מבחי' ויתענגו מטובך אלא בחי' מה רב טובך אשר צפנת ליראיך צפנת גימט' כתר וגם אשר צפנת ליראיך ס"ת כתר היינו ב' הבחי'

שבכתר ובחי' רב טובך זהו יסוד דעת"י המקשר ומחבר גלוי אור א"ס ממש באצי' יאיר גלוי זה בבי"ע כמ"ש בלק"ת בהביאור ע"פ כי ההרים ימושו בפי' וברית שלומי לא תמוט.

והנה איתא בילקוט בענין מתי אבוא ואראה פני אלקים אמ"ל בני בעוה"ז אתם עולים בשנה שלשה פעמים כשיגיע הקץ אתם עולים שם בכל חדש שנאמר והיה מדי חדש בחדשו עכ"ל וכמ"כ גם בכל שבת כמ"ש ומדי שבת בשבתו וכ"ה בהדיא בילקוט בישעי' בקפיטל סמך ע"פ מי אלה כעב תעופינה שיעלו בשבת ע"י העננים, והנה ענין מה שהעלייה בבהמ"ק הי' רק בג' יו"ט ולא בשום שבת אף ששבת גבוה מיו"ט הענין כי השלשה יו"ט נק' מועדים לשמחה משא"כ בשבת נאמר בתורה רק מנוחה ובנביאים נאמר ענג, והנה במד"ר פ' אחרי פ"כ אומר דעיקר השמחה יהי' לע"ל דוקא, ישמח ד' במעשיו, א"כ מוכרח דהשמחה היא בחי' גבוה, כמ"ש בת"א ר"פ לך לך בענין הא דאברהם שהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא, ומבני יששכר יודעי בינה, אך לע"ל יתגלה פנימי' עת"י, ואזי יהי' גילוי זה באבא, ע"י שגם אבא יאיר בגלוי כמו אימא וא"כ אדרבה פנימי' אבא הוא פנימית עתיק לכן גם מדי שבת יבואו להשתחוות לפני כמו בשלשה יו"ט ור"ח י"ל מ' וחדש אשתו ילדה והיא חכמה תתאה, וכתי' אל יתהלל החכם בחכמתו כ"א בזאת שהיא חכמה תתאה יתהלל משום ח"ת היא ענין הגלוי למטה ששרשו נמשך מלמעלה מהחכמה א"כ לכאורה ח"ת יש בה מעלת החכמה ומעלת הבינה, עכ"פ חדש ושבת שניהם מבחי' חכמה, וחדש בחדשו היינו שורש של ח"ת בחי' כ"א בזאת יתהלל, ושבת נק' מתנה טובה, וכמ"כ ר"ח הם מתנה לישראל, ע"ד תפלת ערבית רשות שעצם היחוד הוא למעלה מאתדל"ת, וחסידיך ירננו, שמחת בית השואבה מניסוך המים דוקא, ובפרדס ערך מתנה כ' המל' דאצי' נק' מתנה.

הוספות

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, פירש״י ציון ע״י שיהי׳ בה עושי משפט, ושביה קאי על בעלי תשובה, בצדקה יש ב׳ פירושים ע״י צדקה שיעשו ישראל, ופי׳ ב׳ ע״י צדקה שיעשה הקב״ה והוא כמ״ש צדקת פרזונו בישראל כו׳ וארז״ל צדקה עשה הקב״ה שפזרן לבין האומות כו׳. וי״ל מהו ציון. והנה במד״ר פ׳ ויצא ע״פ והנה באר בשדה זו ציון, והנה שם שלשה עדרי צאן אלו ג׳ רגלים כו׳, ד״א אלו שלשה בתי דינים שהיו בלשכת הגזית בביהמ״ק כדתנן בפב״ת דסנהדרין, וי״ל מהו ג׳ עדרי צאן לג׳ רגלים. והנה בירושלמי פ״ד דתענית ע״פ ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנקראו ישראל ציון אלא בפסוק זה ולאמר לציון עמי אתה, ובירושלמי שם פרשו שבפסוק זה מבואר שלשה דברים שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמ״ח, ואשים דברי בפיך זו תורה, ובצל ידי כסיתיך זו גמ״ח כו׳ לנטוע שמים וליסוד ארץ אלו הקרבנות, ולכן ע״י קיום ג׳ דברים אלו נק׳ כנס״י ציון שהם מצויינים בעולם שהעולם עומד עליהם, ולכן בפסוק זה נקראו ציון.

וביאור ענין ואשים דברי בפיך הוא כנודע מארז״ל בגמ׳ מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימיות, פי׳ מפתחות החיצוניות הוא דבר ה׳ בחי׳ מל׳ המהווה ומחי׳ כל העולמות מאין ליש כמ״ש בדבר ה׳ שמים נעשו כו׳, שאמר והי׳ העולם, שהוא בחי׳ חצוניות והארה בעלמא מאור א״ס ב״ה, כמ״ש אתה הוי׳ לבדך ואת עשית את השמים כו׳ ואתה השני חסר ה׳ ל׳ נוקבא, שכדי להיות מקור לבחי׳ סוכ״ע וממכ״ע השמים ושמי השמים צ״ל צמצום באור א״ס ב״ה, ולכן נק׳ הבריאה יש מאין שמקור החיים של כל העולמות הוא בחי׳ אין והארה בעלמא מאור א״ס ב״ה, אבל מפתחות הפנימיות גלוי פנימיות אור א״ס ב״ה בחי׳ אתה הוא הוי׳ לבדך והוא ע״י התו׳ וכמ״ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו׳ אנכי מי שאנכי ולא שם והארה וזיו המהווה ומחי׳ העולמות אלא בחי׳ מהותו ועצמותו ית׳

ציון במשפט תפדה: נעתק מבוך 448 שמו, א [והבא בחצאי ריבוע ניתוסף מבוך
1233 קצב, א. נמצא ג״כ בבוך 54 כט, א. 452 קיב, א. 485 קפה, א. 670 קסד, א. הנחה מד״ה זה שנדפס באור התורה דברים ע׳ לו. ויצא ריג, ב. וראה לעיל ע׳ ב׳קפט.

צדקה עשה הקב״ה שפזרן לבין האומות: ראה פסחים פז, ב.

במד״ר פ׳ ויצא: פ״ע, ח.

בפב״ת דסנהדרין: ראה שם פו, ב (במשנה).

מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימיות: שבת לא, רע״ב. לעיל ע׳ ב׳שכה ואילך. ע׳ שכט ואילך. לקוטי תורה ראה כב, ד ואילך. והנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ו ע׳ שכב.

אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל ע׳ ב׳קעז.

והתורה נק' מפתחות הפנימיות, והו"ע מלכותך מלכות כל עולמים, מלכות כ"ע הוא בחי' מל' דאצי' מקור עולמות דבי"ע נק' מפתחות החיצוניות ובחי' מלכותך הוא בחי' מל' דא"ס אתה הוא הוי' לבדך הוא גילוי אור א"ס שבתורה שהתורה הוא המפתח לפנימיות אור א"ס, והו"ע מ"ש ודברי אשר שמתי בפיך משמע שיש ב' בחי' דיבור והיינו בחי' דיבור העליון מל' דאצי' בדבר ה' שמים נעשו, ודיבור של עצמות המאציל שבתורה, וזהו ואשים דברי בפיך שע"י דיבור שבתורה אשים דברי של עצמות המאציל בפיך, ובזה יובן ג"כ מארז"ל ע"פ אדם לעמל יולד כו' לעמל פה כו' ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה פי' שיחה הן עשרה מאמרות כמאמר הוא שח ויהי ועמל שיחה הוא עמל תפילה כי המכוון בבקשת דשמו"ע להמשיך ברכה ותוספות אורות בעולמות שנתהוו מעש"מ ברכת השמים ורפואה כו' ולכן נק' התפילה חיי שעה המשכת אור א"ס בבחי' מל' מקור עולמות דבי"ע בחי' מקום וזמן כו', אבל עמל תורה הן המשכת אור א"ס אשר אנכי מצוך כו' שלמעלה מעלה מבחי' השתל' העולמות שהתהוותן וחיותן מקבלים בעש"מ, ולכן בברכת התורה אומרים וחיי עולם נטע בתוכינו כו' גם עוד יובן ב' בחי' דיבור הנ"ל ע"ד שנאמר בשבת ממצוא חפצך ודבר דבר דהיינו איסור דיבור דחול בשבת, משא"כ דיבור דתורה מותר בשבת ואדרבה מצוה, וכמארז"ל הכל מודים שהתורה ניתנה בשבת, כי שבת למע' כי בו שבת הוא מבחי' דיבור דעש"מ אבל במ"ת וידבר אלקים כו' אנכי הוי' כו', והענין כי בעש"מ נאמר ויאמר אלקים כו' ולא נז' שם הוי' בעש"מ, ומבחי' דיבור זה שבת בשבת, אבל במ"ת וידבר אלקים כו' אנכי הוי' כו' שהדבור נמשך מבחי' אנכי כו' גילוי עצמות אור א"ס שבתורה מפתחות הפנימיות וגילוי זה הי' בשבת כמארז"ל הכל מודים שניתנה התו' בשבת.

ופי' ואשים דברי שימה ל' עשיי' גשמית היינו שנמשך הדבור העליון הנ"ל בתורה שלפנינו בעשי' גשמיות דוקא כי מ"ת נק' ביום חתונתו כו', ועד"מ הנשואין הוא הזווג והיחוד המשכת הטפה מהמוח ויורדת דרך ח"י חוליות השדרה עד שנתגשמה כו' כך התו' היא בחי' חכמתו ורצונו ית' בחי' א"ס ב"ה חכים ולא בחכ' ידיעא ירדה ונתלבשה למטה בעשיי' גשמית דוקא, ולכן ע"י דיבור התו' בעשיה גשמית דוקא היא הממשכת בחי' דיבור עליון אנכי הוי' כו', וזהו ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, שם ל' שימה ועשיה גשמיות כי ההפרש בין עדות לתורה, עד"מ עדות שמעידין על דבר הנעלם ונסתר שהוא גלוי הארה על עצמיות הדבר שלא ראו הב"ד ולמעלה הוא בחי' נובלות חכמה שלמע' תורה

מארז"ל: סנהדרין צט, ב.
התפילה חיי שעה: **שבת י, א.**
הכל מודים שהתורה ניתנה בשבת: **שבת פו, ב.**
מ"ת נק' יום חתונתו: **נסמן לעיל ע' ב'תקלו.**
ח"י חוליות השדרה: **ברכות כח, ב.**
חכים ולא בחכ' ידיעא: **זהר חדש יתרו לד, ד. תקוני זהר בהקדמה יז, ב.**
נובלות חכמה שלמע' תורה: **בראשית רבא פי"ז, ה.**

גלוי הארה בעלמא מבחי' ח"ע [ו]נק' עדות והגלוי הוא בבחי' יעקב בחי' מל', אבל תורה בחי' עצמיות ח"ע שם ל' עשיה שירדה ונתלבשה בתורה שלפנינו בעשי' גשמיות בבחי' ישראל שהוא פנימיות ז"א למע' מבחי' יעקב כי התו' הוא קו האמצעי בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה ויש ב' פי' שמבריח ומחבר ב' הפכים דחו"ג לאכללא שמאלא בימינא ובעבודת ה' הוא התהפכות המדות דנה"ב ויצה"ר שנמשכו מקו השמאל פני שור מהשמאל שיוכללו בביטול דנה"א ששרשם מבחי' ימינך כו', ופי' ב' מבריח מן קצה עליון בחי' כתר עליון עד קצה התחתון בחי' מל' ועפ"י הקבלה התחברות בחי' עתיקא קדישא וז"א ולכן ע"י התורה הוא התחברות ב' בחי' דיבור הנ"ל מלכותך מל' דא"ס שמאיר בפנימיות הכתר בחי' עת"י בבחי' מל' כל עולמים מל' דאצי' מקור עולמות דבי"ע עד שנמשך בפיך והו"ע ואשים דברי בפיך כו'.

וזהו שארז"ל ע"פ הרחב פיך ואמלאהו בדברי תורה נאמר כי מקודם נאמר אנכי ה' אלקיך המעלך מאמ"צ הוא בחי' תפלה בעילוי אחר עילוי עליות העולמות שבתפלה בברוך שאמר ופסוד"ז ואח"כ בברכת יוצר וק"ש ואח"כ שמו"ע הן הכל יצי"מ עליות מלמטה למעלה ואעפ"כ נאמר אנכי ה' אלקיך המעלך כו' כי הכח שיוכל לעלות הוא מלמעלה כמארז"ל אלמלא עוזרו כו' אך אחר התפלה הוא המשכת אוא"ס מלמעלה למטה בתורה וע"ז נאמר הרחב פיך ואמלאהו שנמשך בפיך ואשים דברי כו' הדיבור של עצמות המאציל והו"ע ואמלאהו כו', ופי' ובצל ידי כסיתיך כו' הגם שבירושלמי מפרשו על גמ"ח מצות, יש לפרשו על התורה ג"כ והוא כנודע שמהבל הדבור נעשה אור מקיף ולכן מצות ת"ת בדיבור דוקא חיים הם למוצאיהם בפה דוקא והו"ע פי' הפסוק כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' כו' כמו [ש]הלחם הוא מזון פנימי כמ"כ השגת חכמת התורה בשכלו ומוחו נק' לחם בבחי' מזון פנימי לנה"א, אך לא על הלחם כו' כי על כל מוצא פי כו' הוא למוצאיהם בפה דוקא בבחי' דיבור כנודע שעשייה לעילא, וע"י הבל הדיבור ממשיך מקיפים עליונים וכמו למעלה שתחלה הי' צמצום באוא"ס ואח"כ נמשך הקו וחוט שהוא בחי' פנימי וממנו נמשך העיגול כו' וחוזר ומתעגל כו' כמ"ש בע"ח, ובאמת שרש העיגולים הוא מבחי' עיגול הגדול שלמעלה מהקו כו', כמ"כ יובן למטה שמהבל הדבור שהוא בחי' פנימי נמשך ונעשה אור מקיף להנשמה או כמו שבני גרשון נשאו יריעות

ויש ב' פי' : זהר תרומה קעה, ב.

שארז"ל : ברכות ג, א.

אלמלא עוזרו : ראה סוכה נב, ב.

שמהבל הדבור נעשה אור מקיף : תניא ספ"ה בשם הפרע"ח. וראה ב(הערות למהדו"ק שם. וב)ליקוט פירושים שם.

מצות ת"ת בדיבור : ראה הלכות תלמוד תורה — לכ"ק אדה"ז — פ"ב, הי"ב.

חיים הם למוצאיהם בפה : ערובין נד, א.

כמ"ש בע"ח : דרוש עגולים ויושר ענף ב.

המשכן שהם מקיפים ובני קהת נשאו הארון והכלים שהם פנימים ובאמת בני קהת גבוהים במעלה מבני גרשון אלא ששרש אור פנימי גבוה מהמקיף, ועד"מ המחוגה (צירקעל) שעושה נקודה במרכז האמצעי ועפ"י הנקודה הולך וסובב העיגול נמצא הנקודה היא העיקרית וקדמה להעיגול, כמ"כ הארון הגם שהוא בחי' אור פנימי שרשו למעלה מהמקיפים דיריעות שעליו סובב והולך המקיפים והוא הנקודה העיקרית שעלה במחשבה הקדומה כו', ובכ"ז יובן פי' הפסוק ואשים דברי בפיך שע"י הבל הדיבור דתורה עי"ז ובצל ידי כיסיתך נעשה בחי' מקיפים שנק' צל כו'.

אך בירושלמי מפרש ובצל ידי על גמ"ח כי כן חסד דרועא ימינא כו' והוא עפמשנ"ת ע"פ במדבר סיני באהל מועד, פי' מועד מלשון ונועדתי לך שמה ודברתי אתך כו' שהוא המשכת אור א"ס בגילוי בפנימית צ"ל תחלה אהל בחי' מקיף כי כל המשכת אור א"ס צ"ל תחלה בבחי' מקיף ואח"כ נמשך בפנימית, והו"ע המצות בחי' מקיפי' כמ"ש וימינו תחבקני, ואח"כ כשנמשך שמחה של מצוה להתענג על ה' בבחי' פנימית כמ"ש תחת אשר לא עבדת בשמחה כו' מרוב כל שהמצות הן המשכת אור א"ס שלמעלה מכל חיי העוה"ב כו' הו"ע אהל מועד מקיף ופנימי, והו"ע ובצל ידי כו' שהמצות עצמן הן צל ולא אורה נגלית רמ"ח אברים דמלכא שמלובש בהן אור א"ס שלמעלה מהשגה, וכשמאיר גלוי בנפש שמחה של מצוה בבחי' פנימית הו"ע מועד כו', וזהו ה' צלך על יד ימינך ששרש המצות הם בחי' צל ישת חשך סתרו כתר עליון כמ"ש יושב בסתר עליון בצל שדי כו' והגילוי הוא על יד ימינך בבחי' קו הימין גמ"ח מצות חסד דרועא ימינא, ובחי' זו בנפש היא האהבה מסותרת ותעלומת לב הגם שהיא מוסתר, אך שרשה נלקחה מבחי' ישת חשך סתרו לכן היא עד"מ הצל שהוא מגין להיות מחסה ומסתיר מחום השמש ומזרם וממטר כך האהבה מסותרת שבנפ"א היא בחי' צל ושומר ומקיף להציל שלא יפול אחור ח"ו באהבה רעה או במחדו"מ אשר לא לה' המה, והנה אה"מ גימט' יוסף והוא כמ"ש ע"פ אלה תולדות יעקב יוסף כו' שבחי' יעקב בריח התיכון המבריח מן כו' אך תולדות יעקב שיהי' הגילוי בפנימית הוא ע"י בחי' יוסף יסוד צד"ע כו', וזהו ומתחת זרועות עולם שלכאורה מהו זרועות עולם, והוא עד"מ ע"י היד שהיא כפופה יכול להקיף הדבר, כך ע"י יד ימינך בחי' סוכ"ע מקיף כל העולמות מלמעלה ומלמטה והו"ע ומתחת זרועות עולם, והו"ע ובצל ידי כסיתיך שקאי על מצות שעל ידן ממשיך אוא"ס הסוכ"ע הנק' ובצל ידי כסיתיך כו'.

חסד דרועא ימינא: תקוני זהר בהקדמה יז, א.
ע"פ במדבר סיני באהל מועד: לקוטי תורה במדבר ב, ד.
אה"מ גימט' יוסף: מאורי אור א' מד.
ע"פ אלה תולדות יעקב יוסף: אור התורה וישב רסט, א.

והגם שנאמר מקודם ואשים דברי בפיך שהוא המשכת וגילוי אלקות בפנימית ע"י תורה אעפ"כ צריך להיות ובצל ידי בחי' מקיפים ע"י המצות והוא כמארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו והטעם כי בתפילין כתוב אותן שתי פרשיות שמע והא"ש שקורין בק"ש רק בק"ש כשקוראין בכוונה ובדיבור הוא גילוי בפנימית, ובתפילין שכתובין על הקלף ומניחן ע"ג ראשו הוא בחי' מקיף וא"א להיות גילוי בפנימית עד שיומשכו מקודם בבחי' מקיף ומבחי' מקיף מאיר בפנימי וגם המקיף הוא שומר וקיום לאור הפנימי לכן הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר כו', ועד"ז הגם שע"י תורה ואשים דברי נמשך גילוי אא"ס בפנימי' אעפ"כ צ"ל ובצל ידי כסיתיך מצות שהן מקיפים וקיום ושומר לאור הפנימי כו', וזהו פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, ופי' בזהר פיה דא כנס"י בחי' מל' דיבור העליון, שפתיחת פיה לדבר ולהתגלות בעולמות בי"ע הוא בחכמה עילאה כנודע ששרש אותיות הדיבור הוא מחכ' אבא יסד ברתא, והשראת אור א"ס ב"ה הוא בחכמה כמ"ש הוי' בחכמה יסד ארץ בחי' מל', והו"ע ודברי דיבור של עצמות המאציל שמאיר בכתר עליון ובח"ע אשים בפיך בחי' מל' ותורת חסד על לשונה, והו"ע ובצל ידי כסיתיך כנודע ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו שיש ב' בחי' חסד דלגאו הוא בחי' רב חסד דא"א שהוא בחי' צל מדות שבכתר בחי' מקיף, וחסד דלבר הוא בחי' חסד דאצי' דרועא ימינא והוא קו הימין בחי' גמ"ח מצות שהן כלים להשראת אוא"ס דרב חסד שבכתר, והו"ע ובצל ידי כו'.

לנטוע שמים וליסוד ארץ זהו קרבנות כמארז"ל ע"פ סולם מוצב ארצה זהו הכבש כו' וראשו מגיע השמימה שריח הקרבנות עולה השמימה שע"י הקרבנות מתקיימים שמים וארץ כו', והו"ע יחוד עליון יחוד זו"נ דאצי' שנק' שמים וארץ, כי קרבן להוי' הוא לשון קירוב לקרב ולייחד השמות והמדות עליונות דאצי' לא"ס ב"ה דלאו מכל אלין מדות איהו כלל, וקרבן גימט' ארך אפיים בחי' א"א וכתר עליון להאיר בבחי' ע"ס דאצי', והו"ע קרבן להוי', וזהו והקטיר הכהן את הכל המזבחה שה' שבסוף התיבה מיותר ובא לרמז שהתחלת העליות ע"י הקרבן הוא מבחי' ה' אחרונה דשם הוי' בחי' מל' דאצי', והעליה עד בחי'

כל הקורא ק"ש בלא תפילין: **ברכות יד, סע"ב.**

ופי' בזהר: **תולדות קמה, א ובמקדש מלך שם.**

אבא יסוד ברתא: **זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנה, א. תקוני זהר תכ"א (סא, ב).**

ארץ בחי' מל': **ראה זהר בראשית לא, ב. מאורי אור בערכו סקכ"ו.**

ע"פ חסדי ה': **אגרת הקדש ס"י.**

ע"פ סולם מוצב ארצה: **בראשית רבא ויצא פס"ח, יב.**

קרבן להוי' הוא לשון קירוב: **באור התורה (דברים הנ"ל) ע' מ מציין לבחיי ר"פ ויקרא.**

דלאו מכל אלין מדות: **ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.**

וקרבן גימט' ארך אפים: **מאורי אור מערכת קרבן סכ"א.**

מחשבה עילאה בחי' ח"ע כמ"ש בזהר ע"פ אם עולה קרבנו כו', והוא כמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם שממחשבת האדם הגם שיחשוב כל היום לא יהי' מזה שום התהוות וגם מחשבות האדם מלובשת בגשמיות עניני [העולם] צרכי הגוף כו', אבל למעלה מקור החיים של כל העולמות הוא ממחשבה עילאה כמ"ש בזהר שבמחשבה אחת נבראו כל העולמות כו' והעולה בא לכפר על הרהור הלב לקשר מחשבת האדם במחשבתו ית' שיהי' מחשבותי מחשבותיכם כו', היוצא מזה שע"י הקרבן הוא בחי' יחוד עליון המשכת הארת אא"ס בשמותיו ומדותיו ית'.

והנה נודע מארז"ל שקטן אינו ראוי להוליד, ולכן צ"ל תחלה ואשים דברי בפיך ובצל ידי כו' תומ"צ שע"י רמ"ח מ"ע הוא הגדלת רמ"ח אברים דז"א רמ"ח איברין דמלכא, וע"י עסק התו' ממשיכין מוחין לז"א מעצמות אור א"ס ב"ה, והו"ע לנטוע שמים שבכל יום ממשיכים מוחין חדשים לז"א ואח"כ הקרבנות הוא בחי' יחוד עליון כנ"ל, ועכשיו תפלה במקום תמידין תקנו, כנודע שח"י ברכאן דצלותא הן נגד ח"י חוליות שבשדרה שהן השליבות והמדריגות שבסולם זו צלותא והמשכת הטפה ממוח הדעת יורדת דרך ח"י חוליות שבשדרה, והו"ע שבשמו"ע ח"י ברכאן דצלותא ממשיכים גילוי אלקות בעולמות שהו"ע יחוד עליון כנ"ל וענין לנטוע שמים כו' הוא כמ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל, כשההשקפה והבטה דאור א"ס הוא ע"י בחי' שמים שהוא בחי' תו' שם מים תורה שנמשלה למים, ומדות עליונות חו"ג נק' שמים אש ומים, שם נתראה עם בנ"י לדבר חשוב וגדול שע"י המצות הם ממשיכים תר"ך עמודי אור כתר עליון וע"י התורה גילוי ח"ע, וממילא וברך את עמך ישראל, משא"כ כד סליק הקב"ה בגלותא לעילא כו' שם כחשיכה כאורה כו' ואם צדקת מה תתן לו כו', לכן הבקשה השקיפה ממעון קדשך מן השמים כו', הבט משמים כו', והו"ע לנטוע שמים כו', וענין לנטוע כו' כמ"ש במד"ר ע"פ כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל כו', מה הוא לא נתעסק אלא במטע תחלה שנאמר ויטע הוי' אלקים גן בעדן כו' אף אתם לא תתעסקו אלא במטע תחלה כו' כי

כמ"ש בזהר: **ויקרא ה, ב.**

שבמחשבה אחת נבראו כל העולמות: **נסמן לעיל ע' ב'שפ.**

והעולה בא לכפר: **ויקרא רבא פ"ז, יג. תנחומא צו יג (קרוב לסופו). שם תצוה טו. שם [באבער] לך יג. זהר נח ע, רע"א. ועוד.**

שקטן אינו ראוי להוליד: **סנהדרין סח, ב.**

תפלה במקום תמידין תקנו: **ברכות כו, ב.**

שח"י ברכאן דצלותא . . שבשדרה: **ברכות כח, ב.**

שמים . . שם מים . . אש ומים: **חגיגה יב, סע"א.**

תורה שנמשלה למים: **תענית ז, א.**

תר"ך עמודי אור: **ראה אגרת הקדש סכ"ט (קמט, ב). הנסמן לעיל ע' ב'תו.**

כד סליק הקב"ה בגלותא לעילא: **ראה זהר בשלח נח, ב. ויגש רי, א. ויקרא כ, ב.**

כמ"ש במד"ר: **ויקרא רבא פכ"ה, ג.**

בריאת העולמות הי' ע"י בחי' מל' מל' כל עולמים, ולכן בכל מע"ב לא נז' רק שם אלקים, אבל בנטיעת הג"ע נאמר שם מלא ויטע הוי' אלקים גן בעדן מקדם כי נטיעת עץ החיים הוא כמ"ש כי האדם עץ השדה כו' בחי' כמראה אדם שעל הכסא כו' שהוא בחי' עולם האצי' ע"ס שלמעלה מעלה מעולמות הנבראים דבי"ע, והו"ע לנטוע שמים בחי' ז"א דאצי' והגם שאח"כ נאמר וליסוד ארץ שהמכוון להמשיך מבחי' שמים לבחי' ארץ מל' דאצי' מקור עולמות דבי"ע, אך זהו כמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ שההמשכה מאוא"ס ב"ה נמשך בבחי' שמים ז"א דאצי' תחלה וממנו נמשך ליסוד ארץ, והנה ג' דברים שבפסוק ואשים דברי בפיך כו' תומ"צ וקרבנות הן ג' מדריגות שארה כסותה עונתה, תורה היא מזון ולחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' זהו בחי' שארה מזון מצות הן בחי' מקיפים ולבושים זהו בחי' כסותה, קרבנות הוא בחי' יחוד עליון זהו עונתה וכמארז"ל גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מעסק בתורה כו' הרי ק"ש ותפלה נק' עונתה גימט' הוי' צבאות הוא בחי' יחוד עליון כנ"ל, והנה כנס"י ע"י קיום ג' דברים שהעולם עומד תו' ועבודה וגמ"ח, נקראת ציון, כי התומ"צ שלמטה שנתלבשו בעשיה גשמית נק' ציון סימן ורמז להשיג בהן וע"י מצות שלמעלה טלית עוטה אור כשלמה לבושי' כתלג חיור והציצית הן בחי' ושער רישי' כעמר נקי כו' ל"ב חוטין ל"ב נתיבות ח"ע, ועד"ז כל המצות וכן הלכות שבתורה שנתלבשו בענינים גשמיים הם ציון ורמז וסימן להלכות התורה שלומדים בג"ע כו', ועל ידן ממשיכים אור א"ס בתומ"צ שלמעלה,
וכמ"ש בארוכה בת"א פ' מקץ ע"פ רני ושמחי בת ציון כו'.

וכנס"י נק' באר בשדה זו ציון עד"מ הבאר שנובעים בו מ"ח מלמטה למע' וגם יש בו מלמע' למטה שמקבל מהמעיינות כמ"ש מעין גנים באר מים חיים כו', כמ"כ כנס"י הנביעה מלמטה למע' הוא בחי' העלאת מ"ן דכנס"י אליך ה' נפשי אשא כו' ע"י ההתבוננות ששרש הנשמה טהורה היא וירדה בבחי' אתה בראתה ואתה יצרת כו' ואתה עתיד ליטלה ממני כו' ואינה נתונה לאדם אלא כדי שיעור ימי חייו לברר ולהפוך מדות הנה"ב באתכפיי' ואתהפכא חשוכא לנהורא ומזה נמשך ואהבת הוי' אלקיך כו' להכלל [ולהבטל] בביטול לאור א"ס והוא העלאת מ"ן דנש"י בחי' באר הנובע מלמטה למע', ועי"ז נמשך המשכת מ"ד גלוי אור א"ס מלמעלה למטה ע"י תומ"צ ותפלה שכנגד תמידין כו', וזהו והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה הן ג' רגלים שהן חג"ת נגד ג' דברים תו' ועבודה וגמ"ח פסח נגד אברהם עוגות מצות כו' המשכות אור א"ס בקו הימין חסד כו' ושבועות נגד יצחק ושופר דמ"ת מאילו של יצחק ורז"ל אמרו אנכי ולא יהי' לך כו' מפי הגבורה

גדול הקורא ק"ש בעונתה: ברכות י, ב.
עונתה גימט' הוי' צבאות: [ענתה] מקדש מלך לזהר משפטים צז, ב (ע' קעד).
ג' רגלים . . נגד אברהם . . יצחק . . יעקב: נסמן לעיל ע' ב'קפז.
ושופר דמ"ת מאילו של יצחק: ראה טור אורח חיים הלכות ר"ח סתי"ז.
אנכי ולא יהי' . . מפי הגבורה: מכות כד, רע"א.

שמענו, המשכת תוספת אור בבחי' גבורה, וסוכות נגד יעקב שנסע סוכתה בבחי' תפארת, ובשמ"ע הוא היחוד עליון כו', ד"א ג' עדרי צאן אלו ג' בתי דינים שהיו בבהמ"ק הוא כמ"ש כי מן הבאר ההיא ישקו כל העדרים הן ג' עולמות בי"ע שמקבלים מבחי' מל' דאצי' מקור עולמות דבי"ע וראשית ההמשכה הוא שנתחלק החיות אלקות לד' חיות שבמרכבה כמ"ש ומשם יפרד והי' לד' ראשים, הן ד' מחנות שכינה ואח"כ נתחלק החיות לרבוא רבבות נשמות ומלאכים דבי"ע, ובבי"ע יש זלעו"ז היכלות הקליפות ולכן בנין המל' מהגבורות כמ"ש ע"פ ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך כו' בחי' בן הוא בחי' חסד כי זכר חסדו כו' ובוניך בנין המל' מהגבורות בכדי שלא ינקו החיצונים צ"ל צמצומים וגבורות למנוע השפע שלא יומשך רק בעולמות דקדושה שהן בבחי' ביטול לאלקות, וכמ"ש ע"פ ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק לאמר לנו המים כו' מפני שרש המשכת מים חיים מאוא"ס ב"ה מקור מים חיים את הוי' כו', הוא בחי' גבוה ששם כחשיכה כאורה כו' ולכן אומרים לנו המים כו', והר"ע בנין המל' שמתפשטת להחיות עולמות בי"ע צ"ל גבורות וצמצומים למנוע השפע מהקליפות, והו"ע ורב שלום בניך כו', שמבחי' ורב שלום טורא דפרודא שנפלו בשבה"כ מעולם התהו יהי' נעשה שלום שיכללו בביטול ויחוד אלקות, והו"ע ג' בתי דינים שהיו בבהמ"ק נגד ג' עולמות בי"ע שצ"ל בכל עולם דין ומשפט שיגיע ויומשך השפעת אלקות רק למקום הראוי בעולמות דקדושה וזהו ג"כ על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת והשלום שנאמר אמת ומשפט ושלום שפטו בשעריכם שהן ג"כ נגד ג' עולמות בי"ע וכן הוא ג"כ ג' עדרי צאן ששלח יעקב מנחה לעשו כו' הן העלאת מ"ן מג' עולמות בי"ע מקיף ופנימי וחיצוניות העלאת מ"ן בעולם העשייה הוא בבחי' חיצוניות סומ"ר וע"ט והעלאת מ"ן מלאכים דעולם היצירה באהוי"ר הוא בחי' פנימיות והעלאת מ"ן דנשמות בלא גופים שבעולם הבריאה הוא העלאת מ"ן בבחי' מקיף כו' כמשנ"ת בדרוש שיניך כעדר הרחלים כו' בלק"ת בשה"ש.

אך יש עוד פי' במד"ר שם, והנה שלשה עדרי צאן הן ג' מלכיות הראשונות שקאי על הגלות, וע"ז נאמר ציון במשפט תפדה פי' המשפט אשר לאלקים הוא שלא יומשך חיות ויניקה אלא בסט' דקדושה, יאר ה' פניו אליך ישא ה' פניו אליך כו', אבל יניקת החיצונים וסט"א הוא ממותרות ציפרניים ושערות כו', והוא ע"י משפט באתעדל"ת שהאדם עושה משפט בנפשו על המותרות חיי גופו כי מה שארז"ל חייך קודמין חייך ממש כמשל הקיתון של מים שאם ישתו שניהם ימותו כו' כדאי' בגמ' משא"כ המותרות שלך אינן קודמין לחיי חבירך כו', וע"י משפט שעושה האדם בנפשו גורם למעלה בחי' משפט שלא יומשך חיות המותרות שהן

ע"פ ורב שלום בניך . . בוניך: ברכות בסופה. לקוטי תורה ראה לא, א. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ז ע' שכד.

על שלשה דברים העולם עומד: אבות ספ"א.

שארז"ל . . בגמ': בבא מציעא סב, א. אגרת הקדש סט"ז (קכד, ב).

החיצונים וסט"א, וזהו ציון שהן נשמות הגבוהות שיש בהן כל הג' דברים שהעולם עומד תו' ועבודה וגמ"ח, צ"ל בהן ג"כ משפט וע"י המשפט כפרש"י ש[י]הי' בה עושי משפט תפדה מהגלות, אך ושביה קאי על בע"ת בצדקה פי' כמ"ש צדקת פרזונו בישראל וארז"ל צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן לבין האומות, והוא כמ"ש ונאספו כל העדרים כו' והשיבו את האבן למקומה כו' ויש פי' והשיבו היא תשובה שע"י הגלות יבואו ישראל לתשובה וכמו ופרעה הקריב וארז"ל שהקריב לבן של ישראל לאביהן שבשמים משל ליונה עם הנץ כו', ובזהר ע"פ הנ"ל כך ישראל הוה קריבין לימא והוה חמאין לימא קמייהו אזיל וסעיר וגלגלוהי זקפן לעילא הוה דחילין, זקפו עינייהו וחמ(א)[ו] לפרעה וחיילותיו ואבני גירין ובלסטראין כדין וייראו מאד ויצעקו בנ"י אל ה' כו', והביא בזהר ע"ז פסוק בישעי' ה' בצר פקדנוך צקון לחש מוסרך למו, לא פקדין ישראל לקודב"ה בשעתא דניחא אלא בשעתא דעקון להון וכדין פקדין לי' צקון לחש וכלהו צלאין בצלותא ובעותי ואריקו קמי' צלותין כו' פי' ואריקו כי פי' צקון ל' יציקה שפיכת נפש וריבוי תפילה כמו לפני ה' ישפוך שיחו, וע"ז ממשיכים אתעדל"ע שלמעלה מעלה מאתעדל"ע שע"י אתעדל"ת, וכמו שבעה ושבעה מוצקות לנרות שעל ראשה שהפי' ג"כ מוצקות ששופכין מעצמן והוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, וכמארז"ל מתנה טובה יש לי בבית גנזי כו', והו"ע ונאספו כל העדרים כו' שקאי על גלות האחרון והשיבו כו' בחי' תשובה והו"ע ושביה בעלי תשובה בצדקה שעשה הקדב"ה שפזרן כו', והענין שבזמן חורבן בהמ"ק ראשון ושני שקלקלו מעשיהם מאד שבלתי אפשר הי' לתקן הפגמים שפגמו למעלה אם לא ע"י תשובה מעומקא דליבא להמשיך מלמעלה מבחי' ממעמקים קראתיך הוי' שהן עשרה עומקים ע"ס הגנוזות במאצילן שהו"ע ב' שמות הוי' שלפני יגמדה"ר להמשיך משם שם הוי' מחדש בבחי' ע"ס דאצי' למלאות כל הפגמים ולפי שאין ביכולתם הי' להגיע לבחי' תשובה כזו לכן צדקה גדולה וחסד גדול עשה עמהם שפיזר אותם בשעבוד מלכיות בכדי שיהי' להם מניעות ועיכובים ומנגדים לעבודת ה' כמו טרדת הפרנסה ודומיהן וע"י שיתעוררו במדת הנצח להתגבר ולעמוד [נגד] כל מונע לאכפייא לסט"א בזה יעוררו למעלה ג"כ לך הוי' כו' והנצח כו' והנצח זו בנין ירושלים כו' כי מדת הנצח שרשו ג"כ למעלה מעלה מבחי' כתר עליון כנודע, ועד"מ במלכותא דארעא מצד איזה נצוח שיש לו להשונא שכנגדו יוכל לבזבז כל אוצרותיו ואוצרות אבותיו היקרים מאד אצלו שקיבץ ואסף אוצרות רבות סגולות מלכים משך שנים רבות יוכל לבזבז אותם בשביל ניצוח מלחמה לגרש השונא מארצו ולכבוש מדינתו תחת ממשלתו כו', כמ"כ יובן במלכותא דרקיע שיעוררו למעלה והנצח זו בנין ירושלים שלנצח המלחמה ולאכפייא לסט"א מבזבז כל אוצרותיו של מלך מה"מ הקב"ה הן בחי' ע"ס הגנוזות במאצילן סדכ"ס בכדי

וארז"ל: ראה שמות רבא פכ"א, ה. תנחומא בשלח ח. הערה הבאה.
ובזהר: בשלח מז, א.

להעביר רוח הטומאה מן הארץ ולכבוש תחת ממשלתו שיהי' דירה בתחתונים גילוי אלקות למטה, והו"ע הצדקה שקיבל מדת הנצח של ישראל שהוא בחי' אתכפייא סט"א שיגיע למע' מע' כמו תשובה מעומקא דליבא בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא, וכמ"ש בפע"ח בפי' והנורא אל עליון כו' ששרש הנצח הוא מבחי' כתר עליון כו' וכמ"ש ונצח ישראל לא ישקר כו' כי לא אדם הוא כו', וזהו צדקת פרזונו כו' צדקה עשה הקב"ה שפיזרן כו' והאתעדל"ת לצדקה זו הוא צדקה שישראל עושין למטה כפי' הפשוט ושביה בצדקה עי"ז ממשיכים צדקה עשה הקדב"ה כו'.

עוד יש לפרש ההפרש בין ציון במשפט תפדה לבין ושביה בצדקה כמארז"ל ספ"ב דברכות ע"פ שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה אלו הצדיקי' הגדולים שכל העולם כולו ניזונין בצדקה והן ניזונין בזרוע כו' כי אבירי לב הוא כמ"ש אשר נדר לאביר יעקב כי יעקב פתח בנדר תחלה וידר יעקב נדר כו' אם יהי' אלקים כו' והי' הוי' לי לאלקים כו' כי הנדרים סייג לפרישות ופרישה מביאה לקדושה וענוה וחסידות כו', כי הפרישה שפורש עצמו גם מן דבר המותר ע"פ התורה מפני שמתירא שהמאכל יגשם אותו וישפילנו ויורידנו כמ"ש שמנת עבית כשית כו' לכן פורש ממנו, והוא כענין קדש א"ע במותר לך, ומה כתיב בנדר דיעקב והי' הוי' לי לאלקים, פי' כי יש ב' שמות הוי' ואלקים בחי' סוכ"ע וממכ"ע וכל עבודת הצדיקים להמשיך גילוי אור שם הוי' בבחי' שם אלקים גילוי סוכ"ע בממכ"ע כמ"ש כי הוי' הוא האלקים וכמ"ש ביאור זה בארוכה בלק"א ח"ב, אך לגבי עצמות אור א"ס ב"ה גם שם הוי' כאלקים נחשב, והו"ע ז"א דאצי' בעלותו לגבי עתיקא כאלקים נחשב, והו"ע אביר יעקב כח וחוזק של מדת יעקב ועד"ז אבירי לב הן הצדיקים הגדולים שעבודתן לה' בפנימיות הלב הן הרחוקים מצדקה כי צדקה היא בבחי' מל' סיהרא דל"ל מגרמיה כלום ונק' דל ועני כמ"ש דהע"ה מרכבה לבחי' מל' כי עני ואביון אנכי כו', אבל אבירי לב הן רחוקים מצדקה וא"צ לצדקה נזונין בזרוע מבחי' רב חסד דא"א, ועד"ז ציון קדש הקדשים שיש בהם ג' קוין דתו' ועבודה וגמ"ח ועבודתן לה' בפנימיות ועומקא דליבא א"צ לצדקה כ"א במשפט תפדה, אבל ושביה אלו בעלי תשובה וכמו שביקש דהע"ה ואל תבוא במשפט את עבדיך כי לא יצדק כו', לכן ושביה בצדקה הוא כמ"ש וזרחה לכם כו' שמש צדקה ומרפא כו' שיהי' גילוי אוא"ס וימלא כל הפגמים, והו"ע ומרפא כו'.

הנדרים סייג לפרישות: אבות פ"ג, מי"ג.
ופרישה מביאה לקדושה: ראה סוף סוטה.
קדש א"ע במותר לך: ראה ספרי ראה יד, כא. יבמות כ, א.

(רשימת מאמרי ספר דברים)

כאשר השמים. ביאור ע"ז. ואתחנן כו' וארא. ואתחנן כו' החילות ביאור המתחיל הנה ענין. שמע ישראל. (להבין מ"ש האריז"ל דפ' שמע הוא ש' ע"ב אצל ר' נטע). וידעת היום. דעת ואמונה. ביאור ע"פ וידעת. להבין

כאשר: נעתק מבוך 1122 ריד, א גוכי"ק.

כנראה רשימת מאמרים (חלק דברים) מאחת המהדורות של הלקוטי תורה.

כאשר השמים: נדפס בלקוטי תורה סוף שיר השירים מח, ד [כי כאשר השמים]. ולהעיר שגם בתורה אור בתחלתו (א, ג) נמצא ד"ה כזה עם ביאור.

בלקוטי תורה פרשה דברים באו שני דרושים והם: א) ד"ה ציון במשפט תפדה. ב) ברבות פ' עקב ד"א ושמר לך. וראה לקוטי שיחות דברים תש"מ הערה 14.

ביאור ע"ז: שם ג, ג.

ואתחנן כו' וארא: דרושים המתחילים ואתחנן. הידועים ע"ע הם (בכללות) שלשה:

א) משנת תקנ"ה — מאמרי אדה"ז הקצרים [קה"ת תשמ"א] ע' ק. ונוסח אחר שם ע' קז. נזכר ג"כ בדרושי כ"ק אדמו"ר הצמח צדק — לעיל ע' ב'שצ.

ב) משנת תקס"ג — ספר המאמרים תקס"ג [קה"ת תשמ"ב] ע' תרסו. (וראה מאמרי אדה"ז — פרשיות קה"ת [קה"ת תשמ"ג] ע' תרצה).

נזכר ברשימת [ראה לעיל ע' ב'תקעג הערה ר"ח] כ"ק אדמו"ר הצמח צדק — פסקי דינים [קה"ת תשל"ב] קג [תמב] א: ואתחנן אעברה נא.

ג) ואתחנן הבא לקמן. וברשימה בפס"ד הנ"ל: ואתחנן אתה החילות.

וכנראה הכוונה כאן להד"ה ואתחנן משנת תקס"ג שבו מבואר מה שרצה משה לפעול ע"י הראי'.

ואתחנן כו' החילות: לקוטי תורה ואתחנן ב, א.

ביאור המתחיל הנה ענין: שם ג, ב. — בספר המאמרים תקס"ד [קה"ת תשמ"א — שהוא הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי מהנ"ל] הביאור מתחיל: להבין שרשי הדברים הנ"ל בדרך קצרה הנה שרש ענין.

שמע ישראל: שם יא, ב.

בלקוטי תורה באים הדרושים [ד, א] וידעת היום. [ה, א] ביאור . . וידעת היום. [ו, א] להבין בתוס' ביאור. [ז, ד] וידעת היום. [ט, א] וזאת המצוה. [י, א] למען תירא ורק אח"כ ד"ה שמע ישראל. וראה לקמן הערה וידעת.

(להבין מ"ש האריז"ל דפ' שמע: בלקוטי תורה שם יב, ג מתחיל: ואהבת את הוי' אלקיך.

בלקוטי תורה [יא, ד] בא לפנ"ז ד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת.

ש' ע"ב: כ"ה בגוכי"ק.

אצל ר' נטע): לע"ע לא נתברר מי הוא. ולהעיר:

א) ד"ה זה הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תשח. (כי"ק ?) כ"ק אדמו"ר הצמח צדק שם ע' תשכ. בספר המאמרים תקס"ו [קה"ת תשל"ט] ע' יב (כי"ה ? ראה אור התורה ויקרא — ד [קה"ת תשד"מ] ע' תתקצא הערה כי"ה). ובכולם לא נזכר אצל מי הי' המאמר.

ב) בשרש מצות התפלה פי"ב [דרך מצותיך קכ, ב]: כן שמענו מפה ק' כאאזמו"ר נ"ע בליל ש"ק פ' נח שנת תקס"ה [כ"ה בגוכי"ק — ולכאו' הוא ד"ה הנ"ל משנת תקס"ו ואכ"מ] באריכות בעת היות משולחי הרב הק' ר' אהרן מטוטיאב נכד הבעש"ט ז"ל [בהערות וציונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א לשם רה, א — בן בנו ר' צבין אצל כ"ק ועמהם יחד שמענו מאמר הנ"ל.

ג) רק מאמר זה בא בין שני חצאי עיגול.

בתוספת ביאור. וידעת היום. ביאור ע״פ וזאת המצוה המתחיל למען תירא. פ׳ עקב ויאכילך את המן. ואכלת ושבעת. ולהבין שרש טעם קישור. ארץ הרים. פ׳ ראה אחרי כו׳ תלכו. ביאור המתחיל הנה פי׳ אחרי. וברכך כו׳ בכל אשר תעשה. ושמתי כדכד. ביאור ע״ז. אני לדודי. אני לדודי. ביאור גדול תלמוד.

וידעת היום: לקוטי תורה ואתחנן ד, א. — **בהבא לקמן עד ד״ה ביאור ע״פ וזאת** ראה לעיל הערה שמע.

דעת ואמונה: **אולי הכוונה שד״ה וידעת היום המדבר בענין דעת ואמונה. וראה** רשימת הכתבי יד בהוספות ללקוטי תורה קה״ת תשד״מ קלז, א ד״ה **נוסח אחר.**

ביאור ע״פ וידעת: **שם ה, א.**

להבין בתוס׳ ביאור: **שם ו, א.**

וידעת היום: **שם ז, ד.**

ביאור ע״פ וזאת המצוה המתחיל למען תירא: **שם י, א.**

בלקוטי תורה שם ט, א בא לפנ״ז ד״ה זאת המצוה.

פ׳ עקב: **להעיר שרק פ׳ עקב וראה נרשם בתחלה פ׳ . .**

ויאכילך את המן: **לקוטי תורה עקב יג, ג.**

ואכלת ושבעת: **שם יד, א.**

ולהבין שרש טעם קישור: **שם טז, ג.**

ארץ הרים: **שם יז, ג.**

פ׳ ראה: **ראה הערה לעיל „פ׳ עקב״.**

אחרי כו׳ תלכו: **לקוטי תורה ראה יט, א.**

בלקוטי תורה שם יח, א בא לפנ״ז ד״ה ראה אנכי נותן.

ביאור המתחיל הנה פי׳ אחרי: **לקוטי תורה שם כ, ג. בספר המאמרים תקס״ה ע׳ תשפו שם הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי מאמר הנ״ל מתחיל: להבין שרשי הדברים** הנ״ל הנה פי׳ אחרי.

וברכך כו׳ בכל אשר תעשה: **הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי בספר המאמרים תקס״ה** [קה״ת תשמ״א] **ע׳** תרמח מפה״ש. **ונוסחא שני׳ [הנחת הר״מ בן כ״ק אדמו״ר הזקן ?] שם בכותרת: א׳ פ׳ שלח לך תקס״ה מפי השמועה למדנו. מפה״ש להבין מארז״ל מזונותיו של** אדם קצובות לו מר״ה. וראה לקוטי תורה **דרושים לר״ה נח, ב: ועמ״ש** בפ׳ ראה **ע״פ וברכך** בכל אשר תעשה.

בלקוטי תורה שם כב, ד בא ד״ה כי תשמע בקול. כג, ד ביאור הדברים.

ושמתי כדכד: **לקוטי תורה שם כד, ד.**

ביאור ע״ז: **לקוטי תורה שם כו, ג — ד״ה ושמתי כדכד** השני **הוא ביאור** על **ד״ה זה הראשון ראה לקוטי תורה קה״ת תשד״מ רשימת הכתבי יד למאמר זה קלח, א.**

אני לדודי: **לקוטי תורה שם לב, א.**

בלקוטי תורה שם לפנ״ז כט, א בא ד״ה וכל בניך. לא, א ביאור הדברים. — באו ברשימה לקמן אחר הביאור דתקעו.

אני לדודי: **לקוטי תורה שם לג, א.**

ביאור גדול תלמוד: **לקוטי תורה שם לג, ג.**

בסידור שער אלול רכז, ג שהוא הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי מהנ״ל מתחיל: להבין שרשי הדברים הנ״ל הנה מעשה המצות.

בהנחות הר״פ [קה״ת תשי״ת — שהנחה זו נדפסה בלקוטי תורה כאן בתוס׳ ושינויים וכו׳] **ע׳ כח מתחיל: לבאר כל הנ״ל הנה מעשה המצות.**

בלקוטי תורה כאן אחרי הכותרת ביאור אני לדודי מתחיל: ביאור ענין מארז״ל תלמוד גדול או מעשה גדול ונמנו וגמרו גדול תלמוד.

כי תצא. כי תצא. ביאור. ולא אבה. ביאור. כי ההרים ימושו. היום הזה. תקעו בחדש. ביאור. וכל בניך ביאור האזינו השמים. כנשר יעיר. לבאר ענין יוהכ"פ. ושאבתם מים. ואני אראה. ביום השע"צ דתק"ס. ביום השמע"צ דתקס"ה.

כי תצא: לקוטי תורה תצא לד, ג.

כי תצא: לקוטי תורה שם לה, ג.

ביאור: לקוטי תורה שם טו, ג.

ולא אבה: לקוטי תורה שם לח, ג.

בלקוטי תורה שם לז, ד בא לפנ"ז ד"ה כי תהיין לאיש שתי נשים.

ביאור: לקוטי תורה שם לט, ב.

כי ההרים ימושו: לקוטי תורה שם מ, א.

בלקוטי תורה שם מא, ב בא ביאור הדברים.

היום הזה: לקוטי תורה תבוא מא, ג.

בלקוטי תורה אחרי ד"ה זה באים ד"ה א) [מב א] ענין ראש השנה ויום הכפורים [ביאור על ד"ה היום הזה ראה לעיל ע' ב'תל]. ב) [מב, ג] תחת אשר לא עבדת. ג) [מג, ג] ויקרא משה. ד) [מד, א] פ' נצבים — אתם נצבים. ה) [מה, ב] כי המצוה הזאת. ו) [מו, א] כי קרוב אליך. ז) [מז, א] שוש אשיש. ח) [מח, ד] ביאור ע"פ שוש אשיש. ט) [נ, א] כי כארץ. יוד) [נב, א] ביאור ע"פ כי כארץ.

תקעו בחדש: בלקוטי תורה דרושים לראש השנה נג, ד. גד, ד. נדפסו שני מאמרים תקעו.

ביאור: בלקוטי תורה לא נדפס ביאור על הנ"ל.

ביאור א) על תקעו הא' שבלקוטי תורה נדפס בסידור שער ראש השנה רלה, ג. [וראה לעיל ע' ב'תמח]. ב) על תקעו הב' בספר המאמרים תקס"ח [קה"ת תשל"ב] ע' תית.

וכל בניך: לקוטי תורה ראה כט, א. וראה לעיל הערה אני לדודי (הראשון).

ביאור: לקוטי תורה שם לא, א. וראה הערה שלפנ"ז.

האזינו השמים: בלקוטי תורה פ' האזינו באים שלשה דרושים האזינו השמים עא, ג. עג, ד. עד, ב.

בלקוטי תורה לפנ"ז באים ד"ה א) [נו, א] להבין המשנה יו"ט של ר"ה. ב) [נח א] והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול. ג) [ס, ד] להבין ענין הפסוק מי אל כמוך. ד) [סב, ב] שיר המעלות ממעמקים. ה) [סג, ב] יחיינו מיומים. ו) [סד, ב] דרושים לשבת שובה — שובה ישראל. ז) סה, ג ביאור על שובה ישראל. ח) [סו, ב] שובה ישראל. ט) [סח, א] דרושים ליוה"כ — לבאר ענין יו"כ (הבא ברשימה להלן). יו"ד) [סח, ד] שבת שבתון. יא) [ע, ג] ביאור מעט ע"פ שבת שבתון.

כנשר יעיר: לקוטי תורה שם עז, ג.

לבאר ענין יוהכ"פ: לקוטי תורה דרושים ליוה"כ סח, א. וראה לעיל בהערה האזינו.

ושאבתם מים: בלקוטי תורה דרושים לסוכות נמצאו שני דרושים בד"ה זה עח, ג. עט, ד.

ואני אראה: לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פח, ב. [ושם מתחיל ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי].

בלקוטי תורה שם לפנ"ז באים הדרושים א) [פ, ד] להבין מ"ש ביום השמיני עצרת [ראה הערה שלאח"ז]. ב) [פא, ד] ביום השמיני עצרת. ג) [פג, א] דרושים לשמ"ע — ביום השמיני עצרת. ד) [פד, ד] ביום השמיני עצרת [ראה לקמן הערה שני' שלאח"ז]. ה) [פו, א] ולתוספת ביאור. ו) [פו, ג] ביום השמיני שלח.

ביום השע"צ דתק"ס: אולי הכוונה לד"ה להבין מ"ש ביום השמיני עצרת לקוטי

ואתה מרבבות. ארוממך כו' דליתני.

תורה דרושים לסוכות ושמ"ע פ, ד. וראה מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תריט הערה 101. וראה הערה שלפנ"ז.

ד"ה ביום השמיני עצרת שאין זמנם ברור לע"ע הם א) מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' צו ונוסח אחר שם ע' צז. ב) שם ע' צט. ג) שם ע' ק. ד) מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תתקג ד"ה למה נק' שמיני עצרת.

ביום השמע"צ דתקס"ה: לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פד, ד. וראה לעיל הערה ואני אראה.

ואתה מרבבות: לקוטי תורה ברכה צג, א.

בלקוטי תורה באים לפנ"ז דרושים א) [צ, ד] טוב לחסות בה'. ב) [צא, א] טוב לחסות בה'. ג) [צא, ג] להבין ענין יו"ט שני. ד) [צב, ד] להבין ההפרש דבפסח.

ארוממך כו' דליתני: שני דרושים עה"פ מזמור שיר חנוכת הבית נמצאים בלקוטי תורה ברכה צז, ד. צח, ד. ואולי כוונתו כאן להראשון שמבואר ענין דליתני.

בלקוטי תורה שם לפנ"ז באים הדרושים א) [צג, ד] תורה צוה. ב) [צה, א] ביאור ע"פ תורה צוה. ג) [צו, ד] והיה מדי חדש. ולאחרי דרוש זה בא עוד דרוש [צח, ד] עה"פ מזמור שיר כנ"ל.

מפתח הענינים

א

ה

ז

ט

---

*) ח ר"ל קמוצות.

י

כ

ל

ס

ע

פ

דישתבח). ב'רמט (מל' זמיר עריצים. הכנה לק"ש). ב'רפז. ב'שיב (זמיר עריצים. הכנה לק"ש ולשמו"ע). ב'שכ (ברוך שאמר). ב'שכז (מפתחות החיצוני'. ברוך שאמר). ב'של (ברוך שאמר). ב'שלב (חצר החיצונה). ב'שלח (כנ"ל). ב'שנח (וק"ש — פירוד הרע וביטול הרע). ב'תטו (הכנה לק"ש).

פסח: ב'תקמה (הלידה בשש"פ).

פרעה: ב'רצט (עורף דקלי').

פתח: ב'רפ ואילך (מל'. פתח ודלת).

צ

צאן: ב'קפג ואילך (ושלשה עדרי צאן וגו').

צבאות (שם): ב'רא (נו"ה). ב'רמז־ח (מז' שמות. ה' צבאות). ב'ערה (ה' צבאות).

צבור: ב'תקיב (ויחיד).

צדיקים: ב'קעד (נשמותיהם. ועמך כולם צדיקים). ב'קצ־א (גיזונין בזרוע). ב'רד (אין להם מנוחה כו'). ב'רסט (ובע"ת — לבדך ומאדך. או"פ ואו"מ). ב'רעא (ובינונים — ביטול בפנימי' וביטול בחיצוני', אתהפכא ואתכפיא). ב'רצג (אין להם מנוחה). ב'רצז (מיתתם). ב'תיג (ובע"ת). ב'תמט (כנ"ל). ב'תנו (מדקדק עמהם כחוט השערה). ב'תפה (דדורות הראשונים ודזה"ז). ב'תצב־ג (ובע"ת). ב'תקיד (אור זרוע לצדיק).

צדק: ב'רג (צדקתך כהררי א־ל). ב'תמה (וצדקתך יתנו).

צדקה: ב'קעה (זורע צדקות). ב'קעט־פ (ושבי' בצדקה. התעוררות ר"ר). ב'קפט (ושבי' בצדקה). ב'קצב (וגמ"ח. ושבי' בצדקה — בע"ת). ב'רנה (להחיות רוח שפלים. מצות נק' בשם צדקה). ב'רנז (בכל רמ"ח אבריו). ב'רנט (מוסר כל מה שיש לו להקב"ה). ב'רס (כנ"ל). ב'רצב (ותורה — לבוש החיצון ולבוש הפנימי). ב'שיז (באדם — די מחסורו. למע' — צדקתך כהררי א־ל). ס"ע ב'שלג (בצדקה תכונני. מצות נק' צדקה). ב'שדמ (בצדקה תיכונני. עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא). ב'תג ואילך (כי כארץ וגו' יצמיח צדקה ותהלה וגו'). ב'תקעו (בסתר).

ציון: ב'קעט (ל' סימן. אהבה"מ. במשפט תפדה). ב'קפ ואילך. ב'קפג ואילך (במשפט תפדה וגו'. נק' באר). ב'קצ־א (במשפט וגו'. צדיקים). ב'קצב (נשמה). ב'רפג (ל' זכר ול' נקבה).

ציצית: ב'שנט (היתר הכלאים בו). ב'שס ואילך.

צלם: ב'ריג (ודמות — דכר ונוק'. או"א). ב'רכג (ודמות — יחו"ע ויחו"ת). ב'רכד (ודמות — זו"נ). ב'שפד־ה (בצלמנו כדמותנו).

צמאון: ב'שצז־ט (חיות העולמות בצמאון).

צמיחה: ב'תח ואילך (כי כארץ תוציא צמחה וגו' יצמיח צדקה וגו').

צמצום: ב'תנז־ח (שיוכל להיות התהוות העולמות).

ק

קדוש, קדוש, קדושה: ב'רמז־ח (קדוש וגו' ה' צבאות). ב'שכב (קדש וקדוש). ב'תה ואילך. ב'תקלג ואילך

ר

מפתח כללי

ל(ששת כרכי) אור התורה דברים

•

תורה

שמות

ויקרא

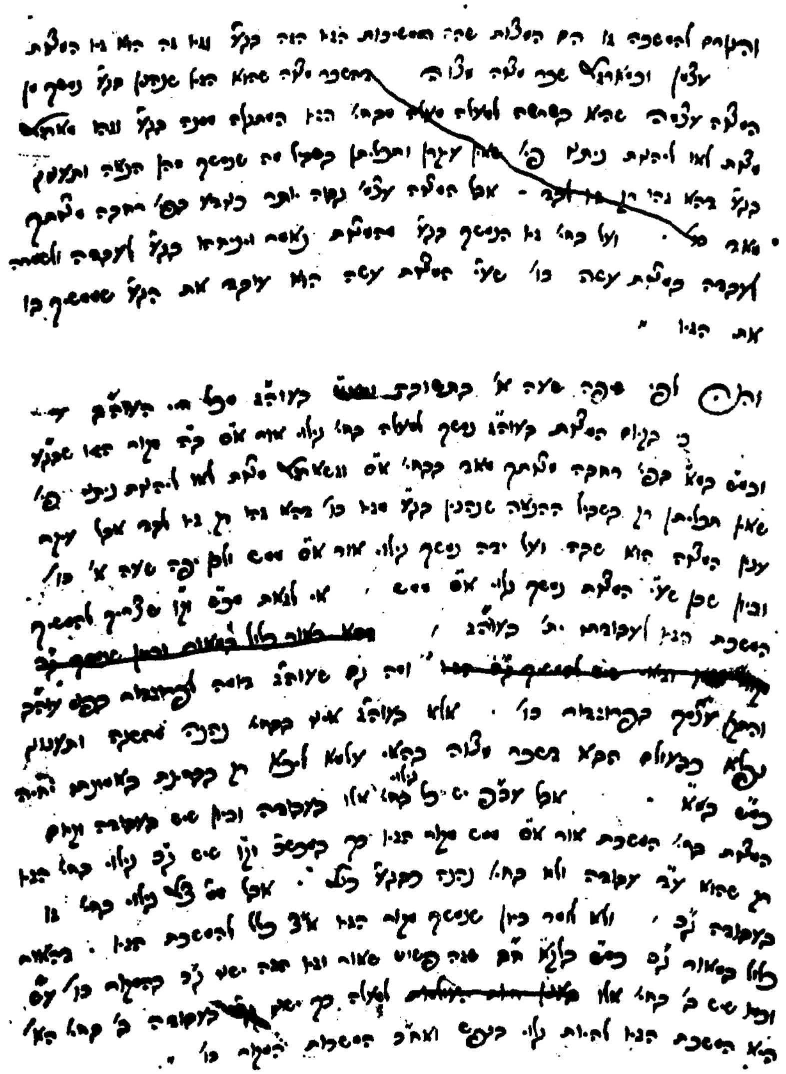
במדבר

דברים

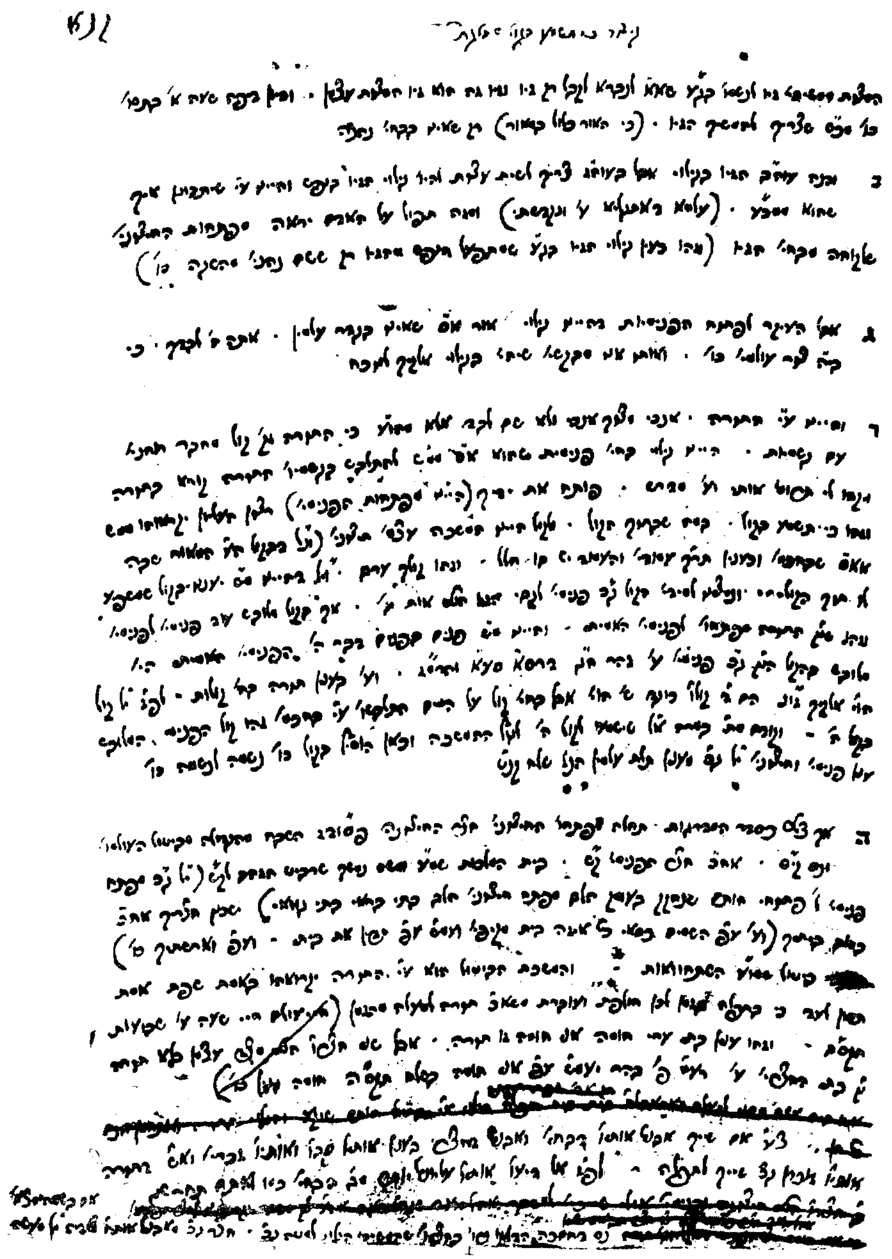
נביאים

כתובים

עניינים

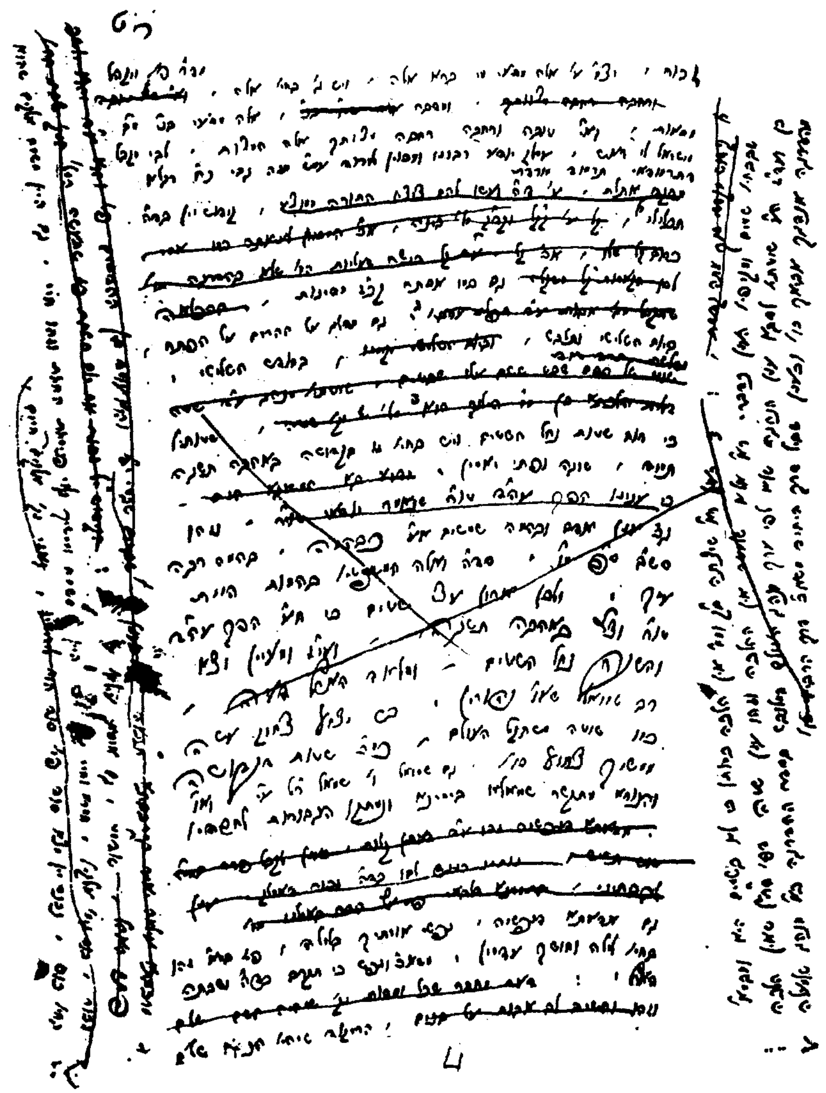

פקסימיליא מגוכי"ק כ"ק אדמו"ר הצ"צ. בוך מס' 1114 קנב, ב. נדפס לעיל ע' ב'שכו־ז

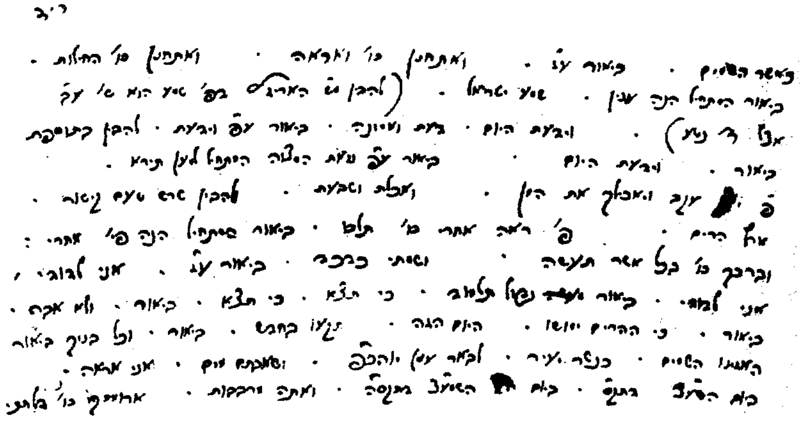

פקסימיליא מגוכי"ק כ"ק אדמו"ר הצ"צ. בוך מס' 1114 קנא, א. נדפס לעיל ע' ב'שלז־ח

הכותרת בריש הע' היא בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

פקסימיליא מגוכי"ק כ"ק אדמו"ר הצמח צדק. בוך מס' 1058 רט, א. נדפס לעיל ע' ב'שע

פקסימיליא מגוכי"ק כ"ק אדמו"ר הצ"צ. בוך מס' 1122 רי"ד, א. נדפס לעיל ע' ב'תרד"י

הוצאת ספרים
קרני הוד תורה
קה"ת
ליובאוויטש